

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YEŞİM ERDEM

SAĞIM SOLUM ÖNÜM ARKAM

S

A

Ğ

I

M

S

O

L

U

M

Ö

Ź

Ü

M

ROMAN

YEŞİM
ERDEM

A

R

K

A

M

YEŞİM ERDEM
SAĞIM SOLUM
ÖNÜM ARKAM

Can Çağdaş

Sağım Solum Önüm Arkam, Yeşim Erdem

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncı yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2020, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alban

Editör: Özgür Batur

Düzelti: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-4160-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

YEŞİM ERDEM

SAĞIM SOLUM
ÖNÜM ARKAM

ROMAN

YEŖİM ERDEM, 1972'de AlaŖehir'de (eski adı Filedelfiya) doğdu. Ortaöğrenimini İzmir'de tamamladıktan sonra ODTÜ Siyaset Bilimi'nde okudu. Diploması muhabirliği yaptığı kısa bir Kıbrıs macerasından sonra, İstanbul'a taŖındı. Yerli ve yabancı çeŖitli basın mecralarında siyaset, kültür ve gezi yazılarının yanı sıra film ve kitap eleŖtirileri yazmaya devam etti, film festivallerinde görev aldı. İlk kitabı *Filedelfiya Hikayeleri* 2011'de Ayizi Yayınları tarafından yayımlandı. Ŗu an DC, New York ve İstanbul arasında mekik dokuyor ama hayatının geçtiği her yerde yaŖamaya devam ediyor. Son kitabı *Sağım Solum Önüm Arkam*, bir yanıyla tüm bu mekânların ruhlarına bir hürmet niteliğinde. Ortadan kaybolduğunda genelde kitap okuyor. En ok Rus ve İngiliz klasiklerini ve psikolojik gerilim romanlarını seviyor.

Ablalara...

BİRİNCİ KISIM

Kasabalının, alışık olduğu ılıman iklim koşullarına göre ayaz dediği serin kış gününde, Ceren yine paltosuz dışarı sıvışmış, kaldırımın üstündeki korunaksız köşesine kurulmuştu. Soğuktan olacak sokak bomboştu. Elindeki taşı çeviriyor, kaldırıma çizili seksek üstünde zıplasa mı karar veremiyordu. Uzanmak için üçüncü kez odasına çekilen annesinin, yokluğunu fark etmesinden, sonra da azarlamasından korkuyordu.

Ceren kulak kesildi. Uğultular başlamıştı. Yazları sıcağın miskinliğinden, kışları da soğuk korkusundan sıklıkla sessizliğe bürünen bu kasabada, arada ailesiyle gezmeye ya da alışverişe gittiği İzmir'in aksine her şey önce duyulur, sonra görünürdü. Bakmadan önce kulak kesilmek kasabalının içgüdüsel olarak yaptığı bir şeydi. Oradan oraya, ağızları ya lafla ya abur cuburla dolu bir şekilde koşturan o vızır vızır insan kalabalığına, Ceren'in kasabasinda sadece bayramlar, düğünler, okulun ilk günü, karne günü gibi özel zamanlarda rastlanırdı. Bir de şu son zamanlarda adına "eylem" denen ama öyle herhangi bir kutlamaya da benzemeyen toplaşmalarda...

Uğultuların ardından bir grup göründü: Dört yoldan aşağı koşarak iniyorlardı. Olaylara bulaşmak istemeyenler... Yani ödlekler. Ablası öyle derdi. Bu grup, uğultusu-

nu da peşine takıp kaybolduktan beş dakika sonra Ceren'in kalbi küt küt atmaya başladı. Ablasının da içinde olduğu ikinci grubun uğultusu başlamıştı. Bunlar kendi içlerinde kümelenmiş hararetli hararetli konuşan, birbirlerine çatan, hatta durup kavga eden solculardan ve sağcılardan oluşurdu. Bazen biri "Kahrolsun faşizm!" diye bağırır, kimisi alkışlar, eşlik eder, kimisi misilleme yapardı. Ablasının çoğu zaman bu grubun içinde olması Ceren'i hem ürkütür hem de rahatlatırdı. Çünkü burada değilse, üçüncü grupta demekti. Okul çıkışı hemen dağılmazdı o grup, lisenin bahçesinde ya da kantininde toplaşır, sigara içer, eylemlere katılırdı. Bu da babasının bir şekilde haber alıp okula koşması, Selen'i o kalabalıktan alıp sağcılardan yedirmedeği dayacağı evde atması demekti.

Ceren, babasının gireceği öfke krizinden çok, mavisi parıl parıl parlayan Ford Taurus'uyla eve götürülmenin verdiği utançtan çekinen ablasının cesaretine hayran. Ama Selen'deki eksik tüm korkuları onun adına taşırdı. Selen'in tüm uyarılarına rağmen her okul çıkışı onu kaldırımında bekler, bu sayede ablasını eyleme katılmaktan ya da sokaktaki tartışmalara karışmaktan alıkoyduğunu düşünürdü.

Selen köşeye gelir gelmez konuşmasına ara verip gözleriyle Ceren'i aradı. Göz göze geldikleri anda da sıkıntıyla yüzünü buruşturdu. Sonra da hızlı adımlarla eve yürüdü. Eylem de peşinden koşup ona katıldı. Ceren olan biteni dikkatle izlerken belli belirsiz bir şeyin saçına dokunduğunu hissetti. İrkilerek arkasına döndü. Mahmut Abi! Bir tek onun gelişinin sesini duymuyordu.

"Korkma kız!" dedi, korkması hoşuna gitmiş gibi. "Ne yapıyorsun bu soğukta tek başına? Aslı nerde?" diye sordu ilgiyle, gözünü boş kaldırımın gizli köşelerinde gezdirerek. Ceren cevap vermek yerine parmağıyla ablasını işaret etti. Mahmut sokağa sapan liseliler arasından Selen ve Eylem'i seçince yüzünde korkuyla karışık bir

tiksinti ifadesi oluştu. Karşı karşıya gelmemek için geri-singeri döndü. Selen ve Eylem her zamanki gibi hararet-li bir şekilde konuşuyordı. Fark etmediler.

“Ceren, buna ne zaman son vereceksin?” diye sordu Selen arkadaşına veda ettikten sonra.

“Canım sıkıldı, bahçeye ıktım. Sana bakmıyordum.”

“Bak sen!.. Annemin haberi var mı? Paltonu da giy-memişsin!”

“Annem uzanmıştı. şmyorum ki.”

“Cerenciğim lütfen, beni üzüyorsun böyle yaparak. Annemle babam yeter zaten. Bir de seninle baş edemiyorum.”

“Ben de seninle baş edemiyovum,” dedi Ceren.

Selen kızgınlığını koruyamadı, güldü. “R” harfini hl tam syleyemezken diklenmesi komik oluyordu.

“Bak sen. Neymiş baş edemediğın?”

Ceren bir an ne diyeceğini bilemedi. “Sigava içme diyovum. İiyovsun.”

Selen kakhaha attı. “Annemle babam mı salıyor seni başıma, doğru söyle.”

“Yok. Onlar da kızıyor seni beklememe.”

“Hah, beni gözetlediğini itiraf ediyorsun yani. Söyleyeyim akşam da gr.”

“O zaman ben de babama sigara içtiğini söylerim.”

“Bak sen şu cüceye, bir de tehdit ediyor,” dedi Selen kapıyı anahtarıyla açarken. “Hadi sessizce gir de annem görmesin. Oturma odasında ısın biraz. Burnun kıpkırmızı olmuş.”

“Sen nereye gideceksin?”

“şimdi geleceğim.”

“Bodrumda sigara içeceksin, değil mi?”

“Aaa!.. Bak, seni gördüm hemen geldim. şimdi bana biraz izin ver tamam mı?”

Ablasının sınırlarını zorlamaya başladığını fark edip sustu. Zaten babası evde değildi. Annesi fark ettiğinde söylense de uzatmıyor, ama evde olay çıkmasın diye kocasından gizliyordu. Oturma odasında sobanın başında ellerini ısıtırken iki-üç sene önceki o korkunç geceyi anımsadı Ceren. Ablası o zaman tombul yanaklı, göbekli bir kız çocuğuydu. Annesi, akşam babasına Selen'in sigara içtiğini anlatmıştı. Ceren'e göre babası o gece, dişlerinin arasından tıslayarak saldıran bir canavara dönüştü. O anlık korkunç dönüşüm daha köklü bir değişimin de habercisi oldu. Ceren bunu anlamlandırmakta zorlansa da yarattığı mutsuzluğu yüklenmekte hiç zorlanmadı. Sanki öncesindeki hayatları bir evcilik oyunundan ibaretti: Annesiyle babası bir bütün, Selen'le Ceren de ayrı bir bütün. Sonra annesi onlarla birlik oldu, babasıysa kendi köşesine çekildi. O eski birliktelik kısa bir sürede yerini yalnızlıklara bıraktı. Gerçi bu yeni düzen Selen'in işine gelmişti. Çünkü yediği o dayağın üstüne Ceren ve annesi onu ne pahasına olursa olsun korur oldular. O ilk günlerde Selen sigarayla sadece flörtleşiyorduyorsa ondan sonra tiryaki oldu. Sonra asi, sonra siyasi...

Ceren sobanın çitirdayan alevlerinde kötü hatıraları yakmaya çalışırken kapı çat diye açıldı. Öyle bir irkildi ki annesi çareyi kapıyı suçlamakta buldu. "Bu kapı da bir türlü düzelemedi. Sanki çatapat patlıyor, açık tutsak hava soğuk. Araya bir gazete sıkıştırılalım bari," diye kendi kendine söylenirken bir yandan da kızına sehpanın üstünde duran sürahiden su koyuyordu.

"İç şunu, sarardın hemen. Sen de alışamadın bir türlü kızım şu sese, her seferinde de irkilinir mi?"

"Tamam geçti anne. Geceleri de bazen böyle sesler geliyor sokaktan."

"Ama onlar başka. Hem uzaktan geliyorlar. Bizim mahallede öyle şeyler yok. Biliyorsun, konuştuk bunu."

“Biliyorum,” dedi Ceren. İkisi de sustular. İçten içe hissediyorlardı, sıra onların mahallesine de gelebilirdi. Tek katlı bahçeli evlerin ve onların imtiyazlı sahiplerinin yaşadığı Filedelfiya Mahallesi artık sarhoşun geçmediği, arsızın sızmadığı, düşkünün düşmediği, düşmanın barınmadığı mahalle değildi. Memleketin ikiye bölünen safları Bahçeli Evler’de bile yeşerme alanı bulmuştu. Ama mahalleli bütün edebiyatı yok saymak için elinden geleni yapıyordu.

* * *

Ceren sonrasında o yılı, çıkan olaylar kadar olay çıkmasın diye yaşadıkları baskıyla da hatırlayacaktı. Annesi sürekli her şey normalmiş gibi yapıp herkesi idare ediyor, bunun verdiği yorgunluktan olsa gerek her fırsatta odasına çekilip uyuyordu. Babası konuşursa kızıp olay çıkaracağını bildiği için susuyor ve hatta mümkün mer-tebe ablasına bakmamayı, orada yokmuş gibi davranmayı tercih ediyordu. Selen kendinden ödün vermiyor ama olay çıkmasın diye geceleri ya bulaşıkları yıkamaya gönüllü olarak ya dersi bahane ederek ya da erken yatarak ayak altından çekiliyordu. Ancak kardeşiyle paylaştığı odada öyle saatlerce uyuduğu yoktu. Çoğu zaman pencereyi aralayıp sigara üstüne sigara içiyordu. Ceren ise olay çıkmasın diye iyi çocuk olmaya çalışıyor, babasıyla şakalaşp, annesine sokulup, ablasıyla laflayıp herkesi neşelendirmeye çalışıyordu. Sözgelimi eskisi gibi yemeklerde sorun çıkarmıyor, istemediği halde önüne ne konursa yiyordu. Çünkü babası bir öfkelen-di mi işin ne-relere varacağı asla belli olmuyordu. Hemen her gece elektriklerin kesildiği, ailecek sobalı tek odada, lüks lambanın ışığı altında oturdukları o uzun kış, Ceren sanki başka bir çocuk olmuştu. Bütün korkularını gözünü ayı-

ramadığı lüks lambasına yöneltiyordu. İlk yandığında tehditkâr bir şekilde fısıldayan o beyaz ışık, altındaki tüpün her an patlayabileceğini söylüyordu sanki. Tıpkı ailesi gibi.

Öte yandan bu ritme giderek alışıyordu. Ne de olsa çocuktuk. Gündelik hayat, eskinin hatırasını hızla kaplıyor, olağandışı her şey normalleşiyordu. Kasımın o ilk hafta sonu Sinan Abisinin sağcı olduğunu öğrenmese, mutlu bir çocukluk geçirdiğine yetişkinliğinde kendini inandırabilirdi.

Kasabada o dönem çocuklar için kış gecelerinden daha kasvetli bir zaman dilimi varsa o da pazar günleriydi. Pazar günü demek herkesin evde kalması ve birbirinden kaçınması demekti: Adnan Bey haftalık uykusunu alıyormuş gibi öğleye kadar kalkmaz, evin diğer bireyleri bu duruma kutsal bir ayınmış gibi yaklaşırdı. Semra Hanım neredeyse parmak ucunda yürür, mutfakta “Arkası Yarın” kuşağını kaçırma pahasına radyosunu açmaz, tüm kapıları kapatır, kızlarıyla fısıltıyla konuşurdu. Ceren babasının pazar uykusunun önemini bilirdi ama her şey gibi bu konu da son zamanlarda aşırı hassasiyet gerektirir olmuştu. Adnan Bey sanki artık tilki uykusu uyuyor, bir sebeple uyanırsa suçlayacak bir şey arıyordu. Selen yine kolayını bulmuştu. O da artık öğlene kadar uyuyordu. Ceren sırf bu yüzden bir an önce ergen olmak istiyordu çünkü kendini ne kadar zorlarsa zorlasın, en geç dokuzda uyanıyordu. Eskiden pazar günleri babasına aldırmadan kendini sokağa atar Aslılara giderdi. Ancak hem artık sokağa tek başına çıkamıyordu hem de Aslı’yla bir süredir küslerdi.

Adnan Bey nihayet olay çıkmadan kendiliğinden uyandığında Ceren üç saattir ilk nefesini alıyormuş gibi rahatlar, ani bir uyku bastırırdı. Babası söylemeden Selen’i uyandırmaya gider, bir süre yanına uzanır, ablasından ge-

len sıcaklıkla mayışır, ablasının gece boyunca içtiği sigaraların açlıkla karışmış berbat nefesini bile duymazdan gelerek uykuyla uyanıklık arasında gider gelirdi. Selen'in uyanıp yüzünü ona dönmesini, saçını okşamasını, parmaklarına dokunmasını, "Hâlâ bebedsin sen," demesini beklerdi. Bir süre laflarlar, ya da panjurdan süzülen güneş ışığının içinde uçuşan tozları yakalamaya uğraşırlar, ellerini ölçerler, saç renklerini kıyaslarlar, yapacak saçma bir şey bulmakta hiç zorlanmazlardı.

Ama sonra gerçek üzerlerine çökerdi. Gün geçmek bilmezdi. Eskiden olsa Adnan Bey evde duramaz, bağa bakmaya gider, ortakçıyı yemeğe götürür ya da bir müşteriye uğrardı. Sonrasında gecikmeden döner, süslenip püslenmiş karısını ve kızlarını mangala, sinemaya ya da parka gezmeye götürürdü. Ama artık gözü gibi baktığı bağa uğramıyordu. En fazla ortakçıyla telefonda konuşuyordu. Arada bir çarşıya çıkıyor, oradan da yüzünde kapkaranlık bir ifadeyle dönüyordu. Selen böyle zamanlarda yine kahveye uğrayıp siyasi konuşmalar dinlediğini, onların dolduruşuyla kendisine nasihat edeceğini, sonra hızını alamayıp kavgaya girişeceğini bilirdi. Adnan Bey normalde hiç kahveye gitmez, kahve ahalisinden de, muhabbetinden de hazzetmezdi. Ama son zamanlarda, alışverişi bahane edip uğrar olmuştu. Ülkede olan bitenleri sesini sonuna kadar açtığı haber bültenlerinden takip etse de, kasabada yaşananları doğru ya da yanlış öğrenebildiği tek yer kahvehanelerdi. Sağcıların ya da solcuların kahvehaneleri olarak mimlenen yerlere gitmiyordu. Esnaf kahvehanesi olarak bilinen Merkez Kahvesi'ne gidiyordu ama Selen'e göre kasabada merkez demek sağ demekti. Hele ki esnaf gidiyorsa.

Selen her zamanki cingözlüğüyle bu sıkıntılı ortamdan kendini kurtarmanın bir yolunu bulmuştu. O yıl aynı zamanda üniversite sınavlarına hazırlandığından ar-

kadaşlarında ders çalışmayı bahane edip sıvışıyordu. Bazen babasını ikna etmek için arkadaşları gelir yalvar yakar izin ister, bazen Selen sorumluluk sahibi abla görünümü vermek için yanına Ceren'i de alırdı.

Ceren eskiden olsa burun kıvrıacağı, sırf ablası evden çıkabilsin diye muhtemelen rüşvet karşılığı gideceği bu toplaşmalara artık cankurtaran gibi atlıyordu. Çoğu zaman Selen'in bazı arkadaşlarının da kardeşleri orada oluyor, Ceren'e oyun arkadaşı çıkıyordu.

Genelde toplandıkları yer Eylemlerin eviydi. Eylemler solcuydu. Ne pazar alışkanlıkları mahalleliye benzerdi ne de kızlarının erkeklerle arkadaşlık etmesini umursarlardı. Eylem'in babası Sezgin Bey, bu ziyaretlerden hoşlanır, bunu gençleri bir miktar eğitmek için bir fırsat gibi görürdü.

Gençler genelde "alışmak" için mutfak masasının etrafında toplaşırdı. Çocuklarsa oturma odasına doluşurdu, başlarında oya işleyen, kazak ren evin annesi; bebeklerini giydirip soyarak evcilik oynarlardı. Son zamanlarda bu oyunlara erkek çocukları da katılır olmuştu. Çocuklar eskisi gibi sürekli dışarı çıkamıyordu ve oturma odasındaki kadınların gözetiminde oynanabilecek oyunlar sınırlıydı. Her gittiği yere oyuncak bebeğini götüren Ceren, artık yedekli geliyordu.

Sinan'ın sağcı olduğunu duyduğu o gün Eylemlerin oturma odasında  kişiydiler. Ali, Banu ve Ceren. Evcilik oynuyorlardı ama Ali pek ilgilenmiyordu. Garip bir hali vardı. Konuşulanlara kendini veremiyor, yan gözle sobanın üzerinde kestane kzleyen Nevin Teyze'ye bakıyordu. Nevin Teyze pişen kestaneleri bir kseye alıp mutfakta çalışan gençlere götürmek üzere odadan çıkınca, Ali heyecanla Banu ve Ceren'in elini tuttu.

"Sinan Abi var ya," dedi, "sağcı olmuş!"

Ceren, bebeğini annesinin eski bir dantel örtüsüyle giydirmeye çalışıyordu. Bebeğin kafasını sokmaya uğraşırken duydukları yüzünden panik oldu ve danteli yırttı.

“Nerden biliyorsun?” diye sordu Banu pek de inanmaz bir ses tonuyla.

“Bizim sokaktan Ömer söyledi. Ona da abisi söylemiş. Abisi demiş ki: ‘Belliymiş.’”

“Nasıl belliymiş peki?” dedi yine Banu istifini bozmadan.

“Sen nerden anlıycaksın ki?” Bu kez Ceren heyecanla atladı.

“Aslı’nın abisi o. Evlerinde kaç defa gördüm, konuştum. Öyle biri değil o.” Ali’nin de kafası karışmıştı. Ayağa kalkıp sobanın yanından uzaklaştı. Odanın içinde volta atmaya başladı.

“N’apıcaz şimdi?” dedi sıkıntıyla. “Aslı’yla artık oynama.”

“Aslı zaten benimle oynamıyor ablam solcu diye.”

“Ya bak işte, bir de sağcı olamaz diyorsun.”

“Aslılar biraz havalı, solcu olmazlar ama katil de değiller yani!”

“Belli olmaz o. ‘Bir kere sağcı olunca gerisi geliyor,’ diyor abim.”

Sinan bütün annelerin kızlarına almak isteyeceği, bütün kızların varmak isteyeceği zengin, yakışıklı, efendi bir delikanlıydı. Semra Hanım, Selen’e akıl vermek istediğinde bütün anneler gibi hep onu örnek gösterirdi. Ama artık bunun akranları gözünde karizmayı iyice çizdirmekten başka bir etkisi yoktu. Sinan üniversiteye gitmemiş, siyasi olmamış, küçük kasabanın küçük esnafı olmuştu.

Nevin Teyze yine içeri girdi. Çocuklara bakmadan, sobanın üstüne bıraktığı kestaneleri çevirmeye başladı. “Bunlar sizin çocuklar. Önce şu haylazlara vereyim dedim ki biraz sigaraya ara versinler, beyinlerine oksijen

gitsin, okuduklarını anlasınlar. Hoş çalıştıkları yok ya," dedi bunu pek de dert etmiyormuş gibi.

Çocuklar birbirlerine bakıp sustular. Ne de olsa mahallenin en solcu bilenen evindeydiler.

Bahçeli Evler çocuklarının çoğunluğu için solcu olmak pek çok sıfat içerirdi: Asi olmak, aptal olmak, utanç verici olmak, cesur olmak, dayak yiyecek olmak, ölecek olmak. Ama sağcı olmanın tek bir tanımı vardı: Kötü olmak. Kötü sağcıların çoğu ise ya Mahmut Abi gibiydi ya da adam öldürürdü. Solcular sadece mecbur kalınca öldürürdü. Ama ablaları, abileri değil, sadece büyük ve önemli olanları.

Nevin Teyze'nin ailesi o kadar adanmış devrimciydi ki, çocuklarının adı Eylem ve Devrim'di. Eylem, Selen'le yaşıttı. Devrim ise onlardan üç yaş küçüktü. Eylem, solcu babasından aldığı eğitim ve destekle lisenin önde gelen devrimcilerinden olmuştu. Selen'i ve pek çok yaşıttını bu işlere sokan da oydu. Hoş Eylem olmasa da, taraf tutmanın zorunlu olduğu bu ortamda pek çoğu kendini bir yerde bulacaktı. Kasabada liselilerin çoğu solcu olduğuna göre, solda. Ancak, sözgelimi kuzenleriyle kıyaslandığında Selen çok daha tutkulu bir solcuydu. Her şeyden önce siyasiydi ve ailesi bunun Eylem'den kaynaklandığını düşünüyordu.

Devrim ise belki henüz yaşı gelmediğinden, belki her anlamda ablasından daha sessiz ve silik olduğundan onlara pek takılmıyordu. Genellikle gençler mutfakta hararetli tartışmalar yaşar, arada ziyaret eden Sezgin Amca'nın sözleriyle iyice coşarken ya odasında ders çalışıyor ya da soğuğa tahammül edemediğinde oturma odasına gelip küçüklerin yanında kitap okuyordu.

Nevin Teyze odadan tekrar çıktığında Ceren konuya bıraktıkları yerden devam etti: "Devrim'le konuşalım mı?"

Ali ve Banu, Ceren'e takdirle baktılar. Bu işe büyükleri karıştırmamaları gerektiğini biliyorlardı. Hele mutfaktaki grup hiç olmazdı. O zaman hepsi Sinan'a düşman olurdu. Devrim hem onlardan büyüktü, yetişkin sayılırdı, hem de en azından diğerleri gibi siyasi değildi.

Bir süre sonra tekrar kapı açıldığında gelen –hakkında konuşulduğunu anlamış gibi– Devrim'di.

* * *

Akşamüstü eve döndüklerinde annesi Selen'i banyoya yolladı, babası gelmeden ağzını yüzünü yıkayıp, dişlerini fırçalamalıydı. Ceren'i de mutfığa çekti.

"Sezgin Bey evde miydi?"

"Önce yoktu ama sonra geldi."

Annesinin yüzü limon yemiş gibi ekşidi. "O da gençleri gaza getiriyor. Kendi kızının başını yaktığı gibi bizimkileri de yakacak." Karşındakinin Ceren olduğunu hatırlayınca gülümsedi. "Siz neler yaptınız peki?"

"Odada evcilik oynadık. Nevin Teyze kestane közledi. Yanında şerbet içtik."

"Nevin iyi kadın," dedi annesi, bunun o evi daha güvenli kılacağına kendini ikna etmek ister gibi.

O sırada Selen geldi. Annesine Nevin Teyze'den selam ilettiler.

"Aleyküm selam," dedi annesi. Sonra da öylesine sorar gibi ekledi: "Sezgin Bey neler diyor?"

Çok kısa bir an Selen Ceren'le göz göze geldi. Ceren yanlış bir şey yapmış gibi gözlerini yere indirdi.

"Ne desin. Öyle iyilik sağlık."

"Hadi hadi. Ben bilirim Sezgin Bey'i. Merak etme, babana bir şey söyleyecek değilim. Ama tasvip etmiyorum ben de."

“Tasvip etmeye etmeye bu hale geldik. Bu ülkede yaşayan anne babalar, Sezgin Amca gibi biraz tasvip etse şimdiye devrim olmuştu.”

Annesi sinirle güldü. “Lafa gelince sizden iyisi yok maşallah. Ateş düştüğü yeri yakıyor kızım. Daha geçen ay baban müşterisinin oğlunun cenazesine gitti. Sezgin Bey nasıl cesaret ediyor anlamıyorum. Sadece kendi kızlarının değil, başkalarının evlatlarının da hayatıyla oynamak...”

Selen birden patladı.

“Sakın, sakın öyle bir şey söyleme! Adamcağız korkmuyor, fikrini söylüyor diye neden utansın! Sen çıtını çıkarmayarak korumuş mu oluyorsun! Hiç suçun olmuyor mu olan bitenlerden yani!”

Annesi tam bir şeyler söylemek için ağzını açmıştı ki, Ford Taurus’un derinden gelen sesi duyuldu.

“Babam geldi!” dedi Ceren telaşla. Annesi ve Selen sustu. Ceren babasının adımlarının sesini, derin uykusunda nefesinin sesini, uyanışının sesini, uyku tutmamasının sesini, neşesinin sesini, sıkıntısının sesini, öfkesinin sesini tanıdığı gibi arabasının sesini de çok iyi tanıyordu. Gözleri kapalı halde önünden 20 araba geçse hangisinin kendi arabaları olduğunu bilirdi.

Selen salata yapan annesine yardım etmek için eline başka bir bıçak aldı. Ceren, “Anne hoşaf vermedin ablama,” dedi. Selen ve annesi şefkatle Ceren’e baktılar. Annesi sigara kokusunun dış fırçalamakla geçmediğini söyler dururdu; bu koku insanın içinden gelir, babası da hiç sigara içmediği için hemen alırdı. O yüzden Selen bir şeyler yiyip içmeliydi. Selen ikiletmeden annesinin dolaptan çıkarıp verdiği hoşafı içti. Ceren de rahat bir soluk aldı.

Babası, yemek esnasında hoşbeş eder gibi Selen’in gününü sorguladı. Selen’in verdiği yanıtlardan ikna olmayıp bu kez Ceren’e sordu. Sezgin Bey’in evde olup

olmadığını öğrenmek istiyordu. Ceren Sezgin Amcasının adını saymadı. Selen memnuniyetle kardeşine baktı.

* * *

Adnan Bey, Sezgin Bey'e güvenmiyordu. Solcu olduğunu dünya âlem biliyordu. Sezgin Bey, geleneksel olarak Demirel'e oy veren Adnan Bey'i her seçimde Ecevit'e yönlendirmeye çalışırdı. Son bir yıla kadar siyasetin seçimden, seçimin de Demirel ve Ecevit'ten ibaret olduğunu sanan Ceren, bu sohbetleri eğlenceli çekişmeler olarak hatırlıyordu. Sezgin Bey memurdu. Dar gelirli, eğitilmiş ve espriliydi. Adnan Bey tüccardı. Zengin, eğitimsiz ve komikti. Yakın arkadaş değillerdi. Mahallenin tüccar olan babaları için iş çıkış saati akşam ezanıydı. Memur olan Sezgin Bey daha erken gelir, karısı çayını demlerken hemen üstünü değiştirip bahçeye inerdi. Bazı günler kendi bakımlı bahçesi ona yetmeyince elinde çay, beline taktığı çantasında bahçe aletleriyle mahalleyi gezerdi. Bu gezintiler sırasında işten dönen Adnan Bey'le yaptığı sohbetler arkadaşlıklarının temelini oluştururdu. Bunlar bazen o kadar keyifli olurdu ki, çoluk çocuk mahalleli balkona çıkar, laf atar, güler, izlerdi.

Adnan Bey, her bayram aksatmadan büyüğü diye gelip elini öpen, teklif edilen hiçbir karşılığı kabul etmeden bahçelerine bakan, bilgisine rağmen caka satmayan, saygıda kusur etmeyen, bu neşeli adamı sever ve sayardı. Kızının orada ders çalışmaya gitmesine tüm kuşkuvarına rağmen ses edemiyorsa nedeni biraz da buydu. Kasabalılığın, komşuluğun üstün ahlakı ağır basıyor, ne selamını esirgiyor ne de Eylem gelip ders çalışmak için Selen'i çağırduğında ve kendisinden izin istediğinde "hayır" diyebiliyordu.

* * *

Gece herkes yatıp ortalıktan el ayak çekildiğinde Selen doğrulup sessizce pencereyi açtı. Yatağın altından sigarasını ve kül tablasını çıkarıp gözucuyla Ceren'e bakarak yaktı. Ceren bu seremoniyi görmeden uyumuyordu. Onun için uyku saati ne televizyon bittiğinde göndere çekilen bayrak ve okunan "İstiklal Marşı", ne annesinin gelmesi, hava almayacak şekilde Ceren'in yorganını sıkıştırıp "iyi geceler" dilemesiydi. Ne de ablasının çocuk kandırır gibi, esneyip durarak ona uzaktan iyi geceler öpücüğü atmasıydı... Genelde ablası ilk sigarayı yakana kadar uyumamak için direnir, sonrasında da ânında uyurdu. O çakmağın sesi ve yanan tütünün cızırtısı onun için sanki uyku alarmıydı. Sabah ablasından önce kalkar, yatağın altındaki üstü çay tabağıyla örtülmüş kül tablasının içindeki sigaraları sayardı.

O gece hemen uyuyamadı. Panjurdan sızan sokak lambasının ışığında odayı inceledi durdu. Eylem ve Devrim'in uyuduğu odayı düşündü. Bahçeli Evler'deki tüm binalar mimari olarak aynıydı. Ev sahipleri bahçeden çalılıp genişletmediyse odaların boyutu da aynıydı. Hatta mobilya ve dekor seçenekleri de ister istemez birbirine benzerdi.

Çocukların paylaştığı yatak odasında ya iki tek yatak ya da bir ranza olurdu. Üç kapaklı bir dolap, beş çekmeceli bir şifoniyer ve yer sıkıntısından her köşeye sokuşturulan ve gereksiz olsalar da asla gözden çıkarılmayan türlü yığıntılar. Sözelimi Ceren'in yatağının ayakucunda, ne zamandır eski kırık bir sehpa ve üzerinde devasa bir elektrik süpürgesi vardı, üstü tozdan korunması için örtülmüştü. Onun üzerine de taşıyabildiği kadar katlanmış kumaş, battaniye, yastık konmuştu.

Eylem ve Devrim'in odasında ilk dikkat çeken şey, yığınının yokluğuuydu. Değil yığıntı, halı bile yoktu. Çıplak ahşap zemin üzerine, iki ayrı duvara yataklar kon-

muştı. Ayakuçlarında tek gözlü birer dolap, birbirlerine bakan kısımlarında da birer komodin vardı. Eylem'inki kitap doluydu. Devrim'inkindeyse filmlerdeki evlerin salonlarında gördüğü cinsten kocaman bir abajur vardı. Komodinlerin sanki iki kardeşin görüş alanını kapama gibi bir işlevleri vardı. Ama asıl Ceren'in ilgisini çeken iki yatağın arasındaki boşluğun tam ortasından bir perde geçiyor olmasıydı...

* * *

Devrim oturma odasına girer girmez Banu atlamış, yıllardır içinde biriktirdiği bir sırdan kurtulmak ister gibi, neredeyse bağırarak Sinan'ın sağcı olduğunu söylemişti. Devrim'in önce gözleri büyüdü. Nevin Teyze hemen ardından içeri girince şaşkınlığını gizlemek için gülümsedi. "Tamam, gelin çocuklar, size bebek elbiselerimi göstereyim," dedi. Nevin Teyze şaşırdı. "Oooo kıymetinizi bilin, herkese yapmaz," dedi iyi niyetle. Çocuklar Devrim'in peşi sıra yatak odasına girdiler.

Devrim, Eylem'in kısmı olduğu anlaşılan yeri geçip ortadaki perdeyi açtığında çocuklar şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Kapıyla perde arasındaki kısım çocuklar için daha tanıdıktı: Üstünkörü toplanmış bir yatak, üzerine atılmış kıyafetler, askılıktan sarkan hırkalar, havlular, pencere pervazında yarısı dolu su bardağı, komodinin üstünde kitaplar, kâğıtlar, duvarda solmuş yabancı artist resimleri ve henüz renklerini koruyan yabancı komünistlerin posterleri... Duvar boyası yapıştırma çıkartmalardan yer yer dökmüştü... Perdenin diğer tarafında ise duvar tertemiz, rengi bile farklıydı. Yatak, otellerdeki kadar düzgün yapılmış, üzerine tığ işi bir yatak örtüsü serilmişti. Komodinin kapağı cilalıydı. Yatak boyunca uzanan pencerenin denizliği, renk renk giydirilmiş oyuncak bebek doluydu.

Devrim bunu bekliyormuş gibi çocukların yüzünü hoşnutlukla süzdü. Ama Ceren biraz huzursuz oldu. Odanın bu kısmı öyle farklıydı ki, ablasından sakladığı bir sırrı Devrim'le paylaşmak birden yanlış geldi. Ama yine de anlattılar. Devrim, söylenenleri sadece dinledi. İyi ki anlattıklarını söyleyip konuşulanların aralarında kalmasını tembihledi. Gözlerini kaçırın Ali hariç her birine bir bebek elbisesi verdi. Sonra odanın soğuk olduğunu, üşüteceklerini söyleyip onları oturma odasına geri yolladı. Ama kendisi gelmedi.

Şimdi gece vakti Ceren iyice huzursuzdu çünkü önemli bir konuda hiç tanımadığı bir yabancidan yardım istemiş gibiydi.

"Abla?" dedi, ablasının kızacağını bildiği halde.

Selen irkildi. "Off, ödümü kopardın Ceren. Neden uyumadın sen hâlâ?"

"Hiç, uykum kaçtı."

"Hadi, uyumaya çalış Ceren. Sabah uyanamazsan annem hemen benden hesap soruyor biliyorsun."

"Devrim Abla bugün bize bebek elbisesi verdi."

Selen güldü. "Nerden çıktı bu şimdi? Neyse, güle güle kullan. Devrim Hanım nihayet bebelerine veda ediyor bakıyorum."

"Kaç yaşında Devrim Abla?"

"15."

"Solcu mu o da?"

Selen yine güldü.

"Sanmam. Lümpen. Kime çektiyse..."

"Lümpen ne demek?"

"Bir şey değil. Küçük daha o. Yaşı 15 ama aklı daha küçük. Hadi ama, nerden çıktı bu gece gece? Uyu artık."

Ceren uzatmaması gerektiğini anladı ve, "İyi gece-

ler,” deyip sustu ama bir süre daha Devrim’in aklının yaşından küçük olmasına takıldı.

Olan biteni anlayabilmek için Sinan Abisini görmesi gerektiğini düşündü. Yazın sonunda gördüğü o bronzlaşmış yakışıklı yüzüyle, içi gülen yumuşacık bakışlarıyla, ona şekerleme verirken şakalaştığı neşeli sesiyle sağcılar pek andırmıyordu. Ama okulla birlikte siyasi olaylar patlamış, artık esnaf dünyasına geçen Sinan Abisini o zamandan beri görmemişti.

Sinan’ın kardeşi Aslı, Ceren’in mahalledeki en yakın arkadaşıydı ama okullar başladıktan kısa bir süre sonra, lisedeki eylemlerin ardından Aslı, Ceren’e annesinin artık onunla oynamasını istemediğini söylemişti. Ablası bunu duyunca çok kızmış, onları kendilerini beğenmişlikle suçlamıştı. Annesi ise üzülmüş ama için için mahcup olup Aslı’nın annesine hak vermişti: Sinan hariç ailenin gösteriş merakından pek hoşlanmamasına karşın Selen’in solculuğundan uzak durmak isteyen herkesi anlıyordu.

Ceren tüm bunlara bakıp ablasıyla ne gurur duyabiliyor ne de ona kızabiliyordu. Anne ve babasının Selen’in siyasiliğine ilişkin utanç duyma dışında bir duyguları sanki yoktu. Ceren bu utancı anlayamıyordu. Ama sağcı olmanın utanç verici olması gerektiğini düşünüyordu. Gerçi ablası, babası dahil tüm kasaba esnafının sağcı olduğunu söylüyordu ama Ceren siyasetten bu kadar rahatsız olmalarından bu grubun, kendine sağcı diyen grupla aynı olmadığını biliyordu. Ezelden beri bu iyi amcalar işten, güçten ve paradan başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Mahallede sağcı, hatta faşist olduğunu açıkça ortaya koyan tek bir kişi vardı ve onun babasıyla da Sinan Abisiyle de zerre kadar alakası yoktu. O kadar ki Ceren ona “Mahmut Abi” diye hitap etmeyi dahi fazla samimi bulurdu.

Pantolonlarının üstü sanki herkesinkinden bir beden daha dar, paçaları da on santim genişti Mahmut Abi de-

diklerinin. Yetmezmiş gibi, edep yerini örten kısmı nedense her zaman bir-iki ton daha açık olurdu. Bu yüzden insanın gözü ister istemez oraya kayar, o da bundan keyif alıyormuş gibi yürüyüşünü iyice dikleştirirdi. Hiçbir gencin kılık kıyafetle uğraşmadığı bu dönemde o, kolalanmış bembeyaz gömlekler giyer, altın renkli kocaman tokalı kemerler takar, saçlarını bilyantinlerdi. Hali tavrı da kılığı gibi olmasa Ceren belki “abi” derdi ama sokakta oynarlarken illaki bir durup beş dakika onları izler, sonra da olmadık ayıp bir laf ederdi. Bunlar genelde Aslı büyüyünce onu kendine gelin alacağıyla ilgili şakalardan ibaretti. Aslı çoğu zaman buna gülerek karşılık verir, “Ben İzmirli biriyle evlenicem büyüyünce,” diyerek onu iyice keyiflendirirdi. Bu atışma çocuklardan biri oyunlarının bozulmasından şikâyet edene kadar devam eder, Aslı da onu laubali bir şekilde kovardı. Ama o hiç alınmaz, sırta sırta yoluna devam ederdi. Aslı’ya çok normal gelen bu konuşmalar Ceren’i tedirgin ederdi. Ondan korkar, neredeyse tiksiniyordu. Türk filmlerindeki kötü adamlar gibiydi. Faşist olduğunu söylemekten de çekinmiyordu.

* * *

Düşünceleri Sinan Abisinden Mahmut’a kaydığında yatağında huzursuzca dönmeye başladı. Ablası, “Ceren” diye tekrar uyardığında dayanamayıp çıktı.

“Uyuyamıyorum ne yapıyım!” Selen yüzüne endişeyle bakınca ağlamaya başladı. Selen sigarasını söndürüp yanına geldi. Kardeşini koynuna aldı.

“Yine ne saçmalıklar düşündün?”

Ceren doğrulup ablasının yüzüne ciddiyetle baktı.

“Abla bütün sağcılar Mahmut Abi gibi mi?”

Selen ilk şaşkınlığın ardından gülmeye başladı. Ceren’in zihnine girip orda neler döndüğünü görmek iste-

diğini söyledi. Ne zaman Ceren'in sorularıyla dalga geçmek ya da onun duygusunu hafifletmek istese aynı şeyi söylerdi. Ceren biraz rahatladı. "Hatırlıyor musun anne-me çorap koyuyo orasına demiştin," dedi karanlıkta bile kıpkırmızı kesilerek.

Ceren ablasıyla yatakta bir süre daha kıs kıs güldükten sonra birden ciddileşti. Biriyle alay ettiğinde başına kötü bir şey gelecekmiş gibi batıl saplantılara kapılmaya başlamıştı. Panik halinde içinden dört defa "*Süpana rabbeyal ala*," dedi. Ailenin her bir üyesi için bir defa. Babası namaz kılarken nedense bu kısmı sesli söylüyordu. Oradan öğrenmişti. Başka bir dua da bilmiyordu. Bismillah da diyebilirdi tabii ama onun etkisinin yeterince güçlü olacağını düşünmüyordu. Onu bilmeyen yoktu. Allah'ı onunla ikna etmeye çalışmak, kandırmaya çalışmak gibiydi.

"Peki bütün sağcılar Mahmut Abi gibi mi?" diye sordu tekrar.

"Yok diil... Yani inşallah değildir," dedi Selen yine gülererek. Ceren içinden tekrar "*Süpana rabbeyal ala*" dedi.

2

Ceren o yıl sabahçıydı. Okulun bittiği öğle saatleri, lisenin de öğle arasına denk geliyordu. Geçen yıl ablası yemek için eve gelirdi ama bu yıl öğle saatlerini devrimci arkadaşlarıyla geçirebilmek için bundan vazgeçmişti. Hatta pek çok devrimci liseli için öğle saatleri günün en anlamlı zamanıydı. Başlarında öğretmen ya da aile yoktu. Dersten ya da evden sıvışmaları da gerekmiyordu.

Günlük pratikleri haline gelen yalana bir 45 dakika için olsun ihtiyaç duymuyorlardı. Ya kantinde ya da bah-

çede toplaşıp konuşuyorlar, gizli buluşmaları ayarlıyorlar, eylem planı ve hatta bazen düpedüz eylem yapıyorlardı. Ceren okulun çıkış zili çaldığında, çantasını kapıp bahçenin liseye bakan tarafına gelirdi. Lisenin bahçesi ilkokulun hemen dibindeydi ama yokuşun yukarısında olduklarından iki bahçe arasında en az beş metrelik bir yükseklik farkı vardı. İlkokulun bahçesi çocuklar düşmesin diye tırmanılamayacak yükseklikte tel örgülerle çevrilmişti. Onun önünde de ağaçlar vardı. Neyse ki ağaçların arasından ve tel örgünün ardından lisenin bahçesi olduğu gibi gözüküyordu.

Ceren bazen tek başına ama çoğu kez arkadaşlarıyla çıkışta bir beş dakika liseyi izlerdi. Önceleri bu büyüklerin neler yaptığına ilişkin bir meraktı. Arada flört eden bir çift çıkar, onları epey eğlendirirdi ama şimdi çocukların merak ettiği tek şey kavga olup olmadığıydı. Artık flört falan da yoktu zaten. Hatta kahkaha dahi işitilmiyordu. Eskiden ta sınıflardan duyulan basket potasına atılan topun sesi de duyulmaz olmuştu. Ceren artık sadece ablasının olduğu grubu görebilmek için bakıyordu. Genelde ablası en kalabalık grubun içinde olurdu. Ortada konuşana yakın duran, nöbetçi öğretmenin ilk düdüğüyle dağılmayan iç halkada olurdu. Slogan atılacaksa ilk sesi çıkanlardan, yumruk sıkılacaksa eli ilk havaya kalkanlardan olurdu. Ceren bir süre izler, sonra ya hademenin kalan çocukları bahçeden kışkırtması ya da bir arkadaşının çekistirmesi sonucu oradan uzaklaşırdı.

Havalar soğumaya başladığından beri liseli gençler daha çok kantinde toplaşıyordu. Ceren bu duruma sevinmiyordu. Okulun içinde eylem yapamayacaklarını düşünüyor eve içi daha rahat gidiyordu.

O gün daha ders bitmeden ablasını bahçede bulacağını biliyordu. Çünkü fazlasıyla ılık bir kasım günüydü. Cerenler de beden eğitimi dersini dışarıda yapmış-

lardı. Yine de arkadaşlarıyla birlikte bahçenin lise tarafına geldiklerinde donup kaldılar: Oradan oraya koştu-
ran öğretmenler kümeleşmiş grupları dağıtmaya çalışı-
yordu. Sanki bütün okul, tören yapılacak gibi dışarıdaydı. Ceren gözleriyle ablasını aradı ama o kalabalıkta seçemedi.

Hademe apar topar mikrofonu getirdi. Okul müdürü hademenin yerleştirmesini beklemeden mikrofonu kapıp bir şeyler söyledi ama uyarı yapılmamış mikrofon-
dan kelimeler yerine korkunç bir bağırıtı çıktı. Kısa süre için de olsa bu ses öğrencileri kendine getirmişti. Bir anda herkes sustu ve müdüre baktı. Müdür bu defa daha kısık ama ciddi bir sesle tekrar konuşmaya başladı:

“Arkadaşlar, aldığımız bir haber üzerine bugün okulu erken bitiriyoruz. Sizden ricam olay çıkarmadan, bahçede oyalanmadan sessizce dağılmanız.”

Okulun yarısı sıvışmaya hazırdı ve kapıya yakın bekliyordu. Bu uyarı üzerine ikiletmeden memnuniyetle çıkışa yöneldiler. Ama diğer yarısı ısıklarla müdürü de, gidenleri de yuhalamaya başladı. Müdür birkaç defa “Çocuklar lütfen!” diyerek sakinleştirmeye çalıştı ama sesi de, otoritesi de önündeki kalabalık için yeterli değildi. Devrimci öğrencilerden biri öne fırlayıp mikrofonu kapmaya çalıştı ama müdür bunu öngörmüş gibi hademe-
meye bir işaret yaptı ve hademe fişi çekti. Devrimci öğrenci bunu umursamadı, mikrofonu yere fırlatıp sloganlar atmaya başladı. Bahçede kalan öğrenciler bu çağrıya hemen cevap verdi. Müdür ve diğer öğretmenler yapabileceklerini yapmışlar, içeri doğru yönelmişlerdi.

Öne fırlayan bir genç eliyle arkadaşlarını susturdu. Kalabalık azaldığından bağırduğunda sesini duyurabiliyordu.

“O istihbaratın ne olduğunu biliyoruz arkadaşlar. Faşist köpekler geliyor. Önceki gece top sahasında kor-

kup kaçtılar, şimdi çantamızda defter, kitaptan başka bir şey taşımadığımızı bildikleri yere gelip intikam alacaklar sözde, korkaklar!”

Kalabalık tekrar ısıklıklar çalmaya, bağırmaya, sloganlar atmaya başladı. Genç bir süre izin verip sustu. O sırada birkaç kişi yanına gelip kulağına bir şeyler fısıldadı. Gencin kaşları çatıldı. Sonra elleriyle kalabalığı susturup devam etti:

“Şimdi duydum ki, İzmir’den takviye güç getirmişler. Güzel şehrimize daha fazla leş sokmuşlar. Otobüs kaldırmışlar. Polis ihbar üstüne tedbir olsun diye okulları kapatmış... Şimdi arkadaşlar, gitmek isteyen buyursun gitsin. Ama ben derim ki kalın ve şu itlere onlardan korkmadığımızı gösterelim! Biz burada güçlüyüz! Bir otobüs dolusu it korkutmaz bizi!”

Bir süre bekledi. Herkes gergindi. Küçük bir grup hariç lisedeki pek çok genç için böyle bir çatışma ilkti. En fazla arkadaş ya da ahabap bildikleri sağcılara yüz çevirmek, karşılaştıklarında onlara dalaşmak, sloganlar atmak, arada küçük eylemlere katılıp ötekilerin eylemini sabote etmeye çalışmak gibi şeyler yapmışlardı ama gerçek anlamda bir çatışmaya katılan hemen hemen kimse yoktu.

Geceleri çıkıp sağa sola yazılar yazan, faşistlerle çatışan ya da onların eylemlerini öğrenip ihbar eden öğrencilere korkuyla karışık gıptayla bakılsa da çoğu onlara katılmaya gönüllü olmamıştı.

Ceren olduğu yere çakılıp kalmıştı. Arkadaşları gitmişti. Gözleriyle sürekli Selen’i arıyordu. Selen’den önce Eylem’i gördü; etrafındaki bir grup arkadaşıyla hararetili hararetili konuşuyor, muhtemelen onları kalmaya ikna etmeye çalışıyordu. Selen endişeli gibiydi. Ceren’in son zamanlarda ablasıyla özdeşleştirdiği gözüpek hali uçmuştu. Elleriyle sürekli sıkı sıkı atkuyruğu yapılmış saçını düzeltmeye çalışıyordu. Arada da kaygıyla kapıya

bakıyor, sanki her an taşlı sopalı insanların çıkıp gelmesini bekliyordu.

Ceren, ablasını izlerken birinin önlüğünden çektiğini hissetti. Arkasına dönüp baktığında Aslı'yı gördü.

"Ne yapıyorsun burada? Hadi gidelim. Kavgaya çıkacakmış, öyle diyorlar," dedi Aslı.

Ceren şaşırdı ama birden Aslı'nın onunla konuşmadığını hatırlayınca bozuk atası geldi. "Sana ne! Sen git. Yoksa yalnız gitmeye korkuyor musun? Ondan mı konuşuyorsun benimle?" dedi alaycı bir şekilde.

Aslı biraz ezilerek, "Abim geldi almaya. O yolladı beni, seni de alayım diye," dedi.

Ceren, Sinan'ın adını ve dediklerini duyunca iyice afalladı. Birden her şey çok karmaşık ve fazla geldi. Ağlamaya başladı. Ağladığı için kendisine kızıp Aslı'yı itti. Bunu beklemeyen Aslı, itmenin şiddetinden çok şaşkınlıktan yere düştü.

"Git burdan!" diye bağırdı Ceren. Aslı ayağa kalktı, koşarak uzaklaştı. Ceren arkasından baktığında okulun kapısında bekleyen Sinan'ın Devrim'le konuştuğunu gördü. Kafası iyice karışmıştı, ne düşüneceğini bilemedi. Genç, tekrar konuşmaya başlayınca bakışlarını tekrar liseye çevirdi.

"Bakın bu bir istihbarat. Aslında polisin önlemi. Eğer gelirlerse onlardan korkmadığımızı göstermeliyiz. Ha, gelmezlerse de en azından derslerden yırttık," dedi gülümseyerek.

Diğerleri de güldü. Rahat bir nefes aldılar. Pek çoğu muhtemelen o an kalmaya karar verdi. Kimse sakin kasabalarında çok da büyük bir çatışma beklemiyordu.

"Ayrıca gelirlerse endişeniz olmasın. O kadar da hazırlıksız değiliz. Her yerde zulalarımız var," dedi. Bu kez gülen sadece kendisi ve grup arkadaşlarıydı.

Ceren olduğu yerde hipnotize olmuş gibi izliyordu.

Biri onu kovalamadan oradan gidebileceğini sanmıyordu. Bir yandan da Selen'le göz kontağı kurmaya çalışıyordu. Çünkü Selen kardeşinin orada beklediğini görürse okulda kalmazdı. Bir an için seslenmeyi düşündü ama ablasını utandırmaktan korktu. Okulunun bahçesine dönüp kimse kaldı mı diye baktı. İçin için hademenin gelip onu oradan atmasını istiyordu ama o da korkup kaçmış olmalıydı. Çıkış kapısının önünde Sinan, Aslı'nın elini tutmuş, Devrim'le konuşuyordu. Ceren sonra Sinan'ın hızlı adımlarla kendisine doğru yürüdüğünü gördü. Her şeye rağmen Sinan'a kurtarıcısı gibi sığınmak istedi. Ama Sinan'ı ablasına tercih ediyormuş, onu terk ediyormuş gibi de huzursuz oldu. Son saniyeleri olduğunu hissederek gözleriyle tekrar ablasını aradı. Bir değişiklik yoktu. Aynı şekilde duruyorlardı. Selen hâlâ endişeli gözükse de, daha kararlıydı. Ellerini göğsünün altında kavuşturmuş, gruptakilere bakıyordu. Yaklaşık 50 kişiydiler. Öndekiler çuval gibi bir şeyir. içinden taş sopa çıkarıyordu.

"Ceren, hadi gidiyoruz," dedi Sinan ciddi bir sesle. Ceren o anda Sinan'dan korktuğunu fark etti. Ürkerek, "Ablam orada," dedi. Sinan'ın sesi yumuşadı. "Senin burada olmanın ablana hiçbir faydası yok ki şeker kız," dedi eski şefkatiyle. Aslı ve Ceren, *Şeker Kız Candy* çizgi filmini çok sever, birlikte izlerlerdi. İkisi de Teri'ye âşıktı. Sinan da onların bu hayranlığıyla arada dalga geçer, Ceren'e de Şeker Kız diye takılırdı; bu da kara kaşlı, kara saçlı Ceren'in hoşuna giderdi. Aslı bir gün hırslanıp, "Onun neresi Şeker Kız, ben bile daha çok benziyorum, hiç olmazsa gözlerim mavi," demiş, Sinan da her zamanki iyi huyluluğuyla gülümseyip, "Saç ve göz rengini değiştir, aynı Ceren," diye karşılık vermişti. Ceren sonrasında evde uzun uzun aynada kendini incelemişti. Gerçekten gözleri Candy gibi kocaman, burnu minicikti, saç

bile onun gibi dalgalıydı. Yandan iki kuyruk yaptığında enikonu benziyordu.

“Ama ablama bir şey olursa?” dedi yine korkuyla.

“Bir şey olmaz, merak etme. Bak yanında bir sürü arkadaş var onun. Hem gelmez kimse, endişelenme. Hep öyle söylüyorlar, bir şey çıkmıyor. Gelse bile hemen polis damlar, bir şeycik olmaz.”

“Sen söyle onlara gelmesinler,” dedi Ceren birden. Söylediğine kendisi de şaşırdı. Sinan ilkin şaşırsa da takılmadı buna. Ceren yine onu eğlendiren saçma bir şey söylemiş gibi güldü.

“Tamam söz, söyleyeceğim, gelmeyecekler. Hadi şimdi gidelim.” Ceren bunun ne demek olabileceğini daha düşünmeden lisenin kapısında bir hareketlenme oldu.

Devrimci gruptan kapıda bekleyen birkaç genç içeriye doğru koşup, “Geliyorlar!” diye bağırdı. Onların uyarısı ile bir grup faşistin içeri dalması arasından 15 saniye bile geçmedi. Sinan bir anda Ceren’i kucakladığı gibi kapıya koşmaya başladı. Aslı ve Devrim hâlâ orada bekliyor, dehşet içinde sokağa bakıyorlardı.

İlkokulun önündeki yokuştan düzinelerce kişi aşağı doğru koşturuyordu. Elllerinde taşlar, sopalar, demirler vardı. Sinan, Devrim’e bir şeyler söyleyip geriye, okulun bahçesine doğru kaçtı. Devrim de apar topar Aslı’yı alıp Sinan’ın yanına koştu. Bir süre ne yapacaklarını bilemeden birbirlerine baktılar. Hepsi korku içindeydi. Eve gitmek için yokuştan aşağı inmeleri gerekiyordu. O da lisenin önünden geçmek demekti. O sırada liseye, yokuştan ve karşı sokaklardan bir sürü kişi yığılıyordu. Eve dönmek bu koşullarda ilkokulun bahçesinde sığınmaktan daha tehlikeliydi. Öylece kaldılar.

Lisenin bahçesindeki devrimciler sayıca azdı, ellerindekiler daha azdı ve dahası, savaşma kabiliyetleri yok gi-

biydi. Pek çoğunun eli ayağı kesildi. Kendilerini korumaya çalışmaktan, yere eğilip başlarını elleriyle korumaktan başka bir şey yapamadılar. Kimisi ağladı, kimisi yalvardı, kimisi arkadaşına sarıldı, kimisi bahçenin kuytularına kaçıp sığınacak yer aradı, kimisi can havliyle elindeki taşı, kapısı kilitlenmiş lisenin camını kırmak için kullanıp okulun içine sığındı. Selen bunlardan biri değildi; sanki geceler boyunca gizlice faşist kovalayan devrimci grupla idmana çıkmış gibi, elindeki sopayla ön saflarda, gelen gruba saldıranlar arasındaydı. İlk etapta bir şaşkınlık geçirdiyse de belli etmedi. Eylem bile ondan daha gergin ve şaşkın görünüyordu. Kaçmıyordu ama panik halinde bir sağa bir sola koşturanlar arasındaydı; saldırın mı, savunsun mu, kaçsın mı, bilemiyordu. Selen sanki bunun için doğmuştu. Sinan, Devrim, Aslı şok içinde olanları seyrediyordu. Ceren sadece ablasına bakıyordu.

Dehşet dakikaları uzun sürmedi. Polis sirenlerini çalarak geldi. Kasabada polis arabası görmek normaldi ama siren sesinin kıyamet borusu gibi bir etkisi vardı. Ceren daha önce sadece bir kere siren sesi duymuştu. O da iki yıl önce bir gece yarısı, bir kamyon dolusu tüpün bir izmarit yüzünden patlamasıyla meydana gelen yangın sırasındaydı. Sanki gökyüzü yanıyordu. Hangi pencereden bakılsa alevler görünüyordu. Zira tüpler ardı ardına patlamaya devam ediyor, yeni alevler eskilere ekleniyor, evlerin bahçelerine havadan tüp yağıyordu. Kasabadaki herkes, olayın kendi mahallelerinde olduğunu sanmıştı. Sonra anlaşılmıştı ki, yangın epey uzakta, kasabanın Âşıklar Tepesi'ne doğru giden toprak yolun başında çıkmıştı. Ve şimdi yine sirenler çalıyordu. Devrim, "Polis geldi. Biter şimdi," dediğinde bu seslere sevinmesi gerektiğini anladı ama sevinemedi.

Sonraki gelişmeler de sevinmesi için hiçbir neden olmadığını gösterdi. Polislerin gelmesi olayı kısa bir süre

içinde bitirmiş ama bitene kadar yaşanan şiddet katlanarak artmıştı. Ceren bir kâbusun detaylarını hatırlamaya çalışır gibi, hayal meyal ablasının asıl dayacağı polisler geldikten sonra yediğini, elinden sopasının alındığını, kolunun sırtına doğru çevrilip büküldüğünü, acıdan yere çömeldiğini, Eylem'in saçından sürüklendiğini, konuşma yapan gencin ağzının burnunun kan içinde kaldığını hatırlıyordu. Ortalık neredeyse boşalmış, çok az insan kalmıştı, saldıran faşist grup sanki buhar olup uçmuştu ama polis bunun farkında değil gibiydi.

Polisin ardından sokağa başka arabalar doluştu. Ceren içlerinden mavi Ford Taurus'u hemen seçti. Normalde lisedeki eylemlere babasının gelmesinden korkardı. Ama o gün orada o mavi araba ve içindeki Clark Gable bıyıklı babası, gördüğü ilk normal şeymiş gibi Ceren'i kendine getirdi. "Babam geldi!" diye bağırdı sevinçle ve ona doğru koşmak istedi. Ama o anda bir silah sesi duyuldu. Çocukları için endişelenen kalabalık bahçeye doğru koşarken bahçedekiler çil yavrusu gibi dağıldı. Ceren kulaklarını tıkadı. Aslı bir çığlık atıp birkaç adım geri kaçtı. Sinan, "Polis havaya ateş etti, korkmayın," dedi, eğilip kardeşini kolları arasına alırken. Ceren kıınılmadı. Babasının bir polisle konuşmasını izledi. El kol hareketleriyle telaşla bir şeyler anlatıyordu. Endişeden delirmiş gibiydi. Polis, babasının omzuna elini koydu ve sakinleştirmeye çalıştı. Babasının kolları yana düştü ve birden sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Polis sustu, bir şey diyemedi. Eliyle bir-iki kez omzuna vurdu. Üzgün görünüyordu. Babasını kolundan tutup kapıdan uzaklaştırdı. Lise duvarının sakın bir yerine götürdü. Gözü yaşlı bir çaresizlikle bırakıldığı yerde ayakta kalmak için tutunduğu demirlerden güç almaya çalışır halde dururken, Ceren adeta babasının yaşlılığını gördü. Onu tek eliyle kaldırıp omuzuna oturtan, Ceren omzundayken bahçe

demirine astığı un çuvalını yumruklayarak güç gösterisi yapan adam küçülmüş, erimiş gitmişti.

Polis içeriye girdi. Tanıyormuş gibi hızlı adımlarla Selen'e doğru yürüdü. Selen birkaç arkadaşıyla birlikte yerde oturuyor, soluklanmaya çalışıyordu. Hepsi şoktaydı. Kimse konuşmuyor, ağlamıyor, inlemiyordu. Selen bağdaş kurmuş, başını yere indirmişti. Saçları açılmış, yüzüne düşmüştü. Başını ellerinin **arasına almıştı**. Yüzü görünmüyordu. Etrafında olan biten her şeye kendini kapatmış gibiydi. Polis, Selen'in yanına çömeldi, bir şeyler söyledi. Selen oralı olmadı. Ama polis koltukaltından tutup kaldırmaya çalıştığında da ikiletmedi. Kalktı ve kolunu çekip polisin elinden kurtardı. Polis önden, o arkadan sessizce bahçeden çıktılar. Onların çıkışa gittiğini gören babası hareketlendi. Çıkış kapısında giderek artan kalabalık yüzünden Ceren daha fazlasını göremedi. Babasının Selen'e sarıldığını, Selen'in de babasını öyle görünce daha fazla dayanamayıp ağlamaya başladığını görmedi.

* * *

Ceren ve diğerlerinin eve ulaşmaları yarım saati buldu. Sinan ve Devrim ısrarla sokağın boşalmasını beklemek istediler.

Bahçeli Evler'e vardıklarında Aslı ve Sinan'ın anne babası, Adnan Bey, Sezgin Bey ve daha pek çok mahallesi dışarıdaydı. Olaylarla ilgisi olmayan çocuklarının yokluğu onları şaşkına çevirmişti. Nereye bakacaklarını bilemediklerinden deli gibi etrafta dolaşüyor, komşulara orada olup olmadıklarını soruyorlardı. Dördü birden sokağı dönünce ilk sevinç çığlığı atıp onlara doğru koşuran Handan Hanım oldu. Ceren uluorta fikrini söylemekten çekinmeyen tek anne olarak gördüğü Handan Teyze'nin onları azarlamasını bekledi. Ya da en azından

Aslı'ya, "Ben sana Ceren'le oynamayacaksın demedim mi?" demesini. Ama hiçbir şey söylemedi. Koştı, çocuklarına sarıldı. Ceren'in saçlarını okşadı. Devrim'e biraz şaşkınlıkla baktı. Kimse bu dörtlünün ortadan kaybolmasını, özellikle de birlikte kaybolmalarını bekle-miyordu. Devrim ve Sinan'ın ailesi mahallenin muhte-melen her bakımdan birbirine en zıt ailesiydi. Bu olaylar başlamadan önce de, evleri dip dibe olmasına rağmen komşuluk yapmazlar, başka yerlerde karşılaştıklarında sadece selamlaşır, usulen bir-iki laf ederlerdi. Çocukla-rının dışarıda birbirleriyle oynamasına ses etmezlerdi ama belki ailelerinin etkisinde kaldıklarından, çocukla-rın da yıldızı hiç barışmamıştı. Ama yaşananlar kısa bir an için bile olsa dayanışma yarattı. Buzlar eridi, yasaklar kalktı.

* * *

Babasının ve ablasının lisenin bahçesindeki çaresiz-liği Ceren'in aklında o kadar güçlü yer etti ki, o günün bir milat olması gerekirdi. Ama olmadı. Herkesin süngü-sü sadece o akşam düştü. Adnan Bey, Selen'e olan öfke-sini şimdilik bastırmıştı. Selen ise faşistlere karşı durur-ken yaşadığı hazzı o an hatırlamıyordu, polisin ihaneti de henüz nefrete dönüşmemişti ve babasının polisle iyi ilişkileri nedeniyle gözaltına alınmamasının utancını he-nüz hissetmiyordu. Sanki bir şeyin yasını tutarken o şey çıkıp gelmiş gibi eve bir sevgi, şefkat, anlayış doluvermiş-ti. Semra Hanım uzun bir süredir mahrum kaldığı şey tam da buymuş gibi mutluydu. Kızının halini görünce önce gözyaşlarına boğulmuş, saatlerce Selen'in yaraları-na pansuman yapmıştı. Sanki o yaralarla birlikte kendi yaralarını da sarmıştı. Uzun bir uykudan uyanmış gibiy-di. Ceren de sanki tekrar çocukluğuna kavuşmuştu; ye-

meğini yemese de, mızızmızlık yapsa da, ablasına sataşsa, babasına nazlansa, annesini çenesiyle yorsa da, ne yaparsa yapsın yanlış olmayacağını bildiği muhteşem şımarık çocukluğuna...

Adnan Bey dışarı çıkıp Suat Usta'ya özel "kapama" yaptırdı. Dönerken de pastaneden pasta, bakkaldan gazoz aldı. O gece elektrikler kesildiğinde annesi lüksü açmadı. Eski gaz lambalarını getirdi. Birkaç tane de mum yaktı. Kömür sobasının çıtırtılı sesi, lambaların ve mumun güvenli ışığı altında, yer sofrasında nefis bir yemek yediler. Birinin doğum günüyümüş gibi Ceren pastanın üstüne bir mum koydu. Pasta o dönem dışarıda satılan tüm pastalar gibi bayattı, çikolatalı kreması yağ gibiydi ama afiyetle yediler.

Sonra Ceren'in her zamanki gibi midesi bozuldu. Sabahın beşinde tuvalete kalkıp pencerenin önünde sigara içen ablasını gördüğünde, odasında bir türlü uyuyamayan babasını duyduğunda, salonda sırtında kocaman bir kaban, başında örtüyle minik bir dua kitabından "Yasin" okuyan annesini fark ettiğinde büyüünün bozulduğunu hissetti.

Aslında Ceren'in tahmin edemeyeceği hususlar da olmakla birlikte o gün bir milat olmuştu. Yaşları tutmadığından, devrimcilikleri yetmediğinden şimdiye kadar başıboş bırakılan liseli solcular, solcu derneklerin radarına girdi. Faşistlerin onları ciddiye alması ve intikam almak için İzmir'den otobüs kaldırmaları dernekleri hem etkiledi hem de utandırdı. Olayı duyan İzmirli dernekler, kasaba şubelerini gençlere sahip çıkmadıkları, takviye yollamadıkları için eleştirdi. Bunun üzerine, düz lisenin düz solculuğu hızla örgütlü, karmaşık bir solculuğa evrildi. Daha önce tek bir dernek, geceleri faşist kovalayan bir grup radikal solcu aracılığıyla lisede devrimci ideolojiyi yaymakla yetinirken, şimdi farklı solcu der-

nekleri liselileri masa altından örgütlemek için yarışır oldu. Başka bir milat da Selen'le ilgiliydi. Selen lisedeki olayda hem en sert çarpışan hem de en ucuz kurtulan devrimci olarak sağcıların da, solcuların da dikkatini çekmişti.

3

Sinan gaz sobasını yakmış, küçücük dükkânın ısınmasını bekliyordu. Eldivenlerini ve paltosunu henüz çıkarmamıştı. Kapının camından dışarı bakıyor, nefesiyle buğulanan camın ardından karı izliyordu. Kasabada çok ender kar yağardı. Babaannesi yaşanan terörü durdur-sun, akan kanı dondursun, kararan hayatları beyazlatsın diye Allah'ın kar yağdırdığını söylemişti çıkarken. Gerçi aynı Allah yağmuru da aynı nedenle yağıdırıyor, güneşi de aynı nedenle açıtırıyordu bir süredir. Babaannesi bir sabahları havaya bakıp aynı cümleyi güne uygun kurarken konuşuyordu, bir de uçak geçtiğinde. Kasabadan çok seyrek uçak geçerdi ve sesini duyan herkes yaptığı işi bırakıp buna kulak kabartır, dışarıdaysa mutlaka göğe bakardı. Babaannesi, "Teyyareler geçiyor, savaş çıkacak," derdi. Yolcu uçağı diye bir şeyin olduğunu anlatmaktan uzun süre önce vazgeçmişlerdi.

Sinan yine erkenden kalkıp işe gelmişti. Daha geçen yıla, lise son sınıfa kadar annesi uyansın diye defalarca yanına gelirdi. O geliş gidişlerin arasında geçen dakikalardaki uykunun lezzeti hiçbir şeye benzemezdi. Sanki yastığın en yumuşak yerini o zaman bulur, rüyanın en kralını o zaman görürdü. Annesi, "Okul bitince istediğin kadar uyursun," derdi. Okul bitmişti ama uyuyamıyordu

Sinan. Bazen sabahın beşinde kalkıyor, tek kişilik yatağı tabutmuş gibi her tarafına batıyordu. Yatağın içinde saatlerce dönüp durmaktan artık vazgeçmişti. Usulca kalkıyor, giyinip sessizce çıkıyordu.

Annesi istediği kadar başkalarına caka satsın, erkenliği çalışkanlığından değildi. Esnafılığı da öğrenciliği gibiydi. Ortalama. Üniversite sınavlarını kazanamamıştı ama kasabada o dönemde üniversiteye girmek onun yaşındaki erkek çocuklarından çok da beklenen bir şey değildi. Özellikle babanın işi gücü yerindeyse, oğlanın yaz aylarında yaptığı çıraklığı okul sonrası gerçek bir iş ortaklığına dönüştürmesi beklenirdi. Üniversite bunun üç-beş yıl daha ertelenmesi demekti sadece. Oğlanın –mazallah– başka iş maceralarına atılması demek değildi. Üniversite sadece bir rütbeydi. Sınavda başarısız olduğunda konu komşuya karşı hafif bir ezikliği olmuş ve konu hemen “zaten istemedikleri, o yüzden Sinan’ın da pek asılmadığı” bahanesiyle kapatılmıştı. Sinan’ın asılmamasının nedeni üniversiteye gitmek istememesi değil hayatı boyunca çok çalışmasının hatta sorumluluk almasının gerekmemesiydi. Herkesin sevdiği, kimseye bulaşmayan, pek bir şeyi dert etmeyen mülayim bir insan olmuştu.

Ama nedense bugünlerde içinde tanımadığı bir huzursuzluk, hatta neredeyse bir öfke yükseliyordu. Hayatının şu beş metrekarelik alanda geçeceği gerçeğini sanki yeni yeni idrak ediyordu. Üniversiteyi kazanan liseli arkadaşlarının hepsi siyasi olmuştu. Her kasabaya geldiklerinde kendini onlardan bir adım daha uzaklaşmış buluyordu. Kayıtsızlığı, yerini yavaş yavaş kendini aşağı görmeye bırakıyordu. Tatlı tatlı yanlarında duramıyordu. Onlar da ona öyle tatlı tatlı bakmıyordu artık. Kimsenin tatlılığa vakti yoktu. Sanki her gelişlerinde Sinan’ı daha

çok yadırgıyorlardı. Belki onlar yadırgamasa içinde öfke büyütmesi gerekmecekti.

Son günlerde yeni bir huy edinmişti. Hayal kuruyordu. Özellikle böyle sabahın köründe uyanıp, işe gelip çarşının en işlek caddesinde kasabanın aydınlanışını, sokağın uyanışını, kepenklerin tek tek kalkışını, buhar-dan içi görünmeyen plastik kaplı el arabalarıyla günün ilk yüksek sesini çıkaran simitçilerin geçişini izlerken bazen hayalleriyle kendinden geçiyordu. Hatta için için bu hayallere yer açmak için erken kalktığını düşünüyordu.

Bazı sabahlar kuyumcu dükkânı bu hayaller içinde esniyor, kâh bir üniversite amfisine kâh Basmane'deki bir birahaneye dönüşüyordu. Aldığı derslerden dönen sohbetlere, yapılan esprilere, içilen beşinci çaylara, oynanan okeye, flörtleşilen kızlara epey detaylanıp büyüyor, neredeyse bir film gibi başlayıp, gelişip mutlu bir şekilde sonlanıyordu. Sonra babasının camı tıklatmasıyla gerçek dünyaya dönüyor ve o an kendini çok ama çok mutsuz hissediyordu. Sanki bir hayalden uyanmış gibi değil de, bir insafsız gelip sahip olduğu hayatı çalmış gibi. Babası arka sokaktaki diğer dükkânlarına gitmeden önce Sinan'a annesinin hazırladığı tostı getiriyordu. Sinan da kahveden çay söylüyor, kahvaltısını ederken gerçek dünyaya adapte oluyordu: Hayalî mutluluğu yavaş yavaş yerini öfkeye bırakıyor, günün hayhuyu içinde bunu bastırma-ya çalışıyordu.

Esnafları tek tek dolaşan sağ parti ilçe teşkilatı, Sinan'ın dükkânına girip adını yazdığında olaylar bu noktaya gelmemiştir. Gerçi ne babası partili olduğu için ona gelmeleri ne de usulen adını yazdırması bir şey ifade ediyordu. Okumadığı ama esnafılık gereği destek olmayı görev saydığı yerel gazeteye abone olmaktan bir farkı yoktu. Ekseninde esnaf ve köylünün olduğu kasabada, gele-

neksel olarak sağ parti kazanırdı. Belediyeye iş yapan esnafın belediye başkanının partisine yazılması daha çok hatır ve çıkar gereği idi. O yüzden ilk seferinde parti teşkilatı üyesi elini sıkarken, "Sen de artık büyüdün ve kasabanın esnafı oldun," demişti, "partili" oldun dememişti.

Sinan yeni hayatı ve işi içinde çoğu lise mezunu ya da liseden terk yeni arkadaşlar edinirken, tamamının siğara içtiği kahvelerde okey oynarken, partiye adını yazdırırken, esnafın köylünün düğününde, cenazesinde usul gereği boy gösterirken hep o mükemmel kayıtsızlığını korumuştur. Bunların hiçbirinin onu bir şeyle tanımladığını düşünmemiştir. Ama şimdi tüm bu kimlikler üstüne üstüne geliyor, sanki onu hayal ettiği o muhteşem dünyadan uzaklaştırmaya zorluyordu.

Üniversiteye giden eski lise arkadaşları artık kasabaya geldiklerinde aramaz sormaz olmuştu. Bazen dükkânda otururken içeriye bile bakmadan geçtiklerini görüyordu. Kendisi de meşgulmüş gibi başını eğiyor, camın altındaki bir altını tartıyormuş gibi yapıyordu. Neredeyse kardeşi kadar sık gördüğü, emzikli bebekliklerinden beri Aslı'yla bir arada olan Ceren bile gelmiyordu artık. Ya Selen! Selen'in kendisine hayranlıkla baktığı o lise yıllarını hatırlıyordu. Okul çıkışı onunla birlikte eve dönmek için bir sürü numara çevirirdi. Sinan da iyi niyetinden buna izin verir, o tombul vücudunun ve sivilceli suratının ardından çıkacak, herkese korkmadan meydan okuyan aktris bakışlı kızı o sıralar görmezdi. Şimdiyse Selen onu görmüyordu. Görmezden gelse, küsse, kızsas, herkese yaptığı gibi ona da meydan okusa bin kere tercih ederdi ama Selen onu gerçekten görmüyor, fark etmiyordu. Önüne çıktığında bile bir şaşırıyordu, yanında yürürken söylediği şeyleri duymamaya, onun yanındaki varlığını algılamamaya devam ediyordu. Sinan'ı en çok bu görünmezlik incitiyordu. Barış günlerinde mülayimliğiyle gönüllere taht ku-

ran Sinan, aynı mülayimliğiyle savaş günlerinin budalası olmuştu.

Keyif aldığı ortamların uzağına düşmese belki şu an yakınına düştüğü ortamlar bu kadar gözüne batmayacak, aidiyetini hiç sorgulamayacaktı. Tepki, öfke gibi yeni huylar geliştirmeyecek, kasabada kendine “mücahit” diyen gençler gelip hoşbeş ettiklerinde kendini kahvehanele onlarla okey çevirirken bulmayacaktı. Ama kaderi yumuşacık yünlerle böyle örölmüş, o da kendini burada buluvermişti işte.

* * *

İlk müşteri geldiğinde saat onu geçiyordu. O dönemin koşullarında iyi sayılırdı bu. Hele dışarısı karla bembeyaz örtölüyken kimse gelmese şaşırmazdı. Aslında Sinan için herhangi bir zaman herhangi bir müşterinin geliyor olması bile şaşırtıcıydı. Bir kasabaya bir kuyumcunun fazla fazla yetmesi gerekirdi ama bu kasabada altı tane kuyumcu vardı. Ve her birinin iyi kazanç yapıyor olması inanılır gibi değildi. Pineklenerek para kazanılabileceğini hiç öngörememişti. Halbuki çocukluğunda hep esnafın çok çalıştığını, çok stresli işler yaptıklarını düşünürdü. Pazaryerinin kurulduğu salı günleri mesela, babası sabahın köründe evden çıkar, akşam ezanı okunduktan bir saat sonra yorgunluktan ölmüş bir halde dönerdi. Namazla niyazla hiç işi olmayan annesi sadece salı sabahları kocasını yolcularken dua eder, iyi geçtiyse de şükrederdi. İyi de geçse, kötü de geçse rakı açılırdı. Hatta bir-iki mezesiyle birlikte rakı bardağı dolapta bekliyor olurdu. Ama salının iyi geçmesinin sarhoşluğu ile kötü geçmesinin sarhoşluğu çok farklıydı. Birine annesi de katılır, istediği bir elbisenin ya da mücevherin sözünü alır, hatta bazen işi kap kacağı, evin

mobilyalarını değiştirmeye kadar vardırırdı. Sinan'a da zorla üç yudum içirilir, karıkoca pek neşeli, pek taşkın olurlardı. Oysaki Sinan salının kötü geçtiği rakı sarhoşluğunu tercih ederdi. Çünkü o taşkın mutluluk, o balkondan çınlayan kahkahalar nedense onu mahalleye mahcup ederdi.

Sonuçta o stresli salılar, yoğun cumalar, kımıldanması mümkün olmayan yaz ya da kış sezonları şeklinde öğretilen kasabanın heyecanlı ticaret hayatı sanki çocukluğunun fantezisiydi ya da kasaba babalarının kendilerini ciddiye aldırma için uydurduğu büyük bir yalandı. Oturuyordun işte bütün gün. O kadar çok oturuyordun ki, arada sıkılıp komşu rakip kuyumcuya gidip orada oturuyordun. Tabii Sinan'ın durumu farklıydı, ona hazır bir dükkân verilmiş, tüm ticari bağlantılar halihazırda babası tarafından yapılmıştı. İşler de kesat gittiğinden Sinan'ın payına sadece sinek avlayan bir dükkânda tezgahtârlık yapmak düşmüştü.

Kimse aylardır düğün, sünnet yapmıyordu. Doğumlar kaçınılmaz olarak oluyordu ama eskiye göre bu yeni bebelere çok daha az altın takılıyordu. Dükkânları ikilemek için gerçekten kötü bir zaman seçmişlerdi. Babasının sekiz yıldır mahkemelik olduğu bir alacaklısıyla davası nihayet sonuçlanmış, çarşının en işlek yerindeki bu minik dükkân haciz sayesinde babasına düşmüştü. Dava sonucu lise mezuniyetine rastlayınca babası hiç düşünmeden dükkânın oğlunun kısmeti olduğuna karar vermiş hatta terör, siyaset, darboğaz demeden abartılı bir açılış bile yapmıştı. Açılış gününde anlamsızca oğlunun dükkânından siftah için alıp yine oğluna taktığı tam altın, şu âna kadar Sinan'ın sattığı tek tam altındı.

Gelen müşteri, eltisinin yeni doğan bebeği için bir küçük altın seçti. Arada camdaki altınlara büyülenmiş gibi bakan çocuklarını cama dokunmamaları konusunda

uyarıyordu. İkisi de bereli ve eldivenliydi. Kırmızı burunları aktıkça, üzerlerindeki karlar minik odanın sıcaklığında hızla eriyen yün eldivenleriyle burunlarını silip sonra aynı eldivenlerle vitrine yapışıyorlardı. Anneleri bir yandan tiksintiyle cama bakıyor, bir yandan da yan gözle Sinan'ın görüp görmediğini kontrol ediyordu.

"Yani zaten şu olaylar yüzünden okul sürekli tatil. Ha biraz yatıştı dedik, bu kez de kar tatili oldu," dedi kadın çocuklarından illallah etmiş bir ses tonuyla.

Çocuklar tüm bunlara sanki kendileri sebep olmuş gibi muzipçe Sinan'a baktılar. Sinan da onlara bakıp göz kırptı. Camın üstündeki şekerliği uzattı. Yüzleri aydınlanan çocuklar hemen atladılar, ikişer tane aldılar.

Kadın, "Ya ne yüzsüz şeysiniz siz böyle, abi iki tane alın dedi mi?" diye azarlamaya başlamıştı ki, Sinan hemen araya girdi. Hatta birer tane daha verdi. Mahcup olan kadın alelacele altının parasını ödeyip çocukları iteleyerek dışarı çıktı.

Sinan arkalarından bakarken birden sanki bir serap gördü. Az ötede, Selen ve Ceren bomboş yolun ortasında kartopu oynuyorlardı. Yolun ortasındaki kar kaldırım-dakinden daha beyaz ve ellenmemişti. Trafik işlekken yolun ortasından yürümekte beis görmeyen, kornasını öttüren şoföre ters ters bakan kasaba insanı, karın ıssızlığında kaldırımın güvenli sınırlarını tercih etmişti.

Selen ve Ceren yeni örülmüş gibi parlak ve kabarık duran bere, atkı ve eldivenler takmışlardı. Selen'in takımı yeşil, Ceren'inki kırmızıydı. Paltosu ve çizmeleri de kırmızı olan Ceren bembeyaz karın ortasında çizgi film kahramanı gibi duruyordu. Selen ise yeşili tamamlayan kahverengi parkasıyla dergilerdeki kızlara benziyordu. Ne kadar uzundu, kasaba için acayip denecek kadar hem de. Sinan camın önünde büyülenmiş gibi onları izlerken Selen'in her şeyiyle acayip olduğunu düşündü. Şu anda

bile sanki değil başka bir şehir, başka bir ülkeden işınlanmış gibiydi.

Selen Ceren'in peşinde koşarken kayıp düştü. Bir an panikleyen Sinan'ın eli gayriihtiyari kapıya gitti, tam açarken yere düşen Selen'in güldüğünü işitti. Çok derinden gelmişti kakhaha. Hayalinde duymuş gibi. Hayal mi acaba diye geçirdi içinden Sinan ve bakışlarını sokakta dolaştırdı. Pideci Sadık Usta'nın kapının önüne çıkıp elindeki pis beyaz havluyla elini yüzünü, boynunu silip, odun ateşinden yanmış vücudunu soğumaya bırakışı gözüne çarptı. Günde en az beş kere gördüğü bu sahne, gerçekliğin kanıtıymış gibi tekrar bakışlarını yolun ortasındaki filme çevirdi.

Gerçekten düşlerindeki gibiydi. Birazdan kırçıllı gri kalın mantosu ve deri eldivenleriyle Sinan onlara katılacak, kızıyla şakalaşıp onu havaya kaldıracaktı. Kakhahalarla gülen kızını elma yanaklarından öpecek, sonra yere indirip elini tutacaktı. Soluna dönüp karısına bakacak, karısı hayranlıkla kocasına gülümseyecek, koluna girecek ve Filedelfiya Mahallesi'ndeki bahçeli evlerine neşyle yürüyeceklerdi. Gerçi hayalindeki ev daha çok Philadelphia'da olacak türden üç katlı bir villaydı ve imle kaplı kocaman bahçesinde bakımlı köpekler koşturuyordu. Sinan da kuyumcu değildi, havalı bir işi vardı. Ne olabileceğine kafa yormamıştı ama bir işadamıydı işte. Diğer hayallerine göre en gerekdiş hayali buydu ama en çok bu hayalinde tam da olduğu gibiydi. Siyasi ya da aşırı esprili, hazırcevap, müthiş zeki ya da Alain Delon kadar yakışıklı değildi. Belki de bu yüzden Ceren bu hayal için hayatiydi. O olmasa Selen'in yanında asla öyle olamaz, Selen onu Ceren'in gözleriyle görmese asla olduğu gibi sevemezdi.

Sinan'ın kafasındaki film ilk yarayı on dakikada tamamlamıştı. Bir süre daha orada olmalarını, karla oy-

namalarını diledi. Derken Sadık Usta'nın tekrar dışarı çıktığını fark etti. Üstünde beyaz kısa kollu atleti ve fırıncı önlüğü dışında bir şey yoktu. Kara uygun olmayan ayakkabılarına plastik poşet geçirmişti. Ellerinde de fırından yanmasın diye giydiği tutkaç türü kocaman eldivenler vardı. Ama umurunda değildi. Bu soğuğu ve karı en çok o hak etmiş gibi bağıra çağıra yola fırladı ve şaşkınlıkla kahkahalar atan kızlara kar topu yağdırmaya başladı. Sadık Usta'nın neşesi de deliliği de bulaşıcıydı. Çok geçmeden sokaktan geçen kasabalılar, dükkânlarında pineklemeden bunalmış esnaflar birer ikişer çıkıp oyuna katıldı.

Sinan dakikalardır orada kımıldamadan duran o değilmiş gibi, hızla giyinip dışarı fırladı. Kapıyı bile kapatmayı unutmuştu. Yan taraftaki gazeteci bayisi arkasından seslendi: "Hop Sinan, dükkânı kilitle oğlum. Para onlar pul değil," dedi gülerek. Sinan da güldü. Döndü, aceleyle dükkânı kilitledi. Sonra da koşarak kartopu eğlencesine katıldı.

Selen'e ve Ceren'e atılan kartoplarına karşı göğsünü kahramanca siper ediyor, gelen toplara karşı onları uyarıyor, kime saldırmaları gerektiği söylüyordu. Selen onun anlamsız korumacılığından rahatsız olup üstüne bir sürü kartopu yağdırdı. Sinan biraz bozuldu ama Selen bunu yaparken o kadar güzel gülüyordu ki, siper olmaktan vazgeçip hedef olmayı ânında kabul etti. Hayatının değilse bile herhalde son bir yılının en güzel yarım saatiydi bu. Sanki hayallerinden ve rollerinden sıyrılıp kendisi olmuş, o eski kayıtsız halini bürünmüştü. Hatta bir ara Selen'in yüzüne kartopu atacak kadar ileri gitti. Selen bir an şaşkınlıkla bakmış, sanki gözlerinden bir perde kalkmıştı. Artık sadece Ceren'i koruyor, bir yandan da onu ablası dahil herkese karşı kıskırtıyor, haylazlıklarıyla etrafta müthiş bir intikam ve hayranlık duygusu yaratı-

yordu. Gerçekten Filedelfiya Mahallesi'ne birlikte kol kola, şen şakrak, şakalaşa şakalaşa gitmeleri artık çok mümkündü.

Sonra birden kalabalık arttı, on kişilik bir grup peydah oldu ve her şeyi mahvetti. Bunlar Sinan'ın birkaç defa kahvelerinde bir araya geldiği ama liseye yaptıkları saldırıdan sonra uzak durduğu mücahitlerdi. Mesafeli bir selam çaktılar Sinan'a. Sinan karşılık vermekten başka bir şey yapamadı.

Kasabalı da birer ikişer bıraktı oynamayı. Çoğu bariz bir tavır göstermekten çekindiği için gelenleri ya görmezden geldi ya da rol yaptı. Pideci Sadık Usta "Soğukmuş be ya! Gidin gari," dedi özellikle kızların gözlerinin içine bakarak. Selen gelenleri fark etmemişti. Güldü. "Yeni mi anladın Sadık Amca, kolların mosmor oldu," dedi. Sadık Usta, Selen'e dönerek, "Evet, yeni anladım. Hadi siz iki sıska, siz de gelin benle, hasta olacaksınız," dedi pek beklenmedik bir ciddiyetle. Selen o zaman bir gariplik olduğunu anlayıp arkasını döndü. Karşısında lisede çatıştığı, tartaklandığı, tartakladığı tipleri görünce donup kaldı. Önce yüzüne bir meydan okuma yerleşti ama bir gariplik olduğunu hissedip yanına sokulan Ceren'i görünce tedirgin oldu, sanki o anda yanında olması Ceren'in suçuymuş gibi içi sıkıldı.

Gelenler de Selen'i o zaman tanıdılar. Aralarından uzunca boylu, vücudunda tonlarca kemik taşıyor gibi görünen kara kuru olanı, "Vay vay, kimler buradaymış," dedi çarpık bir gülümsemeyle ve Selen'e doğru yürüdü. Sinan dehşete kapıldı. İçinde bir aslan o anda kükredi, çocuğun kemikli koluna yapışıp onu yere indirdi – ama sadece zihninde... Bedeni sanki kendi kontrolü dışındaymış gibi kara saplanmıştı. Aynı anda binlerce şey düşünüyor, düşündüğü her şey birbirini götürüyormuş gibi yerinde kımıldamadan duruyordu.

"Ne o? O gün pek bir cengâverdin. Dudağımı patlatmıştın hatta," dedi inanılmaz bir şeymiş gibi gülerek. Arkadaşları da ondan daha fazla gülerek eşlik etti. "Şimdi geçti," dedi zevzek zevzek. "Ama bak, şuradakini görüyor musun?" dedi şakağındaki bir izi göstererek. "Bu geçmedi. Zor geçermiş tırnak izi, inşallah da geçmez. Her baktığımda seni hatırlatıyor bana," dedi. Sesinde nefret, öfke dışında tacizci yavşak bir ton da vardı. Selen'in tüylerini ürperten ve oradakileri harekete geçiren de bu oldu.

"Vural, ayıp ediyorsun. Nasıl konuşma bu böyle. Bak daha sabah baban uğradı. Çok üzülüyor. İç bırakmıştı pide için. Hadi gel dükkâna, ben yaparken sen bir çay iç, ısın," dedi Sadık Usta. Ondan cesaret alan diğer esnaflar da Vural laftan anlayabilecek normal biriymiş gibi davranmaya yeltendi. Vural birden celallendi:

"Yeterin be! Çocuk mu kandırıyorsunuz siz! Şu 'Kızdır, gençtir, ayıp etme' dediğiniz sürtük vatanı satıyor be! Komünistlerle bir olmuş dişiyle tırnağıyla saldırıyor. Siz de onu taşılayacağınıza burada kartopu oynuyor, bir de korumaya kalkıyorsunuz. Selim'in cenazesinde ağlayan da siz değil miydiniz deyyuslar! 'Komünistleri asmak lazım,' demiyor muydunuz? Ne oldu, tığ kadar komünistten mi korkuyorsunuz? Babası mı nüfuzlu? Ondan mı? O babası olmasa o daha karakolda çok dayak yerd ama yırttı son anda. Orda ona ağladı, şimdi size ağlıyor, siz de 'Yok mahallemizin kızı, yok yapmış bir hata' ..." diye dalga geçerek, onların taklitlerini yaparak konuşuyordu ki Selen atladı. Gözü ne kardeşini gördü, ne oradaki esnaf amcalarını, ne Vural'ın beraberindeki on kişiyi, ne de kendi çelimsizliğini. Sinan'ın düşlediği o aslan kükremesi ondan çıktı. Hâlâ elinde duran, stresle sıkıştırmaktan taş gibi olmuş son kartopunu Vural'ın yüzüne fırlattı.

"Ne diyorsun sen lan! Kim kimden korkmuş! Polis gelmese işiniz bitmişti! Polis geldi, yok oldunuz zaten.

Kim nüfuzlu ha! Babamın gücü ne olacak sizinkilerin yanında! Almışınız arkanıza aynasızları, kabadayılık ediyorsunuz. Onlarsız bir tırmıklık canınız var hepinizin!" diye bağırdı.

Kafasına isabet eden kartopunun sersemliğinden kurtulan Vural, "Ulan orospu!" diye Selen'in üstüne atıldı ama esnaf çoktan araya girmişti. Vural esnafı aşarak Selen'e ulaşmaya çalışırken, kalabalığın arasında kalan Ceren, can havliyle "Sinan!" diye bağırarak yere düştü. Sinan nihayet kendine geldi ve bir çırpıda koşup Ceren'i kucağına aldı. Ceren ağlıyordu. Sinan, "Tamam Ceren, tamam geçti. Bir şey yok," diyerek onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Vural bir süre sonra saldırısından vazgeçip geri adım attı ve bakışlarını Sinan'la Ceren'de sabitledi. Sinan, kucağındaki Ceren'in verdiği hisle daha fazla susamadı. "Bırak gitsinler Vural," dedi.

"Senin ne ilgin var lan bunlarla, tüysüz!" diye bağırdı Vural. Arkadaşlarından biri, "Aynı mahallede yaşıyor onlar," diye yanıtladı Sinan yerine.

"Vay vay vay," dedi Vural bu bilgi pek çok gerçeği ortaya koyuyormuş gibi. Sonra "Ajan mısın lan sen?" dedi. "O gün de gelmedin zaten liseye?" Bu kez başka ve daha tok sesli bir arkadaşı, otoriter bir tonda, "Sakin ol Vural," dedi.

"Niye abi?" diye sordu Vural meydan okuyarak ama sesine bir ayar gelmişti. "Senin de bu sosyetiklere düşkünlüğün var. Niye hiç onların eli kirlenmiyor?" Arkadaşı sinirlendi. "Vural, yeter artık, bırak. Sinan'ı dinle. Akıllı ol."

Bunu öyle bir tonda söyledi ki, Sinan daha da çok gerildi. Vural'ın onu ajan sanmasını ya da en azından işe yaramaz sosyetik bir kasabalı olarak görmesini tercih edebilirdi. Süleyman bir sözülle Sinan'ı yine onlardan biri yapmıştı. Halbuki Sinan lisedeki o günden sonra on-

ları sürekli atlatıyor, bir yüzleşmeye gerek kalmadan kendisinden ümidi kesmelerini bekliyordu.

Vural, arkadaşının bir şey demeye çalıştığını anlayıp daha fazla üstelemedi.

“Hadi defolun gidin o halde! Götür şu kaltağı ve kardeşini buradan, bir taraflarını kırmadan,” dedi Sinan’a dönüp. Sonra da hınçla yerdeki karı tekmeleyip Süleyman’ın yanına gitti.

Sinan, Ceren’i kucağından indirmeden Selen’in yanına geldi. Ama Selen’in Sinan’la Filedelfiya Mahallesi’ne yürümeye hiç niyeti yoktu. Hınçla kardeşini kendi kucağına aldı. “Bir daha sakın, sakın...” diye başladı ama nasıl devam edeceğini bilemedi. “Ceren’e dokunma!” dedi, söylenebilecek en sert şey oymuş gibi.

Ceren yere düştüğünde can havliyle “anne” ya da “Sadık Amca” değil de “Sinan” demişti. Sinan bunu hep hatırlayacaktı. Sinan da tüm korkusuna rağmen onu korumuştur. Hep korumuştur. Selen Sinan’ı en sağlam yerinden vuruyordu. “Ceren’e bile” diyordu. Böylece onu kendinden binlerce kilometre uzaklaştırıyordu.

Sinan kimsenin yüzüne dahi bakmadan kutu gibi dükkânına girdi. Açık levhasının tersini çevirdi. İçeriden kapıyı kilitledi. Düşünmeye çalıştı: Adamlar geldiğinde ondan ne isteyecekler. Onlara ne diyecek. Nasıl kendinden uzaklaştıracaktı... Selen’e derdini nasıl anlatacaktı, Ceren’i nasıl koruyacaktı, bu kutu gibi dükkânın içinde nasıl yaşayacaktı. Sonra... son bir yılın en güzel saati nasıl kâbusa dönüşmüş, eskisi gibi herkesi büyüleyen Sinan nasıl birden yerle bir olmuştu. Onu nasıl tekrar geri getirecekti... Düşünmeye ve plan yapmaya yönelik bu sorular giderek hedefinden şaşmış, onu cevaba ya da çözüme değil, yeni bir hayale sürüklemişti.

Eylem, Selen'in anlattıkları karşısında çok şaşırmadı ama ülkücüleri burunlarının dibinde hissetmekten de terdirgin oldu. Sinan'a kızdı ama ona da şaşırmadı. Bilinçli bir tercihten çok salakça aralarına çekildiğini düşünüyor, o salak ailenin salak evladından daha iyisini de pek bekle-miyordu. Selen ise köpürüyordu. Ceren'in yanında olma-sını umursamadan ateşli ateşli konuşuyor, onlara günlerini göstermekten bahsediyordu. Eylem, Selen'i sakinleştire-meyeceğini anlayınca Ceren'i oturma odasına götürdü. İçeride Devrim bebeklerini kim bilir hangi mantığa göre tekrar sıraya diziyordu. "Hah," dedi, "sen Devrim'le oyna ablacığım." Devrim'in kinayeyi anladığını gösteren ters bakışına aldırmadan kapıyı kapatıp sigarasını aralıksız üf-leyen ve öfke ve ayazdan kıpkırmızı olmuş suratıyla, otur-duğu yerde tütüyor gibi görünen Selen'in yanına gitti.

Lisedeki grubu oluşturan, onlara bir nevi liderlik ya-pan kişi olarak Selen'in coşkusuunu öldürmek ya da ona korku aşlamak istemiyordu ama Selen'in çatışmalarla ar-tan hevesinden ve cesaretinden bir miktar rahatsız olu-yordu. Lisede nasıl savaştığını; nasıl demir leblebi, gözü kara olduğunu görmüştü. Babasından aldığı eğitimin de etkisiyle, şu yaşadığı kasabanın insan motifini ilmiik ilmiik çözdüğünü ve artık hiçbir şeye şaşırmayacağını düşünür-dü ama en yakın arkadaşının gözlerinde gördükleri onu yine de şaşırmıştı. Belki biraz kıskanmıştı da... Çünkü Eylem korkmuştu. Çok korkmuştu. Dayak yemek onda is-yan duygusu yaratmamış, dayak atmak tatmin hissi ver-memişti. Yediği, yiyeceği, attığı, atacağı her darbeyi gör-müş, her birinden nefret etmişti. Polisler geldiğinde elin-de olmadan için için rahatlamıştı. Ama polisin tavrını görünce yaşadığı çöküntü şiddetlendi. Karakolda geçirdi-

gi bir gece boyunca devrim için savaşmaktan başka yol olmadığı gerçeğine hiddet ve intikam duygularıyla değil, çaresizce teslim olmuştu.

Gelgelelim, şu it kopuk ölkücü sürüsüyle uğraşmanın devrime ne faydası olacaktı ki!? Devrimin daha büyük bir meselesi olmalıydı; büyük caddelerde, binlerce kişiyle tek yürek olup gerçekleştirecekleri bir şeydi. Planı, manifestosu, hedefi olan bir şey. Siyasetle ilgili bir şey. şu serseri takımıysa o adımın önündeki karın ağrısı engellerden başka bir şey değildi. İçin için Selen'e onlarla bu kadar yüz göz olduğu için kızırıyordu. Çünkü Selen'in tavrı olayı kişiselleştirmişti. Eylem'e göre bu tür çatışmalar anonim yaşanmalıydı. Birtakım solcular, birtakım sağcılar... Selen ve Vural arasında yaşananlarsa bildiğin mahalle kavgasıydı. Yine de tehlikenin farkındaydı. Bu adamlar peşlerini bırakmayacaktı..

* * *

Babası da Eylem'e artık her türlü şeye hazırlıklı olmaları gerektiğini söylemişti. Lisedeki saldırı sonrasında, derneğin büyük şehir şubeleriyle onlarca konuşma yapmış, hatta İzmir'de bir toplantıya katılmıştı. Dönünce ilk iş olarak Eylem'le konuştu. Öyle arka balkonun tatlı serinliğinde ya da oturma odasının güvenli sessizliğinde, karısı ve küçük kızının huzurunda, eğitim amaçlı bir sohbet eder gibi değildi bu konuşma. Telefon edip Eylem'i derneğe çağırıldı. Eylem derneğin önünden defalarca geçmesine rağmen şimdiye kadar içeri hiş girmemişti. Babası mimlenmesini istemediğini, ilgisiz görünmesinin daha iyi olacağını, reşit olmadığı için derneğin polisle sorun yaşamasına neden olabileceğini söylerdi. Annesi nereye gideceğini duyduğunda, babası onu cepheye çağırılmış gibi dehşetle bakmıştı Eylem'e. Eylem ise heyecanlanmıştı; ilk

bisikletini almış ya da nüfus cüzdanına ilk fotoğrafı konmuş gibi hissetmişti. Artık yetişkin olmuştu.

Dernek binasına girip babasının ofisinin olduğu üst kata çıktı. Babası masanın başında, Eylem'e bir yetişkin gibi ciddiyetle gelişmeleri aktardı.

Ülkenin her yerinde solculara müdahalelerin arttığını söyledi. Bir düğmeye basılmıştı. Bunu kaçınılmaz olarak başka düğmeler izleyecekti. Dernekler, tüzükleri dışında davranmaya itiliyor, sonra da ilk fırsatta kapatılıyordu. Ama devrimciler çoktu, güçlülerdi, gençlerin çoğu arkalarındaydı. Hatta belki de şiddetin, baskının artması da bundandı.

Sendika ülke çapında greve hazırlanıyordu ki bu anayasal haklarıydı, ama şu son gelişmelerin ardından aynı zamanda bir güç gösterisi ve meydan okuma anlamına da gelecekti. Dernekler çapı genişletecek, liselerde, köylerde, varoşlarda, her yerde örgütlenecekti. Eylem reşit olur olmaz derneğe üye olacak, arkadaşlarını da buraya yönlendirecekti. Bunu tez elden örgütlenme takip edecek, artık lisedeki olaylarla dernek, dernekteki eylemlerle liseliler arasında organik bir bağ kurulacaktı. Tüm bunlar iyiydi, hoştu, siyasiydi, Eylem'in arzu duyduğu gelişmelerdi ama babası bazı şeyleri öngörebiliyordu: Artık kaçınılmaz bir şekilde faşistlerle çatışmalar yaşanacaktı, o nedenle gençlerin tümü savaşmayı göze almalı, kendini korumaya hazırlıklı olmalıydı. Eylem'in heyecandan al al olmuş yüzüne gölge düştüğünü görünce, "İnan kızım, aklı başında kimse bundan zevk almıyor ama yürüyüşler, eylemler yaparken hiç saldırıya uğramayacağımızı düşünmek saflık olur. Ortada onları engelleyecek ya da bizi koruyacak bir polis falan yok ki," dedi. Eylem, korkusunu örtmek için hemen, "Tabii anlıyorum, lisede savaştık, yine savaşıyoruz," diye yanıtladı. Babası kızına gururla baktı. "Elbette sizi kahve basmaya falan yollayacak

değiliz. Eylemin tabiatında oluşabilecek şeylere karşı hazırlıklı olun yeter,” dedi. Eylem biraz rahatladı. Babası, Eylem kapıdan çıkarken kafasını masasındaki kâğıtlardan kaldırmadan ekledi: “Arkadaşlarını da buna hazırla. Kaldıramayacakları ele. Gözü kara olanlara şu aşamada sürekli kitap gibi konuşanlardan daha çok ihtiyacımız var. Selen’in bahsini duydum kahvede. Babası gibi, kan beyinine sıçrayınca gözü hiçbir şey görmüyormuş. Ve babasının aksine ateşi doğru yerde. Kızımın en yakın arkadaşı dedim. Gurur duydum.”

Eylem’in kalbine ani bir kıskançlık saplandı. “Gözüne alınmadı. Polis kapıda babasına teslim etti,” dedi. Sezgin Bey güldü. “E ne güzel işte, hem savaşıyor, hem yırtıyor. Polise hatırı geçen bir kanal şu günlerde çok kıymetli kızım.” Eylem de gülmeye çalıştı. Sezgin Bey bir gariplik olduğunu hissedip başını kâğıtlarından kaldırdı. “Umarım kavga falan etmediniz. Şu sıralar gereksiz çekişmelerden uzak dursanız iyi olur. Ben olsam onu sağ kolum yapardım,” dedi biraz gereğinden sert bir tonda.

* * *

Babasını iyi tanıyan Eylem, lisede olanlardan ne kadar utandığını biliyordu. Sezgin Bey liseli bir grup radikal solcunun top sahasında faşistleri tartakladığını ve onların da intikam için okul çıkışına geleceklerini duymuş ama irili ufaklı pek çok olayın yaşandığı bir dönemde pek de ciddiye almamıştı. Genelde tartaklananlar tartaklayanlarla uğraşır, etraftakilere bulaşmazdı. Dernekler kimseyi çatışmaktan alıkoymuyor, hatta onlardan “bizim oğlanlar” diye bahsediyor ama özel olarak sahip çıkmıyor, örgütlü olmayan eylemlerle pek de ilgili görünmek istemiyorlardı.

Ama faşistlerin sokakta münferit olarak çarpışan

gruplarına örgütlü destek vermesiyle, İzmir'den otobüs kaldırmasıyla bu hassas denge artık bozulmuştu. Kendi evlatlarına sahip çıkmazlarsa güç ve itibar kaybedeceklerdi. Babası için daha da utanç verici olan, istihbarat konusunda ne kadar geride olduklarının ortaya çıkmasıydı. Polisin haberi belli ki vardı. Okula son anda haber verildiği, istihbaratın da ondan sonra yayıldığı düşünülüyordu. Sezgin Bey de kasaba esnafıyla birlikte duymuştu, daha öncesinde değil. O kadar ihtimal vermemişti ki -olayı teyit etmek için birkaç telefon konuşması yapana kadar- Eylem'i anca yüzü gözü yaralanmış halde polis arabasına götürülürken görmüştü.

Eylem tüm bunları karakoldan döndüklerinde babasının İzmir teşkilat başkanıyla yaptığı bir telefon konuşması sırasında öğrenmişti. Oturma odasında annesi yaralarına pansuman yapıyordu. Babası bu kadar üst düzey biriyle konuşuyor olduğu için gergindi.

Telefonun ucundaki adamın bir sorusuna karşılık poliste adamının olmadığını söylerken kulaklarına kadar kı-zarmıştı. Bunu uzun bir sessizlik takip etti. Babası polisin kasabada şimdiye kadar şiddet olaylarında ayırım gözetmediğiyle ilgili bir şeyler gevelerken telefonun ucundaki adam hiddetlendi. Ölüm sessizliğindeki oturma odasına ahizeden yayılan hakaretlerden anladığı kadarıyla, adam 25 yıllık siyasi hayatında bunu nasıl öngöremediğini sorguluyor, kasabanın onu körelttiğini ima ediyordu. Daha pek çok şey söyledi ama Eylem babasını daha da utandırmamak için kalktı, odasına gitti. Döndüğünde annesi esnafıyla, köylüsüyle, çiftçisiyle bu kadar yüz göz olunan bir yerde şehirdeki gibi devrimcilik yapılamayacağını, adamın dediği gibi hobi olarak mahallelinin bahçelerine bakmasının daha yerinde olacağını söylüyordu. Eylem kulaklarına inanamadı. O an annesine bir tane patlatmadan çıkıp gidebildiği için babasını takdir etti.

Babası gerçek bir sosyalistti. Genelde Sovyet, özelde Lenin hayranıydı. Devrime gerçekten inanıyor, dünyadaki sosyalist gelişmeleri yakından takip ediyordu. Eylem'e göre, annesi de kardeşi de dekorun bir parçası gibiydiler, bazen hayatı kolaylaştırıyor bazen de zorlaştırıyorlardı. Esas her zaman babası ve kendisiydi. Diğer bütün babalar o gecenin sabahında çocuklarını karakoldan aldıklarında muhtemelen kızmış, küsmüş, hatta dövmüş, aşağılamıştı. Eylem'in babası ise gurur duymuştu. "E hadi sen de milli oldun artık," demişti. Eve giderken kızıyla birlikte eczaneye uğramış, yaralarına pansuman yapacak ilaçları, merhemleri birlikte almışlardı. Onsuz da gidebilirdi. Ama işte yine diğer babaların aksine babası Eylem'den utanmıyor, bilakis kasabalıların önünde onunla boy gösteriyordu. "Hayatın her ânında siyasi olmak gerek," derdi, "ancak o zaman gerçek devrimci olunur, ancak öyle olunca devrim olur." Kızının o haliyle koluna girip boy göstermek de siyasiydi. Eylem bunu anlıyordu. Soğudukça acısı artan yaralarını saklamadan, bir bankta kıvrılıp uyuyamamaktan titreyen vücuduna yenilmeden babasının yanında dimdik durup gülümseyerek payına düşeni yapmıştı.

Hal böyleyken annesinin söylediği, telefondaki adamın söyleyebileceği her şeyden daha inanılmaz, daha aşağılayıcıydı. Annesiyle babası arasında siyasi ve hayati konularda bir dayanışma olmadığını biliyordu ama şimdiye kadar annesinin babasının siyasiliğini hafife aldığını hiç görmemişti. Eylem için ailecek devrimci olmak sabah çayı kadar rutin bir şeydi. Ama rutin sonuçta aşk, tutku, inanç değildi. Annesi misal menapoza girdiğinden beri çaydan tiksiniyor, kardeşi ise yabancı filmlerdeki gibi portakal suyu içmeyi tercih ediyordu. O rutin babası ve Eylem için demleniyordu. En küçük bir zafiyet hissettiklerinde ortadan kaldırmaya yeltenmek içlerini hiç

sızlatmayacaktı. Ama Eylem'in içi sızlamıştı. Babasını kurda kuşa yedirmeyecek, kendisinden bekleneni hakkıyla yapacaktı.

* * *

Selen, Vural ve grubuyla yaşadıklarını anlatmaya geldiğinde Eylem'in zihni bunlarla doluydu. Selen'in ateşine katılmak kolaydı. Zor olan, yeni misyonuyla durumu yönetmekti. Selen'le uzun uzun konuştu. Önce onunla nasıl gurur duyduğunu söyleyip iyi hissetmesini sağladı. Sonra devrimin özünü anlatarak bir sürü ayar verdi. Düşünmeden asla hareket etmemelerini, asıl hedefi gözden kaçırmamaya özen göstermelerini, olanları en fazla yol üzerinde karşılırlarına çıkan bir bariyer gibi görmelerini söyledi. Hele hele kişisel hırslara asla kapılmamalıydılar. Selen'inse duyduklarından kafası karışmış gibiydi. "Politikacılar gibi konuşuyorsun," diyebildi sonunda.

Onları uğurladıktan sonra Eylem ısınmak için oturma odasına girdi. Pencere kenarında karı seyre daldı. Sobanın dibinde bebekleriyle oynayan kardeşini fark etmemişti bile. Düşünüyordu. Gerçekten politikacı gibi konuşmuştu. Bunun günün koşullarında biraz hakaretimiz olduğunu biliyordu ama iltifat almış gibi gülümsemekten kendini alamıyordu. Eylem kasabanın diğer tüysüz solcuları gibi değildi. Bir kere, konuşup durdukları kitapları gerçekten okumuştı. Babası ona *Kapital*'den pasajlar okuduğunda daha ortaokuldaydı.

Kendine karşı dürüst olmalıydı -ki bunu her daim yapmaya çalışırdı- o siyasi bir lider olmak istiyordu, sokaklarda çarpışmak değil. Herkesin içinde Birinci sigarası içip yalnızken çorabının içinden çıkardığı Maltepe'yi tüttüren solcu da görmüştü, "O zenginleri evlerinden çıkarıp biz taşınacağız," diyeni de, bu lafla coşabilenleri

de... En akıllısı, kültürlüsü, okumuşu bile Selen kadardı işte. Onları doğru yönetmeliydi. Evet, tam da öyleydi. O sırada gürültüyle irkildi; artık dana kadar olmuş kardeşi kucağında bir düzine bebeğiyle ayaklanırken yarısını düştürmüştü. "Hey Allahım," diyerek sigarasını yaktı, kendini karlı balkona attı.

5

Eylem, Selen'e akıl verirken Devrim de oturma odasında Ceren'i sorguya çekmişti. Ceren, Sinan'ın sağcı olduğunu Devrim'le paylaştığı için sonrasında ablasına ihanet etmiş gibi hissetmişti. Devrim duyduklarından hoşlanmış, pek bir tepki vermemişti. Sonrasında Ceren Devrim'i sadece lisede olay çıktığı gün, Sinan'ın yanında görmüş ve bunu garipsemişti. Sinan'ın Aslı'yı almaya gelmesi normaldi de Devrim orada ne arıyordu peki!? Kaldı ki ortaokul kasabanın öteki ucundaydı, çıkıp gelmiş olması mantıklı değildi. Ceren tüm bunları garipse-diyse de o günlerin telaşı içinde üzerinde durmadı, hatta Devrim'i tamamen unuttu. Devrim zaten ortaya çıkmadıkça akıllara pek gelmeyen bir tipti. Ama odaya girdiği anda içi sıkıldı. Devrim ise bilakis Ceren'i görmekten çok memnun olmuş gibi hemen ona bebeklerini sundu ve bir sürü soru sordu...

Daha önce olduğu gibi gerekli tüm bilgileri aldıktan sonra birden değişti Devrim. Ceren, çocuk aklıyla neler olduğunu tam anlayamasa da huzursuz oldu. Sanki o soruları Devrim sormamış, tatlı dille, bebekleriyle ona her şeyi anlattırmamış, aksine Ceren çok konuşarak başını şişirmiş, çok uzun süre kalmış, izin almadan bebekleriyle

oynamış gibi... Oyunlarda sürekli mışakçılık yaptığı için artık kimsenin oynamak istemediği Melike'ye benziyordu Devrim. Ceren anlattığına pişman olmuştu.

Devrim verdiği bebeklerin sonuncusunu da, "Dur, bak eteğinin kopçası gevşemiş, kopacak," gibi bir baha-neyle ve biraz da sabırsızca alınca Ceren dayanamadı.

"Devrim Abla, sen solcu değil misin?" diye sordu neredeyse çatarak. Devrim şaşkın bir kahkaha attı.

"Ne!? Yok canım, ne solcusu! Onu da nerden çıkar-dın?" Ceren şaşırdı.

"Sağda solda böyle konuşmuyorsun inşallah. Duyan da öyle zanneder. Zaten herkes birbirine çamur atacak yer arıyor."

"Hayır, konuşmuyorum," dedi Ceren. "Ama Sezgin Amca, Eylem Abla, ablam, herkes solcu. Ne var ki bun-da?"

"Herkes değil. Herkes olmak zorunda da değil," dedi ama devamını getirmede. Ceren'in tedirginliği devam ediyordu, "Sinan Abi'yle konuştun mu? O gün okulda ne işin vardı?" diye sordu.

"Amma meraklı şeysin sen yahu. Çocuk başınla... Allah Allah," dedi Devrim sıkıntıyla. Ceren bir an durak-ladıktan sonra içinden yükselen öfkeyi bastıramadı.

"Sen de mışakçısın!" diye bağırды ayağa fırlayıp. "Ben anlatmadım mı sana Sinan Abi'yle ilgili duyduğumu? O zaman çocuk demiyordun ama." Devrim hiç alttan al-madı. "Otur bakıyım yerine! Yoksa ablana söylerim arka-sından çevirdiğin işleri," diyerek alenen tehdit etti. Ce-ren şaşkınlıkla yerine oturdu.

"Çok kötüsün," dedi küskün bir sesle. "Meraklı da sensin, mışakçı da. Ve de kötüsün." Devrim sustu. Ceren, Devrim'in gülümsemesini bastıramamasını fark etti. Kandırılmış olduğunu anlayınca bir intikam ateşi yandı içinde. Devrim'in koltuğun kenarına özenle dizdiği be-

beklerinden sonuncusunu hızla alıp eteğinin kopçasını kopardı. Devrim daha müdahale edemedi kalkıp bebekle birlikte kapıya doğru koştu.

“Hem de yalancısın! Kopçası gevşememiş. Ama işte, al sana, şimdi koptu. Zaten bebeklerin de çok çirkin. Hepsi sana benziyor!” Bebeği yere fırlatıp odadan kaçtı. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu, bir an nereye gideceğini bilemeyip tuvalete kapandı. Allahtan kısa bir süre sonra ablası ona seslendi. “Ceren! Hadi çabuk ol, gidiyoruz. Annem merak eder.”

* * *

Ceren bütün akşam kendisiyle mücadele etmiş, gece yattıklarında ablasının sigara yakmasını zor beklemişti. Çakmağın sesini duyar duymaz doğruldu. Ağlayarak ablasına tüm olanları anlattı. Selen kızsın mı, gülsün mü, üzölsün mü bilemedi. Durumu iyice anladıktan sonra çok da kötü bir şey yapmadığını, kaygılanmayı bırakmasını söyledi. Sinan'ın foyası zaten ortaya çıkmıştı. Ama tabii ki duyduğu bir şeyi ablasından saklaması doğru değildi, hele ki ondan önce bir başkasıyla paylaşması hiç doğru değildi.

“Sen bunu bana önceden söyleyen ne kadar inanırdım bilmiyorum, ama en azından araştırırdık. Ve belki o zaman bugün böyle bir şey yaşanmazdı,” dedi. Ceren olanların kendisi yüzünden yaşandığını duyunca tekrar ağlamaya başladı. Selen söylediklerine pişman oldu.

“Ya bir tanem, senin suçun değil. Ama bilseydim, belki Sinan'la önceden konuşurdum, o da gelip bizimle oynamazdı. Hatta yanımıza bile gelmezdi. O zaman o adamlar da gelmezdi...” Sonra kendi kendine kurduğu bağı güldü.

“Aslında var ya, muhtemelen her şey aynı olurdu, Si-

nan kim ki bu kadar etkisi olsun. Ama işte belki, minnacık bir ihtimal, bir şey farklı olurdu. Ayrıca farklı olsun olmasın, benim etrafımdaki insanları, kime güvenip güvenemeyeceğimi bilmem gerekir. Sen beni korumaya kalkma sakın tamam mı? Asıl benim seni korumam lazım.”

“Ama abla, Sinan Abi kötü biri değil. O gün okula gelmeseydi ben nasıl eve dönerdim bilmiyorum. Beni bırakmadı. Bugün de bırakmadı.”

“Cerenciğim, Sinan’ı sevdiğini biliyorum ama olanları görüyorsun. Görme diye yırtınıyoruz ama o küçük burnunu her şeye sokup öğreniyorsun. O yüzden seninle açık konuşacağım. Artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Kimden uzak durmak lazım anlamak çok zor. Kötü olmasan da yanındaki insanlar kötüyse sana da bulaşıyor. Sinan belki bir hata yaptı, ama yapmaması gerekirdi. Bizlere de katılabilirdi ama o onlara katılmayı tercih etmiş. Ya da onlar çağırınca hayır diyememiş, neyse ne. Oradaki insanların herhangi birine güvenir miydin?”

“Hayır,” dedi Ceren dehşetle.

“İşte o yüzden artık Sinan’a da güvenemezsin. Çünkü o artık onlardan biri.” Ceren başını öne eğdi. Selen ise sabırsızlıkla sigarasından nefes çekti.

“Bak Ceren, çok inatçısın ama bu konuda beni dinlemek zorundasın. Ablana ihanet etmek ister misin ha!? İstemezsin değil mi? Artık Sinan Abinle konuşmayacaksın, hatta Aslı’yla da konuşmayacaksın. Lisede olan bitenleri kendi gözlerinle gördün. Ablan hangi tarafta onlar hangi tarafta... E bugün o faşistin bana ettiği tehditleri duydun. Sen Sinan Abini seviyorsun, Aslı’yla oynuyorsun diye ben onları ensemizde hissetmek istemiyorum. O onlarla ama bizi de seviyor diye bir şey yok artık. İnsanlar kardeşleriyle düşman oluyor bu ortamda.”

Ceren sustu.

Bir süre sonra Selen, “Söz mü?” diye sordu.

“Söz,” dedi Ceren isteksizce. Ablasına bir daha ihanet etmeyecekti. Yatağına yattığında aklına Handan Teyzesi geldi. “Onun yaptığını şimdi biz yapıyoruz,” diye düşündü. Allahtan kar tatili vardı. Aslı’yı görmek zorunda değildi.

Handan Teyzesi, Sinan’ın çocuklarla birlikte mahalleye geldiği o gün insafa gelmiş, yasağı kaldırmıştı. Ceren uykuya dalmadan önce, Handan Teyzesi Aslı’yı görmesini tekrar yasaklasın diye dua etti.

6

Sonraki günlerde yasaklar o kadar arttı ki, Ceren’in Aslı’yla oynamaması küçük bir ayrıntı olarak kaldı. Her gün kahvelerden silahlı çatışma haberi geliyordu. Solcu dernekler basılıyor, sokaklarda uluorta cinayet işleniyordu. Gözaltına alınan gençler artık sadece hırpalanıp ertesi gün ailelerine teslim edilmiyordu. Ciddi işkenceler yapılıyor, karakolun önünde giderek daha fazla gözü yaşlı anne baba bekleyiyordu.

Selen de bu ortamda babasının deyimiyle gemi azıya almıştı. Lisede dersler boykot ediliyor, yönetim protesto ediliyordu. Okulun müdürü jandarmadan daha fazla yardım ister olmuştu. Bir keresinde bir grup öğrenci yönetimi cezalandırmak için müdürün odasını basmış ve bir saat boyunca tüm liseyi hâkimiyetleri altına almışlardı. Adnan Bey için olaylar büyümeden okula gidip kızını almak artık rutinleşmişti. Selen bunu biliyor, babası gelmeden çıkışa gidiyordu. Tabii bu Selen’in daha da radikalleşmediği anlamına gelmiyordu.

Bilakis Eylem’in öncülüğünde daha ciddi yapılan-

malara girmişti. Babasıyla birlikte kuzu kuzu eve geliyor, o gider gitmez hemen çıkıyor, soluğu sayıları giderek artan solcu derneklerinde alıyordu. Annesi Selen'in kaçışlarından büyük endişe duysa da bunları asla kocasıyla paylaşmıyordu. Adnan Bey artık komşuculuğu da bırakmış, Selen'in Eylem'le görüşmesini alenen yasaklamıştı. Selen ise artık babasıyla hiç çatışmaya girmiyor, sırtını annesine yaslayarak, babasının her konuda suyuna gider görünüp kendi bildiğini yapıyordu. Ceren de eskisi kadar gerilime maruz kalmıyordu. Çünkü ablası akşam ezanından önce eve dönmüyordu. Hatta çoğu zaman babasından sadece on dakika önce eve giriyor, o saatlerde kardeşinin ve annesinin yaşadığı gerilimiye asla umursamıyordu.

Adnan Bey, ortam sertleştiğinden kızının korkup geri çekildiğine inanmak istiyordu ama yüzündeki kayıtsız sükûnetten işkilleniyordu. Durup durup karısını, küçük kızını sorguya çekiyor, ağızlarından laf almaya çalışıyordu. Karısına da eskisi kadar güvenmediğinden, onu Allah inancıyla sınıyor, bir şey gizlemediğine dair yemin etmesini istiyordu. Semra Hanım yalan yere ettiği bu yeminleri gece fazladan bir "Yasin" okuyarak ya da cumaları kapıya gelen dilencilere her zamankinden fazla yardım yaparak ödemeye çalışıyordu.

Adnan Bey bir gün erken bir saatte eve baskın yapıp Selen'i ortalarda göremeyince zaferle karışık öfke krizine tutuldu; Selen'in kuzenine ders çalışmaya gittiğini iddia eden karısından bunun doğru olduğuna dair çocuklarının üstüne yemin etmesini istedi. Semra Hanım o anda Ceren'in daha önce hiç tanık olmadığı ve bir daha da olmayacağı tuhaf bir şey yaptı. Çaresizce ellerini başına götürdü ve Ceren ağlayacağını düşünürken, garip bir çılgılık atıp saçındaki bigudileri tek tek yolup kocasına fırlattı. Adnan Bey şaşkınlığını üzerinden attığı anda "Ba-

na bak Semra! Alımıyım seni ayağımın altına!" diyerek karısının üstüne yürüyünce Ceren ağlamaya başladı. Adnan Bey kendine hâkim oldu. Bunu fırsat bilen Semra Hanım hızla kızını kucağına aldı ve Ceren'in annesinden duyup duyacağı en zalim sesiyle, "Sakın benden terörün kol gezdiği bu ortamda çocuklarımla canı üstüne yemin etmemi bir daha isteme! Onları da alır giderim!" dedi.

Tesadüf o anda içeri Selen, kuzeni Ayşe'yle birlikte girdi. Selen sonrasında annesine Ayşe'yle kapıda karşılaştıklarını söyledi. Babası salatalık almayı unutmuş, o da cacık için onlardan salatalık istemeye gelmişti. Onları kapıda görünce başını eğip oturma odasına geçen Adnan Bey işin aslını hiç bilmedi. Semra Hanım, Allah'ın aleni müdahalesi gibi gördüğü bu tesadüfe nasıl şükredeceğini bilemedi. Evdeki tüm salatalıkları verdiği gibi, bahçede yetiştirip kış için kuruttuğu nanenin de yarısını Ayşe'nin eline tutuşturdu. "Nane var yenge. Bak hep böyle yapıyosun, annem bir eksik olduğunda senden istemekten çekiniyor..." diye söylenen kızcağızı duymadı bile. Adnan Bey yemin olayını tamamen kapattı. Ama akşam karısının terör ortamında ne için, kimler için saçını bigudilediğinin hesabını sorup hır çıkardı.

* * *

Eylem hayal ettiği ortama yavaş yavaş kavuşuyordu. Arkadaşları arasında 18'ine ilk giren o olmuştu. Hemen partili olmuş, derneğe yazılmıştı. Dernekleri kapatmak için fırsat kollayan polis sık sık baskın düzenliyor, yaşı küçükleri içeride gördüğü an kapatıyordu. Kasabada üniversite olmadığından solcuların çoğu liseli, yani 18 yaşından küçüktü. Dernekler için bu riskli de olsa böyle büyük bir desteği dışlamak istemiyorlardı. Bu yüzden sokaklarda sırayla nöbet tutuluyor, baskın ihti-

mali olduğuunda dernekler derhal boşaltılıyordu. Selen de sık sık Eylem'in yanında derneğe gidiyor ama yönetiminde yer alamıyordu.

Devlet Demiryolları grev kararı aldığıında buna en çok Sezgin Bey sevinmişti. Grev olmasa bugün yarın atılacaktı. Her an atılma tehlikesiyle uslu durmaya çalışmaktan usanmıştı. Artık şehirlerde olaylar büyüyor, devrim ihtimali artıyordu. İstanbul, Ankara ve İzmir kaynıyordu. Hükümet hatta illerin bazılarında sıkıyönetim ilan etmiş, İzmir'de gece sokağa çıkma yasağı başlamıştı. Bu yasak kasabaya kadar uzanmasa da, coğrafi olarak yakın diye kaymakam kafasına göre bazı günler sokağa çıkma yasağı getiriyordu. Gelişmeler bir yandan devrim heyecanı ve coşkusu yaratırken, diğer yandan yasakların artması insanları bunaltıyor, gerilimi tırmandırıyordu. Böyle bir anda greve gitmek Sezgin Bey'e nefes aldırmişti. Çay dolu termosuyla, gazeteye sarıp paket yaptığı karısının böreğiyle istasyonda toplanan grevcilerin, destekçilerin, partililerin yanında olmak için yaratılmıştı sanki. Çayını, yiyeceğini paylaştığı, sürekli lafladığı, arada gelip onları dağıtan jandarmaya direnerek dayanıştığı arkadaşlarının yanında can suyunu almış çiçek gibi açıyor, çok mutlu oluyordu. Devrim olup sosyalist rejim kurulsu bile o günleri özler, tekrar devrim yapamayacak olmalarına hayıflanırdı. Hele arkadaşlarının yanındayken, kızının peşine bir sürü genci takıp onlara destek vermek için alana gelişlerini izlemek Sezgin Bey için müthiş bir gurur kaynağıydı. Farkında olmadan her gün tekrar tekrar tanıştıyordu kızını yanındakilerle ya da uzaktan eliyle gösterip "Orada konuşan şu uzun saçlı, kara kaşlı devrimci kız var ya, o benim kızım," diyordu. Başka bir kızı yokmuş gibi konuşuyordu çoğu zaman. Ve aslında öyle de hissediyordu.

Devrim de babası ve ablası yokmuş gibi davranıyordu. Böylesi işine de geliyordu. Dikkatleri üzerine çekmemenin ve apolitik olmanın müthiş özgürlüğüyle kimseye hesap vermeden istediği yere gidiyordu. Evde olmadığı zamanlarda kimse nerede olduğunu sormuyordu. Muhtemelen evde olduğu varsayılıyordu. Devrim evin kedisi gibiydi. Evde favori yerleri ve bu yerlerde yapmayı sevdiği şeyler vardı. Kimse yokken oturma odasının tekli koltuğunda kitap okumayı, yatağında bebekleriyle oynamayı, yazın bahçe merdivenin altına hasır örtü serip uzanmayı, yemek saatlerinde mutfakta üstü kumaş kaplı sandalyede oturmayı seviyor, kimse onun bu sahipliğine ses çıkarmıyordu. Bu yerlerden birinde yoksa diğerinde olduğu varsayılıyor, canı istediğinde kedi gibi sessizce aralarına sokulması, annesinin bacağına uzanması normal karşılanıyordu. Uzun süre ortadan kaybolduğunda ya da olmadık bir saatte dışarıda olduğu anlaşıldığında annesi, babası ya da ablası, “Nerdeydin sen?” diye soruyor, “Kütüphanedeydim,” gibi acayip bir cevap verdiğinde “hııı” deyip unutuyorlardı. Kasabanın kütüphanesine okul gezileri hariç kimse pek gitmez ama kimsenin yapmadıklarını Devrim’in yapması hiç garipsenmezdi.

Tabii ki bir yere kadar. Sinan aracılığıyla ülkücülerle ilişkiye geçtiğini bilseler garipserlerdi. Babası muhtemelen ölürdü. Ablası ölmeye tenezzül etmez, onu oracıkta öldürürdü. Annesi... Annesinin kalbi kırılırdı. Ötekileri değil ama bu sonuncusunu düşünmek Devrim’i bazen üzüyordu.

Sonuçta Selen haklı çıkmıştı. Ceren’in Sinan hakkında onunla paylaştığı bilgi gerçekten de bir şeye neden olmuştu. Sinanların “normal” olduğunu düşündüğü aile hayatına oldum olası hayran olan Devrim, ilk kez onlardan biriyle konuşma şansına bu sayede kavuşmuştu. Çocuklara söylediği gibi Sinan’ı uyardı. Ama ayağını denk

alması için değil, dikkatli olması için. Hatta daha da ileri gidip onu ablasının grubuna karşı koruyacağını ve yanında olacağını söyledi. Hatta Sinan tüm bunlar bir yanlış anlamadan ibaretmiş gibi yaptığında bozuldu. Onu azarladı, korkaklıkla suçladı. Küçük bir ortaokul kızının onu korkaklıkla suçlamasına içerleyen Sinan, bir süre Devrim'i idare etti. Ama lisede tanık oldukları olayın ardından onu kendinden uzaklaştırdı.

Sinan ülkücülerin okula saldıracağını biliyordu. Bunu Devrim'e söylesen, Eylem'i uyaracağını ve en azından mahallesindeki solcuların o gün okula gitmesine engel olabileceğini düşünmüştü. Ama Devrim bin türlü bahaneyle onu bu fikirden vazgeçirmişti. Ablası elebaşıydı. Asla kaçmazdı. Bilakis herkesi harekete geçirir, hazırlık yapardı. Ülkücüler bunu anladığında tabii ki Sinan'dan şüpheleneceklerdi. İş oluruna bırakmak, polise güvenmek en doğrusuydu. Zaten jandarma ilk fırsatta hemen damlıyordu. O gün ilkokul bahçesinden olanları izlerken Sinan ilk defa çok utanmış, kendisinden uzaklaşan tüm eski lise arkadaşlarına hak vermişti. Bunun suçunu bir kız çocuğuna atması doğru değildi belki ama sonuçta olanlarda payı vardı. Kendisiyle yaşamak zorundaydı, ama Devrim'le yakın olmasına gerek yoktu. Devrim, Sinan'la ilişkisinin bozulmasına üzülüp kendini yeniden bebekleriyle kurduğu dünyaya verdiğinde, hızır gibi imdadına yetişen yine Ceren olmuştu.

* * *

Olaylar kontrolden çıkmadan önce, kar tatilinin hemen akabinde, Sinan dükkân kapısının her an açılıp içeri ülkücülerin girmesini beklerken ve umutsuzca onlardan kurtulmak için plan yaparken, içeri Devrim girdi. Evet olanları duymuştu, hayır onlardan bir haber getirmemiş-

ti, evet çok kızgınlardı, hayır affetmeye niyetleri yoktu, evet onu ülkücülerden biri olarak görüyorlardı, hayır ikna edemezdi, ama hayır çaresiz değildi, Devrim yanındaydı, ona ihtiyacı vardı, bunu birlikte halledeceklerdi, hayır ülkücülerden kaçmamalıydı, asla onlara rest çekmemeliydi, bu çok tehlikeliydi, işbirliği yapmalıydı, ne isteyeceklerini görmeliydi, planlarını öğrenmeliydi, sonra... sonrasına sonra bakacaklardı.

Neden mi bunu yapıyordu? Hiiç... Sinan'ın kötü olmadığını biliyor, yardım etmek istiyordu. Hayır, ablasına ihanet etmiyordu, ama hayır solcuları sevmiyordu. Neden mi? Kendilerini bir şey sanıyorlardı.

Devrim gittiğinde Sinan'ın kafası çorba gibiydi. Ama bütün o karmaşaya rağmen derinlerde bir yerde rahatladığını hissediyordu. Devrim'e güvendiği ve tüm dünyaya karşı onunla birlik olduğu için değil, yalnız olmadığını için. Komşu olmalarına rağmen Devrim'i o zamana kadar çok az görmüştü. Çocukken, yaşıt oldukları için Eylem'le sokakta oynadığını hatırlıyordu, onu ise babasının kucağında mahallenin bahçelerini gezmesinden ya da annesinin elini tutmuş misafirlğe gitmesinden hatırlıyordu. Yazları da bahçe merdiveninin altında, hasır bir örtünün üstünde tek başına evcilik oynarken görür olmuştu. Sinan yıllar içinde ara sıra bahçeden ona laf atmış ama sohbetleri pek ilerlememişti. Genelde ikinci cümleden sonra kızarıp bozarır ve ilk fırsatta bebeklerini toplar kaçırdı. Sinan bu yüzden Devrim'in çok utangaç olduğunu düşünmüş, ona ilişmez olmuştu. Gelgelelim geçtiğimiz yaz aynı yerde bir genç kız görmüştü. Çocukluk kilolarını atmış, göbeği yerini ortalamanın epey üstünde genç kız memelerine bırakmıştı. Birden ortaya çıkan genç kızlığını gizlemek ister gibi saçlarını kısacık kestirmiş, kalın siyah çerçeveli gözlük takmaya başlamıştı. Ama hâlâ merdivenin altında bebekleriyle iki büklüm

oynamaya devam ediyordu. Sinan'a göre akıl yaşı görünü-
tüsüne yetişememişti.

Şimdiki Devrim ise aksine görüldüğünden büyük-
tü. Saçları biraz uzamış, kulaklarının altından küt kesil-
mişti ve çok kalın bir kakülü vardı. Bu haliyle güzel ol-
masa da çarpıcıydı. Davranışları ve konuşmalarıyla ge-
çen yazdan beri on yaş büyümüş gibiydi. Ses tonunda,
seçtiği kelimelerde, delici bakışlarında, ölçülü hareketle-
rinde büyüklere has bir yaşanmışlık, çalışılmışlık vardı.
Gençlerin o ele gelmez doğallığından yoksundu. Sanki
her hareketi, her mimiği planlıydı. Belki de bu yüzden
yanındayken ikna ediyor, ama gittiği anda hatırası insa-
nın içine kurt düşürmeye başlıyordu.

Sinan'ın daha fazla kuşkuya ihtiyacı yoktu. Ne yap-
tığını çok iyi biliyor gibi görünen, sakin ve serinkanlı bu
kız, kendisinde olmayan ama ihtiyaç duyduğu tüm özel-
liklere sahipti. Ve ne olursa olsun mahalledendi. Kıymet
verdiği ve koptuğu insanlarla arasında bir bağdı.

Onu ziyaret etmemiş olsa, aynı gün öğleden sonra
kapısından içeri giren Süleyman kendisini istihbaratla
görevlendirdiğinde muhtemelen panik olur, eli ayağı tit-
rer, bu işten yırtmak için dil döker, yalvarırdı. Ama onun
yerine sakince dinledi. Zaten Süleyman'la karşı karşıya
kalındığında dinlemekten başka bir seçenek yoktu. Hi-
mayesindeki ülkücülerden en fazla üç-beş yaş büyük ol-
malıydı ama iri cüssesi, kemerinin üstünden sarkan hey-
betli göbeği ve derin çizgilerle kırışmış alnı, abiden çok
bir baba otoritesi yayıyordu.

Konuşma sırası geldiğinde Sinan, o günden sonra
herkesle bağının koptuğunu, küçük Ceren'in bile karde-
şiyle oynamayı bıraktığını, onlarla ilgili istihbarat alması-
nın çok zor olduğunu, hele hele Süleymanlarla dükkânda,
sokakta, kahvehanelerde takılırken durumu düzeltmesi-
nin imkânsız olduğunu söyledi. Süleyman ona hak verdi.

Bundan sonra beraber görünmeyecekler, gizli görüşeceklerdi. Sinan'ın kendine güveni arttı, bir adım daha atıp zaman kazanmak istedi. "Hemen bir şey beklemeyin, dediğim gibi, kimse yüzüme bakmıyor," dedi. Süleyman'ın gözleri biraz kısıldı. Sinan'ı bir kere daha tartma ihtiyacı duydu. Sonra gülümsedi. "Anlıyorum Sinan, ama yamuk yaparsan da anlarım." Sinan'ın ödünç aldığı güveni hemen titredi. "Tabii abi, ne demek," dedi. Süleyman kalkmaya hazırlanırken kendini tutamadı.

"Peki ne yapacaksınız abi?"

"Onu zamanı gelince konuşuruz. Bizim de sana güvenmemiz gerek," dedi Süleyman. Sonra öylece çıktı gitti.

Sinan sonraki günlerde kendinden hoşnut olma ve nefret etme arasında gitti geldi. Durumu çok iyi idare ettiği için, onlarla takılması gerekmediği için, biraz zaman ve özgürlük kazandığı için memnundu. Ama o günkü konuşmayla, çelişkiye ya da kaçışa izin vermeyecek şekilde onlardan biri olduğunu ilan etmişti. Alenen bu işe karışmayacağını, onlara bir borcu olmadığını söylese ne olurdu ki? Altı üstü bir-iki kez kahvede takılmış, birkaç eylemlerinden haberdar olmuştu. Öldürecekler miydi? Tehdit mi edeceklerdi? Dövseler ne olurdu? Durduğu yerden, olduğu insandan nefret ediyordu. Bu duygular içinde Devrim'e giderek daha fazla ihtiyaç duymaya başladı. Onun kontrollü hali kendisine de bulaşıyor, hissettiği panik duygusunu yatıştırıyordu. Her görüşmelerinin ardından Devrim'in yaydığı hisle ilgili içini farklı bir tedirginlik kaplasa da, faşistlerle işbirliği yapıyor olmanın verdiği o dehşet duygusundan kurtulabiliyordu.

Havaların yavaş yavaş ısınmasıyla birlikte olayların dozu o kadar artmıştı ki, kan gövdeyi götürürken Sinan biraz olsun rahatlamıştı.

Sanki artık Eylem ve grubu için de Süleyman ve ekibi için de aralarındaki husumet öncelikli olmaktan çıkmıştı. Eylemlerin sayısı ve şiddeti artıyor, bunlar içinde muhtemelen defalarca karşı karşıya geliyorlardı. Buna rağmen Süleyman olmadık zamanlarda ve nasıl beceriyorsa etrafta in cin top oynarken Sinan'ın karşısına çıkıp kendisini hatırlatmayı ihmal etmiyordu. Devrim, Sinan'a Eylem ve grubunun eylemleriyle ilgili istihbarat veriyordu ama bunların hiçbiri ülkücülerin bilemeyeceği şeyler değildi. "Derneğe gittiler", "Greve destek eylemi planlıyorlar", "Üç gündür nezarethanede olan ve haber alınamayan bir arkadaşları için yürüyüş yapacaklar" türünden haberlerdi bunlar. Sinan da genellikle, "İşte abi, hep aynı şey, dernek, grev arasında mekik dokuyorlar," diyerek geçiştirmeye çalışıyordu.

Aslında Süleyman'ın ondan pek bir şey beklediği yoktu. Sadece onu unutmadıklarını hatırlatmak istiyor gibiydi. Ama o bile son iki haftadır hiç karşısına çıkmıyordu. Sinan nihayet unutulduğunu düşünmeye başlamıştı.

7

Kasabanın esası, ezelden beri hayatta ne çok kötü ne de çok iyi bir şeyin oraya uğramayacağı inancına dayanıyordu. Bu ruh hali kasabayı o benzersiz dengede, gri tonların ağır bastığı bir huzur ortamında tutuyordu. Bu yüzden haftalardır gelişini bağıra bağıra duyurmasına rağmen kasırğa yaşandığında kasabalı olanların şaşkınlığını yıllarca üzerinden atamadı.

İlk uğursuz haber, kendisinden haber alınamayan gencin nezarethanede pantolon kemeriyle kendini asma-

şıydı. İntihar ettiğine kimse inanmadı. Tüm solcu dernekler birleşip büyük bir eylem düzenledi. Grevciler mekânlarını terk edip onlara katıldı. Polis eylemi dağıtmak istedi. Eylemciler direndi. Olayın hâlâ kontrol altına alınabilme ihtimali vardıysa da o sırada peydahlanan ülkücüler buna engel oldu. Silahlar patladı. Ortalık kan gölüne döndü. Solculardan dört kişi öldü, onlarcası yaralandı, yüzlercesi tutuklandı. Sağcılar bir kayıp verdi, ne kadarı yaralandı, ne kadarı tutuklandı kimse tam bilemedi. Polis taraf tutmadığını kanıtlamak için onları da tartakladı ama bunun beyan edilen rakamların çok altında ve göstermelik olduğu düşünülüyordu. Sağcılar ilk defa bu şekilde ölmenin, ciddi tartaklanmanın ve tutuklanmanın öfkesiyle o gece solcu kahvehaneleri bastı. Bu kez kahvehanelerde sandalyeler fırlatılmadı, sopalar gösterilmedi, gözdağı vermek için havaya ateş edilmedi ama düpedüz cinayet işlendi. Solcular o geceyi sadece beş ölümle atlattıysa bu gündüz gerçekleşen eylemin ardından pek çok eylemcinin evde ya da karakolda olmasındandı. Bir avuç devrimciyi kahvelerde tükenmiş ve hazırlıksız yakalayan ülkücülerin sevinci uzun sürmedi. Solcular, kasaba tarihindeki ilk saldırı amaçlı kanlı eylemlerini o gecenin geç saatlerinde, hâlâ kahvelerinde intikam sarhoşluğu yaşayan ülkücülerin üzerinde gerçekleştirdi. Nasıl örgütlendiler, nasıl hazırlandılar, nasıl her şeyin üstüne o kadar insanı ve silahı topladılar, kimse anlamadı. Herkes sanki aklını kaybetmişti. Sağcıların kahvehanesinde kaç kişi öldü o gece, o da bilinemedi. Kimi beş dedi, kimi yirmi ama bu kez rakamı düşürmeye çalışan ülkücülerdi. Ne kadar büyük bir darbe yediklerini açık etmek istemiyorlardı.

Ertesi gün süresiz sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Bu kez kaymakamın keyfi uygulaması değildi. Kasaba yangından beri ilk defa ilçe sınırları dışında haber olmuştu. Sadece Ege gazetelerinde ya da eklerinde değil, ulu-

sal gazetelerde de haber olmuşlar, hem sağdan hem soldan büyük abiler, küçük kasabanın devrimcilerini ve faşistlerini kutlamış, kendi çaplarında iki taraf da zaferi kendi hanelerine yazmıştı.

* * *

Selen zafer hissedecek halde değildi. Gözü şişmiş, dudağı patlamış, kolu bacağı morarmıştı ama onları da hissetmiyordu. Babası eylemde bir şekilde yakalanmamayı ve ölmemeyi becerip eve kaçabilen kızını gördüğünde önce ağlamış, sonra dövmek istemiş ama onu da yapamadığından eline geçirdiği sandalyeyi kırmış, her şey normalmiş gibi oracıkta zarif zarif duran vazoları, bibloları yerlere çarpmıştı. Oturma odasının köşesinde sürekli ağlayan Selen ise babasının cinnetini pek de algılamıyor gibi duruyordu. Tüm dehşetini içinde yaşıyor, yaralandığını, öldüğünü gördüğü arkadaşlarının yüzlerini aklından çıkaramıyordu.

Onu kıyametin içinden çıkaran Eylem olmuştu. Kolundan vurulan bir arkadaşlarına yardım etme bahanesiyle oradan sıvışırken Selen'i de toplayıp götürmüştü. Selen o hengâmede anlamamış, Eylem'in yardıma ihtiyacı olduğunu düşünüp emri ikiletmemişti. Ama bir şekilde düşe kalka, saklana gizlene mahalleye vardıklarında Selen kızın yarasının ciddi olmadığını gördüğünde ne diyeceğini bilemedi. Kurşun sadece sıyırmıştı, kendi başına da kaçabilirdi. En azından lider olarak Eylem, bir başkasından da kızı götürmesini isteyebilirdi. Ama ilk fırsatta uzaklaşmıştı. Selen, ilk kez Eylem'le ilgili şüphe ettiği şeyin gerçek olduğunu o zaman anladı. Eylem, işler şiddete vardığında çok korkuyordu. Selen bunu garipsemiyordu. O da çok korkmuştu ama kaçmak aklına gelmemişti. Eylem ise kaçıyordu. Selen bir kızın koluna

bir de kendi yaralarına baktı. Bakışlarını bir an Eylem'e dikti, sonra sırtını dönüp gitti. Annesinin çığlıklarına, Ceren'in dehşet içinde bakan gözlerine aldırış etmeden daha sonra babasının kıracağı masanın başındaki ilk sandalyeye çöküp sigara istedi.

* * *

Ceren o günden sonra savaş çıktı sandı. Yıllar sonra ne zaman bir savaş haberi okusa ya da fotoğrafını görse, pencereden izlediği mahallesinin hayaletini gördü. Baharın coşkusuyla çiçeklenen bahçeler sanki bir gün içinde kurumuştı, her biri farklı renklerle boyalı evler tehditkâr yazılarla kaplanmıştı, pencere pervazlarından duvarlara çiçekler sarkmıyor ama orası burası kırılmış saksılar varlıklarını sürdürüyordu. Evler de sanki çatışmaya katılmış gibiydi. Sıvalar dökülmüş, sımsıkı kapalı panjurlar çatlamış, çatı kiremitlerinin arasında boşluklar oluşmuştu.

Sokağa çıkma yasağı devam ediyor muydu bilmiyordu Ceren ama kimse sokağa çıkmıyordu. Kimse derken, savaşmayan kimse. Yoksa mutlaka belli aralıklarla sokaktan koşturma, bağırışma, ve silah sesleri geliyor, bunu bazen polis, ambulans sireni takip ediyordu. Her şeyi yasaklayan babası pencereden dışarı bakmayı da yasaklamıştı. Panjurlar kapalıydı. Ama Ceren her fırsat bulduğunda, kötü bir uykunun kâbusa çekilmesi gibi, panjur aralığından görünen sokağın hayaletlerine çekiliyordu. Evin içi de bir nevi savaş alanı gibiydi. Dışarıdaki sıcak savaşa, içerideki soğuk savaştı. Babası hep evdeydi, televizyonda yayın olmadığı saatlerde de radyo hep açıktı, Selen hep odasındaydı, annesi hep sessizdi. Yemek yeniyor ama mutfaktan yemek kokuları gelmiyordu. Her şey lezzetsizdi. Radyoda konuşan adamın sesi hep aynıydı.

Bülten de sanki hep aynıydı. Ülkenin bir yerindeki

olaylara ait aynı haber aynı şekilde veriliyor, sadece isimler ve rakamlar değişiyordu. Arada bir başbakan konuşuyor, o zaman radyonun sesi sonuna kadar açılıyordu. Babası sanki kurtuluş başbakanının iki dudağının arasından çıkacakmış gibi heyecanla dinliyordu. Annesi de mutfaktan çıkıp geliyor, Selen bile kulağını salonun kapısına dayıyordu. Sonra hepsi kös kös yerlerine dönüyordu.

Aile sadece yemekte bir araya geliyor, tek tük konuşuluyordu. Bu konuşmaların çoğunu Adnan Bey başlatıyor, sonra bir yerde kendi kendini gaza getirip kızıp yine kendi bitiriyor, kalkıp gidiyordu. Babasının monologları esnasında, değil lafa karışmak, kimse göz teması dahi kurmuyordu. Herkes başını önüne eğmiş, ne yediğini bilmeden tabağındakini kaşıkliyordu.

Günlerin aynılığından Ceren ne kadar o şekilde yaşadılar hiç anlamadı. Ona aylar geçmiş gibi geliyordu ama hâlâ ilkbahardı, hâlâ hava bir ılık, bir soğuktu, hâlâ akşamları soba yanıyor, gündüzleri annesi uyanır uyanmaz sırtına yün yeleğini giydirdiyordu.

Bir sabah, sırtında yün yeleği, oturma odasında bebekleriyle oynuyor gibi yapıp panjurun aralığından hayalet sokağı izlerken, annesi kapıyı açtı. Ceren'in ödü koptu. Mandalı iyice indirmeden açtığı için kapı yine çatapat patlamış gibi ses çıkarmıştı. Ama Semra Hanım umursamadı. Geldi, kızını kucağına aldı, sarılıp hüngür hüngür ağladı. Ceren zaten korktuğu için ağlamaya hazırdı, annesinin bu tavrıyla Selen'e ya da babasına bir şey oldu sandı, o da kendini koyverdi. Sonradan öğrendi ki, sokaktaki çatışmalardan birinde sıkılan kurşunlar, camdan bakan küçük bir kıza isabet etmiş, kız ölmüştü.

Babası yine köpürdü. Kızdığında, üzüldüğünde, korktuğunda hep aynı tepkiyi verdiği için kimse garipsemedi. Camdan bakmayı tekrar yasakladı. Ciddiyetinin altını çizmek için "bir daha asla, hiçbir zaman, ben yaşa-

diğım müddetçe” gibi eklemeler yaptı. Ama işte bir ailenin trajedisi bir başkasını, muhtemelen pek çoklarını kendine getirdi, yumuşattı ve yine bir araya getirdi. Çocuğun ölümünün suçunu sağcılar solculara, solcular sağcılara attı. Solcular uzun bir taziye mesajı yayımladı ve cenaze ve yas süresince tek taraflı ateşkes ilan etti. Ateşkes demediler elbette çünkü savaş yoktu. Ama sokaklardan çekilecekleri, provokasyona gelmeyecekleri, sadece kendilerini savunmak durumunda kalırlarsa çatışmaya girecekleri anlamına gelecek sözler sarf ettiler. Hâlâ kasabanın harbi delikanlısı rolünü oynamaya çalışan sağcıların görünüşte buna uymaları kaçınılmaz oldu.

Kasaba yavaş yavaş kendine geldi, camlar panjurlar açıldı, bir bahar temizliği başladı. Adnan Bey koyduğu ve zaten dinlenmeyen tüm yasakları yavaş yavaş kaldırdı. Okullar açıldı, Adnan Bey işe döndü, Ceren kimseden izin almadan Aslı’yla yeniden konuşmaya başladı, Selen her nasılsa üniversite sınavlarının yaklaştığını hatırladı ve derslere asıldı. Semra Hanım sürekli uyuklamayı bırakıp esaslı bir temizliğe girişti. Bütün tencereleri kalaylattı, bütün gümüşleri parlattı, hallaççı çağırıp yastıkların, yorganların pamuklarını havalandırttı, koltuklar kirlenmesin, eskimesin diye üzerlerine örttüğü kumaşları yeniledi. Evin ruhunu değiştirmek, kasvetini dağıtmak için elinde olsa kocasını ve kızlarını da cilalayacak gibiydi. Ama Selen’e renkli yeni bir gömlek dahi giydiremedi; Ceren’in saçına gazete reklamlarından gördüğü yeni tarz örgülerden yaptı, kırmızı kurdelelerle bağladı ama yüzündeki korkuyu silemedi; kocasına yapacak bir şey bulamadığından ona güzel görünmek için kendini süsledi ama Adnan Bey bir haftanın sonunda değişimi fark ettiğinde, “Bu ortamda kim için süsleniyorsun sen hanım!” diye çıkışınca onu da bıraktı. Zaten yastıklar fazla yüksek, yorganlar mevsim için fazla kalın olmuştu, koltuk

örtülerinin cavlak turuncusu evin pastel renklerinde ve ortamında hadsizce sırtıyordu, yeni kalaylı tencerelerde pişen yemekse bir şeye benzemiyordu.

* * *

Eylem sanki olaylar başlamadan kasabadan ayrılmış ve şimdi yeni dönmüş gibi faaliyetlerine bıraktığı yerden devam etti. Selen, eylemden sonra onu okulun açıldığı güne kadar hiç görmedi. Gördüğünde de ne yaptığını, nasıl olduğunu, yaralanan arkadaşlarının durumunu hiç sormadı.

Kimse de ona bir şey sorsun istemedi. Herkes kötüydü, herkes üzgündü, konuşarak bunları deşmenin anlamı yoktu. Herkesin gözlerinde aynı boş bakış, yüzlerinde aynı acıklı gülümseyiş vardı. Sanki görüşmedikleri haftalar içinde hepsi gençliklerini yitirmişti. Hepsinin yüzüne, hayal kırıklığını çok erken yaşta yaşadığı için nasıl baş edeceğini bilemeyen insanlara mahsus bir kaybolmuşluk yerleşmişti.

Eylem hariç. Eylem ısrarla hiçbir şey yokmuş, olmamış gibi davranıyordu. Herkesi kendine getirmeye çalışıyor, yeni eylem planları yapmaktan bahsediyor, derneği tekrar canlandırmak istiyor, sanki lider olduğunu hatırlatıyordu. İnsanların hissizliğine, cansızlığına kızıyor, yan çizmeye çalışanı sert bir dille eleştiriyordu. Belki böyle davranmasa kimse gıcık olmayacak, liderlerinin eylemde nereye kaybolduğunu, sokak çatışmalarında nerede olduğunu sorgulamayacaklardı. Lisedeki solcuların dedikodusu, rekabeti, nispeti, birbirine çamur atması pek yoktu. Tüm bunları aşmış olduklarından değil, daha çok faşistlere, polise, okula ve ailelere karşı dayanışma içinde olmak, onları birbirlerinde kusur arama dürtüsünden uzaklaştırmıştı. Memleketin solcuları bin parçaya bölün-

müştü, kasabada bile pek çok farklı örgütün derneği vardı ama liseliler bu ayrışmalara pek takılmamış, mahallede komşuluğun önce gelmesi gibi, lisede de fraksiyonculuktan çok yoldaşlık baskın çıkmıştı.

Ama son haftalarda yaşananlar bu gönül birliğini de bozmuş gibiydi. Sokak çatışmaları esnasında başka bir grup öne çıkmıştı. Okullar açıldığında ise sadece sokakta değil, lisede de bu grubun etkisinin arttığı gözle görülür oldu. Grubun beyni olduğu söylenen kişi o kadar beklenmedik bir isimdi ki, Selen ilk duyduğunda bunların kendilerine rakip olabileceğine hiç ihtimal vermedi. Yücel, geçen yıl bir dönem aralarına katılmış, Selen'e aşkını itiraf etmek gibi abes bir şey yapınca ayrılmıştı. Her gün okula 15 kilometre ötedeki köyünden gelen bu sessiz tuhaf çocuğun, hem de kasabanın en karanlık solcu grubunu yönetiyor ve büyütüyor olması pek mantıklı değildi. Eylem'i bu derece hırslandıran bir etken de zaten kendi örgütlerinin bu gruba karşı zemin kaybediyor olmasıydı. Ama yoldaşlarının yas tuttuğunu görmeyip kitap gibi konuşarak bu süreci sadece hızlandırıyordu.

Millet sorgulamaya başlamıştı: O kim oluyordu? Eylem, eylemden kaçmıştı. Sokak çatışmaları esnasında kapısına gelen dernek üyelerini de hasta olduğu gerekçeyle geri çevirmişti. Destek için İzmir'den gelen yoldaşlardı bunlar; Eylem'in methini duymuşlar, tanışmak, beraber hareket etmek istemişlerdi. Yaralı olmayan, aktif çalışabilecek, ailesinin baskısına maruz kalmayan herkeste ihtiyaçları vardı. Fakat desteğinden şüphe edilmeyen Eylem kafasını kapıdan bile uzatmamıştı. Babası gitmişti onun yerine. Eylem'in 40 derece ateşle yattığını söylemişti. Gerçekten ateşlenmiş miydi? Korkudan ateşlenmiş olmayaydı!

Selen bunlarla da pek ilgilenmedi. O saatten sonra Eylem'in liderliğini tanımadı, ama insanların onun arka-

sından laf etmesine de izin vermedi. Söylenenlerin ne kadarı doğrudu bilmiyordu ama greve gidenlerin yanına uğradıklarında Sezgin Amca'nın gözlerindeki eksilen gurdan hepsinin uydurma olamayacağını anladı. Selen kendi ritminde derneğe gidip gelmeye, arada greve destek olmaya devam etti ama artık kendine yeni bir amaç edinmişti: Üniversite sınavını kazanıp İzmir'e gitmek. Solculuktan vazgeçmek niyetinde değildi ama bu kasabadan kurtulmak istiyordu. Eylem'in aksine artık hiçbir şeyden korkmuyordu. Politikayla da aslında hiç ilgilenmiyordu. Sadece karakolda intihar ettiği söylenen Haluk'u, eylemde ölen Emine'yi, Salih'i, Hasan'ı, çatışmalarda ölen yoldaşlarını düşünüyor, kendini onları yüzüstü bırakmış gibi hissediyordu. Bunun için kasabayı suçluyordu. Anne baba korkusuyla, yerleşmiş kasaba ahlak kuralları içinde solculuk yapmaya çalışmaktan nefret ediyor, şehirde böyle olmayacağına inanmak istiyordu. En azından Sinan'la, Ahmet Mehmet'le uğraşması gerekmecekti. Özgür olacaktı.

Eylem'e de bunu aşılamaya çalışıyordu. Daha önce söylediği şeyde haklıydı Eylem. Düşman net ve anonim olmalıydı. Sen de düşman için öyle olmalıydın. Böyle ne idüğü belirsiz, saçma sapan Türk filmleri gibi yaşanmamalıydı devrim. "Artık dikkat çekmeyelim," dedi Selen. "Sen de çalış biraz. Şu sınavı kazanalım. Aynı üniversiteye gidelim, aynı yurttaki kalalım." Eylem'le ilişkileri o dönem eşitlendi. Eylem itibarını bir miktar kaybetse de iyi bir arkadaş kazandı. Babası bile hayal kırıklığını gizleyemezken, yanında duran ve ona inanmaya devam eden arkadaşına ilk kez saygı duydu.

Sinan uyandıĝında saat yediydi. Uzun zamandan beri ilk kez bu kadar uyumuştı. Ev halkı sekizden önce uyanmazdı ama gün aymış, sokaktaki sesler işitilir olmuştu. Sessizce kalktı, üst ranzada uyuyan kardeşini uyandırmamak için dikkatle kıyafetlerini giyip parmak ucunda evden dışarı çıktı.

Mahalleyi sanki ilk kez o ışıktaki görüyormuş gibi uzun uzun etrafına bakındı. Ne zamandır gecenin bitiminin o soğuk laciverdinde çıkıp gidiyordu evden, o yüzden sabahın açık sarısı duyularını coşturmuştu. Hava mükemmeldi. Gerçekten de kasabada en sevdiği ay hazırandı. Yazın tartışmasız geldiği, yağmurların sona erdiği, kısa kollu gömlekle bütün gün ve gece rahat ettiğın, öğlenin sıcağında çok azıcık terlediğın, akşamın serinliğinde çok azıcık üşüdüğün, tüm kızların askıllılarla gezdiği, okullar kapandığı için çarşıda cirit attığı, açık saçları henüz tenlerine yapışacak kadar sıcak olmadığı için o korkunç atkuyruğunu yapmadıkları, yine sıcaklar bastırmadığından çarşının her saat kalabalık olduğu, annelerin çocuklarını başlarına güneş geçmesin diye eve sokmaya çalışmadığı, hâlâ sıcak tahinli pide yiyebildiğın ama dondurma da alabildiğın, buz gibi birayı rakıya tercih etmenin anlayışla karşılandığı, acılı turşu sularının yerini ekşi limonataların aldığı, derenin güröl güröl aktığı, yeşilin henüz sararmadığı yılın en muhteşem ayıydı. O muhteşem ayın en muhteşem saati de bu olmalıydı.

Dükkânı açmadan önce çarşıdaki kahveye uğradı. Sade bir kahveyle sigara içti. Geceleri kahvede uyuyan, evi barkı olmayan, saf diye okutulmamış kahveci çırağı Musa'yla sohbet etti. Deli deli konuşuyor diye millet arada eğlenmek için laf atar ama çoğu zaman başlarını

şışirmesin diye ellemezlerdi. Sinan iyi günündeydi, yanına oturttu, kahvede olup bitenleri anlattırdı. Sağcı ya da solcu yerine esnaf kahvesi olmayı seçmiş ve öyle kalabilmiş bir yerdi çarşı kahvesi. Ama sağcısı da solcusu da uğrar, çoğu kez esnaftan para toplamaya çalışırlardı. Esnaf da başlarına dert olmasınlar, burayı bari rahat bıraksınlar diye üçer beşer kuruş verirdi. Karşılığında da ne kadar yanlış yolda olduklarına, hayatta en hakiki mürşidin okuyup para kazanmak olduğuna dair nutuk atarlardı. Onlara göre kendilerinin tek eksiğı okumamaktı. Ama okuyup da böyle olacaklarına okumamış olmayı tercih ederlerdi. Bu okuma lüksüne sahip çocukların kasabayı işle güçle kalkındıracağına, böyle şeylerle uğraşmaları anlaşılır gibi değildi. Ama işte delikanlıydılar, adı üstünde deliydiler. Onlar da genç olmuştu, anlıyorlardı, geçecekti. Ama silah milah ayıptı. Kasabanın adını çıkarmışlardı, utanmıyorlar mıydı. Sinan kalabalık saatlerinde oraya pek takılmazdı çünkü laf eninde sonunda Sinan'a gelir, esnaf amcalar tarafından doğru örnek olarak parmakla gösterilirdi. Şimdi sabahın köründe hazır kimse yokken ve Musa'nın rakip tanımaz kahvesini yudumlarken, onun kahvede olup bitenleri cümlelerin başı sonu olmadan saçma sapan anlatışını dinlemek çok keyifliydi. Yoruluncaya ve dinleyemez oluncaya kadar orada kaldı. Yoldan geçen simitçiden dört simit aldı, Musa'yı çok erken açtığını bildiğı mandıracı Hüseyin'den eski kaşar almaya yolladı. Bardak bardak çay eşliğinde iki simitle dünya peynir yedi, üstüne bir tane daha hazım kahvesi içti. Karnı yemekten, beyni lakırdıdan şişmiş ama son derece mutlu gitti dükkânına.

Gün içinde birkaç satış yaptı. İşler hâlâ iyi sayılmazdı ama açılıyordu. Düğün mevsimi geliyordu. Memlekette gerilim giderek tırmanıyordu ama kasaba sanki en kötüsünü yaşamış, kâbustan, kıştan, terörden kurtulmuş

gibi iyimser bir ruh hali içindeydi. Grev devam ediyor, eylemler sürüyor, kahvehane kavgaları, dernek baskınları hayatın gerçekleri olmaya devam ediyordu. Ama o günden sonra can kaybı yaşanmamıştı. Bu ortamda züppe bir zenginden barış isteyen evhamlı bir anneye dönüşen annesi bile en kötüsünün yaşandığına herkesi ikna etmeye çalışıyordu. “Bu çocuklar bizim evlatlarımız. Yaptıklarının neye mal olduğunu gördüler. Elbette bir daha oraya varmasına izin vermezler,” diyordu karşısına çıkanlara. Hiç laflamadığı, mümkün mertebe görmezden geldiği Sezgin Beylerle bile aynı sohbeti yapıyordu. Kendince mesaj mı veriyordu, onay mı bekliyordu, kendini mi ikna etmeye çalışıyordu bilinmez ama ne yaparsa yapsın ille de gümbür gümbür yapması gereken annesi bu kez de mahallenin aktif barış elçiliğine soyunmuştu.

Sinan sık sık kapının önüne çıkıyor, taburesine oturup gelen geçenle laflıyor, komşu dükkân sahipleriyle şakalaşıyordu. Bir yandan da Selen’in geçmesini bekliyordu. Selen bazen Eylem’le, bazen de Ceren’le ama hemen hemen her gün dükkânın önünden geçiyordu. Sinan bunun kendisiyle ilgili olduğunu kurgulasa da, hayalinin gerçeği ele geçirmesine izin vermiyordu. İstese de izin vermesi zordu. Selen uzun bir süre yüzüne bakmamış, sonrasında da ancak gördüğünde selam verecek kadar affetmişti Sinan’ı. Sinan dükkânın içindeyse yüzünü çevirip bakmıyordu bile. Ancak kapının önündeysen ve görmezden gelmesi mümkün olmadığında gülümsemesini bahşediyordu. Yanında Ceren varken birkaç çift laf ediyordu ama Sinan Abisini görünce koşup kucağına atlayan, bıcır bıcır konuşmaya başlayan bir kardeşi varken daha azını yapması mümkün değildi zaten.

Saat dört olmuştu. Selen genelde bu saatlerde geçiyordu. İçinde yükselen heyecanı bastırmaya çalışmadı. Yoldan geçen limonatacının peşine takılan çocukları gör-

dü. Bunlar çarşıya, parka gider gibi eğlenmeye gelen yukarı mahalle çocuklarıydı. Yukarı mahalle çocuğu olmak demek fakir olmak demektir. Çoğu zaman altlarında don olmaz, kendilerine fazla büyük ya da fazla küçük gelen şortlarının yırtık yerlerinden popoları görünürdü. Plastik terlik içindeki ayakları yürüdükleri yolun tüm tozunu kirini taşırdı. Ama mutsuz çocuk değildi bunlar. Çoğu haylaz ve hırttı. Çarşıya gelmeyi parka gitmeye tercih ediyorlardı çünkü mutlaka kafalayacak bir satıcı, yolacak bir esnaf buluyorlardı. Şimdi de limonatacıya sarmışlardı. İsrarla “limon” istiyorlar, valla da billa da sonra ödeyeceklerini garanti ediyorlardı. Limonatacı henüz direniyordu ama yenilmesi yakındı. Zaten yerinde zor duran Sinan ayaklandı, “Hadi gelin çocuklar, size limon alayım,” dedi. Çocuklar büyük tezahürat yaptı. Parlak gözleri daha da pırıldadı, anlamsızca birbirlerini dürttüler, şakalaştılar. Yüzsüz bir tanesi bir tane daha istedi. Diğerleri, “O içerse biz de isteriz,” dedi. Hepsinden büyük görünen bir kız, ikinci bir limon yerine arabadaki un kurabiyelerinden istediğini söyledi. Sinan ikinci limonataları almayı kabul etmiş gibi, uzun uzun kimin kurabiye yiyeceğini, kimin limonata içeceğini anlattılar. Satıcı adam neredeyse utanarak, “İşte abi, ondan yüz vermiyorum ben bunlara,” dedi. Sinan ne yapacağını düşünürken, Selen’le Ceren’in dükkânın biraz ilerisinde durup onları izlediğini gördü. Bu fırsatı kaçıramazdı, “Tamam ya, n’ apalım, el verdik bir kere,” dedi. Büyükçe bir kâğıt parayı satıcıya uzatıp ne isterlerse vermesini söyledi. Ardından Ceren’e dönüp “Sen de ister misin bir limonata?” diye sordu. Ceren umutla ablasına baktı. Selen herkesin yanında söylemekten utanıyormuş gibi Sinan’a yaklaşıp, “Ya bu çok nanemolla, hemen midesi bozuluyor,” dedi. Nasıl yapıldığı, bardakların nasıl yıkandığı belli olmayan şeyleri içirmiyorlardı belli ki. İyi aile çocuklarının hepsi bu zevklerden maale-

sef mahrum kalırdı. Annesi olsa açık açık, “Pis şeyleri verme çocuğa,” derdi. Selen’in utancı ve suçu Ceren’in zayıf bünyesine atması hoşuna gitti. Gerçi ne dese, nasıl dese hoşuna gidiyordu ama her seferinde ilkmış gibi bir şaşkınlık, bir hayranlık yaşıyordu.

Ceren, döke döke limonatalarını içen, kurabiyeleri ağızlarına bütün bütün atan çocuklara kıskançlıkla bakıyordu.

“Hadi gelin, sizi pastaneye götürüyüm o zaman,” dedi Sinan.

Selen, “Yok canım, ne lüzumu var, içmediği şey mi, ektilik yapıyor işte,” dedi ama Ceren çoktan Sinan’ın elini tutmuştu. Sinan çok mutluydu ama ne diyeceğini bilemiyordu. Hayallerinde Selen’le birçok konuda sohbet etmişti ama şimdi bunlardan birini bile hatırlayamıyordu. Allahahtan Selen aynı dertten mustarip değildi.

“Ne iyi ettin çocuklara limonata alarak,” dedi. Sinan övünüyor gibi olmamak için sustu.

“Yani tabii bu sadakalar da bir yere kadar. Yaşam koşullarını değiştirmek lazım,” dedi Selen, iyi bir solcu gibi. “Sen gördün mü onların mahallelerini hiç?” diye sordu.

“On yaşından beri babamla kurbanda gider et dağıtırız. Hiç değişmez oralar. Buralara katlı apartmanlar yapıldı, oteller açıldı, orası ilk gittiğimde nasılsa aynı öyle. Tarih gibi,” dedi Sinan. İçin için yanlış bir şey söylememiş olmayı umut ediyordu.

Selen birkaç saniye fazla uzun baktı Sinan’ın yüzüne. Sonra kararlı bir sesle, “Değişecek o tarih, gör bak,” dedi. Sinan gülümsedi. Kasabada normal bir sohbetin giderek yapılamaz olduğuna yeterince tanık olmuştu. Üniversiteye giden eski lise arkadaşları, akşamüstleri bira içtiği sağcı esnaflar, hatta annesi dahil herkes artık gazete demeci gibi konuşuyordu.

“Hiç sormadım Selen. Sınavın nasıl geçti?” diye sor-

du konuyu değiştirmek için. Selen'in adını telaffuz etmek ona kendini ele vermiş gibi bir tuhaf hissettirdi. Heyecanlandı, farkında olmadan Ceren'in elini sıktı. Ceren, "Ne var?" der gibi baktı, sonra umursamadı. Selen belli ki garipsemedi. Garipsemesi için bir nedeni de yoktu. "İyi uyudun mu Selen?", "Saına yaprak düşmüş Selen," "Koluma girsene Selen" hayallerine ait cümlelerdi. Oradaki "Selen"ler aralarındaki özel ilişkiye vurgu yapan bir detaydı. Bunlardan habersiz yanında yürüyen Selen için hiçbir gizli içeriği yoktu.

"Valla kötü geçti. Kesin kazanamam dedim ama ko-
nuştuğum herkesin benden kötü geçmiş. Puanlar çok
düşükse belki bir yerlere kapağı atarım."

"Atarsın atarsın..." dedi Sinan. Sonra başka hiç kim-
seyle paylaşmadığı bir düşüncesini Selen'e açtı.

"Ben de seneye tekrar gireyim diyorum." Selen de
Ceren de şaşkınlıkla yüzüne baktılar. Ceren şımarıkça,
"Ya Sinan Abi, en azından sen buradasın diye seviniyor-
dum. Herkes gitmek istiyor," dedi. Sinan gülümsedi.

"Emin değilim henüz. Öyle kendi kendime düşünü-
yorum. Anneme falan söyleme sakın ha Ceren."

"Neden?" diye sordu Selen. "İstemiyor mu annen?
Geçen sene istiyordu diye hatırlıyorum."

"Yok, ondan değil de, şimdi burada düzen kuruldu.
O ne olacak falan. Çok konuşulur, çok mesele olur. Za-
ten girsem de kazanır mıyım meçhul. Geçen yıl kazan-
madım. Ve şimdi puanım da düşecek."

"Keşke bu yıl girseydin," dedi Selen. "Kesin kazanır-
dın. Bu yıl kazananlar geçen yıl kazanamayanlardan daha
kötü bir sınav çıkarmış olacak, emin ol," dedi. Güldüler.

"Evet ama işte aklım başıma geç geldi. Başvuru bit-
mişti. Neyse, bakalım seneye neler olacak, belki ortalık
iyice karışır, giren herkes kazanır," dedi Sinan neşeyle.

Pastaneye geldiler. Selen, Sinan'ın oturma teklifini

geri çevirdi. Annesi kıyma bekliyordu. Limonatalarını ayakta içtiler. Sinan bir de dondurma aldı hepsine. Ciddi hiçbir şey konuşmadan yalana yalana, daha çok Ceren'in dondurma yemeyi beceremeyişine gülerek döndüler. Yol ayrımında Selen teşekkür etti. Tam gitmek üzereyken döndü, "Bence üniversite sınavına girmelisin Sinan," dedi. "En iyisi bu. Kasabadan çekip gitmek..." Sonra saçmalamış gibi neşeyle güldü. Sinan gülmedi. Gözleri parladı. Arkalarından uzun uzun baktı. Söylediği her şeyi iyi aldı, her şeyi sevdi ama aklında en çok "Sinan" demesi kaldı.

* * *

Ertesi gün yine aynı saatlerde, aynı taburede, aynı sahnenin yaşanmasını düşlerken köşeyi dönenin Selen değil Devrim olduğunu gördü. Konuşmak durumunda kalmamak için dükkâna girdi. Camın önünden geçerken içeri bakarsa selamlaşmak zorunda kalmamak için başını öne eğip altınları tartmaya koyuldu. Ama tam da tahmin ettiği gibi Devrim teklifsizce dükkâna girdi.

Başı dertteyken kıza yakın davranıp her şey normale döndüğünde uzaklaşmak istediği için kendisini kötü hissediyordu ama elinde değildi. Tehlike ortadan kalktığında, kızın onu rahatsız eden halleri sanki iyice görünür oluyordu.

Sokak çatışmalarından sonra sağcıların Eylem'in grubuyla ve özel olarak da Selen'le yaşadığı husumet de soğumuştur. Böyle olunca da Süleyman bir daha karşısına çıkmamıştı. Belki de ölmüştü. Ama nedense Devrim olayın peşini bırakmıyordu. Sürekli karşısına çıkıyor, kendisiyle temasa geçip geçmediklerini soruyor, geçmediklerini duyunca neredeyse hayal kırıklığına uğruyor, bunu iyi değil kötü bir gelişme olarak yorumluyordu. Sanki çok siyasiymiş ve çok görmüş yaşamış gibi ülkücülerin asla

unutmayacağına, er ya da geç geleceklerine emindi. Sinan birkaç defa artık bir öneminin kalmadığını anlatmaya çalışmıştı. Kasaba genelinde toplam 103 kişinin öldüğü söyleniyordu. En çok hangi grubun kayıp verdiği hâlâ tartışma konusuydu ama sağcıların da epey kan kaybettiği biliniyordu. “İşte bundan,” diye çıkmıştı Devrim. “Bunu beklemiyorlardı. Kendilerini bu kasabanın hâkimi gibi görüyorlar. Ama kime sorsan bu savaşı burada solcular kazandı. Ablam bile avantaj onlardaydı aslında diyor. Grev desen büyüyor. Sendika dediğini yaptıracak diyorlar. Sağcıların bunu burada bırakmayacağına eminim. Güç topluyorlar.”

Sinan, Devrim’in dediğim dedik tavrına, özgüvenine inanamıyordu. Hem ona ne oluyordu? Solcu bile değildi. Siyasetle ilgilenmiyordu. Neden karışıyordu? Ülkücüler büyük bir şey planlıyorsa bile bu artık Eylem’i, Selen’i aşmıştı. Sinan’dan isteyecekleri, bekleyecekleri bir şey yoktu. Devrim orada susuyor, belki de öyledir diyordu. Ama Sinan bunun nedense Devrim’in çok da hoşuna gitmediğini hissediyor ve bundan derin bir rahatsızlık duyuyordu

Devrim içeri girdiğinde kafasını kaldırmadan, “Merhaba Devrim. Sen sormadan söyleyeyim ses yok, gelmediler,” dedi. Devrim güldü. “Bir şey sormaya gelmedim. Bir şey demeye geldim,” dedi. Sinan bu kez kafasını kaldırıp baktı.

Devrim yine saçını değiştirmişti. Omuz hizasındaki saçlarını iyice yapıştırmıştı. Ne sürdüyse kalıp gibi duruyordu. Uzamaya başlayan kâküllerini de yana taramış, yüzüne düşmesinler diye sürdüğü şeyle kulağının arkasına almış, belki de firkete takmıştı. Kasabadaki genç kızlar dikkat çekmek istediklerinde makyaj yapar, süslü giyinir, renkli oje falan sürerlerdi. Gerçi siyaset bunları artık neredeyse ortadan kaldırdığından kasabanın erkek-

leri kızların üzerinde askılı bluz gördüklerinde heyecanlanır olmuştı. Mini etekse tarih olmuştı. Hepsi İspanyol paça pantolon üstüne tişört giyyordu. Saçların hafif yağlı olması makbulmüş gibi davranıyorlardı. Bir gram makyaj yapmadıkları gibi yüzlerindeki sivilceleri ve sigaranın neden olduğu sarı benizlerini gururla taşıyorlardı. Ama durumun böyle olmadığı eski güzel günlerde de saçıyla onun kadar uğraşanarı görmemişti. Saçına takmıştı Devrim. Başka bir yeriyle uğraştığı yoktu. Üstü başı dökölüyordu. Bu yüzden olacak, ister istemez yüzü daha dikkat çekiyordu. Tek tek incelendiğinde özenle çizilmiş yüz hatları, çehresindeki birleşimde hata veriyordu. Ergenlikten olabilirdi bu. Birkaç yıl sonra çok güzel bir kız olabilirdi. Şu an tek söylenebilecek şey, yüzündeki her şeyin isyan ediyor gibi göründüğüydü.

Sinan sormadan devam etti:

“Bugün Süleyman’ı sokaktan geçerken gördüm. Öylesine geçmiyordu. Uzun uzun bakındı. Bizim evin önünde durdu bir süre. Sonra da sizin evin önünde durdu. Sonra da yürüdü gitti.”

Sinan tedirgin oldu. Belli etmemek için çıkardığı altınları yerlerine koymaya başladı. Devrim anlatmaya devam etti: “Dün de Vural geçti. Yalnız değildi. Yanında tanımadığım iki arkadaşı vardı. Çekinmeden bağıra çağırarak konuşuyorlardı. Pis konuşuyorlardı. Neler olduğunu söylemeyeceğim ama mahalledeki kızlara kötü şeyler yapacaklarıyla ilgili... Şakalaşıyorlardı. Sonra bir tanesinin, ‘Kasabanın en sosyetik mahallesi en azılı solcuları barındırıyor,’ dediğini duydum. ‘İşte şımarıklar solcu oluyor,’ diye güldü Vural.”

Konuşulan şeyler, Devrim’in bunları aktarma şekli, Sinan’ın bunları işitiyor oluşu, her şey ama her şey çok rahatsız ediciydi.

“Eee başka? O kadar mı?” diye sordu.

“Ben o kadarını duydum merdivenin altından. Yürüyüp geçtiler.”

Sinan ciddiye almamış gibi başını salladı.

“Sinan, biliyorsun ki haklı çıktım. Bir şeyler çeviriyorlar. Ciddiye almıyorsun ama ben yine de seni uyarmak istedim,” dedi. Sinan cevap vermeyince kapıya yöneldi. Çıkmadan önce Sinan biraz ters bir sesle, “Sinan Abi...” dedi. Devrim dönüp bakınca ekledi: “Ablan nasıl ablansa ben de senin abimim. Ben ondan bile büyüğüm,” dedi otoriter olmaya çalışan bir sesle. Devrim bir şey demedi. Sinan hoş bir şey söylemiş gibi tatlı tatlı gülümseyip çıktı.

Sinan o gün bir daha kapının önüne çıkmadı. Selen geçsin, onu görsün, konuşsunlar istemedi. Ortaya çıktı-larsa ve takip ediliyorsa, Selen’le barıştıklarını bilsinler istemedi. Bütün gün kendini işe verdi. Altınları temizledi. Defterleri kontrol etti. Yazı kış gibi geçirirse iflas edebileceğini, o zaman üniversiteye gitmesinin önündeki büyük bir engelden kurtulacağını düşündü.

9

Sinan akşamüstü dükkânı kapatıp eve dönmeden önce esnaf arkadaşlarının yanına bira içmeye giderken yan sokaktan bir ıslık işitti. Süleyman sokağın ortasında durmuş ona bakıyordu. Kafasıyla gel işareti yaptı ve onu beklemekten arkasını dönüp yürümeye başladı. Sinan çaresiz onu takip ederken kalbi dışarı fırlayacak gibi atıyordu.

Süleyman yolun sonuna doğru yavaşladı, bir evin kapısının önünde durdu. Sinan’a bir anlığına baktıktan sonra içeri girdi. Sinan her adımında geri dönmesi, koşarak oradan kaçması gerektiğini düşünerek peşinden gi-

dip açık kapıdan içeri girdi. Girer girmez kapının ardında duran Süleyman kapıyı kapadı.

“Buyur gir, hoş geldin,” dedi dalga geçer gibi. Girişte duran ahşap masayı gösterdi. Mutfak olduğunu anladığı bu boşlukta bir tezgâh, bir de musluk vardı. Tezgâhın üzerinde bir tane piknik tüpü duruyor, onun üzerinde de çay demleniyordu. Çay bütün gün demleniyormuş gibi acı ve bayat kokuyordu. Masanın üzerindeki içi boş kül tablası hiç yıkanmamış gibi katman katman kül kaplıydı. Kokusu çaya karışıyor, evin havasızlığıyla birlikte iyice katlanılmaz oluyordu. Sinan bir umut mutfak aralığından bir odaya açılan kapı boşluğuna baktı ve o an üç çift gözle karşılaştı. Hepsi odadaki tek sedire dizilmiş, matinenin başlamasını bekler gibi bekliyorlardı. Sinan mutfakta karar kıldı. Sırtı onlara dönük olacak şekilde masanın ucundaki tabureye oturdu. “Arkadaşlar birahane bekliyor, fazla kalamam,” dedi.

“Bir acı çayımızı iç artık canım. Sen soğuk biraları götürürken biz çalıştık, savaştık, öldük,” dedi Süleyman yine öylesine hoşbeş edermiş gibi. Sinan bir talepleri olacağını anladı. İçinden, “Mücadele etmeliyim, bana bir şey dayatmalarına izin vermemeliyim, onlara bir borcum yok,” diye geçirdi.

“Ama hemen konuya gelicem, çünkü ben de anneciğinin merak etmesini istemiyorum.”

İçerideki seyirciler homurdanarak güldü.

“Bize Eylem’i getireceksin,” diye devam etti Süleyman, çok normal bir şey söylemiş gibi. Sinan şaşırды.

“Ama benim Eylem’le selamım sabahım yok. Dibi-mizde oturduğuna bakmayın. Ailesiyle hiç alakamız olmadı. Hele Eylem beni hiç sevmez. Hatta sizlerle ilişkim olduğunu öğrendiğinden beri nefret ediyor,” dedi bu isteklerini reddetmenin kolay olacağını düşünerek.

“Ama Selen’i sever ve onun yakın arkadaşı. Sen de

Selen'in arkadaşısın. Bir şekilde Eylem'e ulaşman kolay," dedi Süleyman aynı güvenle. Selen'in adını duyunca Sinan'ın kalbi yine güm güm atmaya başladı.

"Selen'in de o günden sonra benimle konuşmadığını biliyorsun," demesiyle Süleyman birden tüm gücüyle masaya vurdu. Sinan irkildi. Arka odadaki fısıltılar kesildi. Süleyman burnundan soluyarak, "Bana yalan söyleme!" diye bağırdı. Sonra heceleyerek aynı şeyi sakın ve tehditkâr bir şekilde tekrar etti: "Ba-na ya-lan söy-le-me."

Sesinde ve tavırlarında teatral bir hava vardı. Sanki bunu bekliyormuş da, böyle bir tepki göstermeyi planlamış gibi... İzleyicilere şov yapar gibi.

"Süleyman bak, sakın ol. Ne gördün, ne duydun bilmiyorum ama kardeşi Ceren beni sever. Onun yanındayken rastlaştığımızda ayıp olmasın diye iki-üç kelime ediyor. O da daha yeni. Benden hâlâ şüphe ediyor, ondan bir şey istemem mümkün değil," dedi.

Süleyman sigarasından uzun bir nefes çektikten sonra, "Dün dondurmaları yalarken hiç öyle görünmüyordunuz," dedi. Sinan bunu bekliyordu.

"Bak, dün bir ilkti. Yine Ceren hatırına..." dedi, bir şeyler daha söyleyecekti ama vazgeçti. "Kime ne anlatıyorum," diye geçirdi içinden. Elinde silah, sokaklarda adam öldüren, kahvehane tarayan, solcu gördüğü yerde yumruklayan adamlara Selen'le ilişkilerini anlatmaya çalışıyor, anlaşılmayı bekliyor, böyle yırtabileceğini ümit ediyordu. Korkudan, içemediği sigaradan, çaydan başına ağrı sapanmıştı.

"Ne istiyorsunuz Süleyman? Eylem'i ne yapacaksınız?" dedi yılgınlıkla. Konuyu anlarsa belki olmayacağını anlatmanın bir yolunu bulabilirdi.

"Hah şöyle," dedi Süleyman bunu bir kabul gibi görerek. "Sadede gelelim." Sinan sustu. Dinleyeceğini göstermek ister gibi sigara yaktı. Ona da bir tane uzattı. Hat-

ta Samsun paketini masadaki Birinci'nin yanına koydu paylaştığını göstermek ister gibi. Arkadaki seyircilerden biri hemen yanında bitti.

"Biz de alalım mı abi?" diye sordu. Sinan'a değil Süleyman'a bakıyordu. Süleyman pis kokunun yeni farkına varmış gibi yüzünü buruşturdu.

"Biraz adap öğrenin öküzler! Benim sigaram mı?" Çocuk mahcup olmaktan çok sonuca ulaşmak için Sinan'a döndü. Sinan bir şey sormasına fırsat vermeden içinden altı tane çıkarıp çocuğa verdi.

"Sağ ol abim," dedi çocuk yerine dönerken. Süleyman sigarasını söndürüp Samsun'u yaktı. Derin bir nefes çekti.

"Bizim Eylem'miş, Selen'miş, o şımarık çocuklarla işimiz yok. Ama O Sezgin denen deyyusa anyayı konyayı göstermenin zamanı geldi." Sonra yine sustu. Sigarasından birkaç nefes daha çekti.

"Senin haberin var mıdır yok mudur bilmem ama herif sokak çatışmaları boyunca bütün solcuları yönetti. Grevcileri de o dolduruyor. Diyorlar ki Sezgin olmasa grev bitmişti."

Sinan gerçekten bunları ilk kez duyuyordu. Devrim de hiç bahsetmemişti. Muhtemelen o da bilmiyordu. Bilse kesin anlatırdı. Tabii Süleyman yanılıyor da olabilir. Yine sustuğu için Sinan lafa girdi.

"Emin misiniz abi? Sizi kandırmış olmasınlar. Hiç duymadım öyle bir şey, duyanı da duymadım. Yani o iki haftayla ilgili çok konuşuldu, herkes bir şeyler söyledi. Hangisi doğru, hangisi yalan bilemem ama hiç kimse böyle bir şey demedi."

"Demez çünkü o Sezgin denen it suda yürüyüp izini belli etmeyen cinsten. Kendi hep geri planda durdu, lider diye başkalarını öne çıkardı. Grevde de öyle. Sanki çay içip börek dağıtmaktan başka bir işi yokmuş gibi davranıyor ama her şeyi o yönetiyor."

Sinan inanıp inanmamakta kararsız kaldı. Adam 60'lardan beri her siyasi mücadelede yer almıştı. Ama kendini hiç gizlememişti. Çok önemli biri olsa geride durmaz, gururla öne çıkardı. Hem buralarda ne işi vardı o zaman. Allahın kasabasında. Ankara'dan buralara gelmişlerdi. Sürüldüğü söyleniyordu. Ama öte yandan, kanlı eylemin ardından yaşanan savaş ortamı kimsenin öngördüğü bir şey değildi. Haberlere bile konu olmuşlar, ülke genelinde solcu/sağcı dernekleri heyecanlandırmışlardı. Destek için İzmir'den devrimciler gelmişti. Kasabanın solcularının o çapta bir örgütlenmeyle ve çatışmayla baş edecek deneyimi yoktu. Deneyimi belki Sezgin Amca'yı o ortamda sivriltilmişti. Sinan'ın kafası karıştı. Sadece "Eee?" diyebilirdi.

"Eee'si adama haddini bildirmek gerekiyor. Kendini baya Ecevit falan sanıyor. Ayrıca o grev çok uzadı. Siz zengin çocukları bilmezsiniz ama o trenler sadece yolcu taşımıyor, yük taşıyor. Un taşıyor, şeker taşıyor, yün taşıyor. Otobüsler yetişemiyor. Güya solcular, fakiri, emekçi diye düşünüyor... Yakında ekmek karneye bağlanacak, sendika hâlâ üç-beş kuruş için mücadele ediyor. Kimin cebine girecek o üç-beş kuruş? Kendilerinin. Ama bu arada yukarı mahalle açlıktan kırılıyor."

Sinan'ın bu laflara karnı toktu. Siyasetten her konuşanın halkı en çok o düşünüyormuş da tüm bunları ondan yapıyormuş gibi yapmasını neredeyse gülünç buluyordu. Halktan oy falan istemiyorlardı nihayetinde, birbirlerini dövüyorlardı. Ayrıca dediği gibi, zengin çocuğu olarak yemeğinin kaynağını pek araştırmasa da, dört tarafı bağlarla çevrili verimli kasabasında her türlü sebze meyvenin yetiştiğini, hayvanın beslendiğini biliyordu.

O sırada arkadaki çocuklardan biri, "Bizim mühimmatlar da trenle geliyor di mi abi?" diye sordu saf saf.

"Sus lan!" diye bağırdı Süleyman. Sonra önemsemez

bir tavırla devam etti: “Tabii otobüsün bagajında silah taşınmıyor,” dedi geniş geniş gülerek. O kadar geniş güldü ki, Sinan sol köpekdişinin yanındaki iki dişinin olmadığını gördü.

“Ya neyse, bunlar beni ilgilendirmiyor,” dedi Sinan sıkıntıyla. Duyması gerekenden fazlasını duymak istemiyordu.

“Eylem’i kaçırpı adamı tehdit mi edeceksiniz?”

“Vay vay, göründüğün kadar saf değilmışsin, aferin.”

Sinan’ın sabrı birden taşı. “Adamla derdiniz varsa gidin onunla halledin. Yapmadığınız şey mi? Kızından ne istiyorsunuz?”

“Akıllı davranmak istiyoruz. Bir taşla üç-dört kuş vurmak istiyoruz. Dövmek, öldürmek kolay ama şu durumda bize faydası yok.” Sinan’ın başı zonkluyordu. Anlamaya çalışıyor ama anlamıyordu.

“Eee, peki yani kaçırmak için neden bana ihtiyacınız var ki? Kız gizlenmiyor, ortalarda dolanıyor.”

“Hah, şimdi kilit soruyu sordun. Planın güzelliği de orada. Onu kaçırdığımızı cümle âlem bilsin, ülkücüler solcu kaçırdı diye millet bas bas bağırsın istemiyoruz. Kız hiç yalnız kalmıyor, yanında hep dernekten tipler oluyor. Kimse olmasa babası ya da Selen oluyor. Belki tembihlilerdir. Şaşırmam. Biz buraya tıptış tıptış gelsin istiyoruz. Kimse bir gariplik sezmesin. Sonra Sezgin itine bildirelim. ‘Ağzını açarsan kızın ölür,’ diyelim. İstedüğimiz her şeyi yaptıralım.”

Sinan sinirden gülmeye başladı. “Akıllı plan dediğiniz bu mu? Kız ortalarda olmayacak, derneğe gitmeyecek. Arkadaşları sormayacak mı?”

“Kızı günlerce tutmaya niyetimiz yok. İki, bilemedin en fazla üç gün mühlet vereceğiz. Artık o süre zarfında yine ateşlenip yataklara mı düşer, İzmir’e teyzesinin yanına mı gider ona onlar karar verir,” dedi Süleyman

buz gibi bir sesle. Sinan'ın kanı dondu. Adam ve ailesi hakkında her şeyi biliyorlardı. 'Benim hakkımda da araştırma yaptılar mı acaba,' diye içinden geçirirken Süleyman devam etti:

"Ha Sinan, bu plan bir şekilde sekteye uğrarsa, biri bir şeyler duyacak olursa, bu evi bulacak olurlarsa ya da o kız buraya gelmeden –de ki– başına taş düşüp ölecek olursa senden bilirim. Senden, anandan, babandan, kardeşinden..." Yetmemiş gibi bir saniye durduktan sonra üstüne basa basa ekledi: "Selen'den bilirim." Sinan'ın gözü istemsizce boşboğazlı olabileceklerini kanıtlayan arkadaki tiplere kaydı. Süleyman anladı. Ama hiç taviz vermedi. "Onlardan bilmem," dedi.

10

Sinan ertesi gün dükkânından hiç çıkmadı. Uykusuz bir gecenin üzerine soğuk bir duş almış, gün ağarırken evden çıkıp kahveye gitmiş, duble koyu kahvesini içerken olayı bir şekilde çözmeye karar vermişti. İki saat o gazla tüm bildiklerini ve tahmin ettiklerini not etti dükkânda. Bunun tek faydası, tek başına bu işin içinden çıkamayacağını anlaması oldu. Ya Selen'le konuşmalıydı ya da Devrim'le.

Selen fevri davranacaktı, bunu biliyordu. Olaya siyasi bakacak, solcuların oyuna gelmesine ve elde ettiklerini kaybetmelerine izin vermek istemeyecek, kendi can güvenliğiyle birlikte herkesinkini ikinci plana atacaktı. Naif bir şekilde solcular güçlü olduğu müddetçe onları koruyabileceğine inanacaktı. Süleyman ve ekibinden korktuğu için taviz verme düşüncesine bile katlanama-

yacaktı. Belki de doğrusu buydu. Selen'e söylemek, onun Sezgin Bey ve Eylem'i uyarmasına izin vermek, işi onlara bırakmak ve kendisini ele vermeden kimseye zarar vermeyecek bir çözüm bulacaklarına inanmak. Tam buna ikna olacakken, oyuncak maymununa sarılmış bir şekilde uyuyan kardeşinin görüntüsü aklına geliyor, eli ayağı titriyordu.

Devrim ise kesin kimseye haber vermeyecekti. Bir kere ülkücüleri gözünde fazla büyütüyordu. Solcularıysa sürekli had bildirmeye çalışan çığırkanlar olarak görüyor, gizlice zeki bir olay planlayacaklarına ihtimal vermiyordu.

Devrim'le işbirliği yapmanın avantajı da, dezavantajı da aklının entrikalara fazla çalışmasıydı. Bu olaya kesin mal bulmuş gibi atlayacaktı ve bulacağı fikirlerin tehlikeli olma ihtimali yüksekti. Gerçi bu kez belki öyle olmazdı çünkü kendi ailesi söz konusuydu. Solcularla derdi ne olursa olsun, onlara zarar gelsin istemeyecekti. Bunu düşünmek Sinan'ı sadece bir an için rahatlattı. Devrim hâlâ çocuktu, hem de onların çocuğu... Bir çocuğu ailesiyle ilgili böyle bir şeyin içine sokmak ne kadar doğruydum? Sezgin Bey ve Eylem zaten hedef tahtasındaydı, bir de Devrim'i mi yapacaktı?

Karar veremedi. Yazdıktan sonra bin defa okuduğu notlarını, başka bir çıkış bulurum umuduyla tekrar okudu.

O sırada kapıdan içeri Devrim girdi. Böylece seçim yapılmış oldu. Henüz öğlen bile olmamıştı. Kasabanın işi gücü olmayan insanları, çarşıya ikindiden önce inmezdi. Ama Devrim'in verecek haberleri vardı. Selam sabahı es geçip direkt konuya girdi.

"Sinan... Sinan Abi, inan bana bir şeyler oluyor. Sabahdan beri mahalleden geçiyorlar. Sokağın sonundaki parkın orada bekliyorlar, dereye inip çıkıyorlar. Sonra onlar gidiyor, bir süre sonra başkaları geliyor."

Sinan ne olduğunu tahmin ediyordu. Her Őey olağan seyrinde mi diye bakıyor olmalıydılar. O bir Őeyler yumurtlarsa anlayacaklardı. Hiç dışarı çıkmamıştı ama dükânın da gözetlendiğini tahmin ediyordu. Muhtemelen Sinan'ın harekete gećeceđi ânı kolluyorlardı.

“Seni birileri takip etmedi değil mi?”

Devrim gözlerini kısıarak baktı, “Hayır, hızlıca geldim, o yüzden bir Şey fark etmedim. Ne oluyor Sinan Abi?”

“Anlatacağım Devrim,” dedi Şimdiden yapacağından pişman olarak, “ama burada değil. Seni takip edeceklerini sanmıyorum ama burayı gözlüyor olmalılar. Bir an evvel git sen. Sana boş bir altın kutusu saracağım, onu al ve git. Öğle yemeğine eve geleceğim. Arka bahçe-den görnmeden bizim bodruma gel. Orada olacağım.”

Tahmin ettiği gibi Devrim'in gözleri parladı. “Ne zaman geleyim?” diye sordu heyecanla, hoşlandığı adamla buluşacakmış gibi. “Bir saat sonra,” dedi Sinan boş kutuyu uzatırken.

* * *

Sinan arada yemek için eve giderdi. Bunda tuhaf bir Şey yoktu ama yine de takip ediliyorsa inandırıcı olsun diye fırından taze ekmek aldı ve hızlıca eve gitti. Annesinin yaptığı yılın ilk ayşekadın fasulyesini çıtır çıtır ekmekle arka balkonda iştahla yedi. Sonra, “Ben kaçtım anne,” diye seslenip arka balkonun merdivenlerinden bahçe-yeye indi ve bodrum katına girdi.

Bodruma atılan eski koltuklardan birine çöktü. Erken gelmişti. Bir sigara yakıp beklemeye koyuldu. Annesinin o Allahlık müsrifliğinin eseri olan eşyalara baktı.

Mahalledeki bütün evlerin bodrum katı vardı. Kod farkı nedeniyle sokağa bakan kısmın yarısı yerin altında

kalıyor, sadece arka bahçeden girilebiliyordu. Bodrum ev kadar geniş ama neredeyse yarı yarıya daha alçaktı. Uzun boylu birinin başını eğmesi gerekiyordu, Sinan gibi orta boylu biri bile ancak dik durabiliyordu. Arka tarafı ağaçlarla ve çiçeklerle kaplı bahçeye baktığı için her zaman karanlık ve serindi. Genelde depo, odunluk, kömürlük olarak kullanılırdı. Ama annesi bir sürü para harcayıp eli yüzü düzgün bir hale getirdikten sonra kışın fazla soğuk, yazın fazla karanlık olan yerle ne yapacağını bilememiş, sonuçta mahalledeki herkesten daha havalı bir kömürlüğe sahip olmuşlardı. Sinan çocukluğunun en heyecanlı anılarını bodrumlarda geçirmişti. Herkesin bodrumu karanlık, kaynağını bulmaya korktukları leş kokular, küflenmiş eşyalar, paslanmış satırlar, kazanlar, kırılmış oyuncaklarla dolu yerlerken, Sinanlarınkı sıkıcı ve tıklım tepiş bir oturma odası gibiydi. Arkadaşları önce hayran kalsalar da sonra hayal dünyalarını besleyen bodrumları tercih etmişlerdi. Sinan da onların peşinden gitmişti.

Başını kaldırdığında Devrim'in kapının ağzında şaşkınlık ve hayranlıkla etrafa baktığını gördü.

"Hiç böyle bir bodrum görmemiştim," dedi. Sinan güldü.

"İstediğin zaman bebeklerini alıp gelebilirsin. Annem çok sevinir," dedi iyi niyetle. Ama Devrim merdiven altındayken gözetlendiğini anladı. Utandı.

"Yok, artık oynamıyorum bebeklerle," dedi. Sonra da büyüdüğünü kanıtlamak istercesine hemen konuya girdi.

"Parkın orada hâlâ birileri var."

"Gördüm," dedi Sinan ve her şeyi tüm detayıyla anlattı.

Devrim sözünü hiç kesmedi. Ne düşündüğünü de belli etmedi. Sinan'ın konuşmasının bir yerinde haliya oturup bağdaş kurdu, abisinin anlattığı fantastik bir hi-

kâyeyi dinleyen çocuk gibi gözünü ondan ayırmadan dinledi. Sinan konuşması bittiğinde onun hemen kontrolü ele alıp bir sürü çıkarımda bulunacağını düşünüyordu. Ama Devrim başını önüne eğdi yüzünü avuçları içine aldı ve bir müddet sessizce durdu. Sinan, kızı soktuğu bu durumdan dolayı için için kendine kızarken Devrim soğukkanlı bir şekilde sordu:

“Sen ne düşünüyorsun?”

Sinan afalladı. “Bir şey düşünemediğim için sana söylüyorum,” diyemedi. Sabah not aldığı hesap defterini yanında getirmişti. Telaşla onu açtı.

“Durumu biraz değerlendirdim. Gözden kaçırmamız gereken esas mesele şu: Asıl amaç grevi sonlandırmak. Bunu babanın itibarını yok ederek yapmak istiyorlar. Neden? Babandan nefret ediyorlar ve de aslında ondan korkuyorlar. Onu saf dışı bırakmak istiyorlar. Ama dikkatleri kendi üzerlerine de çekmek istemiyorlar. Eğer onların yaptığı ortaya çıkarsa solcuların direneceğini, grevin daha da fazla taraf bulacağını, babanın da iyice kahraman olacağını düşünüyorlar.”

“Hah!” dedi Devrim kahraman lafını duyunca.

“Sen biliyor muydun? Yani babanın olaylarda ve grevde başı çektiğini.”

“Ya yok öyle bir şey,” dedi Devrim sıkıntıyla. “Nerden çıkardılar ki bunu? İşin içinde başka bir şey olmalı. Sana söylemedikleri bir şey.”

“Valla çok emin konuşuyordu Süleyman. Ve dün den beri düşündüm. Neden olmasın ki? Yani baban...”

“Çünkü babam öyle kurnaz biri değildir,” dedi Devrim sertçe. “Biraz işini bilse Ankara’dan sürülmezdi. Dava arkadaşlarım dediği herkes yerinde kaldı, olan bizimkine oldu. Neden? Çünkü ille öne çıkması gerekiyor. Herkesi düşünür, korur, biz hariç!”

Sinan şaşırdı. Devrim ilk kez babasına dair duygula-

rını dile getiriyordu. Ama öğrenilmiş bir tavrı vardı. “Annen böyle mi diyor?” diye sorma ihtiyacı duydu. Annesi söylüyorsa daha çok inanacaktı.

“Annem pek bir şey söylemiyor artık. Ama öyle düşündüğünü biliyorum. Teyzem bunları yüzüne vurduğunda cevap veremiyor. Öylece susuyor.” Devrim kafasındaki düşünceleri dağıtmak ister gibi başını iki yana salladı.

“Aman neyse. Önemli olan, tüm bunlar şimdi nereden çıktı? Ayrıca sağcılar neden korkuyor?”

“Korkuyorlar mı sence? Akıllı davranıyorlar belki de.”

“Solculardan akıllı oldukları kesin de, çatışmadan kaçıyorlar.” Sinan yine notlarına baktı.

“Benim fikrim, sağcılar çatışmalar esnasında belediklerinden ve söylediklerinden çok daha büyük kayıp verdiler. O iki hafta boyunca ne olduysa olmuş, bunlar inlerine çekilmiş. Solcularsa gümbür gümbür dernekte, eylemde, grevde. Bir çatışma daha olursa kazanabileceklerini pek düşünmüyorlar. Hem silahları az, hem sayıları, hem de sanırım kasabanın desteğini kaybettiklerini düşünüyorlar.”

“Hah,” dedi yine Devrim, “bu kasabanın solcu olduğu gün, babam da gerçekten kahraman olur!”

“Ya tamam, kasaba sağcı da, ülkücülere çok da sıcak bakmıyorlar. Yani esnaf çevresinden biliyorum. Millet bunlara önce vatanını milletini seven, kasabayı koruyan iyi sağcılar gibi baktı, herkes para verdi, sırtlarını sıvazladı ama sonra baktılar aralarında bir sürü it kopuk var, göz kırpmadan cinayet işliyorlar, onlar da uzaklaştı.” Devrim bakışlarını kaçırdı kendi adına da bir açıklama yaptığını anladı. Toparladı.

“Yani esnaf belki soldan korkuyor ama kasabanın solcularından o kadar korkmuyorlar. Çoğu tanıdıklarının evlatları. Okullu çocuklar. Olmayanlar arada kaynıyor.”

“Onlar da kendilerini pek güzel kurban yaptılar. Hem yapıp hem ağlıyorlar,” diye çıktı Devrim.

“İşte onları tekrar kurban yapmak istemiyorlar. Kaybettikleri desteği geri kazanmak istiyorlar. Kaybetme ihtimallerinin yüksek olduğu bir çatışmadan bir de katil olarak çıkmak istemiyorlar. Baban grev kırıcı olursa ya da herkesi ikna edip grevi bitirirse, hem tren yolu açılacak, hem babandan kurtulacaklar, hem solculara büyük darbe vuracaklar.”

Devrim başını salladı. Ama bir şey demedi. Kendi dünyasına dalmış gibiydi. Sinan kendini tekrar çaresiz hissetti. Bunun altından kalkamayacaklardı. Son bir umut onu dürtmek istedi.

“Ne oldu kız? Hep bir sürü fikrin olur. Duymak istemediğim kadar,” dedi sevimli olmaya çalışarak. Devrim gülümsedi, sonra derin bir nefes verip ekledi: “Biraz düşünmem lazım Sinan... Abi,” dedi.

Sinan, “abinin” artık gerekli olmadığını, bilakis tercih etmediğini düşündü ama bir şey diyemedi. “Neyse, en azından Eylem’i teslim etmemiz gerektiğini söylemedin,” dedi espiri yapar gibi.

“O ihtimali yok sayamayız,” dedi Devrim ciddiyetle ve söz konusu kendi ablası değilmiş gibi. “En mantıklısı o. Ama bu yolla kazanacaklarını düşündükleri her şey çok tuhaf. Babama verdikleri önem, şu bu... Bu işin içinde bir iş olabilir. O yüzden düşünmek, anlamak lazım.”

Görmeye alışık olduğu Devrim geri gelmişti. Aynı anda hissettiği rahatlamayı ve tedirginliği tanıdı. Hemen oradan uzaklaşmak istedi.

“Ben işe gideyim o halde. Yokluğum dikkat çekmesin. Unutma, bu hafta sonuna kadar mühlet verdiler. Akşam ezanından önce gelirim. İstersen yine burada buluşalım,” dedi.

“Tamam,” diye karşılık verdi Devrim. Sonra biraz

çekinerek sordu: “Ben biraz daha burada kalabilir miyim? Düşünmek için güzel bir yer.”

“Kal tabii. Annem hiç gelmiyor. Çıkarken asma kilidi kapamayı unutma.”

* * *

Sonraki günler ikisini de bir çözüme yaklaştırmadı. İkisi de gergindi ve kısıtlı zamanlarını tartışarak geçiriyorlardı. Devrim, adamların taleplerinde olduğundan fazla ve farklı entrikalar arıyor, Sinan’ı gidip konuşma konusunda ikna etmeye çalışıyordu. Çözüm yerine sorularla geliyor, hatta bunları kâğıda döküyor, bu soruları Süleyman’a sormasını istiyordu. Sinan ise buna yanaşmıyordu. Sadece dediklerini yapmamanın bir yolunu bulmak istiyordu. Hem bunun kime ne faydası vardı? Bu Sinan’ı iyice cendereye sokup onların suç ortağı yapmaktan başka bir işe yaramayacaktı. Günler geçtikçe Sinan istediklerini yapma fikrinden iyice uzaklaşıyordu. Kendini Eylem’i bir şekilde oraya sürüklerken düşünemiyordu. Ama kendisinin, ailesinin ve Selen’in başına gelebileceklerden de çok korkuyordu. Adamlar akbaba gibi etraflarında dolaşüyor, gözdağı veriyorlardı. Gün geldiğinde korkusuna yenilip Eylem’i onlara teslim etmekten korkuyordu.

Bir-iki defa Devrim’e, babasıyla ya da Eylem’le konuşmasını teklif etmişti. Aynı evdeydiler, Devrim sayesinde olanları öğrenirlerse ve durumun ciddiyetini görüp ona göre dikkatli davranırlarsa, adamlar istedikleri kadar sıkı takip etsin anlamazdı. Tüm plan evde yapıldı. Buluşmaları gerektiğinde arka bahçeden Sinanların bodrumuna gelebilirlerdi. Sezgin Bey dedikleri gibi bir liderse, bir çözüm bulabilirdi. Öyle olmasa da bu işlerde deneyimliydi, adamları tanıyordu, ne kadar güçlü ya da güç-

süz olduklarını biliyordu. Çözüm bulamadıkça, Sinan'a bu giderek daha iyi bir fikir gibi geliyordu.

Ama Devrim buna şiddetle karşı çıkıyordu. Bir kere babasının ve Eylem'in kendisine inanmayacağından, Sinan'ı da ciddiye almayacaklarından emindi. Tehlikenin boyutunu küçümseyeceklerdi. Kendilerini yenilmez sanıyorlardı. Babası davayı her şeyin önüne koyacaktı. Bunu popülaritesini artırmak, sağcılarını karalamak için kullanacaktı.

Yaşadıkları bu görüş ayrılığından dolayı artık buluşmaları da anlamsızlaşmaya başlamıştı. Korkuları büyüyordu ama bu onları uzlaştıracığına birbirlerinden uzaklaştırıyordu. Bu şekilde vakit kaybetmektense birbirlerinden bağımsız düşünmeyi tercih etmeye başladılar. Sinan'ın aklına gelen tek çözüm daha fazla zaman istemektir. Basitçe "Ayarlayamadım" diyecekti. "Selen'le karşılaşmadım, Eylem'i hiç görmedim, henüz bir çözüm düşünemedim ama üzerinde çalışıyorum." Belki kızacaklardı, hatta belki biraz paralayacaklardı ama hemen öldürüleceğini sanmıyordu. Eylem'i teslim etmenin ya da etmeyeceğini söyleyip olacakları beklemenin yanında ek zaman karşılığında biraz hırpalanmak ödül gibiydi.

* * *

Hiç uyumadığı son gecenin sabahında, yapabileceği başka bir şey kalmamış gibi gözlerini kapıya dikmiş, içtiği duble kahvenin neden olduğu çarpıntıyı dinliyordu. Kapısını kapamış, "kapalı" tabelasını asmış, sabahın o saatinde bile sıcaktan bunaltan minik dükkânında kurbanlık koyun gibi Süleyman'dan gelecek mesajı bekliyordu. Saat daha yediydi. Çarşıda in cin top oynuyordu. Bir türlü alt etmeyi başaramadığı mandıracı hariç henüz hiçbir esnaf dükkânını açmamıştı.

Aniden kapı açıldı, içeri Süleyman girdi. Kendinden hoşnut yine geniş geniş gülüyordu. Öteki köpekdişinin arkasında da dış yoktu.

“Bu... bu kadar erken beklemiyordum,” dedi Sinan kekeleyerek. “Hem dükkâna gelmen doğru mu?”

“Haklısın haklısın,” dedi Süleyman neşeyle. “Ama valla tutamadım kendimi. Kimse yok zaten, çocuklar da nöbette,” dedi yolun karşısında bir yerleri göstererek. Tuhaf bir hali vardı. İçi içine sığmıyordu. Anlaşılan işe şimdiden oldu gözüyle bakıyordu. Sinan iyice gerildi. Nasıl söyleyecekti biraz daha zamana ihtiyacının olduğunu. O bu düşüncelerle boğuşurken Süleyman ensesine bir tokat indirdi.

“Ulan, ne yere bakan yürek yakansın sen! Ne yalan söyleyeyim hiç beklemiyordum. Şimdi gelir ağlar, yalvarır, vakit ister bu yavaşak, ben de evire çevire bir güzel döverim o zaman diyordum.”

Sinan keyiften vurulduğunu anladığı ensesini ovuyor, beynine kan gitmediği için söylediklerini yanlış anladığını düşünüyordu. Süleyman devam etti:

“Peşinden bir saniye ayrılmadık. Ne şu yavuklunla konuştun ne de Eylem’le yolun kesişti. Öyle mal mal işe gidip geliyorsun sanırken meğer ne işler çeviriyormuşsun. Valla seni küçümsemişiz. Hepimizi ters köşeye yatırdın.”

Sinan gözlerini dikmiş bakıyordu. Söylenenlerden bir şey çıkarmaya çalışıyor, aklına gelenler kanını donduruyordu.

“Ne bakıyon lan öyle! Merak etme, kıza iyi bakıyoz. Çayı tazeledik. Sıcak simit aldık. Korkmana gerek yok artık. Bundan böyle dünya ahret kardeşimizsin,” dedi yine bir şaplak indirmeye yeltenerek. Sinan tam zamanında duruşunu değiştirdi, şaplak omzuna geldi. Süleyman umursamadan vurduğu omzu uzun uzun sıvazladı.

Bir şeyler anlatmaya devam etti ama Sinan onu duymuyordu.

Devrim ne yapmıştı! İşe gitmeden önce bodruma bakınmıştı. Kesin sözleşmemiş olmakla birlikte, o sabah iyi ya da kötü bir öneriyle geleceğini ummuştı ama hiç gelmemişti Devrim. İçeride 15 dakika kadar bekledikten sonra da çıkmıştı. Son konuşmalarında Sinan zaman istemekten bahsetmişti. Gelmeyince Devrim'in işin ertelenmesini onayladığını düşünmüştü.

Oysa o gidip ablasını adamlara teslim etmişti! Ne zaman yapmıştı tüm bunları? Dün görüşmüşler miydi? Yok, en son iki gün önce görmüştü. Eylem'i de görmemişti. Çoğu zaman akşam karanlığı çökerken, babasını grevden alıp eve dönen Eylem'in geçişini camdan izlemeyi bu lanet görev verildiğinden beri huy edinmişti ama dün görmüş müydü? Ya da bakmış mıydı? Hiçbir şey hatırlayamıyordu...

Duvara konuştuğunu fark eden Süleyman sustu. "Hop oğlum," diyerek kolundan sarstı.

"Tamam, kendine gel ama artık. Betin benzin attı. Filmlerdeki ajanlar gibi çalışmışın, şimdi mi korkmak aklına geldi lan? Kızın kılına zarar gelmeyecek. Ben kefilim. O salakları uzaklaştırdım evden. Kimse senin işin içinde olduğunu bilmeyecek. Kız dedi dedi, onu dedi. Ülen Sinan be! Hepimiz sana yanığız oğlum! Bir Eylem yapalım dedik, sayende Devrim oldu!"

Sinan düşüp bayılmamak için masaya sıkı sıkı tutundu. Başından ılık ılık bir şeylerin aktığını hissetti. O sırada sokaktan belli belirsiz bir ıslık sesi duyuldu. Süleyman hızla gitmeye koyuldu. "Sokak uygun, ben gidiyorum," dedi. Çıkarken tekrar dönüp baktı. Bir an coşkusunun içine bir şüphe tohumu atılmış gibi gözlerini kıstı. Bir şey diyecekti, vazgeçti. "Hayırlı işler," dedi. Çıktı gitti.

Sinan masayla duvar arasındaki yerde buldu kendini. Bayılmıştı. Ter içindeydi. Olanları hatırlaması üç saniyesini aldı, saate baktı. En fazla on dakika geçmişti. Daha uzun süre bayılmadığına hayıflandı. Şimdi ne yapacaktı? Kalktı, dükkânın kapısını kilitledi. Kahvenin yanında gelen suyu bir yudumda içiverdi. Biraz kendine gelmişti. Tekrar bayılmış olduğu yere çöktü, başını elleri arasına alıp hüngür hüngür ağladı.

Devrim'e inanamıyordu ama bir yandan da böyle bir şeyi yapsa yapsa Devrim yapardı. Ablası yerine kendini sunmuştu. Onlar için fark eden bir şey yoktu. Bilakis çok memnun olmuşlardı. Tabii ya, Eylem mücadele edebilirdi, solcular yokluğundan işkillenebilirdi, babası devrimci büyük kızına güvendiği için riske girebilirdi, iş uzayabilir ve kontrolden çıkabilirdi. Eylem'i o evde tutmak bile meseleydi. Babası denileni yapmasın diye kaçmaya kalkabilir, kendini feda edebilirdi. Ama Devrim temiz işti. Çocuktuk, olaylarla ilgisi yoktu, kimse arayıp sormayacaktı, ailesi ortalığı velveleye vermezse kimse-nin ruhu duymayacaktı. Onların da bunu göze alması zordu. Sezgin Bey, siyasetle alakası olmayan çocuk yaştaki kızını nasıl riske atardı, söyleneni yapmamayı nasıl göze alırdı?

Ama niye yapmıştı? Niye, niye? Babasının itibarını önemsemediğini biliyordu, Eylem'i teslim etmeyi bile ihtimal dışı görmemişti. Yoksa Sinan sıcak bakmadığı için tek başına onu teslim edemeyeceğini mi düşünmüştü? Sonra birden, "Salak kız, inanamıyorum, aptal çocuk!" diye bağırdı. Merak etmişti! İşin içinde bir iş olduğuna ısrarla inanmış, Sinan'ı adamlarla tekrar konuşmaya ikna etmeye çalışmıştı. Dinletemeyince kendi gitmiş-

ti. Sinan eliyle kafasını yumruklamaya başladı: "Onu neden bu işe bulaştırdım! O daha ergen!" Kendisine o kadar kızgındı ki... Ama işin hiçbir aşamasında böyle bir şey yapabileceğini aklına getirmemişti. "Kesin işin ıncığı-nı cıncığını bilmek isteyecek, onları yenebileceğini, alt edebileceğini sanacak!" diye geçirdi aklından. Ya da onlara yardım edecek, işin en kolay ve temiz yolla yapılması için yol yordam gösterecekti. Bu kâbusun ardında babasına öfkeli aptal bir kızın ergenlik sorunları da olabilirdi!

Belki de herkes için en temiz çözümün bu olduğunu düşünmüştü. Olaya öyle bakınca hak vermeden edemedi. Bir kere Selen tamamen saf dışı kalmıştı. Değil dahil olmak, artık bir şey bilmesi bile gerekmiyordu. Kendisi de aslında yırtmıştı. Evet, ciddi ciddi yırtmıştı! Bunu fark edince inanamadı. Ayağa fırladı. Bir kahkaha attı! Süleyman, Devrim'in teslimiyeti Sinan'ın müthiş kurnazlığıymış gibi davranmıştı. Devrim, Sinan'ı işi becerememiş konumuna sokmamıştı.

"Dünya ahret kardeşimsin," demişti adam! Bu olay bir şekilde bitince kimse Sinan'ın işin içinde olduğunu bilmeyecekti. Düşündü taşındı, planda bir boşluk, bir kusur bulmaya çalıştı, bulamadı. Bilakis düşündükçe, planın kusursuzluğu karşısında Devrim'in tanıştıkları andan itibaren onda uyandırmaya çalıştığı hayranlığı ilk kez hissetti.

Eylem, Sinan'ın yardımıyla kaçırılrsa bu durum üç aileyi birden etkileyecekti. Selen, Sinan ve Eylem'in ailelerini çünkü Sinan'ın Eylem'i, Selensiz bir yere yönlendirmesi mümkün değildi. Bu haliyle olay sadece ülkücü-ler ve Sezgin Beyler arasındaydı. Sinan, sosyetik komşunun lümpen oğlu olmaya devam edecekti. Üstüne hediye gibi Selen, Sinan'ın bu işteki rolünü asla öğrenmeyecekti. Yani şu kapıdan çıkıp hayatına hiçbir şey olmamış gibi devam edebilirdi.

Ayağa kalktı, küçük dükkânın içinde volta atmaya başladı. İçindeki iyi ve kötü duyguların çarpışmasından, aynı anda hem müthiş bir korku hem büyük bir rahatlatma hissediyor olmaktan dolayı tekrar bayılacak gibiydi.

Bitti mi yani? Bu işten kurtuldum mu? Tabii Devrim orada. Ama böyle cin gibi bir kız oradan kurtulmanın da yolunu bulur, hatta belki de bulmuştur. Hem ben ne yapabilirim ki? Onu ben yollamadım. O gitti. Sağ olsun beni de düşünmüş ama ben de onu düşünürdüm. Yani hiç aklıma bile gelmemişti Eylem yerine Devrim'i yollamak. Halbuki gelebilirdi. Bırak onu, Eylem'i bile teslim etmeyecektim ki. Benim bir suçum yok bu işte. Adamlar fırsatçı davrandı, beni kullanmak istediler ama ben kimseye zarar vermeyecektim. Bu işten zarar görmeden çıkmam gerekirdi zaten. Öyle de oldu. Devrim'in suçu ne? Yok tabii onun da hiçbir suçu. Ama onun ailesi sonuçta. Onların yükünü taşıyor. Benim onlarla ne alakam var ki? Yüzüme bile bakmıyorlar. Ama kıza ben söyledim. Ben söylemesem bilmeyecek, böyle bir şey yapmayacaktı. Ama bilemezdim ki böyle bir şey yapacağını. Aklımın ucundan bile geçmedi. Allah şahidim olsun, bilsem izin verir miydim. Asla vermezdim. Eylem'i de teslim etmeyecektim ki. O da ondan söylemedi bana zaten. İzin vermeyeceğimi bildiği için. Benim bir suçum yok. Ben ne yapabilirim ki? Neler dönüyor, neler konuşuyorlar, mektup gitti mi, Sezgin Amca ne yapıyor, ne planlıyor, onu bile bilmiyorum. Ve öğrenmemin de hiçbir yolu yok. Kimseye soramam. Süleymanlara gidemem. Hiçbir şey bilmediğimi anlarılarsa Devrim tehlikeye girer. Planı riske sokacak bir şey yaparsam Süleyman ağzıma sıçar. Beni bırak Devrim ellerinde. Buraya bile sabahın köründe nasıl önlemlerle gelmiş. İşin içinde olmamı istemiyor artık. Sezgin Amcalardan da öğrenemem. Hâlâ gözetleniyorlardır. Evlerine giremem, yollarına çıkamam. Hem bana neden bir şey anlatsınlar ki? Ben kimim? Anlatmayı düşün-

cekleri en son kişiyim. Tabii bildiklerimi söylersem ayrı. Onu da bu saatten sonra söyleyemeyeceğime göre. Zaten anlamı yok. Olan olmuş. Yapması gerekeni yapmak zorunda Sezgin Amca. Benim elimden bir şey gelmez. Benim elimden bir şey gelmez...

Biri cam kapıya hızlı hızlı vurunca korkuyla sıçradı. İstemeye istemeye kapıyı açtı. Yanındaki dükkânın sahibi Birol şaşkın şaşkın yüzüne bakıyordu.

“Ne bu halin oğlum? Mezardan çıkmış gibisin,” dedi kaygıyla.

“Hastalanıyorum galiba,” dedi titrek bir sesle.

Birol uzanıp elini Sinan’ın alnına götürmek istedi ama korkunç bir şeyle karşılaşmış gibi geri kaçtı.

“Oğlum Sinan, burası hamam gibi. Durulur mu burada? Çık bakıyım şuraya,” dedi kolundan sürükleyerek. Dükkânının önündeki tabureyi çekip zorla oturttu.

Sinan’ın mücadele edecek hali yoktu. Birol birine seslendi, soğuk su istedi. Su gelene kadar cebindeki mendille Sinan’ın yüzünü, boynunu sildi. Bir yandan da konuşuyordu.

“Anladım bir tuhafılık olduğunu da geç baktım dükkâna. Bizim Sinan bu kadar geç açmaz dedim. Dedim de bekledim hıyar gibi.”

Gelen suyun yarısını Sinan’ın başından döktü. Sinan saatlerdir ilk defa nefes alabilmiş gibi hissetti. Kalanı da kana kana içti. Birol suyu getiren çocuğa dönüp, “Oğlum, bi tane daha getir. Bir de şekerli bisküvi falan getir,” dedi. Sonra Sinan’a döndü.

“Ateşin yok Allahtan ama belki kan şekerin düşmüştür.”

“Yok abi, iyiyim sağ ol, şimdi kendime geldim,” dedi Sinan cılız bir sesle.

“Korkuttun be abim. Dükkânda dört dönüyordun. Karşında biri varmış gibi konuşup duruyordun. Cama

bir-iki vurdum, hiç duymadın. Anca yumruklayınca duydun. Ne oldu abi? Söyle, yardımcı olalım. Hastaneye de gideriz.”

“Yok yok Birol. Allah razı olsun. Gece uyumadım hiç. Çok terledim. Sıcaktan sandım ama hastalanıyormuşum baksana. Öyle ani bir ateş yaptı. Bir baygınlık geldi. Kapıyı kilitledim müşteri gelmesin diye ama içerisi ısınınca daha fena olmuşum demek.” O haliyle iyi kıvırdığını düşünüyordu. Bisküvi getiren oğlan hemen atladı:

“Kız kardeşim gibi tıpkı. O da böyle birden ateşlenir, burnu falan kanar, sonra geçer, öyle bir şey herhalde,” dedi. Sinan içinden, “Allah senden de razı olsun,” diye geçirdi. Arkadaşının verdiği bisküviden yedi. Gerçekten de iyi geldi.

“Ben iyisi mi bugün dükkânı kapayayım, eve gidip yatayım,” dedi. Birol onu bırakmayı teklif etti hemen. Sinan direnmedi. Bir an önce eve gidip uyumak istiyordu, belki babaannesinin o uyku veren sakinleştiricilerinden içerdi. Ve bakarsın uyandığında Devrim çoktan dönmüş, bu iş çözülmüş olurdu.

* * *

İlaç narkoz almış gibi uyutmuştu. Eve geldiğinde babaannesinin ilaç çantasını karıştırdığını, odada oynayan Aslı ve Ceren’le lafladığını hayal meyal hatırlıyordu. Sonrası boşluktu. Uyandığında, hiç rüyasız, hissiz, kıpırtısız geçen bir on saatin üstüne varoluşunda herhangi bir değişiklik olmadığını üzülerек gördü. Ama en azından sakindi. Belki ilacın etkisi hâlâ geçmemişti. Geçsin de istemiyordu. Sakin kalmak istiyordu, bir şey düşünmemek, yaptığı ya da yapmadığı şeyleri sorgulamamak. Kalktı, tıraş oldu. Duşa girdi. Soğuk suda üşüye üşüye yıkan-
dı, vücudunu acıta acıta kuruladı, bir yere gidecekmiş

gibi on dakika ne giyeceğini düşündü, özenle giyindi. Mutfaktan gelen kokulardan yemekte ne olduğunu çıkarıp iştahlanmaya çalıştı. Mutfığa doğru giderken kendine salonun penceresinden dışarıya bir kere bakma izni verdi. Bir şey yoktu. Biraz heyecanlanmıştı ama hemen geçti. Bundan cesaretlenip, anne babasının yatak odasındaki pencereden Devrimlerin evine bakmaya karar verdi. Öğleden sonra güneş, evin yatak odalarına bakan duvarına vurduğu için annesi panjurları kapatıyordu. Panjur aralığından bakarken kalbi yine güm güm atmaya başladı. Yatak odası pencerelerinden yan evin mutfığı ve salonun bir kısmı görünüyordu. Mutfakta ışık yanıyordu ama perde kapalıydı. Annesinin sesini duydu. Yemek hazırdı. Çıkmak üzereyken mutfaktaki perdenin ardında bir silüet belirdi. Bir genç kızın silüetiydi bu. Sinan heyecanlandı ama o kız Eylem'di. Saçları uzundu ve göğsü dümdüzdü.

Yemekte annesinin lakırdısını dinlemeye çalıştı. Hasta oldu diye annesi en sevdiği yemekleri yapmıştı.

"Valla babana dokunuyor, Aslı hiç sevmiyor ama sırf senin için yaptım, kıymetini bil," dedi elbasan tavanın üçte birini tabağına boca ederken. Sinan haşlandıktan sonra yoğurtlu yumurtalı bir karışımın içine oturtulup fırında kızartılan kuzu etine çatalını batırırken canının sadece buz gibi bir bira istediğini düşündü. Ama annesini de üzmemek istemedi, yemeğin çoğunu soğuk erik hoşafının yardımıyla çiğnemedi yuttu. Aslı tabağındaki yumurta karışımını tırtıklayıp kokusundan nefret ettiği kuzu etini itelerken abisine sitemle bakıyordu.

"N'apalım kız, sürekli köfte, patates mi yiyeceğiz?" dedi Sinan muzipçe.

"Kereviz bile bundan iyidir," dedi Aslı ağlamaklı. Annesi güldü.

"Ha iyi, kışın hatırlatırım bunu," dedi.

“Söz kız, onu bitir, seni dondurma yemeye götüreceğim,” dedi Sinan. Annesi itiraz etti.

“Aaa, nerden çıktı bu şimdi? Gece gece çıkılacak gibi mi ortalık? Mahallede tuhaf tipler türedi. Çocukları akşamüstü parka bile yollayamadım. Ne idüğü belirsiz adamlar dolanıp duruyor parkın orda. Mütemadiyen sigara içiyorlar, ne yaptıkları belli değil. Babana söylüyorum, ‘Zabıtaya haber ver, burası çocuk parkı’ diye, ama sen söyle sen dinle...” dedi sitemle.

“Bırak şimdi hanım, başlama yine,” dedi babası sıkıntıyla. “Kimse ellemiyor, bize mi kalmış? Bırak zabıtayı, polis ne yapabiliyor ki? Başıma mı sardıracaksın itleri?”

“Bugün de geldiler mi?” diye sordu Sinan.

“Ben pencereden baktığımda görmedim ama annem yine de yollamadı,” dedi Aslı yine suçlayıcı.

“Yollamam tabii,” dedi annesi, “ne zaman varlar, ne zaman yoklar belli değil ki. Neyse, yani çıkayım demeyin oğlum gece gece.”

Aslı dondurma hevesiyle eline aldığı çatalı yine bıraktı.

“Tamam anne,” dedi Sinan. “Ben gider alırım dondurmayı. Zaten bir hava alasım var, bütün gün yattım.” Annesi bir görevi yerine getirir gibi bir süre daha söylenmeye devam etti.

Yemekte doğal olmaya çalışarak mahalleyi sordu Sinan. Komşuları, annesinin rastlaştığı bilmem kimle ne konuştuğunu, kimi gördüğünü, kimi görmediğini... Annesi konuşma fırsatı tepsiyle sunulunca anlattı da anlattı ama söylediği hiçbir şey Sinan’ın merak ettiği şeylerin kıyısından geçmedi. “En azından her şey aynı,” diye geçirdi içinden, herhangi bir gariplik olsa biri bin yapan annesi hemen hikâyeler yazmaya başladılar. Balkonda oturduğu yerden sık sık yan evin ışıklarında, gölgelerinde bir hareketlenme var mı diye de bakıyordu. Ama her şey aynı-

di. Mutfak lambası açıldı, balkon boş ve karanlıktı. Sinan'ın oraya baktığını fark eden annesi hemen dedikodu moduna geçti.

"Bu sıcakta nasıl içeride duruyorlar bilmem. O Sezgin mutlaka demliğiyle çıkar, bardak bardak çay içerdi bu saatlerde ama bugün teşrif etmedi. Dün de görmedik değil mi Ayhan?" dedi kocasına dönerek. "Bütün gün grevde olduğu yetmiyormuş gibi gece de orada kalıyor herhalde. Valla kadıncağıza üzülüyorum. Biri dernekte, öteki grevde... Yıllardır dip dibeyiz, karıkoca arasında bir çift sohbet duymadım."

"Abartma hanım."

"Ay, yalan borcum mu var? Yeminle, vallahi billahi duymadım. Büyük kıızıyla oturur, çay sigara, çay sigara... Kadın mutfaktan balkona girer çıkar, onlara hizmet eder, çaylarını tazeler, küllüklerini boşaltır. O kız da öyle babasının yanında utanmadan sigarasını içer, annesine bir yardım edeyim demez. Nasıl bir aile, nasıl bir yetiştirme anlayışı hiç anlamadım."

Babası sıkıntıyla rakısından bir yudum aldı. "Ya tamam Handan, sen de bir başladın mı böyle... Dibimizde-ler bir de... Duyarlar mı duymazlar mı demeden..." Handan Hanım nasıl bir laf diğerini açıyormuş gibi konuştukça coşuyorsa, Ayhan Bey de konuşma eyleminden neredeyse sıkılarak her söylediğini yarım bırakıyordu.

"Aman onlardan edep adap öğrenecek değilim. Biz bizyiz diye söylüyorum, kime ne? Hem nerden duyacaklar. Pencereleri bile kapalı. Bir o küçük kız dolanıyor bahçede, merdiven altlarında..."

Sinan hemen atladı, "Ya evet, Devrim bebekleriyle oynamıyor galiba, görmüyorum bir süredir. Sen gördün mü yakınlarda?"

"Aa neden öyle heyecanlandın birdenbire?" diye şaşkınlıkla sordu annesi. Sinan cevap vermeyince ekledi: "Ne

bileyim. Görmedim herhalde... Ama acıyorum o kıza ben. O baba ve ablanın yanında öyle pısırik bir şey olmuş. Anne desen hükmü yok. Baksana hâlâ bebekleriyle oynuyor kendi kendine o koca memelerine bakmadan.”

“Hanımmmm!” dedi yine Ayhan Bey bu kez sesini yükselterek.

“Ay, iyi tamam, sustum,” deyip kalktı annesi. Sofrayı toplamaya girişti.

“Aslı hadi, sen de getir şu komposto kâselerini, bizde öyle kız çocukları oturur, anne köle gibi çalışır yok,” dedi kimse dinlemek istemediğinde hep yaptığı gibi tartışmasını kendi kendine sürdürerek.

“Abim niye hiç taşımıyor?” dedi Aslı yine suçlayıcı bir şekilde.

“Bak sen, abine iş yaptırcan ha?” dedi Sinan tatlılıkla. Yanağından makas aldı. Babası da homurtulu homurtulu güldü. Annesi mutfaktan da yetişti, “Abin erkek adam oldu, çalışıyor,” dedi.

“Sanki önceden yapardı da,” diye söylendi Aslı. Güldüler.

“Ama ben sana dondurma alacağım Aslı,” dedi Sinan. Aslı bunun durumu eşitlediğini kabul etmiş gibi nihayet bir gülümseme bahşedip elindeki komposto kâseleriyle mutfığa girdi.

“Bu çok fena olacak bak sen, annenin hakkından bu gelecek,” dedi Ayhan Bey kızının ardından sevgiyle bakarken.

Handan Hanım ve Aslı mutfakta konuşmaya başlayınca babası ciddiyetle Sinan’a dönüp “Sen de bugün maşallah anneni aratmadın. Nerden çıktı bu merak? Hastalık başına vurdu galiba...” dedi. Sinan foyası ortaya çıkmış gibi rahatsız oldu.

“Yok canım, öyle laf olsun diye...” dedi.

“Ama yani laf olsun diye öyle her laf da edilmez ki

oğlum. Biliyorsun anneni... Sardı mı.... ohooo... sen gideceksin benim başım şişecek. Şurda bir rakı keyfim kalmış...”

“Tamam tamam baba, merak etme, konu kapandı,” dedi Sinan.

* * *

Çarşıya giderken mahalleye hızlıca bakındı, dikkatini çeken bir şey görmedi. Selenlerin evinden geçerken biraz yavaşladı. Yine evdeki bütün ışıklar açıktı. Millet elektrik kesintilerinden ne zaman neresinin açık, neresinin kapalı olduğunu takip edemez olmuştu. Ama kimse- nin evi Selenlerinki kadar aydınlık olmazdı. Muhtemelen Ceren karanlıktan korkuyor, nereye gitse ışıkları açıyordu. Selen’le Ceren’in yattığı odanın bir penceresinin yola, bir penceresinin yan evin duvarına doğru açıldığını biliyordu. Bir tek orasının ışıkları kapalıydı. Dikkatli bakınca panjurun arkasında yanan bir sigara ucu görür gibi oldu, akabinde panjurdan dışarı sanki bir duman çıktı. Hemen önüne döndü, adımlarını hızlandırdı. Selen babasından gizli sigara içiyor olmalıydı. Sapık gibi görünmüş olacağından endişe etti.

Çarşıya kadar önce kendine kızarak, sonra Selen’le ilgili yeni hayaller kurarak yürüdü. Ama eskisi gibi hayalinin içinde kaybolamıyordu. Düşünmeyi erteleyip durduğu şey sanki hapsoldüğü baloncuğu delip çıkmak istiyordu. Bu mücadele de başını ağrıtıyordu. Kitabın aynı satırını tekrar tekrar okur gibi, hayalin aynı yerini tekrar tekrar geri çağırıyordu. Çok da heyecanlı bir yerindeydi şimdi: Selen panjurun pervazına bıraktığı aşk mektubunu okuyor, öfkesi giderek hoşnutluğa dönüşüyor, her bir satırda ayrı bir duyguya kapılıyordu. Sonra yine araya, o leş kokulu evde sedirin üstünde oturan Devrim giriyordu.

Korkuyor muydu? Yoksa aptal gibi işin içinde ne var öğrenmeye mi çalışıyordu? *Ya haklıysa, ya işin içinde başka iş varsa, ya babası grevi bitirecek güçte değilse...*

Çarşıya vardığında başı zonklamaya başlamıştı ve yine terliyordu. Çarşı bir yaz akşamı için boş sayılırdı. Etrafta kadın ve çocuk görünmüyordu.

Çiğdemcinin arabası kapalıydı, ki bu normal bir yaz akşamı olmadığının en büyük göstergesiydi. Çünkü genelde akşam yemeğinden sonra millet güya sindirmek için yürüyüşe çıkar, bu gezinti esnasında da bir kilo çiğdem yerlerdi. Üstüne tuzunu alsın diye limonatalarını içer, eve dönerken de dondurma alırlardı.

Öyle kalabalık olurdu ki, aşağı parkta yer bulamazdın. Meydandaki havuzun başında anne babalar sürekli, kalabalıkta gözden kaybolan çocuklarını arıyor olurdu. Şimdi ise kahvelerde tek tük adamlar oturuyor, açmaya cesaret edip gece iş yapmayı bekleyen bir-iki esnaf sinek avlıyordu. Dondurma alacağı pastane çarşı caddesinde değildi ama önü kalabalıktı. Sinan şaşırды. Terör belli ki, sadece yaz aylarında yapılan dondurmayla halkın arasına girememişti. Kuyruk ilerlemek bilmiyordu. Yaklaştıkça gördü ki, herkes üç-beş kutu alıyordu. Kimse yürümek istemediğinden pek çok kişi arabası olan komşularına sipariş vermişti.

Sinan dondurmayı saran gençle lakırdı ederken lafı greve getirdi. Bir değişiklik var mıydı? Bir şey duymuş muydu? "Yok abi benim bildiğim ama olsa duyardım, buraya her tür insan geliyor," dedi. Paketi elinde evine dönerken bir an kendine engel olamayıp Devrim'in olduğu evin sokağına saptı, köşenin karanlığına gizlenip öylece durdu.

Onu en çok ne olup bittiğini bilememek ve bunu öğrenebileceği hiçbir kanalının olmaması deli ediyordu. Olayların merkezindeyken, her şeyi bir tek o bilir, kimse

bilmezken şimdi tamamen olayın dışına itilmişti. Sezgin Bey'in grevi durdurma adına bir şey yapıp yapmadığını bile dondurmacı çocuktan öğrenmeye çalışıyordu. Önceki durum kâbus gibiydi, buysa çok çaresiz hissettiriyordu. Her ne kadar bunu burada bırakmanın en doğrusu olduğuna inanmak istese de sonuçta hafızası silinmemişti. Kendiyle, çaresizliğiyle, görmezden gelmeye çalıştığı vicdanıyla nefes almaya çalışıyordu. Önceden korksa da, şimdi daha da korkaktı. Önceden kurbandsa, şimdi olacaklardan sorumluydu.

Gözü köşedeki direğin üstüne çakılı tabelaya takıldı: "Beyazıt Sokağı." Birden bildiği ve düşünmek istemediği başka bir gerçekle savruldu. *Devrim'in nerede olduğunu sadece ben biliyorum!*

Dondurmayı annesine kapıdan verip arkadaşlarıyla bir bira içeceğini söyledi. Annesi söylenmeye başlamıştı ki sırtını dönüp merdivenlerden aşağı indi. Ama çarşıya gitmedi, sessizce bodrum katına indi. Işığı hiç açmadan öylece karanlıkta oturdu. Çarşıdan aldığı üç biranın ilki ni koltuğun ahşap kenarıyla açtı.

Çıkmaya karar verdiğinde kolundaki saate baktı. İki olmuştu. Yanlış gördüğünü, saatin durduğunu düşündü önce ama saat gerçekten iki olmuştu. Üst üste üç bira içmenin bu kadar zaman almasına da, bu kadar sarhoş etmesine de şaşırdı. Ayağa kalktığında biraz sendeledi ama kendindeydi.

Annesinin çok merak etmiş olacağını düşünüp eve çıkmak için toparlandı ama Sezgin Beylerin mutfak ışığının hâlâ açık olduğunu görünce olduğu yerde kalakaldı. Yok, imkânı yoktu. Böyle daha ne kadar devam edebilirdi ki!? Kendinden beklenmeyecek bir çeviklikle yan bahçeye geçti ve komşularının balkon merdivenlerini hızla tırmandı, yavaşça mutfak penceresinin camına

vurdu. İçeriden bir çılgılık yükseldi. Sandalyeler çekildi, adımlar hızlandı, başka bir odanın karanlık perdesi hafif aralandı. Sinan daha fazla korkutmamak ve bir kaza kurşununa kurban gitmemek için perdedeki gölgeye el salladı. Nihayetinde balkon kilidi çevrildi ve Sezgin Bey şaşkın gözlerle kapı aralığından Sinan'a baktı.

"Ne o Sinan, hayrola?" dedi dostane olmayan bir sesle.

"Sezgin Amca konuşmamız lazım."

"Kim yolladı seni?"

"Kimse. Bilseler yaşatmazlar," dedi Sinan gözlerini kaçırmadan. Sezgin Bey tartmaya devam etti.

"Sezgin Amca içeride istediğini sor, üstümü ara istersen ama burada durmayalım."

Sezgin Bey kapıyı araladı. Sinan içeri girdi. Sezgin Bey'in elindeki silahı görünce rahatsız oldu ama şaşırmadı. Sezgin Bey hiç oralı olmadı. Silahı kızına verdi. Eylem düşmanca gözlerle Sinan'a baksa da silahı öylece yanında tuttu. Sezgin Bey Sinan'ın üstünü aradı.

Nevin Hanım titrek bir sesle müdahale etti. Ağlamaktan gözleri şişmişti. Yüzü bembeyazdı. "Ne oluyor-sun Sezgin, bizim mahallenin çocuğu o, bırak bir bildiği var ki gelmiş," dedi umutla Sinan'a bakarak.

"O faşistlerle kahvelerde takılıyordu bu mahallenin sünepesi, Nevin! Bilmediğin şeylere karışma."

Nevin Hanım mahcup bir edayla baktı Sinan'a. Kiminle nerede takıldığı umurunda değildi. O mahallenin çocuğuydu ve gecenin bu saatinde yardıma gelmişti. Başka türlü olamazdı. Kaldıramazdı. Kötü muamele karşısında Sinan cayar diye endişelenip, kolunda tutup çekti. "Gel oğlum, otur şöyle. Sen de hiç iyi gözük müyorsun. Tuzlu ayran var, içer misin?" dedi. Sinan cevap vermeyince gitti ayran getirdi. Sinan ne yapacağını, nereden başlayacağını bilemediğinden önce kana kana ayranı içti. Bir

kere daha yutkundu ve konuştu: “Devrim’in nerede olduğunu biliyorum.”

12

Olan biteni anlatmak Sinan’ın dűřűndűđű kadar zor olmadı. Belki Sinan kendini hiř temize çıkarmaya çalıřmadıđı için, konuřtukça, hepsinin periřan olmuř hallerine baktıkça, artık hıkırmadan sessiz sessiz ađlamayı űđrenmiř Nevin Hanım’ı yanında hissettikçe kendini iyiden iyiye suçlu ve sorumlu hissettiđi için kimse lafını bűlmeye, kızıp azarlamaya, kűfretmeye kalkmadı. Hepsi ađzından çıkan her sűzcűđű içer gibi dinledi. Bittiđinde anlařılır bir sessizlik oldu. Sinan gűz gűze gelmeye cesaret edebildiđinde kimsenin kendine dűřmanca bakmadıđını gűrűp řařırdı. Aksine herkesin bakıřları yumuřamıřtı.

Ama zor kısım henűz bařlamamıřtı. Haliyle ardından sorular geldi. Sezgin Bey her řeyi dakikası dakikasına detaylandırmak istiyordu. Bazı cűmleleri tekrar tekrar farklı řekillerde kurduruyor, hafızasını zorlayarak her gűrdűđű adamın tipini anlattırıyor. Sűleyman’ın sűrekli silah tařıyıp tařımadıđını soruyor, buna dikkat etmediđi gerçeđiyle yetinmiyor, tűm sahneyi tekrar gűzűnde canlandırmasını istiyordu. Evin olduđu sokađı çok iyi bilmesine rađmen kâđıt kalem getirip izdirdi. Evin hatırladıđı tűm detaylarını yazdırdı. Bu uzun sorgunun sonunda Sinan hiř dikkat etmediđini dűřűndűđű o kadar çok detay hatırladı ki, kendisi de řařırdı.

Sonra Sezgin Bey birdenbire, “Devrim’e evin yerini neden sűyledin?” diye sordu. Sinan afalladı. Sűylemiř miy-

di gerçekten? Farkında değildi. Sonra yavaş yavaş Devrim'in hiç çaktırmadan bu bilgiyi ondan aldığı ortaya çıktı. O da babası gibiydi. İstedliğini öğrenmesini biliyordu. Sinan'ın konuşmaktan boğazı kurudu, sesi çatallaştı. Kendisi de pek çok şeyi merak ediyor, onların bitirmesini bekliyordu. Nihayet Sezgin Bey daha fazla araştırarak bir şey bulamadığında, "Devrim ne zaman gitti?" diye sordu. Nevin Hanım cevap vermek istedi ama gözyaşları tekrar birikince sustu. Bunun üzerine Eylem atıldı:

"Tam bilmiyoruz ama sabaha karşı gitmiş olmalı. Yatağına geçip perdeyi çektiğini hatırlıyorum. Ben de odadaydım. Sonra sabah yoktu."

"Mektup ne zaman geldi?" Herkes susmaya devam edince yine Eylem cevap verdi:

"Valla Devrim'in ortalarda olmadığını anlamaya başladığımız sıralarda kapının altından atılmış bir zarf gördük. On falandı galiba." Hepsinin bakışları yere çevrildi. Belli ki kimsenin Devrim'i sormak aklına gelmemişti uzun bir süre. Sezgin Bey kalkıp vücudunu esnetti. Karısına dönüp "Nevin, hadi sen bir çay koy, biz koltukta oturalım biraz, her yerimiz tutuldu," dedi. Nevin Hanım ikiletmedi.

İçeri girdiklerinde ışıkları açmadılar. Koridordan gelen ışıkla yetindiler. Sezgin Bey, Sinan'ı pencereden gölgesinin görünmeyeceği bir yere oturttu.

"Şimdi ne yapacağımızı konuşalım," dedi. Eylem'e döndü. "Eylem kızım, anneni ikna et, bir ilaç alsın, uyu-sun bir-iki saat, şimdi onunla konuşulmaz bunlar," dedi. Eylem başını salladı, kalkıp tekrar mutfağa gitti.

Sinan, Sezgin Bey'le baş başa kalınca rahatsız oldu. Kızının ülkücüler tarafından kaçırılmasına neden olmuş birinin yaşayacağı bir rahatsızlık değildi bu. Bilakis o konuda düşündüğünden daha rahat hissettirmişlerdi. Ama birden aslında öyle sansan da hiç de tanımadığını fark

ettiğın biriyle baş başa kalınca ne yapacağını, ne diyeceğini bilememenin rahatsızlığıydı.

Sezgin Bey'i, pek münasebetleri olmasa da, mahallenin babalarından biri olması nedeniyle çocukluğundan beri tanırdı. Annesi ve babası istediğı kadar küçümsesin samimi, çocuklara şeker gibi davranan sevecen bir adamdı. Ama evin içinde sert ve soğuktu. Belli ki otoriterdi. Sinan bunun şu anki durumla ilgili olmadığını, bir düzeni yansıttığını görebiliyordu.

Eylem annesini ikna etmekte zorlanıyor gibiydi. Sezgin Bey yine iş başa düşmüş gibi sıkıntıyla kalktı. Sinan içerideki konuşmaları duymasın diye, mutfığa giden koridorun kapısını ardından kapattı. Sinan on yıldır yan yana yaşamalarına rağmen ilk kez kapısından içeri girdiğı evde, sabahın dördünde loş ışıktaki bir başına oturuyordu. Etrafına bakındı. Muhtıranın ardından Ankara'dan hangi eşyalarla gelmişlerse hâlâ onlarla yaşıyorlardı. Dikdörtgen sehpa, blok blok kesilmiş gibi duran düz minderli kanepeler, koltuklar, deseni az halılar, biblosu, süsü az vitrinler, duvarlara asılmış fotoğraflar, yağlıboya resimler eskiliklerine rağmen evi daha şehirli yapıyordu. Kasabada zenginsen oymalı mobilya alırdın, minderleri de mutlaka bombeli olurdu. Fakirsen kanepenin niyetine sedir koyar, sırt yastıklarını yorgancıda yaptırırdın. Duvarlara saat, takvim, ayna asılırdı ama resim pek olmazdı. Fotoğraflar sandıkta saklanırdı.

"Ne o, hoşuna mı gitti ev?" diye sordu Sezgin Bey. Sinan girdiğini fark etmemiştir. İrkildi.

"Çok farklı," dedi. "Şehirli olduğunuz belli."

Sezgin Bey bir kahkaha attı. "Fakir evine edilecek en şık lafı ettin. Benim 'şehirli' baldız, 'tam takım kuru bakır' der. Öyle değil mi hanım?" dedi elinde çay tepsisiyle içeri giren karısına. Nevin Hanım bir şey demedi. Ters ters baktı. Tepsiyi sehpa üzerine koydu. Çay bardaklarından birini

alıp Sinan'a uzattı. Kaç şeker aldığını sorup kendi elleriyle koydu. Teşekkür eden Sinan'a kibarca "Afiyet olsun," dedi, sonra diğerlerine hizmet etmeden çıktı gitti.

Sezgin Bey ardından bağırdı:

"İyi canım, başımıza bu geldi diye şaka da yapamayacağız artık!" Bunu şikâyet eder gibi değil, kavga arar gibi söyledi. Ama Nevin Hanım bir daha dönmedi.

Sezgin Bey hiç öfkelenmemiş gibi, o çıkar çıkmaz Sinan'a dönüp yumuşak bir sesle durumu izah etti:

"Şimdi oğlum, ne yapacağız, ne edeceğiz ben iyice şaştım. Gidip adam toplayalım, Devrim'i oradan alalım hemen diyeceğim ama bu adamlar senin başına bela olur."

"Sezgin Amca, adamlar silahlı, öyle girip nasıl alacaksınız Devrim'i?"

"Ya sen onu düşünme. O bizim işimiz. Birini yollarız, gözetleriz. Merak etme, onlardan çok daha gizli yaparız o işleri. Parklarda aval aval sigara içmez bizimkiler. Kaç kişiler, şu, bu anlarız. Ben çok iyi korunduğunu sanmıyorum. Sokağın dikkatini çekmek istemezler. Her yer muhbir dolu, sağ-sol milletin umurunda değil, kimse sokağında silahlı adam görmek istemiyor. Ee sen de dedin, Süleyman evdeki adamları atmış. Ne kadar doğru bilmiyorum ama evi çok kalabalık tutacağını sanmıyorum. Kız görünce aklını kaybeden cinsten bu zavallılar. O kız çocuk bile olsa," dedi sıkıntıyla. Derin bir nefes verdi, devam etti:

"Eee zaten bizim salak gitmiş elleriyle teslim olmuş. Sorun çıkarmıyor. Sana kefil olmuş. Senden şüphe etmiyorlar. Adamların güç kaybettiğini düşünmüştünüz, haklısınız. Öyle boy boy silahları, sürüyle adamları yok. Zayıflar. Yani bütün bunları bir araya koyunca, biraz gözetleyip Devrim'i oradan tereyağından kıl çeker gibi kolayca çıkarabiliriz. Merak etme, çok daha güçlü düşmanlara karşı çok daha zorunu yaptık biz. Ama sonrası ne olur bilmiyorum."

Bir süre kimse konuşmadı. Sinan sormak istediği şeyi bir türlü cesaret edip soramıyordu. Sezgin Bey devam etti:

“Anlattıklarına bakınca görüyoruz ki adamlar piyango vurmuş gibi davranıyor. Bu iş ellerinde patlayınca kuyruğuna basılmış it gibi saldırmak isteyecekler. İntikam isteyecekler. Orada da bizden önce sen varsın.” Hepsi sustu. Sinan dayanamadı, çekindiği soruyu sordu:

“Peki sizden istedikleri sizin yapabileceğiniz şeyler değil mi?”

“İşte benim hanımın başımın etini yediği yere geldik,” dedi Sezgin Bey sıkıntıyla. “Sağ olsun Süleyman bana Ecevit yakıştırması yapmış ama bizim burada işler öyle tek bir kanaldan yürümüyor. Öyle olsa sol onlarca fraksiyona bölünmez değil mi? Kaldı ki aynı grup içinde de bir sürü ses var. Lider olunur, lider dinlenir ama bu öyle koşulsuz, sorgusuz bir şey değil ki. Yani grev beni kat kat aşan, içinde sendikanın olduğu, İzmir’deki, Ankara’daki, İstanbul’daki grevlerle bağlantılı bir durum. Değil ben, Ecevit bir günde bitirir mi tartışılır.” Konuşurken kendi kendine sinirlendi.

“Bu cahil cühela takımı bir bok bilmiyor! Bunlar ocakların en kenar, en biçare adamları. Üç kuruş para, üç-beş silah veriyorlar bunlara, ne bok yersen ye, ucu bana dokunmasın diyorlar. Bunlar da sanıyor ki herkes öyle. Yani yazdıkları mektupta İzmir’den gelen adamların adreslerini istemişler. Hadi onu anladım. Bize şunu teslim et, şunun yerini göster dersin, ama grev bitir demek tam dangalaklık. De ki ben etrafımdakileri etkiledim, hatta yüzümü kararttım, grev kırıcı oldum ve hatta de ki bu bazılarının direnci kırıldı, peşimden geldi. Abar talım Süleyman gibi, diyelim ki bütün kasaba bana uydu, ikna oldu. Bitecek mi grev? Sendika başımıza çöreklenir, şehirlerden kim bilir kimler gelir. Bugün beni lider görüp

beni dinleyenler, yarın daha büyük bir lider gelince onu dinler.”

“E o zaman baskın yapıp almaktan başka yolu yok Sezgin Amca!” dedi korkuyla Sinan. Sezgin Bey’in yüzüne ilk defa çocukluğundan hatırladığı o amcanın şefkati geldi. “Oğlum, merak etme, seni onlara yedirmem.”

Sinan’ın yüzüne ateş bastı. Ellerini kütletmeye başladı. “Ama ne yapabiliriz? Ben buraya bundan korktuğum için geldim. Devrim, grevi durduramayacağınızı düşünüyordu. Eğer öyleyse, Devrim’i teslim etmezlerse ve siz bulamazsanız...” dedi ama devamını getiremedi. Sonra birden, “Peki ne yapacaktınız? Ben gelmeseydim ne olacaktı?” diye sordu.

“İki çok güvendiğim adama haber saldım. Nerde olabileceğini araştırıyorlar,” dedi. Sinan kaygıyla bakınca ekledi: “Merak etme, anlamazlar, biz nasıl anlamadık onlar da anlamaz... Ben de onlardan bir haber gelene kadar zaman kazanmaya çalışıyordum. ‘Üç gün’ demiş. Bunun imkânsızlığını anlatan bir mektup bıraktım posta kutusuna. Devrim de öyle düşünüyormuş belli ki... Öyle düşünüyorsa ne demeye gitti orası da ayrı ama neyse, o da anlatıyordur belki bunun olamayacağını.”

“Devrim sizce ikna edebilir mi adamları?” diye sordu Sinan. Eylem’in konuşmanın başından beri ilk kez duyuldu sesi, o da kişneme oldu. Ama Sezgin Bey bunu Eylem kadar saçma bulmadı.

“Vallahi ne yalan söyleyeyim, Devrim’e bu yaptığından dolayı gerçekten çok kızsam da, onların çocuğumu kaçırdıklarını düşünürken daha çok korkuyordum. Hem Devrim’in orada yaşayacağı dehşetten korkuyordum. Hem de gözümün önünden, evimin içinden çocuğumu alıp kaçırabilmeleri karşı karşıya olduğumuz şeyi çok daha büyük ve korkunç yapıyordu. Ama Devrim bunu yapabildiğine göre, demek orada olmaya katlanabilecek

yüreğe ve cesarete sahip. Adamlar desen, belli ki çok çaresiz olduklarından senden, Devrim'den medet ummuşlar. Yani kusura bakma..."

"Yok yok Sezgin Amca, bakmadım. Haklısın."

"Yani işte iyi ettin gelmekle, gider alırız, almayız. Ama durum bu haliyle... Pöh," diyerek, söyleyecek söz bulamayarak ayağa kalktı Sezgin Bey. Kollarını kovuşturup salonda volta atmaya başladı.

* * *

Hava ağarmadan Sinan evine gitti. O son bir saatte, baskın düzenlemeye karar verilmiş gibi operasyon konuşulmuştu. Sinan orada zaman zaman ortama yabancılaşıp dehşete kapıldıysa da, Sezgin Bey'in güven veren sesi, Eylem'in ağırbaşlı tavırları sanki her şeyi daha bir olağan yapmıştı. Şimdi çocukluk yatağına yatmış uyumaya çalışırken planladıkları şeye, bunu oturup konuşabilmiş olmalarına inanamıyordu. O kadar inanamıyordu ki, onların da aynen öyle hissettiğine, ertesi gün herkesin kendine gelip kötü bir şakaymış gibi gülüp geçmeye çalışacağına, daha sağduyulu bir plan yapacaklarına emindi.

Sinan nasıl olduğunu anlamadan baskın tek seçenek gibi olmuş, bunun "nasıl"ı üstüne konuşulmaya başlanmıştı. Yine nasıl olduğunu anlamadan olabilecek en ölümcül operasyon planlanmıştı. Devrim'i oradan sağ çıkaracaklar ama geri kalan herkesi öldüreceklerdi. Geride intikam alabilecek kimseyi bırakmayacaklardı. Sezgin Bey çok güvendiği o iki elemanı, evdeki insanları, giren çıkanları, sokaktaki adamlarını tespit etmek üzere görevlendirecekti. Süleyman'ın istediği zamanı vereceğine inanıyordu. O süreyi kazandıkları zaman işleri kolaylaşacaktı. Sezgin Bey grevi sabote etmeye çalışıyormuş gibi davranacaktı. Bütün gün grev meydanında koşturacak,

gidip kilit adamlarla sohbet edecek, hatta genel müdürlüğe girip çıkacaktı. Süleyman bunu duyunca rahatlayacak, zaman da verdiği için güvenliği çok sıkı tutma ihtiyacı duymayacaktı. İşte tam o sırada saldıracaklar, adamları hazırlıksız yakalayacaklardı. Sezgin Bey'e göre bu aslında kolay bir operasyondur ama buradaki mesele, operasyonun uzun vadede de başarılı olmasıydı. Bu yüzden bu kadar sert ve kanlı olacaktı. Sezgin Bey durumu öyle bir sunmuştu ki, Sinan bir noktada mahcup olmuş, ezik ezik teşekkür etmişti. Şimdi yattığı yerde buna da inanamıyordu. Kendi hayatını riske atıp her şeyi anlatmıştı. Sezgin Bey çözüm olarak onu en çok korkutan, ihanetini açıkça ortaya koyan, kendisini ve ailesini tehlikeye atan bu çözümü onun kara kaşı kara gözü için yapıyorlarmış gibi ona satıyordu.

Gerçi böyle kanlı bir operasyon Devrim'in hayatını da riske sokuyordu. Önce onun güvenliği sağlanmadan infazlar başlamayacaktı ama yine de risk herkes için büyüktü. Yani dökülecek kandan da o sorumluydu. Bir yandan anlıyordu. Herkesin başına bu belayı belki o sarmıştı, Devrim'i bu işe o sokmuştu, daha başka yanlışları da vardı ama kurban gibi hissetmekten de kendini alamıyordu. Bir yanı, bir şeylere neden olmaktan çok vesile olmuş gibi hissediyordu.

Kaldı ki, planın başarısı o kadar çok ihtimalin onların lehine gerçekleşmesine bağlıydı ki, Sinan, Sezgin Bey'in güvenine şaşmadan edemiyordu. Süleyman o zamanı verecek, Sezgin Bey'in grev meydanındaki oyununa adamlar inanacak, güvenliği gevşetecek, o iki ajan herkesi tespit edecek, Devrim'in kılına zarar gelmezken dahil olan herkes ortadan kaldırılacak, onlar da hiçbir şey olmamış gibi normal hayatlarına döneceklerdi. Tabii kastedilen normal "yaşamı sağ olarak sürdürebilme" halinden ibaretti.

Sinan, Sezgin Bey ve Eylem'in de kendisiyle aynı şekilde düşüneneğine ve plandan vazgeçeceklerine kendisini ikna ederek iki saat uyuyabildi. Akşam ezanından sonra Eylem'le buluşmak için bodruma indiğinde Eylem'in ilk sözünün, "Plan değişti" olacağına emindi. Eylem içeri girip etrafı çok zevksiz bir şeye bakıyormuş gibi şöyle bir süzdükten sonra, "Sabaha karşı harekete geçiyoruz," dedi. Sinan afalladı.

"Bu kadar erken mi?"

"Çok uzatmak istemiyoruz. 48 saat daha zaman verdiler. Sokağı izleyen arkadaşlar güvenliğin gevşek olduğunu söylüyor. Evde şu anda Süleyman ve Devrim hariç, biri kadın iki kişi daha varmış. O iki adamın da orada yatmayacağını, gece ayrılacağını düşünüyoruz."

"Düşünüyorsunuz," dedi Sinan sinirle gülerek. Sonra dayanamayıp her şeyin ihtimal üstüne kurulduğuna dair düşüncelerini söyledi. Eylem belli belirsiz güldü.

"Bu işler böyle. İhtimalin ne kadar gerçekçi olduğu önemli. Ama merak etme, adamlar gitmezse de ona göre davranırız. Bir şey ters giderse, plan iptal olur."

Sinan, Sezgin Amca'yla konuşuyor olmayı tercih edeceğini düşündü. Bu aile içinde en hoşlanmadığı kişi Eylem'di ve Sinan için bu güçlü bir duygu sayılırdı. Okulda, yaşlıları arasında hep konuşurken, sağa sola koşarken, eli kolu hareket ederken gördüğü kız, dünden beri sopa yutmuş gibiydi. Bu durumla ilgili ne düşünüyor, kardeşinin orada olması, Sinan'ın varlığı ona ne hissettiriyor, operasyonu onaylıyor mu, anlamak mümkün değildi. Sadece görevini yapan bir elçi gibiydi. Sinan önceki gece de Eylem'in suskunluğuna şaşırmış, bu ailenin ev halinin dışarıda yansıttıklarından çok farklı olduğunu düşünmüştü. Eylem, Devrim'den de fazla olduğu yere ait değilmiş gibi görünüyordu.

"Sen ne düşünüyorsun?" diye sordu. Eylem şaşırdı.

Soğuk soğuk güldü. "Bir grup aptalla devrim yapmaya çalıştığımızı düşünüyorum," dedi.

"Bizi mi suçluyorsun?" diye sordu Sinan.

Eylem suçluyordu. En çok Devrim'i, sonra Sinan'ı, Selen'i, hatta babasını, hatta devrimi çatışmalara indirgeyen herkesi. Tüm bunların şu aşamada kaçınılmaz olduğunu biliyor ama bundan şu bodrum katının zevksiz şaşaasından nefret ettiği kadar nefret ediyordu.

"Boş ver Sinan. Herkes payına düşeni yapıyor işte," dedi geçiştirerek. Sinan operasyon öncesi alıp alacağı bilginin bu kadar olmasını kabul edemedi. Eylem sanki ipten onun canı yokmuş gibi son derece kayıtsız davranıyordu.

"Sezgin Amca'yla konuşabilir miyim?"

"Olmaz. Onun işi başından aşkın. Alanda dediklerini yapıyormuş gibi yapıyor. Hem tüm gözler onun üstünde. Bana söyle işte ne söyleyeceksen. Onun için burdayım."

"Ben gelmesem o iki adamın Devrim'in yerini tespit etmeye çalışacağını söylemişti Sezgin Amca. Verilen sürenin sonuna kadar beklesek, sizin bulmuş olma ihtimaliniz daha güçlü olmaz mı?" Sesi ilk kez sorgular gibi çıkmıştı. Kendisi de şaşırdı.

"Verdikleri mühletin sonuna doğru güvenliği artırır. Onlar da operasyon konusunda deneyimli. Devrim'in tutulduğu yerin fellik fellik arandığını biliyorlardır. Ne kadar uzarsa yakalanma ihtimallerinin o kadar yüksek olduğunu da. Sonuçta burası küçük bir kasaba."

"Yine de..." diye ısrar edecek oldu Sinan ama Eylem bu kez lafını sabırsızca kesti:

"Hem de inan bana bu seni kurtarmaz. Kimse 'Yok canım, Sinan yapmamıştır, tespit edilmişsinizdir,' demez. Biz de demeyiz. Hele onlar hiç demez."

Sinan birden, "Sen de korkuyor musun?" diye sordu. Farkında olmadan kıza ulaşmaya, içindeki yalnızlığı paylaşmaya çalışıyordu. Eylem bir an yakalanmış, hatta suç-

lanıyormuş gibi tedirginlikle baktı. Sinan'ın gözlerinde sadece samimiyet görünce, "Yok, alıştım artık," demesi kolay oldu. Sinan son bir çabayla, "Nevin Teyze ne diyor bu işe?" diye sordu.

"O da korkuyor. Babamın adamların dediğini yapmasını istiyor." Sinan biraz şaşırdı. Nevin Teyze elbette operasyon sırasında kızını kaybetmekten korkacaktı ama Devrim'in yerini öğrendikten sonra hemen gidip getirmelerini isteyeceğini düşünmüştü. Kaldı ki Sezgin Bey adamların dediğini yapmanın mümkün olmadığını söylemişti.

"Ama baban grevi durduramam diyor, " dedi tekrar onay almak için.

"Durduramaz. Ama işte annem grev kırıcı olursa, elinden geleni yaparsa bırakacaklarına inanıyor."

İçtiği sigaranın külünü yutmuş gibi çirkin bir tat geldi Sinan'ın ağızına. "Haksız mı?" diyebilirdi.

"Haklı mı sen söyle? Sen benden daha iyi tanıyorsun onları."

"Yani bilmiyorum ama olabilir. En azından bu kadar kanlı bir riske girmeden önce denenebilirdi."

"Kansız da ölüyor. Sizin bir türlü anlamadığınız da bu," dedi Eylem acıyla gülümseyerek. Sonra ters bir şey söylemiş gibi tedirgin oldu. Çıkmaya hazırlanırken ilk kez bir sempati göstererek Sinan'ın koluna dokundu. "Merak etme Sinan, babam seni yedirmeyeceğini söylediye yedirmez. Kendi canı pahasına yedirmez."

Sinan yalnız kaldığında bundan pek de emin olamadı. Önceki gece Nevin Hanım yatırlmış, Sezgin Bey'in grevi sonlandıramayacağı hemen hükme bağlanmış ve birden operasyon tek çözüm olmuştu. Ama için için hepsi Sezgin Bey'in sonucu ne olursa olsun isteneni yapma gibi bir seçeneği olduğunu biliyordu. Bu kimine göre ölme eşdeğer bir fedakârlıktı, kimine göre ise baba, amca, koca olarak payına düşen bir sorumluluk, hatta bu hayatı

seçtiği ve ailesine yaşattığı için ödemesi gereken bir bedeldi. Bedel ağırdı ve kazancı garanti değildi ama Sinan'a göre denenmeliydi. İlk kez, "Gidip konuşmakla hata mı ettim?" diye düşündü. Başka seçenek olmadığında ne yapacaklardı? O iki adamın Devrim'in yerini tespit etmelerini beklerken Devrim'in hayatını riske mi atacaklardı, yoksa Sezgin Bey, Eylem'in deyimiyile, kendini kanatmadan öldürecek miydi? *Artık çok geç, ne olacaksa olacak.*

13

İlk yağmurlar yaz sonunun habercisi olmuş, ardından çıkan güneş bu yıl bir daha yaz gibi ısıtmayacağını beyan etmişti. Kimse bundan şikâyetçi değil gibiydi. Ağustos fena sıcak yapmış, milleti evlere kapatmıştı. Ceren ve ailesi bir haftalığına deniz tatiline çıkmış, dönüşte de İzmir'e, Selen'in kalacağı akraba evine uğramış, odasını düzenlemişlerdi. Adnan Bey, Selen'in anarşist yuvası olduğunu duyduğu yurtlarda kalmasını yasaklamıştı. Ev tutma fikrine de fazla özgür olmasın diye sıcak bakmamıştı. Yanında kalacağı akraba, Adnan Bey'in büyük halasıydı. Çok yakın değillerdi ama her İzmir'e gelişlerinde hatırının sorulduğu bir aile büyüğüydü. Kadın duldu, yaşlıydı ve evde bir sese hayır diyemeyecek kadar yalnızdı. Üstelik kocasının emekli maaşıyla yaşadığından, üçbeş kuruş katkı da cazipti. Para teklifine usul gereği itiraz etmiş ama kızın ihtiyaçları için verildiği, yoksa Selen'in hepsini çarçur edeceği gibi uyduruk bir bahaneye de hemen tamam demişti. Selen büyük halasını pek sevmese de halinden memnundu. Nihayet İzmir'e gelmişti. Bunca şeyle baş etmişti, ağır aksak yürüyen, yarı

sağır, yaşlı ve sevimsiz bir büyük hala bunların yanında çocuk oynucağıydı.

Eylem'le aynı üniversiteyi kazanamamışlardı. Selen Dokuz Eylül'e; Eylem Ege'ye girmişti. Eylem tabii ki anarşist yuvası yurttta kalacaktı. Selen beraber olamayacakları için üzölmüştü ama Eylem'le araları yazın biraz soğuduğundan sonraları çok da umursamadı. Bu soğukluğun bir nedeni yoktu ama Eylem öyle dernekten greve, grevden derneğe, dernekten eve giden biri olmuştu. Belki hep böyleydi ama eskiden peşinde bir sürü insan sürükler, Selen'i hiç ihmal etmez, dünyanın en önemli ve heyecanlı şeyini yapıyor gibi hisseder ve hissettirirdi. Şimdi sanki memur gibiydi. Zaten yazın aşırı sıcak yapmış, Selen de pek sokağa çıkmak istememişti. Olaylar da belki sıcakların etkisinden, belki faşistler son darbenin ardından toparlayamadığından epey azalmıştı.

Haziranın son günlerinde bir gece ansızın silah sesleri tekrar duyulmuş, en az 14 ölkücünün öldüğü söylenmişti. Terör tekrar başlıyor diye kasabalı panik olmuş, sokağa çıkma yasağına gerek olmadan evlere kapanmışlardı. Neyse ki olayların devamı gelmemişti. Bilakis her şey bıçakla kesilmiş gibi bitmişti. Ne kahve kavgası, ne taşlı sopalı gövde gösterileri... Hepsi bitmişti. Selen ölenlerin arasında Süleyman'ın ve Vural'ın olduğunu öğrenince soluğu Eylem'in yanında almıştı. Eylem de duymuştu elbet ama Selen'le bu konuyu o kadar zoraki, durgun ve sıkkin konuşmuştu ki, Selen, Eylem'in ya da en azından Sezgin Amca'nın olaylarla ilgisi olduğunu anlamıştı. Ama üstelemedi. Ne hissedeceğini de bilemedi. Grev de yaz sonunda kimseyi tatmin etmeyen bir anlaşmayla sonuçlanmış, bitmiş olması kasabalıların normal hayata dönebilecekleri inancını artırmıştı.

Sinanlar da temmuz ve ağustosun hemen hemen tamamını yazlıkta geçirmişlerdi. Tabii Ayhan Bey o ka-

dar kalamamıştı. Bir hafta dinlendikten sonra hafta içi kasabaya gelip hafta sonu yazlığa kaçma rutinine dönmüştü. Sinan'ın doğal olarak aynısını yapmasını beklemişlerdi. Ama Sinan'ın olanlardan sonra oraya erkenden dönmeye hiç niyeti yoktu. İşlerin kesat olduğunu bahane etmiş, kaybedeceği müşteriler büyük ihtimalle babasına gideceği için bir şeyin fark etmeyeceğini söylemiş, yazın büyük bir kısmını yazlıkta geçirmişti. Babası her hafta o yolu tek başına gidip iki dükkânı işletmeye çalışırken Sinan'ın yaptığı biraz ayıp kaçmıştı ama Sinan hiç oralı olmadı. Normalde utanır, istemese bile kös kös gider, hatta babasının kalmasını teklif ederdi. Babası dile getirmese de iş konusunda henüz oğluna pek güvenmediğinden muhtemelen bunu kabul etmezdi ama Sinan'ın teklif etmesi icap ederdi. Bu yaşına kadar değil isyankârlık etmek, saygıda hiç kusur etmemiş oğullarının bu konudaki inadı, imalar, sitemler karşısındaki kayıtsızlığı karıkocanın o kadar tuhafına gitmişti ki, sonunda çareyi bunu aşırı sıcaklarla ilişkilendirmekte bulmuşlar, rahat etmişlerdi. Sıcakta hep hasta oluyordu Sinan. Kasabadayken evde uyuyamıyor, bodrumda yatıyordu, işyerinde vantilatörlere rağmen kurdeşen döküyordu, tevekkeli geldiğinden beri denizden çıkmıyor, daha serin diye iyice derinlere gidiyordu, yazlıkta bile sabah ezanına kadar terasta şezlongun üzerinde yatıyordu. Bunun için gitmediğine hükmettiler, üstüne gitmeme kararı aldılar; bu yazı böyle geçirsinler, olmadı dönüşte İzmir'de bir doktora gösterirlerdi.

Operasyonun hemen akabinde gerçekten de cehennem gibi bir sıcak bastırmıştı. O kadar ki, babaannesi, "Allah terör uzamasın, kimse evinden çıkıp savaş, intikam peşine düşmesin diye sıcak yaptı," dese yerinde olurdu. Aniden bastıran sıcaklıklar nedeniyle, faşistlere yapılan saldırı bile hakkıyla konuşulmamıştı. Önce bir şok ve

panik etkisi yaratmış ama milletin kendi canı daha tatlı çıkmıştı. Esnaf ne içeride ne de dışarıda durabiliyor, içtiği suyun yarısını kafasından aşağı boca ediyor, çarşıdan geçen buzcu daha yolu yarılamadan dolap kadar buzu satıp bitiriyordu.

Biri arada, “Abi, şu Süleyman vardı ya, hani külhanbeyi gibi çizgili ceketini hep omuzunda taşıyan, o da ölmüş,” diyecek oluyordu ama bir-iki cümle sonra, “Bu ne kardeşim ya, eridik bittik kodumun sıcağında,” diye sıcağa öfkelenen kişi çok daha fazla tezahürat topluyordu. Hatta çarşı kahvesindeki Deli Musa bir gün, ölen ülkücüler için, “Allah’ın sevgili kullarıymış, bugünleri görmeden göçüp gittiler!” diye nida atmış, Musa’nın söylediği en doğru laflardan biriymiş gibi takdir görmüştü.

Sinan, işin gerçekten tam da Sezgin Bey’in öngördüğü gibi gelişmesinin üstüne, bir de kasabada bu kadar az yankı uyandırmasını Allah’ın bir lütfu gibi gördü. Yine de kurdeşenleri, bodrumda yatmaları, arada kalp krizi geçiriyor gibi hissedip fenalık basması sıcaktan değildi. Operasyondan sonra Sezgin Bey ve Eylem’i bir kere görmüş, gece orada olmayan ama durumu bildiğinden şüphelendikleri adamların da aynı gece temizlediğini, hatta bu kadar riske girdikleri bu işe başlamışken, pek çok devrimcinin kanına girmiş başka isimlerin de aynı kaderi paylaştığını öğrenmişti. Kanıt bırakmamışlardı. Korkmasına gerek yoktu ama yine de bir süre dikkat çekmemesi iyi olurdu, yolda karşılaşılırsa eskisi gibi bir selam çakıp geçmelilerdi, evet, yazlığa gitmek iyi fikirdi.

Devrim’i hiç görmedi. O gün sorduğunda Eylem, “İyi, aynı,” demişti yine o kayıtsızlığıyla. Nasıl olsa göreceğini düşünüp üstelemedi ama hemen akabinde annesinden Nevin Teyze’nin Devrim’i ve Eylem’i alıp İzmir’deki ablasını ziyarete gittiğini duydu. Eylem bir süre sonra geldi ama Devrim bütün yaz dönmedi.

Sinan da eylülde ailesiyle birlikte yazlığı kapatıp dönmeden önce bir kere geldi kasabaya. Babası balık tutarken teknede bir yere çarpmış, omzunu incitmişti. Arabayı kullanması zordu. Sinan bu yüzden babasını götürmek zorunda kalmıştı. Bir yandan da merak ediyordu. Babasına bir şey sormuyor, onun kasabayla ilgili anlattığı şeylerden bir kanaat oluşturamıyordu. Ege'nin serin sularında, mangalda balık pişirip güneş altında bronzlaşırken tehlike fikrinden iyice uzaklaşıyordu. Sinan kendini daha iyi hissettiğini tekrar tatlı hayaller kurmaya başlamasından anlıyordu. Selen'i bütün yaz görmemişti. Eylülde döndüklerinde Selen artık İzmir'e taşınmış olacaktı. Kim bilir ne zaman gelecekti. Gitmeden onu şu bronz teniyle bir görsün, öyle hatırlasın istiyordu.

Ama kasabada o bir hafta o kadar zor geçti ki, geldiğine pişman oldu. Dönmek tüm korkularını tekrar ortaya çıkardı. Yazlıkta siyaset yapılmıyordu. Yazlıkçıların çoğu sosyetikti ve hepsi yaşadıkları terör ortamından uzaklaşmak, her şeyin normal olduğu bir dünya yaratmak istiyordu. Siyaset konuşulmuyor, hatta konuyu açan olunca terslenerek susturuluyordu. Sinan sadece kasabada değil, ülkede olan bitenden de habersizdi. Dükkânını açıp esnaf arkadaşlarıyla konuştuğunda, ülkede durumun giderek daha da çok karıştığını öğrenmek sinirlerini bozmaya yetti. Kendi küçük dünyalarında yaşadıkları kâbusa o kadar odaklanmışlardı ki, o bitince sanki terör de bitecekti. Ama bitmiyordu, her yıl bir sürü faşist, ondan daha çok devrimci ölüyor ve her yıl yerlerine taze canlar ekleniyordu. Kasaba da bundan nasibini alıyordu. Elbirliği etmişçesine kimse haziran sonundaki baskından söz etmiyordu ama kahve kavgaları, eylemler, dernek baskınları ufak ufak tekrar başlıyordu. Ve okulların açılmasıyla birlikte artması bekleniyordu.

Ülkücüler arada gelip para da istiyordu. Birol, “Haraç kesiyorlar abiciğim, güya katkı, destek diyorlar, vermezsen de Allah razı olsun diyorlar ama kolaysa verme. Kimsenin gözü yemediğine göre bunun adı haraçtır abiciğim, bağış değil,” demişti. Sinan neyin ne olduğundan çok gelenlerin kim olduğunu merak etti. Bütün ülkücülerin kökünün kurumuş olmasını beklemiyordu elbet ama kurumadığını duymak sinirini bozuyordu.

Sinan, Selen’i ya da Ceren’i ortalıkta göremeyince bir cesaret evlerine uğradı. Çocukken birlikte oynayan kız ve erkeklerin gençliklerinde, aile davetleri ya da bayramlar hariç, birbirlerinin evlerine girip çıkacak düzeyde arkadaşlık kurmaları garip karşılanırdı. Ama uzun bir süre ortalarda yoksan, döndüğünde mahallenin teyzelerine kısa hatır ziyareti yapmak âdettendi. Çoğu genç bunu sallamazdı. Sinan da normal şartlarda Semra Teyze’yi ziyaret edeceğini sanmıyordu, hatta şu an bunu yapacak olduğu için biraz utanıyordu. Fazla terbiyeli görünecekti. Selen kesin gözlerini devirecekti ama hazır kasabaya gelmişken onu görmeden dönmek istemiyordu.

Kapıyı Selen açmasın diye dua ede ede zile bastı. Semra Teyzesi şaşırsa da hemen buyur edecekti, Ceren kucağına atlayacaktı ama Selen muhtemelen gözlerini dikip bakacak ve Sinan’ın bir şey söylemesini bekleyecekti. Kapıyı Selen açtı, “A Sinan! Döndünüz mü?” dedi ve baktı.

Sinan bir haftalığına yazlıktan geldiğini, Semra Teyze’yi bir göreyim dediğini gevelerken Selen gözlerini devirdi. “Buyur gel,” dedi biraz alaycı. Sinan pişman olmak üzereydi. Bronz teni tamamen boşa gitmişti. O sırada Ceren mutfaktan fırladı ve neşeli çığlıklar atıp kucağına atladı. Bronz tenini de fark etti. Hatta, “Artiz gibi olmuşsun Sinan Abi,” bile dedi.

Semra Hanım bu ziyarete şaşırdıysa da belli etmedi, selamlaşıp öpüştükten sonra salona geçildi. Görünüşte

evin annesini ziyarete geldiği için Semra Hanım da oturdu. O oturunca, “Annen nasıl”, “Babaannen nasıl”, “Sıcaklar da çok fena” muhabbetinin ötesine geçilemedi. Giderek yaptığının gerçekten çok saçma olduğunu görüyordu Sinan. Böyle bir ziyareti gerekli kılacak bir yakınlıkları olmadığı gibi, ziyaret gerçekleştiğinde onu doğal kılacak bir sohbet geçmişleri de yoktu. Ve şundan da emindi ki Semra Teyzesi sandığı gibi ardından, “Ah Sinan ne iyi çocuk, bak beni ziyarete gelmiş, şimdiki gençler...” gibi cümleler kurmayacaktı. Aksine “Allah Allah, niye geldi ki bu çocuk şimdi buraya?” diyecek ve Selen’le ilişkilendirecekti. Foyası tamamen ortaya çıkmıştı.

Utançtan kızarıp bozarmamak için Ceren’e sardı. Çocuklarla ilişkisi hep iyi olmuştu. En kasıldığı zamanlarda bile onlarla sıkıntı yaşamadan ilişki kurabilirdi.

“Ya sen ne kadar büyümüşsün böyle, valla Aslı kıskanacak,” dedi. Sıkıcı büyük sohbetinin bittiğini anlayan Ceren hemen atladı. Boyunu uzatmak için büyük bir sırrı olduğunu ve kimseye söyleyemeyeceğini söyledikten sonra bahçedeki demirlerde sallandığını itiraf etti. Sonra da Sinan Abisi onu hep konuşturmanın bir yolunu buluyor diye kızdı, sırrı Aslı’ya söylememesini istedi. O gelince belki kendi söylerdi. Büyük ihtimal söylerdi çünkü Aslı en yakın arkadaşındı ama belki de söylemezdi çünkü Aslı saçına sürdüğü kokuyu söylememişti. Sinan güldü, “Peki senin sırrına karşılık ben de sana bir sır vereyim mi? Ama sen de Aslı’ya söylemeyeceksin,” dedi. Ceren’in gözleri kocaman açıldı, hemen suç ortaklığı moduna geçip yanına ilişti, kulağını yaklaştırdı. “Babaannemin lavanta esansından damlatıyor,” dedi çok da sessiz olmayan bir şekilde.

“Ohooo, ne yaptın sen Sinan. Şimdi her yerde lavanta esansı aratır bize,” dedi Selen.

Semra Hanım tatlı tatlı –ve belki biraz mânidar– gülümseyerek kalktı. Kahveyi nasıl içtiğini sordu. Sinan

sabahtan beri kahveye doymuřtu, ama Semra Teyzesi mutfaktayken daha rahat edeceđini dűřűndűđű için te-
reddűt etmeden “Orta řekerli,” dedi.

“Eee tebrik ederim Selen. Kazanmışsın.”

“Sađ ol. Dediđim gibi, millet dűkűldű sađ olsun, on-
dan kazandım.”

“Ne okuyacaksın?”

“İktisat,” dedi Selen, sonra gűlerek ekledi: “Adını bile
anlamıyorum ya bűlűműn, hadi hayırlısı.”

“Okumaya gitmiyor ki zaten. Anarşik olmaya gidi-
yor,” dedi Ceren. Selen kızar gibi yaptı. Sinan gűldű. “Bu-
rada anarşik olmaktan iyidir,” dedi.

Selen’in hoşuna gitti. “Aman annem duymasın,”
dedi. Sonra biraz sesini alçaltarak ekledi: “Ama haklısın.”
Bir sır paylařmıř gibi gűlűmsediler. Sinan ziyaretin çok
da bořa gitmediđini dűřűnmeye bařlamıřtı.

Annesi kahveleri getirince Selen hiç çekinmeden,
“Mutfağa gelsene Sinan, orada içelim,” dedi. Annesi Se-
len’e ters ters bakıp “Sigara için diyorsun di mi?” diye
sordu, sonra cevabı beklemeden, “Sinan’ın da kanına gi-
riyorsun, belki içmiyor. İçiyor musun sen oğlum?” diye
sordu, nedense Sinan’ın imeyeceğini umarak.

“İiyorum arada Semra Teyze,” dedi Sinan utanmış
gibi yaparak.

Semra Hanım, “Gencecik ciğerlerinizi mahvediyor-
sunuz...” diye bařlamıřken mutfađa girdiler. O dűnem-
lerde anne babaların yanında sigara içmek için en azın-
dan 20’li yaşlarda olmak gerekirdi. O da erkeksen. Kız
Çocuđunun annesiyle olmasa da, babasıyla o hususta yűz
gűz olabilmesi için evlenmesi gerekirdi. Sinan sigara sa-
yesinde yalnız kalacaklarını dűřűnmemiřti. Selen teklif
etmese yakmak aklına bile gelmezdi. Sigarayla bağı da
her řeyle olduđu gibi gevřekti ama o sigarayı műthiř bir
keyifle yaktı.

Selen sesini biraz alçaltarak, Süleyman ve Vural'ın öldüğünden haberi olup olmadığını sordu. Sinan afalladı, bu konuyu Selen'le konuşacağını hiç düşünmemişti. Bir şey biliyor muydu? Eylem bir şey anlatmış mıydı? Yoksa kartopu oynadıkları gün olanlar nedeniyle mi soruyordu? Sinan'ın içi sıkıldı. Bu hiç konuşmak istemediği bir konuydu ve Selen de bunu en son konuşmak istediği insandı. Ama karşısında merakla bekliyordu. Sigarayı bahane etmişti, asıl derdi buydu demek ki. Sinan'ın tereddüt ettiğini anlayınca devam etti:

"Sakin olsana. Senin artık onlarla ilgin olmadığını biliyorum. O gün karda olanları hatırlatmaya çalışmıyorum. Sadece duydun mu diye merak ettim," dedi.

"Duydum tabii ki. Buradaydım o zaman. Daha yazlığa gitmemiştim."

"Çok acayip değil mi? Hepsi birden tak diye gitti."

"Sizin derneğin haberi yok mu?"

"Yok ya, bunun bizimle ne ilgisi olsun?" diye çıkıştı Selen biraz sitem ederek. "Ortada bir çatışma yok, bir provokasyon yok, genelde bir birikim olur, onun üstüne patlar böyle şeyler, öyle bir şey yok. Bu hiç devrimci tarzı bir şey değil. Ülkücüler iç hesaplaşma yaptı diyen bile var."

"Sence öyle mi?"

"Bilmem ama öyleyse onların yerini kim doldurdu o da meçhul. Anlamadım ben bu işi. Ama pis bir kokusu var bana sorarsan. Mafya operasyonu gibi, devrimcilikle ilgisi yok." Sinan, Selen'in devrimcilikle ilgili romantik bir algısı olduğunu düşünüyor ve bunu seviyordu. Ama ortasında olduğu bir operasyona mafya benzetmesi yapması kendisini her şeyle ilgili daha da kötü hissettirdi.

"Haklısın. Sezgin Bey ve Eylem ne diyor bu işe?"

"Valla bir şey demiyorlar. O da garip zaten," dedi

tepkili bir şekilde. Sonra onlarla ilgili şüphesini Sinan'ın yanında belli ettiği için rahatsız oldu ve konuyu kapatmak istedi.

"Aman neyse, böyle şeylerle uğraşmamak için Eylem de, ben de kasabadan kaçmaya çalışıyoruz işte..." Sigarasını söndürdü. Sinan çekmeyi unuttuğu için kendisinininki hâlâ bitmemişti ama o da söndürdü. Mutfaktan çıkmadan önce Selen'in kolundan tuttu.

"Sen yine de İzmir'de dikkat et."

"Ay ne olur Sinan, annem, babam ve de Ceren tabii ki fazlasıyla yetiyor."

"Yok yok, öyle bir dikkati kastetmedim," dedi Sinan telaşla. "Yani devrimcilikle ilgisi olan durumlarda kalmaya dikkat et," dedi. Karışık bir cümle kurmuş, anlaşılabilirilmiş, kendi de emin olamamış gibi alnı kırııştı. Ama Selen anlamıştı. Tatlı tatlı gülümsedi, kolunda duran elini pışpışladı.

"Sağ ol Sinan, ona dikkat ederim," dedi. Balkondan uğurlanırken akşam güneşinin kızılığđ yüzlerine vuruyordu. Sinan tam Selen'in o ışıktaki ne kadar güzel göründüğünü düşünüyordu ki, Selen, "Valla Ceren haklı, artiz gibi olmuşsun," dedi. "Hangi artiz?" diye sordu kaşlarını havalı bir şekilde kaldırarak. Biraz ukalalık yapacak kadar kendine güveni gelmişti. Aynı anda Ceren, "Terry", Selen, "Ayhan Işık," dedi. "Hmmm, hay Allah," dedi Sinan rol keserek, "Alain Delon'a oynuyordum." Ne kadar kendini beğenmiş, ukala, şımarık olduğuna dair laflar yiyerek kahkahalarla ayrıldı oradan. Ama bu güzel anı bile yatağında uyuyabilmesine yardımcı olmadı. Yine gitti bodrumdaki kanepenin üzerinde yattı.

Araba tıklım tıklım doluydu. Bagaj ve arabanın üstündeki portbagaj haricinde, aralarında, ayak altlarında hep eşya vardı. Handan Hanım son haftalarda Ayhan Bey'in kasabaya gidiş gelişlerinde bir sürü eşya yollamıştı ama son yolculuk için yükü hafifletmeyi başaramamışlardı. Arabayı Sinan kullanacaktı ama en ferah yerin şoför koltuğu olduğunu fark edince babası kullanmaya karar verdi.

Kasaba yoluna girdiklerinde herkese bir hüznün çökmüştü. Aslı yaz tatili bitti, okul başlayacak diye mutsuzdu. Her dönüşte olduğu gibi yazlıktaki arkadaşlarının en iyi arkadaşları olduğunu, onları çok özleyeceğini düşünüyordu. Annesi kendilerine daha çok yakıştırdığı yazlıkçı aileleri bırakıp kasabanın yaşam şartları farklı ama yaşam tarzı aynı insan mozaigine döndüğü için mutsuzdu. "Huyu huyuma, suyu suyuma uygun insanlar," derdi yazlıkçılar için. Kapı komşusunun Sezgin Beyler olması ona iyice acayip gelirdi böyle anlarda, bunun ciddi ciddi haksızlık olduğuna inanırdı. Babaannesi uykusuz geceler tekrar başlayacak diye mutsuzdu. Deniz havası ciğerlerini açtığı için yazlıkta tıkanmadan uyuyabildiğini söylerdi. Babası yazın işlerdeki görece canlanmanın kışın işi kurtarmaya yeteceğinden emin olmadığı için mutsuzdu. Bir dükkân olsa neyse, ama iki dükkânın ortak kazancı ancak birini döndürmeye yetiyordu. Sinan'ın da asılmadığını görüyor, canı iyice sıkılıyordu. Sinan ise kötü hatıralar hariç onu artık kasabaya bağlayan bir şeyin kalmadığını düşündüğü için mutsuzdu. Selen ve Eylem'in gitmesiyle birlikte mahallede yaşıtı kalmamıştı. Herkes kasabaya dönmekle ilgili hali hazırda mutsuzken söylemeye karar verdi.

“Ben bu yıl tekrar üniversite sınavına girmeyi düşünüyorum.” Babasının istemsizce gaz pedalını körüklemesi hariç kimse hiçbir tepki göstermedi. Şaşırdı. Duydular mı diye yüzlerine baktı. Annesi neden sonra, kendisinden hiç beklenmeyen bir sakinlikle, “Nerden çıktı bu şimdi?” diye sordu.

Babası birinin giriş yapmasını bekliyormuş gibi, “O dükkâna bu kadar masraf yaptık. Çocuk oyunu mu bu?” dedi.

“Baba biliyorsun işler iyi gitmiyor,” diye başlayacak oldu.

“Çalışmazsan gitmez oğlum!” diye çıkıştı Ayhan Bey kendini tutamayarak.

“Ayhan!” diye uyardı Handan Hanım. “Dur bakalım anlatsın.”

“Çalışsam da bir şey değişmeyecekti baba. Hesap kitap ortada. Yani dükkânı açınca da çalışmıyorum ki, iş yok. Yanlış zamanda açtık biz. Ortalık kaynıyor. Yazlıkta pek haberimiz olmuyor ama hiçbir şey durulmadı, kasa-baya son gittiğimde ihtilal olacak diyorlardı.”

“Ay sus, ağzını hayra aç,” diye çıkıştı annesi bu kez.

“İhtilal ya da darbe, bir şey olacak işte.”

“Maazallah,” dedi babaannesi muhtemelen savaş çıkacak sanıp.

“Ne maazallahı canım,” diye celallendi Ayhan Bey. “Darbe olsun da bitsin bu iş. Fazla uzadı. Silahlı Kuvvetler ne yapıyor? Milletin evi barkı kurudu. Bütün bu işyerleri batarsa ne olacak? Asıl o zaman Amerika’nın ağzının içine bakarız artık!” Sinan’ın kararının suçunu siyasete atmaları Sinan’ın de işine geldi.

“İşte diyorum ki baba, şu ortamda iki dükkânı da tutacağız diye ikisine de zarar ettiriyoruz. Ekimden sonra zaten işler azalır, şu ortamda hele hiç kalmaz. Sen de biliyorsun ki bu kışı çıkaramayız.”

"Aaaa vah vah vah! Neler duyuyorum. Doğru mu bu Ayhan?"

Ayhan Bey, "Bunları evde konuşalım en iyisi," dedi sadece.

Handan Hanım, "Biz neciyiz burda canım? Bir durum varsa bilelim," diye üsteleyince Ayhan Bey yine çıkıştı.

"E var tabii Handan Hanım! Nasıl olmasın? Ortamı görmüyor musun?" dedi Ayhan Bey başını kaldırıp aynadan karısına bakarak.

"E tamam canım, ne bağıırıyorsun! Ne yapacağız peki?"

"Daha az harcayacaksın Handan Hanım. Daha az. Şu ihtiyaç, bu ihtiyaç diye gelip durmayacaksın!" Babası ağzını az açardı ama açtı mı susturmak da, sakinleştirmek de zor olurdu. Annesi de hiç alttan almazdı. Kocasının söylediğine hemen bozuldu. "Ne zaman bir şey olsa hemen benim üç kuruş harcamam batar zaten."

"Ne üç kuruşu hanım!" diye iyice cellallendi Ayhan Bey. "Ne üç kuruşu! Şu ayağımızın altındaki torbaları aç bak. Yazlık yer yahu! Millet havlu elbiseyle oturuyor bütün gün. Nedir bu anlamıyorum ki? O özendiğin kadınlarda bile görmüyorum bu kadar renk renk, çeşit çeşit!"

"Ne özenmesi be! Kime özenecekmişim? Hem duyan da katlar, yatlar istiyorum sanır..."

Sinan araya girdi. Yoksa çirkef bir kavgaya tutuşacaklardı. Bir süre sonra babası annesinin aklının kıt olduğunu söyleyecek, annesi de akıllı olsa işini batırmayacağı karşılığını verecek sesler daha da yükselecek, hakaretler gırla gidecekti.

"Şu küçücük arabanın içinde, hepimiz sıkış tepiş otururken yapmayın bari! Ben üniversite sınavına gireceğimi söyledim. Onu konuşuyorduk."

Annesi bu kez ona döndü. "İşte o neden oldu bunla-

ra zaten. İki yıl sonra üniversiteye mi girilirmiş, nerede görülmüş?”

“Görülmemişse görülür anneciğim. Ama herhalde bir ben değilimdir.”

“Kazanır mısın bu kez?” diye sordu Aslı.

“Bilmiyorum canım. Olmazsa olmaz. Ama Selen sınavı kötü geçmesine rağmen kazandı. Olaylar yüzünden başarı seviyesi çok düşmüş. ‘Sen kazanırsın,’ dedi.”

“O mu girdi aklına senin?” diye sordu annesi yine kızgınlıkla.

“Hayır anneciğim, ben söyledim girmek istediğimi, o zaman dedi.”

“Der tabii. Siyasilerin hepsi üniversiteye gitmek istiyor, seni de bozacaklar.”

“Anne, saçmalıyorsun... Neyse, dersleri hiç hatırlamıyorum. Biraz çalışmam lazım. Lise kitaplarımı vermedin inşallah.”

“Yok, bodrumda duruyor.”

Bunu duymak Sinan’ın hoşuna gitti.

“Eee Sinan Bey, sen kararını vermişsin zaten. Konuşacak ne kalmış ki?” dedi bu kez babası sitemle.

“Babacığım, girmem kazanmam anlamına gelmiyor. Ama her halükârda işi konuşmalıyız. Hesap kitap belli.”

“Hesap kitapla yürüseydi bu iş... Ohoo... Biraz dayanmak lazım... sebat etmek... riske girmek.. inanmak.. hat-ta hayal kurmak... Defter ilk tutmadığında bıraksaydım... şimdiye beş üniversite bitirmiştım, hah!” dedi babası kendi kendine konuşur gibi, cümlelerini uzun bir zamana yayarak, cevap beklemeden. Kimse cevap vermedi. Sinan babasının söylediklerine için için hak verdi ama bunu artık yaşamak istediği hayat için yapacaktı. Şehre girdiler. Sessizce evlerini açıp, eşyalarını taşıyıp yerleştiler.

Eylülle birlikte kasaba hareketlenmişti. Hem olaylar artmıştı, hem de çarşıda işi gücü olan insan kalabalığı. Her şeye rağmen hayat devam ediyor, işler yaz rehavesinden kurtuluyordu.

Çarşıdaki hareketin aksine mahalle sessizdi. Selen ve Eylem'le birlikte mahallelerine sık sık gelip giden arkadaşları da gitmişti. Şimdi bir eksiklik, bir boşluk vardı. Belki de Sinan'a öyle geliyordu.

Devrim'i geldiğinin ertesi günü yoldan geçerken gördü. Öyle evlerinin camından dışarı bakıyordu. Sinan ilk kez Devrim'i gördüğüne bu kadar çok sevindi. En son Süleymanlara kendini sunmadan iki gün önce görmüştü. Sağ salim kurtarıldığını biliyordu ama pencerenin ardından da olsa onu kanlı canlı görmek başkaydı. El sallayıp gülümsedi. Devrim de belli belirsiz bir karşılık verdi. Sinan sonraki günler, bahçede görürüm ya da bodruma gelir diye bekledi ama Devrim hiç gelmedi.

Sinan akşam yemeğinden sonra bodruma iniyor, ders çalışıyordu. Hâlâ bazen orada uyuyordu. Uyumadığında da, erkenden kalkıp aşağı iniyor, evden aşırıldığı kahvaltılıkları yerken biraz kitap karıştırıyordu. Arada etrafa bakıp, bodrumda daha kalıcı bir düzen kurmayı hayal ediyordu. Annesinin bodrumu nihayet bir işe yarayacak gibiydi. Geçen yılın aksine, dükkânı en geç açan esnaf olmuştu. Kepenkleri kaldırma saati neredeyse onu buluyordu. Babası dükkânları birleştirmeyi kabul etmişti ama detaylı bir planla bunu üç ay gibi bir süreye yaymıştı. Kendi dükkânını tasfiye edecekti. Hem kendisinin bunu daha profesyonelce yapacağını düşünüyor, hem de Sinan'ın dükkânı çarşının göbeğinde olduğundan orada daha iyi kazanacağını hesap ediyordu. İşler bu noktaya vardığından Sinan'ın bodrumda çalışmasına, dükkânı geç açmasına ses etmiyordu.

Sinan ilk hafta bodrumda ne zaman bir ses işitse

Devrim'in geldiğini düşündü. Hiç uğramamasına şaşırıyordu. Küsmüş müydü Sinan'a babasıyla konuştu diye, yoksa olanlardan çok korkup içine mi kapanmıştı ya da yasak mı konulmuştu? Nevin Teyze'yi bir kere yolda gördüğünde kadın kendisine çok sıcak davranmıştı. Bir yaz içinde beş yıl yaşlanmış gibi görünüyordu. O gece gözlerinde gördüğü hüznün bir daha kaybolmamak üzere yerleşmişti. Genç oğlunu yıllar önce trafik kazasında kaybeden uzak bir akrabasının yüzünde görmüştü bir de o metanetle gülümseyen, hem çok derin, hem de bomboş bakabilen gözleri. Sinan konuyu hatırlatmamak için "Devrim nasıl?" diye sormadı ama bu olayın onları yakınlaştırdığını, kadının her şeye rağmen kendisine minnet duyduğunu anladı.

Sinan sanki aynı günü tekrar tekrar yaşıyordu. İş, ev, bodrum, ders. Ama artık hiç sıkılmıyordu. Hayatındaki tek değişken hava durumuydu. Aşırı sıcak bir yazdan sonra, sonbahar yağmur çamur içinde geçmişti. Sabahın ayağına bakılacak olursa, yıl son sürprizini de dondurucu bir soğukla yapacak gibiydi. Sinan şikâyetçi değildi. Bodrumdaki kanepede keçe yününden yapılma ağır battaniyenin altında uyuyakalmıştı. Bir çıtırtı duydu. Uykuyla uyanıklık arasında yine bir an Devrim'in geldiğini düşündü ama ciddiye almadı, tekrar daldı. Kapı açıldı. Hayal meyal gıcirtıyı işitti. Dışarıdan içeriye bir ışık huzmesi girince bu kez biraz doğruldu, elleriyle gözlerini ovuşturup "Devrim?" dedi. Bir gölge hızlıca gelip başını kanepenin koluna yapıştırdı. Tabancanın buz gibi namlusunu ensesine dayadı. Sinan daha ne olduğunu anlayamadan, kalın bir erkek sesi, "Süleyman'ı sahipsiz mi sandın lan," deyip tetiği çekti.

İKİNCİ KISIM

Ceren oturma odasında ağlıyordu. Salonda telefonda konuşan babasının sesinde bir aciliyet, bir telaş vardı. Nedenini bilmesede de ablasıyla ilgili olduğunu biliyordu. Birkaç defa dışarı çıkmaya çalışmış, annesi apar topar onu odaya geri sokmuştu. Annesinin gözleri kan çanağına dönmüştü. Babası, annesinin “Adama inme incek” dediği bir haldeydi. Kızılmıyordu. Sesi yüksekti ama daha çok panik halinde bir şey rica ediyormuş gibiydi. Ama Ceren’in odadan çıktığını görünce çok kızılıyordu. Hatta bir defasında elini vuracakmış gibi kaldırmış, üst dişiyle altdudağını ısırıp üstüne doğru gelmiş, Ceren oturma odasına kaçıp kapıyı yüzüne kapatmıştı.

Sinan’a olanlar Ceren’i perişan etmişti. Midesi bozulmuş, aşırı kilo vermiş, geceleri tek başına uyuyamaz olmuştu. Yüzündeki kaygı ifadesi artık kalıcı olmuştu. Sürekli kötü bir haber almış gibi bakıyordu. Annesinin Selen’in yatağında yatması bile yetmiyor, gecenin bir vakti yanına sokuluyordu. Saklamak için gösterilen bütün gayrete rağmen, Ceren bir şekilde anlamıştı. Ablasını da kaybedecekti. Hapse atılmıştı. Ama geçen yıl yaşananlardan sonra bunun kendisinden gizlenmesini anlamıyor, ablasının hapiste öleceğini düşünüyordu. Tıpkı

geçen yıl karakolda ölen çocuk gibi. Önce Sinan, şimdi Selen. Sevdığı herkes ölecekti.

* * *

Selen İzmir'de katıldığı ilk eylemde yakalanıp tutuklanmıştı. Sıkıyönetim ilan edildiğinden gösteri, eylem, yürüyüş, protesto her şey yasaktı ama yasaklar sık sık deliniyordu. Okuldaki bazı arkadaşlarının uyarılarına rağmen Selen amfideki çağrıya uymuş, eyleme gitmişti. Daha toparlanıp eyleme başlayamadan polis meydanı basmış, hepsi kaçmış, polis yakaladıklarını tutuklamıştı. Selen bir arkadaşıyla birlikte dolmuş durağına kadar kaçmayı başarmıştı ama onları nefes nefese dolmuş beklerken gören polis şüphelenmiş ikisini de arabaya atmıştı. O sırada dolmuş gelmiş, polisi görünce şoför durmadan devam etmişti.

Yakalanan herkes, mahkemeye çıkana kadar hapiste tutuluyordu. Gözaltında geçen sürenin en berbat dönem olduğu, pek çok gencin bir an önce hapse atılmayı beklediği söyleniyordu. Selen'den gözaltı süresince haber alınamadı. Büyük hala eve gelmediğini haber verdikten sonraki üç gün boyunca İzmir'in bütün karakollarında Selen arandı. Adnan Bey arabaya atlayıp İzmir'e gitti. Selen'in sınıf arkadaşlarından hangi semtte, hangi eyleme katıldığını öğrendi. Eyleme katılan ama kaçmayı başaran gençlerle konuştu. Polisin hangi karakollara götürmüş olabileceğini tespit etti. Ama Adnan Bey'in yaptığını o kadar çok kişi yapıyordu ki karakolların önü gerçek anlamıyla ana baba günü gibiydi. Bu arada fellik fellik torpil aranıyordu. Adnan Bey'in yıllar önce doğum yaparken ölen ablasının kocası emekli albaydı. Adam tekrar evlenmişti ve eski karısının ailesiyle pek bir ilişkisi kalmamıştı. Ama karanlık zamanlardı. Herkes duruma göre yakın, uzak, dost ya da

düşman olabilirdi. Adam devreye sokuldu. Konu siyasetse, hele ki kişi devrimciyse, torpilin asla işe yaramadığı söyleniyordu ama kimse de torpilsiz kalmıyordu. Selen'e olanları duyan herkes ilk olarak "Torpil var mı?" diye soruyor, dıdısının dıdısının yardımcı olabileceğini söylüyor ama hepsi lafta kalıyordu.

Adnan Bey'in yılmadan bütün karakollara başvurmasından mı, götürüldüğünü düşündüğü birkaç karakola günde on defa gitmesinden mi, eniştenin torpili işlediğinden mi bilinmez, üç gün sonra Selen'in nerede olduğu öğrenildi. Sorgusu bitmiş, cezaevine yollanmıştı. Adnan Bey bu haberi karısına müjde gibi vermişti. İkisi de kızlarının o sorgudan ne halde çıktığını tahmin edebiliyordu ama olsundu, en azından sağdı, yeri yurdu belliydi. Çocuklarından hiç haber alamayan o kadar çok aile vardı ki, karıkoca durumlarına şükrediyorlardı.

Adnan Bey hemen sonrasında eve döndü. İşte o sonu gelmez telefon konuşmaları da o zaman başladı. Eniştenin bu kez kızlarını görebilmek ve bir an önce mahkemeye çıkarılmasını sağlamak için yardım istiyorlardı. Duruşma tarihleri son derece keyfiydi. Hüküm giymemiş, hatta ilk duruşmada salıverilmiş pek çok genç aylarca hapiste kalabiliyordu.

* * *

Eniştenin torpili görüş ayarlamada işe yaradı. Ceren bütün İzmir yolu boyunca anne ve babasıyla kavga etti. Ablasını görmeye o da gelecekti. Onlar anne babaysa o da kardeşti. Görmek onun da hakkıydı. Semra Hanım sadece cezaevi ziyareti çocuklara uygun olmadığı için değil, Selen'i ne şekilde bulacaklarını bilmediği için de gelsin istemiyordu. İşkence izlerini göstermemek için hapishanelerde görüşe kolay kolay izin verilmediği söyleniyordu.

Verildiği zaman bile sorgudan epey sonraya veriliyordu. Selen'in sorgusu biteli üç hafta olmuştu. Semra Hanım bile görmekten imtina ediyordu. Bir tarafı kızını görmezse öleceğini, diğer tarafı görürse öleceğini söylüyordu. Ceren'e bunu yaşatmak istemiyordu, kız zaten yeterince sarsılmıştı. Ama Ceren susmuyordu. Onu da götürmezlerse bir daha asla yemek yememekle tehdit ediyor, kendince annesini en zayıf yerinden vuruyordu.

"Zaten kuş kadar yiyordun kızım, onu da yeme, bir şey fark etmez."

"Süt de içmem, okula da gitmem, tüm derslerimden zayıf not alırım," diye el yükseltirken babası dayanamadı.

"Tamam tamam, gelebilirsin." Annesi, "Sen ne yapıyorsun Adnan, delirdin mi?" demeye kalmadan, "Ama bir şartla," diye ekledi babası. "Benimle birlikte arkada duracaksın, elimi asla bırakmayacaksın."

Ceren arka koltuktan uzanıp babasının boynuna sarıldı. Semra Hanım şaşkınlıkla kocasına baktı. "Arkada durmak ne demek Adnan? Küs değilsin inşallah kızına. Kötü bir şey söyler, kızmaya kalkarsan yeminle affetmem," dedi. Semra Hanım kocasına çok az diklenirdi, diklendiğinde de asla esnemeyeceğini Adnan Bey bilirdi. Bir daha da konuşmadı, Ceren'in gevezeliğini kocasına bıraktı. Pencereden kasımın ayazının kırılğan asma dallarını sağa sola savuruşunu izlerken, geçen kasım lisedeki eylemin gecesinde "Yasin" okurken, en kötüsünü yaşamış olmayı dilediğini hatırladı. O gece yedikleri kapama, mumunu üfledikleri çirkin pasta bugünün yanında gerçekten de bayram kutlaması gibiydi. Sonrasında Sinan geldi aklına. Handan Hanım'ın hali Selen tutuklanana kadar bir saniye bile aklından çıkmamıştı. Allah kusur tutar diye korktu. İçinden defalarca şükretti.

Görüş günü hepsi sessiz ve gergindi. Ceren'in heyecandan midesi bulanıyordu ama götürmekten vazgeçerler diye sesini çıkarmıyordu. Adnan Bey bir devlet kurumuna gittiği için özenle tıraş olmuş, takım elbisesini giymişti. Aklınca polislerin gözüne girmeye, şeflere iyi bir izlenim vermeye çalışıyordu. Sanki Selen'in nasıl bir aileden geldiğini, yaptığının çocukluktan başka bir şey olmadığını, asla öyle yetiştirilmediğini anlarılarsa, "Bir yanlış anlama olmuş Adnan Bey, buyurun kızınızı" diyeceklerdi. Semra Hanım her zamanki gibiydi: tertipli, mazbut, hanım görünümlü. Tutuklulara bir şey verilemeyeceği konusunda uyarılmalarına rağmen, börekler, sarmalar, kuru köfteler, kurabiyeler hazırlanıp paketlenmişti. Adnan Bey kızmış, Semra Hanım diretmişti. Çok sevdiği cevizli keki olsun ona ulaştırabilirse, sanki Selen'i oradan tez çıkarabileceklerine inanacaktı.

Cezaevine görüşten iki saat önce vardılar. Üç saat kalın ve yüksek tel örgülerle çevrilmiş avlunun dışında tutuldular. Bomboş bir tepeye kurulmuş cezaevinin etrafı o kadar boştu ki sanki olan ağaçlar kesilmiş, otlar yolunmuştu. Rüzgâr çıplak tepede hızını kesecek bir şey bulamadığından arabalara, insanlara çarpıyor, kulaklarda tokat gibi patlıyordu. Orada en az on derece daha soğuk hissedilen kasım ayazı, sığınacak arabası olmayan insanların yüzlerini yamultuyordu. Bekleyenler sürekli hareket ediyor, ellerini kollarını sallıyor, yanaklarını şişiriyor, ağızlarını açıp kapıyor, kaybettikleri duyularını geri getirmeye çalışıyorlardı. Ceren ve ailesi arabanın içinde palto, eldiven ve atkıyla oturmalarına rağmen donuyorlardı. Adnan Bey sık sık, tel örgünün oraya gidip ardındaki kulübede ısınan güvenlik görevlilerine bakıyor, terslerine gitmemek için bir şey sormıyor ama orada olduklarını ve beklediklerini hatırlatmak istiyordu. Kapının ardına dizilmiş zırhlı araçlar boştu ama varlıkları yetiyordu. İncecik ceketlerle

öylece duran, soğuktan akan burunlarını ve gözlerini artık silmekten vazgeçmiş onca insan çıt çıkarmıyor, “Bu kapı neden açılmıyor” demiyordu.

Nihayet avluya alındıklarında öyle bir hava vardı ki asker “Önce elimiöp” dese öpecek duruma gelmişlerdi. Her geçişten sonra kilitlenen döner bir metal kapıdan tek tek girdiler. Kimliklere bakıldı, kayıtlar alındı, üstler arandı. Takım elbiseli, çarıklı demeden herkesin ayakka-bıları çıkarıldı, bacak içlerine kadar yoklandı. Semra Hanım kocasının nasıl gerildiğini, evladının onu düşürdüğü bu duruma için için nasıl içerlediğini görebiliyordu. Herkese otomatikleşmiş bir şekilde aynını yapan görevli, son anda sadece Adnan Bey’le göz teması kurup “Buyurun” diyerek bekleme salonunu gösterince, Adnan Bey beklediği özel muameleyi görmüş gibi, “Eksik olma oğlum,” dedi babacan bir otoriteyle. Belki kadınları arayan kadın görevli sadece bir tane olduğundan, Semra Hanım’ın kontrolü uzun sürmedi. Önündeki bazı kadınların yiyeceklerinin alındığını gördü. Kat kat giyinmiş şalvarlı tom-bul bir köylü kadın, taşıdığı torbadan gazeteye sarılı bir paket çıkarıp göğsüne soktu. Semra Hanım’ın baktığını görünce mahcup bir şekilde gülümsedi. Semra Hanım başıyla onayladı kadını. Kendi vücudu, içinde bir paket gizleyebilecek kadar katmanlı, kıyafetleri de aba gibi olmadığından ne yapacağını bilemeyip son anda Ceren’in iki bez bebeğini taşıdığı hasır plaj çantasının içine attı. Ceren yazın deniz tatilinde aldıracağı bu çantayı o kadar çok seviyordu ki, sırf onu taşımak için bebeklerinden ayrılamazmış rolü yapıyordu. Ceren bakınca annesi göz kırptı. O da anlayıp sustu. Aramayı öndeki köylü kadınla birlikte sorunsuz atlattılar. Görevli kadın Ceren’in üstünü aramadı. Çantasında ne olduğunu sorunca, Ceren zevkle bebeğini çıkarıp gevezeliğe başladı. Görevli kadın biraz gülümseyip şakalaştıktan sonra Ceren’in

geçmesine izin verdi. Ceren annesinin yanına gelince, "Beni getirmekle iyi etmemiş misin?" dedi kendinden hoşnut.

* * *

Bunca hazırlık ve bunca beklemenin üzerine görüşme toplam 20 dakika sürdü. Labirent gibi koridorlardan geçtiler. Babasının elini tutmuş polisi takip ederken sürekli sağa sola dönmekten Ceren'in başı o kadar dönmüştü ki tek başlarına asla çıkış yolunu bulamayacaklarını ve ömür boyu hapiste kalacaklarını düşündü.

Hapishane evlerinin bodrum katına benziyordu. Her bir köşesinde karanlık kapılar, gizemli sesler vardı. Sadece burası daha temiz ve büyüktü. Nihayet koridorun sonundaki kapı daha geniş bir hole açıldığında Selen karşılarında beliriverdi. Hepsi irkildi. Sanki günlerdir buna hazırlanmıyorlar, saatlerdir bunu beklemiyorlardı. Daha yürünecek koridorlar, aşılacak kapılar, güvenlikler, beklenecek sert banklar vardı. Selen'in gelişi gümbür gümbür duyurulacak, onlar da kendilerini yaklaşan her saniyeye hazırlayacaktı. Böyle aniden karşılına çıkınca annesi, kendine bin defa yapmayacağını söylediği şeyi yapıp hıçkırıklara boğuldu. Dizinin bağı çözüldü. Asker, düşmesin diye kolunu tuttu. "Gel teyze, otur şöyle," dedi, ahşap bir sandalye uzatarak. Adnan Bey, Ceren'in elini o kadar fena sıktı ki, Ceren kemiklerinin kırıldığını sandı. Ama Ceren, ablasını karşısında görmekten çok görünüşüne şaşırdığı için acısını çok sonra fark etti.

Olduğu mesafeden yara bere var mı göremiyordu ama sopa gibi uzun ve ince bir hayalet vardı karşısında. Ardında durduğu parmaklıklardan tek farkı daha silik olmasıydı.

Selen de ağlamaya başladı. Annesininki gibi değil,

sessiz sessiz. Sonra Ceren'i gösterip, "Ya bunu niye getirdiniz?" dedi gülmeye çalışarak. Annesi de güldü. "Dinletemedik," dedi hıçkırmaya devam ederek. Kimse ne söyleyeceğini bilemedi.

Ceren babasının elinden kurtulmak istedi ama babası bırakmadı. Sonra tuhaf boğuk bir sesle, sordu:

"Sor bakalım Semra, yattığı yer soğuk muymuş?"

Semra Hanım'ın bir an hıçkırığı kesildi, şaşkınlıkla kocasına baktı. Adnan Bey ona bakmıyordu. Gözlerini önündeki bir noktaya dikmiş, insanüstü bir güçle orada öylece ayakta durmaya ve ifadesini sabit tutmaya çabalıyordu. Semra Hanım sadece acıdı kocasına. Bir deri bir kemik kalmış, saç pırıltısını, gözü ferini yitirmiş Selen ise, babası onu böyle reddedince sanki iyice silikleşti. Kaldıkları yer çok soğuk oluyordu, kimse paltosunu çıkarmıyor, ısınmak için daracık şiltede iki kişi yattıkları oluyordu. "Yok, içerisi kalabalık, battaniyelerimiz var, soğuk olmuyor," dedi. Semra Hanım ayağa kalkmaya cesaret edip kızının yanına geldi, demir parmaklıktan elini uzattı. Merak ettiği bir sürü şey vardı ama hepsi birden anlamını kaybetti. El tutuşup ağlaşırlarken Adnan Bey'in boğuk sesi tekrar duyuldu:

"Kızların..." sesi çatallaştı, tekrar topladı, "... kızların buralarına buralarına vuruyorlarmış," dedi eliyle böbreklerini ve karnının biraz altını göstererek. "Sor bakalım vurmuşlar mı?" Semra Hanım ile Selen bakiştılar. Ceren de babasına kaygıyla baktı. Selen babasının duyduğu bir şeye takılma huyu olduğunu ve kendince bunun önemli bir nedeni olduğunu bilirdi. Her taraflarına vurmuşlardı. Oralarına özel olarak daha çok vurdularsa bile hatırlamıyordu. "Yok," diye seslendi. "Vurmadılar."

Görevli saat uyarısı yapınca, Semra Hanım kocasının garipliklerine kulağını tıkamaya karar verdi. Kızına merak etmemesini, en iyi avukatı tuttuklarını, bir an ön-

ce duruşmaya çıkarmak için çabaladıklarını, avukatın çok umutlu olduğunu, ona kızmadıklarını, her şeyin düzeleceğini, onu çok sevdiklerini, babasına da bakmamasını, adamın perişan olduğunu ama bunları düşünmemesi gerektiğini, güçlü olmasını, ne veriyorlarsa yemesini, ne diyorlarsa yapmasını, en kötüsünün geçtiğini, onu çok sevdiklerini....

Görevli gelip görüşün bittiğini söyleyince bu kez onun eline sarıldı. Koridorda yürürken Ceren'in çantasından aldığı paketi uzattı.

"Oğlum, ister kendin ye, ister şu kıza birazını ver. Nasıl uygun görürsen de Allah helal etsin."

Asker, Selen'den bile genç görünüyordu. Feleğin çemberinden geçmiş bir hali yoktu.

Semra Hanım öyle deyince yanakları kıpkırmızı oldu. Ne diyeceğini bilemedi. "Yoh teyze, yassah. Emirler öyle," dedi sert bir Doğu aksanıyla.

"Biliyorum oğlum. Başın derde girmesin. Buraya bırakıyorum, İstersen atarsın," dedi elini hiç bırakmadan ve göz kontağını kesmeden. Askerin kadının yaşlı gözlerine bakarken asabı bozuldu, başını öne eğdi. Kendini toplayıp, "Süre doldu, vedalaşın hadi teyze," dedi. Alelacele vedalaştılar. Adnan Bey olduğu yerden kımıldamıyor ama kendisiyle mücadele ediyor gibi görünüyordu. Ceren, babasını Selen'e doğru ilerlemesi için bir-iki kez çekiştirdi. Ama babası onu geri çekti. Ceren bunun üzerine kızıp öteki eliyle babasının bileğine tırnaklarını geçirdi. Adnan Bey şaşkınlıkla bir an elini gevşetince de elini kurtarıp ablasına doğru koştu. Parmaklıklar ardından sarılmaya çalışırken kendisini tutamayıp bağırdı:

"Sinan Abi'yi öldürdüler, abla! Sinan Abi'yi öldürdüler!" Sonra bağıra bağıra ağlamaya başladı. Selen dili tutulmuş, kâğıt gibi bembeyaz bir suratla artlarından bakarken, apar topar oradan çıkarıldılar.

Semra Hanım sinirden köpürüyordu. Kızını bin defa tembihlemişti. İlk defa ciddi ciddi pataklamak istiyordu ama artık içinde tuttuğu ne kadar şey varsa hepsini bırakmış gibi avaz avaz ağlamasına bakınca onun için endişelenmekten kendini alamadı. Allahtan Adnan Bey kızını kucağına almıştı. Her nasılsa kızmamıştı. Saçını okşayıp, “Geçti, geçti,” diyordu.

“Kendi yaptığını unutturdu diye hoşuna gitmiştir,” diye düşündü yine öfkeyle Semra Hanım. Sonra haksızlık ettiği sonucuna varıp üzüldü. Herkesin siniri bozuktu, herkes acısını kendince yaşıyordu. Ama kalbinin fazla da yumuşamasına izin vermedi. Herkes kendi acısını, derdini ne de çok önemsiyordu! Ne kadar bencillerdi. Hadi Ceren çocuktuk ve olanların altından kalkamıyordu. Ya kocası? Kız o haldeyken o tavırlar neydi öyle? İnsan bir kerede kendini unuttur, ona iyi hissettirecek neyse onu yapardı. *Zavallı yavrucağ, o buz gibi hücrede tanımadığı bir sürü insanın içinde bir de buna kahrolacak. Ne olduğunu da anlamayacak, soramayacak, konuşamayacak.* Düşündükçe çıldıracak gibi oluyordu. Ceren’in sesi hafifledi, kesik inlemelere dönüştü. O sırada yanındaki asker bir şey dedi.

“Pardon, ne dedin oğlum?” dedi fark edince. Ceren duyup tekrar ağlamaya başlamasın diye asker sessizce, “Sinan da mı devrimciydi teyze?” diye sordu.

Semra Hanım çocuğa şefkatle baktı. Şu anda ona kocası ve kızından daha çok sevgi duyuyordu. Belki için için Selen’e o paketi iletisin diye çocuğu sevmek istiyordu. Çıkışa yaklaşmışlardı.

“Yok oğlum,” dedi yine gözlerinin içine bakarak. “Siyasi değildi. Senin gibi efendi, gencecik bir delikanlıydı.” Asker yine kızardı, gözlerini yere indirdi. Kapıyı açıp onları bekleme salonuna yollayınca elindeki paketle gerisin geri döndü.

Selen yere düşmemek için parmaklıklara sıkı sıkı tutunuyordu. Gardiyan kolundan çekiştirince parmaklığı bıraktı. Gözlerini açtığında koğuştaydı. Hayal meyal gardiyanların yüzünü tokatladığını, kolundan bacağından tutup taşıdıklarını hatırlıyordu. Revire götürülmeyi ummuştu. İlaç versinler, uyutsunlar, uyandığında her şey bir kâbustan ibaret olsun istiyordu. Ama revir dayaktan, işkenceden ölümün kıyısına gelmiş tutuklularla doluydu. Fenalık geçirmek sıradan bir şeydi. İçeri girdiğinden beri kalabalıktan, klostrofobiden, panik ataktan fenalık geçiren bir sürü kadın görmüştü. Değil onlar, ciddi sinir krizi geçirip etrafa saldıran bir kadın bile revirde ilaçla değil, gözlerinin önünde dayakla bayıltılmıştı.

Selen şimdiye kadar dirayetini kaybetmemişti. Soğukluğuyla etrafına bir duvar örmüştü. Sanki ancak böyle ayakta durabiliyor, ancak bu şekilde orada geçici olduğuna kendini ikna edebiliyordu. Sanki azıcık zayıflık gösterse o hapishane onu ele geçirecekti. Bazı kadınlar evlerinde gibi rahattı. Selen onları hapishane dışında hayal edemiyordu. O meşhur hapishane dayanışmasından da, etrafındaki kadın lakırdılarından da hiç hoşlanmamıştı. Bazen içinden ilk kez babasının yetiştirdiği küçük burjuva kızın çıktığını düşünüyor, bunu devrimciliğine yakıştıramıyordu. Ama sadece korkuyordu. Oraya katlanamamaktan, panik atak ya da sinir krizi geçirmekten ya da ait olmaktan, kanıksamaktan, her şeyden korkuyor, en ufak bir hareketi bile bu dengeyi sarsarmış gibi kaskatı duruyordu. Kadınlar ona "Sopa" diyordu. Ve bu sadece çoğundan uzun ve ince olduğu için değildi.

Ama şimdi, ilk defa hapiste olduğunu idrak etmiş gibi, nefesleri açlık kokan kalabalık; üzeri pislik ve çentik

kaplı duvarlar; demir parmaklıklar; koğuşun ardındaki başka duvarlar, parmaklıklar; onları 24 saat gözetlemekten çok dikizleyen, vatani görevlerini yapsınlar diye yollanmış 18 yaşında olduklarına bin şahit isteyen askerler; nerede olduklarını, bedenlerindeki ve ruhlarındaki ağrıları unutmak için yapılan sonu gelmez lakırdılar üstüne üstüne geliyordu. Askerin annesinin hatırına verdiği yiyecekler koğuşta bayram havası yarattı ama Selen sadece iki lokma yiyebildi. Müptelası olduğu sigaranın, koğuşun içinde bir bulut gibi asılı duran dumanından boğuldu. Kaçacak yer aradı, bulamayınca rutubet ve mahkûm kokan bir battaniyenin altından üç saat çıkmadı.

* * *

“Başka bir şey oynayalım. Oraya inersem ayakkabılarım çamur olur.”

Selen, Sinan'ın bembeyaz lastik ayakkabılarına ve baldırının ortasına kadar çekilmiş beyaz çoraplarına baktı. Gözü sonra terliklerinin içinde kuru toprakla hafif karar-mış kendi çıplak ayaklarına kaydı. Tırnaklarını yine yamuk yumuk kesmiş, unuttuğu iki tanesinin içine pislik girmişti. Halbuki daha dün gece annesi onu keseleye keseleye yıkamıştı, tırnaklarını da kesmek istemiş ama Selen izin vermemişti. Çünkü annesi hemen uzamasın diye çok derinden kesiyor, sonra iki gün tırnak dipleri acıyordu. Yıkandığı suyu ikinci defa değiştirirken annesi yine, “Bir haftada nasıl bu kadar pisleniyorsun anlamıyorum. Üstelik her gün ayaklarını dizlerine kadar yıkıyoruz. Yaz gelsin seni her gün banyoya atıcam. O zaman kendin yıkanabilirsin,” demişti gülerek. Selen ne kadar temizlenirse temizlensin pisliğin onu hep takip edip bulduğuna inanır olmuştur artık. Ceren'le arka bahçede oynadıklarında da eve hep yüzünde çamur, saçında çer çöp, ayakları kapkara

döner o olurdu. Hele Sinan, her zaman dergilerde gördüğü model çocuklar gibiydi. Sanki ne yaparsa yapsın pislenmiyordu. Sinan da ayaklarına bakıyordu.

“Neyle kestin bu tırnakları? Bahçe makasıyla mı?” dedi gülerek. Selen utandı ama bunu göstermeye hiç niyeti yoktu.

“Ben dereye iniyorum. Yeni bir yer buldum. Tama mı kil. Sen gelme o zaman. Ayakkabılarınıla oyna,” dedi ve düz yolda yürür gibi bir çırpıda dereye indi. Sinan her zamanki gibi dayanamadı. Ayakkabılarını çıkarıp çoraplarını özenle içlerine soktu. Bağcıklarını birbirine bağlayıp omzuna attı ve Selen’in peşi sıra dereye indi.

Kil gerçekten çoktu ve neredeyse katıksızdı. Çok iyi şekil alıyordu. Orada, derenin taşları üzerine oturup düşünebildikleri tüm hayvanları yaptılar. Sinan bu işte çok iyiydi. Selen onunla yarışamayacağını bildiğinden ejderha, dinozor gibi fantastik hayvanlar yapmaya uğraşüyor, Sinan onları pek bilmediğinden, bilmem ne kitabında gördüğünün aynen öyle olduğunu iddia ediyordu. Sonra Sinan bir kız yaptı. Dizüstü etek giymiş mükemmel bir kız çocuğu. Saçının atkuyruğunu bile nasıl becerdiyse taktı.

“Çok güzel oldu!” dedi Selen heyecanla, “Benim olsun mu?”

“Yok, bu benim.”

“Ya hadi versene, n’olur. Bu kız bi kere. Bana daha çok benziyor.” Sinan kahkaha attı.

“Neresi benziyor bunun sana erkek Fatma!” dedi neşyle, sonra biraz utanarak ciddiyetle ekledi, “Bunu Sedef’e vericem.”

Selen kıpkırmızı oldu. Sedef sınıf arkadaşıydı. Sürekli övülmesine rağmen en ufak şeyde ağlayan mıy mıy bir kızdı. Bütün oğlanlar ona âşıktı, bütün kızlar da ya ona benzemek ya da onun yakınında olmak isterdi.

“Bunu ona verirsen hemen ağlar, gider öğretmene şikâyet eder,” dedi.

“Okulda vermicem herhalde. O salak oğlanlar ne sanıyo ki onu? İyi aile kızı o. Yüz verse adı çıkar, bilmiyorlar mı?” dedi biraz hiddetlenerek.

“E nerde vereceksin?”

“Annesiyle bazen bize geliyolar. Oynuyoruz, o zaman vericem.”

Selen yine kıpkırmızı oldu. Sinan bir sınıf büyük olduğundan Sedef’le alakası olduğunu hiç düşünmemişti. Hele ki işi pişirmek üzere olduklarını. Yaptığı yamuk yumuk hayvanları kırmaya başladı.

“N’oldu kız? Üzülme, sana da yapıyorum bir tane,” dedi Sinan. Selen kırdığı hayvanları yeniden ıslatmak için dereye gitti. Hepsini birleştirip, kocaman bir top yapıp yanında getirdiği torbaya koydu. Annesi eve kil getirmesinden hoşlanmazdı ama bodruma koyacaktı. Bahar yağmurları bir süre sonra başlayacak, dereye gelemeyecekti. Yağmur yağdığında canı çok sıkılıyordu. Gökyüzüne baktı. Güneş bir süre sonra batacaktı. Normalde güneşin battıktan sonra geride bıraktığı kızılığın bitimine, çukurda kaldığı için daha hızlı kararan dere yatağı içini ürpertene kadar beklerdi ama bugün gitmek istiyordu. Ellerini ayaklarını dereye yıkarken, akşam annesinden tırnaklarını düzgün bir şekilde kesmesini isteyecekti. Terliklerini de yıkayıp giydi.

“Gidiyor muyuz? Daha erken değil mi?” dedi Sinan. O da ayaklarını yıkamaya başlamıştı.

“Yarın matematik sınavım var. Çalışmam lazım.”

“Git bak, seni yaptım. Taşın üstüne koydum kurusun diye,” dedi Sinan muzipçe.

Selen alay ettiğini anladı. Yine de gitti baktı. Öyle upuzun, kız mı erkek mi olduğu belli olmayan biri vardı taşın üstünde. Yürüyüp gidecekti ama baş kısmında bir gariplik olduğunu düşünüp eğilip baktı. Başının iki yanına kocaman iki kulak konmuştu. Elleri istemsizce kulak-

larına gitti. O kadar kepçe miydi? Döndü Sinan'a baktı. Sinan taşa oturmuş, ayaklarının kurumasını bekliyordu. Çok komik bir şey yapmış gibi pişkin pişkin sırtıyordu. Birbirine bağlı ayakkabıları, içlerine özenle yerleştirilmiş beyaz çoraplarıyla tüm bu öğleden sonra aktivitesinden hiç zarar görmemiş vaziyette pırıl pırıl duruyordu. Selen ani bir hareketle ayakkabıya uzandı ve dereye fırlattı. Hayal meyal Sinan'ın yüzündeki sırıtışın dehşete döndüğünü gördü. Koşarak oradan kaçarken Sinan arkasından bağıırıyordu.

Sinan olmasa da birileri bağıırıyordu. Güçbela gözlemini açtı. Emine korkuyla yüzüne bakıyordu.

"N'oldu yahu? Gözler fal taşı gibi açık uyunur mu? Öldün sandık!" Sonra diğer kadınlara bakıp, "Gelsenize yahu! Kaldıralım şunu," dedi.

* * *

Selen doğrudu. Gözler onun üzerindeydi. Emine bir şeyler soruyor, söylüyordu, yarı duyuyor yarı duymuyordu. Bilincinin bir kısmı hâlâ dere yatağındaydı. Bir yandan da bu saçma hatırayı nereden deşip çıkardığını anlamaya çalışıyordu. Sinan'ın öldüğü gerçeğini aniden hatırlayınca kalbine bir acı saplandı. Aynı anda gırtlğından bir böğürtü yükseldi. Emine yatağı düşmesin diye sıkı sıkı sarıldı ona. "Bir bardak su daha dökelim başından, kızlar hadi!" diye bağırdı sabırsızlıkla. Selen'in eli başına gitti, ıslak olduğunu fark etti, zaten üşüyordu. "Hayır hayır!" diye bağırdı. Onu düşmesin diye tutan Emine'ye sarıldı ve hüngür hüngür ağladı. Neden sonra Emine onu kendisinden uzaklaştırdı. Selen'e kalsa girdiğı her pozisyonda ömür boyu kalabilirdi. Başına dökmedikleri suyu içsin diye ağzına verdi. Selen itiraz etmedi.

"Hah şöyle," dedi Emine. "Annenin yolladığı yiye-

ceklerden ayırdık sana, hadi bir-iki lokma ye, kendine gelirsın.”

Selen önüne açılan paketten cevizli keke uzandı. Her lokması, sonsuza kadar kaybettiğı çocukluğunun son kırıntılarını çiğneyip yutuyormuş gibi boğazına dizildi. Emine bir yandan konuşuyordu. Ne olduğunu, ne duyduğunu soruyor, konuşmanın ona iyi geleceğine ikna etmeye çalışıyordu.

“Sinan öldü,” dedi Selen yüz defa yutkunduktan sonra. Emine elinden tuttu.

“Off off...” dedi kendi kendine konuşur gibi, “devrimciler ölüyor, alışmak lazım diyorlar ama alışılmıyor biliyorum. Ben üç tane dava arkadaşımı kaybettim. Hâlâ dünmüş gibi içim acır.”

“Sinan devrimci değildi.” Emine şaşırdı. Diğer kızlar da birbirlerine baktı. Siyasi olmayan bir ölümü teselli etmek hepsi için daha zordu.

“Kimdi peki? Yakın akraban, abin, kardeşin falan değildi, değil mi?” diye sordu Emine endişeyle.

“Hayır,” dedi Selen, “ilk aşkımdı.”

3

Devrim, odasının kapısını kapatınca içinden bir oh çekti. Salonda teyzesiyle ablası kavga ediyordu. Annesi de ikisini sakinleştirmeye çalışıyordu. Eylem bir süre sonra annesini yurda geri dönmekle tehdit edecek, annesi yalvarmaya başlayacaktı. Devrim, Eylem bir an önce yurda dönsün istiyordu. Çünkü bu dört odalı yalı dairesine en az babası kadar uymuyordu.

Devrim okula gitmek için erkenden kalkıyor, denize

bakan silme cam cephenin önündeki sallanan koltuğunda, ipek sabahlığıyla ilk köpüklü kahvesini içen, ilk sigarasını tüttüren teyzesiyle laflıyordu. Annesi onlara kahvaltı hazırlarken, teyzesi ona fantastik şeyler anlatıyordu. Bunlar bir komşunun yaptığı bir şeyden, bir restoranda ilk kez tattığı bir yiyecekten ya da kocasının zamanında söylemiş olduğu bir laftan ibaret sıradan şeylerdi ama Devrim için teyzesinin hayatı, evi, eşyaları, üzerindeki sabahlığı, ne kadar temizlese de sabahları göz altında biriken rimeli, her şeyi çok fantastikti. Sanki şaşaalı dönemi geride kalmış bir Yeşilçam aktristi gibiydi. Annesi onları kahvaltıya çağırdığında bile güzel bir düştten uyandırılmış gibi hissediyordu. Çünkü annesinin üstündeki değişmez ev kıyafetleri, dibi üç parmak beyaz boyalı kısa saçları, ne kadar uyusa da yorgun bakan gözleri onu artık geride bırakmak istediği eski dünyasına sokuyordu. Bundan utansa da, bazen annesini evin hizmetçisi gibi hayal ediyordu. Annesinin evdeki fonksiyonu da bunu hayal etmeyi mümkün kılıyordu. Eylem'i de en çok çıldırtan şeylerden biri buydu. Ne zaman üstüne gelinse, annesine "Babamı burda hizmetçilik yapmak için mi terk ettin?" diye bağıırıyordu.

Eylem, Sinan'ın ölümünden sonra apar topar İzmir'e taşındıkları ve babasını orada kendi kaderine terk ettikleri için annesini hiç affetmedi. Devrim, Eylem'in neden yurda gitmediğini anlamıyordu. Zaten kimseyi dinlemiyordu. Eve bazen gece yarısı geliyordu. Okulda istediği haltı yiyordu. Annesinin de, teyzesinin de üzerinde hiçbir otoritesi yoktu. Babası da burada değildi. Olsa da muhtemelen savundukları her şeye ters, utanç verici bu ortamda olmasındansa yurda çıkmasını tercih ederdi. Yurtların anarşist yuvası olduğu söyleniyordu. Eylem'in de artık yuvasına dönüp burayı ona bırakmasını istiyordu. Annesini hizmetçi gibi kurgulayıp ortama uydursa

bile Eylem'i uyduramıyordu. Kahvaltı masasına oturduğu an bütün büyü bozuluyordu.

İki kardeş göz göze bile gelmekten rahatsız oluyorlardı. Devrim'in kurtarıldığı o baskından sonra iyice uzaklaşmışlardı. Eylem, Devrim'den bir tür ruh hastasıymış gibi uzak duruyordu. Hele Sinan ölünce, tek bir bakışın ifade edeceklerinden korkar gibi hiç bakmamışlardı birbirlerine. Devrim, ablası en çok bu yüzden gitsin istiyordu. Teyzesinin evinde, muhabbetinde, Karşıyaka'daki yeni okulunun steril dünyasında, kasaba, sanki başka bir çocuğun anlatıldığı bir kitapmış gibi uzaklaşıyordu. Eylem'in sureti, siyaseti, hırçınlığı ve hatta kokusu bile bu unutuşu kesintiye uğratmak için yeni hayatına kasten sokulmuş gibiydi.

Bebeklerini tek tek yatağın iki kenarına yerleştirdi. O korkunç evden kurtarıldığından beri bebekleriyle uyuyordu. Eskiden onları ezmekten, kıyafetlerini buruşturmaktan korkar, pencere kenarına dizerdi. Ama şimdi hepsinin bir görevi vardı. Kimi önünü, kimi arkasını, kimi başının üstünü, kimi ayakucunu koruyordu. Her gece sırasıyla bir tanesini de koynuna alıyor, mışıl mışıl uyuyordu. Gecenin bir vakti, derme çatma evde tutsak olduğuyla ilgili bir kâbusla uyanmazsa tabii. Haftanın en az üç günü aynı kâbusu görüyordu. Gözlerini açıp açık bıraktığı çiçekli başucu lambasının yeni odasının pembe duvarlarına vuran ışığını izlerken, uykularında musallat olan evi zihninden uzaklaştırmaya çalışıyordu. Ağlayarak uyanmıyordu. Annesine sığınmıyordu. Tüm bunlar olanları tekrar konu yapacak tehlikeli duygusal ihtiyaçlardı. Devrim ne soru sorulsun, ne teselli edilsin, ne de destek olunsun istiyordu. Herkes, her şey silinsin, unutulsun, hiç olmamış, hiç yaşanmamış olsun istiyordu.

O kapıdan içeri girdiği, o evin kokusunu teneffüs ettiği an büyük bir hata yaptığını anlamıştı. Aile evinin karmaşasından bile yaşadığı ortam pismiş gibi kendini arındıran, çarşaflarını ütöleyen, gömleklerini kolalayan, kullandığı çatal bıçağı ayıran Devrim, burada bir saat içinde öleceğini düşünmüştü. Kendisine minik bir çanta hazırlamış, yanına dış fırçası ile havlu bile almıştı. Bebeklerinden birini almak istediye de, aranacağını düşünüp vazgeçmişti ama o ilk bir saat içinde, elini çantasına atıp hayalî bebeğine dokunabilmek için müthiş bir arzu duymuştu. İlk kez Sinan'ın da anlattığı gibi bir çocuk olduğunu düşünmüş, bu ortama gelip şu sandalyede oturabilmesine hayranlık duymuştu.

Orada geçirdiği üç gün boyunca tam olarak kendine gelememi, verilen yiyeceklere pek dokunmadı, kendisiyle konuşmaya çalışanları hep kulaklarında tuhaf bir uğultunun ardından işitti. Ne diyeceğini, nasıl cevap vereceğini hiç bilemedi. Süleyman ve ona bakıcılık etsin diye getirilen, çantasındaki her şeyi alan arsız kadının, haline bakıp neden gülüp eğlendiklerini bile algılayamadı. Oysa gelmeden önce kendini o kadar etkileyici hayal etmişti ki... zerre kadar kendisinden şüphe etmemişti. Gidecek, durumu tüm boyutlarıyla anlayacak ve çözecekti. Hatta o karanlıkta yolda tek başına yürürken kendine bir de ayar vermişti. Olayın beyni gibi görünürse, Süleyman'ın işin içinde bir iş olduğunu anlayabileceğini ve Sinan'ı tehlikeye atabileceğini düşünmüş, biraz korkmuş gibi davranmanın gerekli olacağına hükmetmişti. Buna haliyle hiç gerek kalmamıştı. Çantasını karıştıran Süleyman, sabunu, dış fırçasını, havluyu, pijamayı görünce kahkahalarla gülmüş, "Kızım, Sinan seni otele gidecez diye mi kandırdı?" demişti. Sinan'a âşık olan aptal bir ergen kızın kandırılıp tuzağa düşürüldüğünü ve hâlâ salak salak Sinan'ı korumaya çalıştığını düşünüp epey

eğlenmişlerdi. Hatta Devrim’le vakit geçirdikçe, Sinan’ın kızı yaptığını neredeyse ayıplamışlardı.

Devrim kendini arada toparlamaya çalışıp içinde yaşadığı kâbustan çıkmayı becerdiğinde ortada dönen konuşmaları duymuştu. Devrim’i o kadar ciddiye almamışlardı ki yanında açık açık konuşmamak akıllarına bile gelmemişti. Bunlardan birinde, Süleyman yanındaki adamına bir mektup vermiş, “O Sezgin itine hiç güvenmiyorum. Ne olacağı belli olmaz. Sinan da görüldüğü gibi değil belli ki, kışını kurtarmak için şu kızcağızı buraya yolladığına göre eserekli biri. Bu mektubu bizim şu İzmir şoförüne ver, o kime götüreceğini bilir,” demişti. Devrim duyduğunun ne anlama gelebileceğini o ortamda pek idrak edemedi.

Operasyon hızlı olmuştu. Devrim, “Babam geldi,” diye düşünüp içinden sessiz bir sevinç çığlığı atmıştı. Uyuşuk bedeni ilk kez canlanmış, bir süre kilitli tuttukları yatak odasında dört döndükten sonra sedirin altına saklanmıştı. İlk silah seslerinin ardından, o korkunç kadın onu çekip boğazına sarılmış, o haldeyken sırtından vurulup üzerine yığılmıştı. Kadını üzerinden çeken babası, Devrim’e çok acayip bakmıştı. Sanki Devrim için korkmak dışında Devrim’den de korkuyormuş gibi, onu tanıyamıyormuş gibi. O günden sonra babası Devrim’e hep saygıyla davrandı. Devrim bunu hak ettiğini düşünmese de, eve getirildikten sonra her çıtırtıdan korkan, bebeklerine büsbütün yapışık yaşayan küçük bir kız çocuğuna dönüşse de, babasının bakışı hep öyle kaldı.

Sinan’ı kurtulduktan sonra ilk ve son kez sadece pencereden görmüştü. Pencerenin ardından yoldan geçişini izlemiş, o da ona bakmış, el sallamıştı. Bronzlaşmış, çok yakışıklı olmuştu. “Alain Delon’a benziyor,” diye düşünmüştü. Utanmıştı.

Her şeyden çok utanmıştı. O evdeki çaresizliğinden,

salaklığından, yaptığından... Bu yüzden gidememişti Sinan'a. O mektup aklının bir köşesini dürtüp dursa da, Sinan'la karşı karşıya gelme fikri kendini çok âciz hissettirmişti. Sinan infaz edildiğinde iyice kendi kabuğuna çekilmişti. Belki için için bu riskin hep farkındaydı, belki bu farkındalık elini kolunu bağlamıştı, belki şimdi sıra onlardaydı, babasına mektuptan artık bahsetmeliydi. Yapmamıştı. Sinan ölene kadar yapamadığı hiçbir şeyi, öldükten sonra da yapmamıştı. Annesi onları alıp İzmir'e taşınana kadar her gece yattığında kafasına bir silah dayanmasını beklemiş, her sabah uyandığında şaşırmıştı. Adamların neden kendisini ve özellikle babasını öldürmediğini bugün bile çözebilmiş değildi. Hâlâ her telefon çaldığında babasının ölüm haberini alacaklarını düşünüyordu.

Sonra teyzesi onu kürk mantosuyla okula bırakmaya başlamıştı. Devrim böylece başka bir dünyaya geçmişti. Gittiği okul, İzmir'in zengin ailelerinin özel okul kazanamayan kızlarının gittiği bir okuldu. Güya özel değildi ama bağış adı altında okula yapılan yardımlar dar gelirlieleri kayıt aşamasında eliyordu. Devrim bu kadar güzel ve bakımlı kızı bir arada hiç görmemişti. Forma giyiliyordu ama ayakkabının, montun, çantanın markasından tokenin tarzına, eteğin kısalığına, takılan saate her şey zenginler arasında bir hiyerarşi yaratıyordu. İzmirli kızlar marka konusunda fazlasıyla hassastı. Allah-tan teyzesi bu dünyayı iyi tanıyordu. Derslerini hiç sormuyor ama okuldaki imajıyla çok ilgileniyordu. Okul öncesi alışverişi birlikte yapmışlar, teyzesi önceden çalışmış gibi her detayıyla en doğru şeyleri almıştı. Annesi yadırgıyor ve yaptığı masrafın altında eziliyordu. Ablasıysa öfkeleniyordu. Ama Devrim okula geç başlamasına rağmen daha ilk günden hiç çaba harcamadan iki arkadaş edinmesini teyzesine borçlu olduğunu biliyor, ona hayranlık ve minnet duyuyordu. Ne zaman ders çalış-

mak için bir eve davet edilse, teyzesi ilk kimin evi olduğunu soruyor, kimlerden olduklarını anlamaya çalışıyor, hoşuna gitmezse, neden gidemeyeceğiyle ilgili bir bahane uyduruyor; hoşuna giderse, "Kırmızı pantolonunu giy, o sana çok yakışıyor. Yeni siyah kazağınla da güzel olur," gibi şeyler söylüyor, arabayla kendisi bırakıp arkadaşının annesiyle bizzat tanışıyordu.

Devrim yeni arkadaşlarıyla yabancı müzik dinlemeye, karışık kasetler doldurmaya, gençlik dergileri okumaya, satın almasalar da vitrin gezmesine çıkmaya, erkek lisesinin oğlanlarının ıslıklarına gülüp geçmeye başladı. Ancak zaman zaman, birinin yüzünde Sinan'ı görür gibi oluyordu. Ya da bazen kordonda, kabadayı gibi ceketi omzunda yürüyen bıyıklı bir adamı Süleyman sanıp panik oluyordu. Bir keresinde, otobüste kalabalığı bahane edip onları sıkıştırmaya çalışan bir adamı arkadan Mahmut sanmış, beti benzi atmıştı. Bu yüzden üniversiteye gidene kadar bir daha otobüse binmedi.

4

"Kız, âşık devrimci, kalk da bir çay koy. Haftalardır hizmet ediyoruz sana, yeter," dedi Selen'le eğlenmenin başını çeken Zehra.

Selen haftalardır utandırılıyordu. O an akli biraz başında olsa asla böyle bir şey söylemezdi. Hayatında siyasetin olmadığı, herkesin sadece erkeklerden bahsettiği ortaokul yıllarında bile kendini böyle bir şey söylerken düşünemiyordu. Hele ki yoldaşlarla birlikte devrimcilikten hapis yatarken...

Lise ikide Yücel herkes kantindeyken onu bahçede

yakalayıp sevdiğini söylediğinde nasıl da utanmıştı. Yücel elini tutmaya çalışırken kantinin camından tabak gibi görünmeseler belki bu kadar hiddetlenmezdi. Yücel onu rezil etmiş, sanki devrimciliğini kirletmişti. Buna sebep olmuş gibi utanmıştı. Çünkü Selen salak gibi çocukla ilgilenmişti. Yücel'in babası ağanın uşağı gibi bir şeydi. Bunlar ailecek ağanın tek gözlü bir müstemilatında yaşıyorlardı. Yoksul ve sömürülen bir köylü çocuğu olarak siyasi olup olmadığı bile sorgulanmadan devrimci gruba hemen dahil edilmişti. Bütün eylemlerde yanlarında olur ama sohbetlere pek katılmazdı. Kızlar da ona pek ilişmezdi. Selen'se onu diğerlerinden ayrı tutmadığını kanıtlamak istemiş, bedelini de böyle ödemişti. Uzun bir süre arkadaşları ona epey takılmış, susmaları için Eylem'in hepsine ciddi bir ayar vermesi gerekmişti.

Allahtan Yücel bir daha aralarına girmedii. Ama her ne hikmetse çocuk ondan sonra gerçek bir solcu oldu çıktı. Köyünü ağanın sömürgesine karşı örgütleyip köylünün çalışma koşullarını düzelttiği bile söylendi. Ağanın ondan korktuğı dedikodusu çıktı. Kasabadaki ilk hücre evini bile sözümona o kurmuştu. Hatta Eylem, böyle bir devrimciyi aralarında tutamadıkları gibi karşılarına aldıkları için Selen'i suçluyormuş gibi imalarda bulunmuştu. İşte bu yüzden Selen'e göre devrimcilikte yoldaşlık esastı. Bu tür bir şey olduğunda yaftalanıyor ve bundan ömür billah kurtulamıyordun.

Hal böyleyken kalkmış, hem de hapishane ortamında kendini rezil etmişti. Kadınlar için zaten o âna kadar bir muammaydı Selen. Hali, tavrı, uzaklığı çekingenlik olarak değil, kibirlilik olarak görülüyordu. Bu zamana kadar devrimciliğinden şüphe edildiyse, artık edilmediğini düşündü. *Devrimci olmadığımı, sadece aptal bir kız olduğumu düşünüyorlar.* Acısı bu kadar büyük olmasa, zihni Sinan'la ilgili yıllardır aklına gelmeyen detaylara

kayıp durmasa daha çok utanır, durumu kurtarmaya, kendini temize çıkarmaya çalışırdı. Ama şu haliyle muhtemelen buna bile tenezzül etmiyor gibi görünüyordu. Sinan'ı düşünmek demek, ne zaman gündüz ne zaman gece olduğunu anlamadığı, bitmek bilmeyen günler içinde sığınılacak bir dünya demekti.

Zihninde beliren farklı zaman dilimlerine ait hatıraların arasını doldurmak için uzun uzun düşünüyordu. İçinde Sinan'ın olduğu her durumu kronolojik bir sıraya oturtmaya çalışıyordu. Dere yatağındaki kavganın üstüne ne olmuştu? Nasıl barışmışlardı? Mesela bunu hatırlamak o gününün en önemli aktivitesine dönüşüyordu. Nihayet hatırlamıştı. Tabii ki Sinan gelip barışmıştı. Her zaman herkesle hep o barışırdı. Ama bunu o kadar normal yapardı ki insan küs olduğunu bile zor hatırlardı. Bir gün kapıya gelip oynamaya çağırmıştı. O kadar. Kavgalarını hatırlatan tek davranışı ayağında terlik olmasıydı.

Dereye gitmişler ve hiçbir şey olmamış gibi oynamışlardı. Sinan ayakkabılarını dereye Selen'in attığını annesine söylememişti. Söylese Handan Teyzesi kesin hem kendisine hem annesine bir laf ederdi. Sinan'a bu tür şeyler yüzünden âşık olduğunu düşündü. Çocukluğunun ve ergenliğinin ince düşünceli kahramanı gibiydi. Sinan olmasa ortaokul yıllarının çok daha berbat geçeceğini biliyordu.

* * *

Selen bayat çayı çöpe döktü. Zehra, "Dur kız, öyle dökülür mü? Çöpe pis sular akar. Hiç mi çay yapmadın prenses?" dedi gülererek. Herkes güldü. Selen hayatı boyunca üç defa falan çay koymuştu, o da temiz çaydanlığa. Öfkeyle, "Her yer leş gibi, çayın suyu mu battı?" dedi.

Zehra sigarasının dumanı arasından sırtıtmaya devam ederek, "Allah Allah, kalk bir gün de sen temizle o zaman prenses. Bizim elimizden bu kadar geliyor. Evde hizmetçiyle büyümedik," dedi. Selen'in iyice tepesi attı. "Ben de öyle büyümedim. Prensес falan da değilim," dedi. Herkes nedense daha bir eğlendi. Selen oralı olmayıp çaydanlığı yıkadı ve paketten çay döktü.

"Selen, laf etmiyim dedim ama o çay bize bir hafta yetecek. Kaşıkla koy," dedi Nuriye. "Pardon," dedi Selen utanarak. Nuriye gelip yarısına kadar çayla doldurduğu çaydanlığın içinden iki kaşık alıp pakete geri koydu. "Hadi tamam sen otur, ben koyarım," dedi sonra. Herkes kıs kıs gülüyor gibi geldi Selen'e. Nuriye'yi Zehra'dan bile daha az seviyordu. Böyle çok normal bir şey söylüyor ya da yapıyor, hatta anlayış gösteriyor gibi görünüp onu daha çok aşağılıyordu. Selen yatağa oturdu. Ne yapacağını bilemeden etrafa bakındı. Hücrenin gerisindeki askerlere gözü kaydı. Annesinin paketini veren asker belli belirsiz gülümsedi. Selen ağlamamak için kendini zor tuttu. En ufak bir tatlı tebessüm bile duygulandırdığı için utandı. Ama ağlayıp da kendini daha da rezil etmeye niyeti yoktu.

"Hop Emine, sana diyorum kız, duymuyor musun?"

"Duymadım Zehra, dalmışım. N'oldu?"

"Sen de mi âşıksın yoksa?" dedi. Herkes güldü. O günden beri, ne zaman biri düşünceli olsa Zehra ya da bir başkası hep bu espriyi yapıyordu. İlk başlarda gerçekten komikti. Artık bayatlamıştı ama koğuş ortamında bayatlığı görmezden gelmek, yaşamanın koşuluymuş gibiydi. Gardiyanların o gün geldiğini iddia ettikleri ekmek hep bayattı, çay yeni demlendiğinde bile bayat kokuyordu, annesinin yolladığı yiyecekler ikinci gün bayatlamıştı, her yeni giren en fazla bir saat merak uyandırıyor, sonra eski mahkûmlardan birine dönüşüyordu. Eski mahkûmun gö-

rüntüsü sanki siliniyor, yenisi ezelden beri oradaymış gibi 20 kişilik koğuştaki bir rakam olarak yerini alıyordu.

Askerlerin, gardiyanların varlığında ciddi hiçbir şey konuşamadıkları şu ortamda iyi malzeme olmuştu. Ciddi devrimcilik hayatları içinde isteseler de konuşamayacakları aşk, tabu olmaktan çıkmıştı. Peşlerinden koşan yüz vermedikleri oğlanları, bir komşunun gizli ilişkisini, üniversitede gizli gizli arkadaşlık ettiğinden şüphe ettikleri insanları, olmadı izledikleri filmlerde dönen entrikaları anlatıp duruyorlardı. Ortada bir âşık olan ve belli ki devrimci olmayan Selen olduğu müddetçe sanki her şey konuşulabilirdi.

“Haftaya mahkemem var, onu düşünüyorum,” dedi Emine ciddiyetle.

“Yahu sen en azından mahkemeye çıktın. Biz burada bekliyoruz.”

“Siz ilk duruşmada salıverilebilirsiniz. Benim için bu sefer karar çıkacak. Ve bu beraat olmayacak.” Zehra nihayet sustu. Kendi kendini hücrenin lideri, en ciddi devrimcisi yapmıştı. Halbuki detaylarını pek konuşmasa da, burada olmasının nedeni Selen’inkinden pek de farklı değildi. Emine ise Selen’e Eylem’i hatırlatıyordu. Daha harbi bir kızdı. Selen’le de en çok o ilgileniyor, diğerlerinin dalgasına pek katılmıyordu. Emine karar çıktıktan sonra muhtemelen başka bir cezaevine gönderilecekti. Selen’in içine şimdiden bunun sıkıntısı basmıştı.

Gardiyan kapıyı açınca herkes sustu. “Hadi bakalım, banyo sırası size geldi, sıraya dizilin,” dedi. Selen hemen kalktı. Hazırladığı yeni çamaşır torbasını kapıp sıranın başına geçti. Bir haftadır bunu bekliyordu. İçeride soğuktan donuyordun ama banyo hamam gibiydi. Çoğu tutuklu, suyun ayarının bozuk olmasından, soğuk suyun az akıyor olmasından şikâyet ederdi. Gerçekten de Selen banyo yaparken haşlandığını düşünüyordu. Ama buna bayılıyordu.

Sıcak sudan ve keselenmekten kızarana kadar çıkmıyordu. Çoğu zaman çıkması için en az iki kere uyarılması gerekiyordu. Her şeyde ilk olmayı seven Zehra yine Selen'in arkasına düşmüştü. Bir laf edecekti ama gardiyanlara sevimli görünmeyi sevdiğinden sustu. Selen'e havlusunu ve sabununu annesinin paketini ileten asker verdi. Bir an göz göze geldiklerinde de yine tebessüm edip "Bunlar yeni," dedi. Selen şaşkınlıkla havluya ve sabuna baktı. Gerçekten de havlu kalındı, sabun da yeni kesilmişti. Genelde kullanılmaktan ipince olmuş ve morarmış havlu ve içine kıllar, saçlar yapışmış sabunla yıkandıklarından, bu gerçekten de özel muameleydi. Selen herkese yeni takım mı veriyorlar diye baktı ama hemen arkasındaki Zehra'ya verilen havlu ve sabunun eskisi gibi olduğunu gördü. Zehra da onunkilere bakıyordu. Selen işitebileceği lafları düşündü, içi sıkıldı. Askere teşekkür bile etmeden hızlıca banyoya girip kendini hemen duşa attı.

Çıktığında Zehra'nın bir grup kadınla fısıldaştığını gördü. Kimisi giyiniyor, kimisi soyunuyordu. Zehra çoktan duşunu almış, giyinmişti. Sıcak sudan en çok o şikâyet ederdi, duşta arada, "Yandım Allah," diye bağırır, herkesi güldürürdü. Ama gardiyanlara bu konuda hiçbir şey söylemez, söylensin isterse etrafındaki kızları teşvik ederdi.

"Kız sopa Rapunzel, gerdeğe girecek gelin gibi yıkandın maşallah! Asker âşığına söyle, sana bir dahaki sefere jilet de versin. Bu bacaklarla ne kadar keselensen olmaz," dedi. Herkes her zamanki gibi güldü. Selen artık bu gülüşlerin o kadar da içten olduğunu düşünmüyordu. Çünkü Zehra'nın etrafındaki grup o ne söylese hep aynı kansız sesi çıkarıyordu.

"Yeni havlu ve sabun verdi diye diyorsun, di mi? Sana verse almayacaktın sanki..." dedi. Zehra bozuldu. Etrafta karakter abidesi gibi dolanıyordu ama Selen'e göre yeterince akıllı değildi. Foyasının ne kadar ortada oldu-

ğunu görmeyen, ortaokuldan hatırladığı zorbalardan bir farkı yoktu.

“Ama ona vermedi. Sana verdi,” dedi Nuriye her zamanki tavrıyla. Sonra da çakmak çakmak zeki gözleriyle uzun uzun Selen’e baktı.

Selen bakışlarını kaçırdı. Kurulanmaya başladı. “İlk sıradaydım, bana denk geldi herhalde,” dedi.

“Yok yok,” dedi Zehra. “Hiç sanmam. O ağlamaklı gözlerini, melul bakışlarını kimlere yönelttiğin belli. Bizze tenezzül etmezken, sırtını dönüp öyle yatarken meğer askerle işi pişiriyormuşsun.”

“Yok artık daha neler!” dedi Selen sesini yükselterek. “Annemin paketini ileten asker o.”

“Anasına bak kızını al,” dedi Zehra daha da eğlenerek. “Anan da senin gibi yere bakan yürek yakan o zaman.”

“Annemin yemeklerini yerken askeri de, annemi de, beni de pek bir seviyordun.”

“Ya tamam uzatma,” dedi Nuriye uzatan Selen’miş gibi. “Biraz eğleniyoruz, ne var.” Selen hızla giyinmeye başladı. Bir an önce koğuşa dönüp bu eğlenceli kalabalıktan uzaklaşmak istiyordu. Ama Zehra’nın onu bırakmaya pek niyeti yoktu.

“Eğleniyoruz da biraz da düşünelim ya kızlar...” diyerek bu kez önemli bir şey söyleyecekmiş gibi yüksek perdeden konuşmaya başladı. O zamana kadar ilgilenmiyor gibi görünen Emine dikkat kesildi.

“Yani içeri girdiğinden beri hiç aramıza katılmadı. Nerden geldi, ailesi kim, neden içeri girdi bir muamma. Utangaç mı, havalı mı belli değil. Sonra bir gün görüşe çıkıyor, geliyor, şoka giriyor, ağlıyor, zırlıyor, burda seferber oluyoruz, ne oldu anlamaya, yardım etmeye çalışıyoruz. Ne çıkıyor altından? Aşk! Neymiş efendim, çocukluk aşkı ölmüş. Adam devrimci bile değil. Allah bilir sağcıydı...” Bunu söylediğinde homurtular yükseldi.

“Yo yo, olmaz demeyin. Neler gördük biz. Hiçbirinizin annesinin paketi size ulaştı mı? Hiçbiriniz askerden özel muamele gördünüz mü?”

“Ne demek istiyorsun Zehra? Açık konuş,” dedi Emine.

“Yani açık zaten ne demek istediğim Emine. Devrimciyim diyor ama burada hepimiz aynı yolun yoldaşı, hem dava hem kader arkadaşınız. Bir tek o böyle herkese üstünlük taslıyor, kimseye ihtiyacı yok. E nerden geliyor bu güven?”

“Ajan diyorsun yani?” dedi Emine. Herkes sustu. Selen önce şoke oldu, duyduklarına inanamadı. Sonrasında gözüne alındığından beri ilk defa güldü. Bir kere gülünce kendini alamadı, uzun uzun kahkahalarla güldü. Emine tekrar bir kriz geçirdiğini sanıp yanına geldi, kolundan tuttu. Zehra birkaç adım geriledi.

“Yok bir şey, iyiyim,” dedi Selen Emine’ye. Sonra kendini dizginleyip ekledi: “Sadece çok komik. Ajansam eğer, çok kötü bir ajan olmalıyım.” Zehra anlamadı ama Emine dahil birkaç kişi güldü.

“Evet, kimseye bir şey sormayan, hiçbir şey öğrenmeye çalışmayan, ağzını ilk açtığında yoldaşını değil çocukluk aşkını kaybettiğini söyleyen bir ajan,” dedi Emine iyi niyetle. Selen tekrar güldü. Gülmek rahatlatığından mıdır, Emine’nin verdiği cesareten midir, Zehra’nın aptallığı yanında söyleyebileceği hiçbir şeyin onu daha fazla utandıramayacağını düşündüğünden midir bilinmez birden hafifledi ve aylardır susan o değilmiş gibi bir tatlılıkla konuşmaya başladı:

“Bu aşk konusunu da fazla uzattınız. Eğleniyorsunuz biliyorum ama öyle sevgilim falan değildi. Oyun arkadaşım, mahalle arkadaşım. Çocukluğumuz dip dibine geçti. Çok iyi bir çocuktur. Siyasetle ilgisi yoktu. İyi aile çocuğu denir ya, öyleydi. Bu ortamda öleceğini en

son düşünceğim kişiydi. Ve evet, çocukken onunla evlenme hayalleri kurardım. Sizin hiç olmadı mı yani? Ama zaten ben lisede siyasete karışınca koptuk, alakamız kalmadı. Yine de öldüğünü duyunca çok üzüldüm. Aynı zamanda şoke oldum, çünkü öyle kaza falan geçirip ölmemiş, öldürülmüş. Benim lümpen sandığım çocuğu sağcılar öldürmüş. Size yaşadığım şoku, duygularımı anlatabilmem mümkün değil. Bir yandan beraber büyüdüğüm, çok iyi tanıdığımı sandığım biri. Ama sanki hiç tanımamışım, tanımak için uğraşmamışım..." Sesinin titremesine engel olamadı ama yutkunup devam etti.

"Ben Filedelfiyalıyım," dedi ve herkesin yüzüne baktı. Şaşkınlıklarını görünce sevindi. Kasaba haber olduğu sıralarda adını demek onlar da duymuştu.

"O gazetede okuduğunuz, bültenlerde dinlediğiniz olayların içindeydim. Arkadaşlarım yanımda yaralandılar, öldüler. Hepsi her gece rüyama giriyor, üniversiteye okumaya değil, devrimcilik yapmaya geldiysem bunda davaya olan inancım kadar kendime arkadaşlarımın boşuna ölmediğini kanıtlamak da var. Ama ne yaparsam yapayım, Sinan boşuna ölmüş olacak, anlıyor musunuz? Benim yerime saf, masum kardeşimi öldürmüşler gibi bir şey bu. Ve bu ölümle ne yapacağımı bilmiyorum."

Gözlerinden akan yaşları hızla sildi. Kimseden şefkat ve anlayış beklemiyordu. Konuşmaya başladığında bu kadar açılacağını hiç düşünmemişti. Cümleler cümleleri takip etmişti. Ve şu an hepsi sanki banyonun buharında salınıyorlardı. Son bir derin nefes alıp, "Benim sizinle bir derdim yok, inanın. Ama tenezzül etmiyor gibi göründüysem özür dilerim," dedi ve kimsenin bir cevap vermesini beklemeden banyodan çıktı.

O çıktıktan sonra bir sessizlik oldu. Emine pek çoğunun utanmış olmasını umdu ama Zehra bir süre sonra havayı dağıtmak için, "Bu neydi şimdi ya! Bu kız bir acayip valla," dedi. Birkaç kişi belli belirsiz mırıldandı.

"Ne oldu Zehra? Kıza muamma diyordun, o da anlattı nerden geldiğini, neci, kimin nesi, Sinan nesi... her şeyi anlattı. Yine mi yaranamadı?"

Zehra, Emine'den çekinir, karşısına almak istemezdi.

"Yok canım, yaranamamak değil de ne biliyim bir şeyleri ters bana göre. Kimseye karışmam ama benim hissiyatım böyle..."

"Benim hissiyatım ne biliyor musun Zehra?" dedi Emine. "Sen bu kızı çekemiyorsun."

"Ay neyini kıskanıcam o sopanın. Rapunzel kılıklı acıklı prenses!"

"Kimseye karışmam ama benim hissiyatım böyle," dedi Emine. "O havlu ve sabunu sen alsaydın bugün bunlar olmayacaktı."

"Benim annem de yemek sokmayı becermişti hatırlarsanız," dedi solculuğundan şüphe edilmeyen Zeliha.

"Ay ne münasebet," diye çıkıştı Zehra, Zeliha'yı duymazdan gelip. "Bana verse ben almazdım ya da herkese verin derdim." Emine güldü. Birkaç kişi daha katıldı.

"Askere, gardiyana senin kadar yaranmaya çalışan var mı aramızda, kaynana!" Tonlamasıyla, taktığı isimle aynı Zehra gibi konuşmuştu. Zehra öfkeyle tam çıkışmak üzereydi ki asker kapıya vurdu.

"Hop bayanlar, hamam mı burası? Sıra bekleyen koğuşlar var, hadi çabuk çabuk!"

5

Karşıyaka-Bornova otobüsü her zamanki gibi tıklım tıklımdı. Otobüs durakta durduğunda bir sessizlik oluyor, hareket ettiğinde konuşmalar tekrar başlıyordu. İçerisi öğrenci doluydu. Bornova, üniversite sayesinde İzmir'in

bir semtine dönüşen bir ilçeydi. İş kolları da, yerleşim de, insan profili de üniversiteyle birlikte değişmişti. Birkaç yıl öncesine kadar devrimciler için kurtarılmış bölge gibiydi. Üniversite solcuların elindeydi, devlet yurtları da, semtte kurulan özel yurtlar da, tutulan evler de öyleydi.

Eylem, Bornova'nın ona hayalini kurduğu dünyayı sunmasını ummuştu. Lisedeyken İzmir'deki derneğe geldiğinde en çok Bornova'da takılmış, Ege Üniversitesi'ne girmeye o zaman karar vermişti. Ama nereye gitse bela onu buluyordu. Devrimi başlatmak için ideal gördüğü koşullar, birden devrimcileri yok etmek için en ideal koşullara dönüşmüştü. Faşistler ne seçimlerde istedikleri oyu almış, ne de koalisyon hükümetinde arzu ettikleri stratejik yerlere gelebilmişlerdi. Ondan sonraki hükümet, ordudaki, polisler arasındaki faşistleri tasfiye etmişti. Eylem bazen bu kadar cılız bir ekibin bu kadar cüretkâr ve etkili olabilmesine hayret ediyordu. Adamların tek hedefi komünistleri ortadan kaldırmaktı. Seçimle olmazsa yönetimle, yönetimle olmazsa sokakta terör estirerek... Her yöntem artık mübahtı. Eylem kasabadaki olayları devrimcilikten, siyasetten çıkıp mahalle çatışmasına döndüğü için eleştirirken, şimdi bunun İzmir çapındaki, hatta ülke çapındaki korkunç versiyonuyla karşı karşıyaydı. "Devrim anonim olmalı," demişti ve gerçekten de anonimdi, ama devrim değil terör. Bu kez ismi cismi pek bilinmeyen adamlar öldürüyor, öldürülüyordu. Bir duraktan otobüse bomba atılması, yurttan okula giden öğrencilerin taranması, silahsız öğrenci evlerinin basılıp içeridekilerin örgütlü olup olmadıklarına bakılmadan temizlenmesi günlük olaylardan olmuştu. Eylem buna rağmen bu otobüslerin bu kadar dolu olmasına bazen şaşıırıyordu.

Bornova'ya yaklaştıkça tedirginlik de, sessizlik de arttı. Faşistlerin yeni hedefi, kurtarılmış devrimci bölgelerini geri almaktı. Üniversiteye giremeyeceklerini biliyorlar, bu

yüzden yurtlara yöneliyorlardı. Önce semtte bir-iki özel yurt açıp nüfuslarını artırıyorlar, sonra saldırıya geçiyorlardı. Devrimcilerin kalesi olan Bornova, onlar için zor bir bölgeydi. Ama tam da bu yüzden hata yapmaları, siyasetten korkan ve bunalan halkın tepkisini çekmeleri daha zordu. Karşıyaka'da bunu yapamazlardı. Eski bir yerleşimdi, esnafı, çalışan nüfusu fazlaydı, kalburüstü İzmirlinin yeri idi. Polisin, jandarmanın, eylemlerini mümkün mertebe görmezden gelmesinin koşullu olduğunu biliyorlardı. Eylemlerini komünist avıyla sınırlı tuttukları müddetçe... Sıradan sağcılar da faşistleri sevmiyor, hatta onlardan devrimcilerden korktuklarından daha fazla korkuyorlardı. Asıl dertleri devrimciler değil devrim, komünizm fikriydi. Bu korku yüzünden faşistlerin ekmeğine yağ sürüyorlardı.

Eylem tüm bunlara çok öfkeleniyor, içten içe isyan ediyordu. Hedef olmaları, sürekli ölmeleri, savunma durumunda olmaları, güçlerini ispat etmek için silaha ve bombaya dönüşmeleri... Oysaki o mitingleri organize etmeyi hayal etmişti, sendikalarla çalışmayı, üniversite dergisinde yazmayı... Tüm bunlar gerçekten de annelerin babaların dediği gibi ütöpik hayallere dönüşmüştü. Halbuki bunlar araç olacaktı ütöpik hayalleri için, hayalin kendisi değil. Eylem'in artık sadece tek bir amacı vardı: Var kalmak. Sayılarının çokluğuna, her şeyini tasvip etmese de meclisteki partisinin büyüklüğüne rağmen şimdiden yenilmişler gibi hissediyordu. Ama bunu kabullenemiyor, var gücüyle savaşıyor, mücadele ediyordu. Kendi ailesini bile ikna etmeyi becerememek onu bazen yıldıırıyordu ama bırakmıyordu.

Her akşam teyzesini sabırla dinlemeye, aynı tarafta olmaları gerektiğine ikna etmeye çalışıyordu. Ama gece genellikle hep aynı sahneyle sonlanıyordu: O öfkesine yeniliyor, annesi ağlamaya başlıyor, kardeşi odasına kapanıyor, teyzesi arka arkaya sigara içip iki double kaçak

viskiyle sarhoş olup onu evden kovuyordu; Eylem de kapıları çarpıyor, bağılıyor ama bir yer gidemiyordu. Ne olursa olsun, teyzesinin Karşıyaka'daki evi Bornova'da kalabileceği her evden, yurttan daha güvenliydi. İzmir'e geldiğinden beri kasabada kaybettiği arkadaşlarının en az iki katını kaybetmişti. Belki bu yüzden kimseyle çok yakın olmuyordu. Hepsi dava arkadaşıydı, tanıdıktı, ismiyle cismiyle kanlı canlı insanlardı ama o kadar.

Ölümler en çok içindeki haksızlığa uğramışlık duygusunu büyütüyordu. Grup olarak da, kişisel olarak da hep haksızlığa uğradığını düşünüyordu. Faşistlerin yaptığı haksızlıktı, hükümetin, askerin, polisin yaptığı haksızlıktı, halkın tavrı haksızlıktı, meclistekiler de bazen bu haksızlıklara ortak oluyordu. Annesi, kardeşi, teyzesinden gördüğü her muamele haksızlıktı. Onu bırak, babası bile kasabada olaylar tırmandığında ona haksızlık etmişti, hele kardeşinin salaklığı yüzünden olanların tamamı saçma, saçma olduğu kadar da haksızlıktı. Sonuçları, bunun en büyük kanıtıydı. Sinan'ın ölümüne yol açtığı yetmemiş, bir de bu ölüm anne babasını ayırmış, teyzesini başlarına sarmış, babasını kendisinden de siyasetten de uzaklaştırmıştı. Salak kardeşinin tüm bunlara yol açması gerçekten büyük haksızlıktı. Sinan'ın ölümünden sorumlu oldukları düşüncesine de katlanamıyordu. Allahın her günü devrimci arkadaşları ölüyordu, her an kendisi de ölebilirdi ama gerzek bir oğlan kendi başını yaktı diye onlar dağılmıştı.

Haksızlıklardan içi şişerken aklı teyzesine gidiyor, çok lazımmiş gibi hayatına girmesine isyan ediyordu. Teyzesinin kocası büyükelçiydi ve o dönemde Ermeni grupların saldırısına uğrayan pek çok meslektaşının kaderini paylaşmış, suikasta kurban gitmişti. Eylem'e göre o Ermeni terör örgütüyle faşistlerin hiçbir farkı yoktu. Yöntemleri de, kafaları da aynıydı, sadece düşman taraftaydılar. Ama nasıl oluyorsa, ülkeyi bölmek isteyen yabancı güçlere karşı

vatanı korumaya soyunanlar onlar oluyordu. Sözümona komünistler de ülkeyi bölmek isteyenlere çanak tutuyordu. “Kıbrıs’ı yedirmeyen biz değil miydik, Amerika’yı bile karşımıza aldık,” diyordu Eylem Teyzesine, asıl gerçek milliyetçilerin kendileri olduğuna ikna etmek için. “Sovyet olacağına Amerika olsun,” demişti son kavgaya ettikleri gece teyzesi gayet umarsızca. O zaman Eylem çıldırmış, kocasını öldüren teröristleri besleyen gücü savunmakla suçlamıştı. Olay Eylem’in evden kovulmasıyla sonlanmış, gecenin bir vakti korka korka son otobüsle kendini Bornova’ya, bir arkadaşının evine atmıştı. Ama üç gün kaldığı hücre evinde hiç rahat edememişti Eylem. Onlar basılma tehdidiyle yaşamaya alışmıştı ama Eylem hep diken üstündeydi. Bir gece bile rahat uyku uyuyamadı. Üç günün sonunda sessizce teyzesinin evine döndü.

* * *

Gece odasından hiç çıkmadı, yatağında sessizce ağladı. Kendini çok yalnız ve çaresiz hissediyordu. Ne eve, ne okula, ne Karşıyaka’ya, ne Bornova’ya, ne de kasabaya, hiçbir yere ait değildi. Böyle zamanlarda babasını çok öz-lüyordu. Hem onu görmek istiyor hem de kendini terk edilmiş hissediyor, kırılıyor, öfkeleniyordu. *Babam olsa bir çıkış gösterirdi, ne yapmam gerektiğini bilirdi ya da yanımda olsa ben ne yapmam gerektiğini bilirdim.* Bunu düşününce daha da ağladı. Sonra kalktı, yatağa oturdu. Sigara yaktı. Sigaradan bile soğumuştur. Sanki zoraki içiyordu. Devrimcilikle özdeşleştirdiği her şeyi artık görev gibi, tatsız, şevksiz yapıyordu. *Artık yalnızsın Eylem. Bunu kabul et. Baban yanında değil. Bir çözüm bulmak zorundasın. Cesaretini toplamak, bir karar vermek zorundasın. Odasına sığınan kardeşinden tek farkın, sarılacak bebeklerin yok.* Birden içi ürperdi. *Hayır hayır, Devrim’e benzeyemem,*

böyle boş yere bekleye bekleye hayatımı tüketemem. Sıkı sıkı yorganına sarıldı, günün ağarmasını bekledi.

Ertesi gün kahvaltı masasına geldiğinde yanında valiz vardı. Annesi korkuyla bir valize bir de Eylem'e baktı.

"Hayrola Eylem, daha yeni geldin, hemen gidiyor musun?" diye sordu teyzesi. Belli ki kardeşinin mutsuzluğuna dayanamamış yumuşamıştı.

"Gidicem teyzeciğim," dedi Eylem yumuşakça. Teyzesi şaşırdı. Devrim, ablasının orada olduğunu ilk kez görmüş gibi döndü baktı. Annesi Eylem'in kavgacı olmadığını görünce bir umut hemen kalktı.

"Kızım, gel otur kahvaltı edelim, nereye gideceksin ki teyzen, kardeşin, ben buradayken." Eylem oturdu. Annesinin verdiği çayı aldı, tabağına kahvaltılık koymasını izledi. "Anneciğim, ben yurda dönüyorum. Merak etme, üniversitenin yurdu güvenli. Okula pek kimse giremiyor. Bornova'da arkadaşların evinde kalmıcam. Yerim yurdum belli olacak."

Annesi bir süre dirense de Eylem ısrarcıydı. Verdiği güvencelere kendi de pek inanmıyordu ama kararını vermişti. Üniversite yine de daha güvenliydi ve orada işe yarar bir şeyler yapabiliirdi. Teyzesi bile bir yerde, "Eylem benim yüzümdense... aile içinde olur öyle kavgalar..." demeye yeltendi. Eylem öyle olmadığına ikna etti. Sadece Devrim hiçbir şey söylemedi. Ama evden çıkarken annesi ve teyzesiyle birlikte kapıya kadar geldiğinde ağızından cılız bir, "Hoşça kal" çıktı.

Otobüs üniversite durağında durup bombalı saldırıya uğramadan indiğinde rahat bir nefes aldı. *Neyse, en azından şu yolculuğu artık yapmam gerekmeyecek.* Tepede kaldığı ve dikilen ağaçlar henüz büyümediği için, esen rüzgârın uğultulu sesler çıkardığı üniversitenin gri beton kemerine ve olaylar arttıktan sonra giriş çıkışları kontrol edebilme amacıyla konulan demir kapıya baktı. "Cezaevi-ne girer gibi," dedi yanındaki öğrenciye gülümseyerek.

Selen gecenin bir vakti kötü bir düştten uyandı. Bir bardak su ve bir sigara almak için kalktı. Duvarın dibindeki ranzada uyuyordu. İlk geldiğinde yerini hiç sevmemişti. Çünkü nöbetçi gardiyanın dikizleyebileceği bir yerdeydi ve hangi delikten girdiğini anlayamadığı soğuk hava onu üşütüyordu. Soğuk koğuşun en soğuk köşesiydi sanki orası. Sonraları sığınağı olan bu köşede duvarla yatak demirinin arasına büzüştüğünde neredeyse görünmez oluyordu. Sigarasını yaktığı an bir gölgenin doğrulduğunu gördü. Bir an içi ürperdi. Sonra Emine'nin kabarık kıvrıcık saçlarını tanıdı. Emine parmak ucunda yanına gelip fısıltıyla, "İyi misin?" diye sordu. Selen başıyla "evet" işareti yaptı. Emine etrafına ve parmaklıkların ardındaki gardiyana baktı. Gardiyan sandalyesinde horul horul uyuyordu. Selen'in yanına tırmandı. Fısıltıyla, "Merak etme, herkes derin uykuda, gardiyanın horultusu bizim sesimizi bastırır," dedi. Selen gülümsedi. Emine'ye bir sigara uzattı.

"Sen niye uyuyamadın?"

"Bu sıralar benimkisi tilki uykusu. En ufak bir çıtırtıda uyanıp saatlerce uyuyamıyorum."

"Hay Allah, ben mi uyandırdım seni?"

"Yok, sen olmasan başka bir şey olurdu. 20 kişilik koğuş. İllaki bir çıtırtı oluyor."

"Mahkemeyi mi düşünüyorsun?"

"Evet, kaç yıl yiyeceğimi düşünüyorum. Buradakilerin çoğu kurtulmak için mahkemeye çıkmayı bekliyor. Ama benim asıl mapusluğum mahkemeden sonra başlayacak."

"Kaç yıl?"

"Valla savcı 20 yıl istiyor. Avukat, konuşmazsan indirmemiz zor diyor."

Selen korkuyla yüzüne baktı. Emine gülümsedi.

“Konuşmayacağım tabii ki.”

“Yo, onu biliyorum. Sadece 20 yıl...” Emine muzipçe yüzüne baktı.

“Nerden biliyorsun bakalım konuşmayacağımı. Beni hiç tanımıyorsun.”

“Böyle şeyler belli oluyor. Sen konuşmazsın.” Sonra o da muzipçe devam etti. “Bak mesela Zehra hemen konuşur. Hatta bir şey bilmiyorsa bile kurtulması için şartsa atıp tutabilir. Zeliha kesseler konuşmaz. Fatma önce bir direnir ama sonra öter...”

Emine sessiz bir kahkaha attı. Herkesi tek tek elden geçirdiler. Bir tek Nuriye konusunda ters düştüler. Selen “konuşmaz” dedi, Emine “konuşur” dedi. Sonra Emine, “Ya sen?” diye sordu sordu, bu defa ciddi bir şekilde. Selen gözaltındaki işkenceyi, koğuştaki yalnızlığını ve mutsuzluğunu düşündü. Buna 20 yıl dayanabilir miydi gerçekten?

“Bilmiyorum,” dedi sıkıntıyla. “İnsanın kendisi için bir şey söylemesi zor. Sen söyle, konuşur muyum?”

Emine sigarasından birkaç nefes çekip düşündü. Selen bunun iyiye işaret olmadığını düşünüyordu ki Emine, “Yok hayır, konuşmazsın,” dedi.

“Ama emin olamadın?” dedi Selen biraz buruk.

“Yanlış anlama. Bir taraftan çok hassassın, uyumsuzsun, yüz yıl kalsan da buraya alışamazsın gibi duruyorsun. Ama diğer yandan inatçı ve dediğim dediksin. Kolay acı çekiyorsun ama acıya iyi dayanıyorsun. Yani sonunda dedim ki, bu kız burda üç aydır iyi geçinmek, hoş gitmek, hadi onu bırak bu ortamı katlanılır kılmak için kendine uymayan hiçbir şey yapmadıysa, çocukluk arkadaşının ölümüyle ilgili kendini suçlayacak kadar salak ama vicdanlıysa, kesseler konuşmaz.”

Selen güldü. Sonra ciddiyetle ekledi:

"Sinan'la ilgili kendimi suçladığımı mı düşünüyorsun?"

"Ee sen demedin mi 'benim yerime masum kardeşimi öldürmüşler gibi hissediyorum' diye..." Selen sustu. Emine devam etti:

"Ama Selen dikkat et. Ne zaman mahkemeye çıkar-sın, hüküm giyer misin, bilmiyorum ama böyle davranarak kendine de buradaki insanlara da iyilik etmiyorsun."

Selen eleştirildiğini anlayınca utandı ama Emine konuşmasını sürdürdü:

"Herkes elinden geleni yapıyor. Zehra bile aslında. Sana kızıyor, sarıyor ama biraz çaba göstersen bir süre sonra bırakır. Onlar ne kadar boktan bir yerde olduklarını bilmiyor mu? Başlarını her kaldırdıklarında şu demir parmaklıkları görmüyorlar mı? Ama sana her baktıklarında tüm bunları tekrar tekrar hatırlamak, çaresiz, mutsuz hissetmek istemiyorlar." Selen'in gözleri doldu.

"Ben öyle mi hissettiriyorum onlara?"

"Öyle hissettiriyorsun tabii. Ne yalan söylüyüm, 20 yıl yersem, koğuştaki senin gibi biri olsun istemem." Selen bozuldu. Emine'nin arkadaşı olduğunu düşünmüştü.

"Ben kimseye bir şey yapmıyorum ki. Onlar bana karşı bir cephe oluşturdular."

Emine taviz vermedi:

"Öyle bir şey yok. Biraz kabuğundan çıkıp insanlarla konuşmaya başlarsan anlarsın. Zehra'yla iyi geçinmen gerekmiyor. Zeliha çok olgun bir kız mesela. Bir gün hapisten çıkarsam, arayıp görüşmek isteyeceğim tek kişi o. Sonra Fatma var, Songül var. Bunlar sana bu köşeden bakınca Zehra'nın yandaşları gibi geliyor ama alakası yok. Kimden muhabbet görürlerse onunla konuşuyorlar. Senle niye uğraşırlar?"

"Sen niye uğraşıyorsun?"

Emine sustu. Bir süre sonra daha sakın cevap verdi:

“Çünkü ben böyleyim. Uğraşmadan duramıyorum. Boşuna 20 yıl yemicem.” Selen’in alınganlığı endişeye dönüştü. Belki susarsa neden 20 yıl yiyeceğini anlatır diye düşündü ama Emine de sustu. Neden sonra, “Hadi uyuyalım artık,” dedi. Selen kolundan tuttu.

“Uyum sağlarsam burdan asla kurtulamamaktan korkuyorum.” Emine anlayışla ama biraz çocuk avutur gibi gülümsedi, elini pırpıpladı.

“Ama kurtulacaksın, bunu biliyorsun. Sen burda uzun kalmayacaksın. N’olur böyle saçma korkularla Zehra’ya çanak tutma. Ben gidince ortam ona kalacak. Bak bugün ‘ajan’ dedi. Bilmiyor mu öyle olmadığını?” Devam edecekti ama birden sustu, sonra söylediğinden kendi de pek emin olamıyormuş gibi ekledi:

“Zehra’ya değil ama Nuriye’ye dikkat et. Zehra’yı da o cesaretlendiriyor zaten. Aramızda ajan var mıdır bilmiyorum ama varsa Nuriye’dir.” Selen şaşkınlıkla yüzüne baktı. Espri yapmış gibi gülümsemesini bekledi ama Emine gülmedi. “İyi geceler,” deyip yanağından öptü.

* * *

Selen yattığında en az iki saat daha uyuyamadı. Nihayet daldığında koğuştaki ufak ufak kıpırdanmalar başlamıştı. Uzun uzun Emine’nin söylediklerini düşündü. Nuriye’nin ajan olma ihtimalini ne kadar ciddiye alacağını bilemedi. Sonra kendiyile ilgili yaptığı eleştirilere takıldı. Bir yandan hak veriyor ama bir yandan da içerliyordu.

Ortaokulda da böyle hissetmişti. Hem herkese içerliyordu, hem de hak veriyordu. Ama o zaman böyle sessiz değildi, hırçındı. Çok zor bir ergenlik geçirmişti. Annesi doktora bile götürmeyi düşünmüştü. Çocuğunu deli doktoruna götürmek istediği duyulur diye vazgeçmiş, çareyi babasına çektiği düşüncesiyle kendini avutmakta bulmuştu.

O zaman da böyle, ortaokuldaki o haliyle kalmaktan korkuyordu en çok. Sanki suçlusu ortaokulmuş gibi, okulla ilgili her şeye direniyordu. Çok çirkin olduğunu, ergenlikte kimsenin onun kadar çirkinleşmediğini düşünüyordu. Nasıl çocukken hep kir pas içindeyse ergenlikte de öyleydi, ne kadar sık yıkanırsa yıkansın vücudu hızla leş gibi ter kokusu, vıcık vıcık yağ ve kırmızı sivilceler üretmeye devam etmişti. Bu yetmezmiş gibi çok kilo almıştı. Zaten yaşitlarına göre uzundu, bir de kilo alınca, iriyarı biçimsiz bir şey olmuştu.

Sonraları iyi bir şey olduğunu anlayacağı bu uzun boyu, o zamanlar ona lanet gibi geliyordu. Annesi bile daha çok uzamasın diye bahçe duvarında boyunu ölçmüş, işaretlediği yere çivi çakmıştı. Yan komşudan öğrendiği bu yöntem de işe yaramamış, Selen o çiviye bir ay içinde iki santim geçmişti. Kasabada o yıllarda yetişkin bir kadın için 1.55-1.60 arası normaldi. 1.60'ı geçtiysen uzunca sayılıyordu. 1.65'e kadar bu uzunluk cazipse sonrası değildi. 1.70 ve üzeri erkek boyuna giriyordu. Annesi çivi çaktığında Selen 1.68 olmuştu. Henüz ortaokuldaydı. Kız arkadaşlarının hemen hepsi ufak tefekti, ergenliğe geç giren erkeklerin çoğu henüz onun kadar uzamamıştı. Selen kendini ucube gibi hissediyor, ilkokuldan beri yakın olduğu tüm arkadaşlarından uzak olmak istiyordu. Kızlar sürekli oğlanlardan bahsediyordu. Güya gördükleri ilgiden hoşlanmıyorlardı ama başka bir şey de konuşmuyorlardı. Bundan sıkıldıklarında sıra kıyafet, makyaj ve saç geliyordu. O dönemler mini etek modaydı. Saçlar hep peruk gibi kabarık, sivilceli çocuk yüzler hep makyajlıydı. Selen o döneme ilişkin bir fotoğrafla karşılaştığında yırtıp atıyordu. Ne akla hizmetse, bir fotoğrafçıya gidip grupça resim çektirmişlerdi. Nasıl korkunç görüldüğünün kanıtının artık arkadaş olmadığı o kızlarda olması aklına gelince hâlâ içi sıkılabiliyordu.

Tüm bunlar çirkin bir ergenlik geçirdi diye mi oldu bilmiyordu ama gayet tatlı ve popüler olduğu ilkokuldan sonra ortaokulu yabani, hırçın, kavgacı, uyumsuz geçirmiş, kısa bir süre içinde yalnız kalmıştı. Sinan'a âşık olmamak o ruh hali içinde neredeyse imkânsızdı. Zaten okulun yarısı Sinan'a âşıktı, öteki yarısı da hayrandı. Selen ne karşılık alacağını düşündü, ne de Sinan'a yönelik duygularıyla ilgili acı çekti. Ölüm haberini aldığından beri, ortaokul yıllarında Sinan'ın hayatında nasıl da kurtarıcı gibi olduğunu düşünüyordu. Belki de burada tekrar o yıllardaki gibi hissettiğinden, Sinan'ın hatıralarına bu kadar tutkuyla sarılıyordu.

Sinan o dönem Selen'e özel bir ilgi göstermemişti. Aslında hiçbir şey yapmamıştı. Selen'in ne tipinde, ne davranışlarında bir değişiklik varmış gibi davranmıştı. Ama kimsenin kayıtsız kalamadığı bir duruma onun kayıtsız kalması bile Selen için yeterliydi. Okul çıkışında arkadaşlarıyla eve yürürken Selen'i yalnız görürse koşup gelir onunla yürürdü. Selen, sırf böyle yapıyor diye arada okul çıkışında oyalanır, onun görünmesini beklerdi. Belli olmasın diye her zaman yapmazdı bunu. Sinan muhtemelen farkında değildi ama onun bu kayıtsız desteği, tenefüslerde, kantinde Selen'i gördüğünde gelip iki-üç laf etmesi, Selen'in berbat geçen günlerine bir gram teselli olmak haricinde, okuldaki itibarının da tamamen sıfırlanmasını engellemişti. Herkes çocukluk arkadaşı olduklarını ve aynı mahallede yaşadıklarını biliyor ve bazıları Sinan'la yakınlık kurmak için Selen'in suyuna gidiyordu.

Ortaokulda kendi kadar uyumsuz başka biri varsa o da Eylem'di. Ama bu Selen'in ondan bucak bucak kaçmasına neden oluyordu. Eylem'in uyumsuzluğu farklıydı. Sivriydi, ukalaydı, kendini bir şey sanıyordu, gıcıktı. Din dersinde sure ezberlemeyi reddettiği için bütünlemeye kalmıştı. Bir gün derste, "Allah yoktur," demiş, öğretmenle

20 dakika tartışmıştı. Tarih derslerinde siyaset tartışıyor diye kaç defa disiplin cezası almıştı. Sınıfın yarısı dersler kaynıyor diye buna gaz veriyor, bu da kanıp salak gibi kahramanlığa soyunuyor, sonra ne aldığı cezaları paylaşacak, ne de tenefüste takılacak kimseyi buluyor, yine de tüm bunlar hiç de umrunda değilmiş gibi davranıyordu. Eylem, Selen'e yanaşmaya çalışmıştı. Hem mahalle arkadaşlardı, hem de ikisi de yalnızdı. Ama Selen için Eylem'le takılmak, ait olmak istediği dünyaya tamamen veda etmek gibi bir şeydi. Selen ne kadar uyumsuz da olsa kasabalıydı, onlardan biriydi, Eylem şehirliydi ve her şeyiyle çok acayıptı. Okulun en itici iki tipinin bir araya gelmesi tüm dikkatleri üzerlerine çekmek demekti.

Eylem'le lisede yakınlaşmışlardı. Kardeşi Ceren'in aksine hayatındaki her evreden dramatik bir şekilde geçen Selen'in ergenliği de lise birin yaz tatilinde aniden bitmişti. Boyu 1.74'te kalmış, fazla kiloları nasıl olduğunu anlamadan gitmiş, sivilceler azalmış, saçları yağdan kurtulunca eski kumral tonuna dönmüş, hatta çarşıya gidip gelirken oğlanlar ona laf atmaya başlamıştı. Başlarda bu hoşuna gitmiş, annesinin tuvalet masasının aynasında uzun uzun yüzünü ve vücudunu inceler olmuştu. Çok rahatsız olduğu için kambur yürümeye başlamasına neden olan uzun boyu bile inceyken sanki o kadar da kötü değildi. Bir şeylerin gerçekten değiştiğini, eylül başında yazlıktan dönen Sinan'ın yüzündeki şaşkın ifadeyi görünce anlamıştı. Bu, iki hafta bulutlarda gezmesine neden olmuştu. Ancak okullar açıldığında Selen'i çeken dünya tamamen değişti.

O yaz Selen ve Eylem arkadaş olmuşlardı. Sinanlar kışın yazlık yaptırmış ve ilk defa bütün yazı orada geçirmişlerdi. Sinan gidince, Selen uzun ve sıcak yaz günlerini, gecelerini nasıl dolduracağını bilemedi. Çünkü en yakın mahalle arkadaşı Sinan'dı. Ayrıca kızlarla da erkeklerle de

eşit düzeyde arkadaş olan da sadece Sinan'dı. Onun varlığında mahallenin diğer oğlanlarıyla takılmak normaldi. Ama belki artık biraz büyüdüklerinden, biraz da Sinan'ın yokluğundan eskisi kadar normal olmuyordu. Kızlar da ikili görüşür, bir üçüncünün varlığı hoş karşılanmaz olmuştu. Öyle boş geçen o uzun yaz günlerinden birinde, Eylem'in annesi pencereden Selen'e seslenmiş, eve davet etmiş, Eylem'le ikisini arka balkondaki masaya oturtmuş, kısırla çay servis etmiş, sonra küçük kızını alıp misafirlğe gitmişti. Selen o gün Eylem'in annesi misafirlikten dönene kadar orada kaldı. Eylem onu epey şaşırtmıştı. Topluluk içinde hep çok bilmiş davranan, sürekli söylev çeken Eylem, ikili sohbette eğlenceliydi. Uzun uzun anne ve babasıyla dalga geçmiş, Selen'e daha önce bu şekilde bakmaya cesaret edemediği bir dünya açmıştı. Ne zevkliydi ailenle dalga geçmek, kardeşinden veryansın etmek. Ayrıca hayatında yediği en güzel kısırdı, tarifi alıp annesine de yaptırmalıydı. "Ben biliyorum," demişti Eylem. "İstersen bir gün sizde birlikte yaparız."

Sonrasında o yazın her gününü birlikte geçirmişlerdi. Eylem hemen hemen hiç siyasi konuşmalar yapmamıştı. Ama Selen ara sıra evde babasıyla rastlaştığında, şaka ya da ciddi siyasetin o evde çok normal bir sohbet olduğunu anlamıştı. Baba-kızın ilişkisinden çok etkilenmişti. Arkadaş gibiydiler. Eylem onun yanında sigara bile içiyordu. Selen önce çekinmiş, Sezgin Bey, "Yak bir tane," deyip kendi paketinden Selen'e uzatıp göz kırpmıştı. Selen o evde kendini yetişkin gibi hissetmişti. Yine de yazın çoğunu birbirlerinin evlerinde kısır yaparak ve odağında erkeklerin, giyim kuşamın, siyasetin olmadığı sohbetler ederek geçirmişlerdi. Selen şimdi bile bu konuların dışında ne konuştuklarını hatırlayamıyordu. Ama o yaz, uzun zamandan beri ilk kez ve muhtemelen ondan sonra gelecek uzun yıllar boyunca son kez, kendisini de, dünyayı da çok normal hissetmişti.

Berfu, yalvar yakar teyzesinden gece Devrim onlarda kalsın diye izin istiyordu. Teyzesi de Berfu'yu sorguya çekiyordu. Kimler gelecekti? Annesi babası yokken arkadaşlarını çağırmasına izin veriyor muydu? Babaannesi kaç yaşındaydı? Erkek olmayacağına yemin eder miydi? Devrim en çok buna şaşırdı. *Ne erkeği?* Kız lisesine gidiyorlardı. Erkek lisesinden kimi oğlanlar kız lisesinin çıkışına geliyordu. Sinem'le Berfu bazen Sinem'in kuzeni ve arkadaşlarıyla kapının önünde laflıyordu ama o kadar.

Teyzesi zaten baştan vereceği kesin olan onayı kızları yeterince yalvarttıktan sonra verdiğinde Devrim, teyzesine sarıldı. Sevinçle kalkıp çantasını toplamaya gitti. Koridorda annesiyle karşılaştı. Annesi biraz buruk bakıyordu. Devrim mahcup oldu. Ne diyeceğini bilemedi. Ona sormak aklına bile gelmemişti. Başını öne eğdiğinde annesinin çorapsız giydiği terlikleri ve kalça kısımları oturduğu şekli almış eski penye entarisini gördü. Neden teyzesinin aldığı şeyleri giymiyordu ki? Bir kere sormuş, annesi tek odası sobalı soğuk eve alıştığını, kaloriferli evde sıcak bastığını söylemişti. Devrim en çok ayağına çorap giymeden terlik giymesinden rahatsız oluyordu. O tüylü terliğin içinde terden ıslanmış ayak fikri tüylerini diken diken ediyor, burnuna olmayan kokular getiriyordu.

"Tamam kızım, gidebilirsin," dedi annesi Devrim'in içindeki duygulardan habersiz. "Ama bundan sonra ilk bana sor." Devrim gülümsedi. Odasına girdi. Annesi de "Hadi çantanı birlikte hazırlayalım," diyerek onu takip etti. Annesi okul çantasını boşaltıyordu ki Devrim, "Yok anne, ona gerek yok, bir pijama ve dış fırçası alıcam sadece. Bu yeterli," dedi dolabından çıkardığı küçük alışveriş çantasını uzatarak. Nevin Hanım kızının alışveriş

yapılan mağazanın markasının yazdığı bu çantaları biriktirdiğini biliyordu. Gülümsedi. "Ben de bir bluz için ne çok kâğıt israf ediyorlar diyordum. Baksana şuna, karton gibi. Neyse bu tür şeyler için işe yarıyor bari. İyi düşündün," dedi. Söylediği şeyi kızının sevmeyeceğini biliyordu ama geldiği yeri ve durumlarını unutsun istemiyordu.

Berfu kapıyı açtı, "Hadi ama Devroş, daha Sinem'e uğrıycaz," dedi. Sonra annesini gördü, "Pardon Nevin Teyze," deyip çıktı. Arkadaşları teyzesiyle kurduğu ilişkiyi annesiyle kurmuyordu. Devrim nasıl laf arasında hızlıca "Annem" diye bir kere adını geçirdiyse, onlar da sanki bu utancı görüyor ve anlıyor gibi kadını mümkün mertebe görmüyor, laf arasında kaynatıyorlardı. Devrim buna bir yandan sinir oluyor, bu konuda daha çok annesini suçluyordu. Ne olurdu ki teyzesi gibi üstüne başına dikkat etse, biraz şimdiki hayatlarına göre davranmaya çalışsa. Sanki kasten yapıyordu. Kasabada bile daha derli toplu giyinir, en azından diğer mazbut kasaba kadınlarına benzerdi. Burada iyice pespaye olmuştu. Annesi gülererek, "Devroş ha..." dedi. Devrim'in zaten canı sıkılmıştı. "Herkesin neden adın Devrim diye sormasından daha iyi..." dedi ve çıktı. Bu lafının annesinin kapıya kadar gelip onları geçirmesine engel olmasını diledi. Dileği gerçekleşti, Nevin Hanım kapıya gelmedi. Ama Devrim kapıdan kalbinde ağır bir duyguyla çıktı.

Sokağa çıkar çıkmaz Berfu, "Hadi taksiye atlayalım, geciktik," dedi.

"Sinemler iki sokak ötede oturuyor, yürürüz hemen şurası."

"Sinem, Venüs Pastanesi'nde bekliyor bizi."

"Aa oraya mı gidiyoruz? N'apıyor orada tek başına?"

"Tek başına değil. Kuzeni ve arkadaşları da orada."

Annesinin odanın kapısını kapatırken yüzünde gör-

düğü kırgın ifadeden kalan kırıntılar da tamamen zihninden silindi. Heyecanlandı.

“Teyzeme erkekler yok demiştin.”

“Ay sen de çok safsın. Ne diyeceğim teyzene başka.”
Sonra muzipçe baktı.

“Hiç yalan söylemedin mi yoksa?” Devrim buna nasıl yanıt vereceğini bilemedi. Onun söylediği yalanları ya da söylemediği gerçekleri bilse Berfu şuracıkta düşüp bayılırdı. Ama öte yandan bu tür konularda arkadaşlarından çok daha saf ve deneyimsizdi.

“Söyledim tabii. Ama bilmiyordum ki Sinem’in kuzeni ve arkadaşlarının da geleceğini.”

“Sinem sana gelmeden önce uğrayıp söyledi bana da. Güzel olacak. Ahmet’in bir sürprizi varmış.”

Devrim biraz gerildi. Sinem’in kuzeni ve arkadaşlarıyla bir-iki laflamıştı ama pek rahat hissetmemişti. Erkeklerle Sinem ve Berfu gibi rahat iletişim kuramıyordu. Kasabada, ortaokulda hiç erkek arkadaşı olmamıştı. Kız arkadaşı bile pek olmamıştı. Yakın ilişki kurduğu tek erkek Sinan olmuştu. Ama onunla çok farklı gelişmişti her şey. Normal hayat gibi değildi. İlk münasebetleri bile bir mesele etrafında olmuştu. Film gibiydi. San-ki yazılan bir senaryoyu oynamıştı Devrim. Öncesinde onunla da rahat iletişim kuramamıştı. Sinan ona balkondan laf attığında hep utanmış, merdiven altında oynadığı bebeklerini gizlemek istemiş, oradan görüldüğünü anlamak bile kıpkırmızı olmasına yetmişti. Şimdi de ne zaman okul çıkışında Ahmet ve arkadaşlarıyla laflasalar aynı duyguya kapılıyordu. Doğal olmak, söylenenlere gülümsemek, bir-iki laf etmek için kendini çok zorluyor ama ne dese gereğinden fazla dikkat çekiyor gibi geliyordu.

“Ne o, sessizleştin. Rahatsız olmadın inşallah,” dedi Berfu takside.

“Yok canım. Niye rahatsız olayım. Ne kadar kalırız orada? Evden teyzemi aramam gerekiyor vardık diye.”

“Merak etme, ben her şeyi ayarladım. Sinem’e gidecez dedim. Onun annesini de ikna edeceğimizi sanıyor. Bir saat sonra eve gideriz. Sen de ararsın.”

“Neyse, önceden ararsa babaannen açar, daha gelmediler der.” Berfu güldü.

“Ay sen gerçekten çok safsın. Babaannem falan yok kızım! O da gitti düğüne!”

Devrim gerçekten şaşırdı.

“Annenleri nasıl ikna ettin? Benimkiler ölse beni yalnız bırakmaz.”

“Sende kalacağımı söyledim,” dedi Berfu gayet umursamazca. “Sana çok güveniyor annem. Teyzeni de gözü çok tuttu.” Devrim panik oldu.

“E ya teyzemi ararsa?”

“Yok, otelden aramak aklına gelmez. Gitmeden önce arayacaktı, ben arıyor gibi yaptım, evde yoklar dedim. Üstelemedi. Unuttu.”

Devrim, Berfu’nun ailesinin hayatına hem özeniyor hem de şaşıırıyordu. Annesi çoğu zaman evde olmuyordu. Berfu hep konken partisinde olduğunu söylüyordu. Devrim ilk önce bunu siyasi bir parti sanmış, kadını görüp herhangi bir siyasetle ilgisi olamayacağına hükmedince yardım derneği gibi bir şey olduğunu düşünmüştü. Sonrasında bir gün evlerine gittiğinde salonda bir grup kadının sigara dumanına boğulmuş bir masa etrafında kâğıt oynadıklarını ve içtiklerini görmüş, “Ne oynuyorlar?” diye sorduğunda, Berfu “konken” demişti. İlk o zaman anlamıştı konken partisinin ne olduğunu ve annesinin konken başındayken Berfu içeri oğlan atsa görmeyeceğini. İhtimal vermemekle birlikte sorma gereği duydu:

“Berfu, Ahmetler eve gelmeyecek değil mi?”

“Yok artık! Pastanede bir saat oturcaz, o kadar.”

Ama Ahmetler eve geldi. Venüs'e gittiklerinde, Sinem üç erkeğin arasında onlardan aldığı sigarayı içine çekmeye çalışıyor, beceremedikçe herkes gülüyordu. Her kafadan bir ses çıkıyor, hepsi tek tek nasıl içine çekeceğini gösteriyordu. Sinem ilgiden ya da sigaranın dumanından sarhoş gibiydi. Sürekli kıkırdıyordu. Ahmet'in hep yanında gördüğü çocuk elini Sinem'in omuzuna atıyor, içsin diye kendi sigarasını ağzına dayıyordu.

"Ay Emrah, çok kötüsün! Başım döndü valla," dedi Sinem kızmış gibi yaparak.

"Sinem, valla bir çekebilseydin o kadar kötü gelmeyecek. Ben de zorlandım ama şimdi bak..." dedi üçüncü oğlan sigarasını içine çekip halkalar çıkararak.

Herkes etkilenmiş gibi sesler çıkardı.

O bir saat ne konuşuldu Devrim pek takip edemedi. Herkes hep bir ağızdan konuşuyor ve söylenen şeyler çoğu zaman kahkahalarla yarım kalıyordu. Devrim yetişmeye çalışıyor ama sohbetin ucunu yakalayamıyordu. Hiç eğlenmiyordu ama herkesin güldüğü yerde gülüyor, bir saatin dolmasını bekliyordu. Bir süre sonra Berfu'nun kulağına eğilip, "Artık kalkmamız gerekiyor," dedi. Berfu bu haberi duyurunca oğlanlardan büyük bir itiraz geldi. Devrim'in teyzesini aramaları gerektiğini söylediklerinde, aralarında en ufak tefek ve tipsiz olan ama bunu her konuda arkadaşlarını sollayarak kapamaya çalışan Onur, "Bende jeton var, şuradan arayalım, evden gibi konuşalım," dedi. Fikir büyük iltifat aldı ama Devrim'i iyi tanıyan Berfu, "Ya bu yapamaz. Teyzesi de cin, hemen anlar," dedi. O sırada Sinem, "Biz kalamıyorsak siz gelin," dedi Berfu'ya hiç sormadan. Berfu önce Sinem'e, sonra Devrim'e baktı. Bir yandan istiyor ama diğer yandan doğru olmayacağını düşünüyordu. Berfu, Sinem'le Devrim arasında bir köprü gibiydi. Devrim, Berfu olmasa Sinem'in kendisiyle arkadaş olmayacağını düşünüyordu. Devrim belli belirsiz ka-

fasını iki yana salladı. Onur, "Gördüm, gördüm! Devrim bizi istemiyor!" diye yaygara kopardı. Hep birlikte Devrim'in üstüne geldiler, Berfu da ona yardımcı olmayınca daha fazla itiraz edemedi. Neredeyse ağlamaklı bir sesle, "Siz nasıl isterseniz," diyebildi.

"Sürprizimi ilk Devrim'e vericem," dedi Ahmet onu ödüllendirir gibi. Devrim ne diyeceğini bilemedi. Her tarafına ateş bastı. Pastanenin tuvaletine gidip yüzünü yıkadı.

* * *

Ahmet'in sürprizi, evden aşırıldığı Malibu'ydu. Devrim sütle karıştırdıkları ilk yudumu görev gibi içtiğinde beklediği kadar kötü olmamasına sevindi. Her şey o kadar istemediği şekilde gidiyordu ki, ilk içkisinin ilk yudumuyla yüzünü ekşitmemek ya da kusmamak şükredilesi geliyordu. Ama hiçbir şey yemeden içtikleri sütlü içki kısa bir süre sonra midesini bulandırdı. Başı dönüyordu. Oturduğu koltuktan kalkamıyordu. Allahtan müziğin sesi çok yüksekti, konuşması gerekmiyordu. Onur onu kolundan çekip kaldırdı. Beline sarılıp dans etmeye başladı. Devrim daha çok yorgunluktan ve sarhoşluktan başını omzuna koydu. Bundan cesaret alan Onur iyice sarıldı. Devrim gözlerini kaldırdığında, Ahmet'le Berfu'nun sarmaş dolaş dans ettiklerini, Sinem'le Emrah'ın ise kanepede öpüş-tüklerini gördü. Kendisine tabii ki en tıpsız ve en tuhaf olanı düşmüştü. Bu düşünce ve Onur'un koltukaltından gelen deodoran ve sigarayla karışık ter kokusu midesini iyice bulandırdı. "Banyoya gitmem lazım," diyerek çocuğu itti. Koşarak kendini tuvalate attı. Kustu. Kusmaktan nefret ederdi. Hasta gibi olurdu. Ama alkol içinden süt gibi aktıkça kendini iyi hissetti. Yüzünü yıkadı. Dış fırçasını çantadan çıkarıp banyoya koymadığı için hayıflandı.

Parmağına diş macunu koyup dişini fırçaladı. Saçlarını ıslattı ve bileğine geçirdiği lastik tokayla topladı. Aynada yüzüne baktı. Berbat görünüyordu. Sapsarıydı. Göz altları koyulaşmıştı. Artık yatmak istiyordu. Sessizce Berfu'nun yatak odasına sığılıracaktı. O sırada kapıyı tıklatan Onur, "Devrim, iyi misin?" diye sordu. İçti sıkıldı. "İyiym, merak etme," dedi. Onur onu duyunca teklifsizce içeri daldı. Gelip elini tuttu. "Hasta gibi görünüyorsun. Gel seni yatırayım," dedi. Devrim banyodan çıktığında koridorun ucundaki salona baktı. Sinem Emrah'la aynı pozisyondaydı, Berfu'yla Ahmet de dans etmeyi bırakmış, Devrimlere bakıyorlardı. Berfu, Onur'la el ele tutuştuklarını görünce gülümsedi. O da Ahmet'in beline sarıldı. Sanki kendi yapmak istediği şeyleri önce Devrim yaparsa onay almış gibi daha rahat ediyordu. Devrim utandı, elini çekerek, "Ben yatıyorum artık," dedi. "O zaman biz de yatalım artık," dedi Berfu hemen. Ahmet'se Berfu'yu kendine çekerek, şakayla "Sen hiçbir yere gidemezsin," dedi. Berfu o koca mavi gözlerine şakacıktan yalvaran bir ifade vererek Devrim'e baktı. Devrim ilgilenmedi. "İyi geceler" dileyip Berfu'nun odasına gitti.

Sarhoşluğu hâlâ geçmemişti. Hâlâ başı dönüyordu. Hatta yatıp gözlerini kapatınca iyice dönüyor, sanki bütün oda çalkalanıyordu. Yastığı arkasına alıp oturdu. Gözlerini açık tutmaya çalıştı. Tekrar kusmak istemiyordu. Zaten istese de kusabileceğini sanmıyordu. Midesinde hiçbir şey kalmamıştı. "Keşke su getirseydim," diye düşünürken kapısı açıldı. Gelen yine Onur'du.

"Yatmamışsın. İyi misin diye bakmaya geldim."

"Başım döndü. Kalktım. Bana bir bardak su getirir misin?"

Onur hemen kovalanmadığına memnun oldu. Geri geldiğinde arkasından kapıyı kapadı. Devrim suyu bir dikişte içti. Çok iyi gelmişti.

“Onur, benim yatmam gerekiyor artık.”

“Tamam, ben de yanına uzanayım.”

“Olmaz.”

“Neden? Bir şey yapmıcam söz. İstemezsen yatmam, yanında otururum.”

“Neden salonda oturmuyorsun?”

“Orada sap gibi durmamı Ahmet istemiyor.”

“Neden?”

Onur güldü. “Ya anlamıyorsun böyle şeylerden. Çok safsın.” Devrim saf olduğunu duymaktan sıkılmıştı. Sarhoşluğun da etkisiyle tersledi:

“Görmüyor muyum Sinem’le Emrah’ı? Onların taktıkları yok!”

“Asıl Berfu. Senin yanına gelmezsem yatacağınızı söylemiş,” dedi cılız bir sesle.

Devrim Berfu’ya bozuldu. Kendini kullanılmış, ihanet edilmiş hissetti. Ama bir şey demedi. Sadece uymak istiyordu. Yastığı çekip yattı. Onur’a sırtını döndü ve saniyeler içinde uyudu.

* * *

Biri memelerini sıkıştırıyordu. İtmeye çalışıyor ama itemiyordu. Vücudu kaskatı kesilmişti. Sadece gözlerini oynatabiliyordu. Memelerinin üzerindeki kıllı elleri görüyor, çiçekli sedirin üstündeki sigara yanıklarını sayabiliyor, kapalı perdeden süzülen gün ışığıyla iğrenç evin tüm detaylarını ayırt edebiliyor ama hiçbir şeye müdahale edemiyordu. Memelerini ovuşturan kimse, sıkılmış gibi Devrim’i kendine çevirmeye çalıştı. Devrim’in kaskatı bedeni aniden su gibi akışkan bir hale geldi ve isteneni yaptı. Beyaz ve kolalı bir gömlek yakasına bakıyordu. Ağır bir koku geliyordu burnuna. Hacca gidenlerin, gidemeyen Asiye Teyze’ye getirdiği cinsten hacıyağı

kokusu. Babasının, dincilerin pisliklerini, günahlarını örtsün diye sürdüklerini söylediği... Bıyıklı kocaman bir yüz yüzüne doğru eğildi, ağzıyla Devrim'in ağzını aradı. Devrim bakmak istemedi ama açık ağzının arasından sararmış dişlerini gördü, sigara kokusunu duydu. Bağırıyor, "Yapma" diyordu ama adam hiçbir şey duymuyordu. Kendi sesini kendi bile duymuyordu ama bağırdığına emindi.

Sonra birden gözlerini açtı. Açınca aslında o âna kadar kapalı olduklarını fark edip şaşırdı. "Devrim! Devrim! Uyan artık! Uyan, yanlışlıkla oldu, pardon!!!"

Devrim doğruldu. Ter içindeydi. Onur ondan daha terli ve daha korkmuş görünüyordu. "Ne oldu?" diye sordu şaşkın. Onur ayağa kalktı. Korkusu birden öfkeye dönüştü.

"Allahın belası, ödümü kopardın! Ne oldu anlamadım. Birden sayıklamaya, bağırmaya başladın.. Kâbus gördün herhalde ama ne kadar sarstıysam da uyandıramadım."

"Biri saldırıyordu bana, rüyamda..." Onur ne kadar kızgın da olsa suçlu gibi bakıyordu. Devrim yüzüne şüpheyle baktı. "Sen bana dokundun mu?" diye sordu gayet sakin.

"Ya hayır ya, nerden çıkarıyorsun?" dedi Onur istemsizce gözlerini indirerek.

"Neden 'Yanlışlıkla oldu' diye bağırıyordun o zaman?" diye sordu Devrim buz gibi bir sesle.

"Ne bileyim, belki uyurken elim göğsüne gelmiştir," dedi Onur umursamaz olmaya çalışarak. Devrim gözünü dikip bakmaya devam edince yine sinirlendi.

"Ya bakma öyle, bir şey yapmışım gibi... yatak dar zaten, sıkış tepiş bütün gece..."

"

"Zaten, 'Yapma Mahmut Abi' diye bağırıyordun."

Devrim kulaklarına inanamadı. Bir an dehşetle ayağa fırladı.

“Kim Mahmut Abi?” diye sordu Onur, ilgiyle.

“Yok öyle biri. Kâbus işte...” dedi Devrim, dağılmış saçını hızlı hızlı toplarken.

Onur birden, “Ben gidiyorum!” dedi hiddetle, Devrim başına ummadık işler açmış gibi.

O çıkınca Devrim tekrar yatağa çöktü. Rüyasındaki evin neresi olduğunu çok iyi biliyordu. Unutmak istiyor ama unutamıyordu çünkü rüyaları ona evin her detayını tekrar tekrar hatırlatıyordu. Ama Mahmut Abi nereden çıkmıştı? Onu o evde hiç görmemişti ki! Hatta yıllardır görmemişti. Ama öte yandan o hacıyağı kokusu ne kadar tanıdıktı. Mahmut Abi’nin annesinin evinin kokusuydu o. Nedense burnuna yapışmıştı. Bir daha hiç çıkmayacak gibi.

8

Selen “süper” torpile, “en iyi” avukata rağmen tutuklandıktan beş ay sonra duruşmaya çıkabildi. Ve aynı gösteride tutuklanan 13 kişiyle birlikte salıverildi.

Ceren’in görünüşü haricinde ilk dikkatini çeken şey, Selen’in kibarlığı oldu. Oturma odasında sobanın yanındaki koltukta oturuyor ve ziyarete gelen herkese çok sevecen ve saygılı davranıyordu. Hapse girip çıkmış olmasa ve avurtları çökmüş, vücudu kurumuş, eski güzelliğini kaybetmiş olmasa, kasabanın anneleri oğullarına almak için sıraya girerdi. Annesinin giysin diye verdiği uzun elbise, üzerine aldığı örgü şal, herkesin gönlünü hoş tutmaya çalışan hanım hanım tavırlarıyla ev kızı gibiydi. Bir

de çok üşüyordu. Nisanın ortası olmuştu. Dışarısı epey ılımış, evler serinliklerini korusa da soba aranmaz olmuştu ama Selen hâlâ her sabah sobayı yaktırıyor, gerekmediği sürece de dibinden kalkmıyordu. Ceren ona “Külkedisi” adını takmıştı. Gerçekten de için için perinin gelip ablasını tekrar güzelleştirmesini, huyunu suyunu değiştirmesini diliyordu. Hoşlanmadığı şeylere hemen tepki gösteren, hele ki isim takılmasından oldum olası hoşlanmayan ablası, bunu bile gülümseyerek karşılamış, “Masal kahramanlarından kurtulamıyorum. Hapiste de kızlar Rapunzel diyordu,” demişti.

“Ceren, hadi annemin saç makasını getir.” Ceren’in gözleri parladı. Odaya geri döndüğünde annesi de yanındaydı. Önce Ceren kürek kemiklerine kadar kesip elindeki iki karış saç Selen’e verdi. Selen, kurumuş kil rengindeki donuk ve sağlıksız saçlarına baktı. Eline aldı. “Biraz oynasam saman gibi dağılacak, ne yapıyım ben bununla?” diye sordu Ceren’e. “Bilmem, çok uzun, belki saklamak istersin,” dedi. Sonra heyecanla ekledi: “İstemezsen ben bebeklerime peruk yaparım.” Selen hemen verdi. Annesi söylenmeye başladı. Her tarafı saç yapacaktı. Nasıl peruk yapacaktı. Nasıl yapıştıracaktı. Ceren bu saçtan en az 20 tane oyuncak bebek atkuyruğu çıkacağını ve bunu bahçede yapacağını söyleyip hemen çıktı.

Annesi Selen’in saçlarını biraz daha kısalttı, önlerini hafif katladı. Sonra yüzüne baktı: “Hah, iyi oldu, yüzünün zayıflığını biraz kapattı bu katlar. Hem çok yakıştı bak,” dedi getirdiği aynayı uzatarak. Selen baktı. Eski halinden iyiydi ama o kadar. Annesi anladı. “E çok vitamin-siz kalmışsın tabii oralarda. Saçın da, yüzün de solmuş. Eskiden saçını topladığımda arkası çalı süpürgesine benzerdi. Tek örgü yapınca çok kalın olduğundan, iki kuyruk yapar, öyle örerdim.” Sonra kızının moralini bozduğunu düşünüp toparladı: “Merak etme, kökü sende değil

mi, yine canlanır. Sen yeter ki yemeğe burun kıvrırma. Teyzen İstanbul'dan gelecek haftaya. Balıkyağı ismarladım. Çok iyi geliyormuş, kilo da yapıyormuş.”

Annesi çoğu zaman hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu. Tekrar beslemeye adayacağı bir hedef bulmanın coşkusuyla sürekli önüne yiyecek bir şeyler taşıyordu. Selen'in tüm sorununun kilo olduğunu düşünüyor, iştahı açılrsa iyi olacağına inanıyordu. Babası ise biraz yadırgıyordu. Son üç yılını Selen'i ehlileştirmeye adanmıştıktan sonra karşısına çıkan bu sonuçtan çok da hoşnut görünmüyordu. Adnan Bey devrimci de, ev kızı da yetiştirmek istememişti. Selen siyasi olmasın ama üniversiteye gitsin, çalışsın, para kazansın, kocasını kendisi bulsun isterdi. Devrimcilik tutmadığında hanım kız olması pek de takdir ettiği bir şey değildi.

Evde külkedisi gibi geçirdiği bir ayın sonunda annesi hava alsın diye zorla çarşıya yolladığında ayakları onu aksi istikamete, dere yatağına götürdü. Eve döndüğünden beri her şey ona hatırladığından küçük görünüyordu ama dereye inen patika hiç de öyle görünmedi. Hatta uçurumun kenarındaymış gibi biraz ürkererek baktı aşağıya. Her gün defalarca burdan o minik haliyle nasıl inip çıkmıştı? Aşağı inerken bacakları titredi. Aylardır doğru düzgün hareket etmiyordu. Bütün kasları alçıda kalmış gibi zayıflamıştı. Nihayet dere yatağına vardığında ayak-kabıllarını çıkardı. Sinan'ın yaptığı gibi bağcıklarını birbirine bağladı, çoraplarını içine soktu, omzuna çanta gibi astı. Pantolonunu dizlerine kadar sıvayıp derenin karşı tarafına geçti. Mayıs gelse de su hâlâ soğuktu. Bir süre ayaklarının güneşte kurumasını bekledi. Sonra köprü-nün altına doğru yürüdü. Sinan'ın onu götürdüğü böğürtlen ağaçlarını buldu. Henüz kızarmamışlardı ama zaten böğürtlen yemeye gitmemişti. İki çalının arasındaki kuytu yeri bulmaya çalıştı. Baharda yabani otlar çık-

mış, kuytuluğu biraz kapamıştı. Elleriyle epey bir ot yol-
du. Orayı hatırladığı şekle getirmeye çalıştı. Sonra içeri
oturdu.

* * *

“O gün seni çok bekledim,” dedi Sinan.

“Utandım,” dedi Selen.

“Ben de utandım ama geldim.”

Selen bozuldu. “Sen niye utanıyorsun ki?”

“Söyledim, benim için de ilkti. Beklemiyordum.”

Selen iyice sinirlendi. Hâlâ söyleyebileceği en yanlış
şeyi söylüyordu. “Sen öyle deyince ben daha çok utan-
dım ama! Ondan gelmedim.”

Sinan güldü. “Buraya bir sürü kız getirdiğimi, senle
yaptığımızı hep yaptığımı düşündün. O zaman da bo-
zuldun.”

“Doğru muydu yani?”

“Hayır, değildi.”

“Eee o zaman...”

Sinan kahkaha attı. “O zaman ne? Öyle olsa da kıza-
caktın, böyle olunca yine kızdın.”

Selen sustu. Yine her zamanki kayıtsızlığıyla zeytin-
yağı gibi üstte çıkıyor diye düşündü ama öfkesini yuttu.
Açıklamaya çalıştı.

“Şaşırdın. Şaşırmamı beklemiyordum. Bu beni utan-
dırdı.”

“Kısa ömrümün en muhteşem şaşkınlığıydı,” dedi
Sinan gülerek, ölmüş olmak umurunda değilmiş gibi.

“Ben gelmeyince sen niye bana gelmedin?”

“Çekindim. Korktuğunu, kızdığını düşündüm.” Son-
ra yüzü gölgelendi.

“O hafta her gün aynı saatte hep buraya geldim.
Ama sen hiç gelmedin.”

Selen'in yüreğini pişmanlık kapladı. Gözleri doldu. "Ama senin gelmen gerekiyordu."

"Neden o?" dedi Sinan yine gülmeye çalışarak.

"Çünkü hep sen gelirsin."

Sinan sustu. Selen saçma bir şey söylediğini düşünerek telaşla açıklamaya girişti:

"Yani çocukluğumuzdan beri hep öyle değil mi? Küseriz ve sen gelir barışırsın. Hiç küsmemişiz gibi..."

"Doğru," dedi Sinan bu kez kendi yüreğini kaplayan bir pişmanlıkla.

"Neden gelmedin?" dedi Selen yine bozuk atarak.

"Daha az önemseydim gelirdim. Daha az hissetseydim gelirdim. Gelmeni bu kadar çok istemeseydim gelirdim."

Selen'in gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Sarılmak istedi ama kollarının arasında kaybolur gider diye korktu.

"O gün seni ben öptüm, sonra sen gelmeliydin," dedi Selen son bir kararla.

İkisi de bir süre sustular. Artık söylenecek her şey saçmaydı, yapılacak bir açıklama da yoktu ama Sinan yine de devam etti. O dönemin hatalarını tartışmak bile şu çaresizliğe teslim olmaktan daha iyiydi.

"Haklısın. Gelmeliydin. Ama randevulaşmıştık. Sen gelmeyince sandım ki... Ne sandım bilmiyorum ama orada kalacağını gerçekten düşünmediğimi biliyorum. Üç gün sonra okul başlayacaktı. Okulda laflayacaktık. Sana ilgi gösterecektim. Sen ciddi olduğumu görecektin. Bir gün okuldan birlikte dönecektik. O zaman konuşacaktık..."

"Madem öyleydi, neden sürekli yanında Esra vardı?"

"Esra'yla aramda senden sonra hiçbir şey olmadı."

"Ben bunu nereden bileyim? Önceki yıl onunla çıkıyordun. Okul başlar başlamaz yine hep onun yanındaydın."

“Ona artık çıkmak istemediğimi söylemeye çalışıyordum.”

Selen kahkaha attı. “Kaç hafta sürebilir bunu söylemek!”

Bu kez Sinan da kızdı. “Hemen ilk hafta söyledim. Ama aynı gruptaydık. Hem sen nerden bileceksin ki? Okul başladıktan sonra bir kere olsun yüzüme baktın mı ki?” Selen karşılık verecekti ama Sinan izin vermedi.

“Hep Eylem vardı yanında. Okula giderken, dönerken, tenefüslerde... ve onun arkadaşları. Eylem’in de beni ne kadar sevdiğini bilirsin. Birden beni görmez oldun! Sanki hiç olmamışım gibi. Sanki burada daha bir hafta önce...” Devam edemedi. Etse kendisini susturamayacaktı. Bu kez Selen yumuşadı.

“Ben... ben özür dilerim. Sandım ki.... Sadece çok utandım. Ama seni gördüm. Gözümün bir ucuyla hep izledim. Yemin ederim.”

Sinan bir süre sonra sakinledi. Selen’in yanına oturdu. Omuzları birbirine değiyordu ve Sinan uçup gitmemişti. O zaman belki...

“Ne dersin, sence tekrar yapabilir miyiz?” diye sordu Sinan.

Selen heyecanlandı. “Bilmem ki, olur mu? Ya yok olursan?”

Sinan neşeyle güldü. “Her koşulda yok olucam zaten. Öyle ölmek pek hoş değildi. Böyle öleyim.”

Sonra yaklaştı, dudaklarını dudaklarına değdirdi. Selen birkaç saniye dudaklarını, ağzının ıslaklığını hissetti. Sonra gitti.

Selen delirmeye başladığını düşünerek hızla kalktı. Çarşıya doğru giderken, Sinan yazlıktan döndükten sonra geçirdikleri iki haftanın, hayatlarının sonraki seyrini tamamen değiştirebileceğini düşünmekten kendini alamadı. O gün gitse... Ya da Sinan sonra gelse, Eylem İzmir’den aktif

bir devrimci olarak dönmese, memleket bu kadar karışmasa, siyaset hayatına girmese ya da Sinan'ın da hayatına girse, Eylem Sinan'ı sevmiş olsa, Selen Sinan'a bozulmamış olsa, Esra'yı kıskanmamış olsa... Bi yanıyla çok şeyin farklı olmuş olması gerektiğini düşünüyordu ama içindeki, bir detay bile farklı olsa her şeyin o yönde evrileceğine inanmak isteyen o minicik duygudan kurtulamıyordu.

O iki hafta sanki, duygularını bir kere olsun karşılıklı yaşayabilsinler diye özenle sunulmuştu onlara. Eylem'in teyzesi hastalanmış, Eylem teyzesini hiç sevmemesine ve evde babasıyla kalmak için diretmesine rağmen annesinin zoruyla apar topar İzmir'e gitmişti. Okulların açılmasına iki hafta vardı. Selen'in annesi, o yaz bedeni değişen Selen'e yeni forma diyor, Ceren'in önlüğünü tamir ediyordu. Ceren yaz sonunda da olsa Aslı'ya kavuşmanın mutluluğuyla sürekli onunla buluşuyordu. Sinan ve Selen de onların bahanesiyle her gün görüşüyordu. Eskiden olsa bahaneye ihtiyaçları olmazdı ama şimdi ilişkileri doğallığını kaybetmiş ama bir heyecan kazanmıştı. Kardeşleri sokakta oynarken, bunlar da bahçe demirlerine ya da balkon merdivenlerine oturup saatlerce sohbet ediyorlardı. Bunlar her zaman yaptıkları sohbetlere benziyordu ama nedense daha keyifli, daha canlıydı. Selen ertesi günü iple çekiyordu.

Bir gün, kardeşlerini kendi hallerine bırakıp dereye indiklerinde ve Sinan derenin minik çakıltaşlarından bir kalp yapıp iki tarafına da S harfi dizdiğinde, Selen'e eğilip Sinan'ı dudaklarından öpmek çok doğal gelmişti. Sinan o kadar şaşırmıştı ki, dudağına sinek konmuş gibi ilkin geri kaçmıştı. Sonra aslında hayal bile edemeyeceği kadar güzel bir şey olduğunu anlayınca nasıl toparlayacağını bilememiş ama altından girip üstünden çıkmış, Selen'i o iki çalının arasında tekrar öpüşmeye ikna etmişti. Selen bunu neden yaptığını ve çok acayip bir şeyin ona neden bu ka-

dar normal geldiğini sonrasında çok sorgulamıştı. Utanmış, o dönem kasabada yaklaşılabilen kızlara takılan isimlerin hepsini hatırlayıp kendine işkence etmişti. Ama şimdi nedenini biliyordu. Bu onunla değil, Sinan'la ilgiliydi. Sinan'a o kadar uzun süredir âşıktı ki, geçmiş yıllar boyunca hayalinde onunla defalarca çıkmış, ayrılmış, barışmış, hatta evlenmişti. Sinan'ı öpmek iki günlük flörtün bir sonucu değildi. Yıllar sonra nihayet öpüşmüşlerdi. Ama Sinan için hikâye daha yeni başlıyordu. Onunkisi de uzun sürecekti ama sadece iki hafta önce başlamıştı.

Selen, lise ikiye sanki bambaşka bir şehirde, bambaşka bir okulda, bambaşka arkadaşlarla başladı. Eylem İzmir'de teyzesinin dizinin dibinde oturmamış, babasının üye olduğu derneğe gidip üniversiteli pek çok gençle tanışmıştı. Onlarla eylemlere katılmış, nasıl örgütlendiklerini, neler okuduklarını, neler konuştuklarını su gibi içmişti. Zoraki gittiği İzmir'den hiç istemeyerek dönmüş ama okulun ilk günü bir grup lise son öğrencisi dersleri boykot eylemi yapınca, devrimci ruhun kasabada liseye kadar ulaştığını görüp çiçek gibi açmıştı. Eskisi gibi gıcık, ukala, çok bilmiş değildi. Bayağı karizmatikti. Ya da belki de ortam ona uymuştu. Selen hariç, burjuva olduğunu düşündüğü herkesten uzaklaşmıştı. Selen'le yazın kurdukları yakınlığa bağlı kalmıştı. Selen buna biraz şaşırmış ve Eylem'in çok vefalı bir arkadaş olduğunu düşünmüştü. Çünkü etrafı kalabalıktı ve bunların hiçbirisi Selen kadar çömez ve apolitik değildi. Selen o dönemde, o ortamda gözücüyle hâlâ Sinan'ı yokladığı için bile utanıyor, kendisine kızıyordu. O dere yatağında olanlar ona giderek daha inanılmaz, daha aşağılayıcı geliyordu. Sinan'ın bu siyasi ortamın bu kadar dışında kalması da onu rahatsız eder olmuştu. Hele, çarşıda karla oynadıkları o gün ona o kadar kızmıştı ki evde aklına dere yatağında öpüştükleri geldiğinde kulaklarına kadar kızarmış, duvarı yumruklamıştı.

“Ne acayip” diye düşündü çarşıya yürürken, “Şimdiye hiç bunlar olmamış gibi kendimi sadece ona âşıkken hatırlıyorum.”

9

“Geçmiş olsun kızım. Çıktığını duydum. Ne zaman geçer acaba buralardan diyordum,” dedi Sadık Usta. Selen çarşıda, tanıdıklarla karşılaşmasının ve sohbet etmesinin kaçınılmaz olduğunu hatırladı. İçi sıkıldı ama gülümsedi. Sadık Usta korktuğu gibi ısrarla oturttu, bir çay söyledi ve fırına bir tane tahinli pide attırdı. Ve kendi de iç çekerek kaşısına oturup konuşmaya başladı: Babasının ne kadar üzüldüğünü, gençlerin artık akıllarını başlarına alması gerektiğini, bunun Selen’e de ders olacağını... Selen bunları yarı duydu yarı duymadı. Sadece başını salladı, çayın yanında sigarasını içti. Sonra söz birden Sinan’a geldi

“Dün gibi aklımda, ha şurada hep beraber kartopu oynamıştık. Ama belliydi o adamların Sinan’ın yakasına yapıştığı... Yoksa Sinan’ın işi olmaz o tiplerle...”

Selen’in kalbi gümbür gümbür atmaya başladı. “Ne diyorsun Sadık Amca. Onların hepsi daha önce öldürülmedi mi?”

“İyi de belli değil ki kaç kişi oldukları. Vardır illaki başka adamları...”

Selen’in de ilk aklına onlar gelmişti. Başka bir neden bulmak zordu zaten ama Sinan’ın bu siyasi olaylara ne kadar, ne şekilde bulaştığı hâlâ soru işaretiydi.

“Babam ne olduğu ortaya çıkmadı dedi. Polis, Sinan’ın ailesine, ‘Muhtemelen yanlış ihbar aldılar,’ demiş. Çok varmış böyle.”

"Valla o kadarını bilmem. Öyle diyorlar ama küçücük kasaba. Herkes herkesi tanıyor. Burada hiç duymadım ben yanlışlıkla öldürülen..." Sadık Usta derin bir iç çekerek olanları akli almıyormuş gibi başını salladı.

Selen, Sadık Usta'nın her zaman kasabada olan her şey ondan sorulurmuş gibi konuştuğunu bilirdi. O yüzden tüm bunları ne kadar ciddiye alacağını bilmiyordu ama şüphelerini destekleyen şeyler söylüyordu.

"Ayhan Amca dükkânı açtı mı?" diye sordu Selen.

"Yok kızım. Cenazeden sonra hemen gittiler. Şimdi yazlıktalar diye duydum. Handan Hanım, 'O eve bir daha girmem,' diyormuş. Dönerler mi bilmem. Ama dükkân duruyor. Bir yardımcı tuttu. O bakıyor. Eh, ne de olsa ekmek teknesi. Sağ kalanlar da bi şekilde yaşamak zorunda..."

Selen, Handan Teyze'nin kasabada olmadığını biliyordu. Buna seviniyordu. Olsa annesiyle bir başsağlığına gitmesi gerekecekti. Buna dayanabileceğini sanmıyordu. Nedense Handan Teyze'nin onu suçlayacağını düşünüyor ve içten içe ona hak veriyordu. Artık gitmek istiyordu, annesinin siparişini bile alacak hali yoktu. Sadık Usta gelen pideyi ısrarla paket yapıp eline verdi.

Dönüş yolunda yine içine bir ağırlık çöktü. Evde annesinin ilgisine, kardeşinin muhabbetine dayanamayacağını hissetti. Sadece yalnız kalmak istiyordu. Çarşının tek taksi durağının önünden geçerken şoför Uğur laf attı. Uğur daha önce babasının kamyonlarından birinin şoförlüğünü yapmıştı. Fabrikayla kasaba, kasabayla köy ve bağlar arasında mal taşıyordu. Babasının hafta sonu, gece gündüz dinlemeyen keyfi çalışma saatlerinden illallah getirmiş, evlendikten sonra taksi şoförlüğüne geçmişti. Ama hâlâ eski patronunu sever sayar, ihtiyaç olduğunda hemen gelirdi. Babası taksi kavramına hâlâ alışamadığı ve bir defa edindiği babacan patronluğa lord ya da ağa

gibi bir unvanmış gibi   m  r boyu sahip   kt  ğ     in, ba  ka bir   of  re ihtiya   duyduğ nda hemen Uğ r'u arardı. Uğ r ona ne taksi sırasını anlatabildi ne de me  gul olduğ unu. Sonunda b  t  n durak durumu kanıksamak zorunda kaldı. Adnan Bey, Uğ r'u   ağ rdığ ında Uğ r giderdi. Selen'den en fazla be   ya   b  y  kt   ve Selen'e de, Ceren'e de abilik ederdi. Selen'i g  r  nce de hemen gelip hal hatır sordu. Eve bırakmayı teklif etti.

Selen daha arabaya binmeden, ani bir kararla, "Uğ r Abi, eve gitmeyelim," dedi. "Ne zamandır mezarlığ a gitmek istiyorum, beni oraya bırakır mısınız?" Mezarlık epey uzakta,   hrin dı  ındaydı. Selen bunu babasından isteyemezdi; kaybettiğ i devrimci arkadaşlarının ya da Sinan'ın mezarını ziyaret etmek istemesinden rahatsız olurdu. Hele hapisten yeni   ıktığ ı ve devrimcilikten dersini yeterince aldığ ını d    nd  ğ    u g  nlerde...

Uğ r tedirgin oldu. Babasının yanında   alı  an herkesin ilk   ğ rendiğ i   eylerden biri, Adnan Bey'e her   eyin s  ylenmeyeceğ i olurdu. Ama ona ters gelecek bir   eye su   ortaklığ ı yapmayı da aynı   ekilde kimse tercih etmezdi. Bunu hisseden Selen, "Bo   ver Uğ r Abi, vazge  tim, ev   urası, beni y  r  r  m," dedi. Ama Uğ r, sanki utanıp kendine gelmi   gibi, "Bırakırım ya, ne demek," dedi. "Zaten sıranın sonundayım ve hi   i   yok."

Yolda devrimci arkadaşlarını değ il de, Sinan'ın mezarını ziyaret edeceğ ini   ğ rendiğ inde biraz daha rahatladı. Sinan esnaftı.   l  m   hem b  y  k talihsizlik, hem b  y  k insafsızlıktı. Mahallenin   ocuğ uydu. Selen cenaze sırasında burada değ ildi. Onun mezarını ziyaret etmek istemesi doğ aldı. Ger  i Selen babasının bundan da ho  lanmayacağ ını biliyordu. O y  zden, "Uğ r Abi, yine de babam bilmesin," deme ihtiya  ı duydu. Uğ r sessizce ba  ını salladı.

Kasabada kıyamet kopsa kan g  vdeyi g  t  rse, insan-

lar ölse dahi bunların ilişki biçimlerini ve dışarıya yansıtılan duyguları hiç etkilememesi beklenirdi. Kasabanın normal kabul ettiği neyse, ne olursa olsun o normale hizmet etmek, kasabalılığın temeli gibi bir şeydi. Bu hal bir yandan gençleri boğar ama bir yandan da güven verirdi. Bütün gençler liseden sonra oradan kaçmak ister ama gönüllerince savruldukları şehir hayatlarında, her zaman bir yandan o ölçülü normalliği özlerlerdi.

“Cenaze nasıldı?” diye sordu Selen, hızla geride bıraktıkları çam ağaçlarına bakarak.

“Handan Hanım çok kötüydü,” dedi Uğur cenazenin bütün özeti buymuş gibi.

“Beş koca adam zor tuttu kadıncağızı. Kefeni bırakmadı. Adnan Bey kefeni bırakmak üzereyken koştu geldi. Ta aşağıdaydı, kadınlar kollarından tutuyordu, nasıl kurtuldu ellerinden, orayı tırmanıp kocasını nasıl itti, kefene nasıl tutundu valla anlamadık. Ama adamcağız ağlaya ağlaya yarım saat dil döktü.”

“Sonra duramadılar burda zaten,” diye devam etti Uğur. Öndeki kamyonu solladı. “Gittiler. Her yerde oğlanın hatırası... zor tabii, kolay mı... Allah düşmanımın başına vermesin...”

Giderlerdi tabii, burada kalırlarsa gönlüllerince deliremezlerdi çünkü...

“Aslı nasıldı?” diye sordu Selen, düşüncelerinden sıyrılıp.

“Aslı’yı getirmedi. Babaannesiyse evde kalmış.”

Selen şaşırmadı. Ceren’i de götürmemişlerdi. Burada olsa Selen de gitmek için dil dökmek zorunda kalabilirdi. “Ne garip,” diye düşündü. “Bunca arkadaşım öldü, mezarlığa hiç gitmedim.” Devrimci arkadaşlarının cenazesine bile o değil babası gitmişti. Annesi de ölünün ardından okutulan mevlite... Yetişkin evli insanların, esnaf-

ların, annelerin, babaların istemeseler de yapmaları icap eden şeylerdi bunlar. Çocuklar bu tür ortamlardan her daim uzak tutulur, gençlerin katılması ise çoğu zaman hoş karşılanmazdı. Cenaze ölenin anne babasına aitti, ölene değil.

Çoğu anne baba, devrimci evlatlarını bir çatışmada kaybettiklerini öyle bir anda hatırlamak istemezdi. Ve bunu hatırlatan birinin varlığı başta yas tutan anne babaya hakaretti. Selen bir arkadaşının cenazesini evde tek başına ağlayarak geçirmişti, bir diğerinde de devrimci arkadaşlarıyla birlikte lisede küçük bir tören yapmışlardı. Gerçi bu sadece siyasetle ilgili de değildi; Selen ailesinin onu hiçbir cenazeye götürmek istemeyeceğini biliyordu. Bunun ardında belki biraz korumacılık vardı ama sadece biraz. Selen'in gitmesi usulen gerekmiyordu. Usulen gerekmeyen bir şeye gitmek istemek bir duygu ortaya koyuyordu. Bu duygunun etrafa karşı ortaya konması anne babası için rahatsız edici bir durumdu. İşin garibi, evlenip kasabaya yerleşse, bu kez gitmemesi ayıp kaçacak, kendisini alakasız bir sürü cenazede ya da mevlitte bulacaktı.

Uğur kapıda park etti. "Ben seni burda bekliyorum," dedi.

"Yok Uğur Abi, bekleme. Benim işim uzun sürer."

"Nasıl döneceksin ki?"

Selen onu hiç düşünmemişti. Ne diyeceğini bilemedi.

"Bir saat sonra gelir alırım seni," dedi Uğur. Ve Selen evet anlamında başını sallayabildiğinde arabasını geri geri sürüp uzaklaştı. Selen bir süre arabanın arkasından baktı.

* * *

Mezarlığa ilk girdiğinde, büyüklüğü karşısında şaşır-
dı. Nasıl bulacaktı? Bir görevli olmalı diye düşündü. Me-
zar taşları arasında yürürken toprağı yeni, çiçekleri taze
görünen mezarlara tek tek baktı. Tanıdık bir isimle kar-
şılaşmadı. Ne kadar çok taze çiçekli mezar vardı. Yeşili
az kasabasında, müstakil evlerin bahçeleri hariç bu kadar
çok çiçeği bir arada görmemişti. “Burası apayrı bir dün-
yaymış meğer,” diye düşündü. “Ne çok kişi ölmüş. Sanki
kasabanın ölü nüfusu canlı nüfusundan fazla.” Sinan’ın
mezarının yerini Uğur’a sormadığı için hayıflanmak
üzereydi ki arkasından, “A Selen, ne işin var burada?” di-
yen bir ses işitti.

Dönüp baktığında konuşanı tanımadı. Kendinden
biraz büyük görünen, uzun saçlı, uzun bıyıklı, orta boylu
biri vardı karşısında. Delikanlı mahcup gülümsedi.

“Benim Yücel. Tanımadın mı?”

Selen adını söylemeden önce mahcup gülümseme-
sini gördüğünde tanımişti onu. Tanır tanımaz da son ko-
nuşmalarını hatırladı ve yine kulaklarına kadar kızardı.

Yücel anlamış gibi yine mahcup gülümsedi. “İçeri
girdiğini duymuştum. Çıktığını bilmiyordum. Geçmiş
olsun.”

“Sağ ol. Evet çıktım,” dedi Selen. Sonra ne diyeceği-
ni bilemedi, sustu.

“Kime geldin? Sana yardımcı olayım mı?” Tavırları
oldukça rahat ve özgüvenliydi Yücel’in. Üstü başı düz-
gün, saçı, bıyığı temizdi. Güldüğünde beyaz dişleri dik-
kat çekiyordu. Diğer devrimcilerin aksine sağlıklı bir
görünümü vardı.

“Arkadaşlara bakacaktım,” dedi Selen, sonra daha kı-
sık sesle ekledi: “Bir de Sinan’a.”

“Sinan hemen şu üçüncü sırada, kulübeye yakın.
Yaklaşınca görürsün. O sıranın en büyük mezar taşı onun-
ki. Üstü de bahçe gibi.” Hafifçe gülerek, “Bekçiye para

vermiş olmalılar,” diye ekleyince Selen rahatsız oldu. Yücel aynı rahatlıkla devam etti:

“Bizim liseli fukaralar ise ta o tarafta. 15 dakikada yürürsün oraya. Bitişik nizam koymuşlar onları, yoldaş diye herhalde,” dedi, çok iyi bir espri yapmış gibi ve bu kez sesli gülerek. Selen usulen gülümsedi. Teşekkür etti. Hoşça kal demeden yürüyüp gitti. Yücel arkasından seslendi:

“Bulamazsan seslen. Burası amfiteatr gibi. Ses her yerden duyuluyor,” dedi yine haddinden fazla gülerek. Selen yüzünü dönmeden duyduğunu belirtmek için sadece elini kaldırdı. İçinden, “Delirdi mi acaba?” diye geçirdi.

Sinan’ın mezarını doğru sıraya gelir gelmez gördü. Gerçekten güzeldi, hatta belki biraz fazla bakımlı, tam Handan Hanım’a uygun bir şekilde şaşaalıydı. *Ama Sinan öyle değildi. Hatta bundan neredeyse utanırdı.* Mezar taşı çok büyüktü. Köklü bir aileye aitmiş gibi üstüne kimin torunu, kimin oğlu olduğu neredeyse yedi ceddine kadar yazılmıştı. Ama kişisel hiçbir ifade yoktu. Mezarın başına ve sonuna gül fidanları dikilmişti. Üstü menekşe çiçekleriyle kaplıydı, kenarları beyaz çakıltaşlarıyla çerçevelenmişti. Sadece o mezarın önüne bir bank konmuştu. Selen ne hissedeceğini bilemeden oturdu. Mezarın şaşaası ve uygunsuzluğu, duygularını salıp ağlamasını zorlaştırıyordu. Buraya gelene kadar aylarca içinde derin bir hüznün taşımıştı. Sinan’ın yattığı yer bu hüznle direkt bağ kuran bir yer olmalıydı. Ama bomboş hissediyordu. Gözlerini kapadı. Mayısın tatlı esintisinin kıpraştırdığı gül yapraklarını dinledi, yüzünü okşayışını hissetti.

Sonra Sinan’ı son gördüğü ânı tekrar hatırladı. Âşık olduğu inceliği de, sağcı olduğunu düşündüğü zamanlardaki ürkekliği de hafızasından silindi. Sanki veda edeceğini bilmiş gibi o gün evlerine apansız gelişini, sigarayı

doğru düzgün içine çekemeyişini, koluna dokunup uyarışını, güneş batarken bronz teniyle ne kadar yakışıklı görüldüğünü hatırladı. O günkü her detayı hapishanede defalarca yaşamıştı. Annesinin Sinan gider gitmez, Selen için gelmiş olması gerektiğine yönelik imalarının doğru olduğuna karar vermişti. Son bir yıldaki rastlaşmalarının hepsine tekrar bakmış, onu nasıl da hiç iplememiş olduğunu düşünüp üzülmüştü. Sinan'ın kendisine âşık olduğu fikrinden hoşlandığını fark etmesiyle, onu asla terk etmeyecek bir hüznün ve özlemin kalbine yerleşmesine izin vermişti.

Gözlerini açtı. Mezarına baktıkça içindeki özlem, öfkeye dönüştü. Ama neden ölmüştü? Sıra buna geldiğinde işin içinden çıkamıyordu. Vural, Süleyman, onların ani ölümü... kartopu oynadıkları gün Sinan onlardanmış gibi davranmaları... içinde Sinan'ın olduğu ne kadar hatıra varsa hepsi tor topak olmuş öylece duruyordu. Emin olduğu tek şey, o heriflerin Sinan'ı cendereye aldığıydı. İşte bu yüzden, ona sırtını döndüğü ve suçladığı için kendini affedemiyordu. Sık sık son gün koluna dokunurken söylediği şey aklına geliyordu. "Devrimle ilgili durumlarda kalmaya dikkat et," demişti. O an etkileyici olmaya çalışıyor, belki o sözümona sağcı geçmişiyile ilgili günah çıkarıyor diye düşünmüştü ama şimdi daha özel ve derin bir anlamı olduğuna inanıyordu. Eylem... Belki onların o kadar da dışında değildi. Gerçi kasabada değildi. Hatta Sezgin Bey hariç artık aileden kimse yoktu. O da söylendiği kadarıyla kimseyle görüşmüyor, çoğu zaman evde bile olmuyordu.

Selen, kendisi tutuklandıktan kısa bir süre sonra gittiklerini biliyordu. Nevin Teyze annesine, "Selen'i bile tutukladılarsa bizimkinin hiç şansı yok. Yakalanırsa bırakmazlar da onu. Kim bilir yurtlarda neler yapıyor. Onu

da eve çıkaracağım. Başlarında duracağım,” demişti. Annesi kadını takdir etmiş, hatta kendisi aynını yapamadı diye mahcup olmuştu.

Ama sonra Sezgin Bey’le ayrıldıkları söylentisi çıkmıştı. Mahalleli, kadının çocukları bahane ettiğini, kocasını terk ettiğini söylemişti. Sezgin Bey hem azılı solcu hem de artık yalnız yaşayan bir erkek olarak mahallenin odağından tamamen çıkmıştı. Kimse ne yapıyor, ne ediyor, ne yiyor, ne içiyor bilmiyor ve ilgilenmiyordu.

Selen, karıkocanın ilişkisi hakkında pek bir şey bilmiyordu. Orada güya ders çalışma bahanesiyle topladıklarında, Eylem ve Sezgin Amca dışındaki ev halkıyla pek ilgilenmemişti. Nevin Teyze arada ufak tefek ikram veren, “Az sigara için,” diye uyaran tipik bir anneydi. Devrim ise tomsuruk ergen bir kız. Şimdi geriye dönüp bakınca da, Sinan’la olduğu gibi, bazı şeyleri farklı bir gözle göremiyordu.

* * *

“Eylem’le hiç görüşüyor musun?”

Selen korkuyla yerinden sıçrayıp sesin geldiği yöne döndü. Yücel’di, bu tepkisine şaşırmış bir hali vardı. “Off! Ödümü kopardın Yücel!” Bu kadar irkildiği için öfkелendi. “Yani niye böyle arkamdan sessizce geliyorsun ki...”

“Çok özür dilerim. Sessiz gelmedim aslında. Sana doğru geliyordum, beni hiç görmedin, dalıp gitmiştin...”

Selen cevap vermedi. Yücel bu sessizliği davet gibi alıp devam etti: “Sinan’dan sonra Eylemler de kayboldu. Merak ettim. Seni görünce birden aklıma geldi. Siz yakındınız. Aynı dernektendiniz...”

“Görüşmedik. İzmir’e gitmişler. Ama Sezgin Amca burdaymış. Senin daha iyi bilmen lazım.” Selen sırf ce-

vap vermiş olmak için konuşmuştu. Sesi de tavrı da soğuktu ama Yücel yine hiç oralı olmadı. Hatta gevşek gevşek gülüp banka oturdu.

“Niye benim daha iyi bilmem lazım?”

“Buradaydın hep. Hem solcu değil misin? Şurda kaç kişiyyiz ki toplam?”

“Bizim dernek onlarla ilişkisini tamamen kesti.”

Bu Selen’in ilgisini çekti. Devam etmesini bekledi. Yücel fark etti ama konuyu değiştirdi:

“Sezgin Bey buralarda ama öyle memur gibi işe gidip geliyor, hatta bazen trende uyuyor. Derneğe hiç gitmiyor artık.”

Selen onun daha fazla şey bildiğini anladı. Tüm bunlardan birilerinden duymuş gibi değil, ilk elden biliyor gibi bahsetmişti. Selen kısa bir sessizlikten sonra, “Eylem üniversitede, annesi de ona göz kulak olmak için gitmiş. Annem Sinan’a ve bana olanlardan sonra Nevin Teyze’nin korktuğunu söylüyor. Devrim’i de orada okula yazdırmışlar. Ama şimdi yaz tatili geliyor, belki gelirler,” dedi.

“Nevin Hanım’ın korkmak yeni mi aklına gelmiş?” dedi Yücel yine gülerek. Sonra ekledi:

“Sen Sezgin Bey’in Ankara’dan sürüldüğünü biliyor musun?”

“Eylem ya da Sezgin Amca öyle bir şey demedi açık açık ama tahmin ediyordum. Herkes öyle diyor zaten.”

“Onlar diyor, ben biliyorum. Adamın ömrü bu yolda geçmiş. Karısı ve kızı da her zaman yanında durmuş. Ama şimdi burada tüyü bitmemiş bir oğlan ölüyor, bunlar vınn! Oğlan ne solcu, ne siyasi... Hadi karısı, kızı gitti, yılların devrimcisi de birden balon gibi söniyor...” Yücel böyle olması neredeyse hoşuna gitmiş gibi konuşuyordu. Selen tersledi.

“Ne demek istiyorsun, açık söylesene.”

“Bir ilgileri olduğunu düşünüyorum,” dedi Yücel ilk kez ciddi ciddi Selen’in yüzüne bakarak.

Selen de aynı şeyi düşünüyordu... Ama bunları Yücel gibi kim ve neci olduğunu tam olarak anlayamadığı birinden duymak hoşuna gitmiyordu.

“Nevin Teyze’nin Sezgin Amca’yı terk ettiği söylüyor. Dışarıdan nasıl göründüklerini biliyorum ama içlerinde ne yaşadıklarını kimse bilemez. Sezgin Amca belki bu yüzden kopmuştur her şeyden. Yani şimdilik. İnsanın ailesini kaybetmesi kolay bir şey değil.” Birden içi titredi. Hapishanede babasının o tuhaf, uzak tavrı karşısında kendisini nasıl da korunmasız, terk edilmiş hissettiğini hatırladı. Yücel bir tepki vermeyince Selen daha fazla dayanamayıp sordu:

“Sizin dernek neden bizim dernekle ilişkisini kesti?”

“Karanlık işlere girdi onlar. Aklın varsa sen de uzak dur,” dedi yine ciddiyetle. Sonra daha yumuşak ekledi:

“Burada tekrar bu işlere kalkışır mısın bilmiyorum. Ama düşünürsen bize katıl.”

Selen güldü. “Ben buradan gitmeden önce karanlık bir dernek varsa o da sizinkiydi.”

Yücel bozulmadı. Hatta anlayışla gülümsedi.

“Aslında sen gitmeden önce de öyle değildi. Biz sadece daha profesyoneliz. Öyle hemen hedef olacağımız işlere atlamıyoruz.” Selen inanmazlıkla merak arasında gidip geliyordu ama Yücel belli ki gizemli ipuçlarıyla yetinecekti.

O sırada üç sıra ötedeki giriş kapısı yönünde Uğur belirdi. Selen’e el salladı. Selen hemen kalktı. Saatine baktı. “Hay Allah, geç kaldım. Diğerlerine gidemedim,” dedi.

Yücel de kalktı. “Ben senin yerine gider, ruhlarına elham okurum,” dedi yine alaycı bir tavırla.

“Sen mezarlık bekçiliği falan mı yapıyorsun? Hep burda mısın?”

Yücel bu kez kakhahayla güldü.

"Hayır ama yapsam olurdu. Zaten hep buralardayım. Üç-beş kuruş para da kazanırdım."

Yücel'in üç-beş kuruşa ihtiyacı varmış gibi görünmüyordu. Selen yine dayanamayıp sordu:

"Gerçekten niye hep buradasın?"

Yücel ona dik dik baktı. "Anamla babamı gömdüm iki hafta arayla." Selen'in yüzünde beliren korku ifadesini görünce hemen ekledi: "Yok yok, doğal ölüm. Anam kanserden öldü. Babam da onun üzüntüsünden iki hafta sonra kalp krizi geçirdi."

"Başın sağ olsun."

"Hepimizin," dedi Yücel, Sinan'ın mezarına neredeyse öfkeyle bakıp. Selen "Hoşça kal," deyip hızla uzaklaştı.

Uğur'a yaklaştığında, mezarı zor bulduğuyla, saatini unuttuğuyla ilgili mazeretler sıralıyordu ama Uğur Selen'e değil, Yücel'e bakıyordu. Hiçbir şey demeden arabaya bindi. Selen de yanındaki koltuğa oturdu.

"Uğur Abi ne oldu? İyi misin?"

"O itin ne işi var burada?" dedi Uğur. Selen şaşırdı. Uğur'un onun yanında hiç böyle bir ifade kullandığını duymamıştı.

"Anne babası ölmüş. Onları ziyarete gelmiş."

"Hah! Tam da buldun adamını. Sağlarken ne hayrı dokundu ki ailesine. Onun yüzünden erkenden mezara girdiler." Uğur arabayı çalıştırdı.

"Kanser ve kalp krizi dedi?"

"Öyle oğlun olursa ya kanser olursun ya kalpten gidersin. Başka n'olcak? Ağanın yanında mis gibi hayatları vardı. Aralarını açtı." Uğur yola çıkıp gaza bastı. "Bütün köyün ağayla arasını açtı. Sanki ağanın umurundaydı. Bütün topraklar onun. Çalıştıracak adam mı bulamayacak bu yoklukta? Olan yine zavallı köylülere oldu."

“Nerden biliyorsun ki, belki daha iyi olacak? Hem neden bu kadar kızılıyorsun?” Selen kendi tepkisine şaşır-mıştı.

Uğur önce sustu. Virajı biraz sert döndü. Selen’in savrulmamak için torpido gözüne tutunduğunu görünce kendine geldi.

“Benim hanım o köyden. Anası babası bunların iste-diğini yapmadı, barındırmadılar köyde. Şimdi bizimle yaşıyorlar.”

Selen bunu duyunca bir açıklama yapma ihtiyacı duydu:

“Uğur Abi, benim onunla bir ilgim yok. Aynı dernek-ten bile değildik. Liseden biliyorum, o kadar. Beni gö-rünce yanıma geldi, öyle lafa tuttu.”

Uğur rahat bir nefes aldı. Selen’e dönüp gülümsedi.

“Abiciğim, sakın ha. Bak sen de yandın, annen baban da yandı. Valla çarşıda kimse babanı öyle görmemiştir. O dağ gibi adam eridi gitti. Hal hatır sormaya bile gidemi-yordum yanına. Eskisi gibi bağırса çağırса, kovalasa içim yanmayacak yemin ederim. Ama Adnan Amca’yı öyle ağzını bıçak açmaz, mahzun mahzun görmeye kimse alı-şamadı. Bak şimdi sen geldin, adam da kendine geldi.”

Selen sustu. Uğur üzüldüğünü görünce konuyu yine Yücel’e getirdi:

“Hele o ite sakın ha hiç kanma. Kayınbaba, ‘Ağzı çok iyi laf yapıyor, herkesin kanına girdi, sonra öyle dım-dızlak bıraktı,’ diyor. Çok kurnaz adamdır o. Bizim du-raktan da kimse sevmez onu. O aradığında ‘Araba yok’ diyorduk bir aralar.”

Selen’in ilgisini çekti, “Taksi mi kullanıyordu?”

“Bir ara çok arıyordu. Hep kendi için de değil. Evi hücre evi zaten. Bazen hiç tanımadığımız ne idüğü belir-siz insanlar biniyordu. İyi bahşiş bırakıyorlar diye bir süre kimse bir şey demedi ama şu Süleymanların öldü-

rüldüğü gecenin gündüzünde garajdan çok adam taşıdık onun eve. Hatta polis sonra hepimizi sorguya çekti. On-
dan sonra eksik olsun dedik o itlerin vereceği bahşiş.”

“O baskını onlar mı yapmış?”

“Ortaya çıkmadı kimin yaptığı, yaptırdığı ama orta-
ya çıkan bir şey var mı ki? Bilen, şüphe eden bile ağzını
açıp konuşmıyor. Kimse başına bunları sarmak istemi-
yor çünkü.”

“Ya ben kimseye söylemem Uğur Abi. Hele ki seni.
Bildiğin ya da şüphe ettiğin bir şey varsa söyle.”

“Ya abiciğim, ne diyim. Tek bildiğim, o gün çok tra-
fik vardı evlerinde, o baskından sonra da bunlar kasabada
tek kaldı. Diğer derneklerden bahsedilmez oldu. Faşist-
ler de inlerine çekildi dediler. Bundan sonra ne olur bil-
mem ama şimdilerde kasabada siyaset demek Yücel de-
mek. Köyde ne yaptıysa kasabada da aynını yapacağını
söylüyorlar. Sen hiç muhatap olma yeter. Zaten darbe
olacak diyorlar. O zaman hepimiz kurtuluruz inşallah,”
dedi gülümseyerek.

Selen de gülümsedi ama buruk. Başını cama dayadı.
Çarşıya gelmişlerdi.

“Uğur Abi, sen beni burada indir. Annemin siparişi
vardı. Onu da alayım bari. Bu kadar gecikip bir de elim
boş gidersem...”

* * *

Akşamüstü olmuştu. Çarşı hareketlenmişti. Selen
önce siparişi mi alsam, babama mı gitsem diye düşünür-
ken sigara içmesi gerektiğine karar verdi. Kalan parası za-
ten tüm siparişlere yetmeyecekti. *Eski günlerdeki gibi. An-
nemden aldığım parayı çarçur edip siparişi eve dönerken
babama aldırayım.* Bu fikir keyfini yerine getirdi. Pastane-
den içeri girer girmez dondurmacı Murat Amca'nın yüzü

aydınlandı... Selen yüzüne tatlı gülümsemesini yerleştirdi. Bir seans daha başlıyordu...

Babasının dükkânına vardığında Adnan Bey çıkmak üzere işin para sayma safhasına geçmişti. Elini ıslak süngere batıra batıra, rakamları dudaklarıyla sessizce toplarken adeta transa giriyordu. O sırada dükkâna kim girse girsin, şöyle bir kafasını kaldırıp bakar ama hiç ilgilenmezdi. Gelenler de bu seansın Adnan Bey için kutsal olduğunu bilir, sabırla beklerdi. Selen babasını camdan para sayarken görünce içeri sessizce girip kapının yanındaki sandalyeye oturdu. Babası başını kaldırıp indirdi, kimi gördüğünü sonradan anlamış gibi tekrar baktı. "Oooo kimler gelmiş!" dedi neşeyle.

"Unutacaksın saydığını, bitir ben bekliyorum," dedi Selen gülümseyerek.

Babası paraya baktı. "Ohooo unuttum bile!" dedi gülerek. "Boş ver, kârlı bir gün değildi zaten. Dur sana bir gazoz söylüyüm." Babası Selen'in gazozdan çaya, kahveye geçtiğini hâlâ kabul edememişti. O dükkâna Ceren de girse, Selen de girse muamele hep aynı, hep sekiz yaş çocuğu içindi. "Yok babacığım, şimdi içersem tıkanırım, yemek yiyemem. Eve giderken kola alırız," dedi. Öyle deyince ısrar etmeyeceğini biliyordu. Gazoz içtiği için tıkanıldığını evde söylerse, karısının dilinden kurtulamazdı. Babası parayı demir kasaya koyup kilitledi.

Aynı sokaktaki esnaflar birer ikişer kepenkleri indiriyordu. Selen'le babası da çıktı. Adnan Bey kepengi indirirken, "Oooo hoş gelmişsin kızım, Selen sensin di mi o?" dedi karşı kaldırımdan biri. Raşit Amcası elinde baston gibi tuttuğu şemsiyesiyle durmuş bakıyordu. "Evet, benim Raşit Amca," dedi Selen karşıya geçerken. Raşit Amcası elini verince öptü. Babasının esnaf arkadaşları arasında en kibar bildiği adamdı. Her zaman başında şapkası, boynunda kravatı olurdu. Mis gibi limon kolon-

yası kokardı. Biraz aksardı. Zaten yaz-kış şemsiyeli olmasının nedeni bunu baston gibi kullanmasıydı.

“Ben de nasıl oldu da Adnan hava tam kararmadan dükkânı kapadı diyordum.”

“Parasını bile saymadı Raşit Amca,” dedi Selen gülerrek. Yanlarına gelen Adnan Bey de güldü. “Kızım gelmiş, paranın ne önemi var,” dedi şarkı söyler gibi. Bir yandan da eliyle kızının yanağından makas aldı. “Of baba, acıttın,” dedi Selen şımarıkça.

“Ne kaynatıyorsunuz burada mahalle karıları gibi,” dedi Osman durdurduğu arabasının içinden. Sonra Selen’i gördü. El frenini çekip çıktı. O da elini verdi öpsün diye. Osman Amcası çok şişmandı. Göbeği o kadar kocamandı ki Ceren iki yaşındayken onun beş çocuğa birden hamile olduğunu düşünmüştü. Bunu söylediğinde herkes çok eğlenmiş, adam Ceren’e, “Sütünü içmezsen seni de sokucam buraya,” diyerek takılmıştı. Ceren’e yıllarca kurtulamadığı bir korku aşıladığının farkında bile değildi.

“Kızım, bir deri bir kemik kalmışsın,” dedi. Hem konunun kendi kilosuna gelmesinden nefret eder, hem de herkesin kilosuyla ilgili ilk yorumu yapan hep o olurdu.

“Zayıfladım biraz Osman Amca, ama alıyorum yine.”

“Al al kızım, ye ki güçlen. Boyun da maşallah uzun, daha 20 kilo yerin var senin!” dedi şişman adamlar gibi karnından iştahla gülerrek.

“Sen bakma ona kızım,” dedi Raşit. “Şimdi zayıflık moda.”

“Hah, Raşit Amcan modayı çok yakından takip eder,” diye alay etti Osman. “Bu fötr şapka da ta cumhuriyet modasından kalma.” Selen gülmesine engel olamadı. Raşit Amcası bozuldu mu diye baktı ama o da gülüyordu.

“Sen bu göbekte ne giysen aynı, senden mi ders al-

cam?” dedi. Sonra Selen’in yüzünü sağ elinin avucunun içine aldı. “Ne derdim ben sana, ta şu kadarcık bebeyken?”

Selen, “Kaşla göz, gerisi söz,” dedi utanarak.

“Hah aferin. Ama gerisi de söz değil artık maşallah! Kilo falan hiç umursama kızım, sen yeter ki akıllanmış ol.”

Selen içinden şimdi nasihat kısmına geçildi diye düşünürken biri bağırdı. “Hoop, Osman Abi, muhabbet kıyak galiba ama yolu kapamışsın yahu!” diye seslendi arkasındaki arabanın sahibi.

“Gel len Selami, söylenme karı gibi! Selen gelmiş. İki dakika hoş geldin diyelim dedik.”

“Öyle desene abim,” deyip o da el frenini çekti. Arabayı çalışır durumda bırakıp çıktı.

“Hoş gelmişsin Selen, Burcu da seni soruyordu. Bi uğra ona. Her gün parka gidiyor arkadaşlarıyla. Sen de git, açılırsın,” dedi. Selen, babasının pek dışarı çıkmadığını söylediğini anladı. Burcu’yla ne yakındı ne de onu se-verdi. Gitmeyeceğini biliyordu ama, “Giderim tabii Selami Amca, selam söyle,” dedi.

Selami’nin de arkasına başka araba gelince Osman da, Selami de önlü arkalı, kornalara basa basa gittiler. Babası Raşit Amcasına dönüp, “Gel seni de eve bırakayım,” dedi.

“Yok, yürücem ben. Bütün gün tek hareketim bu.”

“Gördüğün gibi biz onu bile yapmıyoruz,” dedi Adnan Bey neşeyle.

“Kalp krizi geçirirsen benim gibi yaparsın.”

“Aman tahtaya vur. Bir o eksikti, hadi hayırlı akşamlar Raşit.”

“İyi akşamlar Raşit Amca.”

Raşit kaldırımında baba kızın arabaya binip gidişlerini izledi. Onlar gittikten sonra da arkalarından öylece baktı.

“Buna kalsa hiç eve gitmeyecek. Yürümek bahane. Yolda herkesle konuşur, kahveye uğrar, akşamcılara takılır, saati on eder eve varana kadar,” diye söylendi babası.

Raşit Amcası babasının en iyi arkadaşıydı. Karısıyla da, yalnız da sıkça evlerine girer çıkardı. Çok güzel bir karısı vardı. Biraz soğuktu ama asil görüntüsüne o soğukluk yakışırdı. Çocukları yoktu. Kalp krizi geçirdiğinde babası her gün hastaneye gitmiş, bir gün kasabanın doktoruna kızıp, hasta adamı arabaya atıp İzmir’de bir kalp uzmanına götürmüştü. Selen iki arkadaşın en fazla bu kadar birbirine zıt olabileceğini düşünürdü. Dağ gibi boylu boslu, enerjik, paldır küldür, neşesi bulaşıcı, öfkesi ürkütücü Adnan Bey ve bir İstanbul beyefendisi kadar kibar ve nazik, detaycı ve pımpirikli Raşit Amcası. Babası şimdi olduğu gibi onunla ilgili şikâyet ettiğinde bile bu usandığı için değil, endişelendiğı için olurdu.

“Neden evine gitmek istemiyor?”

“Hanımıyla nahoş araları.”

“Allah Allah, ne oldu?”

“Bi şey olmadı. Hep öyle...”

Selen dikkatle babasına baktı ama babası siparişleri almak için arabayı marketin önüne park etmiş, çıkıyordu. Bir şey demedi. Babasını beklerken, “Ne çok şey bilmiyorum,” diye düşündü. Düşünceleri tekrar Sinan’a kaydı.

Gece yatağına yattığında kafası çorba gibi olmuştu. Annesine lise arkadaşlarıyla karşılaşp parka gittiğini, sipariş parasının çoğunu harcayınca da babasına gittiğini söylemişti. Eskisi gibi çok kolay ve doğal yalan söylemişti. Annesi duyduklarına mutlu olmuştu. “İyi etmişisin kızım, bir aydır evdesin, açılmışsındır,” dedi. Selen hiç açılmamıştı. Bilakis şimdi içinin epey karardığını hissediyordu. Günün olaylarını, mezarlığı, Yücel’i, Uğur’u, geçmişin hayaletlerini, bugünün amcalarını düşünüyordu ama her biri bir imge olarak zihninin bir yerinde belirip kayboluyor, mantıklı hiçbir sıraya oturmuyordu.

Gittiği her yerden, görüştüğü herkesten Sinan'ın ölümüne ilişkin ipucu kırıntıları toplamaya çalışmıştı. Ama ne kadar toplarsa toplansın bunlar ortalığa saçılmış kırıntılardan ibaretti. Bunlar sonsuzluğa kadar uzanabilir ama onu olayın özüne bir adım dahi yaklaştıramayabilirdi. İstemese de, hayat onu bambaşka yerlere götürse de, bir yanıla bunları toplamaya devam edecekti. Ruhunda oluşan o simsiyah boşluğun çapı belki küçülecek, rengi zamanla soluk bir griye dönüşecek ama hiç kaybolmayacak ve fırsatını buldukça beslenmek istemeye devam edecekti.

10

Hoca amfiden içeri girdiğinde, kürsünün başındaki bir grup öğrenci konuşmayı kesti. Ercan, "Boykot var hocam," dedi. Hoca gözlüklerini kaldırıp sıraların gerçekten boş olduğunu bir de kendi gözleriyle gördü. "Arkadaşlar şuna bir gün önce karar verin de biz de boşuna gelmeyelim yahu," dedi tatlı sert bir tavırla. "Buyurun hocam, siz de katılın, hep kuru destek, hep kuru destek valla..." dedi Zeynep yarı şaka yarı ciddi. Hoca, Zeynep'i onaylayan sesleri elini kaldırıp susturdu.

"Arkadaşlar, aylardır diyorum dinlemiyorsunuz ki, 'Devrim, genel görelilik ve kuantum teorisini birleştirmeye dayanan bir çalışmadır. Bu başarılmazsa darbe olur!'" Kimse bir şey anlamadı, herkes güldü. Hoca öğrencileri bertaraf etmek için sürekli farklı fizik problemleriyle benzer anlamsız cümleler kuruyordu.

"Hocam valla sorunumuz bir fizik problemi kadar karışık. Size ihtiyacımız var," dedi Eylem.

"O zaman işimiz zor. Çünkü benim fizik problemim

de çözülebilmış değil. Darbe gümbür gümbür geliyor o halde!" dedi hoca teatral bir abartıyla. Bu kez kendi dışında kimse gülmedi. O da yine ayarı kaçırdığını fark edip bir şeyler geveleyerek çıktı.

Fizik hocasının zevzekliklerine tüm öğrenciler alıştı. Kafalarındaki deli fizik profesörü imajına hakkıyla oturan, kimseye zararı olmayan biriydi. Normalde kimse bu espriden de gocunmazdı ama Ege Üniversitesi, devrimci tarihindeki en önemli eylemine hazırlanıyordu. Ve eylemin odağında "darbe" vardı.

* * *

Genelkurmay'dan bir albay, İzmir'deki NATO üsünde görev yapan iki Amerikalı subayla birlikte okulu ziyarete gelecekti. Bu pek çok devrimci için subay görünümü CIA ajanı demekti. Okul yönetimi bu ani ziyaretten hoşnut değildi. Solcu öğrenciler ve Ankara arasında kurdukları hassas dengeyi etkileyecek bir olaya ev sahipliği yapmak istemiyorlardı. Ama İstanbul'da ve Ankara'da şu veya bu sebeple sürekli üniversiteler geçici olarak kapanıyor, üzerlerindeki baskı giderek artıyordu. Şimdiye kadar İzmir'in sayfiye iklimi, siyasetinin sivriliğini de yumuşatıyormuş gibi, Ankara'nın radarına pek girmemişti. İzmir'deki çatışmalar, eylemler Ankara ve İstanbul'a göre, hatta son zamanlarda Doğu illerine göre daha az konu oluyordu. Bu kimi devrimcileri kızdırıyordu ama okul yönetimi bu görece kayıtsızlıktan hoşnuttu. Bu ziyaret, bunun sonu anlamına gelebilirdi. Yönetim, ziyareti vukuatsız atlatmak istiyordu. Ama ne ziyaretin amacının buna izin verecek nitelikte olduğunu düşünüyorlardı ne de öğrencilerin bunu eylemsiz geçireceğini...

Eylemi engellemek mümkün değildi ama kontrollü olmasını sağlayabilirlerdi.

Bu nedenle yönetim, üniversitede "reformcu" olarak bilinen solcu grubuyla masaya oturdu. Eylem bu gruptaydı.

"Bütün kampüs 'satılmış' olduğumuzu düşünüyor. Farkındasınız değil mi?" Zeynep, kürsüye oturmuş, bacak bacak üstüne atmış, üstteki bacağını sallıyordu.

"Dün biraz nabız yokladım. Hiçbir grubun başka bir önerisi ya da planı yok. İlhanlar bile olumsuz bakmıyor," dedi Eylem. İyi bir öğrenci gibi ön sırada oturmuş, önündeki kâğıtları düzenliyordu.

"Nabız yoklamış!" dedi Zeynep sinirle gülerek. "Anket de yapsaydın..."

"Zeynep lütfen! Sadece konuşuyoruz, yönetime henüz yanıt vermedik." Ercan, kollarını kavuşturmuş, iki kızın arasında hakem gibi duruyordu.

"Ercan, Allah aşkına, ne zaman bize katıldılar ki? Hele ki İlhanlar! Geçen hafta masaya oturduk diye yer yerinden oynadı yahu! Birbirlerini yiyen gruplar bile bize karşı birlik oldu. O çok istediğiniz birleşme nihayet gerçekleşti bakın! Buna neden olduğumuz için belki de sevinmeliyiz değil mi Eylem?" diye dalga geçti. Eylem yanıt verecekti ama yine Ercan araya girdi.

"Ya kız sadece gördüğünü söylüyor. Gitmiş her grupta konuşmuş. Sen sürekli oturduğun yerden demagoji yapıyorsun. Git sen öğren o zaman işin iç yüzünü!"

Zeynep kıpkırmızı oldu. Ağzını açtı ama hiddetinden konuşamadı. Kürsüden indi, çantasını toplamaya başladı. "Ya ben burada ne yapıyorum ki bir grup politikacıyla, gazeteciyle..." diye söylenerek çıkmak üzereydi ki Selim kolundan tuttu.

"Lütfen bunu yapma Zeynep. Gidilecek bir zaman değil bu. Sana yakışmaz."

"O halde bize yakışanı yapalım Selim," dedi Zeynep. Biraz yumuşamıştı. Eylem, Zeynep'le Selim arasında hiç

bahsi geçmese de duygusal bir yakınlık olduğunu düşünüyor, Zeynep gibi birinin bu gruba katılmasını ve hâlâ kalabilmesini buna bağlıyordu.

“Ya bakın. Haklılar. Bu büyük bir fırsat ve bu fırsatı böyle yukarıdan dikte edilmiş bir eylemle geçiştiremeyiz,” dedi yorgun bir sesle.

“Yönetim bunu önermeseydi, biz aynını planlayabilirdik,” dedi Eylem. Herkesin yüzü düştü. Eylem objektif olduğunu düşündüğü cümlelerin ne anlama geldiğini fark edince, “Yani demek istediğim...” diye telaşla açıklamaya girişti ama Zeynep sözünü kesti. “Haklısın. Bu kez nabız tam on ikiden!” dedi eliyle de zafer işareti yaparak. Kolunu Selim’in elinden kurtarıp amfiden çıktı gitti.

Zeynep tabii ki ikna edilecek, geri dönecekti. Şu aşamada grubun liderlerinden birini, hele ki Zeynep gibi daha radikal örgütler arasında itibarlarını bir nebze koruyabilen birini gözden çıkaramazlardı. Dolayısıyla Eylem tiyatro gibi gördüğü bu sahneleri izlerken çaktırmadan gözlerini deviriyordu. Ama maalesef bu kez çok da hafife alamıyordu. Çünkü devrimciler arasında reformculara karşı ilk kez bu kadar büyük bir cephe oluşmuştu.

Albay ve NATO üyeleri üniversitenin büyük kampüsünü turlayacaklardı. Albay, konferans salonunda bir de konuşma yapacak, öğrencilerin sorularını yanıtlıyacaktı. Yönetim reformculardan, devrimcileri tur sırasında oturma eylemi haricinde bir şey yapmamaya ikna etmelerini istiyordu. Konferans salonuna girecek öğrenciler seçilecek, çok radikal olanların girmemesi sağlanacaktı. Bunun karşılığında, yönetim reformcu solcuların soru sormasına, sözel olarak tartışmasına izin verecekti. Özetle, protesto eylemlerini barışçıl tutma karşılığında, seçilmiş solculara albayı sıkıştırma izni verilecekti.

Eylem, okul yönetimi bu kadar hızlı müdahale etme-

se, grubun benzeri bir eylem planı yapabileceğini biliyordu. Ama yönetimin ricacı olur gibi bir uzlaşma araması, reformcuları çok ciddi bir durum karşısında taviz veriyor gibi hissettiriyordu. Bu ziyaret pek çok açıdan büyük fırsattı. Zayıf bir eylem, öteki büyükşehirlerde üniversitelerin kapanması pahasına eylem yapan yoldaşların gözünde utanç verici olacaktı. Ama öte yandan fraksiyonlardan yükselen sesleri ciddiye alırlarsa, onlara benzedikleri düşünülebilir, taban kaybedebilirlerdi. Eğitim ve taban, devrim fikrini popülist yaklaşımlarla değil, ikna ederek geniş kitlelere yayma misyonu, reformcular için esastı. Ayrıca, söylemeseler de, Ankara'daki merkezden aldıkları desteği de, üniversite yönetimi içindeki konumlarını da kaybetmek istemiyorlardı. Provokasyonlar arttıkça sol sertleşiyor, devrimcileri savunmakta zorlanan Ankara kendi gençlerine ayar vermeye girişiyor, bu da devrimcileri giderek partiden uzaklaştırıyordu. Güya solcu üniversite yönetimi de bu anlamda sistemin bir uzantısıydı. Reformcuların yönetimin uzantısı olmadığı, artık kanıtlamaları gereken bir unsur olmaya başlamıştı. Reformcular ne yapsa prestij kaybedecek gibiydi. Ya devrimciler arasında, ya resmî solun daha meşru sistemi içinde.

Halbuki daha geçen haftaya kadar Eylem halinden memnundu. İçindeki devrimciliği tekrar akacak düzgün bir kanal bulmuştu. Birikimi, sağduyusu, çalışkanlığı ve lider kadroya gocunmadan gösterdiği saygısıyla kısa sürede reformcular arasında yükseldi. Okul yönetimi sadece onların yayın çıkarmasına izin veriyordu. Diğer fraksiyonlar bildirilerini ya semtte bastırıp okulda gizlice dağıtıyor ya da yayın kuruluyla ilişkilerini iyi tutup, haftalık *Direnış* dergisinde yer almaya çalışıyorlardı. Eylem Marksist literatüre ilgisi ve insanları eğitmeye merakı sayesinde bir ay içinde yayın ekibine katılmıştı. Sadece yazı yazmıyor, gelen yazıları da editliyor, uygun olmayanları reddediyordu.

İşini çok seviyor, dergiyi çok ciddiye alıyordu ama konumu onu sık sık solcu fraksiyonlarla karşı karşıya getiriyordu. Yazıların basılması için yapılması gereken değişiklikler çoğu zaman saatler süren tartışmalara neden oluyordu. Adı sansürcüye çıkmıştı. Kendi grubu da bu pis işi üstlendiği için ona minnet duyuyordu.

Zeynep hariç... Onunla ilk günden beri yıldızları barışmamıştı. Zeynep ona tuhaf bir şekilde Selen'i hatırlatıyordu. Tuhaftı çünkü Selen'le ilişkilerinde son söz hep Eylem'indi ve onun tarafından hor görüldüğünü hiç hatırlamıyordu.

* * *

Amfiden çıktığında akşamüstü olmuştu. Ve bir karara varılamamıştı. Zeynep çıkıp giderek buna engel olduğunu biliyordu. Onun gıyabında bir karara varmak gidişini kabul etmek anlamına gelirdi. Selim de ardından çıkmış, kalanlar da bir süre konunun etrafında döndükten sonra kendilerini yine darbe ihtimalini konuşurken bulmuşlardı.

Eylem bu lakırdılardan artık usanmıştı. Çoğu zaman sessiz kalmış, dinliyor gibi yapmış, önündeki dergi yazısını editlemişti. Ercan nihayet toplantıyı dağıtmaya karar verdiğinde, benzer sohbetlere maruz kalmamak ve Zeynep'le yüz yüze gelmemek için yurt yerine kütüphaneye gitti. En sevdiği koltuk yine boştu. Bir zaman belli ki okumayı çok seven birisi, iki uzun ve yüksek kitaplığın arasına bir koltuk koymuştu. Oturma süngeri çökmüş, kol kumaşları evin kedisi tarafından yıllarca tırmanmış gibi eprilmiş, herhangi bir renge ait olma özelliğini kaybetmiş, ağırladığı ziyaretçisinin bütün ruhunu taşıyan bir koltuk... Kütüphanede başka kitaplıklar arasında oturma yeri yoktu. Masalar, sandalyeler, kütüphane

görevlilerinin görüş alanı içindeki girişe yerleştirilmişti. Ama koltuğun eski sahibine mi, yoksa koltuğun kendi ruhuna mı saygıdan bilinmez, buna kimse dokunmamıştı. Sanki aynı nedenle neredeyse kimse oturmuyor, koltuğu rahatsız etmiyorlardı. Eylem hariç. Eylem oraya çöküp pencereden kampüsün beton binalarına, kırık banklarına ve kuru çalılara dönen bitki örtüsüne baktığında düşünceleri kasabaya kayıyordu. Bu koltuk, taşıdığı ağır ruhla birlikte sanki babasıydı; iki yanındaki kitaplıklar ve pek okunmadıklarından ilk düzenleri bozulmayan kitaplar kardeşıydı; pencerenin ardındaki kırık bank annesi; her bahar yapılan peyzajı ilk ayazla yok olan çorak topraklar ise kasabası...

"Turlamak da ne Eylem?" demişti İlhan bir gün önce konuştuklarında. "Sınırlarında ineklerin otlayabildiği kadar büyük ve çorak şu kampüsü turlayıp ne yapacaklar? Bunu hiç sorgulamıyor musunuz?"

Radikal devrimcilerin başını çeken İlhan'a göre bu kesinlikle askerî anlamda stratejik bir ziyaretti. Üniversite tepeye kurulmuştu, en azılı devrimci olarak bilinen ilçenin sınırları içindeydi ve güney ucu İzmir'in hatırı sayılır bir kısmını kuşbakışı görüyordu. Okulun girişi Ankara ve İstanbul'a giden anayolların kavşağındaydı. Darbe ve sonrası için mükemmel bir mevziydi. Çünkü İzmir'de komünizmin kalbi burada atıyordu. Bunu nasıl görmezlerdi?

Eylem elbette görüyordu ama şu radikal devrimcilerin netliğine sahip olamıyor, buna da bazen hayıflanıyordu. Ülkenin genelinde her an o kadar çok olay patlak veriyordu ki bunların hangisi stratejik, hangisi provokasyon, hangisi kaza, hangisi planlı, hangisi tesadüf anlamak artık çok zordu.

Sözgelimi altı yıldır derneklerin ortak çabasıyla müt-hiş gizlenen ve istihbaratın ne yaparsa yapsın bulamadığı

söylenen, başına ödöl konmuş devrimci bir lider pat diye yakalanıyor, devrimciler haftalarca polisin içlerine sızdığını, bir itirafçının gammazladığını, ülkücü bir ajanın yıllarca içlerinde çalıştığını, yabancı bir istihbaratın bir ödöl karşılığı bu bilgiyi verdiğini falan konuşuyordu. Ama sonunda işin arkasından çıka çıka ihmal ve tesadüf çıkıyordu: Güvenlik güçlerinin çemberi daralttığı haberi gelince, adamın yerini tekrar değiştirmek için harekete geçmiş ve sabahın üçünde bir dinlenme tesisinde mola vermişlerdi. Güya adam tuvalete gitmiş, onunla gelen koruma ondan önce çıkıp dışarıda sigara yakmıştı; böyle devam eden saçma bir hikâyeydi.

Öte yandan gerçekçiydi, çünkü tedbir bir noktada illaki gevşiyordu. Devamı iyice trajikomikti: Diğer iki kişi hiç çıkmamış bile, çünkü arabada uyuyorlarmış; sigara içen korumanın canı çay çekmiş, adam da çıkmayınca kafeteryaya gidip iki çay söylemiş; bu sırada tuvaletten çıkan adam korumayı göremeyince biraz bakınmış, karanlık bir köşeden camın ardındaki korumayı çay alırken görmüş. Tam o sıra arkasında iki polis bitmiş, biri “Üşütçen hemşerim, içeri gel,” demiş; adam deneyimli olduğundan iyi rol kesmiş, “bacaklarım uyuştı yolda oturmaktan, biraz açılınsın, bir sigara içeyim gelicem,” demiş; yine de öteki polis uzun uzun bakmış, adını sormuş, kimliğini istemiş; bizimki gayet rahat sahte kimliğini göstermiş, yolculuğun nereye olduğuyla ilgili içinde kız kardeş ve hastalığın olduğu önceden düşündüğü bir yalan sıkmış, adamlar tatmin olmuş gitmiş, bu da rahatlamış gülmüş; polisler de onu tanımayınca, o sırada dışarı çıkan korumayı karşılamaya gitmiş; orada dışarıda ama yarı aydınlıkta çay ve sigaralarını içmişler; korumanın yine su dökmesi gerekmiş, buna da arabaya gitmesini söylemiş; adam arabaya giderken aynı polisler tekrar gelip bunu yakalamış! Meğerse bunlar korumayla çaylarını

yudumlarken içerideki bir vatandaş onu görüp tanımış ve polise haber vermiş.

Bu hikâyeler o kadar yaygındı ki, "Hiç olmayacak bir şey olmuş" diyemiyordun. Polisler böyle epey adam yakalıyor ya da aynı şekilde ellerinden geçiriyorlardı. Faşistler de vurdukları adamların yarısını istihbaratla vuruyorsa, yarısını böyle vuruyordu. Solcuların da durumu daha iyi değildi. Hatta yapıları daha karmaşık olduğundan, hatalara, kazalara, neyin önemli, neyin önemsiz olduğuyla ilgili kafa karışıklıklarına daha açıktılar. Hangi eylemin neye yol açacağı, neyin okul kapatacağı, neyin neyi nasıl provoke edeceğini öngörmek her zaman mümkün değildi. Devlet büyüklerinin, yabancı büyükelçilerin, askerlerin üniversite ziyaretleri olmayan şeyler değildi. Bunların kimisinde olaylar başlamadan boğuluyor, kimisi beklenmedik bir şiddete dönüşüyordu. Bu ziyaretlerin neden yapıldığı da tabii ki her daim sorgulanıyordu. Devrimcilerin muhabbetleri zaten büyük oranda bu sorgulamalardan oluşuyordu. Ama hiçbir ziyaretin ertesi günü darbe olmadığı, ya da Amerika savaş ilan etmediği, ya da üniversite yönetimi ele geçirilse de düşmediği için sorgulamalar zihin jimnastikleri olarak kalıyordu.

Her şey bir yana, Eylem'e göre devrimciler sandıkları gibi böyle bir ihtimal karşısında büyük bir isyan başlatacak kudrette değildi. Kendi aralarında bile birlik olmuyor, değil birlik olmak bazen neredeyse birbirleriyle çatışacak noktaya geliyorlardı. Faşistlerin en büyük kozu da buydu. Asıl radikaller bunu nasıl göremiyordu? Üniversiteye gümbür gümbür giremiyorlar ama solcu fraksiyonların içine ajan sokuyorlardı. Kürdistan İşçi Partisi olarak peydahlanan bir grubun bir solcuyu öldürtmesi olayının ardından provokatör bir faşist ajan çıkmıştı. Ama bu vukuatlar sadece kısa bir süre için ders oluyor, sonra gruplar gerçek düşmanı unutturcasına günlük keş-

mekeşe dönüyordu. Bu koşullarda öfkeyi gereksizce artırıp tepki çekmenin kime ne faydası vardı? Darbe ihtimalini güçlendirmekten başka ne işe yarayabilirdi?

Neyse ki İlhan da bunu biliyor gibi konuşmuş, dergiyi daha özgür ve sansürsüz bir platforma dönüştürürlerse ve matbaayı kullanmalarına izin verilerse, birlikte hareket etmeye arkadaşlarını ikna edebileceğini söylemişti.

* * *

Eylem o sabah kapıya vardığında cılız bir kalabalıkla karşılaştı. Ercan yanına geldi. Gergin görünüyordu. "Normal protestolarımız bile bundan kalabalık oluyor," dedi Eylem'i ve yanındaki birkaç arkadaşını suçlarcasına. Eylem daha fazla ne yapabileceklerini bilmiyordu.

Yönetimin konferans konusundaki teklifini kabul etmişlerdi ama tur sırasında gerçekleşecek eylemleri kontrol edebilme sözü vermemişlerdi. Oturma eylemi yapmayacaklardı. Yürüyeceklerdi. Bu yürüyüş tercihen bütün grupların katılımıyla gerçekleşecekti. Hatta her grup birbirinin ardı sıra kendi renkleriyle ve pankartlarıyla yürüyecek, istedikleri sloganları atacaktı. Reformcular önden yürüyecekti ama yürüyüş bir grubun liderliğinde olmayacaktı. Provokasyona gelmeyeceklerdi ama grupların fevri davranışlarının sorumluluğu reformculara ait olamazdı. Güvenlik güçleri ne güne duruyordu? Bu çözüm en azından Zeynep'i ikna etmişti. Diğerlerini belli ki edememişti.

Eylem kendisini ihanete uğramış gibi hissediyordu. Yumurta atmaktan NATO üyelerinden birini kaçırmaya, albaya suikast düzenlemeye, okul yönetimini aynı gün ele geçirmeye kadar varan pek çok konuşma işitmişti. Ama ayrı bir eylem planı ortaya konmamış, bu konuşmalar sadece normalde reformculara yakın duran ılımlı

öğrencilerin geri durmasına neden olmuştu. Ziyaret haftasında okula gelen öğrenci sayısı dörtte bir oranında azalmıştı. Radikaller kendileri gelmediği gibi reformcuların çok önemseddiği bir kitleye mal olmuşlardı. Halbuki İlhan'a verdiği sözleri tutmuştu. İlhan da bütün bu süreçte çok uyumlu davranmıştı. Ortada daha farklı bir organizasyon da olmadığına göre, Eylem birlik olmanın en önemli gövde gösterisi olduğu konusunda herkesin anlaştığını düşünmüştü. Öte yandan radikallerin hiçbir şey yapmayacak olması, tüm meydanı bunlara bırakacak olması da çok mantıklı değildi. Yoklukları bir süre sonra, hayal kırıklığından çok endişe yaratmaya başladı.

Ercan kantinlere gidip insan toplamalarını, derslikleri, amfileri dağıtmalarını söyledi. Ziyaretçilerin gelmesine daha en az iki saat vardı. Kendisi de başka bir grupla birlikte taksiye atlayıp ilçeye gitti, hücre evlerinden, esnaflardan, yurtlardan adam toplayacaklardı.

Tekrar buluştuklarında haberler çok da iç açıcı değildi. İlçe daha çok okula gelmemeyi tercih eden öğrencilerle doluydu. Devrimcilerse ortada yoktu. Esnafın çoğu bunları pırpırlamış, içsinler diye su vermiş ama gelmemişlerdi. Gelenlerin asker olması tedirgin ediyordu esnafı. "Politikacı olsa gelirdik," demişti çoğu. Kimi askerle başının derde girmesinden korkuyor, kimi ise Kıbrıs'ı kurtaran kutlu güvenlik güçlerini siyaset üstü görüyordu. Yurtlardan, kahvelerden yine de toplayabildikleri kadar adam toplamışlardı. Beş kişi gitmişler, ama sadece 50 kişi dönmüşlerdi. Eylem bunu olumlu bir şey gibi görmeye çalıştı ama Ercan'ın yüzü karanlıktı.

"Orada parkın kahvesinde ülkücü faşistlerle dalaştık, meydan onlara kalmış, rahat rahat oturuyorlardı solcu kahvesinde. Çaycı Ali, 'Onları gören girmiyor,' dedi... Neyse, attık itleri ordan, o eyleme gelmemek için bin takla atan tipleri de kahveye yolladık, bari orada otur-

sunlar da bir işe yarasınlar!" Kalabalığa göz attı ve Eylem ve Zeynep'e sorar gibi baktı.

"Dersliklerin, amfilerin yarısı boştu, dersler iptal olmuş, millet nereye kaybolmuş belli değil. Boşalmamış olanları boşalttık, yurtlara, kantinlere baktık, işte bu kadar daha getirdik," dedi Zeynep arkasını göstererek. "Geleceklerini söyleyen de oldu ama..." dedi pek inanmaz bir sesle. İki saatlik koşturmacanın sonunda belki yüz kişi daha artmışlardı.

"Buradaki insanları da tedirgin etmeyelim. Ercan ya da Selim bir konuşma yapsın. Bildiriyi okusun. Biraz hareketlenelim, en azından buradakileri motive edelim. Sesimiz yükselirse çoğalırız," dedi Eylem umutla.

"Hadi o halde arkadaşlar, başlıyoruz!" dedi Ercan.

* * *

Öğle saatlerinde kapıdan içeri beş makam arabası girdi. Ön ve arkadaki arabalar muhtemelen korumaydı. Ortadaki araba geniş bir Mercedes'ti ve camları koyu renkti. Haftalar süren hazırlık ve saatlerce bekleyişin sonunda kortejin önlerinden geçmesi bir dakika bile sürmedi. Araçlar kalabalığı görünce hızlandı. Yolun iki yanına konuşlanan polis, protestocularla araçların arasındaki kordonu sıklaştırdı. Eylem doğru düzgün göründüklerinden bile emin değildi. Yine de bağırıyorlar, çağırıyorlar, bayrakları sallıyorlar, küfrettiler, slogan attılar, arkalarından da rektörlüğe kadar yürüdüler. Araçların rektörlük önünde durmuş olmasını umut ettiler ama rektörlüğün önü boştu. Belli ki rektör onları karşılamak için başka bir yere gitmişti.

Rektörlüğe vardıklarında Eylem arkalarındaki kalabalığın yarı yarıya azaldığını gördü. Mart ayıydı. Hava soğuk sayılırdı. Protesto ruhsuz geçmişti. Gelenler dur-

mamıştı. Reformcular ne yapacaklarını bilemiyormuş gibi bir süre birbirlerine baktılar. Rektörlüğün önündeki toplaşma sigara molasına dönüştü. Herkes kendini yenik hissediyordu.

“Arkadaşlar eninde sonunda konferans salonuna geleceklerini biliyoruz. Oraya gidelim,” dedi Ercan. Tam o anda kampüsün anlaşılmayan bir noktasından bir patlama sesi geldi. Kalabalık nereye koşacağını bilemedi. Diplerinde bomba mı patladı, uzaktan mı geldi kimse anlamadı. Ardından duyulan silah sesleri, olayın yakınlarda gerçekleşmediğini daha net ortaya koydu. Kısa bir süre sonra siren sesleri duyuldu. Polis araçları, önlerinden hızla geçip kampüsün kuzey ucuna doğru gitti. Belki bir fikir verir diye siren sesleri cılızlaşıp yok olana kadar beklediler. Sonra herkes yine sustu. Uzun sessizliği bu kez yurtlardan, rektörlük binasından, kütüphaneden çıkmaya cesaret edebilen öğrenciler ve öğretim üyeleri bozdu. Herkes onlara ne olduğunu soruyordu. Öğretim üyeleri dahil, Ercan’ı, Selim’i, Zeynep’i ve hatta Eylem’i gören herkes, kesin durumdan haberdarlanmış gibi gelip bilgi istiyordu. En zoru da buydu: Hiçbir fikirleri yoktu. Kampüsün kuzey ucu yürüyerek kısa sürede gidilemeyecek kadar uzaktı. Oraya varana kadar polis herkesi toplardı.

Eylem, korku dolu gözlerle açıklama bekleyen kalabalıktan kurtulup arkadaşlarının yanına gittiğinde gözlerinde kendisinininkiyle benzer bir utanç gördü. Belki bundan kurtulmak için öfkeyle, “İlhanların işi bu,” dedi.

“Neden kızılıyorsun ki, onlara inanmayı seçen sen değil miydin? Bir de hizmet ettin kaç hafta onlara... Sevin işte. Eylemlerine katkı oldun en azından!” dedi Zeynep.

Eylem kıpkırmızı oldu. “Nasıl ya! Sen demedin mi bana istediklerini ver, onlar gelirse ötekiler de gelir diye...

O, 'Birlik olmamız için bir şans' nutuklarına n'oldu? Rektörle bile papaz oldum. Kimse gelmeyince suçlu ben mi oldum şimdi!" Bu kez Zeynep kıpkırmızı oldu.

"Ya yeterin," diye çıkıştı Selim kendinden beklenmeyen bir sertlikle. "Kandırıldık işte. Suçlu aramayın. Bize bakıyor herkes. Daha fazla rezil olmayalım..."

Bir süre sonra iki tane ambulans geçti. Ardından da polisin gözaltı aracı. Külüstür bir kamyonete benzeyen bu aracın arka kısmına en az 50 kişi sığıyordu. Aralarından pek çoğu en az bir kere o araca binmişti. Eylem binmemişti ve kendi eylemini sabote etme pahasına yapılan saçma ve muhtemelen kanlı bir eylem için de binmeye niyeti yoktu.

"Burada durmayalım. İlk gelecekleri yer rektörlük olur. Bizi görürlerse bir şey yapacağımızı sanıp bizi de toplayabilirler. On tane polis aracı geçti," dedi.

"Sen git Eylem, benim ne olduğunu anlamadan gitmeye niyetim yok. Zaten..." dedi kaldı Zeynep.

"Zaten ne Zeynep?" diye sordu Ercan.

Zeynep yerine Selim cevap verdi: "Zaten destek olmadık,' diyecekti." Böyle mi düşünüyor yoksa Zeynep'i mi eleştiriyor anlaşılmıyordu. Ercan kızdı.

"Onlar bize destek olmadı asıl! Hem de öyleymiş gibi yapıp! Eylem haklı. Hiç haberimiz olmayan, ortak edilmediğimiz bir eylemde şüpheli konumuna düşmek, dayak yemek saçma. Kütüphaneye gidelim. Oradan burası görülüyor."

"Senin kullandığın motosiklet nerede?" diye sordu Zeynep Selim'e, Ercan'ı hiç duymamış gibi.

"Yurttan bir çocuğundu. Hadi gel gidip bakalım. Oradaysa atlar gideriz."

Ercan hoşnutsuzlukla başını iki yana salladı ama bir şey demedi. Sanki birden tüm otoritesi sıfırlanmıştı.

Selim ve Zeynep beklediklerinden daha erken dön-

dü. Patikadan, bir sürü insan koşarak kaçtığı için olay yerine kadar gidememişlerdi.

Selim sabırsızlıkla, "Hadi gelin, konferans salonuna gidiyoruz. Molotof kokteyli atılmış diyorlar. Rektör onları hemen konferans salonuna getirmiş. Ama korumalar ve polis olay çıkarmış," dedi.

Ercan şaşırdı. "Nasıl yani, konferans olacak mı?"

"Olacak herhalde. Gelirken önünden geçtik. Makam araçları orada. Önünde bir sürü öğrenci var."

Ercan kıpkırmızı oldu. Selim Ercan'ı motorun arkasına aldı. Zeynep ve Eylem de diğerleriyle birlikte koşarak konferans salonuna gittiler.

Salon hemen hemen doluydu. Reformcular son andaki müdahaleleriyle kendi adamlarını boş sıralara yönlendirmeye başladı. Ama şu aşamada herkesi keyiflerine göre yerleştirebilmeleri mümkün değildi. Ercan artık kırmızısı hiç geçmeyecek gibi duran bir suratla sahne perdesini açıp çıktı. Rektörle konuşmuş olmalıydı. Eylem hemen yanına gitti.

Ercan, "Bana bir şey sormayın şimdi!" diye çıkıştıktan sonra, kimse sormadan anlattı: İçeride iki NATO görevlisi, albay ve rektör varmış. Burunları bile kanamamış. Neyin patladığını onlar da bilmiyormuş. NATO'daki adamlardan biri ses bombası diyormuş. Bunlar öndeki koruma araçlarıyla hiç durmadan buraya gelmişler. Arkadakiler pencereyi açıp havaya ateş açmış. Protestoculardan kimse silahlı değilmiş ama polisler gelince taşla sopayla girişmişler.

"Konuşacak mı yani hâlâ albay?" diye sordu Eylem.

"Albayın keyfi yerinde. Amerikalılara hava atıyor. Herkes iptal edilsin diyor, ama albay, 'Benim solcum benim askerime dokunmaz. Bir kaç nasihat etmek için bundan iyi fırsat mı olur?' diyor."

Sonra sabırsızlıkla ekledi: "Rektör öfkesini benden

çıkardı. Bu konferansta bir şey olursa bizden bilecekmiş. Hadi arkadaşlar, şu kalabalığı elimizden geldiğince planladığımız hale getirelim.”

* * *

Konferans kendini solcu sanan bir albayın Kıbrıs'taki asker-devrimci gönül birliğini hatırlattığı, Karaoğlan'dan dem vurduğu, Türk milletinin kahramanlığından girip Türk'ün Türk'ü öldürmesinin acısından çıktığı uzun ve sıkıcı konuşmasıyla açıldı.

Albayı durduramayan Amerikalılar, konuktan çok özel koruma gibi bellerine silah takmış, iki yana konuşlanmış, gözlerini kırpmadan kalabalığı inceliyorlardı. Öteki korumalar ve polis de bütün salonu çevrelemişti. Bu kadar gergin bir ortamda bu kadar babacan bir konuşma dinliyor olmak neredeyse absürddü. Eylem, tüm bunların üzerine seçilen öğrencilerin o soruları nasıl soracağını düşünmeden edemedi. Korktuğu gibi de oldu. Cılız başlayan ve her aşamada iyice kontrolden çıkan organizasyonun konferansı da reformcuların performansı açısından etkileyici olmaktan uzaktı. Kimisi tepki çekmemek için sorularını neredeyse özür dileyerek sormuş, albay bunları çok rahat bertaraf etmişti. Birkaçı da telafi etmek istercesine kalabalığa oynayıp fazlasıyla sert çıkmış, sıkıştığı yerde sloganlara sığınmış ama kalabalık katılmayınca kös kös oturmuştu. Sorular bitmişti. Eylem, albayın daha fazla uzatmamasını, bir an önce şu utanç verici konferansı dağıtmasını istiyordu ki ön sıralardan pek aşına olmadığı bir tip soru sormak için parmak kaldırdı. Eylem hemen Ercan'a baktı. Ercan da sorar gibi Eylem'e... Eylem olumsuz anlamda başını salladı: Hayır, bu kişi listeden biri değildi...

Genç önce kalkıp kendini tanıttı. Adının Sinan ol-

duğunu ve Mersinli olduğunu söyledi. Neredeyse komik sayılacak eğlenceli bir dille Mersin'deki muz üretimini anlatmaya koyuldu. Babası muz üreticisiydi. Dünyanın en güzel muzlarını ürettiyordu ama artık devletten, bankadan teşvik alamadığından muzlarını eski kalitede yetiştiremiyor, iyi fiyata satamıyordu. Anlattığı şeyleri esprili bir dille, güney şivesiyle, tatlı tatlı anlatmasa albay ya da rektör muhtemelen lafını keserdi. Ama çocuğun tavrı ve hikâyesi, bu ziyaretle ilgili haftalardır yaşanan gerilimi neredeyse yumuşatmış, herkesin yüzüne bir tebessüm yerleştirmişti. Yine de elini çantasına attığında herkes gerildi. İki Amerikalının elleri derhal bellerine gitti. Sinan gülerek elindeki küçük ama mükemmel sarılıktaki muzı gösterdi. "Sadece albayıma annemin yolladığı muzı verecektim," dedi. Soyarken de güzel güzel anlattı, annesinin özel yetiştirdiği bu muzı henüz olgunlaşmadan yolladığını, bu nedenle yolda çürümediğini, ne kabuğunda ne de içinde en ufak bir benek olmadığını... Albay muzı alıp yemezse mi gençlerin gözünde ayıp etmiş, tenezzül etmemiş olacağını, yerse mi komik duruma düşeceğini hesap etmeye çalışıyordu. Genç elinde soyulmuş muzla sahneye doğru yürüdü. Albayın korumalarından önce iki Amerikalı sahnenin önüne doğru hızla geldi. Amerikalı muzı incelemek ister gibi albaydan önce uzandı. Genç tekrar güldü. Ama sonra çok ciddi, yüksek ve aksansız bir sesle ekledi:

"Muz cumhuriyetimizi temsilen bunu albaya vermek istemiştım. Ama muz cumhuriyetinin asıl sahibi olan Amerikalı bir ajanın alması daha isabet oldu! Buyurun, afiyet olsun!"

Sonra aynı şeyi kulağa mükemmel gelen bir İngilizceyle tekrar etti. Neler olduğunu birkaç saniye geç de olsa anlayan kalabalık, tezahürat etmeye, ıslıklar çalmaya başladı. Albay, konuklar, korumalar ve güvenlik afalla-

dı. Ne yapmaları gerektiğini bilemediklerinden hepsi birbirine baktı. Öğrenciler ayağa kalkıp alkışlamaya başlayınca genç adam bir elini teşekkür etmek için kaldırdı, öteki eli tekrar çantasına gitti. O anda iki Amerikalı, gencin üzerine resmen uçtu. Bunu gören polis de havaya ateş açıp koşarak gencin yanına geldi. Korumalar albayın etrafını sarıp onu sahnenin gerisine götürdü. Tezahüratlar korku çığlıklarına dönüştü. Silahların hedefe mi atıldığı, havaya mı sıkıldığı anlaşılmıyordu. Pek çok kişi birbirini ezerek konferans salonundan çıkmaya çalışıyordu.

İçlerinden ayıklanamamış bazı radikal devrimciler, konferans sandalyelerini polislerin üzerine atmaya başladı. Bu arada Amerikalılar ve polisin altında kalmış genç görünmüyordu bile. Eylem hemen Ercanlara baktı. Zeynep bir sandalye kapmış, polisin üstüne yürüyordu. Selim de onun peşinden koşuyordu. Ercan yüzüne ışık tutulmuş tavşan gibi donup kalmıştı. Eylem yanına koştu. Kolundan tutup kalabalığı yarmaya çalışarak dışarı çıkardı. Çıkarken son kez salona baktığında Zeynep'in bir polis tarafından saçından sürüklendiğini gördü.

O gün akşama kadar kampüs yas sessizliğine boğuldu. Nihayet İzmir, tüm haberleri geride bırakacak ehemmiyette haber olmuştu. Bu büyük oranda, işin içinde Amerikalıların olmasıyla ilgiliydi ama pek çok dinleyicinin asıl merak ettiği, muz aktivisti gencin akıbetiydi. Mersinli muz üreticisinin oğlu Sinan'ın tek kişilik eylemi, haber spikerlerinin bile, dayatılan ifadelere rağmen terör eylemi olarak aktarmakta zorlandığı bir merak ve sempati uyandırmıştı. Kütüphanede, yurtlarda, kantinlerde herkes radyoların etrafına doluşuyor, o kadar kalabalığa rağmen haberler okunurken çıt çıkmıyordu. Gece yarısı son haberlerde Sinan'ın öldüğü duyuruldu. TRT'nin kadın spikeri haberi kararlı bir sertlikte okuyor ama sesinin arada çatallaşmasına engel olamıyordu. Müdaha-

le sırasında oracıkta ölmüştü. Polis sert müdahale etmediğini söylüyor, adli tıp gencin genetik olarak hasta olan kalbinin spazm sonucu durduğunu belirtiyordu.

Konferans salonunun dışında bekleyen bir grup, Sinan'ın en az on kişilik bir polis ekibinin arasından baygın çıkarıldığını ve araca yatırıldığını söylemişti. Yüzünde ya da vücudunda kanlı bir yara görmediklerinden ciddi dayak yediğini düşünmemişler, bayıldığına hükmetmişlerdi. Bilindiği kadarıyla radikal bir devrimci değildi. Aslında yurttan beraber kaldığı üç-beş kişi hariç kimse onu pek tanımıyordu. Onlar da kendi halinde biri olduğunu, çok siyasi görünmediğini ama işçiden, emekçiden yana olduğunu, yardımsever olduğunu, özellikle köyden şehre gelip yabancılık çekenlere, parasal olarak zor durumda olanlara bir nevi abilik ettiğini söylemişlerdi. Hal böyleyken, naif ve iyi niyetli bir gencin boyundan büyük bir işe kalkışıp gördüğü müdahale sırasında bayılması normal karşılanmıştı. Ama kimse ölüm haberi almayı beklemiyordu. Aksine terörist muamelesi görüp görmeyeceği, saldırgan olmayan bir eylem karşısında orantısız güç kullanıldığının teslim edilip, sorgulardan sonra bırakılıp bırakılmayacağı tartışılıyordu. Bırakılmazsa nasıl bir eylem yapılacağı hesap ediliyordu. Ama ölüm?

Kalabalık neredeyse on dakika kadar saygı duruşunda bulunurcasına sustu ve sonra hep bir ağızdan konuşmaya başladı. Ölüm gerekçesine kimse inanmıyordu. O iki Amerikalı, çocuğun üzerine uçmuştu, biri yüzü koyun yatırıp ensesinden bastırmış, öteki çantasına attığı sağ kolunu sırtına doğru çekip bükümüştü. Görgü tanıkları sadece bunu ve çocuğun yüzündeki acı ve paniği görebilmiş, hemen akabinde polisler çocuğun ve Amerikalıların etrafını sarmıştı. Sinan'ın ya o anda öldüğüne ya da karakolda işkenceyle öldürüldüğüne inanılıyordu. Pek çok devrimci Amerikalıların bu ölümden parmağı ol-

duğunu düşünüyordu. Türk polisinin tarzı değildi bunların hiçbirisi. Onlar daha en baştan girişip adamın yüzünü gözünü dağıtırlardı. Bu çocuk hiç alışık olmadıkları şekilde etkisiz hale getirilmiş, burnu bile kanamadan baygın halde ya da ölü olarak araca bindirilmişti. Birkaç kişi Amerikan polisinin yöntemleriyle ilgili sahip oldukları bilgileri paylaştı. Kulaktan kulağa tüm bu teoriler yayıldı. Gece iki olduğunda, okulda kalan tüm öğrenciler, muz cumhuriyeti ülkelerinin sahibi Amerikalıların Sinan'ı öldürdüğüne emindi.

Herkes çok öfkeliydi. Eylem, solculuk geçmişinde bu kadar kolektif bir öfke hiç görmemişti. Reformcular öfkeliydi, kendilerine radikal diyen devrimciler köpürüyordu, ılımlılar bunu hiç hak etmeyen bir oğlanın bu trajik sonuna hem çok üzülüyor, hem de ilk kez olan bitenle bu derece özdeşleşiyorlardı. Olayı duyan ilçedeki gençler, hatta esnaflar bile üniversiteye akın ediyordu. Tansiyon giderek yükseliyordu. Kimsenin uyumaya, yemek yemeye, susmaya niyeti yoktu. Sabaha karşı üniversitede şimdiye kadar görülmemiş bir kalabalık toplandı kendiliğinden. Ve bir süre sonra hiç plansız, programsız isyana geçtiler.

Eylem korkuyor, öte yandan da büyük bir heyecan duyuyordu. Devrimin titreşimlerini ilk kez içinde, dışında, baktığı her yerde, duyduğu her sözde, yoldaşların her dokunuşunda hissediyordu.

Gün ışııyla birlikte baharın ilk günü de geldi. Her şey hem bu kadar acı hem de bu kadar güzel nasıl olabilir? Sinan'a ağlayanlar, gözlerini muhteşem gündoğumuyla kırıştırtıyor, ilk kez ılık esen bahar rüzgârıyla bir yandan ağlayıp bir yandan kahkaha atıyorlardı. Havada devrim kokusu vardı. Bu kalabalık kıyameti de koparabilecek, ütopyayı da kurabilecek kudrete sahipti. Ve herkes hazırды. "Hadi" dendiğinde dizginlerinden kopmuş çasına akacaklardı.

Sinan'ın ailesi tarafından temin edilen, Boğaz'da bir vapurda çekilmiş fotoğrafından posterler yapılmış, tişörtlere basılmıştı. Dönemin solcu modasından biraz farklı olan kirli sakalı, tel çerçeve gözlükleri erkekler arasında moda olmuştu. Sinan fotoğrafta kakhaha atıyor, Amerikalılara taş çıkaracak düzgünlükteki inci dişleri göze çarpıyordu. Omuz seviyesindeki saçları rüzgârdan savrulmuş, günbatımı yüzünü zarifçe aydınlatmıştı. Arka planda Sarayburnu görünüyordu. Dahası vapurdan atılan simitlerin peşinden gelen bir martı, fotoğrafın sağ üst çerçevesine, tam Sinan'ın kakhaha atarken baktığı noktaya girmişti. Daha iyi zamanlarda fotoğraf muhteşem bir Türkiye tanıtım fotosu olarak kullanılabilecek özellikteydi. Zaten yabancı basın tarafından da çok ilgi gördü. Avrupa ve Amerika'da Türkiye'deki devrimin yüzü gibi oldu ki bu yüz Avrupalının da, şehirli Türklerin de, solcuların da, ailelerin de, kasabalının ve köylünün de kabulü olabilecek yakışıklı, modern, Batılı ama otantik, İngilizce bilen ama güney şivesiyle Türkçe konuşan, sonuçta toprağı işleyen adamın, yemenili kadının oğlu has Türk yüzüydü. Kim olduğu, ne olduğu, nasıl düşündüğü hâlâ bilinmeyen Sinan, büyü yapmış gibi ezilenleri bir araya getirmiş, ezilmeyenleri de tav etmişti.

Kalabalığın, rektörlüğü ve üniversite yönetimini işgali çok kolay oldu. Sabahın erken saatlerinde binalarda nöbetçiler haricinde kimse yoktu. Nöbetçi görevliler rektöre haber vermiş olmalıydı çünkü rektör, dekan ya da yönetim kurulu üyelerinden kimse, o gün ve sonraki günler üniversiteye gelmedi. Sadece destek olmak isteyen hocalar geldi. Kampüste polis sayısı da epey azalmıştı. Pek çoğu bir gün önce ziyaretçilerle, tutukladıkla-

rı yüze yakın devrimciyle ve Sinan'la gitmişti. Üniversitede bu ziyaretle ilgili olabilecek her şey olmuş gibi geride normal güvenlikçiler hariç bir tim bırakmak akıllarına bile gelmemişti. Bir gecede binleri bulan kalabalıkla karşılaşan güvenlik görevlileri hiçbir şey yapmadı. Devrimcilerden biri gidip güvenlik kabinindeki telefonu kestti. Görevlilerin tabancalarını aldı ve gitmelerini söyledi. Üniversiteyi neredeyse barışçıl bir kabulle kolayca işgal altına almak kalabalığın güvenini artırmıştı. Kimsenin, hincını birkaç polisten âlâsı yoktu. Nihayet büyüklük gösterebilecek kadar güçlüydüler.

Fikir kimden çıktı bilinmez ama kolektif bir anlayışla kalabalığın yarısı üniversiteden çıkıp Bornova'ya doğru yürümeye başladı. Şarkılar, türküler, sloganlarla ilçeye vardıklarında, semtteki yoldaşlar onları büyük bir tezahüratla karşıladı. Büyük parkın oraya, giderek kalabalıklaşarak vardıklarında bir yerden davul, zurna peydahlandı. Bu herkesi daha da bir coşturdu. Sanki devrim hali-hazırda gerçekleşmiş gibi kucaklaşıldı, halaylar çekildi. Yürüyüşe sokak sokak devam ettiler. Her sokakta kalabalık artıyordu. Sloganlar farklı fraksiyonların ideolojilerine göre çeşitlilik gösterse de, hatta kimileri biraz yabancı ya da tuhaf karşılanırsa da kimse bunlara takılmıyordu. Ama en çok Sinan'la ilgili tezahüratlar ve sloganlar ses çıkarıyor, bunlara kaldırımlardaki esnaflar, pencereden bakan teyzeler de katılıyordu.

Eylem, devrimci hayatı boyunca, hatta babasının devrimci hayatı boyunca böylesi bir sevgi ve tezahürat yaşanmadığına emindi. Taban oluşturmak için bunca zaman yırtınmışlar, saf bir çocuğun naif eylemi ve trajik sonu sanki bu tabanı olduğu gibi onlara vermişti. Bununla ilgili nasıl hissedeceğini bilemiyor ama içinde olduğu ortamdan müthiş keyif alıyordu. En önde yürüyordu. Yanında Ercan vardı. Zeynep ve Selim konferans salonunda

polisle dalaşınca gözaltına alınmışlardı. Eylem'e göre o gereksiz çıkışları şu an burada olmalarına mal olmuştu. Bu isyanın üzerine Egeli hiçbir öğrencinin kolay kolay bırakılacağını da sanmıyordu. Ercan arada, "Keşke onlar da burada olsalardı," diyor, Eylem sadece başını sallıyordu.

İlk sıralara baktığında İlhan ve grubunu da görebiliyordu. İlhan'la sonrasında kampüsün kuzey ucunda olan eylemi hiç konuşmamışlardı. Konuşmanın anlamı kalmamıştı. Yaptıkları eyleme hiç saygısı yoktu. Saçmaydı, tehlikeliydi, kazanımı yoktu, kaybı düzinelerce gözaltıydı ama organizasyonun hızı, gizliliği ve buna rağmen katılımın yüksekliği Eylem'i hem etkilemiş hem ürkütmüştü. Zaman zaman İlhan'a baktığında göz göze geliyorlar, Eylem sadece o zaman bir saniye için bile olsa kapıldığı devrim ruhunu unutup aldatılmışlığını ve yenilgisini hatırlıyordu.

Bir teyze elinde bastonuyla apartmandan hızla çıkıp korteji durdurdu. İlhan'ın önünde olduğu için ona dönüp "Oğlum, bu ne?" diye çattı. İlhan güldü. İyi niyetle ve sabırla anlatmaya çalıştı. Eylem yaşlı teyzenin İlhan'ın kullandığı kelimelerin ne kadarını anladığını düşünüyordu ki teyze, "E oğlum madem devrim yapmanız, önce şu itleri ortadan kaldırın," dedi aynı tersleyen sesle. İlhan şaşırdı. "Hangi itleri teyze?" diye sordu. "Hangisi olacak oğlum, şu faşist itleri. Valla sokağa çıkamaz olduk. Gelip haraç kesiyor bunlar."

"Sakın verme teyze," dedi başka biri gülerek. Teyze bu kez ona dönüp meydan okurcasına, "Sen bu yollardan giderken ben dönüyordum delikanlı. Ne vercem haraç o itlere. Biri geldi de şu bastonla kovaladım gitti," dedi. Herkes güldü. Teyze de keyiflendi. Esnaf da ondan cesaretle bir süredir ülkücü faşistlerin bölgede rahatsızlık yarattığından, para istediklerinden, genç kızlara laf attıklarından bahsetti. Polise söylemişler ama polis ilgilenmemişti.

Kalabalık o gün için somut bir hedefe sahip olmanın coşkusuyla yeni açılan ve faşist yurdu olarak bilinen binaya gitti. İsyân şiddete dönüştü. Silahlar çekilmedi ama yurttta olan herkes fena benzetildi, eşyaları parçalandı, dolapları devrildi, yatakları sokaklara atıldı, camları kırıldı, duvarları bile hasar gördü. Bir ara polis sireni sesi duyuldu ama polis arabası biraz uzakta on dakika durduktan sonra gitti. Her şeyin bu kadar kolay olması ve hiçbir engelle karşılaşmamak, devrimcileri bir zafer sarhoşluğuna soktu. Bir yandan her an timlerin gelip üstlerine ateş açmasını bekliyorlar ama öte yandan buna hiç ihtimal vermiyorlardı. Çünkü havada gerginlik yoktu. İlçe halkı bile kaçmıyor, korkmuyor, evlerine kapanmıyor, pencerelere çıkıp alkışlıyor, tencere ve tavaları birbirine vuruyorlardı. Hatta eylemcilere su dağıtıyor, yiyecek veriyorlardı. Ercan eline verilen ıspanaklı böreği ısırdığında, neredeyse 24 saattir hiçbir şey yememiş olduğunu hatırlamış, kalan böreği bir lokmada yutup Eylem'e dönmüş, "Komünizm bu olsa gerek!" demişti. Eylem gülümüş, kendi böreğinin bir kısmını da ona vermişti. Hiç aç değildi. Sanki bir daha hiç acıkmayacak, hatta sigaraya bile ihtiyaç duymayacaktı. Orada olan her şey yaşamak için fazlasıyla yeterliydi.

Sonraki haftalar Bornova'da ve üniversitede, devrim olmuş ve yeni bir düzen kurulmuş gibi yaşandı. Bunun olmadığına ikna olmak için arada radyoyu açmaları gerekiyor. Konuşanın devrimci bir lider değil de, bir hükümet yetkilisi olduğunu duyunca yine de şaşırıyorlardı. Daha ikinci gün başka illerden, ilçelerden, üniversitelerden insanlar akın etmeye başladı. Bunların arasında Sinan'ın babası da vardı. Gözü yaşlı babanın elindeki fotoğrafı poster yapma fikri Eylem'den geldi. İlçedeki fotoğraf stüdyosu tişörte de basılabileceğini söyleyince, Çiğli yolunda kurulan giyim atölyelerindeki yoldaş işçi-

ler devreye sokuldu. Fotoğraf çoğaltılıp postaneden acele posta yoluyla başka illerdeki yoldaşlara yollandı. Eylem hemen derginin başına geçti. Yayın ekibiyle birlikte gece gündüz çalışarak, üniversitede ve ilçede olup bitenleri anlattı. Fotoğraf stüdyosundaki abinin çektiği fotoğraflarla; devrimcilerle, ilçe esnafıyla, yaşlı teyzeyle, öğrencilerle yapılan röportajlarla; Sinan'ın babasının verdiği başka fotoğraflar ve oğlunu anlattığı romantik portreyle; devrimci liderlerin daha siyasi analizleriyle ortaya sanki yeni kurulan anarşist cumhuriyetin ilk gazetesi gibi bir yayın çıktı. Derginin adını da uzun tartışmalar sonucunda sadece *Ege* koydular. Bu sanki yeni cumhuriyetlerinin de yeni adıydı. Dergi rekor seviyede basılarak ülkenin dört bir yanına dağıtıldı.

Eylem de zaman zaman, "Gerçekten komünizm gelmiş olmalı çünkü hiçbir şeye para ödemiyoruz," diye düşünüyordu. Para, erzak, yiyecek bir noktada muhtemelen sorun olacaktı ama o ilk günlerde esnaf da, pazardaki köylü de, evdeki hanım da çok bonkördü.

* * *

Ama rüya gibi değildi hiçbir şey. Bilakis bir rüyadan nihayet gerçekliğe uyanmış gibiydiler. Kimse romantik romantik ufka bakmıyor, birbiriyle huşu içinde konuşmuyordu. Herkes meşguldü. Lakırdı birden bitmişti. Eylem en çok buna seviniyordu. Sanki yüreklerinden "hayat" denen bir yük kalkmış ve onları yürekleriye tanıştırmıştı. Sonra bu yürekler birbirleriyle tanışmış, ölümlü bedenlere hiç söze ihtiyaç duymadan yan yana var olabilmenin ne kadar kolay olduğunu göstermişti.

Tüm bunlar yıllardan beri bugüne hazırlanmışlar gibi çok hızlı olmuştu. Muhtemelen bu yüzden ne hükümet ne de polis nasıl tepki vereceğini bilemedi. Ortada şiddet

yoktu, ülkücüler hariç kimse dövülmemişti. Halk da destek verdiği için durumu bir komünist devrim tehdidinden çok terörden bunalan halkın çok kolay özdeşleşebildiği haksız bir ölüme karşı gençlerle dayanışması olarak görmeye çalışıyordu. Hükümet yetkililerinin de, emniyetin de, askerin de ilk konuşma ve demeçleri hep yaşanan talihsizliğin altını çizen, herkesi sağduyuya çağıran konuşmalardı. Sağcısı, solcusu kim konuşsa Sinan'dan "bizim oğlan" ya da "Türk evladı" diye bahsediyordu. Bu oluşumun devam etmesine izin verilemeyeceği söylense de uzlaşa aranıyordu. Derginin, posterin, tişörtün bu kadar hızlı dağıtılıp isyancıların tüm ülkenin dikkatini ve sempatisini çekmesi, daha da fenası, yabancı basının ilgisi ve yabancı devletlerin insan haklarından dem vurup durması, ellerini kollarını daha fazla bağılıyordu.

Ama bir şey yapmak da şarttı. Bir kere ülkenin her yanı zaten kaynıyordu. Bu gelişme ülke genelinde bütün solcuları yüreklendirmiş, bütün faşistleri de hiddetlendirmişti. İçinde kavga, ölüm, patlama, suikast olmayan bir gün dahi geçmiyordu. Neyse ki olay başka illere ve üniversitelere sıçrayana kadar yaz tatili gelmiş, okullar kapanmıştı. İlk duyanlar Ege'ye gelmeyi seçmişti. Taklit edecek bir dinamik oluştuğunda, emniyet zaten tüm üniversiteleri kapatıp önlerine zırhlı araçlarını çekmişti.

İlk şaşkınlığın ardından, Bornova'dan gelen bütün postalara el kondu. Otobüsler aracılığıyla dağıtım yapılmaya başlanınca otobüs baskınları başladı. Eylem ve yayın ekibi, sonrasında üç sayı daha yaptı ama bunlar geniş kitlelere ulaşamadı. Müdahaleden korkmaya başlayan devrimciler, başka şehirlerden gelen yoldaşların da uyarısıyla, şehre ve üniversite girişlerine, ilçe çıkışındaki fabrikalardan getirdikleri çimento çuvallarını yığdı, kontrol noktaları oluşturup silahlı nöbetçi koydu. Birden nereden temin edildiği belli olmayan silahlar arttı. Halkın

destegi değilse de muhabbeti eksildi. Havada oluşmaya başlayan tehdit herkese ciddiyyet getirdi.

En b y k darbelerden biri, il enin telefon hatları-nın kesilmesi oldu. İsyancılar ve il ede yaşayanlar olan bitenleri sadece radyodan  ğrenebiliyor, kendileriyle ilgili haber ulaştıramıyorlardı. Emniyyet daha fazla devrimcinin isyancılara katılmasını  nlemek amacıyla b y k şehirlerden İzmir'e kalkan otob sleri kaldırdı.  zel ara lara Manisa ve Turgutlu kavşağında kapsamlı aramalar yapıldı. İsyancılar ama  zellikle de yerel halk iyiden iyiye huzursuz olmaya başladı. Esnaf o g ne kadar d k n  nasıl d nd re eğine pek kafa yormamıştı   nk  başka semtlerden, hatta başka illerden koli koli yardım geliyordu. Ama bunun  n  kesilince, isyanın uzaması halinde baş g stermesi ka ınılmaz yiyecek sıkıntısı, y re devrimcilerin kara kaşına kara g z ne daha fazla kapılmalarına engel oluyor, onların anarşik olduğunu yeni yeni anlamışlar gibi tavırlar sergilemeye başlıyorlardı. Kimi il e sakini gitti, kimi kaldı ama  oğu evine kapandı, yiye eğini sakladı.

Bunun en  nemli nedeni radyo yayınlarıydı. Sinan hakkında s rekli yeni bir belge ya da bilgi bulunuyor, memleketlisi birinin ağzından aslında ter rist olduğuna dair iddialar ortaya atılıyordu. Uzlaşı olmayınca, kara  alma propagandası başlamıştı. "T rk evladı" birden "ter rist" oldu.  ğrenciler buna inanmıyor, ne ama landığını a ık bir şekilde g r yorlardı. İl e halkı da pek l  ortada d neni biliyor ama kafaları karışıyordu. T m engelle-re rağmen aralarına katılmayı başarabilen yeni yoldaşlar da  lke genelinde nabzın değişmeye başladığını doğrulu-yordu.

İşin k t s , artan bu gerginlik, aylarca tek y rek olmuş fraksiyonları da etkiliyor, aralarındaki fark giderek su y z ne  ıkıyordu. Nasıl devam etmek gerektiğiyle ilgili

her kafadan bir ses çıkıyordu. Artık en ufak bir slogan, yazı ya da söz diğeri rahatsız edebiliyor, sonu gelmez polemiklere, hatta kavgalara neden olabiliyordu.

En büyük sıkıntıyı Kürdistan İşçi Partisi'ne bağlı olduklarını söyleyen Kürt gençleri yaratıyordu. Bunları aslında kimse tanımıyor, ne olduklarını, ne istediklerini pek bilmiyorlardı. Onlar da ezilmişti, partilerinin adında "işçi" vardı, Marksist-Leninist çizgide oldukları da ortadaydı. Ama Kürtlükle ilgili keskin bir duruşları vardı. Kürtçe sloganlar, tüm ülkenin bağımsızlaşmasından öte kendi bağımsızlıklarına yaptıkları vurgular pek çoğunun dikkatini çekmiş ama ilk başlarda umursanmamıştı. Fraksiyonların ideolojileri içinde de birbirine uymayan pek çok ayrıntı vardı, bunların hepsi nasıl bir potada o an için eridiyse, bu da erimişti. Ama kurdukları ütöpik cumhuriyetin içinde sıkışıp kaldıkça, pek çok şey daha az tolere edilir oldu.

Eylem de başından beri bu grubu sevmiyor, onlardan uzak duruyordu. İsyan başladıktan sonra, dergiye sadece onların yazılarını koymayı kabul etmemiş, bu konuda diretmişti çünkü bambaşka bir meseleyi ön plana çıkarmaya çalışıyorlardı. Üstelik Kürtçe birkaç cümle basabilmek konusunda da ısrar ediyorlardı. Eylem'in devrimci refleksleri burada milliyetçilik damarına dokunuyor, bu insanların kendilerini onlardan görmemesini ihanet gibi algılıyordu. Eylem'e göre hepsi eziliyordu işte, işçisi de, köylüsü de, öğrencisi de, Kürt'ü de... Ama sonuçta hepsi Türk değil miydi?

Bir yandan da kimse onlara pek bulaşmak istemiyordu çünkü iyi savaşıyor, iyi konuşan, hiçbir kavga ve tartışmada altta kalmayan, daha da önemlisi hemen hepsi silahla kuşanmış gençlerdi. Ülkücüleri hepsinden fazla bunlar dövmüştü; fedakâr ve sebatkâr bir tavırları vardı. En çok İlhan ve grubu illet oluyordu Kürtlere. Bu isyanda tek bir lider varsa o da İlhan'dı. Kuzey kampüsündeki,

Eylem'in aptalca bulduğu o eylem, sonrasında onu lider konumuna getirmişti. Ama bu doğal olarak bahsedilen bir liderlikti, o yüzden mutlak değildi. İlhan Kürtleri geride tutmaya çalıştıkça, onlar da İlhan'ın liderliğini tanımamaya başladılar ve bu aralarındaki ipleri iyice gerdi. Solcu fraksiyonlar arasında az da olsa Kürtlere sempati duyan, onların davalarını ciddiye alan vardı ama diğerleri için giderek daha büyük bir baş ağrısına dönüşüyorlardı.

Radyoda da Kürt adı daha sık telaffuz edilir olmuştu. Güneydoğu'da yaşanmaya başlayan çatışmalardan, ülkenin geri kalanından daha farklı bir olguymuş gibi söz ediliyor, sağcıların da, solcuların da ülkedeki istikrarı bozarak bu tür ayrılıkçı grupların oluşmasına çanak tuttuğu söyleniyordu. Başbakan son konuşmasında, Ege'de bulunan Kürtlerin Güneydoğu sorununu ülke geneline yaymaktan başka bir amaçları olmadığını söylemişti.

Koalisyon hükümetinin başbakanı bir süredir sol partidendi ve ciddi bir baskıya maruz kaldığı söyleniyordu. Egeli gençlere yumuşak davranmakla, gerekli sert tedbirleri zamanında almamakla suçlanıyordu. Devrimciler zaten uzun süredir gözetildiklerini düşünmüyorlardı. Artık kurulan ve dağılan onlarca koalisyon hükümetinin ülkede olup bitene yön vermede çok az etkisi vardı. Dolayısıyla söylenen hemen hiçbir şeye inanmıyor, verilen hiçbir vaade kolay kolay kanmıyorlardı, ama yine de Kürtlerle ilgili bu bilgi kafalarını karıştırıyordu.

Bu iddialar özellikle ilçe halkının desteğine ciddi ket vuruyordu. İlçeden ayrılan bir aile radyoya konuk olmuş, spikerin de önerisiyle, ilçedeki halkı "rehin" olarak tanımlamıştı. İlçe halkı bunun üzerine iyiden iyiye mağdur pozisyonuna geçmişti. Bu tanımlama bir yandan da her şey bittiğinde, vermiş oldukları destekle ilgili terörist olarak yargılanmalarını ya da teröriste destek vermiş olmaktan hüküm giymelerini engelleyecek bir şeydi. Bu saatten

sonra rehine gibi davranmak işlerine geldiğinden mi, yoksa devrimciler ilçeden yollananların, tehditle ya da keyfi, durumu böyle anlatmalarının önüne geçmek için vatan-daşın çıkışını yasakladığından mı bilinmez, gerçekten ilçe sakini bir süre sonra rehin alınmış gibi oldu.

Artık ortam tatsızdı. Kolektif devrim ruhu, tipik bir devlet sistemine doğru evriliyordu. İlhan birleştirici bir lider değildi. İnsanlar gerildikçe umut verici olmak yerine otoriterleşiyor, saflaşmalara çanak tutuyordu. Ayrışan grupların çoğunun, eninde sonunda kuyruğu kıstırıp itaat edeceğine güveniyordu. Çünkü o ve grubu daha büyük, daha güçlüydü. Ama bunu Kürtler de beceremiyordu.

Yine bir ağız dalaşı sırasında, İlhan onları ayrılıkçı olmakla suçladı. Kürtlerin lideri Serhad, "O gün bomba ararken öyle demiyordun ama!" dedi, söylememesi gereken bir şeyi özellikle söylüyor gibi. İlhan'ın canı sıkıldı ama geçiştirmeyi tercih etti.

"Bir ses bombası bulamayacak mıydım?"

"Bulsaydın o zaman! Biz olmasak 20 kişi elinizde bomba dımdızlak gitmiştiniz oraya. Hedef olacaktınız. Muhtemel ölecektiniz. Ya da şu an hapiste işkence görüyordunuz."

İlhan sinirlendi. "Burada hepimiz yoldaşız. Hepimiz yardımcı oluyoruz. Böyle kendini bir şey sanmalar devrimciliğe yakışmaz! Dua edin ki bizim korumamız altındasınız, yoksa çoktan ölmüştünüz ya da Diyarbakır Hapishanesi'nde çürüyordunuz!"

"Ne koruması be! Burada beraber savaşıyor muyuz?" dedi Serhad üstüne yürüyerek.

İlhan da geri durmadı. O da yürüdü. "Beraber mi savaşıyoruz sen söyle!" dedi meydan okurcasına. Sonra umursamaz olmaya çalışan bir ses tonuyla devam etti:

"En iyisi siktirin gidin siz, artık dağa mı çıkarsınız, Güneydoğu'da mı savaşsınız, ne yaparsanız yapın. Si-

zin davanız bizim davamız değil. Biz Kıbrıs'ı niye yedir-medik? Güneydoğu'yu vermek için mi?"

Kuşatma altında sinirleri bozulmuş bazı gençler ga-za gelip "Bölücüler!" diye bağırmaya başladı. Eylem, son günlerde benzeri sıkça yaşanan vukuatların bu versiyonunu da uzaktan bıkkınlıkla izliyordu ama olay bu kez beklemediği şekilde hızla kontrolden çıktı.

İki grup birbirine girdi. Kürt kızlardan biri yere düşünce, kafası taşa çarptı ve bir daha kalkmadı. Bunun üzerine Serhad silahını çekti. Başka silahlar çekildi. Ve pat pat pat, üç kurşunda devrim de ütopya da bitti.

12

Selen külkedisi halinden aylar içinde yavaş yavaş çıktı. İştahı açıldığından mı oldu, öyle olduğu için mi iştahı açıldı Ceren emin olamadı ama peri, ablasını eski güzelliğine de, huyuna da kavuşturdu.

Ancak o zaman siyaset babasının tekrar aklına geldi. "Tabii bir daha yapmazsın biliyorum ama..." diye başlayan uyarı cümlelerine sık sık başvuruyordu. Annesi, "Adnan, daha neler, mümkün mü artık?.." derken de aslında sadece uyarıyı perçinliyordu.

İhtimal vermemek bir beklentiydi, inanç değil. İçeri girip çıkmamış olsa, şu an kasabaya sıkışıp kalmamış olsa, Selen'in *Ege'*ye gidip nöbet tutanlardan olacağını annesi pekâlâ biliyordu. Selen bunlara ses çıkarmıyor ama memlekette olan biteni yakından takip ediyordu. Daha sık çıkıyor, daha uzun süre dışarıda vakit geçiriyor ve genelde keyfi kaçık dönüyordu. Annesi kimlerle görüştüğünü soruyordu ama Ceren, Selen'in yanıtlarına inanmı-

yordu. Ablasının gelişmelere kayıtsız kalmadığını görüyor ama en ufak bir sözü onu tekrar solcu yaparmış gibi konuyu açmaya korkuyordu.

Yaz sonu yaklaşıyor, Selen'in üniversiteye dönüp dönmeyeceği sık sık konu oluyordu. Ege boşaltılmazsa İzmir'deki hiçbir okulun açılmayacağı söyleniyordu. İstanbul ve Ankara'daki üniversitelerin kapılarına kilit vurulmuş, giriş yerleri tank ve askerlerle kapatılmıştı. Yaz olduğu için içeri öğrenci almadıkları söyleniyordu ama Selen, kızını okula gönderme konusunda kafası karışık annesine, durumun onun geleceğini çoktan aştığını anlatabilmek için, "Ege düşmezse, ki düşmeyecek, oraları da açmayacaklar çünkü açar açmaz öğrenciler işgal edecek, bunu biliyorlar ve korkuyorlar," demişti.

* * *

Ülkenin geri kalanının aksine her biri aynı geçen o uzun günlerde, Selen zaman zaman elinin kolunun bu kadar bağlı olmasına isyan ediyor, yapacak bir şeyler arıyordu. O gün Yücel'in derneğinden bir kızla buluşmuş, *Ege* dergisinin kasabaya ulaşmayan ikinci sayısında Yücel'in yazdığı bir makaleyi okumuştı. *Ege*'de isyan başlar başlamaz oraya giden Yücel'in dergiyi derneğe ulaştırabilmesine şaşırmamış, nasılını sormamıştı. Ama yazıdan bayağı etkilenmiş, kendini iyice işe yaramaz hissetmişti. Akşamüstü eve döndüğünde annesinden Nevin Teyzesini aramasını, kızının durumunu sormasını istedi. Ya da en azından kendisinin aramasına izin vermesini. Ne işe yarayacaktı kendi de bilmiyordu ama *Ege*'yle tek bağı görüşmeseler de Eylem'di. Ama annesi buna şiddetle karşı çıktı. Böyle bir şey yapmanın, kızının o anarşistler içinde olduğunu yüzüne vurmak ister gibi ayıp kaçacağını söyledi. Kimse giremiyordu, kimse

haber alamıyordu, öğrenebilecekleri bir şey zaten yoktu. Selen o zaman hapisten çıktığından beri ilk kez annesine eskisi gibi kızdı.

"Yahu devrim oluyor, sen hâlâ ayıp diyorsun. Belki utanmıyor kıızıyla, gurur duyuyor, ne biliyorsun!"

"Gurur duysalar babası burada mı olur? Kasabada devrimci kalmadı. Herkes gitti. O hâlâ burada!"

Selen bir şey demedi.

"Gittin konuştun değil mi Sezgin Bey'le?"

"Konuştum," dedi Selen. Annesi yüzüne ısrarla bakmaya devam edince sıkıntıyla ekledi:

"Ayhan Amca gelmiş, onların arka balkonundaydı. İçiyorlardı."

"Gündüz gündüz...." diye söylendi annesi cık cıklayarak.

"Neyse, bir şey anlayamadım. Kürtlere veryansın ediyorlardı. Ayhan Amca Silahlı Kuvvetler müdahale etmiyor diye kızılıyordu. Sezgin Amca da bir şey demiyor, öyle kafa sallıyordu. Ama Eylem sağlamış. Ondandır eminler."

"Vah vah ne olacak bu memleketin hali," diye söylenmeye başladı annesi. Selen sigarasını mutfak penceresinden üflerken, annesi memleketin halinden mahallenin haline geçti. Ayhan Bey'in ezelden beri alkolik olduğunu, hele Sinan'dan sonra artık kendine gelemeyeceğini ama Sezgin Bey'in de artık alkolik olduğunu söylüyordu. Ayrıca Nevin Hanım'ın ayrılrsa da belli ki perişan olmuş kocasına sahip çıkmaması ayıptı doğrusu. "Ayıp" lafını tekrar duyduklarında Ceren tepki gösterecek mi diye ablasına baktı. Ablası gülümsedi. Göz kırpıp, sol elini ters çevirip döndürerek annesi için "deli" işareti yaptı. Ceren güldü. Selen sigarasını söndürüp kardeşini yanına çağırdı. Ceren hemen gelip kucağına ilişti. Onlar öyle sarılışıp otururken, annesi bir yandan akşam yemeğini hazırlıyor, bir yandan da alkolizm konusundaki uzmanlı-

ğını konuşturmayı sürdürüyordu. Annesinin gevezeliğini ciddiye almasalar da en azından ortam huzurluydu, sesi konuştuklarının içeriğine bakılmazsa ninni gibiydi.

Annesi hayatında toplam üç, bilemedin dört kez, o da bayramlarda likör içmiş, hemen de etkilenmişti. Sarhoşluğu bir yandan tatlıydı. Hemen kikirdemeye başlar, bunun utancıyla daha da kikirderdi. Bir şey söylemesine gerek yoktu. Etrafındaki insanlar ona bakınca bile neşelenir, gülerdi. Babası ise kendi deyimiyle “içkiyi bırakmadan önce” arada müşterileri dışarı çıkardığında su gibi bira içer ve darmadağın olurdu. Su gibi içmesi alkolikliğinden değil, gerçekten o an önüne konulan her şeye su muamelesi etmesindendi. Adnan Bey yemeği de iştahla bir çırpıda yer, doymak bilmez, doyduğunu epey sonra patlamak üzereyken anlardı. Öfkesi de aniden ortaya çıkar, önüne gelen her şeyi yakar yıkar, sonra birden tamamen biter, bu kez aynı coşkuyla pişmanlık ve özür safhasına geçerdi. Yani içki içme şeklinde şaşılacak bir şey yoktu. Yılda üç kere yaşadığı sarhoşluk, “içkiyi bırakma”sını gerektirmiyordu. Ama büyük bir alkol sorunundan kurtulmuş gibi, tanıdığı akşamcılara, özellikle Raşit’e ahkâm kesiyor, sürekli nasihat ediyordu. Artık kimse cevap bile vermiyor, “he he” deyip geçiyor, hatta arada alay etmek için alkolü nasıl bıraktığını tekrar tekrar anlatıyorlardı. Bu sohbetlere Selen ve Ceren dahil herkes gülererek eşlik ediyor, Adnan Bey de insanlar eğleniyor diye seviniyordu. Ama beyinlerinin bir yerinde hâlâ öyle bir takıntı bütün gerçekliğiyle yaşıyordu: Adnan Bey alkolikti. Semra Hanım ise alkolizm uzmanı. Selen bu hastalığın asıl adının kasabalılık olduğunu düşünüyordu.

Selen kardeşinin saçını koklayıp boynundan öptü. “Yahu hâlâ bebek gibi kokuyorsun! Nasıl bir şey bu böyle. Ben senin yaşındayken teke gibi kokardım.”

Semra Hanım da güldü. “Vallahi öyleydi Ceren! He-

le ergenken yanına yaklaşılabak gibi değildi. Sonra nasıl böyle havalı bir şey olup çıktı ben de anlamadım," dedi, kızlarına hayranlıkla bakarak.

"Ben de ablam kadar güzel olacak mıyım?" diye sordu Ceren şımarıkça.

"Sen artist gibi olacaksın bi tanem!" dedi Selen karınını mıncıklayarak. Ceren kahkaha atarken gıdıklamasına engel olmaya çalışıyordu. Selen bırakınca, "Ama senin kadar uzun olmayacağım," dedi. "Olma zaten. Az çekmedim boyumdan," dedi Selen neşeyle. Ceren ortam yeteri kadar yumuşayınca, "Abla, Ege'ye gitmeyeceksin değil mi?" diye sordu biraz çekinerek.

"Yok kızım, nerden çıkarıyosun?" diye atladı hemen annesi, sanki Ceren Selen'e olmadık bir fikir veriyormuş gibi. Ceren, ablasına bakmaya devam etti.

"Gidemem zaten canım. O tren kaçtı. Artık kimseyi almıyorlar," dedi Selen biraz hayıflanır gibi.

"Aman çok şükür! Öyle olmasa bir de gidecektin yani!" diye çıkıştı annesi.

"Off anne, İzmirli sosyetikler bile destek oldu, bir siz tınmadınız. O ölen çocuk bile yüreğinize dokunmadı!"

Sinan diyememişti. Ceren fark etti. Olayı radyoda ilk duyduklarında, spikerin ciddi sesine rağmen Ceren muzla yapılan eyleme gülmüş, oğlanın adının Sinan olduğu duyurulduğunda ağzından istemsizce, "Aaa Sinan Abi!" çıkmıştı. O bir an ciddi ciddi heyecanlanmış, ablası gözleri dolmuş bir şekilde onu kucağına çekince yaptığını anlayıp ablasının omzunda ağlamıştı. O günden beri kimse çocuktan adıyla bahsetmemişti. Babası bağlantıyı bile anlamamış, çocuğun ukala olduğuna hükmetmişti. Silahlı Kuvvetler'in yüksek rütbeli bir subayıyla dalga geçmeye cüret ettiği için cezalandırılması da gayet normaldi. Ölmesi gerekmiyordu tabii ama zaten kendi kalp zafiyeti nedeniyle ölmüştü. Polisler bunu ne-

reden bilsindi? Binlerce genç yok yere, bir muz üreticisinin oğlu kendi densiz şakasının kurbanı oldu diye isyan başlatmıştı. Oğlanın örgütlü bile olmadığı söyleniyordu. Anlaşılır gibi değildi.

Gerçi şimdilerde siyasi olmayan bu oğlana, bir sürü örgüt üyeliği mal edilir olmuştu. Ne zaman radyoyu açsalar, isyanın simgesi haline gelen Sinan'ın başka bir karanlık yanı ortaya atılıyordu. Annesi cık cıkıyor, babası, "Bak işte," der gibi Selen'e bakıyor, Selen bir şey söylemiyordu. Ama Ceren, Selen'in inanmadığını biliyordu. Ceren de inanmıyordu. Adı Sinan olduğundan mı, yaptığı eylem komik olduğundan mı, herkes bir şekilde onu sevdiğinden mi bilmiyordu ama Sinan'ın sağcı olduğuna nasıl inanmadıysa, muz aktivisti Sinan'ın da terörist olduğuna inanmıyordu.

Aslında Semra Hanım da o çocuğa kıyamıyordu ama Selen'le hemfikir görünürse tekrar solculuk yapmaya teşvik edebilirmiş gibi sempatisini göstermeye korkuyordu. Ceren Ford Taurus'un sesini yine herkesten önce duyup, "Babam geldi," dedi. Konu kapandı. Selen annesinin dolaptan çıkardığı hoşafın suyunu bir dikişte içti, cacık için ayrılmış salatalıkları soymaya başladı. Ceren kül tablasını boşaltıp kaldırdı, çöpteki izmaritlerin üzerine salatalık kabuklarını boca etti. Akşam seansı başlamıştı.

* * *

Selen Ege'ye giremeyecekti, peki Dokuz Eylül'e gidebilecek miydi? Okul açılacak mıydı? Annesi hazırlık yapsın mıydı? Açılmayacaksa bu kız kasabada ne yapacaktı? Annesi cevabını bilmediği sorulara yanıt aramak için habire "Yasin" okuyordu.

Bu yanıtı bir eylül sabahı onlar yerine Silahlı Kuvvetler verdi. Annesiyle çıkacağı okul alışverişi öncesi te-

levizyon izleyen Ceren, mutfaka koşup, "Çizgi film yayınını kestiler, darbe olmuş!" dedi.

Beyaz saçlı, üniformalı, konuşup duran dededen çok "Estergon" diye tuhaf bir türkü söyleyen beyaz takım elbiseli, beyaz gömlek ve kravatlı bir adam kaldı Ceren'in aklında. Estergon Kalesi'ni Ankara'da darbenin yapıldığı yer sandı. Türküyü söyleyen adam da kahramandı. Ötekisi de onun emrindeki bir askerdi.

Estergon Kalesi'nin Türkiye'de olmadığını duyunca iyice aklı karıştı. Darbeyi dış güçler yaptırdı diye düşündü. Ablası da zaten Amerika'dan bahsediyordu.

13

Darbe sonrası olanlar, Selen'in ailesinin şükrünü tessiller nitelikteydi. Çok şükür, Selen darbeden önce içeri atılmıştı. Çok şükür, darbe sırasında evinde, ailesinin yanındaydı. Çok şükür, Eylem'le aynı üniversiteyi kazanmamıştı.

Darbenin hemen ardından yakalanıp içeri atılan Eylem altı aydır hapisteydi ama henüz mahkemeye bile çıkmamıştı. Sorgudaki bir devrimci konuşmaya başlınca Eylem'in şiddet yanlısı olmaması fayda etmemiş, bilakis Ege'deki yapılanmanın önde gelen isimlerinden biri olarak yönetsel heveslerinin bedelini fena ödemişti. Avukat kaç yıl yiyeceğiyle ilgili yorum yapmıyor, Sezgin Bey ve Nevin Hanım ne zaman sorsa, aftan bahsediyor, "Şimdi ortalık kaynıyor, örnek olsun diye ağır hükümler çıkıyor ama illaki bir gün af çıkar," diyordu.

Sezgin Bey'le Nevin Hanım, Eylem hapse girdikten bir süre sonra birleşti. Belki Sinan'ın ölümü sonrası karısı

ve kızı evi terk edince, coşkun devrimciliği zedelendiğinden, belki kasaba ortamında korunduğundan, Sezgin Bey darbe sonrası içeri atılanlardan olmadı. Sinan'ın infazı üzerine yaşadığı uykusuz gecelerde, Sinan'ın oturduğu o koltuk üstünde kucağında tabancasıyla haftalarca infazcısını beklemişti. Kimse gelmemişti. Sinan'ı ortadan kaldıran her kimse, sanki öldürmeden öldürdüğünü bilir gibi bırakmıştı Sezgin Bey'i kendi yalnızlığı ve mutsuzluğu içinde. Sezgin Bey zamanla tekrar uyumaya başlamış, salt koltuk doldurup maaşını almak için işine gidip gelmiş ama bir daha derneğe hiç uğramamıştı. İlk zamanlar dernekten bir-iki sadık dostu onu yoklamış ama olaylar karışınca onlar da kendi dertlerine düşmüştü.

Darbeden sonra tüm dernekler kapatılıp kaçmayı becerememiş birkaç kişi yakalanınca bir süre beklemiş, neredeyse umut etmişti. Gelip alsınlar, işkence etsinler, hapse atsınlar, yoldaşlarla üç-beş lakırdı edip içtiği çayın lezzetini damağında tekrar hissetsin istemişti. Ama gelmemişlerdi. Ödediği tek bedel, işten erken emekli edilmesi olmuştu.

* * *

Eylem içeri atıldığında, tüm gururu bir kenara bırakıp İzmir'e baldızının evine gitmek zorunda kaldı. Eylem'in nerede olduğunu tespit edip avukat tuttuktan sonra dönmek istedi ama bu kez karısı onu bırakmadı. Kocasından kaçıp ablasına sığınmak ilk günler kurtuluş gibi görünse de, Eylem'in yakalanmasıyla birlikte kâbusa dönmüştü. Ablasının eleştirilerine, burnu havadalığına, "kocası yüzünden" pençesine düştükleri siyasete veryansın edişine alıştı. Ama onun yanında sahip olduğu aileyle ilgili sürekli suçluluk duyarak eğreti bir hayat yaşaması gerektiğini anlamış, minnetini göstermek zorunda

kalmaktan yorulmuştu. Kocas, ablasının deyimiyle ona gün yüzü göstermemiş olsa da, en azından o mutsuzluğa alıştı. Kaldı ki kocası değışmişti. Belki onun adına iyi bir değışim değildi bu ama Nevin Hanım'a umut verdi. Hayatla ilgili tüm mücadelesini kaybetmiş, mutlak haklılığının verdiği övünçten kurtulmuş yenik bir adam vardı karşısında. Bununla yaşayabilirdi.

Ablası köpürdü. Aptallık ettiğini, hayatı boyunca da böyle aptal olduğunu, orayı terk ederse asla dönemeyeceğini, kocasına ve büyük kızına köle olarak öleceğini, kendisinden bir daha asla zırnık alamayacaklarını söyledi. Nevin Hanım tınmadı. Kasabadaki evi satmayı önerdi. Payına düşenle Eylem'in yattığı yere yakın, İzmir olduğuna bin şahit isteyen varoş bir yerden ev alabilirlerdi. Kocasının emekli maaşıyla olduğu kadar yaşarlardı. Gerekirse Nevin Hanım börek açar, satardı.

Evet, bunu ablasının sunduğu lüks hayata tercih ediyordu çünkü ablası sadece kocasını değil, Eylem'i de yok saymak istiyordu. Eylem hapse girdiğinden beri teselli etmeye çalışacağına, sanki kocası yetmiyormuş gibi bir de evladiyla ablasını utandırmış gibi davranıyordu. Sezgin Bey gelene kadar evde bu konunun etrafa nasıl anlatılacağı konuşulmuş, ona ettikleri yüzünden Nevin Hanım'ın da, Devrim'in de bir kere daha ezilmesi gerekmişti. Nevin Hanım geceleri yatağına yattığında, Eylem'in neler yaşıyor olabileceğini kurup kurup sabahlara kadar uyumuyor, üzüntüsünü paylaşamamak ağırına gidiyordu.

Sezgin Bey'in, geldiği günün geces, ona verilen tuvalet büyüklüğündeki odada, çekyatın üzerinde oturmuş boş gözlerle etrafa bakınmasını görünce kendini tutamadı. Yatağın kenarına ilişti. Önce bir yabancıyla konuşur gibi çekinerek sonra hıçkırır hıçkırır ağlayarak ne kadar üzüldüğünü, ne kadar korktuğunu anlattı. Bağlarını kaybetmiş olmaları önemli değildi. Birbirlerine sarılamıyor

olmaları, konuşmakta, dertleşmekte zorlanmaları da. Birbirlerini çok sevmiyor, belki hiçbir zaman sevmemiş olmaları da... Orada çekyatın üzerinde yan yana oturup kızları için aynı duygularla ağlayabiliyorlarsa bu onlar için yeterliydi. Nevin Hanım daha o ilk gece kararını verdi.

Devrim de kızdı annesine. Zayıflıkla suçladı, gidersse, tekrar birleşirse gelmemekle tehdit etti. Nevin Hanım, bu öneriyi hemen kabul etti. Ve ekledi: Devrim annesinin gözünün nuruydu. Belki kocasının büyük kızını bariz bir şekilde kayırmasından, Devrim'i hep el üstünde tutmuş, korumuş, savunmuş, ihmal edilmişliğiyle gelen kırılganlığını yumuşatmaya çalışmıştı. Ama o koşullarda onun için yaptığını, şimdi Eylem için yapmaması mümkün değildi.

Devrim'e sarıldı. Teyzesinin onu çok sevdiğini, yalnız kalmak istemediğini, kendi çocuğu olmadığından onu seve seve okutacağını, isterse orada kalabileceğini söyledi. Devrim şaşırdı. Nevin Hanım anlatmaya çalıştı. Yeri her zaman hazırды. Ne zaman isterse gelebilirdi. Ama okulunu ve yeni ortamını sevdiğini biliyordu ki bu şimdiye kadar hiç olmamıştı. Tüm bunları elinden almak istemiyordu. Gidecekleri yerde okul böyle olmayacaktı. Devrim gidecekleri yeri sevmeyecekti. Yaşadığı onca şeyin üstüne Devrim'e bunu yapmak istemiyordu. Annesini suçlayacaktı. Bunu hele hiç istemiyordu. Ama hayır, kendisi kalamazdı. Eylem'in ona ihtiyacı vardı.

Ablası, Devrim'in kalacak olmasına sevindi. Karıkoca aldıkları gecekonduya taşınmak üzere evden ayrılırırken de kibrini bir yana bırakıp kardeşine sarıldı. Devrim'e kızı gibi bakacaktı. Ne zaman isterse onları ziyarete gelebilirdi. Devrim de istediği zaman gidebilirdi. Sezgin Bey'e sadece gözünün ucuyla veda etti.

Devrim ilk günler annesi onu terk etmiş gibi bir hüzne kapıldıysa da kolay atlattı. Teyzesiyle yaşamaktan memnundu. Annesi dahil tüm ailesinin aksine, teyzesiyle iyi geçinmekte hiç zorluk çekmiyordu. Bilakis annesi dahil tüm aile bireyleri içinde en rahat konuştuğu, şaka-laştığı, dedikodu yaptığı kişi teyzesiydi. Sevmek sevmemek bir yana, teyzesini çok kolay buluyor, onunla sorun yaşanmasını pek anlamıyordu. Annesi de onu terk etmediğini kanıtlar gibi her hafta mutlaka geliyordu. O da bazı hafta sonları gidiyor, bazı okul tatillerini orada geçiriyor, her defasında teyzesinde kalmakla ne kadar doğru bir seçim yaptığını düşünüyordu.

Ona sıkıntı veren şey, annesinin gitmesinden çok Eylem'in yeni hayatına da bir yolunu bulup zarar veriyor olmasıydı. Darbe sonrası, siyasetle ilgisi olmayan herkes vatansever olmuş, devrimcilere hiç olmadığı kadar veyansın etmeye başlamışlardı. Halbuki adı muz aktivistine çıkan Sinan nasıl da herkesi yumuşatmıştı. Teyzesi bile Egeli çocuklara destek çıkmak gerektiğinden bahsetmişti. Annesi Eylem'in hayatından endişe ettiğinden, ablasının kızına dolaylı destek vermesinden neredeyse hoşlanmamıştı. Ama zaten bu çok uzun sürmemişti. Haberlerde Kürtleri sıklıkla duymaya başlayan teyzesi, pek çokları gibi öfkesinin dozunu giderek artırdı.

En büyük fark ise okuldaydı. Devrim'in okuldaki tiki arkadaşları hayatlarında ilk kez siyasetten bahseder olmuştu. Yakışıklı ve naif, muhteşem İngilizce konuşan Sinan, şu zamanın daha az devrimci, dolayısıyla daha cazip Che Guevara'sı gibi ergen kızları mestetmişti.

Devrim o dönem ilk kez, arkadaşlarına ablasından ve onun Ege Üniversitesi'ni kuşatan grubun içinde oldu-

ğundan söz etti. Ablası hayatında ilk defa sükse yapmasına yardımcı oldu. Normal koşullarda ablasını böyle bir şey için kullanmazdı. Bunu yanlış bulduğundan değil, ablasının bununla kazandığı konuma için için sinir olduğundan. Ama Berfularda geçirilen geceden sonra Berfu ondan uzaklaşmıştı. Berfu uzaklaşınca Sinem zaten hiç durmamıştı. Devrim rüya gibi geçen ilk sömestrin üstüne kendini tekrar yalnız ve her an alay malzemesi olabilecek bir konumda bulmuştu. Berfu'nun neden böyle davrandığını anlamamıştı. Birkaç kez konuşmaya çalışmış ama Berfu hiçbir şey olmamış gibi davranmıştı. Berfu küsmüyor, kızmıyordu, sadece artık ona yakın bir arkadaşymış gibi davranmıyordu. Sinem'le de pek samimi görünmüyordu. Daha önce küçümsediği okulun cici kızlarıyla takılmaya başlamıştı. Öğretmenlerin gözdesi, ailelerin medarıftiharı, liseden sonra yurtdışında okuma hayalları kuran kızlarla... Sinem'in de bu grupla pek işi olamayacağından, bir süre sonra Berfu'dan uzaklaşmıştı. Devrim'e ise zaten hiç arkadaş olmamışlar gibi davranmış, siyasetin popülerleştğini ilk yakalayan kızlarla yakınlaşmıştı.

Devrim için böyle alternatifler yoktu. İsteddiği ortama Berfu ya da Sinem gibi doğallıkla yaklaşamıyordu. Üçlü grup dağıldığında sadece o yalnız kalmıştı.

Sonunda, bu tür yüzleşmelerden hiç hoşlanmamasına rağmen, bir gün kendini Sinan'la olduğu gibi bir role sokup Sinem'le konuşmaya karar verdi. Tuhaf karşılaşma pahasına bunu o şekilde daha rahat yapabiliyordu. Okul çıkışıydı, Sinem'in Emrah'la fingirdeşmesinin bitmesini bekledi, sonra eve gitmek üzere bindiği dolmuşa atladı. Sinem aniden gelip yanına oturan Devrim'i görünce şaşırdı, ama yine de formalite icabı birkaç cümle kurdu. Devrim boş lakırdıyı hemen kesip olabildiğince

ciddileşerek Berfu'nun neden böyle davrandığını sorunca iyice şaşırdı. Bir an Devrim'i ilk defa görüyor gibi baktı ama belki de bu yüzden lafı hiç dolandırmadan cevap verdi:

"Kimseye söylemeyeceğine söz ver."

"Söz. Vallahi billahi söylemem," dedi Devrim heyecanla. Sinem güldü.

"O gece Ahmet'le bunlar..." dedi ve gerisini kaş göz işaretleriyle anlatmaya çalıştı. Devrim anlamadı.

"Eee gördük. Sen ve Emrah da..." diye başlamıştı ki Sinem hiddetle lafını kesti:

"Ağzını topla! Bizimki o kadardı. Ne gördüyseniz o kadar. Emrah'a güvenecek kadar aptal mıyım ben!"

Devrim bir süre yine boş boş baktı. Anlamasıyla birlikte şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. Sinem tepkisini keyifle izliyordu. Sonunda Devrim sesini tekrar buldu:

"Ne! Nasıl yani? Berfu Ahmet'le gerçekten! Yok inanmam!"

"Ben de çok şaşırdım. Ama Ahmet söyledi. Çok büyük yemin verdi söyleme diye."

"Ahmet atıyordur bence!"

"Yok ya, Ahmet öyle şeyler atmaz. O da çok şaşırmıştı. Hatta pişmandı. Başına bir iş gelmesinden korkuyordu. O yüzden anlattı."

Devrim bir süre ne diyeceğini bilemedi. Sonunda sadece "Niye?" diyebildi. Sinem anneler gibi bir off çekti.

"Valla o daha da garip. Ahmet'e benim de Emrah'la yaptığımı, hatta o gece senin de Onur'la yaptığını söylemiş. Ahmet senden hiç şüphe etmemiş zaten ama gelip bana sordu. Oldu desem gidip Emrah'ın ağzını burnunu dağıtacak... O derece sinirliydi." Sinem gülümsedi. Devrim Ahmet'e öfkelen-di.

"Sanki o kendisi..." diye başladı ama Sinem yine lafını kesti:

“Ya ben onun kuzeniyim. Kardeş kadar yakınız. İstemez tabii hayatımı mahvetmemi, hem de Emrah’la. Ama erkek sonuçta. Berfu’nun aptallığı. Zorlamamış ki, bu salak izin vermiş.”

“E n’olacak şimdi?”

“Bilmiyorum. Ahmet bizim okula uğramıyor artık. Berfu’yla bir kere daha görüşmüşler ondan sonra. Ahmet benimle konuştuğunu ve Emrah’la bir şey yapmadığını anlatmış. Senin de yapmadığını biliyor. Onur’a ne yaptırırsan seni bir daha görmek istemiyormuş!” Sinem neşeyle güldü. Devrim olayın Onur kısmıyla hiç ilgilenmediği gibi Sinem’in konuyu dağıtmasını istemedi.

“Eee Berfu ne demiş?”

“Bu kez birden ağlamaya, yalvarmaya başlamış. İşte kimseye söyleme, evlenelim falan filan diye...”

“Evlensinler o zaman!” dedi Devrim böyle bir çözüm olabileceğini fark etmenin coşkusuyla.

“Deli misin? Ahmet onunla evlenir mi? Yani daha ilk yakınlaştıkları gecedен... Çıkıyorlar bile. Yani gerçekten Berfu’ya da çok şaşırdım. En son aklıma gelecek kişiydi.”

“Ben de hiç beklemezdim. Kimseden...” Sonra Sinem’e baktı suçlu gibi. Sinem güldü.

“Benden beklerdin belki ama di mi? Kızım ben aptal değilim. Avrupa’da yaşamıyoruz. Bak Ahmet bile ne kadar modern, ne kadar açık fikirli çocuktur ama onunla yapamaz artık, gözünden düşmüş. Ayrıca o da haklı. Bu yaşta evlenip başını mı yaksın, onun salaklığını temizlicem diye...”

Devrim sustu. O anda Ahmet’den de, Sinem’den de nefret ediyordu. Berfu? Onu sadece anlamıyordu. Sanki hayatında ilk defa en yakın arkadaşım diyebileceği kişiyi aslında hiç tanımamış gibi hissetti. Sonra gülümsedi. Berfu onun yaşadıklarını bilse, o da pekâlâ aynı şeyi dü-

şünebilirdi. Sinem onun sustuğunu fark etmemiş, konuşmaya devam ediyordu:

“Ama yine de elinden geleni yapmış çocuk. Yani nasıl olsa bir kere oldu deyip, Berfu’yu kandırıp devam edebilirdi. Emrah olsa kesin öyle yapardı! Ama Ahmet, Berfu paniğe kapılınca üzülmüş, bir doktor tanıyorum, bekâretini diktirelim demiş ama Berfu korkmuş. Şimdi konuşmuyorlar. Berfu benimle de bildiğim için konuşmuyor,” dedi ve gülerek ekledi: “Ve de yapmadığım için...”

Devrim kendisiyle de muhtemelen aynı sebeple konuşmadığını düşündü. Anlayabiliyordu. Çok utanmıştı. Anlayamadığı bunu yapabilmiş olmasıydı. Hem yapabilmiş olması hem de Sinem ve Devrim’in de o gece aynı şeyi yaşadığını düşünebilmiş olması ve bu güvenle yapabilmiş olması. Belki de gerçekten Ahmet’in Sinem’e dediği gibi Berfu ruh hastasıydı.

* * *

İlk ve tek arkadaşını da bu şekilde kaybettikten sonra İzmir’i ele geçiren devrimci ruh hali Devrim’in hayatında ilk kez cankurtaran görevi gördü. Ablasının orada olduğunun duyulması Devrim’i birden popüler yaptı. Başına yıllarca bela olan ismi bile iltifat konusu oldu. Devrim bunun kredisini ablasından çok Sinan isimli aktiviste veriyordu. Bir Sinan daha hayatının olağan seyrini değiştirmişti. Bu da iyi çocuktu, bu da yakışıklıydı, bu da ölmüştü. Devrim bu sayede ikinci sömestri en yakın arkadaşla olmasa bile, grupların içinde, muhabbetlerin merkezinde, yeni bulduğu kendine güvenini pratik ederek geçirdi. Babası ve ablasından bolca maruz kaldığı sohbetler de ilk kez işine yaramıştı. Siyasi bir görüş belirtmiyor, taraf olmuyor, devrimcilik taslamıyordu ama pek çoğundan fazlasını biliyor, olan biteni pek çoğundan daha akıllıca yo-

rumlayabiliyordu. Berfu ise bu popüler devrimcilik ortamında, bekâretini de, en yakın has devrimci arkadaşını da kaybetmiş bir kızcağız olarak iyice silikleşmişti. Devrim'in de o dönem pek ilgisini çekmedi.

Ama tüm bunlar yazın yaşanan gelişmelerin ardından ve lisenin ikinci yılına başlamasına günler kala gerçekleşen darbeyle aleyhine döndü. Militan ailenin militan kızı olarak, öğretmenlerinden bile vatansever okullarını lekeliyormuş gibi bir muamele görmeye başladı. Bütün çocukluğu ve ergenliği boyunca mücadele ettiği devrimcilik yaftasının üstüne haksızca yapışmasına engel olamamak onu çıldırtıyordu. İşte buna neden olan ablasıydı. Kendi ortamında ve okuldaki veliler arasında imtiyaz kaybına uğrayan teyzesi de aynı şeyi söylüyordu. Sonuçları itibarıyla olay artık tüm tatlı Sinanlardan çıkmış, yeniden bela abla ve babalara gelmişti. Devrim, buradan çıkabilmek için olmadık şeyler yapacak, bunun için de Eylem'i suçlayacaktı.

15

Devrim, hapiste ilk ziyaret ettiğinde, Eylem'in hep bildiği gibi nemrut olduğunu, yaşadıklarının ve mahpusluğun onu hiç değiştirmediğini düşündü. Annesinin neden küçük bir çığlık atıp göz yaşlarına boğulduğunu anlayamadı. Tabii ki zayıf ve bakımsızdı ama başka nasıl olabilirdi ki? Geldikleri yer daha on kilometre öteden bakımsızlık, terk edilmişlik, viranlık kokmaya başlamıştı.

Annesi ve babası sürekli konuşuyor, soru soruyor, moral vermeye çalışıyordu. Ablası ise neredeyse ayıp olmasın diye konuşuyordu. Devrim'den bile daha çok sı-

kılmış bir hali vardı. Devrim, ablası konuşurken, dudağının üstünde ergen bir oğlanla yarışır haldeki bıyıklarına bakıp onları ağdayla alma hayalleri kurdu. Bundan başka da bir gariplik görmedi ablasında. O ortamda zaten her şey garip ve rahatsız ediciydi, ablası bunlarla uyumlu, odadaki üstü çizik dolu çıplak masa, cilası kazınmış ahşap sandalyeler kadar normaldi. Orada acayip olan kendisiydi. Annesinin ikazlarıyla son derece sade giyinse, saçını tarayıp çıksa da kendini assolist gibi hissediyor, herkesin onu izlediğini sanıyordu. Çaktırmadan annesinin dibine sokuldu, görüş bitsin diye sessizce bekledi. Annesi halini, ablasına çok üzüldüğü, çok sarsıldığıyla açıklamaya çalıştı ama Eylem'in üzerine dikilen bakışlarında, bunu hiç yemediğini görebiliyordu.

Eylem hapishanede kendine farklı bir dünya kurmuştu. İlk birkaç ay çok zorlanmış ama sonra alışmıştı. Hapishanede edindiği arkadaşlıklar onun için her geçen gün daha anlamlı olmuş, müebbet hapisle yargılandığı davada 12 yıl yiyince de koğuşa evine gider gibi dönmüştü. İyi halden ya da aftan erken çıkmazsa 12 yıl buradaydı. Onun için artık başka bir dünya düşlemek anlamsız ve umut kırıcıydı. Sorguda öleceğini düşünmüş ama ölmemişti. Sorguya gelene kadar da pek çok defa öleceğini düşünmüş ama ölmemişti. Ölmediği müddetçe de girdiği ortamlarda payına düşeni hakkıyla yapmak ona göre tek seçenektir. Ne babası gibi suçluluk mu, başarısızlık mı olduğunu anlamadığı bir duyguyla ateşi söndüğü anda yıkılmak, yok olmak istiyordu, ne de Zeynep gibi kimseyi satmama inadıyla, erdemli bir aptal olarak, hiçbir işe yaramamış bir kahraman olarak ölmek. Hem de kimsenin hatırlamayacağı sorguda ölen düzinelercesinden biri olarak...

Eylem sorguda konuşmuştu. Her şeyi söylememiş, sadece kendi vicdanı içinde uygun gördüğü her şeyi söylemişti. Bundan gocunmuyordu. Kendisi de oraya, bir

başkası adını verdiği için gelmemiş miydi? Adını kim verdiyse onu da aslında suçlamıyordu. Veren de muhtemelen kendine ya da davasına daha yakın bazı kişileri korumak için vermişti. Anlıyordu. Bazen işkence çekmek de, ölmek de anlamlı değildi. Senden duymadıklarını illaki başkasından zaten duyuyorlardı. Sen sadece kendini bir bok sanarak ölüyordun, o kadar ve şanslıysan arkandan bir-iki kişi bir bokmuşsun gibi arada anıyordu. Eylem'in daha fazla boşuna ölüm görmeye, duymaya ya da yaşamaya yeri yoktu.

Ailesiyle hüküm giydikten dört ay sonra ilk kez görüşüyordu. Ege'den içeri girenler, darbenin de etkisiyle benzeri suçlardan yargılananlara kıyasla çok daha sert muamele görmüşlerdi. Çoğundan aylarca haber alınamamış, yetkililer bu habersizlik onlara ve ailelerine müstahakmış gibi davranmış, sorguları azılı devrimcilerden bile uzun ve sert geçmişti. Eylem ailesini ilk kez mahkeme salonunda görmüştü. Sonra da apansız ziyaretçileri olduğu söylendi. Onlarla karşı karşıya geldiği ilk anda ailesinin artık kendisine hiçbir şey ifade etmediğini düşündü. Babası devrim ateşiyle birlikte sanki dinçliğini de kaybetmiş, zayıflamış, yaşlanmıştı. Bunu bekliyordu belki ama dişleri ayrıklaşmış, sanki seyrelmişti ve bunun sonucu biraz tuhaf, hatta rahatsız edici olmuştu. İfadesi değişmişti. Sanki yaşadığı karakter kaybı yüzüne, gülüşüne de yansımıştı. Annesi ise aksine kilo almıştı. Saçını boyamayı bıraktığından hatırladığından daha yaşlı ve bakımsız görünüyordu. Ama daha çok başka bir mahallenin başka bir kadını olmuş gibiydi, çökmekle ilgili değildi. Belki babası küçüldüğünden, annesi daha cüsseli duruyordu, sesi bile eskisine göre daha gür çıkıyordu. Devrim'se ona neredeyse uzaylı kadar yabancı ve garip görünüyordu. Üstü başı, saçı başı yine saçma sapandı. Ama bu yabancılığıyla da bir yandan çok tanıdıktı. İçlerinde

ne Eylem'le ilişkisi ne de kendisiyle ilişkisi değişmemiş görünen yine Devrim'di.

Eylem hapse gönlü rahat döndü. Ailesine baktığında, dışarıda kaçırdığı bir hayat olmadığına çok daha güçlü bir şekilde ikna oldu. Mahpusta edindiği arkadaşları artık yeni ailesiydi. Elbet bir gün çıkacak ve yeni bir hayat kuracaktı. Ama o gün gelene kadar burada da kurulacak bir hayat, düzeltilecek bir sistem, eğitilecek insanlar, feyz alınacak ablalar vardı.

Eylem ve koğuştaki arkadaşlarının bir avantajı neden hapse girdiklerini herkesin biliyor olmasıydı. Hepsi Ege'dendi, hepsi işkenceden geçmiş, hepsi hüküm giymişti. Darbenin, verdiği ağırlığın ötesinde bir de tartışılmaz netliği vardı. Kimse üç günde siyasi ortamın değişip her şeyin eski haline döneceğini düşünmüyordu. Kimse umudu bırakmamıştı. Muhtıra 70'lerin devrimciliğinin önünü nasıl kesemediyse, darbenin de 80'lerde uzun vadede etkin olacağını sanmıyordu ama bir süre ellerindeki kesin ve katı gerçek buydu. Ne olduğu belliydi, nerede oldukları belliydi, ne yaptıkları belliydi, neden hüküm giydikleri belliydi, hemen çıkamayacakları belliydi. Her şeyi konuşabilirlerdi. Şu andaki ortama bakınca Eylem, Ege'deki isyan ve onun sonuçlarının yıllarca onları oyalayabileceğini düşündü. Ailesini zihninden sildi. Kalktı, muhabette lezzet olsun diye çayı tazeledi.

"Eylem duydun mu? Yücel idama mahkûm olmuş," dedi Fahriye.

Eylem birden buz kesti. "Benim ne ilgim var onunla..." dedi sertçe.

"Bir ilgin olduğundan demedim canım. Yani Ege'den biri daha idamlık oldu diye dedim. Kaç ay birlikteydik..."

Eylem yanlış tepki verdiğini biraz geç de olsa anladı ama Yücel muhabbeti onu geri yordu. "Kürtlerle birlikte savaşmayacaktı," dedi.

“Orası öyle,” dedi Münire.

“Ya, bence Yücel’e haksızlık edildi. Çocuğun orada tek demeye çalıştığı şey, bunun da devlet propagandası olduğuydu. Bizi birbirimize düşürmeye çalışıyorlar, oyuna geliyorsunuz diyordu. Haksız mı çıktı?” diye itiraz etti Fahriye.

“Güneydoğu’daki durumu görmüyor musun Fahriye? Basbayağı savaş var,” dedi Münire.

“İşte onun da suçunu bize yüklediler, terör ortamında yolunu buldular filizlendiler diye ama bence Serhad o konuda haklıydı.”

“Fahriye işkence yetmedi galiba, kızım burası kampüs değil, hapisane. Dikkatli konuş,” diye uyardı Eylem.

Songül, Fahriye’ye eğilip sessizce sordu, “Serhad ne demişti?”

“Bizi öne sürüyorlar darbe yapabilmek için diyordu. Halkı gençlere karşı döndürmek için yeni düşman yaratıyorlar diyordu.”

“Aman Fahriye. Sıkılmadın komplo teorilerinden. Herkes çıkarına göre bir şey uyduruyor,” dedi Eylem.

“Amerika, İsrail denince inanıyorsun hepsine ama...”

“Tamam kızlar, bir de biz başlamayalım. Sonuçta onlar olmasa belki devrim olmuştu. Bu bir gerçek!” dedi Münire.

“Hiç de gerçek falan değil. Görmüyor musunuz? Darbe de onların suçu, devrim olmaması da, terör de... Ege’den altı ay öncesine kadar adlarını bile duymamıştık! Ülke kaynıyordu! Nasıl her şeyden sorumlu oldular?”

“Sen de başımıza Kürtçü oldun haaa!” dedi Münire uyaran bir ses tonuyla.

“Yok ya, ne Kürtçüsü. Bence Yücel de değildi. Sadece devletin propagandasına direndik direndik, sonra burada patladık. Son anda her şeyi istedikleri gibi yönettiler. Ona kızıyorum.”

"Tamam anladık," diye çıkıştı Eylem konuyu noktalamak için. "Sen onların bölücü olduğuna inanmıyorsun, biz inanıyoruz."

"Güneydoğu'da ne oluyor bilmem. Gidip görmek, oradakinden dinlemek lazım bir de. Ama Serhadların bölücü olduğuna inanmıyorum. Bizden çok seferber oldular her şeye. Yazık oldu o çocuğa da..."

Songül, Fahriye'nin kulağına eğilip, gardiyanın ikidir önlerinden geçtiğini ve baktığını söyledi.

Bunu işiten Fatma özellikle bağırarak, "Ya bölücü ol-salar ne olur Allah aşkına! Bok gibi memleket. Darbe de olmuş. Faşist askerî rejim kurulmuş. Kurtulabiliyorlarsa alsınlar başlarını gitsinler valla. Helal olsun! Değil mi kap-tanım!" dedi gardiyana dönüp. Gardiyan içlerinde en mil-liyetçi olanın Fatma olduğunu, Kürtler konusunda devleti sonuna kadar desteklediğini biliyordu. Fatma, kasten Fah-riye'nin tutumunu önemsizleştirmek için böyle abartılı konuşuyordu.

"Doğru diyon devrimci," dedi gardiyan. "Hem bok gibi oralar valla. Gitseniz bir gün yaşayamazsınız. Sanırsın mağra çağında kalmışlar. Okuma yazma bilmezler, her bi-rinin en az on çocuğu var. Çocuk yaşta birbirleriyle evlen-mekten hepsi geri zakalı olmuş. Kürt olmak bir haltmış gibi savaşıyolar bir de. Bırakcan bunları Kürtlükleri içinde o dağ başında, zaten kendi kendilerine telef olurlar!"

"Sen gittin mi oralara kaptanım?" diye sordu Fatma kızlara göz kırparak.

"Yok ya, ne gitçem. Yakaladığımız adamlara bakınca görüyon her şeyi. Bir de zavallı Kürt askercikler var bur-da, iki kelime Türkçeyi bir araya getiremiyorlar, ağlar mı-sın, güler misin bir de başa bela olmalarına..."

"Boş ver kaptanım. Sen emekli olunca unutulcan bunları, bizi... Teknenle Akdeniz'de süzülcen. Bir çayı-mızı iç, gevşe... Yeni yaptık," dedi Fatma.

Gardiyan deşarj olup, çayını sigarasıyla tellendirip olan biteni unuttu gitti. Ama o gidince Fatma öfkesini tutmuş gibi Fahriye'ye patladı.

"Bak Fahriye, bir daha o deyyusları savunacak olursan, seni kurtarmam ona göre! Bırakırım alsınlar, bir daha işkence etsinler!"

"Sen demedin mi her şeyi konuşabiliriz, korkacak bir şeyimiz kalmadı diye."

"Geri zekâlı mısın sen? Her şey ama bu değil!"

"Çünkü sana ters!"

"Bana ters ama onlara da ters!" dedi gardiyanın gittiği yönü göstererek. Sonra da "Tövbe tövbe, bu gerçekten geri zekâlı. Uzak tutun bunu benden..." diyerek ranzasına çıktı.

* * *

Eylem, Fahriye'nin Kürtçü olduğunu düşünmüyordu ama naif olduğunu düşünüyordu. Yücel'den ise hiç emin değildi. Bir kere asla onu naif bulmuyordu. Aslında ne olduğunu, nerede durduğunu pek de anlamıyor, tedirgin oluyordu. Ege'de onu isyan başladıktan bir hafta kadar sonra görmüş, aslında memleketli birisiyle karşılaştığı için sevinmişti. Yücel'i pek tanımaz ama sayardı. Yine Selen'le saçma bir durumları olduğu için lisede gruptan ayrılmıştı ama babası Yücel'in köy faaliyetlerinden hep gıptayla bahseder, onu başka derneğe kaptırdığı için hayıflanırdı. "Cesur ve akıllı bir çocuk," derdi onun için. "Karşında olacağına yanında olmasını isteyeceğin bir çocuk." Eylem de belki bunun etkisiyle, onu yanlarında görmekten memnun olmuş, sıcak davranmıştı. Ama Yücel sıcak mı soğuk mu, esprili mi kinayeli mi olduğunu anlayamadığı birtakım garip laflar etmişti. Bir noktada Selen'den selam söylemiş, Eylem şaşırmış, Selen'in de Ege'ye geldiğini düşünmüş

ama Yücel bu fikre gülmüştü. Adnan Bey'in hapisten çıktığından beri göz açtırmadığını, Selen'in bu işleri bırakmış görüldüğünü söylemişti. Yücel'in bunu nereden bildiği sorusuna da, "Sinan'ın mezarı önünde biraz lafladık," şeklinde cevap vermiş, devamını getirmemişti. Eylem, mezarlık, Sinan'ın mezarı, Selen ve Yücel bağını kafasında kurmaya çalışırken, "Neyse, oldu görüşürüz nasıl olsa, artık buralardayız," deyip gitmişti.

Ondan kısa bir süre sonra, derginin isyandan sonraki ikinci sayısına yazı bırakmak için gelip Eylem'i bulmuştu. Eylem önce şüpheyle yaklaşmış ama yazıyı okuyunca çok etkilenmişti. Liseyi bitirip bitirmediğini bile bilmediği, iki lafı bir araya getiremeyen köylü çocuğu, birkaç haftada Ege'de gördüklerini o kadar güzel anlatmış, Sinan'ın buradaki sembolik önemini aşağılamadan ama abartılmasının önüne geçerek o kadar ikna edici yazmış, bundan sonra nasıl ilerlenmesi gerektiğiyle ilgili o kadar yaratıcı, pratik fikirler öne sürmüştü ki, Eylem çok kolay dağıttıkları ilk sayıya bu yazıyı koyamadığı için üzül-müştü. Özellikle öneriler kısmı çok ilgisini çekmişti. Eylem işin organizasyon kısmıyla çok ilgilendiğinden, Yücel'in hem bir çiftçi, hem bir sanayici, hem bir köylü, hem bir devrimci gibi düşünebilmesine hayran kalmıştı.

Yazıyı dizmeden önce Yücel'i de çağırdı. Beraber baş sayfalardan birine yerleştirdiler. Eylem canıgönülden iltifat etti. "İmece gibi bir anlayışa dönmek gerçekten çok iyi bir fikir. Bornova çevresi bağ, bahçe dolu. Yüzümüz gitsek bir haftada adam ederiz." Yücel mahcup bir şekilde gülümseyince devam etti: "Atölye çalışmaları da harika olur. Herkes bir şey öğrenmeli. Şu an sadece olanı ve geleni tüketiyoruz. Ve ben de ilerleyip İzmir'i işgal etmemizin iyi bir fikir olduğunu düşünmüyorum."

"Yo, o iyi bir fikir," dedi Yücel ciddiyetle. "Hatta bu atmosferi yakalamışken bence çok da vakit kaybetme-

den genişlemeye bakmalıyız.” Eylem şaşırınca gülerek ekledi:

“Üzülme canım, onu da yaparız bunu da. Bunlar birbirine engel değil ki.”

“Yok, niye üzüleyim?” dedi Eylem, Yücel’in laubali tavrını biraz garipseyerek.

“Sinan kısmı hakkında ne düşündün?” diye sordu Yücel.

“Bayıldım! Tam da öyle. Çocuğun neden olduklarına bazen şükrediyorum ama her şeyin ona mal edilmesi hem adaletli değil, hem de devrimin geleceği açısından tehlikeli.”

Yücel güldü. Eylem neden güldüğünü anlamadı. O Yücel’i bu kadar överken, onun kendisine böyle davranması gücüne gitti.

“Neden gülüyorsun ki? Komik bir şey mi söyledim?”

“Yo, söylediğine gülmüyorum. Öyle aklıma bi şey geldi.” Eylem rahatsız olduğundan aklına ne geldiğini sormadı ama o söyledi:

“Sinanlar hayatında hep sürprizler yaratıyor değil mi Eylem? İyi mi, kötü mü bilemiyorsun.”

Eylem dondu kaldı. Kafasını çevirip Yücel’in yüzüne bile bakamadı. Ama onun geniş geniş gülerek kendisine baktığını hissedebiliyordu. Bir şey söylemezse iyice kötü olacağını düşünüp, “Neden bahsettiğini anlamadım,” dedi. Sonra laf uzamasın diye ekledi: “Ben bunu baskıya sokarım, senin beklemene gerek yok.”

Yücel kendinden gayet hoşnut gülümseyerek kalktı, “Görüşürüz o zaman,” dedi. Eylem içinden, “İnşallah bir daha görüşmeyiz,” diye geçirdi, sonra da gerçekten sadece grup içinde arada rastlaştı. O zaman da makul bir sebeple yanlarından hep uzaklaştı. İkili bir ortamın oluşmamasına dikkat etti.

Ama sonuçta grup içindeki faaliyetlerini izliyordu.

Garip bir aurasının olduğunun, etrafında kısa sürede bir insan grubu oluşturduğunun farkındaydı. Diğer liderlerden farkı, lider gibi olmamasıydı. Hatta grubun en silik elemanı gibi bir izlenim veriyordu ama o grup onun etrafında oluşuyordu. Kimse onun varlığını kendi liderliğine tehdit gibi göremediğinden, fark etmeden güdümüne giriyor gibiydiler. Neredeyse onu rekabet üstü bir yere koyuyor, hem koruyor, hem sayıyorlardı. Kürtlerle de böyle yakınlaştı. Ve her nasılsa onun Kürtlerle yakınlaşması, onlara sempati gösteren başka fraksiyonlar gibi tepki çekmedi.

Ama o gün, Kürt kızı kavga esnasında kafasını taşa çarpıp öldüğünde, silahlar patladığında, Serhad aldığı yaralar sonucu başka bir arkadaşıyla birlikte öldüğünde, İlhan ağır yaralanıp hastaneye zor yetiştirildiğinde, Kürtler intikam için kaçırdıkları ölümcül kurşunları sıkan devrimciyi infaz ettiğinde, Yücel mütevazı köylülüğünü bir postmuş gibi çıkarıp atmış, şaha kalkmıştı.

16

Beden eğitimi dersinde, turnike atmayı öğreniyorlardı. Devrim'in kasabadaki okuluna kıyasla en sevmediği ders bedendi. Hem egzersizler sporcu olacaklarmış gibi zorlayıcıydı hem de epey sıra beklemeleri gerekiyordu. Böylece gruplaşmalar oluyor, bol dedikodu yapılıyordu. Devrim tescilli solcu ailenin kızı, Ege'den hapsi boylamış ablanın kardeşi olarak tekrar yalnız kaldığından, spora da hiçbir yeteneği olmadığından o bir saat geçsin diye dakikaları sayıyordu. Gözü Berfu'yu aradı. Son baktığında bıraktığı yerdeydi: Cici kızların içinde.

Ama sanki onlara sırtını dönüp Devrim'e gelmesi an meselesiymiş gibi sık sık yoklamaktan kendini alamıyordu. Berfu da baktığını hissetmiş gibi başını kaldırdı. Göz göze geldiler. Suskun, hatta mahsun bir hali vardı. Devrim bundan cesaret alıp gülümsedi ama Berfu başını çevirdi. Devrim daha da dışlanmış görünmemek için sıradaki kızlara döndü. Sohbetlerine katılmaya çalıştı.

Öğretmen sahanın kenarında metal bir sandalyeye oturmuş, turnikeleri kendine göre bir sistemle değerlendiriyor, elindeki bloknota notlar alıyordu. Konuşanları umursadığı yoktu. Sadece sesler fazla yükselip turnike atacakların konsantrasyonunu dağıtacak seviyeye geldiğinde başını kaldırıp "Yavaş kızlar!" diye sesleniyordu, o kadar. Devrim, geçen yılki öğretmeni tercih ederdi; adam çıt çıkarmaz, kızlar üzerinde askerî bir idmana çıkmışlar gibi disiplin kurardı. O zaman en azından kimse birbirleriyle konuşamıyordu.

Bütün bu faaliyetler okulun basket takımına potansiyel oyuncu aranmasıyla ilgiliydi. Okul, İzmir içindeki ve bölgeler arası maçlarda iddialıydı. Verdikleri mezunlarla eksilen takıma her yıl sporcu yetiştirmek gerekiyordu. Bir ayın sonunda umut vaat edenler, beden derslerini başka bir yerde, başka bir öğretmenin gözetiminde yapıyor, elemelerden artakalan yeteneksizlerse yıl sonuna kadar, sahanın etrafında anlamsızca koşuyor, minderlerde taklalar atıyorlardı. Öğrenciler dersten kaytarmak için regl oldukları mazeretini çok kullanırdı. Genelde yakın arkadaşlar birlikte regl olur, beden dersini soyunma odasında konuşarak geçirirlerdi. Devrim de regl mazeretini hep kullanırdı. Muhabbet etmeye çalışmaktan kurtulmak için... Kütüphaneye giderdi. En azından orada kimsenin gözü önünde olmaz, yalnızlığı fark edilmezdi.

Haftaya büyük ihtimal bedenden yırtacaktı. Parmaklarıyla hesap yaparken az ötede bir hareketlenme

oldu. Cici kızların arasında belli belirsiz itişme yaşandı. Sonra Berfu aralarından ağlayarak ayrıldı ve gittikçe hızlanan adımlarla çıkışa gitti. Cici kızların arasından bir-iki kişi o yöne doğru bağırdı ama Devrim ne dendiğini anlamadı. Birkaç kız yanlarına gidip ne olduğunu sordu ama cevap alamadılar. Devrim öğretmene baktı. Hiçbir şeyin farkında değildi. Berfu'nun çıktığını görmemişti. Saate baktı. Tenefüse on dakika vardı. Kızlar yine kendi aralarındaki muhabbete dönünce, öğretmenin yanına gidip tuvalet izni istedi.

Berfu'yu bahçede buldu. Hava soğuktu. Beden eğitimi dersi içeride, büyük salonda yapılıyordu. Bahçe bomboştı. Berfu yine de gizlenmiş, bitkilerin arasında kalan bir banka çökmüş, titreyerek ağlıyordu. Devrim, sesini duymasa göremezdi. Berfu, Devrim'in yanına yaklaştığını fark edince hiddetle ayağa kalktı. "Git burdan!" diye bağırdı. Devrim durdu ama gitmedi. Öylece ayakta durup arkadaşına baktı. Berfu gitmediğini görünce iyice hiddetlendi. "Git burdan diyorum sana! Ya gitsene. Niye gitmiyorsun!" diye tepinmeye başladı. Devrim niye gitmediğini bilmiyordu. Kovulduğu için hiç bozulmuyordu, sadece ne derse, ne yaparsa Berfu kendisine gelir diye düşünüyordu. Berfu artık hiddetten ve mutsuzluktan bağıra bağıra ağlıyordu.

"Berfu!" diye seslendi birkaç defa ama Berfu duymadı. Sonunda bağırdı: "Berfu!"

"Ne Allahın cezası, ne!"

"Berfu ben de yaptım."

"Ne?"

"Ben de yaptım."

Berfu anlayınca ağlaması kesildi. Bunu sürekli inkâr ediyor ve tahmin edebilecek kimseyle ilişki kurmuyordu. Normalde Devrim'in söylediğini de anlamazlıktan gelirdi ama dedikodu bir şekilde yayılmıştı. Ne kadar

inkâr ederse etsin, ki edecekti, daha da yayılacak, herkes öyle düşünmeye devam edecekti. Ölmek istiyor, kendini ciddi ciddi öldürmeyi düşünüyordu. Artık okula gelebilmesi, hatta yaşaması mümkün değildi sanki. Devrim'in sözlerine nasıl tepki vereceğini bilemiyordu, anlasa bir türlü anlamazlıktan gelse bir türlüydü. Çaresizce yeniden ağlamaya başladı. Devrim bunu fırsat bilip arkadaşının yanına geldi. Annesi hariç insanlarla pek tensel temas kurmaktan hoşlanmazdı ama arkadaşına sarıldı. Berfu bir süre sonra başını omzuna koyup Devrim'in eşofmanını salya sümük içinde bıraktı. Devrim ona bile bir şey demedi ama Allahtan üstünde bütün gün üstünde kalacak forması yoktu. Berfu kafasını kaldırdı. Cılız bir sesle, "Yalan söylüyorsun," dedi. Gözleri, "Lütfen gerçek olsun" der gibi bakıyordu. Devrim, "Hayır, yemin ederim yaptım," dedi. Berfu biraz daha cesaretlendi.

"Onur olmadı demiş ama. Olsa başta o söyler."

"Onur'la değil zaten."

"Nasıl yani? Başka kim olabilir ki?"

"Kasabadayken..."

"Yok artık! Yalan söylüyorsun. Çocuktun o zaman."

"Değildim. Ben erken geliştim."

"Kim o zaman, adını söyle, yalan söylemediğini ispat et."

"Niye yalan söyleyeyim ki, hem de böyle bir konuda."

Berfu sustu. Gerçekten niye yalan söylesindi ki! Yapan söylerdi yalanı, yapmayan değil. Ama Devrim? Yine de emin değildi.

"Hemen hiç düşünmeden adını söyle."

"Sinan."

* * *

İntihar düşüncesinin pençesinde kıvranan Berfu'yla, yalnızlıktan yılan Devrim yeniden yakın arkadaş oldular. Uzun bir süre ne olduğundan, nasıl olduğundan, hatta erkeklerden hiç konuşmadılar. Devrim çok mutluydu. Berfu da kendine geliyordu ama hâlâ zaman zaman yüzü gölgeleniyor, ifadesine utançla karışık bir hüznün yerleşiyordu. En çok böyle zamanlarda, Devrim'in bununla ilgili bu kadar rahat olmasını anlayamıyordu. Hiç pişman gibi ya da utanıyor gibi ya da hayatında bir etkisi olmuş, hatta yaşamış gibi değildi. Bunu düşününce içine bir şüphe düşüyor ama soramıyordu. Sonuçta aynı büyük hatayı yapmış iki bahtsız kız gibi dertleşemiyorlardı. Bu Berfu'ya bazen garip geliyordu. Devrim ya gerçekten çok acayip bir kızdı ve böyle şeyleri hiç umursamıyordu ya da yalan söylemişti. Berfu'ya iyilik etmek için, kendine iyilik etmek için... Berfu onun darbeden sonra ne kadar yalnız kaldığını görmüştü. Hem yalnız kaldığını hem de teröristmiş gibi muamele gördüğünü. Ama yine de sadece acayip bir kız olduğunu, yalan söylemediğini düşünmeyi tercih ediyordu.

Okuldan eve birlikte dolmuşla dönüyorlardı. Dolmuş erkek lisesinin önünden geçerken Berfu sessizleşiyor, sanki Ahmet biniverecekmiş gibi bir endişeye kapılıyordu. Genelde o durakta erkek lisesinden binen çok öğrenci olur, zaman zaman onlara asılırlardı. Berfu bir Türk için sarı sayılacak saçları ve kocaman mavi gözleriyle epey ilgi toplardı. Üstelik masum köpek bakışlıydı. Erkeklerle, ilgiden rahatsız olsa bile katlanır hissi verirdi. Devrim'in iri kahverengi gözleriye cin gibiydi. Yaklaşırsan fena benzetirim mesajı verirdi. Dolayısıyla Devrim kendini çoğu zaman erkek lisesi öğrencilerinin sataşmalarına karşı Berfu'yu korumaya çalışırken buluyordu. Güzel saf kızın koruyucusu sevimsiz ters kız olma rolünden aslında hiç hoşlanmıyor, erkekler için itici olmak istemi-

yordu ama hayat ona bu rolü vermekten hiç vazgeçmeyecek gibi görünüyordu. O dönemler erkekler hoşlandıkları kızların adını tanışmasalar, tanıştırılmasalar bile bir şekilde bilir, öğrenirlerdi. Berfu'nun adı da dolmuşta sıklıkla telaffuz edilir, liseli oğlanlar kendi aralarında utanmadan yüksek sesle saçma sapan şeyler söylerlerdi: "Off Berfu'yu gördüm ya, yeter! Bir gülümsemesi için matematikten iki aldığımı hemen gidip babama söyleyirim," gibi. Daha da ileri gidip onunla konuşukları olurdu: "Ya Berfu, bir beş dakika kız. Konuşalım, bir dinle bak, istemezsen valla bırakcam." Bazen dolmuştaki bir teyze ya da amca onları tersler, Devrim rahat ederdi. Ama çoğu zaman dolmuş öğrenciyle dolu olur, bu görev Devrim'e düşerdi. Devrim, aşırıya kaçtıklarında, "Yeter artık, yok mu işiniz sizin, serseriler!" diyerek çıkışır, bunlar o zaman daha acımasızca, daha alaylı üstelerlerdi: "Çelik Dilek konuştu arkadaşlar, kaçılın!" Çelik Dilek, erkek lisesinin verdiği disiplin cezalarıyla ve yanlış bir şey gördüğü zaman avaz avaz bağırmasıyla ünlü tarih hocasıydı. Karşıyaka'da nam salmıştı.

Okulun son günlerinin yaklaştığı, öğrencilerin çoğunun yaz tatili gevşekliğine geçtiği o mayıs günü, dolmuştaki yavaşlık seviyesi had safhadaydı. Kendi aralarında konuşabilmeleri bile mümkün olmadığından, ikisi de arkanın bir ön sırasındaki üçlü koltukta, kafalarını cama çevirmiş bakıyor ve susuyorlardı. Devrim Berfu'nun eskiden ilgiden hoşlandığını biliyordu. Kimi zaman arkadaşlık ettiğini, kimi zaman flört ettiğini, hoşuna gitmeyen bir şey olunca da tersleyebildiğini... Ama şimdi sanki tüm bu laf atmalar ona ne kadar değersiz bir yaratık olduğunu hatırlatıyor ve bunu hak ediyormuş gibi susuyor, iyice mahzunlaşan köpek bakışlarıyla uzaklarda bir yerlere dalıp gidiyordu. Arka sıra üst üste binmiş oğlanlarla doluydu. Kimisi de ayaktaydı. En ön sırada birkaç

teyze ve amca vardı ama kimse dönüp bakmıyordu. Arkadan biri Berfu'yu akşam gelmesi için bir partiye davet ediyordu. Berfu reddetmiş, Devrim terslemiş ama bırakmamışlardı.

"Çelik Dilek de gelsin istersen... Bak bir sürü kız da olacak. Çoğu sizin okuldan. Hadi ama. Bir saat uğrayın yeter..." diye devam ediyordu. Berfu sıklıkla yaptığı üzere Devrim'in durağında inmek için kalktı. O bir durağı bunlarla yalnız gitmektense yürümeyi tercih ediyordu. Ayağa kalktıklarında oğlan arkalarından seslendi: "Fikir değiştirirsen, Ahmet'in evinde, haberin olsun!" Berfu vücudundan elektrik geçmiş gibi gerildi. Çocuk yarattığı etkiden hoşnut bir şekilde son darbeyi de vurdu: "Hem sen orayı iyi bilirsin." Çocuğun etrafındaki oğlanların kahkahalarına ve tezahüratlarına da maruz kalıp nihayet inebildiklerinde, Berfu'nun yüzü bembeyaz olmuştu. Gözlerinden yaşlar boşanıyor ama sanki artık normal haliymiş gibi yüzünün ifadesi bile değişmiyordu. Devrim onu tasmaından çeker gibi, kolundan tutup eve getirdi. Allahtan teyzesi evde değildi. Odasına götürdü. Ona bir bardak su verdi ve yanında oturdu. Bir süre konuşmadılar.

"Bu kâbus bitmeyecek," dedi Berfu bir süre sonra. Sonra ayağa kalktı, saçlarını yolmak ister gibi ellerinin arasına aldı. "Allahım, n'apıcam ben! Keşke taşınsak. Keşke annemle babam boşansa da ben babamın yanına taşınsam, başka okula geçsem..."

Devrim şaşırdı. "Boşanacaklar mı?"

"Hayır!" diye isyan etti Berfu. "Ama kedi köpek gibi sürekli kavga ediyorlar. Babam çoğu akşam yok. Hoş, annem de yok ama onun nerede olduğu belli."

Devrim, annesinin geceleri konken partisinde olduğunu düşünüyordu ama babasını hemen hemen hiç görmediğinden bilmiyordu.

“Sen akşamları yalnız mı kalıyorsun?”

Berfu, gizlemek istediği başka bir şeyi boş bulunup söylemiş gibi bir an kendine kızdı ama sonra umursamadı. Yatağa Devrim’in yanına çöktü.

“Her zaman değil ama kaldığım oluyor.”

“Babaannen?”

“Anneme dayanamadı. Öteki oğlunun yanına gitti. Kimse dayanamıyor ki anneme. Babam da dayanamadı gitti, kendine dost yaptı!”

“Dostunun evinde mi kalıyor?” diye sordu Devrim şaşkınlığını gizlemeye çalışarak.

“Büyük ihtimal. Aman umrumda değil. Dostuyla evlensin, beni de yanına aldırın, başka okula yazdırın, kurtulayım annemden de, okuldan da, Ahmet’ten de!”

“Ahmet’in bunu söylemesi çok ayıp,” dedi Devrim. Başka şekilde ifade etmek istemiş ama doğru kelimeleri bulamamıştı. Berfu siniri bozuk bir kahkaha attı.

“Ne bekliyordun ki! Sinem bizim okula yaydı, bu da kendi okuluna. Bir erkeğin bununla övünmeyeceğini düşünmek aptallık. Sen Sinan’ın kasabaya yaymadığını mı düşünüyorsun? Neyse ki sen kaçmışsın. Ben burada, bu cehennemin içinde kaldım...” Sonra yine kalkıp volta atmaya başladı; arada saçını çekiyor, “Allahım ne yaptım ben!” diye sayıklıyordu. Devrim de aynı anda, “Neden yaptın o zaman?” diye sormamak için kendini zor tuttu. Bir yandan çok da saf görünmüyordu. Ne olabileceğinin, Ahmet’in ya da başkalarının nasıl davranabileceğinin farkındaydı. Gerçekten niye yapmıştı ki? Sonunda dayanamadı.

“Berfu, yanlış anlama, sadece merak ediyorum. Niye yaptın peki?”

Berfu aniden durdu. Biraz hiddetle Devrim’in yüzüne baktı ama yargılayıcı olmaktan çok iyi niyetli, saf bir merak olduğunu görünce hiddeti geçti. Ne diyeceği-

ni bilemedi. Birden o bakışın ona aslında başka bir gerçeği daha söylediğini fark etti.

“Sen niye yaptın Devrim Hanım?” diye sordu karşısına geçip öğretmen gibi kollarını göğsünde kavuşturarak. Devrim afalladı. Nasıl cevap vereceğini bilemedi.

“Bilmiyorum... Aptallık... Çocukluk...”

Ama Berfu’nun bu kez bırakmaya niyeti yoktu. “Bilmiyorsun çünkü yapmadın değil mi?”

Devrim kekeledi. “Ya nerden... konuştuk bunu...”

“Hayır, Devrim konuşmadık. Konuşmalıydık ama hiç konuşmadık! Çünkü yapmadın, itiraf et!” diye bağırdı. Gözleri ilk kez yalan söylemesi için yalvarmıyor, meydan okuyordu.

“Yapmadın işte, biliyorum! Niye böyle söyledin, bilmiyorum. Belki minnet duymalıyım ama duymuyorum! Daha da öfkeleniyorum. Böyle yapman bana kendimi daha da kirli hissettiriyor! Beni anlıyor gibi yapıyorsun ama anlamıyorsun! Bana acıyorsun! Bu yüzden senden nefret ediyorum!” diye bağıırıp, çantasını kapıp odadan çıktı. Devrim arkasından gitmedi. Bunun bir çözüm olmayacağını biliyordu.

* * *

Bir süre sonra kalktı, yıkandı. Özenle giyindi. Biraz makyaj yaptı. Teyzesine Berfu’ya gittiğine dair not bıraktı. Önce postaneye yürüdü. Rehberden adres baktı. Biraz oyalanıp zamanın geçmesini bekledi. Kapıya vardığında ve zili çaldığında sakindi. Başka biri gibi hissediyordu. Tekrar bir role bürünmüştü. Kapıyı, dolmuşta gördüğü oğlanlardan biri açtı.

“Çelik Dilek!” dedi şaşkınlıkla. Sonra Devrim’in arkasına bakındı. “Berfu yok mu?”

“Yok,” dedi Devrim ve gözlerini oğlana dikti. Oğla-

nın da gözleri ilk kez Devrim'in boynundan aşağı kaydı. Dekoltesinden görünen iri memelerine baktı. "Gelsene," dedi, yeni birini buyur eder gibi.

* * *

Devrim gece onda taksiyle eve dönerken kendini tuhaf bir rüyanın içinde gibi hissediyordu. Bu rüya ne bir kâbustu, ne de bir düş. Gerçek rüyaları –yeniden Süleymanların hücre evine gitmediyse– çoğu kez böyle olurdu. Anlamsızca dağ tepe aşar, bir yere varmaya çalışır ama varamaz, çünkü yol üstünde hep bir engel, saçma sapan şeylerden oluşan engeller olurdu. Ya da sadece tost yemeye çalışır ama bir türlü o tostı ısıramaz; buna engel olan şeyler öyle önemli değildir, ama uyanana kadar o tost ne yiyebilir ne de ondan vazgeçebilir... Devrim çok geç ve karanlık bir saatte evine varmaya çalışırken, tam da böyle bir rüyanın içindeydi. Kayda değer hiçbir şey düşünemiyor, değişen vitesler, sağa sola dönüşler tüm gecenin tek gerçeği gibi bilincinin tamamını kaplıyordu. Sonra birden partide olanlar, teyzesine ne diyeceği gibi mevzular ön plana çıkıyor, odaklanmaya çalışıyor ama şoförün direksiyondaki kıllı elinin yüzük parmağındaki alyans ya da radyoda çalan eski türkü buna engel olup zihnini bulandırıyor. Taksi durunca inmesi gerektiğini anladı. Kapıyı açtı. Adam, "Hop kızım, babanın arabası mı sandın!" diye uyardı. Devrim özür dileyip elinde sıkı sıkı tuttuğu parayı verdi. Üstünü almadan çıktı.

Çıkar çıkmaz Berfu koşarak yanına geldi. "Yahu neredesin sen!"

Devrim gerçekten rüyada mıyım diye düşündü. "Berfu?"

Ama Berfu da ona aynı şaşkınlıkla bakıyordu. Dağılmış saçına başına, göğüs dekoltesine...

"N'aptın sen?" dedi neden sonra. Gözleri yine dolmuştu. Sonra Devrim'i kolundan tutup sokağa çıkardı.

"Ama eve gitmem gerek. Teyzem!" dedi Devrim. Biraz kendine gelmişti.

"Teyzen bizde olduğunu sanıyor. Bize gidiyoruz. Saatlerdir burada seni bekliyorum."

"Neden?"

"Yahu bir de neden diye soruyor! Teyzene bize geldiğini söyleyen bir not yazmışsın. Ne bekliyordun? Aradı tabii ki beni."

Devrim birden panikledi. "Ne dedin?"

"Ne diyeceğim. Daha gelmedi dedim. Gelince aratırım dedim. Çünkü geleceksin, yoldasın sandım. Sonra teyzen bir daha aradı tabii, ben de başına bir şey mi geldi, yalan mı söyledin bilemedim ki. Ya nasıl korkuttun beni!"

"Söyledin mi yoksa?"

"Söylesem burada seni bekliyor olur muydum? Yalan söyledim. 'Geldi, tuvalette' dedim. 'Babam bizi yemeğe çıkaracak, dönünce arasak olur mu? Bu gece bizde kalabilir mi?' dedim. Allahtan 'Babanı ver,' demedi. Ama 'Mutlaka arayın,' dedi. Ben de burada bekliyorum saatlerdir. Eve girme diye! Biraz daha gelmesen çıkıp her şeyi itiraf edecektim." Sonra birden durup kızmak tekrar aklına gelmiş gibi tepindi.

"Kızım, gerçekten ödüm koptu ya! Bari haber verseydin! Ya başına birşey gelmiş olsaydı ve ben teyzeni saatlerdir uyutuyor olsaydım. Hiç düşünmedin mi?"

Devrim utandı. Düşünmemişti. Neden düşünmediğini de bilmiyordu. Böyle bir şeye kilitlendiği durumlarda, çok önemli ayrıntıları atlayabildiğine, zihninin yapmayı hedeflediği şeyle bloke olduğuna daha önce de tanık olmuştu.

"Özür dilerim," dedi cılız bir sesle. "Evde kızarsın.

Önce gidip teyzemi arayalım. Umarım anneme haber vermemiştir.”

Ama Berfu evde de kızmadı. Teyzesini oldukça zor atlattıktan sonra kendini Berfu’ya hazırlıyordu ki, Berfu elinden tutup banyoya götürdü.

“Senin için küveti doldurdum. Babamın yurtdışından getirdiği köpüklerden de koydum.”

Devrim şaşırdı. Yıkanmak istiyordu. Hem de her şeyden çok ama...

“Hadi gir, biraz gevşe. Ben de sana bir tost yapayım. Ağzın içki kokuyor leş gibi. Bir şey yemedin değil mi?”

“Hayır.”

“Ben de yemedim. İkimize de sucuklu kaşarlı nefis bir tost yapayım. Kola da var. Belki pijamalarımızı giyer, battaniyenin altında videoda bir film izleriz. Ne dersin?” dedi şefkatle. Çok korkmuş olmasına rağmen, uzun süredir ilk kez mutlu görünüyordu.

“Sonra sütlü kakao da içer miyiz?”

Berfu sevgiyle gülümsedi. “İçeriz.”

Tam banyonun kapısını kapatmak üzereyken, yüzüne bakmadan, kafasını bile uzatmadan “Kim?” diye sordu.

“Ahmet.”

ÜÇÜNCÜ KISIM

15 yıl sonra

Şafağın sökmesine daha vardı ama yaz günü bir söktü mü hava hemen aydınlanıyordu. Köylüler pazarda iyi yeri kapmak, serinlikte tezgâhlarını kurmak için yola çıkmışlardı. Bağ yolundan, köy yolundan, asfalt yoldan yükleri kadar ağır ve aksak at arabalarıyla kasabaya geliyorlardı. Yarım ayın ve karanlıkta pırıldayan yıldızların altında gölgelerinden ya da kokularından birbirlerini tanıyor, hoşbeş ediyorlardı. Biri bir bağ kulesinden baksa 19. yüzyılda büyük bir göçe tanıklık ettiğini sanırdı. Bu kişi huzursuz bir akla sahipse, zifirî karanlığın içinden aniden beliren bu atların, arabaları ve süvarileriyle, yıldızlar üstünden bırakıldığını, sonun ya da başlangıcın yakın olduğunu düşünürdü.

Atlar kasabaya vardığında tan ağarmış olacaktı. Göçüklerle dolu asfalt yolda nalların taka tuka sesleri, tekerleklerin gıcirtısı, köylülerin lakırdısı kasabalıyı sokak sokak uyandıracak, kadınlar yoğun geçecek günden önce kocaları sıkı bir kahvaltı yapsın diye kalkıp çayın suyunu koyacak, esnaf tuvalet ihtiyacını giderdikten sonra aptesini alıp namaza duracak, sabah namazı rekâtlarını pazar kârlı geçsin diye çift kılacak, sonra kahvaltıya oturacaktı. Çocukların, gençlerin çoğu rüya görmeye devam edecek, belki sıkıcı rüyaları yıldızlardan bırakılan süvarilerle

renklenecek, uykusu hafif talihsizlerse bu yüzyılda hâlâ at arabasıyla yolculuk edilmesine küfredecek, yastığı ku-lağına bastırıp rahatsız uykusuna geri dönmeye çalışa-caktı. Esnaf güneş ışıkları daha görünmeden kapıdan çı-kacak, karısı kaybolmasın diye sıkı sıkı tuttuğu pazar parasını nereye koyacağını düşünürken hayırlı işler dile-yecek, ardından da iyi bir pazar için dua okuyacaktı.

Esnaf o gün pazar nedeniyle yollar kapalı olacağı için arabasını almayacak, zaten araba gerektirmeyen mesafeyi mahalledeki esnaf biraderleriyle yürüyerek aşacaktı.

Ertesi gün, bu görüntünün yerini, sayısı son on yılda hızla artmış arabalar, egzozu patlak motosikletler, tekrar giyimine kuşamına özen göstermeye başlamış, ellerindeki taşınabilir kasetçalardan bangır bangır yabancı pop müzik dinleyen genç bir nesil, saçını bigudilemeden komşuya bile gitmeyen anneler, kırışmaya başlayan saçlarını boya-yan babalar alacaktı. Biri bir apartmanın en üst katından kasabaya bu iki gün ardı ardına baksa, arada bir yüzyıl fark olduğunu düşünürdü. Ama bir yüzyıl öncenin o gö-rüntüsü, bir yüzyıl sonraki görüntünün tesisi için esastı.

Pazar, kasabada hanelerin haftalık ucuz ve taze mey-ve, sebze alışverişini yaptığı yerden çok daha fazlasıydı. O gün bütün köylüler, esnafın iş yaptığı hemen herkes kasa-bada olurdu. Köylü sadece satmaya değil, almaya, anlaş-ma yapmaya, bankalardan kredi çekmeye ya da parasını ödemeye gelirdi. Sebze meyve, hali vakti yerinde, manava gücü yeten kasabalı için neredeyse bahaneydi. Esnafın o günün sonunda kasasına ne kadar para koyduğu, depo-sundan ne kadar mal çıkardığı, kaç senet imzaladığı esastı. Enflasyonlu yıllardı. Banka borcunu yüksek faizle ödedi-ğin, borç aldığında ödeyememe korkusuyla uykusuz kal-dığın yıllardı. Pazar cirosu artık çok daha hayatiydi. Ka-dınlar eve dönen kocalarının yüzünü karanlık gördükle-

rinde, bunun bir günün kârıyla ilgili olmadığını bilir, nasıl tasarruf yapacağını düşünmeye koyulurdu. Kocanın yüzü aydınlıkta, o akşam yemeği çok lezzetli olurdu.

* * *

Semra Hanım kapının önüne çıkmış, eltisini bekliyordu. Pazar kalabalıklaşmadan rahat rahat dolaşmak için saat ondan önce çıkmaya çalışırlardı. "Kırk yılın başı zamanında çıktım, eltimi bekletmeyeceğim" diye sevinirken, on dakikadır kaldırımın üzerinde bekliyordu. Tam evine doğru yürümeye yeltenecekken eltisi göründü. Telaşlı adımlarla yanına geldi. Yüzü biraz gergindi.

"Kusura bakma Semra. Asiye Abla lafa tuttu, bırakmadım."

"Sorun değil canım ama sen iyi misin? Biraz sıkılmış gibisin."

"Ay sorma. Aşağıda yine kıyamet koptu. Ben de duymayayım diye erkenden sana gelmek üzere çıktım aslında ama o sırada Mahmut da kapıyı çarpıp çıktı. Asiye Abla ardından bağıra çağıra çıkınca bu kez ben çıkamadım. Kadıncağız perişandı. Eve soktum, kahve yaptım. 40 dakikadır onunla konuşuyorum."

"Aaaa, hay Allah! Ne olmuş yine? Sen de iyilik edeyim derken başına dert aldın Nurdan."

"Ay sorma ama kadıncağızın da suçu yok ki, oğlan çok çekti, hâlâ çektiyor. Kadının dizleri tutmuyor, kamburundan iki büklüm olmuş, bu hâlâ asi..."

"Ne yapmış yine?"

"Yeniden evlenicem diye tutturmuş. Hem de üç çocuklu, kendinden beş yaş büyük bir kadınla."

"Aaaa vah vah! Nereden bulmuş öylesini? Kendine, annesine bakabiliyor gibi... Kendi karısına, kızına bile bakamadı. Kız ta Anteplere kaçtı."

"Bunun maddi durumu iyiymiş. Yani öyle diyormuş. 'Hepimiz kurtuluruz, fena mı?' diyormuş."

Semra Hanım bu önemli bilgi ışığında duruma tekrar bakınca ilk kez Mahmut'a hak verdi ama yanlış anlaşılır diye eltisine söyleyemedi. Ama Nurdan Hanım da aynı şeyi düşünmüştü.

"Ben de, 'Niye kendini bu kadar üzüyorsun Asiye Abla, belki de iyi olur,' dedim. Çünkü oturduğu ev kadının kendisininmiş. Kocasını beş yıl önce kalp kriziyle ölünce, evler, bağlar hep buna kalmış. Kimlerden bu biliyor musun?"

"Ha ben de onu soracaktım. Kim bu, biz niye bilmiyoruz diye?"

"Hani Sabahatler vardı, Ankaralı bir hâkimle evlendi gitti, annesini, babasını da kardeşleri evlenip evden ayrılınca yanına aldırdı. Bildin mi?"

"Ha bilmem mi? Eee?"

"İşte Sabahat'in halasının kızı oluyormuş bu. Babası ise Elbirlik ailesindenmiş."

"Ooo hem kocadan hem babadan yani. İyiymiş bu kısmet Nurdan! Mahmut'ta ne bulmuş?" dedi Semra Hanım kikirdeyerek. Nurdan Hanım da katıldı.

"Valla ben de düşünmedim değil. Asiye Abla bile onu diyor. Bizimkine yüz verdiyse ya çok çirkindir ya da kafasından kontaktır diyor." Pazar kalabalığından önceki تنها sokaklardan yürürken katıla katıla güldüler.

"Tövbe tövbe," dedi Semra Hanım. "Valla öyle olmasın? Bu kadar iyi bir aileyse, zenginse uygun bir dul adam bulurdu buna Elbirlikler. Belli ki estirikli."

"Kim bilir. Markete girip çıkıyormuş sık sık çocuklarıyla. O şekilde tanışmışlar. Ben de açıkçası ne oldu, kadın şeytana kapıldı beraber mi oldu, hamile falan mı kaldı acaba diye düşündüm."

"Aaaa, hiç aklıma gelmedi ama olabilir valla. O da

beş yıldır yalnızmış. Bu da zaten hâlâ briyantınli saçlarla, herkesi süze süze yürüyor bütün gün.”

“Artık hayırlısı olsun, ne diyelim. Ama ben Asiye Abla için endişe ettim. Bunuyor mu acaba diye bile düşündüm...”

“Niye?”

“Yani bunamak da değil de, delirmiş gibi! Çok büyük tepki vermiş. Anlamadan, görmeden. Belki de iyi olur diyorsun, duymak bile istemiyor. ‘Çocuklu olmaz, çocuklu olmaz,’ deyip duruyor.”

“Allah Allah, ‘Bunlar çocukları bana baktırır,’ diye mi düşünüyor acaba? Hayatı boyunca çocuk baktı.”

“Belki de kendi kızı varken ve hiç görüşmüyorken ağırına gidiyordur. O çok düşküdü torununa.

“Valla Nurdan, Asiye Abla istemiyorken olsun istemek de fenasına gidiyor insanın ama senin için kurtuluş olur valla. Kısmetse olsun diyelim en azından.”

“Tabii canım. Kısmetse olsun. Bak Asiye Abla’ya, yıllarca çocuğu olmuyor, dualar okutuyor, kurşun döktürüyor, falcılara bile gidiyor, sonra bir mucize hamile kalıyor, hem de erkek evladı oluyor ama nasıl çıkıyor! O oğlan için o yoklukta rahmetli kocası kurban bile kesmişti. Allah’ın taksiratına o kadar karışmıcaksın. Kısmetse olsun hakikaten...”

Pazara vardılar. Bağırان, şimdiden fiyat kırmaya başlayan pazarcılarla laflarken Asiye Abla’yı da, Mahmut’u da unuttular. İşleri bittiğinde Nurdan Hanım saatine baktı.

“Bak, bir buçuk saatte hallettik işlerimizi. Hadi bir pide yiyip öyle gidelim. Pazar acıktırıyor.”

“Ay sorma, sabah yumurta da yedim hemen acıkmıyım diye ama içim şimdiden kıyıldı. Daha öğle bile olmadı.”

“Aman boş ver Semracığım, ne olacak, yiyelim. Pi-

deci ögle saati kızıl kıyamet olur. Şimdi iyidir. Bir kıymalı, bir kesikli paylaşalım, o kadar. Hem Asiye Abla'ya da bir pide götüreyim. O unutmuştur yemeyi şimdi."

Semra Hanım bir şey demedi. Eltisinin iyiliğine hem gıpta ediyor hem de sinir oluyordu. Asiyeler, Nurdan Hanımların bodrum katında yıllardır kira ödemededen oturuyordu. Nurdan Hanım, bir bebeği varken, bir de yenisine hamileyken haftada iki gün temizliğe, yemek yapmaya yardımcı olsun diye tutmuş, kadının kocası ölüverince, herkesin odunluk olarak kullandığı bodrumu, Asiye ve oğlu için ev yapmıştı. Bayağı da eli yüzü düzgün, oturulur bir ev olmuştu ama Mahmut büyüyünce onu da küçümsemişti. Nurdan Hanım, Mahmut'un bazen annesine, "Ev mi bu? Kömürlükte yaşıyoruz," diye bağırıldığını duyduğunu söylemiş, neredeyse eksiklenmişti. İyi niyetle, "Eski evleri ağıl gibiydi ama Mahmut hatırlamıyor tabii. Geldiklerinde üç, bilemedin dört yaşındaydı," demişti.

Asiye oraya taşındıktan sonra Nurdan Hanımların evinin yardımcısı gibi bir rol üstlenmişti. Daha çok çocuklara bakmış, temizliğe yardım etmişti. Kira yoktu, aylık ödeniyordu, Nurdan Hanım'ın çocukları büyüyünce, mahallenin başka çocuklarına da bakmış, onlardan da üç-beş kuruş almıştı. Elden ayaktan düşünce muhtaç kalmasın diye, Nurdan Hanımlar bir de bunu sigortalamışlardı. Şimdi çalışmasa da sigortadan aylık alıyordu. Buna rağmen Semra Hanım, Nurdan Hanım'ın bayram, seyran ya da zekât haricinde, denk geldikçe para verdiğine emindi. Zaten ezelden beri yiyecek, içecek, giyim, erzağa falan para verdiklerini düşünmüyordu. Bütün mahalleli onlara yardım ediyor, Nurdan Hanım pişirdiği şeylerden çoğu zaman kokusu gitmiştir diye onlara da birer tabak götürüyordu.

Semra Hanım, Asiyelerin dünyanın en şanslı yoksul-

ları olduğunu düşünür ama bunu kimseye söylemezdi. Hatta o da elinden geldiğince yardım ederdi. Ama Mahmut utangaç bir çocuktan, hatır kıymet bilmez asi bir gence dönüşünce, bu yardımlar Semra Hanım'a giderek daha fazla batmaya başladı. Asiye Abla'nın elindeki tüm paranın oğlana gittiğine emindi. Oğlanın, asalak gibi yaşamaya alıştığından, kendilerine bakmak tüm mahallenin göreviymiş gibi davrandığını, yapılanı beğenmediğini düşünüyordu. Yıllardır amcasının marketini zoraki çalıştırıyordu. Adam bile "abimin yadigârı" dememiş, Mahmut'u dükkâna sokmak hiç istememişti. Ama Nurdan Hanım'ın kocası Ömer Bey gitmiş konuşmuş, amca olarak onun da bir görevi olduğunu hatırlatmıştı. Mahmut orayı iyi kötü işletiyordu ama Semra Hanım verilen aylıkla yetinmediğine, arada mal aşırıldığı gibi, kasadan da tırtıkladığına emindi.

Ama mahallenin öyle gelmiş öyle giden düzenine karışmak Semra Hanım'ın işi değildi. Bu sistem böyle kurulmuştu, kurulduğundan beri de tıkırında işliyordu. Mahmut karakter olarak Selen'in dediği gibi, bu sistemin bir zaiyatı olabilirdi ama sonuçta edilen yardımlar kimsenin evindeki baklayı eksiltmiyordu. O yüzden ağızlarının tadını bozmaya gerek yoktu.

* * *

İyi insan lafın üstüne gelirmiş gibi, hesabın üstünü beklerlerken, köşeden Mahmut döndü. Semra Hanım görmemiş olmak için pazar arabasındaki domatesleri ezilmesin diye üstlere istiflemeye koyuldu. Ama eltisi Asiye-leri kendi sorunu yapmaktan vazgeçmeyecekti. Mahmut'u görür görmez "Mahmut, oğlum!" diye seslendi. Mahmut da mecburen dönüp baktığında, en az Semra Hanım kadar bu münasebetten hoşlanmamış görünüyordu.

“Buyur Nurdan Teyze.”

“Oğlum, bir beş dakika otur.” Mahmut sıkıntıyla yüzünü ovuşturdu. Sandalyenin ucuna ilişti. “Acelemler var. Markette cırac yalnız.”

“Çok tutmucam ama oğlum annen yaşlandı artık. Vallahi inme incek diye korkuyorum. Yapma böyle. Üzme kadını. Suyuna gidiver ne olacak ki?”

Mahmut, “Hey Allahım yaaaa!” diye söylendi ellerini iki yana açıp. Semra Hanım da, Nurdan Hanım da irkildi. Nurdan Hanım kendisine karşı açık bir tavır bekle-miyordu. Ama Mahmut’un burasına gelmişti.

“Nurdan Teyze, karışmayın artık bize. Annem yetiyor, bir de sizinle uğraşamam!”

O sırada başka bir masadan sipariş almaya gelen Sadık Usta da şaşırđı. Hemen müdahale etti:

“Mahmut! Doğru konuş bakıyım Nurdan Teyzenle. Ayıp değil mi?”

Mahmut hışımla ayağa kalktı. “Bir de sen mi çıktın başıma Sadık Usta!”

Sadık Usta geriledi. “Mahmut oğlum, kendine gel. Büyüğünüz biz senin en başta. Hem Nurdan Teyzen senin gerçek teyzen sayılır. Üstünde tonla hakkı var. Ayıp değil mi bu yaptığın?”

Mahmut’un büyük, minnet, ayıp görecekt hali yoktu. Bilakis bu onu daha da öfkелendirdi. Ayağa fırladı. Hışmından oturduğu sandalye yere düştü. “Ya yeter! İstemiyorum kimsenin hakkını makkını! Köle miyiz biz be! Uşak mıyız! Kömürlüklerinde yaşıyoruz diye! Ama bunlar hep annemin suçu! Sizi de o salıyor başıma. Rahat bırakın artık beni! Karışmayın! Başka derdiniz yok mu sizin yahu!” diye bağırdı ağzından tükürükler saçsa saçsa. Çekip giderken yere düşmüş sandalyeye bir de tekme attı.

Yoldan gelip geçenler döndü baktı. Pideciler oturanlar film izler gibi izlemeye koyuldu. Semra Hanım

ve Nurdan Hanım, uluorta böyle bir saygısızlık gördükleri için utançtan yerin dibine girdiler. Semra Hanım, buna neden olduğu için eltisine kızgındı. İyilik edeceğim derken, el âlemin ortasında, bu beş para etmez adamın hakaretlerine maruz kalmışlardı. Sadık Usta kadınların zedelenen onurunu iade edebilmek için elinden geleni yaptı. Kahveden yeni çaylar getirtti. Bunlar itiraz edemedi, elemanına ortaya özel büyük boy bir tahinli yaptırmasını buyurdu. Semra Hanım, Sadık Usta'nın yüksek sesli saygı ve özeninden memnurluk duysa da, konuyu uzatacağını bildiği için bir an önce kalkmak istiyordu. Düşündüğü gibi de oldu. Tahinli pide ve çaylar gelince, Sadık Usta Mahmut'un oturduğu sandalyeye kuruldu.

"Yenge, hiç üzülme," dedi Nurdan Hanım'a. "Bu oğlan raydan çıktı artık. Hiçbir şey işlemez buna!"

"Yok tabii. Ben Asiye Abla'ya üzülüyorum," dedi Nurdan Hanım ezik bir sesle. Semra Hanım eltisinin de rahatsız olduğunu fark etti. Bir an önce kalkmak için pideden iki dilim birden almış, hızla yemeğe koyulmuştu. Semra Hanım da aynını yaptı. Her şeyden önce, Sadık Usta'nın kasaba esnafının iki mazbut hanımının karşısında arkadaş gibi oturması bile yakışsızdı. Kocaları duysa hoşlanmazdı. Sadık Usta bir de kendine çay söyleyip sigara yaktı. Hanımlar tedirginlikle baktı. "Yakar mısınız?" diye sordu sigarasını uzatarak. Semra Hanım içinden, "Yok artık daha neler," diye geçirdi. İkisi de evlerinde, kadın buluşmalarında arada sigara tütürüyordu ama kaldırımdaki bir masanın üstünde uluorta, hem de Sadık Usta ahbablarıymış gibi söyleşerek sigara içmeleri olacak şey miydi Allah aşkına?

"Siz elinizden geleni yaptınız Ömer Abi'yle. Ben tanımışım. Hiç üzme kendini."

Semra Hanım, "Sen neye tanıksın ve ne haddine,"

diye içinden kavgasını sürdürürken, Sadık Usta ilgisini çeken şeyler söylemeye başladı:

“Ezelden beri bir yerde çıkar gördü mü kanca atmaya çalışır. Zamanında faşistlere bile o yüzden katıldı. Siyasiliği falan hikâye. Ülkü Ocakları’na taze kan getirecek ve gençleri eğitecekti güya. Hem de kızlarla oğlanları birlikte! ‘Devrimci çok kız var, neden ülkücü kız yok, akılları ermeye başlamadan eğitmek lazım,’ diyordu. Olacak şey değil! Oradan bile attılar bunu! Hadi evlendi, bir yola gelir dedik ama onu da sürdüremedi. Zor geldi çalışıp didinip aile babası olmak, tabii alışmış bedavadan yaşamaya. Yanlış anlama Nurdan Hanım... Annesi alıştırdı yani, siz görevinizi fazlasıyla yaptınız.”

“Esağfurullah.”

“Ne zamandır da zengin dul kadınları tavlamaya çalışıyor. Ona bizim Birol bir kısmet de bulmuştu halbuki. Köyden iyi bir kız. Hem de affedersiniz kız. Annesi ölünce kardeşlere bakıcam diye evde kalmış. Durumları da fena değil hani. Üç-beş dönüm bir şeyleri var. Mahmut kim ki, nesi var ki burun kıvırsın dersin ama beğenmedi serseri. Sonra anladık mevzuyu. Çoluklu çocuklu demeden, yaşlı geçkin demeden baya zengin dullara kancayı takmaya çalışıyormuş meğer.”

Sonra sesini kısıp masanın ortasına doğru eğildi.

“Hatta bilir misiniz bilmem ama bir Sibel Hanım vardır dul. Tüm çarşı bilir onu...” dedi. Bir süre susunca nasıl bilindiğini ikisi de anladı. Sohbet had sınırlarını fena halde aşmıştı ama hanımlar için merak, edebin önüne geçmiş gibiydi. İkisi de daha iyi duymak için masaya yaklaştılar.

“Neyse, bu Sibel Hanım’ın zekâ özürlü bir kızı var. Kocasının ölümünün hemen üstüne kız menenjit geçirmiş. Zamanında müdahale edilmeyince de özürlü kalmış. Kadıncağızın da onun üstüne üşüttüğü söyleniyor.

Yoksa sizden iyi olmasın, çok harikulade, çok mazbut bir hanımmış. O mala mülke rağmen, hem özürlü bir kızı olunca hem de adı affedersiniz çıkınca hiç talibi olmadı. İşte bu bizim Mahmut, bir gün kahveye gelip Sibel Hanım'a sahip çıkacağını söylüyor, söylüyor ki herkes artık uzak dursun. İyilik ediyor gibi. Halbuki kadını zaten görüyor, parasını da kullanıyordur... Ama derdi, başkaları kullanmasın! Bütün para, mal mülk onun denetiminde olsun. Kadın, affedersiniz orta malı olmuş, o illaki nikâhıma alacam diyor. O derece iğrenç bir adam Mahmut! Hiç ahlak, namus yok. Bedavadan yaşasın yeter!" diye öfkeyle tamamladı Sadık Usta.

Hanımlar kıpkırmızı olmuş bir suratla kalktılar. Bu ahlaksız hikâyeyi yaşıtları olan bir adamdan çarşının ortasında dinlemenin utancıyla hiç konuşmadan eve vardılar. Hızlıca, "Oldu görüşürüz," deyip evlerinin temiz, güvenli, edepli sınırlarına kapanıp, onca pidenin üstüne bir sade kahve pişirip sigaralarını yaktılar.

2

Kışın güneş görmeyen ülkelerin vatandaşları İzmir'deki bu kaplıca tesisine tedavi olmaya gelirdi. Bir de İzmirli Türkler burada düğün, sünnet yapmayı severdi. Şehrin en yeşil alanlarından birinin içine inşa edilen otele havuz başı, yaz gecelerini turistlerin meraklı bakışları altında geçirirdi. "Evet"lerin dendiği kısacık bir seremoninin ardından önce *slow* dansın yapıldığı, sonra göbeklerin atıldığı, bir noktada sadece erkeklerin kollarını açıp dizlerini yere çakma suretiyle erkeksi bir şov yaptıkları, ardından dansözün nabızları artırdığı, sonlara doğru hep

beraber giderek hızlanıp devrilene kadar halayın çekildiği, bitti denen yerde de yabancı müzikle bu kez sadece gençlerin sahne aldığı, aralarda üç servis yemeğin yendiği, takı merasimi için herkesin gelin ve damadın önünde sıraya girdiği, onların da her masayı tek tek dolaşıp düğünü onurlandırdıkları için konukları onurlandırdığı, bir ara on katlı bir pastanın meşaleler eşliğinde bir garson ordusuyla getirilip gelin ve damadın kesme ve birbirlerine bir lokma yedirme töreninin yapıldığı ve tüm bunların üç-dört saat içine sıkıştırıldığı geleneksel modern Türk düğününü, turistler parkın karanlık köşelerinden veya odalarının penceresinden izler, yakınlarından geçen olursa sarhoş misafirperver Türkler tarafından ısrarla sahneye çekilip göbek attırılır, bir kadeh içki ve bir dilim pasta ikram edilmeden bırakılmazlardı. Otel müşterisi rahatsız olmasın diye de gece yarısı oldu mu düğün aniden bitirilirdi. Enerjisi tükenmemiş gençler, gelin ve damatla beraber ardından diskoya gider, orada neler olduğunu genelde kimse hatırlamazdı.

Devrim bu düğünün ardından diskoda bir köşeye oturmuş gitme saatinin gelip gelmediğini, sıvışırsa Berfu'ya ayıp olup olmayacağını hesap ediyor, bir yandan yanar döner topun altında, tuvaletleri yamulmuş, saçları dağılmış, makyajları akmış kadınlara; gömleklerinin koltukaltları kocaman halkalar halinde terlemiş ama hâlâ tepinen adamlara bakıyordu. O böyle düşünürken Berfu sarhoş bir halde gelip Devrim'e arkadan sarıldı ve, "Seni o kadar seviyorum ki!" şeklinde bir serenata başladı. Devrim Berfu'ya dönüp gülümsedi. Duygusallıktan dolmuş, kocaman sarhoş mavi gözlerine baktı. Berfu devrilene kadar gitmesinin mümkün olmadığını anladı. Berfu onu elinden çekip diskonun daha az gürültülü ve daha aydınlık bir yerine götürdü.

"Ya sen ne acayip bir insansın. Bana verdiğin hediye-

ye inanamıyorum!" dedi beline bağlanan kırmızı kurdeleye sıkıştırdığı bez bebeği eline alarak. Devrim, o bebek o kurdeleye bağlandığı andan itibaren gerilmiş, bütün düğün boyunca 20 yılda eskimeyen bebeğin bir gecede eskiyip yamulduğunu düşünüp içi sıkılmıştı ama arada derin nefesler alarak kendini sakinleştirdi. İçinden kendi kendine, "O benden çıktı artık, o Berfu'nun oldu, kararından memnunsun, o halde bırak artık," deyip durdu. Berfu'nun evlendiği gün o da bir anlamda boşanıyordu.

"Bu benim için o kadar kıymetli ki! Bebeğinden koptuğuna, bunun bende olmasını istediğine inanamıyorum!" Çizgi film gözlerinden su gibi gerçeküstü yaşlar aktı. Devrim, Berfu'nun gözleri ve gözyaşları arasında gök gürültüsü ve şimşek, güneş ve aydınlık, burun ve koku kadar organik bir bağ olduğunu düşünüyordu.

"Berfucuğum tabii ki, başka kime verecektim! Ama çok sarhoşsun güzelim! Bak yüzün gözün hep makyaj oldu, gelinliğinin omzu bile çıktı!" dedi hâlâ ön dikişe tutunan kumaşı sallayıp. "Hem valla halin kalmayacak Berke'ye! Bu senin düğün gecen."

"Amaan, yapmadığımız şey mi! Bu benim düğün gecem, ne istersem onu yaparım!" Gelinliğinin kloş eteğini havalandırmak için etrafında döneyim dedi ama sendeledi. Devrim düşmesin diye kolundan tuttuğunda gülüyordu. Sonra ciddileşti.

"Sen de teyzen gibi düşünmüyorsun değil mi?"

"Nedime konusunda mı? Tabii ki hayır!"

"Oh be, çok rahatladım gerçekten! Teyzen laf soktuğundan beri içime sıkıntı düştü. Senin de bunu özentî bulacağına emindim. Ben de kızlar ısrar etti diye kabul ettim."

Devrim gülümsedi. Berfu ne yaparsa yapsın, ne arzularsa arzulasın her zaman cici kızlara ihtiyaç duyacaktı. Üniversitede ayrı şehirleri kazanınca, Berfu bölümün-

de edinebileceği en tiki, en sıradan tiplerle arkadaşlık kurmuş ama liseyi hep özlemişti. Özlediği utanç duygusu ve intihar düşünceleriyle geçirdiği korkunç yıllar değildi elbet. Devrim'le kurdukları acayip dünyayı özlüyordu. Herkes lisede uslu durup üniversitede kendini yeniden yaratırken, o sanki bütün marjinallikleri lisede yaşayıp üniversitede durulmuş ve normalin güvenli sınırlarına çekilmişti.

Birden bütün kızlar, aslında onlar için hiçbir zaman bir önemi olmamış gibi bekâretlerinden şevkle kurtulurken, O Berke'ye yıllarca işkence etmişti. Berfu'nun Berke'yle öpüşmesinden ilk kez sutyenini çıkarmasına, cinselliklerinin her aşaması milat gibi olmuştu. İki yıl boyunca ilişkilerinin ana teması ne zaman, ne kadar ileri gidebilirler, çok mu gittiler olmuş, sonrası gözyaşı, hediye, özür, arzu, uğraş, telkin ekseninde ilerlemiş, mutlulukları da mutsuzlukları da hep bununla ilgili yaşamışlardı. Nihayet işi tamamına erdirdiklerinde, Berfu tekrar ağlayınca Berke hemen evlenme teklifi etmiş, Berfu da hemen kabul etmişti. Ama hemen evlenememişler, Berke yurtdışına yüksek lisans yapmaya gitmiş, arada ayrılıp barışmışlar, hatta iki yıl tamamen ayrı kalmışlar, başkalarıyla çıkmışlar ama hep coşkuyla ya da kös kös birbirlerine dönmüşlerdi.

Üniversiteyi İstanbul'da okuyan Devrim, bütün bu süreci telefonla yakından takip etmişti. Berke'nin kendisinden pek hoşlanmadığını biliyor ama buna alışık olduğundan üzerinde durmuyordu. Berke Devrim'i sert ve tuhaf bulduğundan, Berfu'daki her korkunun, dikkatin, tuhaflığın ondan kaynaklandığını düşünüyordu. Halbuki Devrim, bilgisayar mühendisliğinde bin erkeğin arasında dört kızdan biri olarak okuduğundan, ilk kez belki yokluktan erkeklerin ilgi alanına girdiğinden, ilgi sevip ilişki sevmeyenlerden olduğunu fark ettiğinden, üniversitede

Berfu'nun neredeyse tam zıddı bir süreç yaşamıştı. Telefon konuşmalarında Berfu'nun sonu gelmez ve çoğu kez anlamsız Berke problemleri arasında arada bir kendi hayatıyla ilgili bir şey söylediğinde çoğu kez yeni birinden bahsederdi. Öyle ki Berfu isim sormayı bile bırakmıştı. Devrim'in x biriyle yaşadığı maceraları dinlemek, kendi ağdalı romanının yanında, acayip bir Fransız kısa filmi gibiydi. Kim olduğunun önemi yoktu, Devrim ve ne yaptığı, nasıl yaptığı, nasıl davrandığı, nasıl anlattığı her zaman esastı.

"Teyzem asıl sen benden önce evlendin diye bozuldu. Hiç takma!"

Berfu buna içtenlikle güldü. "Sanki sen evlenirmişsin gibi!"

Devrim de gülmeye çalıştı. Kendisi de evleneceğini düşünemiyor, bunu hiç de arzu etmiyordu ama birinin, bu Berfu bile olsa, hakkında böyle bir kanaat oluşturup hiç çekinmeden söyleyebilmesine alınıyordu. Berfu arkadaşının ifadesini zilzurna sarhoşken bile fark etti. O da aslında Devrim'in su götürmez gerçeklerinin muhabbet, hele ki alay konusu olamayacağını bilir, bu sınırı aşmazdı. Toparlamaya çalıştı.

"Yani düşünsene ne zamandır beraberiz, ben bile yeni evleniyorum! O da en çok, artık 30 oldum, bu saatte sonra yeni biriyle tanış, çık, bu noktaya gel, ohoo ölme eşeğim ölme diye..."

Neyse ki Berke geldi, karısını belinden tutup piste geri çekti. Berfu bu kez sarhoş sarhoş onun kollarına atıldı. Devrim saatine baktı. Üç olmuştu. Yarın bir de atlatması gereken bir aile seansı vardı! Ertesi akşam uçağa bindiği ânı hayal etmeye çalıştı. Bu onu sakinleştirdi.

* * *

Devrim kanepeye ilişmiş annesinin akşamki düğünle ilgili sorularını yanıtlıyordu. Kaç kişi gelmişti, neler yemişlerdi, teyzesi ne giymişti, Berfu gelinliğini nerede, kaçta diktirmişti, Devrim ne takmıştı, teyzesi de mi tam altın takmıştı?.. Çok abartmışlardı...

Annesi sanki zenginlerin hayatına yıllarca özenmiş de, şu gecekondulu mahallesinden bozma varoş semtte bunu gösterebilecek doğru ortamı bulmuş gibi, sürekli bu şekilde konuşan bir kadın olmuştu. Devrim'e bile, kızından çok özel konuk muamelesi ediyor, onun geleceğini bildiğinde güzel ikramlıklar hazırlamaya, daha iyi giyinmeye, ortalığı derli toplu tutmaya özen gösteriyordu. Devrim buna şaşırıyor, Karşıyaka'da teyzesiyle oturdukları günleri anımsayıp o dönemde neden böyle davranmadığını düşünüyor, içten içe sinirleniyordu. Belki o zaman her şey farklı olurdu, babasıyla birleşmez, teyzesinde kalır ve çok merak ettiği düğüne davet edilebilirdi. Devrim de böyle atamadağı, satamadağı, dirense de vicdanını zaman zaman yoklayan, yakın ama uzak, muhtaç bir aileyi usulen arada ziyaret ediyor gibi hissetmezdi.

Annesinin bu tavrına en çok Eylem sinirleniyor, "Ya bırak, kendi çayını kendi koysun, evin kızı değil mi, amma hizmet ettin ha!" diye arada çıkışıyordu. Aslında kendine de bunu hatırlatmak istiyor gibiydi, çünkü o da kızının okulu, işinin konumu, kocasının terfisi gibi övünecek bir şeyler arıyor, sanki kendini Devrim'e beğendirmeye çalışıyordu. Devrim bu öfkeyi de, kompleksi de hak edecek hiçbir şey yapmıyordu. Mümkün olduğunca az konuşuyor, herkesin suyuna gidiyor ve içinden kimse-leri kırmadan ne zaman kaçabileceğinin hesabını yapıyordu. Tedirginlik veren, insanı diken üstünde tutan da muhtemelen bu haliydi. Yeğeni Bilgesu bile teyzesine, ilk kez turist görmüş çocuk gibi bakıyor, halının üstündeki oyuncakları bırakıp gözünü ona diyor, sanki sade-

ce onun konuşmalarını dinliyordu. Yalnızca babası normal davranıyordu. Kızını Süleymanların evinden kurtardıktan sonra mesafeli ama saygılı bir ilişkileri olmuştu. Bunu devam ettiriyor ama ona kızından çok bir yabancıymış gibi hissettirmiyordu.

Devrim gözlerini kendisinden ayıramayan Bilgesu'yu yanına çağırdı. Çantasından bir kutu çıkardı.

“Bak sana ne getirdim. Gel aç bakalım, beğenecek misin?” Bilgesu hemen koştı, yüzü aydınlandı. Kutuyu açınca içinden eski tarz ama yepyeni bir bez bebek çıktı. Yanına da iki elbise konmuştu. Bilgesu bir sevinç çığlığı atıp teyzesine sarıldı. Devrim güldü, omzunu pışpışlayıp, bebeğe nasıl bakması gerektiğini anlatmaya koyuldu. Artık bebeklerinden kurtulması gerektiğini düşünüyor ama seçtiği kişilerin bu bayrağı layığıyla teslim almalarını arzu ediyordu. Söylediği her şeyi içen Bilgesu'nun Berfu'dan daha özenli davranacağına emindi. O sırada mutfaktan elinde börek tabağıyla gelen Eylem bu sahneyi görünce dondu kaldı. “İnanmıyorum. Bebeğini kızıma mı veriyorsun?” dedi dolu gözlerle.

Devrim bunun sanki aşk itirafında bulunmuş gibi karşılanmasından artık rahatsız olmaya başlamıştı ve ne tepki vereceğini bilemiyordu. Berfu'dan sonra ablası... Neredeyse pişman olmak üzereydi. Ama artık çok geçti. Annesi de, Eylem de bu hareketi, göstermese bile Devrim'in ailesine ne kadar da düşkün olduğunun bir kanıtı gibi aldılar, mutlu oldular. Eylem, yıllarca Devrim'in acayip ve utanç verici bir takıntısıymış gibi aşağılayarak baktığı şu bebeği, şimdi kirletmekten korkar gibi dikkatle okşuyordu. Bir tek babası şöyle bir bakmış ve hayal ettikleri sahnenin gerçek olmadığını görüp gazetesini okumaya geri dönmüştü.

Sezgin Bey bazen, ülkenin değişimini mikro düzeyde ailesinin değişen ilişki biçimlerinde görüyor, bir laf

edeyim diyor ama üşeniyordu. İçinden hiçbir şeyle ilgilenmek gelmiyordu.

Eylem ise hayatının bu evresinde kardeşliğe önem vermeye başlamıştı. Devrim'le yakınlaşmak istiyor ama pek yüz bulamıyordu. Hapisten çıktıktan sonraki yaz, sanki çocukluktaki gibi biraz yakınlaşmışlar ama bunu koruyamamışlardı. Eylem bazen artık çok geç olduğunu düşünüyor ama Devrim arada bir atak yapınca, mesela her şeyden çok sevdiği bebeklerinden birini yeğenine verince, gereğinden fazla duygulanıp tekrar umutlanıyordu.

Devrim en sonunda ayrılma vaktinini gelip çatıldığını ilan edercesine saatine baktı ve oturduğu yerden kalkacak gibi doğruldu. Uçağa yetişmek için kalkması gerekiyordu. Annesi bir gece olsun kalamaz mı diye sordu. Kalamazdı. Ertesi sabah işe gitmesi gerekiyordu, izin de alamazdı, önemli bir toplantısı vardı. Babasıyla oturma odasında vedalaştı. Sezgin Bey gözlüğünü indirip şöyle bir baktı, karısı kaş göz yapınca, doğrulup kızını öptü. "Gene gel," dedi.

Kapıda annesi mutfaktan bir koşu getirdiği börek paketini verdi. Devrim teşekkür edip annesini öptü. Hâlâ bir tek annesini öpmekten rahatsız olmuyor, onu Berfu takip ediyordu. Sonra da yeğeni olmaktan çok çocuk olduğu için Bilgesu... Gariptir teyzesinin öpmesinden de, en az Eylem'inki kadar rahatsız oluyordu. Teyzesi çok şişmanladığı, yüzü bile terlediği için olmalıydı.

"Anne, babamla konuştun mu ev işini?"

"Konuştum kızım. Nuh diyor peygamber demiyor." Devrim, Eylem'e baktı sorar gibi.

"Valla ne diyeyim ki. Bornova'da bizim sitede bir daire buldum. Asansörlü, tertemiz, fiyatı da uygun ama istemedi. Gösteremedim bile evi."

Devrim'in kaşları çatıldı. Babalarını evi satmaya, parasını faize yatırıp şehre yakın bir ev tutmaya ikna etme-

ye çalışmışlardı. Yaşlandıkları, sağlık sorunları olursa ulaşımın sorun olacağı, kızlarına ve tek torunlarına yakın olmaları gibi bir sürü gerekçe saymışlar ama dinletememişlerdi. Sezgin Bey, telaffuz edilmese de, yeni evin kirasının kızları tarafından karşılanacağını görebiliyor, bunu konuşmayı bile reddediyordu.

“Hele şimdi bir de yazlık çıkardı başımıza, hiç mümkün değil,” dedi Nevin Hanım.

Eylem sinirli sinirli güldü. “Onu da zaten sırf ev konusu kapansın diye icat etti.”

“Nasıl yani? Neyle yazlık alacak ki?” diye sordu Devrim.

“Kooperatif tabii ki. Didim’de ta dağ başında ucuz bir koopearatife girmeye kalkmış kahvedeki birinin lafına güvenip. Halbuki eskiden para tuzağı derdi. Eylem haklı. Kapıdan girer girmez, ‘Yazlığa girdim, hiç başıma başka bir ev çıkarma,’ dedi.”

Devrim, “Hey Allahım,” der gibi başını salladı. “Peki yine de ödeyebilir mi?”

“Taksitler çok düşük. Ben de yufka açmaya başladım mahalleye, idare ediyoruz.” Devrim’in elini çantasına attığını görünce, ne yapacağını anlayıp durdurmak için kolunu tuttu. Ama Devrim ısrarcıydı: “Anneciğim, hastalık bir şey olur. Harcama istersen, babama da söyleme ama bir kenarda dursun.”

Nevin Hanım eline sıkıştırılan şeyin altın olduğunu görünce şaşırdı. Devrim gülümsedi.

“Saklayacağını bildiğim için, bari bu enflasyonda değer kaybetmeyen bir şey olsun dedim. Berfu’ya alırken aklıma geldi.” Semra Hanım memnun ama mahcup bir şekilde teşekkür etti. Devrim hemen konuya geri döndü.

“Halbuki o da bu mahalleyi hiç sevmiyor ki, sürekli sövüyor.”

“Hiçbir yeri sevmiyor ki Devrimciğim. Bize geliyor,

balkona çıkarıyoruz, mangal yapıyoruz. Bakıp bakıp, 'Her yere apartman diktiler, böyle kutu kutu dip dibe nasıl yaşanır,' diyor."

"Hepimiz İstanbul'a taşınalım!" dedi Bilgesu keyifle. Herkes çok komik bir şey söylemiş gibi gereğinden fazla güldü.

3

"Mutlu aileler birbirine benzerler, her mutsuz aileninse kendine özgü bir mutsuzluğu vardır." Eylem mahpusluğunun üçüncü yılında bu cümleyi ilk okuduğunda kitabı kapatmış ve uzun bir süre tekrar eline alamamıştı. Kahramanı Lenin'in, Rus devriminin aynası olarak tanımladığı Tolstoy'u hep merak etmiş ama devrimcilik yaparken, önüne komünizmin yol haritasını seren teorisyenleri okumayı tercih etmişti. Nihayet hapisteki bir yoldaştan ödünç aldığı kitabı açıp ilk cümleyi okuyunca da tuhaf bir şekilde sarsılmış, devamı hayatını altüst edebilirmiş gibi uzak durmuştu. Ama bir tohum ekilmişti işte. Ailesinin kendine özgü mutsuzluğuna epey kafa yormuştu.

Hatıralarının hiçbir yerinde birbiriyle muhabbeti olan bir anne baba yoktu. Nasıl ve ne sebeple evlenmiş oldukları insanı meraklandırabilirdi, eğer o tuhaf uyumları olmasa. Lego parçaları gibi bir tarafından birbirine kenetli öyle tıkrında işleyen gündelik ritimleri vardı ki sanki telepatiyle anlaşıyorlardı. Daha kapının kilidi dönerken annesi, babasının terliklerini kapının önüne bırakıyor; yemek masaya konduğu an çağrılmadan babası mutfığa giriyor; babası televizyonun önünden akşamın bir saatinde kalktığında annesi, babasının hazırlayacağını bildiği

yıkanmış, soyulmuş meyveler için minik sehpaları uygun yerlere yerleştirmeye başlıyor; babası sigarasını yaktığında evin herhangi bir yerindeki annesi, elinde kül tablasıyla kapıda belirliyordu. Söze hiç ihtiyaçları yok gibiydi. Sanki tercih de etmiyorlardı. Eylem'in erken çocukluğuyla ilgili en net imgesi sessizlikti. Devrim'le evdeki ölümleri uyan-dırmaya korkar gibi fısıltıyla birbirlerini eğlerlerdi.

Siyaset olmasa ev enerjisizlikten sönüp yeryüzün-den silinebilirdi. Babasının 60'lardaki politik enerjisi evin kalorisi olmuş, 70'lerle birlikte bu kervana Eylem de katılmıştı. 70'lerin ikinci yarısında, baba kızın ateşleri sayesinde evde daha önce görülmedik bir canlanma yaşanmış, Sinan'ın ölümü ve Eylem'in yakalanışıyla ise sanki biri fişi prizden çekmişti.

Eylem şimdi sanki o fişi tekrar takmaya uğraşıyor, mutsuzluklarına çare bulamasa da yalnızlıklarını sağaltabilmek istiyordu.

* * *

Devrim bir doğum gününde ablasının kendisine hediye ettiği *Anna Karenina*'yı okumuş ama ilk cümleye hiç takılmamıştı. Ona daha çok ayanın beyanı gibi gelmişti. Anna'ydı onu sarsan. Kadının mutsuzluğu. Ve dünya defalarca deri değiştirse de, kadına özgü mutsuzluğun aynı kalması. Konuşmadı bunları ablasıyla. Kitabı nasıl bulduğunu sorduğunda, henüz okumadığını söyledi.

Eylem'in güya kardeşinin doğum gününü kutlamak için organize ettiği o geniş aile yemeğinde söylediklerini unutmamıştı Devrim:

"Hapisten yeni çıkmışım. Zaten adapte olmakta zorlanıyorum. Bir de bu! Saçları yine böyle alengirli...Üstü tiftilmiş, sonra bukle yapıp arkaya doğru tokalanmış. Altında klorak dökülmüş gibi yer yer ağarmış daracık bir

kot pantolon, üstünde askıda gibi duran kocaman vatkalı, uzun bir gömlek... Ha dedim en azından büyük memelerini saklıycak bir üst bulmuş. (*Kahkahalar.*) Ama üst baş neyse, asıl olay konuşmasında... Ha, dersin ki eskisinden farklı olarak en azından konuşuyordu. (*Kahkahalar.*) Hatta fazla bile konuşuyordu. Ama ne diyo anlamak, takip etmek mümkün değil! Çoğu zaman 'falan filan'la kısa kesilen boş boş laflar... Ama söylediklerinden emin olmayan utangaç birinin lafı yarım bırakıp 'falan filan'la geçiştirmesi gibi değil ha!.. Bilakis havasını o 'falan filan' kışmından alan, ukalalık kokan laflar... Kendimi şehre ilk kez inmiş bir köylü çocuğu gibi hissetmesem çok alay edebilirdim."

Devrim'in ablasıyla ilgili güvendiği bir şey varsa o da son kertede asla altta kalmayacağıydı. Alay edebilmek için çok beklemesi gerekmiş ama zamanı gelince hakkıyla etmişti. Kimse de çıkıp onun o zamanki haliyle alay etmedi. Zaten Devrim'in de hiç öyle bir motivasyonu olmadı. Belki sadece o dönem ablasına karşı bir miktar hissedebildiği şefkati tekrar kaybetti.

* * *

Eylem altı yıl sonra hapisten çıktığında Devrim artık üniversitedeydi. Bilgisayar mühendisliğinde son yılını okuyor, yurtdışında yüksek lisans yapmak için burs almaya uğraşıyordu. Bursu kazanırsa teyzesi yol masraflarını karşılayacak ve cep harçlığını yollayacaktı. Eylem ise hapiste sadece özgürlüğünü değil zekâsını da kaybetmiş gibiydi. Devrim'in üstüne başına şaşkınlıkla bakıyor, söylediklerini bir türlü anlayamıyormuş gibi neredeyse dehşetle dinliyordu.

Yemeğini kibar kibar tırtıklıyor, koltuğun, kanepenin ucunda eğreti oturuyor, gerekli gereksiz her şeye

özür diliyor, ailesiyle yabancı gibi konuşuyordu. Sanki evin kızı değil de beslemesi gibi, varlığıyla rahatsızlık vermekten ürkererek görünmez olmaya çalışıyordu. Olamıyordu tabii. Ne zaman odaya girse kafalar kalkıyor, ağzından çıkan her kelimeye hepsi dikkat kesiliyordu. Buna dayanamayan Eylem, daha da ezilerek kafasını öne eğip ya özür diliyor ya da sessizce odasına çekiliyordu. Bir keresinde babasının isteği üzerine yemekte tuzluğu uzatırken anlamsız bir özür daha dileyince babası patlamış, "Nedir bu kızım, ona özür buna özür. Ne yaptılar sana söyle!" diyerek masayı yumruklamış, Eylem yumruğun şiddetiyle dökülen çorbaların sorumluluğu da ona aitmiş gibi dehşet içinde masaya bakmış, gözleri dolu dolu kalkarken yine özür dilemiş ve odasına kapanmıştı.

Babası Eylem'den çıkaramadığı öfkesini Devrim'e yöneltti. "Sen de ablanla biraz ilgilensene. Baksana ne halde! Ne biçim kardeşsiniz anlamadım ki! Küçükken sizi ayrı yataklara yatırır, ama her sabah sarmaş dolaş aynı yatakta bulurduk," dedi ve hemen sonra bütün bu olanlar içinde en çok bu görüntü içini acıtmış gibi hüngür hüngür ağlamaya başladı. Önce fişkırان hıçkırıklarını engellemeye çalıştı ama baktı olmuyor koyverdi. Ellerini bacakları arasına alıp yaptığından utanır gibi ağladı da ağladı. Babasını hayatı boyunca böyle ağlarken görmemiş olan Devrim, bu sahneye daha fazla dayanamadığı için kalkıp Eylem'in odasına gitti.

Sonraları açıldı Eylem, Devrim'e. Okul tatildi ve annesi de, babası da sürekli Devrim'e ablasıyla ilgilenmesini, onu dışarı çıkarmasını, değişen dünyayı göstermesini öğütlüyordu. Devrim, ablasıyla dışarı çıkmaktan, onun her şeye burun kıvrmasından, sessiz yargılamalarından hoşlanmıyordu. Ama sık sık eve geliyor, ailesinden laf işitmemek için Eylem'in odasında ona eşlik ediyordu. Nasıl olsa yaz sonunda yüksek lisans için Almanya'ya gi-

decekti. Bu ödöl, üstüne düşeni yapmasını kolaylaştırıyor-
du. Az konuşuyorlar, genelde birlikte sessizce kitap oku-
yorlardı. Yine de çocukluklarından beri ilk kez o dönem
birbirlerinin varlığından rahatsızlık duymadan, hatta güç
alarak yan yana durabilmişlerdi.

Geçirdiği altı yılı da az çok anlatabildiği tek kişi Dev-
rim oldu. Devrim, babasıyla ablasını siyasi konularda hep
müttefik gibi gördüğünden buna şaşırdı. Sinan'a olanlar
uzun vadede en çok Eylem'le babasının ilişkisini etkile-
mişti. Sanki onu elleriyle öldüren suç ortaklarıymış gibi...
Babasının siyasiliği kasabadan çok önce başlamış, Eylem'
inki de kasaba sonrası coşmuştu ama ikisinin bunu ortak
yaşadıkları yer kasabaydı. Konuya bir kere girerlerse, ka-
sabayı telaffuz etmeseler de her satırında aslında onu ko-
nuşacaklardı. Ortak devrimcilikleri kirlenmişti.

Eylem aylarca tutulduğu sorguda fena işkence gör-
müştü. Hapis herkes için olmasa bile Eylem için kurtu-
luş olmuştu. Zamanla orada kurduğu dostluklar ailenin,
siyasetin, her şeyin önüne geçmiş, içtikleri sudan daha
önemli bir yaşam kaynağı olmuştu. En mutlu ve en hü-
zünlü anlarının beraatler sırasında yaşandığını söylemiş-
ti. Can dostu ondan önce çıkınca, hapis ona mezar gibi
görünmüştü. Sanki herkes gidecek, bir o orada kalıp çü-
rüyecek sanmıştı. Öyle evham gibi değildi hissettiği, cid-
di ciddi unutulacağını düşünmüş ve hayatı bir kâbusa
dönüşmüştü. Çıktığında da sanki en çok bu yüzden ra-
hatlamıştı ama sevinmeyi becerememişti. Geride kalan-
ların çaresizce onun için mutlu olmaya çalışan bakışları
hâlâ rüyalarına giriyordu.

Devrim tüm bunları umduğundan daha büyük ilgiyle
dinliyor ama ablasının yaşadıklarından çok onun hisle-
rinin yoğunluğuna, sözlerinin samimiyetine takılıyordu.
Kendisini hayatında hiçbir zaman, hiçbir şeye karşı böyle
hissederken hatırlamıyordu. Hâlâ dolabında gizli tuttuğu

bebeklerine olan zaafı bile bu duygulardan yoksundu. Hangisi daha gerçek, emin olamıyordu. Eylem girdiği her ortama adapte oluyor, duygusunu tüm hücrelerinde taşıyor, hayatın esası o gerçeklikten ibaretmiş gibi yaşıyor, sonrasında oradan azılı bir taraftarlık çıkarmayı beceriyordu. Çocukken soğuk savaş yaşayan, haftalarca küs kalabilen anne babasına karşı kardeşiyle böyle bir dayanışma geliştirmiş, ergenlikle birlikte babasının siyaset tutkusuna kapılıp Devrim'i gözünü kırpmadan harcamıştı. Sinan'a olanlardan sonra kasabayı bütün ruhuyla terk etmiş, üniversitede kendini tamamen sözümona "gerçek" devrimciliğe vermiş, Bahçeli Evler'de çürümeye bırakılmış babasını bir kere bile sormamıştı. Şimdiki mevcudiyeti ise hâlâ siyasi olmakla birlikte siyasetle ilgili değildi.

Eylem hâlâ hapiste yaşıyordu. Belki döndüğü dünya bu kadar değişmemiş olsa bunu daha kolay atlatır, varlığını adayacağı başka bir kanal bulurdu. Ama değişimi en dejenere yaşayan bu varoş mahallesine ve evine bile renkli televizyon girmişti. Özel kanallara, babasının akşam vakti kahveden getirdiği okunmuş rengârenk gazetelere baktığında konuşulan dili anlıyor olmasına bile şaşırdığını söylemişti. Türkçe konuşulmasa, farklı bir ülkede olduğunu varsayıp daha rahat edecekti.

Hayatı boyunca dar gelirle yaşamış birisi olarak yoksulluk Eylem'in bilmediği bir şey değildi. Devrim'in aksine bunu savaşılası bir şey olarak görmez, bilakis iyi bir solcu olarak yoksulluğun erdemine inanırdı. "Ama bu dönemin yoksulluğu bile tanıdık değil," demişti. Sefil, pis, açgözlü bir yoksulluktu bu. Mütevazılıktan yoksun bir yokluk, paylaşılmayan zenginlik kadar iğrençti. Yaşadığı mahallede ne dayanışma ne kader birliği görüyordu. Yaşam kavgası değildi bu, varlık kavgasıydı. Varlığı paylaştırmayı hayal ederlerken, darbe, yoklukta bile varlık hırsı yaratmıştı. Kimse birbirine güvenmiyor, herkes iki gram

azıyla yaşıyanı küçümsüyor, kimse iki gram fazlasına sahip olanı hazmedemiyordu. Varoş mahallesiyle ilgili söylediklerine katılan Devrim'e yanlış izlenim vermemek için İzmir'in daha kalburüstü yerlerine gittiğinde de çok farklı bir şey görmediğini söylemişti. Ambalaj farklı da olsa bakışlar aynıydı. Zengini de fakiri de fırsatçı, görgüsüz ve kendini beğenmiş olmuştu. Ama nasılsa herkes daha dindardı. Milletin ağzından "Allah" düşmüyordu.

Annesi, babasını arada cumaya gitmeye teşvik etmeye çalışıyordu. Babası o kadar Allahsızla aynı çatı altında olursa şeytanın çarpacağından korktuğunu söylemişti. Annesi hemen "tövbe tövbe" demiş, arada bir görünmesinin iyi olacağını, yoksa haklarında laf çıkacağını işlemeye devam etmişti. Gerçekten de mahallede kayık tip çok fazlaydı ve sanki tipi ne kadar kayıksa o kadar Allah'ın adıyla meşgul oluyordu. Öte yandan bunca din ve ahlak tahakkümü altında gazetelerde, televizyonlarda edepsizlikler gırla gidiyordu. Eylem bunun din söylemine karşı geliştirilen tepkisel bir şey olduğunu düşünmüş ama babası, "Yok kızım," demişti, "işte inançlıyı dinle, inançsız çıplak kadınla uyutuyorlar. Dinsizin hakkından imansız gelir derler ya, bu darbe tam öyle oldu."

Eylem, ne zaman bir şeyi eleştireyim dese, annesi henüz alışmadığı için garipsediğini, aslında bunun gerçek özgürlük olduğunu söylüyordu. Devrim, bu yeni ortamda en çok annesini tanımakta zorlanıyordu. Siyasetin ağırlığı altında ezilen o depresif kadın gitmiş, her konuda fikir beyan eden, ısrarcı bir kadın gelmişti. Sanki amacı dediğini dinletmekten çok yönetilemeyeceğini göstermekti. Sanki bir daha susmamaya karar vermişti. Sanki dizginleri kocası ve büyük kızına vermemek için muhatabı olmayan bir savaş veriyordu. İşe de yarıyordu. Eylem annesine bahane vermemek için aklına gelen şeyleri çoğu zaman söylemiyordu. Babası da, annesi içeri girince söylediği şe-

yi ya yarım bırakıyor ya da toparlıyordu. O da darbeciler gibi, dinsizlerin hakkından imansızlıkla gelmişti. Eve şu veya bu şekilde siyasetin geyiğini bile sokmuyor, bunun için ne kavga veriyor, ne ağlıyor, ne de eskisi gibi kendini üzüyordu. Sadece babasının arada kızınca ağzından kaçır-
dığı gibi, her sohbetin içine ediyordu.

Darbe sonrası edindiği yeni zeminle, sahip olduğu aileyi yeniden yaratıyor gibiydi. Haklarında söylenti çık-
masın diye kocasını camiye yollamaya çalışıyor, Eylem'in yüzünden mahpusluğun izlerini silmek için, dar gelirle-
rini zorlayıp aldığı makyaj malzemelerini sürsün diye her sabah mücadele ediyor, Devrim geldiğinde onu ko-
luna takıp gezdirmeye bayılıyordu. Sanki hiç siyasi ol-
mamışlardı. Kocasının siyasiliği sonucunda Ankara'dan sürülmemişler, kasabanın en solcu ailesi olmamışlar, bir
kızı rehin alınmamış, öbürü altı yıl hapis yatmamış gibi davranıyordu. Bazen inkârı öyle raddelere vardi-
rirdi ki, konu komşuyla bir olup yanında ailesi otururken sol-
culara veryansın edip darbecilere şükredebiliyordu. Ey-
lem bununla ilk karşılaştığında, hapisten çıktığından beri taşıdığı ödlelik ve şaşkınlık postundan ilk kez sıyrılmış,
odayı terk etmiş, misafirler gidince dönüp kavga kopar-
mıştı. Annesi onu altı yıl içeride tutmuş, işkence etmiş bir yapıya nasıl şükrederdi? Bunu onun gözünün içine baka baka, sırtındaki izler hâlâ geçmemiş ve muhteme-
len ömür boyu hiç geçmeyecekken, bunu bilirken, bu zulmü edeni de bilirken nasıl kendi kızına böyle bir vic-
dansızlık yapabilirdi?

Ama her şey gibi vicdan tanımı da değişmişti. Anne-
si tabii ki kızına yapılanı hoş görmüyordu; nasıl görürdü, o altı yıl orada yatarken onun ömründen 20 yıl gitmişti. Ama terör bitmişti. Artık kimse sağcı ya da solcu değildi. Keşke darbeyi çok daha önce yapsalardı. O zaman kimse siyasi olmayacaktı. Gencecik hayatlar solmayacaktı. Ken-

di hayatları mahvolmayacaktı. Tüm bunlar başlarına gelmeyecekti. Ama hâlâ şansları vardı. Hayatları hâlâ iyi olabiliyordu. İnsanlar bilmese...

Devrim bununla ilgili nasıl hissedeceğini bilemiyordu. Annesini güçlü görmekten hoşlanıyor ama bu gücün vücut bulduğu yeni kadını daha az seviyordu. Eylem ise ailesine aidiyetini hepten kaybediyor, çareyi, "Mahpusta çok yakınlık kurdum," dediği arkadaşıyla telefonu odasına alıp uzun uzun konuşmakta buluyordu. Ailesi en azından birileriyle konuşuyor diye bu uzun görüşmelere ve kabarık telefon faturalarına ses etmiyordu ama yine bir işler çeviriyor olmasın diye annesi Devrim'i peşinden yolluyordu. Ama hiçbir iş çevirmiyorlardı. Sadece sevgili gibi uzun uzun konuşuyor, birbirleriyle hasret gideriyorlardı. Devrim bilakis, bol acılı, bol kahkahalı o konuşmaları dinlerken siyasetin enikonu bittiğini anladı.

Günün koşullarında buna şaşırma belki de saçmaydı. Çünkü Devrim, koca şehrin üniversitesinden, konserine, sokağına, sinemasına gittiği hiçbir yerde artık siyaset görmüyordu. Ama buna doğmuş bir neslin evladıydı. Tüm çocukluğu siyasi tartışmaların, olayların göbeğinde geçmişti. Teyzesinin yanına taşınana kadar onsuz bir hayat olabileceğini hiç tahayyül etmemişti. Darbe sonrası yatışsa da, ablası, babası gibi insanlar, ülkücüler, devrimciler olduğu sürece tekrar canlanır diye düşünüyordu. Hep öyle olmuştu. Ama şimdi sanki tüm bu devrimciler, ülkücüler yok olmuştu. Ne olmuştu onlara? Hepsi ölmüş ya da hapsedilmiş olamazdı. Evet, Doğu'da terör patlamıştı ama onun bunlarla ilgisi yoktu. Babası ve ablası bile bölücülere karşı devlete sempati duyuyordu. Siyaset gerçekten bitmiş olmalıydı.

Devrim yüksek lisans yaparken, Eylem üniversitede çıkan aftan yararlanıp okula döndü ve büyük bir gayretle

dört yılı üç yılda bitirdi. Hapishanede edindiği yakın arkadaşının öğrenci evine taşındı. Okuluna daha yakındı. Annesi bir gün telefonda, "Sen hadi yurtdışındasın, Eylem burnumuzun dibinde olmasına rağmen bizim için daha büyük bir kayıp," demişti. Para da istemiyordu. Ev, arkadaşının babasına aitti ve yoldaşından kira alması söz konusu bile değildi. Cep harçlığını da yarı zamanlı çalıştığı geçici işlerden çıkardığını söylüyordu. Yine de annesi ya da babası arada üniversiteye uğrayıp hem para hem erzak veriyordu. Sonuçta nerede yaşadığı, nerede okuduğu ve finalleri geçip geçmediği haricinde çok az şey bildiler hayatıyla ilgili. Ta ki evlenene kadar. O zaman döndü Eylem. Bu kez hapis ruh halini, o arkadaşıyla birlikte geride bırakarak. Yeni bir dünya, yeni bir kafa, yeni bir bakış açısıyla... Bu yenilikte aileye yer vardı. Sesli kişiliğiyle elini kolunu sallaya sallaya terk ettiği ortamdaki eski yerini teklifsizce aldığı anda, Devrim'den başka kimse durumu garipsemedi. Herkes o çağrıya sanki ezelden beri böyleymiş gibi uydu.

Devrim ise ailesiyle her bir araya geldiğinde siyasete bulaşmamakla, teyzesinde kalmakla ne iyi ettiğini düşünmeden edemiyordu. Bambaşka biri olduğunu düşünüyordu. Gecenin bir vakti pencereden atlayıp kasabanın bir ucundaki o iğrenç eve giden o olamazdı. Tuvalet kokusu, bayat çay kokusu, ağır parfüm kokusu, sigaradan delik delik olmuş çiçekli muşamba masa örtüsü, çıplak ampul gibi şeyler zihninde bir yerde belirlediğinde ya da ona bunları çağrıştıran bir şey karşısına çıktığında şöyle bir yerlere savruluyor ama hemen çıkıyordu. Ona o ucuzluğu hatırlatan şeylerden uzak duruyordu o kadar. Sözelimi hiç çay içmiyordu, parfüm kullanmıyordu, sigaraya hiç bulaşmamıştı, dışarıda asla tuvalete girmiyordu. Sanki geçmiş birtakım imgelerden ibaretti ve onların bugününü ele geçirmesine izin vermemesi yeterliydi.

Ablası ise her esintiyi kasırga gibi yaşayıp sürekli savaşmaya devam ediyordu. Eski celalli kişiliğine geri dönmüştü ama eski kendine güveni hiç geri gelmedi. Bu onu eskisinden de çok agresif, fevri ve demagog yapıyordu. Yaşamla ilgili oralarda bir yerde kaybettiği inancı bulmak için boşuna her şeye atlıyor, sonra ne zaman bıraktığını bile anlamadan her birini bırakıyordu.

* * *

Devrim uçağa bindiğinde rahat bir nefes aldı. Evine dönüyordu. Kira da olsa, her mobilyasını kendisinin aldığı, duvarını istediği renge boyattığı, perdelerini tek tek seçtiği, tablolarını iş için gittiği yurtdışı gezilerinden topladığı, yardımcısı kadının yaptığı temizliğin izini silmek ister gibi her şeyin hemen üstünden geçtiği, yalnız yaşadığı ve içinde birkaç saatlik misafir haricinde kimseleri istemediği kendi evine dönüyordu. Nihayet evinin steril kokusunu içine çektiğinde adeta özüne dönecekti. Bir an önce o varoluşa geçmek istiyordu. Ailesiyle vakit geçirmekten çok, ardından kendisiyle vakit geçirmeye tahammül edemiyordu. Zamanın akışı aksıyordu sanki, bir süre için duruyor, hatta çoğu kez geri sarıyordu. Eylem'in sürekli geçmişini didikleyen, oradan dersler çıkaran ve bunları ille de "kardeşiyle paylaşmak" isteyen şu son hali Devrim'i yoruyordu. Geçıştirmeye çalışıyor ama kısa bir süre için bile olsa nabızı hızlanıyor, kalbi sıkışıyor, şakakları ağrıyor, ayakları buz kesiyordu.

Etiler'de trafik sıkıştı. Bu semti sevmiyordu. İşi Levent'te olmasa karşıya taşınırdı. Avrupa yakası ona fazla dağınık geliyordu. Etiler bile güya zengin semti olmasına rağmen karmakarışık, plansız bir yerdi. Para semti estetik de yapmamıştı. Sermaye sadece korunaklı ve yeşil

siteler oluşturmuş, oraları İstanbul içinde bir vahaya dönüştürüp kamuya açık alanı İstanbul gibi bırakmıştı. Özellikle evine gitmek için geçmesi gereken Akmerkez yolunu neredeyse gülünç buluyordu. Sanki stüdyo gibi bir gecede kartonlardan inşa edilmişlerdi. Üstünkörü dikilmiş, kişiliksiz, alçak prefabrik yapılar, büyük renkli tabelalarla bir restoran, cafe, kuaför ya da büfe görüntüsüne bürünmüştü. Etiler'in merkezi, gecekondunun sosyetik hali gibiydi.

Ama kapıdaki güvenliğe camdan kendini gösterip gülümsediğinde, İstanbul'un trafik sesi aniden kesildiğinde, sitede beslediği kedi gelip ayaklarına dolandığında, ağaçlarla çevrili granit döşeli yoldan apartman girişine yürüdüğünde, girişte bir saniye durup hiç oturmadığı, oturulduğunu da görmediği minik bahçenin ortasındaki kamelyaya baktığında mutlu oluyordu. Evinin kapısından içeri girmek bu mutluluğu artırıyor, bazen gerçekten kimseye ihtiyaç duymadığını düşünüyordu. Buna yalnızlık deniyordu. Bir zihinsel bozuklukmuş gibi, insan türünün içine düşmekten korktuğu, öyle sanılmaktan, öyle tanımlanmaktan rahatsızlık duyduğu bir varoluş biçiminin adıydı onunkisi. Tüm bu algıları umursamadan yalnızlığı tercih ederek yaşayan biri en iyi ihtimalle "ilginç" biri oluyordu. Çoğu zaman ise sadece tuhaf. Devrim tuhaf olmaya alışmıştı.

Evinin kapısını açarken gece kendine bir kıyak çekip kalan bebeklerinden biriyle uyumaya karar verdi. Hatta hangisiyle olduğunu da biliyordu. Saçı iki yandan örgülü, koca kahverengi gözlü, dolgun yanaklı, pazen elbisesinde pırıl pırıl siyah boncuk düğmeleri olan köylü bebek Kezban'la. Biri onu Devrim'e benzetmişti. Kimdi ki? Hiç hatırlamıyordu.

Kapıyı açar açmaz bir gariplik olduğunu anladı. Kokusu farklıydı. Kapıyı kapamadan, korkarak ışık düğme-

sini yavaşça çevirdi. Kimse yoktu. Ev bıraktığı gibi tertemizdi ama yine de bir terslik olduğuna emindi. Uzun bir süre girişte öylece durduktan sonra saçmaladığına karar verdi ama bu koku da neydi? İçeri girip kapıyı kapadı. Işıkları açtı, kokunun kaynağını tespit etmeye çalıştı. Evin kapısı direkt salona açılıyordu. Sağ tarafta portmanto, sol tarafta salon vardı. Oturma takımının ardından yemek masası ve açık mutfak görünüyordu. Bu ikisinin arasından koridora geçiliyordu. Koku, koridora girildiğinde arttı. Sağ taraftaki kapıyı açıp çalışma odasına baktı, oradan gelmiyordu. Sol taraftaki banyo da hâlâ bıraktığı gibi tertemiz sabun kokuyordu. Koridorun ucunda yatak odası vardı. Orası da değilse, dışarıdan geliyor olmalıydı.

Kapıyı açınca çığlık attı. Odası tamamen değişmişti! Kasabadaki yatak odalarının, perdenin ardındaki kendine ait kısmı buraya yerleştirilmişti! Kalbi gümbür gümbür atmaya başladı. Bunu neden, kim yapmış olabilirdi? Bebeklerinin hepsi o zaman olduğu gibi pencerenin önüne dizilmişti. “Rüya mı görüyorum?” diye düşündü. Rüya olup olmadığını anlamak için karşıdan bebeklerini saydı. İki tanesi eksikti. Bilgesu ve Berfu’ya verdikleri... O halde rüya olamazdı. Korku içinde tekrar tırmanırken, eli ayağı uyuşturmuştu, koltukaltlarından ter fışkırdı, kalbinin sesinden, beyninin sisinden başka hiçbir şey duyamaz, göremez oldu. Eve girerken beraber uyumayı planladığı Kezban Bebek birden yatağın üstünde belirdi. Belirmesiyle birlikte, kılı bir elin bebeği kolundan tutup sallaması bir oldu. “Gel kız, beraber oynayalım, sonra gideriz,” diyordu biri. “Bu sana ne kadar benziyor böyle...” Koku da ondan geliyordu. Hacıyağı kokusu! Mahmut Abi!

Kaçmak istiyor ama kokuya ve bebeğe doğru vakumla çekilir gibi istemsizce çekiliyordu. Vakumun göğsünde yarattığı baskıdan, kokunun burnundaki keskinli-

ğinden, kılı elin üstündeki ağırlığından boğulmak üzereydi. Bağırmalıydı. Niye, niye niye bağırmiyordu!

Gözlerini açtığında, hostes yanındaki koltuğa oturmuş yüzünü suyla yıkıyordu. Başka bir hostes, uçakta doktor olup olmadığını soran bir anons geçiyordu. Yolculuğun başında yanında oturan kadın bembeyaz bir suratla koridorda ayakta duruyor, çok korkmuş görünüyordu. Ama Devrim'in hiçbir şey umurunda değildi. Uçak düşsün ve ölsünler istiyordu. Düşmeyecek olsa bu rüyayı görmezdi. Görüyorsa hayatının son saniyelerini yaşıyor olmalıydı.

Hostes gözlerini açmasına rağmen tepki vermeyen Devrim'in yüzünü eliyle tutup kendine çevirdi, bomboş bakan gözlerine dikkatle baktı. "Tamam geçti. İstanbul'a indik. Burada benimle otur. Bir görevli gelip seni alacak, havalimanının aciline götürecekt. Tamam mı? Beni duyuyor musun?"

Devrim uçağın düşmeyeceğini de anlayınca çaresizce başını salladı. Boşalması en ufak bir refleksine bakıyormuş gibi başını öne eğip, elleriyle yüzünü kapayıp ağladı. Bu öyle tuhaf bir ağlamaydı ki uçaktakiler, olanı biteni görmese, kimin kriz geçirdiğini bilmeseler, sekiz yaşında bir kız çocuğu canı yakılıyor gibi ağlıyor sanırlardı.

4

Selen, ofisin İstanbul şubesinde neredeyse turist gibi takılıyordu. Irak'tan yeni dönmüş, New York'tan gelen baş muhabirin analiz yazısı için kendi yaptığı bazı röportajları toparlıyor ama konsantre olmakta zorlanıyordu.

Oradan günlük geçtikleri haberlerle yorulmuştı, bir-iki gün zihnini boşaltabilmek istiyordu. Bir aydır bölgedeydi. Bu adamla da son iki haftasında birlikte çalışmışlar, adam günlük haberlere pek karışmamış, dönüşte yazacağı analiz için araştırma yapmıştı. Selen’den de pek çok bilgi almış, röportajlarını dinlemiş, ştne de bir sürü iş buyurmuştı. şimdi de bunları kronolojik olarak dosyalamasını istiyordu. Bazıları çok talepkr oluyor ve sonra hak ettikleri krediyi vermiyorlardı. Bu adam da onlardan biri gibiydi. Yazının altında Selen’in adının, “katkıda bulunan” olarak geçmesi bile şüpheliydi. Selen bunca yıldan sonra kullanılmış hissetmekten hoşlanmıyordu, yoksa isminin geçmesi o kadar önemli değildi. Bir baş editör ya da “*top*” muhabir tipolojisi vardı ki kendilerini gazeteciden çok bir çeşit VIP gibi görüyor, camiada herkes de onlara öyle davranıyordu. Bu adam onlardan biriydi ve aslında onu tuttuğu, ona bu derece güvendiği için Selen’in kendisini şanslı hissetmesi, sevinmesi ve ilişkisini iyi tutmaya bakması gerekirdi. Ama Selen’in zerre kariyer hırsı yoktu. Bu işi yükselmek için değil, ihtiyaç duyduğu için yapıyordu. Maddi değil, manevi bir ihtiyaçtı onunkisi. Temelde kendisi için çalışıyordu. Ne ajans için ne gazetecilik aşkı için. Bu yüzden başkalarının sistem için gayet meşru gördüğü şeylere gereksiz yere gıcık olduğunun farkındaydı. Bu duygusuyla mücadele ediyordu.

Irak’a ya da karmaşanın, kaosun hkim olduğu başka bir yere yollanana kadar kendine gelmesi, sözümona *reset*’lenmesi için İstanbul’a gelmesi gerekiyordu. Ama Selen’e göre onun işi aslında Irak’ta bitmişti. “Katkıda bulunan” olmakla ilgili hiç şevk duymuyordu. Ve şevk duymadığı şeyleri yapmakta ezelden beri çok zorlanıyordu. Saate baktı. Ceren’i arayıp 15 dakikaya çıkacağını söyledi.

Akşama Ceren’le buluşacaktı. Müthiş haberleri ol-

duğunu söylüyordu Ceren. Selen ne olduğunu tahmin ediyor, haberi çok da müthiş bulmuyordu ama coşkuyla karşıladığını göstermesi gerekecekti. O yüzden bu buluşmayı da dört gözle beklemiyordu. Yine de bızdık Ceren'ini özlemişti. Kim bilir yine her şeyi nasıl abartarak, nasıl eğlenceli anlatacaktı. Olanlar dünyada bir tek onun başına gelmiş gibi

O sırada ofisteki arkadaşlarının söylediği bir şey, tanıdık bir isim kulağına çalındı.

"Hangi Yücel bu?" diye sordu.

"Yücel Tırpan."

"Ne olmuş, bu kez nihayet öldürülmüş mü?" diye sordu Selen sarkastik bir ses tonuyla.

"Ne öldürülmesi. Adam yurda dönüyor!"

"Ne? Nasıl? Almanya iade mi ediyor?"

"Ay güzelim, sen Iraklarda medeni dünyada işlerin nasıl döndüğünü unuttun. Almanya'da adam tutuklu değil ki iade edilsin."

"Yani işte anladın sen. Nasıl geliyor demek istedim. Almanya burada başının derde gireceğini bilse yollamaz."

"Affedildi, bildiğin sıradan vatandaş gibi dönüyor!"

"Vay anasını! Neler olmuş ben yokken! Nasıl oldu bu iş?"

"Almanya bir PKK'lıyı teslim etti diyorlar. Yücel Tırpan'la ilgili kırmızı bültenin kaldırılması koşuluyla..."

"Yuh yahu! Yıllarca baş düşman yaptılar. Şimdi kahraman mı olacak?"

"Kahraman olması zor ama kılına zarar gelirse Almanya fena başımıza çöreklenir. Bin defa saygın bir Alman vatandaşı olduğunu vurguladılar."

"E yollamasınlar o zaman?"

"Belli ki Yücel Tırpan istiyor. Yoksa bakma bence şu koşullarda yurda dönmesi hükümetin de işine gelmez."

"Ne zaman geliyormuş?"

“Bu akşam.”

“Hadi bakalım. Röportaj mı ayarlamaya çalışıyorsunuz?”

“Evet ama menajerine ulaşabilmek mümkün değil. Sabah dönücem dedi, öğlen dönmeyince tekrar aradım. Akşam oldu, hâlâ dönecek.”

Selen bir an düşündükten sonra, “Menajerine lise arkadaşısı Selen, Yücel’e selam söylüyor de,” dedi.

“Tanıyor musun? Ya kızım söylesene, günlerdir uğraşıyoruz.”

“Ne bileyim uğraştığınızı? Hem hatırlar mı, işe yarar mı hiç bilmiyorum. Muhtemelen yaramaz.”

“Evet... kaç yıl geçmiş. Adam neler yaşadı. İdama mahkûm oldu, hapisten kaçtı, mülteci oldu, sonra da başımıza ünlü Türk düşünürü oldu! Lise bin yıl geride kalmıştır ama bir denemenin sakıncası yok. *Beggars are not choosers darlin...*”

“Dene dene, sanırım ilk aşkıydım. Bakarsın unutmamıştır,” dedi Selen şımarıkça. Masasından kalkarken Ayşegül’e göz kırptı.

“Ooooo! Kızım sende de ne hikâyeler var! Tamam, bence bu iş oldu!”

Selen kapıdan çıkarken, Ayşegül arkasından “*First love, first touch...*” diye kasti kötü bir sesle uyduruk bir şarkı mırıldanıp dalga geçiyordu.

* * *

Ceren, Selen’i Nişantaşı’nda bir cafede bekliyordu. Selen’i görür görmez bir çılglık attı. Hemen kalkıp sarıldı. O sırada garson masaya iki tane mojito koydu.

“Sana sormadan ısmarladım. Kutlama yapıcaz!”

“Benim dönmem şerefine değil mi?” dedi Selen kasten.

"Aman, sen sürekli dönüyorsun. Her seferinde kutlasak alkolik oluruz annemin dediği gibi!" Selen güldü.

"Çok özlemişim kız seni, bızdık. Hadi bakalım, ne zaman evleniyorsun?"

"Ya çok kötüsün abla! Sürpriz olacaktı..."

"He he, bana senin sürpriz yapman biraz zor. Sesinden hemen ne hissettiğin, ne olduğu anlaşılıyor."

"Ay annem de öyle diyor. Ses polisi misiniz, nesiniz siz!"

"Ee neyse, nasıl oldu, detay ver bakalım."

Ceren bir sigara yaktı. Aşırı ince sigaralardan almıştı. Daha önce de mentollü içiyordu. Belki ablası başka biri olsaydı içmezdi diye düşündü Selen, şimdi de içmiyor gibi olmak için her yolu deniyordu. Saçları fönliydu. Yüzü zarifçe ve profesyonelce makyajlanmıştı. İş çıkışı olduğu için üstü başı iş şıklığındaydı. Ama sıkıcı, siyah-bej-gri tonlara boğulmuş, forma tarzı şıklık değildi bu. Birkaç ufak aksesuarla hafta sonu gecesi bara gidebilir, birkaç ufak başka aksesuarla bir düğüne katılabilirdi. Selen, kardeşinin PR yerine modayla ilgili bir iş yapması gerektiğini düşünürdü. Moda dergisi olur, moda evi olur, manken giydirmek ya da *styling* olur, neyse... Çünkü halihazırda hayatının büyük bir bölümünü gönüllü olarak bu zevki geliştirmeye adanmıştı.

Ceren hemen konuya girip üç yıldır çıktığı Tunç'un ona Kaş tatilinde nasıl evlenme teklifi ettiğini anlattı. Tekneye bindiklerinde, başka kimsenin olmamasına şaşır-mış, sonra kaptan dolaptan şampanya çıkarmış. Nefis havalı atıştırmalıklar varmış. Ama sonra sarhoş olunca ortamın nezihliği de, romantizmi de biraz bozulmuş, kaptan bunlara mangalda balık yapmış, kırmızı soğanı yanında kırıp yemişler. Tunç sarhoş olup, o güne özel aldığı beyaz gömleğiyle denize atlamış, bu da peşinden gitmiş, yüzü-ğü biraz bol geldiği için dalarken çıkmış, Allahtan yum-

ruk kadar pırlanta suda ışıl ışıl parladığından batmadan hemen yakalayıp çıkarmışlar, o kadar eğlenmişler, o kadar sarhoş olmuşlar ki, kaptan oracıkta neredeyse nikâhlarını kıyacakmış...

Selen kardeřini kahkahalarla dinlerken "tam Cerenlik," diye dūřunuyordu. Kardeřinde her tūrlū kliřeyi mūthiř orijinal bir řeye dūnūřtūren manyak bir kafa olduđunu, insanlarda alıřkanlık yaptıđını dūřunūrdū.

"Pekâla, o zaman tebrik ederim. Tunç'u ū yıl ōnce ilk tanıdığımda seni asla bırakmayacağını hissetmiştim."

"Kŋtū bir řey gibi sŋylūyorsun," dedi Ceren biraz ciddi.

"Canım, bence kimse sana layık deđil. O yūzden. Tunç'la bir ilgisi yok."

"Yani annemden betersin. O mutluluktan uçtu!"

"Umuştur tabii. Doktor damadı olacak!"

Selen'in Tunç'la ilgili bir sorunu yoktu. Sadece onu biraz fazla dūz buluyor ve Ceren'in renkli kişiliğine yakıştıramıyordu. Ceren son derece dūz insanları da marjinalleri de kendine çekerdi. Belki daha ilginç tiplerden biriyle evlenmesi beklenirdi. Ama Ceren'de karşısındaki insanları bu şekilde ayırma huyu ya da ayırabilme yeteneği yoktu. Sanki onun ışıltısı herkese yetiyor, onun karşısında hepsi bir oluyordu.

"Patrick de sana layık değildi ama evlendin!"

"E en azından boşandım," dedi Selen. "Kurtuldun hiç değilse."

"Haksızlık ediyorsun," diye itiraz etti Ceren. "Aslında Patrick'i sevdim. Sadece bana hiçbir zaman gūven vermedi. Yaptıklarını duyunca da hiç şaşırmadım. Ama seni çok seviyordu, bundan eminim."

"İşte herkes kendince seviyor." Selen etrafına bakındı.

"Sana řŋyle bu kez bir Tūrk bulmak lazım. Biraz daha geleneksel ama aman, kısıkcından deđil!"

“Ay yok, bir süre daha kimse bana dokunmasın!”

“Yani abla iki yıl oldu. 35 olacaksın yakında. Çocuk istiyorsan daha fazla gecikmemen lazım.”

“İsteyen kim!?”

“Öyle demiyordun ama.” Ceren’in ablası için kaygılanır bir hali vardı.

“Artık istemiyorum,” dedi Selen iç çekerek. “En iyisi sen çocuk yap da teyze olayım, bak onu isterim. Hem sen kesin benden daha iyi anne olursun.” Bir süre düşündükte sonra ekledi, “Ben de senden daha iyi teyze olurum.”

“Aaa nedenmiş o? Ben niye iyi teyze olamam?”

“Yani Ceren! Ben sana annelik veriyorum, sen kalıp benim teyzeliğime göz dikiyorsun! Ne zaman geçecek bu kıskançlığın?” Ceren kakhaha attı.

“Hiçbir zaman! Sen benden güzel doğdun. Haksızlık orada başladı.” Sonra kaşlarını çatıp “Ölümüne rakibimsin,” dedi kasıtlı bir düşmanlıkla.

“Kızım, sana yetmiyor. Mükemmelliyetçisin. Artist gibi olmuşsun diyoruz, sen benim saçımın rengine özeniyorsun.”

“Ya ne yapıyım, öyleyim ben,” dedi Ceren çakırkeyif haliyle. “Ama Allahtan bakımsızsın ve giyinmeyi hiç bilmiyorsun. Yoksa sıçmıştım!”

* * *

Selen sabahın köründe telefonla uyandı. Ayşegül arıyordu.

“Ya kızım, ben izinli sayılıyım. Bu saatte aranır mı?”

“Saat on bir. Bu saate kadar zor bekledim. Hadi beni azarlama. Bir kahve iç, sonra hemen ara. Biraz acil.”

“Söyle o zaman. Uyandım artık.” Selen yatakta doğrulup oturur pozisyona geçti.

“Sabah Yücel Tırpan’ın menajeri aradı. Görüşmeyi

kabul ettiler.” Ayşegül kısa bir sessizlikten sonra ekledi: “Ama seninle görüşecekler!..”

“Allah Allah. Niye?”

“Ne bileyim. Hem de ilk röportajı bize veriyorlar. Bugün. Saat bire randevu verdiler.”

“Dursana bir dakika,” dedi Selen, bir eliyle hızlı hızlı başını kaşdı. “Adama ne sormamı bekliyorsunuz; hiç hazırlığım yok ki!” Sesini yükseltmişti. “Öyle işin iç yüzünü bilmeden...”

“Ya Selenciğim, inan bana ben de hoşnut değilim. Haftalardır bu haberin peşindeyim, istersen kendini benim yerime koymayı dene!..” Selen’in iyice içi sıkıldı. Ayşegül’e de haksızlıktı. Kızın haberine konmuştu.

“O halde beraber gidelim,” dedi son çare olarak. “Ben yanında dururum, sen yönlendirir, sen yazarsın.”

“Bir tanesin! Ama ya arıza çıkarırlarsa?”

“Çıkarırlarsa orada hallederiz. Şimdiden bir şey söyleme. Yalnız gelsin demediler herhalde. Bizi birlikte görünce yüzümüze karşı bir şey diyemezler.”

“Pekâlâ, anlaştık. Zaten foto muhabiri de gelecek. Adam seninle özel buluşmak istiyorsa akşam yemeğe davet etsin canım, bana ne!” dedi Ayşegül neşeyle.

Kaparken de ekledi: “Bebek biraz makyaj yap, seksi bir şeyler giy, aklını başından al, bize bütün sırlarını versin!”

“Ya evet, tam buldun adamını!”

“Sen mi, o mu?”

“Ben tabii ki, salak!”

* * *

Röportaj Çırağan Oteli’nin havuz başındaki kafesinde olacaktı. Oraya vardıklarında Yücel menajeriyle masada bekliyordu. Selen’i görür görmez ayağa kalktı. Ortama biraz mahcubiyetle baktı.

"Menajerim bana yeni bir imaj çizmeye çalışıyor. Belki bir daha terörist faaliyetlere girmeyeceğimi göstermek istiyordur." Selen'e elini uzattı. "Yoksa ben köprü altında buluşmayı tercih ederdim." Selen o eli sıkıp sıkmamakta tereddüt etti. Yıllar önce onu mezarlıkta son gördüğü zamanki halinden pek farkı yoktu. Aynı acayip gülüş, aynı o laubali espri anlayışı...

"Bilmem hiç değişmediğini söylememe gerek var mı?" dedi Selen, Yücel'in tuttuğu sandalyeye otururken.

Yücel buna sesli sesli güldü. "Sen de öyle," dedi hoşnutlukla ve menajeriyle konuşan Ayşegül'le tanışmak için elini uzattı.

İş röportaj kısmına geldiğinde Selen karşısında çok akıllı, çok ciddi, neredeyse kitap gibi konuşan, etkileyici bir entelektüel buldu. Ayşegül'e umut ettiği sırları vermedi ama haber ajansa düşer düşmez, pek çok basın organının ilk sayfalardan vereceği şimdiden belliydi. Selen ilk defa lisede tanıdığı, mezarlıkta yıllar sonra karşılaştığı adamın haricinde, Ege'de efsane olan, idama mahkûm edilince örgütün her türlü riske girerek hapisten kaçırdığı, Kürtlerin de, geleneksel solcuların da saygıyla andığı, gerek Alman hükümeti gerekse Sosyalist Enternasyonal nazarında itibarı olan, kitapları pek çok dile çevrilen, devletin mesafeyle yaklaşıp da artık dokunamadığı bir adam gördü. Belki bu yüzden, arkalarını Boğaz'a verdikleri fotoğraf çekimlerinde, onu yerleştirme görevi verilen Selen'in kulağına eğilip, "Akşam benimle yemek yer misin?" dediğinde "hayır" diyemedi.

"Köprü altına ne dersin?"

Yücel'in ciddi sosyalist kimliğinin altından o deli köylü çıkıp kahkahayı koyverdi. "Yok, orada rahat edemeyiz. Burada Almanya'dan daha ünlüyüm inanmazsın!"

"Merak etme. Buradaki paparazzi etkisi. Birkaç ay geçsin unutulur. Kimse kitaplarını Almanya'daki gibi

okumayacağına göre, kısa sürede, arada televizyona çıkan sıkıcı bir yorumcuya dönersin.”

“Beni bundan koruman lazım Selen!” dedi kolunu tutup gülerek, yine haddi aşan bir laubalilikle. Selen, “Yani gerçekten bu adamın nesi var,” diye düşünmeden edemedi. Sanki kasten yapıyordu. Ya da sanki samimi olmayı böyle bir şey sanıyordu.

Tam o sırada Ayşegül’ün sesiyle irkildi. “Selen, dikkatli olur musun lütfen, köprüye doğru diye işaret ediyoruz, bakmıyorsun!”

* * *

Selen duştan çıktığında kendini çok yorgun hissediyordu. Bornozuyla yatağa uzandı, gözlerini tavan pervanesine dikti. Bazen keşke Irak’a giden meslektaşları arasında çok yaygın olan PTSD hastalığına yakalansaydı diye düşünüyordu. En azından tedavi bahanesiyle uzun bir tatil alırdı. Birçok Türkiyeli meslektaşının benzer düşünceleri olduğundan emindi. “Bizim derimiz kalın,” diye aralarında dalga geçiyorlardı. Belki gerçekten üçüncü dünya ülkesinde yaşamak böyle bir şeydi, her şeyi görmesen de her şeyi görmeyi bekliyordun, dolayısıyla gördüklerin, yaşadıkların sistemine o kadar da ters düşmüyordu. Ya da zaten hepsi ezelden beri travma sonrası stres bozukluğuyla yaşamaya alışmış, bunu normal sanıyorlardı.

Selen’in çalıştığı ajans gazetecileri koruyan, güvenlik eğitimlerini ve psikolojik tedavileri ihmal etmeyen bir kurumdu. Selen bir kere, Bağdat’ta atılan bir bomba yakınlarına düştüğü için ajansın zorunlu tuttuğu böyle bir seansa katılmış ama masa başı görevine alınmamak için rol yapmıştı. Bazen bu mesleği haberden çok adrenalin ihtiyacından yaptığını düşünüyordu. Orada ne kadar korksa, acı ve üzüntü yaşasa da, evi gözünde tütse,

yakınlarını arayıp ağlamak istese de, İstanbul'daki büro-
da bir hafta geçirdikten sonra tekrar bir yerlere yollan-
mak istiyor, hayatın rutininde kendiyle baş başa kaldı-
ğında stres bozukluğuna sanki daha çok kapılıyordu.
Hareket iyi geliyordu. Başka gerçekliklerin içinde olmak,
kendini unutmak ve sanki işlediğini bilmediği bir günä-
hın kefareтини ödemek... Patrick buna *white guilt* derdi:
Beyaz adam suçluluğu. Ama Selen bir Türk olarak, ken-
dini hiçbir zaman o anlamda bir beyaz gibi hissetmemiş-
ti. Patrick karşı çıkmış, "Bilakis yaşadığın koşullarda hep
öyle hissetmişsin, hep şanslı olduğunu düşünmüşsün,"
demişti. Bazen Patrick'i çok özlüyordu.

Şu an yatağında kıvrılmış yatarken "Keşke burada
olsa ve bana sarılsa, benim anlamadığım duygularımı ba-
na anlatsa," diye geçirdi içinden. "Bir ara arasam mı," diye
düşündü ama hemen vazgeçti: Saat itibarıyla evde karısı
ve çocuğuyla olabilir, rahatsız edebilirdi. Gerçi Patrick
bir yolunu bulup çaktırmaz, gerekirse iki saat telefonda
konuşurdu ama zamanında onu tedirgin eden bir şeyi,
başka bir kadına yapmak istemiyordu Selen. Patrick ha-
yatında tanıdığı en duyarlı, en kucaklayıcı adamdı. Belki
de bu yüzden kamuya mal olması gerekiyordu. Bir kişiye
ait olamazdı, herkese aitti. Bu durumun, onun sınırları-
nın her konuda fazla esnek olmasına neden olduğunu
anladığında, Selen onunla yapamadı. Sanki yurtdışı gö-
revlerinde gayet özgürce başka kadınlarla ilişki kurduğu,
hatta bunlardan biriyle istemeden çocuk sahibi olduğu
ortaya çıkan o değilmiş gibi, Patrick mahkemede perişan
olmuştu. Karşılıklı rızayla ve tek avukatla başvurdukları-
ndan boşanma gerekçelerini açıklamayı düşünmemiş-
lerdi. Ama Patrick'in halini gören hâkim, Selen'e kalpsiz,
zalim bir kadın gibi bakmış, neden boşanmak istediğini
uzun uzun sorgulamıştı. Avukat, hâkimin yanına gidip
sessizce durumu açıklamak zorunda kalmış, zina direkt

boşanma sebebi olmasına rağmen, hatta bunun sonucunda çocuk olmasına rağmen, hâkim boşanma kararını verirken gayet isteksiz bir tavır sergileyip Selen'e ters ters bakmıştı.

Evlerine son kez birlikte gitmişler, içmişler, ağlamışlar, sevişmişlerdi. Hatta bir noktada Selen'in içinden vazgeçmek gelmişti. Belki de tüm bunlar önemsiz sorunlardı. Ama ertesi sabah gözünü açtığında, Fransız kocasının buğday tenine düşmüş kumral buklelerine, kırmızı şaraptan kızarmış etli dudaklarına, yüzünün ne yaşarsa yaşasın yaşlanmayan kaygısız kırıksızlığına baktığında, ilk aklına gelen çocuğunun Patrick'e benzeyip benzemediği oldu. Selen çocuk istemiş, çocuklarının nasıl olabileceğini çok hayal etmişti. Onun saçına kendi rengini koymuş, onun zarif yüzüne kendi gözlerini yerleştirmiş, kafasında onlarca kombinasyon kurgulamıştı. Ne ki Patrick çocuk istememişti. İkisi de iş gereği çok seyahat ediyor ve yılın neredeyse dört ayını ayrı geçiriyorlardı. Patrick bu hayatı, bu işi seviyordu, değişsin istemiyordu. Selen onun değiştirmek zorunda olmadığını söylediğinde de itiraz etmiş, o zaman kendini *bastard* gibi hissedeceğini söylemişti. Ama şimdi dünyanın başka ucundaki başka bir kadından çocuğu vardı. Bunun kaza olduğunu bilmek neredeyse kalbini daha çok kırıyordu. Yine karnına bir ağırlı saplanmış, gözlerinden yaşlar akmaya başlamıştı. Patrick gözlerini açıp bu sahneyle karşılaştığında, geri dönüşün mümkün olmadığını ilk kez kesin olarak anlamıştı.

Komodinin üzerindeki saate baktı. Bir süre daha oyalanırsa gecikecekti. Doğrulup aynadan yorgun yüzüne, dağılmış saçına bakınca gülmeye başladı. Aklına birden bölgede kameraman bir arkadaşının neden PTSD olmadıklarına ilişkin yaptığı espri geldi ve ilk kez duyduğundaki gibi kahkahalar atmaya başladı. Türk televizyonunda çalışıyordu, dolayısıyla yabancı ajansların avantaj-

larının çoğuna sahip değillerdi. “Ne travması ya Selenciğim. Bazen yabancı bir kanalın yayını bitirmesini bekleyip, ‘Abi şu ışığı bi kapatmasanız da biz de şurda iki çekim yapsak,’ diyoruz. Kazasız belasız yayın yapıcaz diye kışından ter damlayınca travma lüks kaçıyor,” demişti. Kendisi o koşullarda çalışmasa da anlıyordu. Türk olmak kafadan öyle bir şeydi. Travmalar, var kalmak ve devam etmek zorunda olmak gibi çok temel bir dürtüye takılıyordu. Sarsıntılar ya o an gözyaşlarıyla dışarı akıyor ya da günlük hayhuy içinde bilinçaltının bir yerine gömülüyordu.

Elbise dolabını açtı. Yanlış izlenim vermek istememekle Yücel’in yine “güvenlik gerekçesi”yle kaldığı Four Seasons’ta yemek yiyecek şıklıkta olmak arasında dört kez kıyafet değiştirdi. Her zaman yaptığı üzere altına bir kot pantolon geçirmek istedi ama kotlarının hepsi ya modadan ya da arazide giyilip durmaktan yırtıktı. Nihayetinde ne zaman giyecek bir şey bulamasa cankurtaran vazifesi gören çiçekli elbisesini üstüne geçirirdi. Bunu da ona Ceren vermişti. Ona daha çok yakıştığını iddia etmiş, bir gün dışarı çıkarken zorla giydirmiş, bir daha da geri almamıştı. Ceren’de dizüstü duran elbise, onda mini duruyordu ama mini tekrar moda olmuştu, o yüzden aşırı kaçacağını sanmıyordu. Biraz allık ve rimel sürdü. Dudaklarının rengi açtıktı, en fazla bir ton koyultacak şeftali rengi bir ruj sürdü, öteki türlü fazla dikkat çekici oluyordu. Saçlarına baktı, hâlâ biraz ıslaktı ama vakti kalmamıştı. Bileğine lastik toka geçirdi. Yolda kuruduktan sonra toplayacaktı.

Yücel'i odasından aratmak üzere resepsiyona yöneldiği sırada onun sesiyle irkildi. Lobideki koltuğa oturmuş bekliyordu. Onun da saçları hâlâ ıslaktı. Öğlenki takım elbisesini çıkarmış, kot pantolon üstüne oduncu gömleği giymişti. Bu spor tarz ona yakışmıştı.

Biraz lobide lafladıktan sonra terasa çıktılar. Günbatımı yaklaşmıştı. Işık ve hava muhteşemdi. Sultanahmet Camii, Topkapı ve Ayasofya önlerinde resmedilmiş kadar mükemmel duruyordu. Selen'in keyfi yerine geldi. Günün yorgunluğunu ve akşamdan kalmalığını unuttu. Hemen bir kadeh şarap söyleyip bir sigara yakmak istedi. Allahtan garson hızlı davrandı. İçki siparişi alırken, yemek için akşamın özel menüsünü önerdi. Bakmadan kabul ettiler. Selen yemekle Ceren gibi gurme düzeyinde ilgilenmiyordu, Yücel ise menüyle vakit kaybetmek istemiyordu.

"Bütün Türklerin hemen böyle durumlarda soracağı gibi sorayım. Var mı böyle günbatımı Almanya'da?" diye sordu Selen manzarayı göstererek.

Yücel güldü. "Bunu sen daha iyi bilirsin. Bütün dünyayı gezdin. Ben aslında İstanbul'u bile hiç bilmiyorum. Yine de burada memleket kokusunu alıyor insan."

"Ciddi misin? 15 yıldır Berlin'desin. Memleketin olmadı mı?"

"Olmadı galiba. Evim oldu ama memleketim olmadı. Üstelik bir sürü de Türk var! Sürgün psikolojisi belki de. Onca imkâna rağmen hapis hayatı yaşadığını biliyorsun. Kırmızı bültenle aranınca unutman mümkün değil. Almanya dışına iki kere çıktım, bir konferansa katılmak için. O kadar çok önlem almak gerekti ki yıldım, bir daha çıkmam dedim!"

“Yine de burada idamlık bir mahkûm olarak hapis yattığın düşünülürse fena bir alternatif olmadı senin için!”

“Gazetecilik mi yapacaksın bana yoksa!” dedi Yücel, tek kaşını kaldırıp.

“Yok yok, merak etme,” dedi Selen gülerek. “Yani burada idamdan dönsen ve hapisten çıksan bile şu geldiğin yerde olmayacaktın. Senin gibi adamların kıymeti sürgünde biliniyor.”

“Ya senin gibi kadınların kıymeti?”

Selen güldü. “Ben tam da hak ettiğim yerdeyim burada. Elimi taşın altına ne kadar koyduysam, o kadar çektim, o kadar kıymetlendim.”

“Bence çok güzel yazıyorsun. Seni takip ettim.”

“Gerçekten mi? Ajans haberi işte. Yine de teşekkürler.”

“Ben de teşekkür ederim,” dedi Yücel. “Kıymetli bulunmak güzel...”

Selen güldü. “Yani bütün dünya böyle düşünüyor, ben nasıl düşünmeyeyim?”

“Başkaları diyor diye mi yani?” Ama bu kez ciddiymiş Yücel.

“Yo hayır. Ben hiç şaşırmadım. Köyde yaptıklarından belliydi. Bazen anlıyorsun birinin potansiyelini, senin gibi mütevazı bile görünse. Mesela ben Eylem için de hep aynı şeyi düşündüm ama sanırım devrimcilik kadınlara yaramadı.”

“Bence o Eylem’le ilgili.”

“Yok ya, değil. Hiç kadın lider oldu mu aramızda düşün. Halbuki Eylem olabilirdi gerçekten.”

“Haklısın. Yani kadın lider konusunda. Ama Eylem’le ilgili fikrim sabit.”

“Niye öyle diyorsun?”

“Devrimci olmaktan çok statükocuydu. Pek çokları gibi...”

“Kim? Eylem?”

“Tabii. Devletçi bir Marksist anlayıştı onunkisi. Aslında Sezgin Bey’in de. Ege’de de ‘reformcu’ denen bir grubun içindeydi zaten. ‘Reformcu’ şimdi ilerici gibi geliyor kulağa tabii ama o devrimci ortamda aslında statükocu demekti...”

“Eylem’le yıllar var görüşmedik ama lisede çok yakındık. Kız harbi komünistti ya,” dedi Selen, o günlere dönmüş gibi. “Kararlılığı ve fedakârlığı bende hayranlık uyandırır.”

“Kaybedecek bir şeyin olmayınca feda etmek kolay. Baban arkandayken devrimci olmak da öyle... Bence senin durumun daha zordu.”

Selen güldü. “Sen bana iltifat etmek istiyorsun anlaşılan.”

Yücel de gülerek karşılık verdi: “Orası öyle!”

Garson mezeleri yerleştirip kadehlerini tekrar doldururken sustular. Selen sigarasından son bir nefes çekip söndürdü. Acıkmıştı. Kızarmış ekmeğin üstüne tereyağlı sıcak humus sürdü. O kadar lezzetliydi ki iki lokmada yuttu. Yücel’in çok acayip bir şey yapıyormuş gibi onu izlediğini hissedebiliyordu.

“Ne olursa olsun Ege’deydi. Ben o dönemi kasabada kilo almaya çalışarak geçirdim!” dedi peçeteyle ağzını silerken.

“İyi ki almışsın, yakışmış!” dedi Yücel onu süzerek. Selen utanıp susunca konuyu tekrar Eylem’e getirdi. Görüşüp görüşmediklerini sordu.

“Koptuk. Onlar İzmir’e taşındıktan sonra bir daha hiç gelmediler. 12 yıla mahkûm oldu ama altı yıl yatıp çıktı diye duydum kasabada. Aramak istedim ama ona ulaşabileceğim bir numara, adres yoktu. O belki arar dedim ama aramadı.”

“İzmir’de bir gıda firmasında satışta çalışıyor. Evlenmiş. Bir çocuğu var.”

“Bir de bana soruyor!” dedi Selen şaşkınlıkla. Biraz da tedirgin oldu. “Gerçekten ta Almanyalardan nasıl haberin oldu?”

“Gözüm üstünüzdeydi,” dedi Yücel yine espri yaparak. Selen gülmeyince ekledi:

“Aynı koğuştaki kalan bir kızla tanıştım Berlin’de. O söyledi.” Selen bir miktar rahatlamıştı ki, “Ama seni gerçekten takip ettim,” dedi ciddi bir tonla.

Selen rahatsız bir şekilde güldü. “Niye ki? Benim çok sıradan bir hayatım oldu size göre.”

“Niye mi? Seninle evlenmeyi düşünüyorum da ondan...”

Selen kahkaha attı ama Yücel bu kez gülmüyordu, gülümsüyordu.

“Çok acayıpsın gerçekten! Öyle bir düşüncen varsa bile ürkütmeden başlasan daha mantıklı olmaz mıydı?”

“Olabilirdi. Ama o zaman benimle çıkmakla ilgili ikna etmem gerekecekti. Şimdi en azından flört ediyoruz.”

“Vay! İyi taktikmiş. Evlilikten açıp en azından çıkmayı mı garantilediğini düşünüyorsun?” dedi Selen gülerek.

“Evet!”

Selen yine kahkaha attı.

“Bak bildiğin flört ediyoruz işte,” dedi Yücel kendinden hoşnut.

“Yok yahu, etmiyoruz,” dedi Selen biraz ciddileşmeye çalışarak. Şaka maka oldubittiye getiriyor diye endişeye kapıldı.

“Peki, sen nasıl istersen...” dedi Yücel bu kez biraz bozuk.

“Bak şimdi! Şimdi de sanki çıktık da ben ayrılıyorum gibi yapıyorsun!”

Yücel kakhaha attı. “Haklısın. Gecenin sonunda bir de evlenir, sabahına iptal ettirirsek her şeyi yaşamış olacağız!” Selen de gülmesine engel olamadı. “Galiba sarhoş oluyorum,” diye düşündü. Bir sessizlik oldu. İkisi de buradan nasıl devam edeceğini bilemedi. Selen tabağına ara sıcaklardan koydu. Yücel’se pek yemekle ilgilenmiyordu. Bir sigara daha yaktı.

“Sinan olayını çözdün mü?” diye sordu aniden.

Selen bunu hiç beklemiyordu, lokması boğazında kaldı. Epey bir öksürdü. Kendine gelince, “İnsanları sürekli şoke etmek hoşuna mı gidiyor?” diye tersledi.

Yücel gülmeye çalıştı. “Benim huyum bu, böyle gerginken en olmayacak şeyi, en olmayacak zamanda soruyorum... Hafif olmayı pek beceremem.”

“Gerçekten beceremiyorsun,” dedi Selen gülümsemeye çalışarak. Ama keyfi kaçmıştı.

“Ama tepkine bakınca, konunun senin için pek eskimediğini anlıyorum.”

“Hayır... bilmiyorum... eskimedi herhalde,” dedi Selen konuyu kapar gibi bir tonla.

Bir süre sustular. Selen yıllar önce kasabada şoför Uğur’la yaptıkları sohbeti anımsadı. Dayanamayıp, “Niye soruyorsun?” diye sordu.

“Bilmem, merak ettim. Garibine mi gitti?”

“Eh, biraz garip değil mi sence de... Yani Sinan’la ilgin yoktu diye biliyorum. Bir sürü şey yaşadın. Yıllardır sürgündesin. Ama Eylem, ben, Sinan... senin için niye hâlâ önemli gibiyiz?”

Yücel’in yüzü biraz gölgelendi. Uzun süre sustu. Sonrasında konuştuğunda sesi tersti: “Hayatımda kendime yönelik en çok hissettiğim duygu ne biliyor musun? Şüphe. Köyde, kasabada, Ege’de, devrimci fraksiyonlar arasında, Kürtlerde, Türklerde... Almanya’da sanırım en çok bu konuda rahat ettim. Beni mülteci olarak kabul

ettikleri, işime, duruşuma saygı duydukları anda şüphe tamamen ortadan kalktı. İlk kez üzerimde olduğunu bile artık fark etmediğim büyük bir yükten kurtuldum. Buraya geldim. İkinci günüm. Ve istisnasız her konuştuğum insanda, iyi niyetli olsun olmasın, bir noktada bir sorgulama, bir araştırma hali oluşuyor. ‘Ya tamam, iyisin hoşsun da ne iş abi?..’ Sanki kimsenin kül yutmaya niyeti yok. Ama öte yandan,” sinirli bir kahkaha attı, “dünyanın en berbat istihbaratı da bizdedir...”

Selen kendini kötü hissetmekle bozulmak arasında kaldı. Ama alttan almaya karar verdi. “Yanlış anladın. Ben kül yutmam demiyorum. Hem yutarım! Sadece şaşkırdım biraz.”

“Pekâlâ, özür dilerim,” dedi Yücel derin bir iç çekerek. “Sert çıktım galiba. Ama bunca şey yaşamış olmam geçmişimin silindiği anlamına gelmez. Kendine bir bak, Sinan hakkında hâlâ, üzerinden yıllar geçtiği halde konuşamıyorsun. Benim için de farklı değil. Her şey kasabada başladı. Sinan olayı hep acayip geldi. Eylem desen, onunla Ege’de epey bir münasebetimiz oldu. Sense... senin yerin hep özel oldu.” Selen’in gözlerinin içine baktı. “Bunu inkâr etmiyorum. Belki saf bir köylü çocuğunun kalbini kırdın diyedir.” Buruk bir gülümsemeyle ekledi: “Ondan sonra saf bir köylü çocuğu olarak kalamadım diyedir.”

“Ben mi seni azılı solcu yaptım yani?”

“İçimde hep azılı solcuydum da, kabuğu kırdın diyelim.”

Selen hoşnutlukla gülümsedi.

“Peki, bana Ege’yi anlat. Orada Kürtçü müydün gerçekten? O dönem için çok radikal bir şeydi.”

“Hayır. Almanya’da Kürtçü oldum. Ne demekse... O dönem solcu olup da milliyetçi olmayan var mıydı ki. Ama adamlara haksızlık edildiğini görebiliyorsun sonuç-

ta. Her şeyin faturası onlara kesildi... Militan diyorlar şimdi. Ee, militan olmayan mı vardı!? Ege Amerika'nın şu çiçek çocukları gibi bir havada başladı ama aslında pasifist olan, onu bırak barış arayan kimse yoktu. Hani *Peace?*..” dedi eliyle dalga geçer gibi barış işareti yaparak...

“Çok silah ele geçti dendi. Televizyonda günlerce gösterdiler.”

“Silahlıydık çünkü. Başta öyle değildi ama süreç içinde silahlandık. Onların da çoğunu Kürtler temin etti dendi ama en az iki grup daha vardı silaha, patlayıcıya kolay ulaşan. Silah temini iyi bir şeyse bunlar atlıyordu, kötü bir şeyse Kürtlere mal ediliyordu.”

“Sen onların safında savaştın değil mi?”

“Hayır, öyle saf falan yoktu. Hani hastaneye yetiştirdiğimiz çocuk var ya, İlhan, ondan bir gün sonra korktuğumuz gibi müdahale oldu. Biz ve askerî timler şekliydi saf. Ama kaybedecek en fazla şeyi olan Kürtler olduğundan onlar atak davrandı. Biz de hemen harekete geçtik. Konuşmuştuk çünkü, müdahale olursa savaşacağız. Binlerce kişiyiz, silah var, patlayıcı var. Ama bizdeki ödleklenden bazıları Kürtlerle aynı safta görünmek istemediği için uzak durdu, bazılarına can tatlı geldi, Kürtler sayesinde yırtarız, onlar mesul olmuş olur diye hesap ettiler herhal. İlhan'ın grubu zaten ‘İlhan ellerinde’yi bahane etti. Halbuki o açtı bunu başımıza. Onu hastaneye yetiştirmeye çalışmasak, ölsün desek, müdahale o an olmayacaktı. Bile bile girdik bu riske, yoldaşımız ölmesin diye! Onlar kalkmış, ‘İlhan ellerinde’ diyor! İhanet ettiler yani! Ama yırtamadılar ya işkenceden, idamdan, en çok ona sevinirim.”

“Gerçekten seviniyor musun buna?”

“Gerçekten sevinyorum!” Gözlerini koca koca açtı Yücel. “Almanyalarda o kadar da medeni olamadım. Allahı var, canla başla savaşan çok devrimci oldu ama sa-

vaşmayanlar yüzünden Ege'yi kaybettik." Birden acıkmış gibi önünde soğumaya bıraktığı beğendili kebabı kaşıklamaya başladı. Selen'se tıkanmıştı. Çatalını bıraktı. Sigara yaktı.

"Buna gerçekten inanıyor musun? Yani kaybedilme-yebileceğine? Bunun bir hayal olmadığına?"

"Şimdi bakınca emin olamıyorum. Çünkü o duygular, o davalar biraz naif geliyor artık. Ama o an çok gerçektir her şey. O âna bakmak lazım. Bugün yenilmiş bir yerden, darbe sonrası tamamen değişmiş bir toplumdan bakınca her şey... ütöpik geliyor. O gün o gerçek yakındı. Bunu çok net hatırlıyorum."

"Peki Kürtçü terörist sayıldığın için idama mahkûm olmak nasıl hissettirdi?"

"Devrimci bir kaypak olarak mahkûm edilmekten daha iyi."

Selen güldü.

"Eylem'i o yüzden mi sevmiyorsun? Kaçanlardan olduğunu tahmin ediyorum."

"Hem de nasıl. Vınnn..." Elini havada savurdu Yücel. "Akıllı olduğundan Ege'den çıkmayı, ortadan kaybolmayı bile becerdi. Ama Allaktan onun gibi biri de onu gammazladı."

Selen bir kez daha güldü.

"Neden gülüyorsun?"

"Hâlâ dün olmuş gibi öfkelenabiliyorsun! Bu da eskimemiş."

"Yok, hiç eskimedi hem de."

"Öfkeliyken köylü aksanının geri geldiğinin farkında mısın?"

"Yapma ya! Hay Allah. Güya seni etkilemeye çalışıyorum!"

"Yoo, bence hoş." Yücel memnun oldu. Selen hemen konuyu değiştirdi.

“Peki nasıl kaçırıldın gerçekten? Bir sürü şey yazıldı çizildi ama çok sansür vardı.”

Yücel önünden geçen garsona seslendi ve buz gibi bir bira istedi. Bardağın da soğutulmuş olmasını rica etti. Şişede kalan şarabın tamamını Selen’e koydu. “Usul gereği yemekte şarap içiyorum ama aklım hep birada. O konuda Alman oldum galiba,” dedi tatlılıkla gülümseyerek. Sonra ciddileşti ve anlatmaya koyuldu.

“Ülkücülerin yöntemini çaldık. Sahte kimlik, sahte tahliye dilekçesi. Tabii idamlık mahkûmlar ayrı yerde tutulduğundan, normal koğuşa geçmek için içerideki bir ajandan yardım da aldık. Koğuştaki mahkûmlar kaçırılan üç kişiyle yer değiştirdi.”

“E o mahkûmlara ne oldu?”

“Hiçbir şey. Biz çıkınca aynı ajan onları koğuşa geri götürdü.”

“Çok kolay olmuş gibi anlatıyorsun.”

“Çünkü çok kolay oldu!” dedi Yücel gülerek. “Ama organize etmek çok meşakkatliydi. Gergindi. Her an biri gammazlık diye korkuyorsun. Bilenlerden biri ajan olabilir mi diye herkese şüpheyile bakıyorsun. Sahte evrak işin içine girince, belgelerin hapisten girip çıkma trafiği de yoğun oluyor. İçerde yapamıyorsun. Her an yakalanma, postanın bizim ajan dışında birinin eline düşmesi korkusu... Bir de sıkıyönetim ilan edilmiş, kuş uçurmu-yorlar. Ama hapisler tam bir keşmekeş... Oraya tıkınca rahatlıyorlar, dışarısı daha sıkı. Koğuştakilerin gammazlamayacağını biliyorsun, yoksa örgüt yaşatmaz ama gardiyanlar fark eder mi, tanır mı diye korkuyorsun. Allah-tan koğuşlar tıklım tıklım... Gerçi kılık da değiştirdik...” elini artık olmayan bıyığına götürdü. “Arkadaşın saç boyandı, ben yerine geçtiğim mahkûmun beresini, paltosunu aldım, bana benzeyen çirkin bir şeydi! Ama bugün olsa yapamayız. Ortada boy boy resimlerin, görüntüle-

rin olur... Öyle yakalanınca önden yandan resimlerini de çekmiyorlardı o zaman. Ya yüzünü gözünü dağıttıklarından tercih etmiyorlardı ya da o kadar tutuklamayla baş edemiyorlardı. Eski siyah beyaz bir resim konuyordu, kiminin lise kayıt fotoğrafı ya da yaşı tutuyorsa nüfus cüzdanı fotoğrafı... Anamlar göçtüğünden, ev, hatıra, hiçbir şey yok tabii. Ağa hepsini yaktırmış! Ege'de üniversiteyi çeken adamın bir fotoğrafından bulmuşlar beni, arayan ekibe dağıtmak, televizyona, gazeteye vermek için. Ama fişlenmeyelim diye yakın foto çektirmiyorduk zaten Ege'de. Kalabalık içinde öyle bir kafayı alıp büyütmüşler. Netlik bozulmuş... Yani çok ayırt edici bir özelliğin yoksa herkes olabilirsin. Yine de çok gergindik... 72 saat hiç uyumadım. Ne de olsa ucunda idam var!..”

Sıradan bir şey anlatıyor gibi arada gülüyordu, bazen bakışlarında deli bir ifade belirliyordu ama bu ifade artık Selen'i rahatsız etmiyordu.

“Şansınız yaver gitmiş aslında. Yoksa böyle anlatınca... hiç de kolay olmamış.” Yücel o günleri düşünür gibi daldı. Sonra devam etti:

“O gün her şey tıklarında gitti en azından. Süreç içinde yüreğimizin hopladığı çok durum oldu ama bertaraf edildi. İşte yani, kaçtık, yaşadık!”

“Peki şimdi ne yapacaksın? Gerçekten yerleşecek misin buralara?”

“Bakalım. Af çıkınca, önce bir gelip görmek istedim.”

“Senin yerinde olsam dönmezdim. Bak orada kucak açtılar sana, üniversiteye gittin, dil öğrendin, kitaplar yazdın, bayağı saygın bir siyaset bilimci oldun. Buralar kötü Yücel, görüldüğünden daha kötü. Hâlâ bir sürü fa-ili meçhul cinayet oluyor. Güneydoğu'da neler döndüğü belli değil. Sadece herkes her şey normalmiş gibi davranıyor, Türkiye refah ülkesi olmuş gibi... Ama basın öz-

gürlüğü, konuşma özgürlüğü falan... bizim gençliğimizden fena aslında. Biri çıkıp bir laf etmeye cesaret etse, hemen vatana ihanetten, terörden falan yargılanıyor, ısrar etse faili meçhule kurban gidiyor. Kapalı kapılar ardında olan biten o kadar şey duyuyoruz ki... Ama kimse yazmıyor. Biz yabancı basın olarak güya daha rahatız ama araştıramıyorsun bile bazı şeyleri. Ben dış haberlere bakmayı tercih ediyorum. En azından sansür yemiyor. Orada, bir bombanın ya da çatışmanın içinde kalıp ölmekten korkuyorsun ama burada devamlı takip edilmekten, telefonlarının dinlenmesinden, haddi aşarsan derhal gözaltına alınacağını bilmekten iyidir..”

“Bak, bir de Eylem’den bahsediyorsun. O haddini bilerek yazardı. Sen Irak’ta ölmeyi tercih ediyorsun.”

Selen inanamaz bir ifadeyle güldü. “Ne alakası var! Lider olabilmekten bahsediyordum, asker olmaktan değil. Hem ölmeyi tercih etmiyorum. Öleceğimi düşünmüyorum. Öyle savaşın ortasına atlamıyorum. Ama savaş var sonuçta. Yine de bazen o sıcak savaş, burada konuşmak kadar tehlikeli değil gibi geliyor.”

“O kadar cesursun ki bunun farkında bile değilsin! Senin gibileri tanıdım. Ve hep çok özendim! Ayrıca iyi bir devrimci lider, öncelikle iyi bir asker olmalı.”

Selen başını öne eğip kafasını salladı. Daha fazla ne diyebilirdi ki? Sonra başını kaldırıp “Konuyu dağıtma,” dedi. “Burada kalma. Geldiğin yere dön.”

“Sen niye buradasın?” Yücel gözlerini kısmış, merakla bakıyordu.

“Benim senin gibi bir konumum, misyonum yok. Sen şimdi buraya uysan dönek olacaksın, uymasan ya tekrar yargılanırsın ya da faili meçhule kurban gidersin.”

“Farkındayım. Zor olacak, biliyorum. Dediğim gibi, şimdilik sadece bakınmak için geldim. Hem yerleşsem bile yılın yarısı orada, yarısı burada olurum. Burada kal-

mak için iyi bir sebebim olmazsa kalmam. Ama iyi sebeplerim olacak gibi geliyor bana.”

Selen neyi kastettiğini anladı. Cevap vermedi.

“Şu sohbeti bile o kadar özledim ki...” dedi Yücel bir süre sonra.

“Gerçekten bunları ilk defa konuşuyor olamazsın. Ayrıca bizim hiç böyle bir konuşma geçmişimiz yok.”

“Bunları ilk kez böyle dertleşir gibi konuşuyorum. Yıllardır kimseyle dertleştiğimi hatırlamıyorum.”

“Hiç arkadaşın olmadı mı orada?”

“Oldu tabii. Ama Almanlar ayrı bir cins. Çoğu arkadaşından çok ahababın. Türklerle hep gurbetçilik oynuyosun. Arada Neşet Ertaş dinleyip rakı tokuşturuyosun. Kürtler vardı yakın görüştüğüm. Onlarla da konuşuyorduk, eğleniyorduk hatta, ama gündem daha çok siyaset oluyordu.”

“Hiç evlenmedin mi?”

“Hayır, dost hayatı yaşadım ama evlenmedim.”

Selen kahkahasına engel olamadı. “Dost hayatı diyen biriyle çıkabileceğimi düşünemiyorum!”

Yücel utandı. “Hadi ya! Neden? Ne demem lazımdı?”

“Sen bana bakma, devam et.”

“Yo yo, söyle. Röportaj verip duruyorum, ters bir şey söylemek istemem. Almanya’daki Türklerin kaderi budur zaten, orada da, burada da kıro olmak!”

“Hay Allah, üzüldüm şimdi. O kadar kötü değil. Ama yıllar var duymadım. Yeşilçam filmleri gibi! Sevgilim oldu diyebilirsin ya da beraber yaşadık.”

“Pekâlâ, beraber yaşadığım birileri oldu...”

Sustular. Yücel, Selen’i söylediğinden utandıracak kadar çok utanmıştı. Selen telafi etmenin yollarını ararken Yücel devam etti:

“Almanca bilsen benden daha çok etkilenirdin! Çok sofistike Almanca konuşurum Allah için! Almanlar öyle

diyor. Orada hep kibar adamlarla, eğitimli kadınlarla sohbet ettiğimden, Almanca küfür bile edemem. Ama korkarım ki, Türkçem tam 70'lerden kalma erkek muhabbeti Türkçesi!"

"Off, pişman ettin espri yaptığımı!"

"Hah şöyle," dedi Yücel yine keyiflenerek. Sonra garsona bir işaret yaptı. Selen'e dönüp "Hadi biraz İstanbul gecelerine akalım," dedi.

"Demek akıyoruz!"

"O da mı olmadı?"

"Oldu oldu. O tam oldu!"

Selen onu Beyoğlu'na götürmek için taksiye yöneldi ama Yücel biraz yürümek istedi. Yolda hep kendisinin konuşmuş olduğunu söyleyip Selen'i konuşturdu. Selen Yücel'i ilk kez sevmiştii. Garip tavırları şimdi ilginç geliyordu. Gözünde deli köylüden bir çılgına terfi etmişti ki, bu Selen için iltifattı. Onun ne yapacağı ya da ne söyleyeceği bilinmez hallerinden de hoşlanmaya başlamıştı. Bir sonraki davranışının nasıl olacağı artık tedirgin etmiyor, aksine heyecanlandırıyordu. Bir de tuhaf bir aynı hamurdan olma duygusu yaşıyordu onunla konuşurken. Selen'in hayatında hiç köylü aksanı olmamıştı ve ikisinin de çocuklukları öyle farklıydı ki. Gençlik ve yetişkinlikleri de çok ayrı dünyalarda geçmişti. Ama ikisinin de hamurundaki o kasabalılık, tüm dış etkilere ve farklı evrilmişliklere rağmen, sadece birbirlerinin algılayabileceği şekilde yerinde duruyordu. Belki de Yücel'in özlemini çektiği şey buydu.

Taksiye hiç binmediler. Galata Köprüsü'ne vardıklarında, köprü altında bir bira içtiler. Kimileri Yücel'i tanıyıp o sarhoşlara özgü tezahüratlardan yaptılar ama tehdit eden olmadı. Oradan Tophane'ye yürüyüp nargile ve çay içtiler. Sonra yokuşu nefes nefese çıkıp, bütün bu aktivitelerden tekrar acıkmış olarak Taksim'den gece ya-

rısı döneri alıp İstiklal'e girdiler. Selen, burada da bir bara uğrarlar, bir kulüpte dans ederler, yıkılmadan önce köşede çorba içip baygın halde taksiye atarlarsa, İstanbul gece turunu bir çıkışta tamamlamış ziyaretçi unvanını alacağını söyledi. Ama çok yorulmuşlardı. İçkilerin üstüne çay ve yürüyüşle ayılmışlar, üstüne bir de yiyince, şiş karınla uyumaktan başka bir şey hayal edemez olmuşlardı. Yücel de çok yorgundu ve midesi rahatsız olmuş gibi kemeriyle oynuyordu.

"Keşke yemeseydik..." dedi pişmanlıkla.

"Güzeldi ama?"

"Güzeldi ama üstüne içilmiyor."

"Yücel saat bir olmuş! Yarın çalışıyorum. Bu kadar kalmayı bile düşünmüyordum."

"Ben seni sabaha kadar tutmayı düşünüyordum," dedi Yücel gülerek.

"Hemen gitmiyorsun ya... Yine görüşüz."

"Söz mü?" dedi Yücel kaşlarını kaldırıp.

"Söz."

Selen'i taksiyle bırakmakta ısrar etti. Selen Beşiktaş'a, Yücel'in tam aksi yöne gidecekti. Gerek olmadığını söyledi ama dinletemedi. Yolda, "Eve davet edilmeyi mi bekliyor acaba?" diye düşünmeden edemedi ama taksi durduğunda Yücel hiç öyle bir beklentisi varmış gibi davranmadı. Bilakis, tüm gece boyunca en efendi, en centilmen davranışı iyi geceler dilerken gösterdi. Yanlış anlaşılmaktan korkar gibi, yanaklarından öperken bile son derece mesafeliydi. Selen, apartman kapısını açana kadar o takside bekledi. Girdiğini görünce, camdan son bir selam çakıp gitti. Selen yattığında hemen uyuyamadı. Midesi fazla dolu, kafası fazla ayıktı. Kalktı, İstanbul çatılarına bakarak bir sigara içti. *Bir yandan yavşak, laubali, kırk yıllık arkadaşın gibi, diğer yandan alenen ve çok erkekçe flört ediyor. Bu adam hep*

bir yanıyla gizemli olacak sanırım. Bu fikir hoşuna gitti. Başucu lambasını kapatırken yüksek sesle, “Sen galiba köylü Yücel’den etkilendin Selen Hanım,” dedi kendi kendine gülümseyerek.

6

Asiye soğuktan çok gizlenmek için mantosuna sarınmış, eşarbının üzerine atkısını geçirmiş, yüzünün yarısını örtecek şekilde bağlamıştı. Sağlık ocağının avlusuyla kaldırımı ayıran çam ağaçlarının arkasında, yolun karşısındaki apartmanın zemin katındaki balkonu dikizliyordu.

Tüm apartmana sahip olduğu söylenen Sibel Hanım, çocuklarıyla birlikte bu oldukça mütevazı dairede oturuyordu. Toptepe’deki villasını terk etmiş, bir hafta içinde kocasını kalp krizinden, kızının aklını da menenjitten kaybedince, “para, pul, lüks eksik olsun, evime yakın sadece bir market, bir de hastane olsun,” demiş, kızı için düzayak olsun diye zemin katı tercih etmişti. Kasaba erkeklerinin çoğu için de evin düzayak olduğu söyleniyordu ama Asiye evi dikizlediğinin üçüncü gününde kendini günah içinde yaşayan bu kadına hırslanmaktan çok acırken buldu. Gece hava kararınca neler olduğunu bilmiyordu ama üç gündür tek gördüğü, kadıncağızın kızının etrafında dönüp durduğuydu. Hasta kızı dokuz yaşında diye duymuştu. Ufak kızı da taş çatlasa beş yaşında olmalıydı. Öyleyse kocasını kaybettiğinde ya hamileydi ya da yeni doğurmuştu. Bir de henüz ergenliğe girmemiş görünen bir oğlu vardı. Oğlan Allahtan anasına yardımcı oluyor, sürekli balkonda durmak isteyen hasta

kızın omzundan atıp durduğu yün şalı, hiç usanmadan tekrar tekrar omzuna bağlıyordu. Kadın ise kucagında ufak kızıyla sürekli içeri girip çıkıyor, yemek, meyve taşıyor, bazen hasta kızına, şuuursuz ittirmelerine kaktırmalarına rağmen sarılıyordu. Asiye acıklı bir Türk filmi izler gibi izliyordu aileyi. Bu üç gün içinde, kendi oğlunu orada hiç görmemişti ama gündüz saatiydi, oğlu markette olmalıydı. Geceleri geliyordur diye düşündü. Çünkü o kavgadan sonra eve çok seyrek gelir olmuştu. Ve yeni bir taktik geliştirmişti: Susmak. Asiye ne kadar yalvarsa, ağlasa, bağırsa çağırsa da ağzını bıçak açmıyordu. Asiye ne yapacağını gerçekten bilemiyordu. Kimseye gidemiyor, kimseden yardım isteyemiyordu. Nurdan Hanım yoklayıp duruyor ama ona da hiçbir şey söyleyemiyordu. Nasıl söyleyebilirdi ki?

Tekrar hasta kıza baktı. “Yavrum, güzelmiş de. Gözleri renkliymiş,” diye geçirdi içinden ve bu ona bir şey hatırlatmış gibi boğazından hıçkırık yükseldi. Kızın görüntüsünden çok kendi hafızasından kaçmak ister gibi hızlı adımlarla ağaçların arasından uzaklaştı. Ama kaçamadı. Aslı’nın kocaman mavi gözleri geldi aklına. “Ah yavrum, ah güzelim,” diye sayıkladı.

“Ben ona âşığım, ben onunla evlenicem!” demişti bir de manyak oğlu! Aylarca hem bu sahneyi gördüğüne lanet etmiş, hem de ya görmeseydim, ya geç gelseydim diye düşünüp o kömürlüğün kapısını merak edip açtığı için Allah’a şükretmişti. Mahalleden aforoz edileceklerini düşünürken bir de kızcağız, “Ne olur anneme söyleme!” diye yalvarmıştı. Engelleyemediği bir rahatlama ve ağır bir suçluluk duygusuyla bu kez o hüngür hüngür ağlamıştı.

Eskiden en azından mahcup olmayı biliyordu. Söylemese de Asiye utandığını, utandırabildiğini fark ediyordu. O sayede evlendirebilmişti oğlunu. Köyden, uzak akrabalarından iyi bir kız da bulmuştu. Kızın çeyiz sandığı

bile vardı. Antepli hali vakti daha yerinde olan abisi, köyde de olsa bir düğün yapacaktı. Asiy'e göre bundan iyisi can sağlığıydı. Kız oğlunu beğenmişti. Oğlu Allah için beğenilmeyecek gibi değildi. Mahmut bir yorum yapmadı. Asiy'e de olumsuz bir şey duymamak için üstelemedi. Sağ olsun mahallelinin cömert düğün altınlarıyla, oğlu ve gelini için şehrin yukarı mahallesinden küçük bir daire kiraladı, altı aylık parasını da peşin verdi, biriktirdiği her kuruşu evi döşemek için harcadı. Gerekirse daha çok çalışırdı. Hem oğlu artık amcasının marketini işletecekti. Her şey su gibi yolunu bulmuştu.

Asiy'e evliliklerinin nasıl gittiğiyle pek ilgilenmedi. Kızcağız zaten ağzı var, dili yok cinsindendi. Hemen hamile de kalmıştı. Asiy'e yıllar içinde o konuyu neredeyse unuttu. Bu süreç içindeki tek değişiklik, başı açık gelininin kapanması oldu. Ama o dönemde bu kapanmalar da biraz artmıştı. Asiy'e de bunu normal karşılamaya karar verdi, ne de olsa ahlaksızlık almış yürümüştü. Hatta zamanla kendisi de başını bağlama şeklini değiştirdi.

Merve ilkokula başladığında öğretmeni bir gün gelinini görüşmeye çağırmış, kızın çizdiği resimlerden yola çıkıp, evde şiddet olup olmadığını öğrenmek istemişti. Yok deyince üstelememiş ama kızın çok çekingen olduğunu, hiç konuşmadığını, soru soruldu mu yanıtlamadığını söylemiş, zekâ testi yaptırılmasını önermişti. Asiy'e bunu duyunca çok öfkelen-di. Gelinini ona haber vermediği için azarladı. "Kızım bana çekmiş, ben de konuşmam diyemedin mi?" diye sorduğunda kız utanıp yere baktı. "Yok dayak mayak diyemedin mi?" diye üstelediğinde gelin yine sustu ama bu suskunluk Asiy'e'yi tedirgin etti.

"Kız, yok di mi ciddi bir dayak? Doğru söyle!" Kız susmaya devam edince kolundan dürttü. "Kız söylesene! Sana da mı zekâ testi yaptıralım!"

“Bana yapması önemli değil de...” dedi kız cılız bir sesle.

“Merve’ye mi vuruyor yoksa?” Gelini sustu. Bu kez ne kadar dürttüyse konuşturamadı. Ama gözlerinden sicim gibi yaşlar akıyor, ağzından çıkmayan her şeyi anlatıyordu.

Geliniyle çıkıp kızı okuldan aldılar. Evlerine gidip kız için bir çanta hazırladılar. Asiye geline dönüp talimat verdi:

“Mahmut’a de ki: ‘Annem kızı aldı. Genç karıkoca biraz yalnız kalsın, ben de torunuma bakıyım, çocuk bakmayı özledim, çok da yalnız kaldım dedi,’ de. Tamam mı?”

Gelin başını salladı. Asiye ne diyeceğini tekrar ettirdi. Sonra Merve’yi alıp gitti. Kendi kızı! Hayır, mümkün değildi. Gelin de gerçekten saf bir şeydi. Yanlış anlamış olmalıydı. Ne anladığı, ne anlattığı da belli değildi. Yine de torununu yanına alması iyiydi. Şu okul durumuyla biraz o ilgilensindi. El âlemin çocuklarını mis gibi yetiştirmişti. Dönem sonuna kadar vermeyecek, gözü gibi bakacaktı. Bakalım ilk karnesi nasıl gelecek, öğretmenini de, anne babasını da nasıl utandıracaktı!

Asiye elinde olsa Merve’yi hiç vermeyecekti. Ne çok sevmişti torununu! Oğlu ailesini kurduğundan beridir de hayatlarına, düzenlerine bulaşmamaya karar verdiğinden torunuyla özel bir ilişki geliştirmemişti. Torunun evlat kadar sevildiğini söyleyenlere inanmaz, kulak asmazdı. Ama torunu yanında kaldığı aylar içinde fena kanına girmişti. Merve onun yanında açılmış, dillenmiş, sadece kendinin değil, Nurdan Hanımların evlerinin bile neşesi olmuştu. Nurdan Hanım bir gün, “Biz buna çok alıştık, sen bunu verme,” demişti. Pek hamarat, pek marifetli, pek tatlı dilli bir şeydi.

Annesi hemen hemen her gün gelmiş, oğlu ise annesi arada yemeğe çağırdığında gelip kızını görmüştü. Bu

toplu buluşmalarda her zaman en gergin taraf geliniydi. Eli ayağına dolanıyor, iyice beceriksizleşip bardak falan kırıyordu. Kız babasıyla mesafeliydi ama babayla zaten o kadar yüz göz olunmazdı. Merve yemekten sonra ödev için odasına çekiliyor, ta giderlerken geçirmek için geliyordu. Ve her defasında elini öpüyor, verdiği çikolatayı alıyor, sorularına yanıt veriyordu. Hatta Mahmut memnun olmuş, annesinin elinin değdiği çocukların çiçek gibi açıldığını söylemişti. Karısını ayağıyla dürtüp dürtüp, “Bak hanım, bak da öğren, ikinci dönem dersleri kötülürse, öyle çekingen, pısırik bir şeye dönerse senden bilirim ona göre,” demişti geniş geniş sırıtarak. Asiye, oğlu böyle konuştuğuna göre korktuğu şeyin yaşanmadığına karar verdi. Belki biraz dayak vardı, evlerinde sıcak bir yuva ortamı olmadığı belliydi, belli ki gelin de her konuda çok yetersizdi.

Sömestr sonunda söz verdiği gibi kızı ailesine teslim etti. Hepsi “pekiyi” karnesiyle birlikte, kızın çantasını hazırlayıp akşamüstü evine götürdü. Nurdan Teyzesiyle ilk karne hediyesi olarak ortaklaşa bisiklet almışlardı. Kız arka tekeri destekli bisikleti sürerken, Asiye bir yandan çantayı taşıyor, bir yandan da ne olur ne olmaz düşmesin diye bisikletin selesini tutuyordu. Babası da kızına karne hediyesi olarak oyuncak bebek almıştı. Annesi en sevdiği yemekleri hazırlamış, pasta yapmıştı. Asiye, torununu o gece mutlu görünen bir aileye huzur içinde verdi. Ayrılırken torunu sarılıp ağlamasa ayrılıyor gibi bile hissetmeyecekti. Alt tarafı 15 dakikalık yürüyüş mesafesinde değil miydi? Ama kız ağlayınca hiç gereği yokken veda eder gibi ayrıldıkları için evine içi buruk döndü.

Günün yorgunluğundan, karnının tokluğundan hemen uyudu ama sabah ezanı okunurken gözleri fal taşı gibi açıldı. Kalbi saatlerdir uyanıkmış gibi gümbür gümbür atmaya başladı. Doğruldu. “Ne yaptım ben!” dedi

yüksek sesle, ezanı okuyan müezzine hitap eder gibi. Kalktı aptes aldı. Namaza oturdu. İki saat kalkmadı. Ne kadar namaz kıldı, ne kadar yalvardı, ne kadar ağladı, ne kadar pazarlık yaptı bilemedi ama doğrulmaya çalıştığında bacakları tamamen uyuşmuş, dizleri kilitlenmişti. 15 dakika sonra bacakları işler hale gelince çayını koydu, kahvaltısını yaptı. Saati dokuz edince, kalktı, çıktı.

Gelini kapıyı açtığında şaşırmasına bile vakti olmadı. Asiye kapıda biraz geride durarak, ağzını da eşarbyıyla örterek, sanki bu şekilde soracağı şeyi hem soracak, hem sormayacakmış gibi "Söyle, yine oldu mu?" diye sordu. Gelin sustu, başını öne eğdi. Asiye bir tane tokat patlattı. "Konuş kız! Konuş artık!"

"Bilmiyorum!" diye haykırdı gelin. "Ama olacak..." diye ekledi daha sessiz.

Tekrar çantalar toplandı. Bu kez hem torun hem gelin için. Taksi tutup onları bavullarla kendi evine getirdi. Kıza telefonla Antep'teki abisini arattı. O adamı düğünden gözü tutmuştu. Kendinden 14 yaş küçük kardeşi Mahmut'la evlensin hiç istememiş, çekinmeden uyar-mıştı. "Gözüm üstünde damat. Anteplerden duymam sanma, duyarım da, gelirim de," demişti. Gerçekten de kızı aramayı hiç ihmal etmemişti. Asiye'yi bile bayramlarda arar, hatır sorardı. Merve onun yanında yaşamaya başladığında da bu kez yeğeni iyi mi diye arada yoklar olmuştu. Belli ki iyi bir abiydi, kardeşine ve yeğenine sahip çıkacaktı. Gelin, abisine sadece dayaktan bahsedecekti, bir de yokluktan, ilgisizlikten, kocalık yapmamasından... Adamın, belinde silah çıkıp gelmesine neden olacak bir şey söylemeyecek ama asla dönmeyeceğini ve boşanacağını söyleyecekti.

Asiye gelini ve torununu o gün öğleden sonra Antep otobüsüne bindirdikten sonra oğlunun evine gitti. Üst katın zilini çaldı. Ev sahibine, gelinin oğlunu terk ettiği-

ni, evi ay sonunda boşaltacaklarını söyledi. Akşam oğlu kapıyı çaldığında açmadı. Bir süre sonra küfrede küfrede kendi anahtarıyla girip annesini karşısında bin yıl yaşlanmış ve bin kat zalimleşmiş bir ifadeyle gördüğünde, Mahmut hayatında ilk defa annesinden bir ebeveyn olarak korktu. Asiye sakince, oğluna bundan sonra nasıl bir hayat yaşayacağını tane tane anlattı:

“Karın ve kızın gittiler. Gelmeyecekler. Sen onları aramayacak, sormayacak, bulmaya çalışmayacaksın. Onlar senin için öldü. Haliyle benim için de. Bu evi ay sonuna kadar boşaltıp yine benim yanıma taşınacaksın. Bu eşyalarla benim evimi döşeyeceğiz. Orada beraber yaşayacağız. Ben ölene kadar. Ölene kadar evladımsın. Sana bakıcam, sen anana bakıcan, artık sadece ikimiz varız...”

Mahmut sadece kafasını sallayabildi. Asiye çok yorgundu. Uyumak istiyordu. Yatmak için torununun odasına girdi. Odaya bakınca, tek kişilik yatağı, geride kalan birkaç kırık oyuncağın yanı sıra babasının aldığı bebeği gördü. Bal gibi bildiği şeyin kanıtını da görmüş gibi içi titredi. Oğluna dönüp bu konuyla ilgili son sözünü ederken sesi titriyordu: “Bil ki anan seni hiç affetmeyecek. Bundan sonra şahin gibi gözü hep üstünde olacak.”

Uzun bir süre böyle idare etmişlerdi ama oğlan durmuyordu ki! Bir süre geçince eğilmiş boynu dikeliyor, utancı arsızlığa dönüşüyor, başına ne geldiyse annesi yüzünden gelmiş gibi isyan etmeye başlıyordu. Asiye daha fazla ne yapabileceğini gerçekten bilmiyordu. Nurdan Hanım'ın zoruyla bir gün İzmir'de kadın doğum doktoruna götürüldüğünde, doktor kanserli rahminin alınması gerektiğini söylerken o oğlunun hastalığına çare aramıştı. Yakalayıp hapse atarlar diye korktuğundan doğruyu söyleyememiş, oğlunun çok çapkın olduğunu, bu gidişle yuvasını yıkacağını zırlı zırlı ağlayarak anlatmış, askerde verilen cinsten şap gibi bir ilaç yazması için yalvarmıştı.

Ameliyattan çıktığında, kontrole gelen doktora ilk sorduğu yine bu olunca, doktor etiği metiği bir kenara bırakmış, reçeteyi vermişti. “Çok yaz,” demişti Asiye de hiç utanmadan. “Ben kasabadan alamam bunu. Burdan alıp gitmem lazım.”

Bir faydası oldu mu olmadı mı bilmiyordu ama ilaç yettiği kadar, her gün oğlunun yemeğine bir tane kattığında geceleri daha rahat uyuyordu. Zaten bu öyle acayip bir şeydi ki olmuyor olmuyor, sonra pat bir gün oluveriyordu. Ya da pat bir gün kâbusun bitmediğini, bitmeyeceğini anladığı bir durum karşısına çıkıveriyordu. Şimdi de dokuz yaşında anasının gözü gibi baktığı hasta, zavallı bir kız; birkaç yıl sonra uygun yaşa gelecek sağlıklı, gülbüz, anasının kucağından indirmedeği bir de ikinci bir kız peydah olmuştu. Kim bilir eve gelmediğinde neler yapıyordu. Anne başlarında kartal gibiydi, oğlan da kardeşiyle ilgileniyordu ama Mahmut bunlara kancayı taktıysa bir faydasını görüyor olmalıydı. Kadın çocuklarına düşkün de olsa, belli ki kafasında birkaç tahta noksandı. Yoksa niye bütün esnafın altına yatsındı, onu bırak neden oğlunu koca olarak alsındı?

Eve varınca telefonu eline aldı. Marketi aradı. Mahmut açtığında, “Akşam gel, konuşalım,” dedi. Mahmut telefonu yüzüne kapadı.

Mahmut telefonu kapadığında gitmemeye kararlıydı. Yine başının etini yiyecekti. Kendini bok gibi hissedecekti. Artık burasına gelmişti. Kimseyi dinlemeyecekti. O kömürlükten bozma evde tek başına ölsün de görsündü. Bu düşünce keyfini kaçırdı. Dükkânı kapadı, çıktı. Saat daha üç bile olmamıştı ama zaten çok yakında ne bu dükkâna ne de lütfediyormuş gibi onu çalıştıran amcasına ihtiyacı olacaktı. Meyhaneye gitti. Bunun için de erkendi ama hazır kimse yokken bir başına bir double rakı

içmek ona iyi gelecekti. Yukarı mahalledeki bu derme çatma meyhaneyi seviyordu. Ahır gibiydi ve öyle kokuyordu. Tam alkolik mekânıydı. Belki hatırlamadığı geçmiş onu buraya çekiyordu.

Annesi Bahçeli Evler'e gelmeden önce ağılda yaşadıklarını söylemişti. Basbayağı ağıldı ama. Babasının alkolik olduğunu, ölünce ve bu mahalleye taşınınca kurtulduklarını söylemişti. Mahmut içinse lanet yeni başlamıştı. Ağılı hatırlamıyordu. Babasını bile hayal meyal hatırlıyordu. Çocukluğuna ilişkin ilk hatırladıkları açlık, çöplük, çamur ve dayaktı. Sonra da buraya gelip böyle evler, böyle insanlar, böyle eşyalar, böyle oğlanlar, böyle kızlar görmüştü. En çok kızlar onu etkilemişti. Eskiden oğlan çocukları vardı herhalde, arada onlarla koşturmuş, çelik çomak oynamış olmalıydı... ama kız çocuğu ya hiç görmemişti ya da böylelerini hiç görmemişti. Erkek gibi kısıcak şortlar giyip ip atlıyorlar, sek sek oynuyorlar, mahallenin oğlanlarıyla kavgaya bile tutuşuyorlardı. Saçları uzun, çeneleri düşüktü. Sanki kolsuz atlet ve donla çıkıyorlardı. Yazın omuzları, yüzleri güneşten yanıyor, burunları çilleniyordu. Annesi, Nurdan Hanım'ın iki küçük çocuğuna bakarken, Mahmut pencereden mütemadiyen kızların hareketlerini büyülenerek izliyordu. Annesi birkaç kere dürtüp oynasın diye dışarı yollamaya çalışmış ama Mahmut utanmıştı.

Zamanla mahallenin oğlan çocuklarının arasına katılmaya alışmış ama kızları izlemekten hiç vazgeçmemişti. Bu oğlan çocukları da arada kızları izliyor ve hatta bazen de birlikte oynuyorlardı. Mahmut sadece bakınmakla yetiniyordu. Onlarla konuşmaktan çok utanıyor, kendini oynarken düşünemiyordu. Ama oğlanlarla duvar dibine çöküp kızlara bakmak zevkliydi. Bazen ayıp şeyler söylüyorlardı, o zaman Mahmut çok gülüyordu.

Sonra büyüdüler. Mahallenin oğlanları aynı kızlara bakmaya ve arada yine daha da ayıp şeyler söylemeye devam ettiler ama Mahmut bunları dinlerken artık o kızlara değil, onların kardeşlerine bakıyordu.

Ergen muhabbetlerinden sıkılınca, Nurdan Hanım'ın oğluyla daha çok vakit geçirmeye başladı. Deniz daha çocuktu ve mahallenin kızlarıyla oynuyordu. Mahalle-sinde yaşıtı olan oğlanlar bazen bunu çocuklarla saklam-baç oynarken görünce dalga geçiyordu. Sırık gibi olması-na rağmen erkek olmadığını, kuşunun kalkmadığını söy-lüyorlardı. Halbuki hiç öyle bir sorunu yoktu.

İşte Devrim, o yalnız ve kafası karışık zamanında cankurtaran gibi gelmiş, içinden geleni yapabileceğini ve bunun hiç de tuhaf olmadığını kanıtlamıştı. Annesiyle ev-lerinde misafirlikteyken sıkılıp "bebeğim de bebeğim" diye tutturunca Mahmut, Nevin Teyze'ye kızıyla eve bir koşu gidip bebeğini alabileceklerini söylemişti. Kızın aca-yip bir yatak odası ve yatağında kendine benzeyen çir-kin bir bebeği vardı. Orada bebekle beraber oynarlarken, Mahmut da Devrim'le oynamış, kız hiç tepki verme-mişti. Mahmut hissettiği heyecana da, bunun bu kadar kolay olmasına da inanamamıştı. Devrim sanki ona garip biri olmadığını kanıtlamıştı. Kız gerçi pek ilgilenmiyordu ama rahatsız da olmuyordu. Gerçi üç-dört oynaşmadan sonra, Mahmut kızın hallerinden rahatsız olmaya başladı. Kızın bebek sayısı giderek artmıştı ve ne zaman buna do-kunmak istese, başka bir bebeğini verip ona dokunmasını söylüyordu. Üstelediğinde buz kesiyordu, gözlerini bile kırpırmıyordu. Yüzüne korku filmlerindeki gibi insanı ürperten bir ifade yerleşiyordu. Tuhaf bir kızdı zaten. Ruh hastası olabilirdi. Uğraşmaya değmezdi.

Ama ya Aslı? Aslı öyle miydi? Onunla hep özel bir ilişkileri olmuştu. Ona ne zaman takılsa gülüyor, eğleniyor, resmen naz yapıyordu. Mahmut ona bayılıyordu.

Tam hayallerindeki gibi bir kızdı. Güzel, işveli, konuşkan... Ama Mahmut onunla ilgili ciddi hisler ve niyetler içindeydi. O yüzden dikkatli davranıyordu. Kendini sevdirmek için uğraşıyor, ona çikolata, dondurma alıyor, hoşuna gidecek şeyler söylüyordu. Zaten annesi de Mahmut'u çok seviyordu. Bazen Mahmut'tan bahçedeki bir ağacı budamasını rica ediyor, karşılığında sadece soğuk limonata değil, para da veriyordu. Ona "oğlum" diye hitap ediyordu. Kendi oğlunun güzel ve markalı kıyafetlerinden veriyordu. Bir gün Aslı'yı alsa ve bu aileye kapağı atsa dünyanın en mutlu insanı olacaktı. Sinan'ın ölümü, karşısına umulmadık bir fırsat çıkarmıştı. Annesi evdeki yas ortamında durmasın diye Aslı'yı sürekli bunlara yol-luyordu. Hem oğlunu, bir nevi evinin direğini kaybetmişti. Mahmut'a kocaman bir yer açılmıştı. Aslı eskisi gibi nazlı, işveli değildi. Bu Mahmut'un hoşuna gitmiyor ama zamanla eski haline döneceğini umut ediyordu. Gerçi bu haliyle de en azından itaatkârdı. Mahmut bütün dürtülerini onun için dizginliyor, ürkütmeden alıştı-ra alıştıra seviyordu onu. Ama istediği kıvama bir türlü gelmiyor ve Mahmut artık kendini tutmakta zorlanıyordu. O kömürlükte ilk kez bu kadar ileri gitmişti. Aslı heyecanına karşılık vermek yerine, giderek korkmuş ve hatta karşı koymuştu. Bu Mahmut'u çok sinirlendirmişti. Sabrı kalmamıştı! Hiçbir şey umurunda değildi. Annesi gelmese sonuna kadar gider mi giderdi...

O gece annesi demediğini bırakmamış, hatta koskoca oğlunu elindeki değnekle dövmüştü. Tek sıkımlık canı vardı ama Mahmut karşı koymamış, bilakis yere kıvrılmış, tortopak olmuş, annesinin sırtını morartmasına izin vermişti. Tuhaftır, iyi gelmişti. O dürtü geldiğinde çok normal gelen şeyi annesinin gözüyle görmeye zorlanınca kendini sapık gibi görmüştü. Zaten annesi de öyle demişti.

Sırf annesini memnun etmek için Aslı'dan vazgeçmişti, hatta o dut yemiş bülbül gibi bakan kızla evlenmişti. Kocalık görevini bile yapmıştı. Allah biliyor ya oğlan çocuğu olsun istemişti. Ama Allah onlara kız vermişti. Gece gündüz namaz kılan annesi düşünmüyor muydu neden? Bir de Allah'ın taksiratına karışmak olmaz deyip duruyordu. Ama habire karışıyordu. Bak işte yine karışıyordu! Hem de üstüne Nurdan Teyze'yi, o komünist Selen'in annesini salıyordu. Hele o Sadık! Mahallenin muhtarını oynuyordu aklınca ama bilmiyor muydu Mahmut onun da Sibel'e uğradığını! Bir de başına ahlak bekçisi kesiliyordu deyyus!

Ama en çok annesine içerliyordu. Hiç demiyordu; "Oğlum da fedakârlık ediyor, düşmüş bir kadını kurtarıyor." Sevaba giriyorsun diyeceğine, yine tutturmuş bir günah gidiyordu. Kız bir de hasta diyordu. E işte hastaydı, aklı zaten uçmuştu, daha ne! Hem belki ona da iyi gelirdi, belki o da Mahmut gibiydi. Bir kendisi mi böyleydi yani? Bu kadar doğal hissettiği bir şey nasıl bu kadar anormal olurdu? Annesi onun neler çektiğini bilmiyordu. Herkes gibi olmak için ağılda yaşamaya razı olduğunu... Kimse anlamıyordu...

Günahsa da günahtı. Yaradan böyle yaratmıştı.

* * *

Asiye kapı çaldığında karşısında Mahmut'u görünce şaşırdı. Ağzı leş gibi içki kokuyordu. Koltukaltına da gazete kâğıdına sarılı bir ufak rakı sıkıştırmıştı. Asiye umursamadı. Gelmesine çok sevinmiş gibi buyur etti. Konuşma başlayınca da suyuna gitti. Anlamak istiyor gibi yaptı. Kadınla ciddi miydi? Sahiden evlenecek miydi? Mahmut, annesinin aklının başına geldiğini görünce sevindi. Ciddiydi. Evlenecekti. Kadına ve çocuklarına sahip çıkacaktı.

Düşündüğü gibi değildi. Korktuğu şey geçmişti. Kadına acıyordu, hasta kızına acıyordu, hem parası, malı mülkü de vardı. Amcası market kâr etmiyor diye devretmeyi düşünüyordu. Hayatları kurtulacaktı. Onlar evlenince, tepenin oradaki villaya taşınacaklardı. Annesini de bu kömürlükte komayacaktı. Sibel'in apartmanları vardı. Onlardan birinde, hatta şimdi yaşadığı zemin katta annesi kalabilirdi. Düzeyaktı, hastaneye yakındı. Annesi için idealdi. Asiye başını salladı. Mahmut sevindi. Getirdiği rakıdan bir tek de annesine koydu. Asiye zamanında kocasının sarhoşken, zorla ağzına dayadığı bu mereti hiç sevmezdi ama oğluyla tokuşturdu ve rakısını ilaç gibi iki yudumda içti. Sonra gitti oğluna sokuldu. Sarıldı, öptü, kokladı. Mahmut da şaşırdı. Enikonu duygulandı, gözleri doldu. "Anam benim," dedi. "Oğlum benim," dedi Asiye.

Mahmut o mutluluk ve huzurla hemencecik uyudu. Asiye uyumadı. Tepede herkesten uzakta yaşayacakları evi düşündü. Çocuklara faydası olacağını bilmesine rağmen annesine o koca villada bir oda bulamamış, bu yaşta hiç bilmediği bir mahallede tek başına bir apartman dairesine tıkmıştı. Usulca kalktı. Yatak odasının köşesindeki döşekleri, yorganları tek tek yere indirdi. Bunların üstünde durduğu boynundaki anahtarla açtı. Sararmış ince bir kâğıda sarılı sararmış gelinliğini alıp yere koydu. Altan kocasının tek yadigârını, av tüfeğini çıkardı.

7

Ceren kasabaya yıllar sonra ilk kez bir kış günü geldiğinde, neden kışları gelmediklerini bir kez daha hatırladı. Yazları, kasabayı bıraktığın gibi buluyordun, her şey

aşağı yukarı aynıymış gibi geliyordu ve bu insana bir huzur veriyordu ama aslında hiç değişmemenin ne kadar ürkütücü olduğunu kışın anlıyordun. Yazın nostaljiye kapılıyordun, kışın kendini 15 yıl önceki bir sayfanın içine hapsedilmiş buluyordun. Hiç değişmemiş dediğin durumlarda bile her şey yaşadığın dünyaya paralel usul usul değişiyordu, zihnin bunu bekliyor, sistemin bu olağan değişimleri kabul ediyor, çaktırmadan hafızaya gönderiyordu. Ancak sivri değişimleri algılıyor, eskiden sende çok yer etmiş bir durum ya da bir mekân tamamen değişmişse iyi ya da kötü bir nostaljiye kapılıyordun. "Aaaa vay be, genç kızlar ve erkekler gizlenmeden sokaklarda birlikte takılmaya başlamışlar," diyordun mesela. Ya da, "İnanmıyorum, Tepe'yi, n'apmışlar. Nerede o tahta sandalyeler, paslı mangallar, ta buradan izleyebildiğimiz açık hava sineması! Gazinoya çevirmişler. Plastik sandalye olmuş mu buraya yani!" diye kızıyordun. Ama bu arada evlerin çehresi de zamana uygun yenileniyor, çarşıdaki dükkânların vitrinleri büyütülüyor, arabalar en son modellerle değişiyor ama tüm bunlar bütünün içinde eriyor, gözü/kalbi yormuyordu.

"Ama işte hiç değişmemesi aslında rahatsızlık veren bir duyguymuş. Kışın gelince onu anladım," diyordu Ceren annesine. Semra Hanım, küçük kızının her geldiğinde kasabaya ilişkin farklı bir duygu ve teori ortaya koymasına alışmıştı. Selen'in solculuğundan çekmişlerdi, bu da böyle eften püften şeylere ciddi zaman harcayan, öylece söyleyip geçmeyen, kafa yoran, anlamaya, anlatmaya çalışan biri olmuştu. Kimseye bir zararı yoktu, çoğu zaman eğlenceli ve hatta ilginçti ama Semra Hanım bazen endişe ediyordu.

Mis gibi işi vardı. Hem bir kıza, hem de Ceren'e uygun bir işti. Müşteri temsilciliği yapıyor, güzel güzel gi-

yiniyor, insanlarla haşır neşir oluyor, istediği kadar teori de geliştiriyordu. Ama şimdi ayrılmaktan bahsediyordu. Müşterilerinin saçma sapan ürünleri için geliştirdikleri saçma sapan öneriler boş gelmeye başlamıştı. Sıradan bir yoğurdu piyasaya süreceğiz diye gece gündüz çalışmak, hiç farkı yokken bir farkı varmış gibi yapmak için bir araya gelip saatlerce beyin fırtınası yapmak artık onun için "işkence"ydi. Ablası mesela ne kadar anlamlı bir iş yapıyordu! Bu işi yapmak, enerjisini, aklını, zamanını buna harcamak, onu artık kendine ve insanlığa karşı neredeyse suçlu hissettiriyordu. Aynen böyle demişti. Semra Hanım içinden bir "off" çekti. Ceren "kış ve kasaba" konulu araştırmasına devam ediyordu.

"Gerçekten zamanda yolculuk gibi. Gerçekten hiçbir şey değişmediğinde, 'Aa ne güzel, her şey aynı!' demiyorsun, 'Aman Allahım, ben burada mı yaşadım? Böyle miydi gerçekten?' diyorsun."

Semra Hanım güldü. "Kızım, aynı yazın kışı değil mi? Bir mevsimde 15 yıl geriye mi gitmişiz yani?"

"Ya anne, dalga geçme. Ne demek istediğimi biliyorsun! Zeliha Teyze, dizleri kafam kadar genişlemiş pazen pijamasının üstüne delik delik bir yün hırka geçirmiş çöp döküyordu. Aşağılamak için söylemiyorum ama bir an, 'Aha, ısınlandım mı?' oldum, yazın penye elbise ve terlikle öyle olmuyor! Yollar desen, yağmurlar yazın yapılan bütün yamaları tekrar deşmiş, her yer çukur, içleri çamur, su... Hem her bacadan nasıl siyah duman çıkıyor. Bir çarşıya gittim geldim, boğazım yandı havanın kirliliğinden. Sokaklarda da bir Allah'ın kulu yok. Cırık kediler, aç köpekler dolanıyor. Ne 15 yılı, sanırsın 15. yüzyıldan kalmış!"

Semra Hanım sardığı sarmadan bir tanesini kızına uzattı. "Al hadi bir tane. Belki bu nostaljik gelir," dedi gülerek. Çocukluğundan beri zeytinyağlı sarmayı pişme-

den, annesi sararken aşırıp yemeği çok severdi. Ama bu sefer biraz zoraki aldı.

“Ne o? Bunu da mı sevmiyorsun artık?”

“Yok, seviyorum da... Bu pirinç çiğ değil mi?”

“İçini pişiriyoruz ya, biraz diri ama yarı pişmiş. Hatırlamıyor musun?”

“Hatırlamaz mıyım? Sadece çiğ pirinç iyi değil ama bu çiğ sayılmaz.”

Semra Hanım gülümsedi. “Daha ne icatlar çıkaracaksın başımıza! Et, tavuk yemiyosun, pirince çiğ diyorsun, kasaba da geri kalmış zaten...”

“Ya anne! Burası benim de evim. Havanın bu kadar pis olması belki de... Hep böyle miydi gerçekten? Güya kaloriferlendi şehir.”

“Kızım, kaç hane kaloriferlendi ki? Hem kalorifer de burada mazot yakıyor. Ama bu koku ucuz kömür kokusu. Seçimler geliyor, belediye dağıttı, hali olan, olmayan herkes aldı.”

“Haa, biz çocukken böyle değildi yani!”

“Değildi tabii kızım. Herkesin bir odada, bir sobası vardı. Ne kadar yakarsın ki? Hem kimi odun yakardı, kimi gaz.. Kömür de simsiyahtı, kaliteliydi. Şimdi gördüm, köşeye yığılmışlar, donuk, tozlu bir şey... Ne varsa içinde...”

“Oh be, rahatladım! Ben de bu havayı soluyarak büyüdük diye endişe etmişim!” dedi Ceren. Keyfi yerine gelmişti. “Anne, versene bir tane daha şu sarmadan. Yine nefis olmuş!”

Annesi sarmayı uzatırken, “Selen'im de bunu çok sever,” diye iç çekti.

“Selen'in Almanyalarda domuz sosisi yiyordur şimdi!”

“Aman, babanın yanında deme ha! Hiç namaz kılmıyorsunuz diye içerliyor zaten, domuz falan yediğinizi duyarsa...”

“Aman, Selen'in zaten sicili kabarık. Domuza vara-

na kadar anarşist oldu, hapse girdi, bir Hristiyanla evlendi, sonra bir de boşandı! Şimdi de vatan hainiyle evli! Üstelik gizlice evlendi. Babam tüm bunları bir domuzla gözünü kırpmadan değişirdi!”

Semra Hanım gülmeye başladı. Bir kere başlayınca kendini tutamadı. Sonra toparladı.

“Vallahi az çektirmediniz, doğru! Ama babana böyle şakalar yapma. O çok da farkında değil, yazık. Patrick’i çok sevmişti. Yanında taşımaktan, herkesle damadım diye tanıştırmaktan çok gururlanıyordu. Belki bir gün ister, Müslümanlığa geçer diye arada işliyordu ama karışmıyordu. O daha çok Selen dinden uzaklaşsın istemiyordu.”

“Selen sanki onun yüzünden uzaklaştı. Ben de uzağım, üstelik nişanlım Türk!”

“Orası öyle.”

“Bu evliliğe peki ne diyor babam? O kadar ani oldu ki, hiç soramadım.”

“Ne desin? İşte Patrick’in aldatma ve başka kadından çocuk olaylarını nasıl bilmediyse, bunun da geçmişini öyle çok bilmiyor.”

“Nasıl bilmez ya! Adam buranın köylüsü, tüm kasaba biliyor. Onu bırak, tüm Türkiye, dünya biliyor. Televizyonlarda ilk geldiğinde haftalarca haber oldu.”

“Eski devrimci olduğunu, darbe sonrası kaçtığını biliyor ama itibarı iade edildi gibi görüyor şimdi. Çok önemli bir damadı olmuş gibi, daha çok şaşkın. Kasabalı da ne düşündü bilmem ama gelip şu saatten sonra bize kötü bir şey söyleyecek değiller.”

“Gizli gizli evlenmesine bile kızmadı mı! Valla bu Selen sizi her şeye alıştırdı! Ben yapsam kıyamet kopar. Düğünü İstanbul’da yapalım dedim diye bile babam beni iki hafta aramadı.”

“Bozuldu canım, bozulmaz mı... Ama ikinci evlilik diye belki de çok ses etmedi. İkinci kez düğünlü dernek-

li evlensin zaten ben de istemem. Ama hiç haberimiz olmadan tanışıp, anlaşp evlenmeleri üzdü tabii adamı. Selen zaten ne zaman burda, ne zaman Iraklarda belli değil, evleniyor, boşanıyor, şimdi bu... Korkuyor biraz onun için. Korkulmayacak gibi de değil. Ama bir yandan da insan, belli ki saygın bir adam sahip çıkacak diye sevi-nebiliyor.”

“İşte diyorum ya, bu Selen hep işini bildi diye! Ben yapsam aile trajedisi olur.”

Annesi güldü. “Haklısın valla. Ama sana daha çok gü-vendiğimizden. Gerçi sen de işle ilgili bir öyle, bir böyle... Daha geçen yıl bayılıyordun, iki yıla direktör olurum di-yordun, n’oldu kızım? İş bulmak kolay mı şu zamanda? Maaşın da iyi. Maşallah bir giydiğini bir daha giymiyor-sun! Selen’e mi özeniyorsun yine? Onun işi çok mu iyi? Sürekli seferî, sürekli bizim yüreğimiz ağzımızda. O yüz-den evliliği de yürümedi, bu kadar ayrı olunca illaki girer başkaları...”

“Niye girermiş! Selen’in hayatına girdi mi? ‘Aynı şey değil, o kadın,’ deme. Belli ki Patrick öyle biriymiş. Bir defa olsa, bir defa olmuş dersin. Öyle de değil ki...”

“Yaaa sorma, nasıl da iyi bir çocuktü. Şaşırdım valla. Hiç beklemezdim. İşte ayrı kültür olunca da böyle şeyler oluyor...”

“Ay anne sen de, Selen de hâlâ adama toz kondurma-yalım diye... Ayrı kültürle alakası yok. Benim kaç tane ya-bancıyla evli arkadaşım var. Patrick böyleydi yahu! Arıza adam işte! Ama neyse. Al işte has bilhas Türk, hem de köyün bağrından kopmuş, geleneksel bir damadınız oldu.”

“Sen bundan da mı hoşlanmadın? Yoksa senin evlili-ğini gölgeledi diye mi?” diye sordu Semra Hanım kızını iyice galeyana getirmek için.

Ceren, evleneceğini duyurduktan bir ay sonra, abla-sının evlendiğini duyurmasından hoşlanmamıştı. Bu öy-

le ani, öyle inanılmaz biriyle, öyle büyük bir sürprizle olmuştu ki, aylarca hakkında konuşulması kaçınılmazdı. Ama kendisinin şovunu çalmalarından ayrı olarak hoşlanmamıştı Yücel'den. Yoksa ablasına bir-iki kapris yapar, sağa sola şakayla karışık şikâyet eder, atlatırdı. Yücel'i sevmiyordu ama ablasının kocalarını sevmemesinin nasıl anlaşıldığını bildiği için de susuyordu. Annesine zaten bir şey söylemez, onu ablasının üstüne salmazdı ama ablasına da söyleyemiyordu. Şu ablasını kıskanma esprisi böyle zamanlarda ciddiyet kazanıyor, kendi bile acaba haset mi ediyorum diye sorguluyordu.

"Yok canım. Benim evlilik yazın zaten, daha çok var. Yücel'i de sevdim, niye sevmiyim. Ama benim için de sürpriz oldu. Hemen Almanya'ya gittiler zaten. Pek tanıyamadım."

"Aman, en çok ona seviniyorum! Biz yıllarca tehlikeli yerlere gitme diye yalvardık, dinletemedik. Doğru düzgün izin bile kullanmadı! Şimdi Yücel, 'Yanımda ol' dedi diye izin almış, gitmiş."

Bu Ceren'in de dikkatini çekmişti ve yine belki başkasının kocası istese olumlu gelecek, başkasının ablası kabul etse destek olacağı bu durum ona Selen ve Yücel'in ilişkisinde kötü bir şeyin işareti gibi gelmişti. Belki de gerçekten haset duyuyordu. Selen ilk kez bir yurtdışı görevini geri çevirmiş, katılacağı konferanslarda kocasının yanında olmak için bir ay izin almıştı.

Ceren bunları düşünürken annesi konuşmasına devam ediyordu: "Valla kocasının dibinde dursun hep, razıyım artık. Yeter ki şu savaş muhabirliği sevdasından kurtulsun." Sonra sessizleşen kızına dönüp "Sen de kızım işten ille de ayrılcam diyorsan ayrıl. Nişanlının maşallah durumu iyi. Ne istiyorsan onu yap. Ama gözünü seviyim ablanınki gibi işlere heves etme. Otur evinde."

Annesi durumu bu şekilde noktaladıktan sonra Ce-

ren kalktı. “Ben biraz daha beldemizin temiz havasını soluyayım madem. Kuzenin dükkânında nostaljik bir kahve içeyim.”

“Yengene uğra asıl. Daha gitmedin. Ayıp.”

“Oraya akşam hep beraber gitsek? Kış geceleri çok uzun burada. Siz de son ses dizi izliyorsunuz, bunalıyorum.”

“Tamam, peki. İstanbullu hanımı eğleyemedik ilkel kasabamızda!” diye dalga geçti annesi. Ceren gidip annesini yanağından öptü. “Aman da aman hemen de etleri kızarırmış, canı yanarmış, gururu incinirmiş...” diye ufak ufak kollarını mıncırdı. “Ay ay” diye kaçmaya çalıştı annesi ama elleri sarmayla meşgul olduğundan bu pek de mümkün olmadı.

Ceren kapıdan çıkmak üzereyken telefon çaldı. Arayan Selen’di.

“Senin ne işin var orada?” dedi kardeşinin sesini duyar duymaz.

“Bunaldım işten, izin aldım. Annemle gelinlik modeli bakıyoruz.”

“Oh, hadi bakalım. Sen işten kıyın kıyın ayrılacaksın böyle, demedi deme.”

“Ya sen?”

“Yok canım. Ben bırakamam. Kırk yılda bir uzun bir izin aldım, o kadar. Ama burada pek çok gazeteciyle tanıştım şu konferans vesilesiyle. Biraz farklı bir şeyler düşünmeye başladım bakalım.”

“Ne gibi farklı? Gitmeyecek misin bir daha Irak’a?”

“Bilmiyorum. Yücel’le konuşuyoruz nasıl bir çözüm bulabiliriz diye. Gelince konuşuruz, şimdi uzun anlatması.”

“Yücel de seni kıyın kıyın ayıracak mesleğinden demedi deme!” dedi Ceren kendini tutamayıp.

“Ay niye öyle bir şey yapmak istesin Ceren?” dedi

Selen gıcık olmuş bir ses tonuyla. Ceren'in Yücel'den de hoşlanmadığını fark etmişti ve bu kez haksızlık ettiğine emindi. Daha da kızıp "Hem koca isteyince itaat edecek biriymişim gibi!" diyerek çıkıştı. Ceren uzatmak istemedi.

"Tamam tamam, yanlış anlama, bırak şimdi kavgayı. Annem bekliyor, hadi öpüyorum," deyip telefonu anne-sine verdi. Hemen çıktı.

Neydi bu kadar canını sıkan kendisi de anlamıyordu. Neyini sevmemişti Yücel'in? Ağır adam denen cins-tenti. Çok zevzek laflar edebilmesine rağmen, varlığının ortama kattığı bir ağırlık vardı. Her konuda uzman, bilir-kişi, karar mercisi olmaya alışık adamlara has, hiç konuş-masa bile ortamı yöneten bir otoritesi vardı. Selen'e şu an fena halde âşıkken, hayranken, ağzının içine bakarken bile Ceren'e göre aslında onu da yönetiyordu.

* * *

Ceren atkısını burnuna bağlayıp mümkün olduğu kadar az nefes almaya çalışarak kuzeni Deniz'in işyerine gitti. Deniz yaş olarak Selen ve Ceren'in arasında olduğu için çocukluk dönemleri denk düşmemiştir. Ceren üniversitede okurken, kasabada geçirdiği mecburi yazlar döneminde, arkadaşsızlıktan ve sıkıntıdan Deniz'in işye-rine uğraya uğraya bayağı kanka olmuşlardı. Deniz'in eşini de çok sevmiş evlerinin, işyerlerinin davetsiz misa-firi olmuştu.

Deniz, Ceren'i tezahüratlarla karşılayıp önce orta şekerli kahve söyledi, sonra da eşine haber verdi. Nuray yan-larına geldiğinde hamile olduğunu gören Ceren sevinç çığlıkları atarak ikisine de sarıldı. Ne zamandır deniyorlar olmuyordu. Demek tüp bebek tedavisi başarılı olmuştu. Normalde eşinin muhasebesini tutan Nuray, vaktinin ço-ğunu evde uzanarak geçiriyordu. Doktor altı aydan sonra

bir şey olmaz demişti ama yine de dikkat ediyorlardı. Ama Ceren'in geldiğini duyunca hemen gelmişti. Zaten apartmanın giriş katı mağazaları, en üst katı da evleriydi.

Bir saat havadan sudan konuştuktan sonra Deniz, "Cahide nasıl?" diye sordu.

"O kim yahu?" dedi Ceren. Deniz güldü.

"Ablan Selen."

"Ne alaka Cahide?"

Deniz, Nuray'a baktı. Nuray biraz utanarak. "Off Deniz..." dedi, sonra Ceren'e dönüp, "Selen Abla'yı ilk gördüğümde, 'Eski zaman güzellerine benziyor. Cahide Sonku gibi asil,' demiştim de, Deniz bayılır ya isim takmaya, ordan Cahide kaldı."

"Ama uymadı mı sen söyle! Tipine de karakterine de..." dedi Deniz.

"Karakteri nasılmış ki Cahide Sonku'nun?" diye sordu Ceren.

"Ne biliyim canım. Ama asortik bir hali vardır ya. Bizim Selen de öyle."

"Asortik ne ya!" diye güldü Ceren.

"Canım demezler mi? Havalı gibi. Öyle de değil de asortik işte. Atmasyon bi laf..."

"Demek Selen asortik ha! Söyliyorum de sevinsin. 'N'aparsam yapıyım kasabadan kopamıyorum, bak eninde sonunda bir köylüye vardım,' diyordu." Deniz ve Nuray güldüler.

"Öyle diil ama," diye itiraz etti sonra Deniz. "O köylünün de ona varabilmesi için önce soylu olması gerekti!"

"Vay, ne büyük iltifat! Bunu kesin söyleyeceğim."

"Söyle canım. Selen'in özelliği, o her yerde Selen'dir. Cahide Sonku'ya da ister hizmetçi rolü ver, ister fahişe, ister züppe, hep vakarlı bir duruşu vardır. Selen de öyle. Faşistlerden dayak yerken de öyleydi, o Fransız aktörüyle yaptıkları düğünde de öyleydi!"

"Aktör!" dedi Ceren kahkaha atarak.

"Değilse de olmalıymış. Beni istese ben evlenirdim valla!"

"Ay Deniz Abi, çok manyaksın sen ya! Demek biz yokken böyle konuşuyorsunuz hakkımızda ha! Bana ne isim takıyor Nuray? Hadi söyle!"

"Yok valla, sana isim takmadı daha."

"Ya ama benim neyim eksik?"

"Eksik değil güzelim, fazla. Sen bizdensin."

"Allah Allah! Niyeymiş o? Ben ilkokuldan sonra İzmir'e gittim, sonra İstanbul. İstanbullu biriyle evlenicem. Nerem kasabalı benim? Ablam lise sona kadar buradaydı. Hem Sarıgöllü Yücel'le evlendi!"

"Güzelim, senin huyun suyun bizden. Yani buradayken bizden. Sen cıva gibi kızsın. Seni nereye koysan olur. Hemen uyarsın."

"Ama Selen her yerde Selen ha?" dedi Ceren. İçinde yine kıskançlığın yükseldiğini hissetti. "Daha bir saat önce annem kasabayı artık beğenmediğimi söylüyordu halbuki."

"Canım, ukalasın o ayrı! Ama iki gün kal, üçüncü gün 'Hadi gari' demeye başlamazsan benim adım Deniz değil!" Ceren güldü. O sırada telefon çaldı. Deniz annesiyle konuşup Ceren'e döndü, "Akşama anneme yemeğe gidiyormuşuz. Yengeme haber vermiş. Siz de Ceren'i alın gelin," dedi.

"Oh be, yaşasın! Yengemin yemeklerini özledim." Ayağa kalktı. "Hadin gari, kalkalım artık, ben acıktım!"

Deniz hesapları kapatıp, şarap alıp öyle geleceğini söyledi. Nuray on dakikalık yolu kömür kokusunu içine çeke çeke yürümesin diye arabayı almaları konusunda ısrar etti. Ceren kaldırımında durmuş, Nuray'ın arabayı garajdan çıkarmasını bekliyordu. Hava karardıkça, sokağa gri bir pus çökmüştü. Ceren paltosunun yakasını bur-

nuna kadar çekti. Birden ürperdi ve arkasına döndü. "Korkma kız," dedi Mahmut, korkması hoşuna gitmiş gibi. "Ne yapıyorsun bu soğukta tek başına?" O sırada garajdan çıkan arabanın farları Mahmut'un yüzüne yansıdı. Mahmut elini gözlerinin üstüne siper edip şöyle bir baktıktan sonra, gördüklerinden hoşlanmamış gibi kafasını sallayıp, Ceren'e de aynı eliyle alaycı bir selam çakıp yürüdü gitti. Nuray yola çıkıp durana kadar Ceren, Mahmut'un arkasından baktı. Yalpalıyordu, koltukaltında gazete kâğıdına sarılı bir şişe vardı. Hâlâ briyantınli saçları beyazlamış, seyrelmişti. Yüzü jiletlenmiş gibi keskin çizgilerle kırışmıştı. Berbat görünüyordu.

* * *

Yemek çok eğlenceli geçmişti. Ceren uzun zamandır kasabada bu kadar güldüğünü hatırlamıyordu. Yemekler muhteşemdi, sohbet keyifliydi. Amcası ve babası benzer bir ticareti birbirlerine hiç benzemez şekilde yapıyorlardı. Enflasyon döneminde amcasının yönteminin daha başarılı olduğu aşikârdı ama hayatları boyunca hep rekabet etmiş iki kardeş için bunu kabul etmek de, olgunluk göstermek de hiçbir zaman mümkün olmamıştı. İkisi de keyifli sohbet etme kisvesi altında laf sokuyor, hava atıyor, nispet yapıyordu. Deniz ikisini de çok iyi tanıdığından onlarla ince ince dalga geçiyordu. Çoğu zaman biri bir şey demeden, o kızlara ve annelere dönüp ne diyeceklerini kısık sesle söylüyor, babası ya da amcası da birebir aynısını söylüyordu. Ceren'in gülmekten gözlerinden yaşlar akıyordu. Annesi ve yengesi birer kadeh şarap içmiş, hemen kafayı bulmuşlardı. Annesi kıkırdıyor, yengesi kakırdıyordu. Nuray'la Ceren kime bakıp güleceklerini şaşırmışlardı. Daha çok gülmek için birbirlerine kaçırdıkları durumları dürtüp dürtüp gösteriyor-

lardı. Annesi arada kendine geliyor, "Adnan geç oldu, gidelim artık," diyor, babası, "İki saniye Semra," diyor, sonra amcası iki saniye istiyor, uzadıkça Nurdan Yenge ikram yapma lüzumu hissedip meyve tabağı hazırlıyor ya da kahvenin üstüne çay koyuyor, yine kalkılmıyordu. Böyle böyle gece yarısını ettiler. Nihayet kalkıp da kapıda münakaşa, kahkaha, teşekkürler, iyi geceler faslı yaparken bodrumda bomba patladı!

Bomba olmalıydı çünkü resmen zemin titremişti. Kadınlar çığlık attı. Deniz koşup bayılacak gibi olan Nuray'ı tuttu, içeri kanepeye taşıdı. Bin defa, "İyi misin?" diye sordu. Nurdan Hanım da kendine gelince hemen gelininin yanına koştu, soğuk bir bardak su getirdi. Bacaklarını havaya dikti. Cerenler de içeri girdi. Nuray'ı güvenceye alınca, bir kanama ya da ağrı olmadığından emin olunca, herkes korkuyla birbirine baktı. İyi de o ses nereden gelmişti?

"Aşağıdan geldi," dedi Ömer Bey.

"Komşular sokağa çıkmış. Buraya bakıyorlar," dedi Deniz. Adnan Bey dışarı çıktı. Sadece o içki içmemişti. Sesin kendilerinden gelmediğini söyledi. Sokaktaki erkekler uzun uzun sesin ne olabileceğini tartıştı. Aslında silah olduğuna herkes emindi ama tüp patlaması gibi teroriler de ortaya atılıyor, içeri girmeye gerek kalmadan birinin dışarı çıkması umuduyla vakit dolduruluyordu. Bir komşu, "Polise haber verelim mi?" diye sordu. İçerideki herkes gayriihtiyari Nurdan Hanım'a baktı. Asiye'ler her zaman ondan sorulmuştu. Nurdan Hanım başını salladı. Tam o sırada aşağıdan bir inleme duyuldu. Nurdan Hanım daha fazla dayanamadı, merdivenlerden aşağı koştu. O koşunca herkes davrandı. Deniz, Ceren'e dönüp, "Ceren lütfen, lütfen Nuray'ın yanında kal!" dedi. Ceren başını salladı. Yere çöküp kanepede uzanan Nuray'ın elini tuttu.

Uzun bir sessizliğin ardından siren sesleri duyuldu. Polis arabasının geldiği sırada bodrumdakiler kan revan içinde dışarıya çıktı. Adnan ve Ömer Beyler kriz geçiren, kendini yerlere atmak isteyen Asiye Hanım'ı koltukaltlarından tutmuş, çekerek çıkarmaya çalışıyorlardı. İki koca adam, minicik kadını zor sürüklüyorlardı. Üstleri kan içindeydi. Komşular, polis arabasının farının aydınlığında onlara baktıklarında, içerde katliam olduğunu düşünebilirlerdi. Asiye Hanım bağıırıyordu: "Amanın amanın, n'aptım ben! Amanın oğlum! Yiğidim! Kendimi de öldürcektim beeeen! Allahım, neden gücümü kestin! Öldürün beni!" Polisleri görünce, bodruma geri kaçmaya çalışmaktan vazgeçip polislerin üstüne atladı: "Oğlum, öldürün beni! Ben oğlumu öldürdüm! Asılana kadar duramam ben! Şimdi öldürün!"

* * *

Asiye Hanım önce hapse, sonra tımarhaneye kapatılmıştı. Hapishanede başını demir parmaklıklara vurarak kendini öldürmeye kalkınca, deli gömleği giydirilip ambulansla Manisa'daki akıl hastanesine yollanmıştı.

Ceren İzmir'den o akşam uçakla İstanbul'a geçecekti. O gün Asiye Teyzesinin doktoruyla konuşmaya gidecek olan Nurdan Yengesi ve Ömer Amcasıyla birlikte gitmekte ısrar etmiş, annesi ne dediyse vazgeçirememişti. Ceren neden ille de gitmek istediğini bilmiyordu ama ilk şok geçtikten sonra, tüm olay, o meraklı ve teorisyen aklını çok kurcalamıştı. Asiye Teyzesinin oğlundan sonra kendini öldürmeye niyetlendiği ama koca tüfek teptiği için arkaya doğru düşüp bayıldığı ortaya çıkmıştı. Aşağı inildiğinde, Asiye Hanım yeni yeni kendine geliyordu, kalabalığı görünce tüfeğe atlamış ama Adnan Bey ondan önce davranmıştı. Bu kez histeriye tutulan kadın, odaya koşup

kendini yatağa atmıştı. O zaman görmüşlerdi Mahmut'u. Domuz kurşunuyla vurulmuştu. Adamın orta yerinde kocaman bir delik vardı. Ortalık kan revan içindeydi. Üstüne kenetlenen Asiye Hanım'ı üç adam zor kaldırmıştı. Bu yüzden hepsi kanlar içinde kalmıştı.

Nurdan Yengesi, Asiye Teyzesinin ruh halinin son zamanlarda çok kötü olduğunu söylüyordu ama Ceren bir cinnet ânında aklını kaybedip cinayet işlediğine ikna olmamıştı. Üç çocuklu zengin dulla evlilik hikâyesi de ilgisini çekmişti. En çok da Asiye Teyzesinin bundan sonra kafayı üşütmesi ve herkesin hayırlı olabileceğine ikna etmeye çalıştığı bu ballı kismete asla razı olmamasıydı ilgisini çeken. Önce kadının kasabada adı çıktı diye sanmıştı. Ne de olsa Asiye Teyzesi dindar bir kadındı. Ama Nurdan Yenge o husustan hiç bahsetmediğini, en çok da bu yüzden bunadığını düşündüğünü söylemişti. "Kadın günah içinde yaşıyor, o çocuğa takmış! Çocuklu olmaz, çocuklu olmaz deyip kendini helak ediyordu! Yok kızım, normal değildi."

"Yine çocuk," diye düşündü Ceren. Mahmut ve çocuk! Kendi çocukluk hatıralarının gölge adamı; Deniz'in çocukluğunun ergen arkadaşı... Bir de kendi çocuğu vardı. Babaannesinde bir sömestr geçiren, baba evine döndüğü gecenin sabahı apar topar annesiyle Antep'e kaçan...

Ayrıca Ceren, bunun bilinçli bir cinayet olduğuna, Asiye Teyze'nin kendini de sonrasında öldürmeye kesin kararlı olduğuna, müdahale edilmese hiç tereddüt etmeden öldüreceğine de emindi. Belli ki oğluna çok düşküdü çünkü bunu yapıp üstüne yaşayabileceğini hayal dahi edemiyordu. Polislere yakarışı hâlâ kulaklarında çınıyordu. Ama buna rağmen oğlunu öldürüyordu. Yo hayır, cinnet, şuur kaybı bir yana, bütün bunlar Ceren'e bilakis çok bilinçli, çok kasıtlı geliyordu. Çok da acıklı... Asiye Teyzesi bir şekilde kendisini çaresiz hissetmiş olmalıydı.

Ama neden? Bu yüzden gitmek istiyordu. Bir cevap bulamasa da, ne kadar delirmiş olduğunu gözleriyle görmesi gerekiyordu.

Ceren, odasına gideceklerini, Nurdan Yengeler doktorla konuşurken onu konuşmaya ikna edeceğini hayal etmişti ama bir hasta bakıcı Asiye Teyzesini tekerlekli sandalyede bahçeye çıkardı. Kimseye bakmıyor, duymuyor gibiydi. Gözünü yere dikmişti. Nurdan Yengesi birkaç kez seslenince kafasını kaldırıp baktı ama o bakışlarda baktığı şeyi gördüğüne dair hiçbir şey yoktu. Nurdan Yengesi bir umut, "Bak Ceren de geldi seni görmeye," dedi ama Asiye Teyzesi hiç umursamadı. Nurdan Yengesi bir tepki versin diye başını eliyle Ceren'e çevirdi ama tanıdığına dair bir işaret göremedi. Hasta bakıcı, "Çok fazla sakinleştirici aldı. Hâlâ da şokta," diye açıklama yaptı pek bir muhabbet beklenmesin diye.

Nurdan Yengesi bir süre tek taraflı olarak Asiye Teyzesiyle laflayıp sonra kocasına döndü. "Ömer, gel biz bir doktoru görelim. Sen burda kal istersen Ceren. Korkmazsın değil mi?"

"Yok canım niye korkayım," dedi Ceren ama Asiye Teyzesinin bu haliyle baş başa kalma düşüncesinden pek de hoşlanmamıştı.

Bahçede nereye baksa ya kendi kendine konuşan, ya karşısında biri varmış gibi bağıra çağıra konuşan, ya bankta oturup ileri geri sallanan, ya yürürken sürekli alnına vuran ya da birbirlerine deli deli gülüp, sarılıp itişen deliler görüyordu. Nedense akıl hastanesi denen yerin bu kadar açıktan deli yeri olmasını pek beklememişti. Bunu beklemek çok klişe, neredeyse karikatürize gelmişti. Buranın klinik depresyonlusu, ağır panik ataklısı, kişilik bozukluğu yaşayanı falan hiç yok muydu? Ruhsal olarak hasta olup kendinde olan kimse yok gibiydi. Herkes delirip gelmiş ya da burada delirmişti.

Şimdilerde artık tımarhane denmiyordu ama burası tam tımarhaneydi. Ceren çoğunun zararsız olduğunu tahmin ediyor ama yine de tedirgin oluyordu. Daha fazla bakmamak için gözünü Asiye Teyzesine çevirdi ve ânında yüreği hopladı. Asiye Teyzesi gözünü dikmiş ona bakıyordu.

Kendine çabucak toparlayıp elini tuttu. “İyi misin Asiye Teyze? Benim ben, Ceren. Hatırladın mı?” Asiye Teyzesi bakmaya devam ediyordu. Ceren umutlandı. Öteki elini de avuçları içine aldı, çömelip karşısına geçti. “Asiye Teyzeciğim, ben Ceren. Semra’nın kızı. Hatırladın mı? Sana ne zaman gelsek, salçalı ekmek isterdim. Çok güzel salça yapardın. Seninkiler bol tuzlu olurdu. Annem az tuz koyar, bir şeye benzemezdi. Bir de taş gibi köy peynirin olurdu. O da çok tuzluydu. Salçalı ekmekle onu yer, yanında da büyük su bardağında üç şekerli çay içerdim! Sonra eve gidince bardak bardak su içerdim, hararetim yine de geçmezdi!”

Gözünün içine bakarak, gülerek konuşuyordu ama Asiye Teyzesi anlayamamış gibi alnını kırıştırmıştı. Ceren hayal kırıklığına uğradı. Gerçekten ya ilaçla tamamen hissizleşmişti ya da tüm aklı uçmuş gitmişti. Neyi, neden yaptığını bilecek durumu gerçekten yoktu.

Sırf lakırdı olsun diye hevesini kaybetmiş bir şekilde devam etti: “Annemlerden gizli salçalı ekmek yemeye Aslı’yla da gelirdik sana...” dedi. Asiye, Aslı adını duyar duymaz irkildi, bu kez görüyor gibi baktı. Ceren devam etti: “Aslı’yı hatırladın mı? O çok oldu gideli ama sizin karşınızda oturlardı. Sen annesi görmeden, Aslı’nın yeni eteğinin kopan düğmesini dikmiştin bir kez! Oynarken düşünce, tekrar çıkarmazlar diye eve gitmeye korkar, sana gelirdik, oksijen sür diye...”

O sırada biraz öteden Nurdan Yengesi seslendi: “Ceren kızım kantinden istediğin bir şey var mı?” Ceren “ha-

yır” anlamında elini ve başını sallarken, Asiye Teyzesi boğuk bir sesle, “Ceren?” dedi.

Ceren’in heyecandan kalp atışları hızlandı. Gülümsemi. “Asiye Teyze, tanıdın nihayet! Kendine geldin! Evet benim, Ceren! Aslı’nın arkadaşı!”

Ama Asiye Teyzesi gülmedi. Ceren’in ellerine yapıştı ve gözlerini kocaman açıp konuşmaktan çok sayıkladı: “Kızım, Aslı’ya söyle! Asiye Teyzen oğlunu öldürmüş de! Aslı’ya söyle, artık korkmasın!”

8

Yol hepi topu üç buçuk saatti ve *business class*’ta seyahat ediyorlardı. Koltuklar rahat, ikramlar zengindi ama Selen hayatının en uzun yolculuğunda gibi hissediyordu. Yücel sürekli konuşuyor, konuşmadığında da ya yiyor, ya içiyor ya da sırnaşıyordu. Selen’i, Berlin’de kolu olan ve Ortadoğu’yla ilgili çalışmalar yapan bir sivil toplum kuruluşuna başvurmaya ikna etmeye çalışıyordu. Konferansta tanışmışlar, Yücel’e göre Selen’den çok etkilenmişlerdi. Bölgedeki deneyimi, özellikle kadınlarla ilgili yazdığı yazılar onu mükemmel bir aday yapıyordu. Selen birkaç kez eleman aradıklarını bile bilmediklerini hatırlattı ama Yücel, “Sen orasını bana bırak,” diyordu. Gazeteciliği bırakmaya hazır olmadığını da söylemişti ama Yücel bırakmasına gerek olmadığını, hâlâ dışarıdan bazı yayınlara yazılar yazabileceğini, gazeteciliğin ille de sıcak muhabirlik olması gerekmediğini anlatmaya çalışıyordu. Ama Selen’in canını sıkan bu değildi. Bununla baş edebirdi. Dinleyebilir, karşı çıkabilir, mantıklı bulabilir, değerlendirebilir, reddede-

bilirdi. Yücel sonuçta sıkboğaz etmiyordu, sohbet ediyordu. Ama o sabah yaşadığı şokun üstüne, şu an bu muhabbeti edebilmesine inanamıyordu Selen. O yüzden işle ilgili her sohbet açtığında, her sokulduğunda, kulağına eğilip, "Seni seviyorum," dediğinde içi şişiyordu. Sonunda dayanamadı:

"Yücel, konuşmayacak mıyız?"

"Güzelim, ben bir saattir konuşuyorum. Ne zaman, 'Hiç susmayacak mısın?' diyecek diye düşünüyordum ama sana yetmedi anlaşılan," dedi gülerek.

"Yücel. Konuşmamak için gevezelik ve zevzeklik ettiğini biliyorum ama böyle yırtamayacağını biliyorsun."

Yücel sustu. Selen cesaretlenip devam etti: "Gerçekten bana bir çocuğunun olduğunu söyleme lüzumunu hiç hissetmedin mi?"

"Güzelim, çok abartıyorsun. Söyledim. İlişkımız yakın değil. Ama görmem icap ediyordu, bu vesileyle sen de tanışırsın dedim."

Selen bir yandan bin tane soru sormak istiyor ama Yücel'in kurduğu her cümleyi o kadar sorunlu buluyordu ki hangi kısmına takılacağını bilemiyor, hiç sormamış, hiç bilmemiş olmayı istiyordu.

"Yahu yakın olsun olmasın, evleneceğin kadına bu bilgiyi vermen gerektiğini nasıl düşünmezsin? Nasıl beni bu kadar emrivaki tanıtırırsın? Eski sevgilinle kahve içmeye gidip oğlunla, oğlunuzla tanışmak nasıl bir duygu haberin var mı? Ya o çocuk için! Ama sen seviyorsun böyle şeyleri değil mi? Böyle insanları ters köşeye yatırmak hoşuna gidiyor."

"Sevgilim, yapma n'olur. Hakaret etme bana. Niye seni ters köşeye yatırmak isteyeyim? Vallahi bilemiyorum. Bazı şeyleri, bazı durumları nasıl konuşacağımı, nasıl yöneteceğimi bilemiyorum. Kendiliğinden olursun istiyorum. Yani zaten seninle çok hızlı oldu her şey."

“Ne olur bana üç ayın hiçbir gününde bunu söyleyecek vakit bulamadım deme.”

“Hayır, demem ama bunu söyleyebileceğim uzunluk üç ay değilmiş demek ki. O konuya girsem uzayacak biliyorum. N’oldu? Neden yakın değilsin? Neden annesinde? Neden Türkçe bilmiyor? Neden gelmiyor? Nasıl hissediyorsun? Baba olmak nasıl? Üzülmüyor musun? Vicdan, suçluluk, şu bu... Yahu istemiyorum bunların hiçbirini. Evet, üç ay seninle gezmeyi, tozmayı, gülmeyi, içmeyi, sevişmeyi, dertsiz tasasız aşk yaşamayı tercih ettim. Benimle ilgili algını etkileyecek hiçbir şey söylemek istemedim.”

Selen derin bir nefes verdi. Biraz yumuşamıştı. En azından konuşuyorlardı.

“Ya Yücel, böyle öğrenince ne hissediyorum sence?”

“Bilmem Selen, ne hissediyorsun?”

“Karman çorman hissediyorum. Bir yandan çok kalpsiz buluyorum seni, hem bana hem ona karşı. Bir yandan çok bencil... Bir yandan üzülüyorum çünkü korkularını, suçluluklarını anlıyorum. Ama bir yandan da orada bir çocuk var ve sen yeni karının keyfi kaçmasın diye, kendi ağzının tadı bozulmasın diye onu yok sayıyorsun. Aşktan olması beni iyi hissettirmeli gibi söylüyorsun bir de bunu. Off, gerçekten sorun çocuğunun olması değil, yakın olmamak da değil. Ama bana kalırsa tüm bu durumla ilgili tavrın çok sakat.”

Yücel sustu. Selen konuştuğu coşuyordu. Devam edecekti ama Yücel otoriter bir tavırla elini kaldırdı. Sakince “Yeter,” dedi. Selen sustu. Sessizlik uzayınca birkaç defa, “İyi misin?” diye sordu ama Yücel cevap vermedi. Selen iyice gerildi. Konuyu açtığı için pişman olmak üzereydi. Nihayet yaklaşık 20 dakika sonra Yücel soğuk bir tonda konuşmaya başladı:

“İyi aile çocuklarıyla hep böyle şeylere tosluyorsun.

Onlar anne olmak, baba olmak, evlat olmak nedir, ne değildir çok iyi biliyor. İyi kötü, sağlıklı bir yuvada büyü-
yünce ne kadar kolay ahkâm kesiliyor.”

“Ama şimdi Yücel...” diye başladı Selen kendini açık-
lamaya çalışmak için ama Yücel sertçe kesti:

“Ya bırak Allah aşkına, yargılıyorsun işte.” Sonra
meydan okur gibi devam etti:

“Bana babalık öğretebilecek bir babam, beni koruyan
bir anam olmadı, tamam mı? Bilmedim. Öğrenemedim.
Sevmediğim bir kadından yanlışlıkla çocuğum olunca de-
nedim ama beceremedim. Sevemedim ya, baba gibi seve-
medim belki de. Ee n’olcak şimdi? Kötü biri mi oldum
birden gözünde? İğrenç, kalpsiz, eksik bir adam mıyım
artık?”

“Tabii ki değilsin. Konuyu çarpıtıyorsun.”

“Hiç de çarpıtmıyorum! Olayın özü bu, sen de ga-
yet iyi biliyorsun!” Yücel sesini yükseltince çarprazların-
da oturan adam döndü baktı. Selen sırtını adama dönüp
Yücel’e fısıltıyla çattı:

“Hayır, olayın özü, senin tüm bunları iyisiyle kötü-
süyle bana daha önce anlatmamış olman.”

“O zaman ne olacaktı? Sence daha farklı bir sohbet
mi olacaktı? Bilakis, o muhteşem geçen üç ayın her gü-
nünde, konuyu farklı şekillerde pişirip pişirip önüme ge-
tirecektin. Bana babalık işleyecektin. Kafan karışacaktı.
Beni anlamaya çalışacaktın, sorgulayacaktın. Bizle ilgili
en önemli şey bu olacaktı. Aynı şimdi olduğu gibi.”

“Ama evlilik, beraberlik böyle bir şey değil mi?
Hem nerden biliyorsun, belki de öyle olmazdı. Anlar-
dım. Şimdi böyle öğrenince daha önemli olmadı mı?
Çünkü bunun içinde saklama, inkâr, travma bir sürü bir
şey var...”

“Al işte! Geldik en nefret ettiğim konulara! İnkâr,
travma! Mutlu aile çocuklarının en sevdiği oyuncaklar.

Bir yandan yaşamamışlar ama diğer yandan bunları anlamak, tespit etmek onların tekelinde.”

“Haksızlık ediyorsun.”

“Ya sen?”

Selen sustu. Yine bir konu daha ekseninden çıkmış, kendini suçlu hissettirmişti. Yücel’e böyle hissettirdiğine üzülmüştü.

“Peki tamam, özür dilerim. Ahkâm kesmek gibi bir niyetim yoktu. Böyle bir şeyle birdenbire karşı karşıya kalınca şoke oldum, üzüldüm sanırım. Abarttım belki biraz.” Yücel’in elini tuttu. Yücel bir dakika daha Selen’e karşılık vermeden camdan dışarı baktıktan sonra yumuşadı. O da Selen’in elini sıktı.

“Tamam, ben de özür dilerim bir tanem. Uzatmayalım. Seni çok seviyorum. Tüm bunlar hep ondan!”

Selen güldü, rahatladı. “Ben de seni çok seviyorum,” dedi. Sonra şefkatle ekledi: “Ama biz artık karıkocayız. Bundan sonra benden bir şey saklamak yok tamam mı?”

“Tamam.”

“Söz mü?”

“Söz.”

Selen başını Yücel’in omzuna koydu. Barışınca birden öyle gevşedi ki, uykusu geldi. Dalmaya doğru tatlı tatlı giderken içinde ufak ufak fokurdamaya başlayan başka şeyler uykusunu kaçırdı. Gözlerinin önüne, aynı babası gibi bakan sekiz yaşındaki oğlan çocuğuyla, çok komikmiş gibi “karım, oğlum” diye tanıştırılırken birbirlerine şaşkınlıkla ve neredeyse utançla baktıkları an geldi. *İyi de bu yaptığı çok tuhaf değil miydi? Bunun doğru düzgün cevabını verdi mi bana? Bunun için özür diledi mi? Gerçekten bir de ben mi özür diledim? Abarttım mı dedim?* Selen kendine inanamaz bir şekilde başını kaldırıp iki yana salladı. Yücel’in elini de bırakınca, Yücel kaygıyla yüzüne baktı. “Tuvalete gidiyorum,” dedi Selen elini pırpırlayarak.

DÖRDÜNCÜ KISIM

10 yıl sonra

Uğur durağa, Adnan Beyleri İzmir'e havalimanına götüreceğini söylemiş, şoför arkadaşları bir günde bir haftalık kazancını çıkaracak diye, o saate kadar arabasına el koyup bunu eve yollamışlardı. Daha yola çıkmalarına iki saat vardı. Eve gitmek istemiyordu. Çarşıda dolanıyor, esnaf arkadaşlara uğruyor, lakırdı ediyordu. Önünden geçerken, "Ayhan Bey'e uğrasam mı, ne zamandır görmedim," diye geçirdi içinden ama vazgeçti. Eskiden uğranmasa, hal hatır sorulmasa bozulan adam, artık geldiği hiç anlaşılmasa memnun olacak gibiydi. Eşi ve kızı, Sinan'dan beri hiç gelmemişlerdi. Uğur, en azından evi toplamaya gelirler diye düşünüyordu ama Handan Hanım'ın o evden terlik bile götürmediğini duymuştu. Gıcır gıcır eşyaları, Ayhan Bey arada gelip gittikçe eskitmeye çalışıyordu. Evi arada havalandırsın, Ayhan Bey gelmeden temizlik yapıp yemek bıraksın diye anahtar bırakılan kadın, Uğur'un karısının komşusuydu. Kimsenin yaşamadığı, panjurların bile çoğu kez açılmadığı bu evle ilgili bu kadar anlatacak şeyi nasıl bulduğuna Uğur gerçekten şaşırıyordu. Ayhan Bey, işi İzmir'de yapabileceğini düşünse ya da dükkânın kazancına ihtiyaç duymasa muhtemelen kapatırdı. Zaten çoğu zaman dükkânda adamı duruyor, Ayhan Bey arada kontrole geliyor, bir hafta kalıp gidiyordu.

Sinan'ın ailesi için kasaba Sinan'la birlikte ölmüştü. Ama artık kasaba için de sanki ölmüşlerdi. Ayhan Bey, ailenin temsili ruhu gibi arada şöyle bir görünüp kayboluyor, kasabalıya 25 yıl önce yaşananları hatırlatıyordu.

Uğur dolanarak daha fazla oyalanamayınca istemeye istemeye kahveye girdi. Kayınpederinin köyünün ağası, aylardır kahveyi işgal ediyordu. Karısı akciğer kanserinden hastanede yatıyor, bu nikotinden kararmış dişleri, kenarları sararmış beyaz pala bıyıklarıyla, tek başına 20 kişiye bedel sigara içiyordu. Uğur sigarayı bırakmıştı. Kahvelerde artık boğuluyor, Avrupa ve Amerika'daki yasakların kasabaya ulaştığını görmeye ömrünün yetmeyeceğini düşünüp hayıflanıyordu. Ağa güya karısı için kasabada kalıyor ama bütün günü kahvede geçiriyordu. Kayınpederinin köyde yaşadığı zamanlara göre bile daha ağaydı. Köyden sürülmek hiç mahcup etmediği gibi, sürgünden kurtarılıp yeniden tahta geçmiş kral misali, haklılığından, mağruriyetinden yanına varılmıyordu. Hatta denebilirdi ki, 2000'li yıllarda o yörenin köylerinde hâlâ ağalık kaldıysa, sadece onun köyünde kalmıştı ve bu sadece bir dönem devrik ağa olduğundandı. Köy ve kasaba sanki hâlâ ağaya yaşatılan utancın, yapılan zulmün kefareтини ödüyordu. "Hep o meczup Yücel yüzünden," diye geçirdi içinden Uğur. "Şu hale bak. Allahın iti, yere göğe konamayan bir profesör oldu, ağa desen her zamankinden daha ağa. Olan yine köylüye oldu."

Kayınpederi ve kayınvalidesi, ağa döndükten sonra da köye dönememişti. Ağa, Yücel'in ana babasını ölene kadar o müstemilatta tutmuş ama kaçanı affetmemişti. Yani Yücel'in sözde kom-kop köyünde, her şeyi paylaşmaya razı olup, dizini kırıp oturanı affetmiş ama gidenin evini dahi talan ettirmişti. Sebep; gidebilen, kaçabilen gelip onu bulmalıydı. Yeri yurdu belliydi. 45 dakika araba mesafesinde Salihli'de abisinin yanına sığınmıştı. Duy-

mayan kalmamıştı. Hadi köyde ekmek derdinden, silah korkusundan kalıp yaşamaya çalışanı anlıyordu ama hali olup, gidecek yeri olup kaçabilen ama ağanın elini öpmeye gelmeyenin, Yücel itiyle bir olup devrim yapan köylüsünden zerre farkı vardı gözünde. Onları kırbaçlatıp köyden atmıştı, bunları kırbaçlatmamış, köye almamıştı. O kadar.

Sürgün yıllarını, devrilişini, abisinin evinde gizli kargâh oluşturmalarını, uygun bir zamanda işgal altındaki köyü kurtarmalarını, Malazgirt seferine çıkmış, kazanmış gibi haftalardır ballandıra ballandıra anlatıyordu. Genelde kasabada hiç vakit geçirmediğinden, millet daha önce sağdan soldan dinlediği bu hikâyeyi, bir de asıl kişiden öğrenelim diye habire soruyor, bunu konuşturuyorlardı.

Uğur, ağanın etrafındaki kalabalığı görünce, "Girmesem mi?" diye düşündü ama ağa seslendi: "Gel bakalım Uğur kardeş! Sana soracağım var." Uğur şaşırdı. Kayınpederinden dolayı Uğur'u da ne zaman görse dik dik bakar, Uğur da zaten karısının ailesine ettiklerinden dolayı adamdan hiç hoşlanmadığından, aynen karşılık verirdi. Uğur isteksizce masaya yaklaştı.

"Sen hâlâ Adnan'a şoförlük yapıyormuşsun."

"Evet, yapıyorum."

"Sana bir iş teklifim var. Bırak onlara kölelik etmeyi, bana çalış. Ondan ve duraktan kazandığın paranın iki katını vereyim."

Uğur şaşırdı. "Yok, sağ olasın. Adnan Bey'in hatırı büyüktür benim için. Satılık değildir."

Bunu duyan kahvedeki adamlar tezahürat yaptı.

"Delikanlı adamsın, bilirim. Ama dur dinle. O kadar değil. Düşündüm de, ananla baban yani kayınbabanlar cezalarını fazlasıyla çekti. Buraya geldiğimden beri herkesten çok duydum, çok dinledim, kayınbaban köyü çok

özlüyormuş, Yücel itiyle kavga edip gitmiş vesaire... Yaşlanıyorum artık, hanım da belli ki gidici... Düşündüm de eski husumetleri bırakmanın vakti geldi de geçiyor. Ananla baban isterse köye gelsin. Evlerini de tamir ettirdik zaten sonra. Gelsinler, yerleşsinler. Başımın üstü..." diye tamamladı. Sigaradan kaynaklı hırıltılı sesi ve alışılmadık yerlere yaptığı vurgularla etkileyiciydi.

Uğur kulaklarına inanamadı. Ne diyeceğini bilemedi. Kayınpederi durup durup, "Beni bari ölünce köyüme gömün," diyordu. Onlar, Uğur bu teklifi kabul etsin isteyecek, etmezse ailesinin sürgününden o mesulmuş gibi olacaktı. Ama Uğur bunun ardındakini de açık bir şekilde görüyordu. Ağa, Yücel'e hâlâ ilk günkü gibi hırz oluyor, onu televizyonlarda saygın bir adammış gibi gördükçe iyice çıldırıyordu. Aklınca Yücel'le evlenen Selen'in anne babasının şoförünü çalarak, Yücel'e dolaylı da olsa çakacaktı. Yücel'in ruhu bile duymayacak ama o kendi küçük dünyasında zafer kazanmış gibi hissedecekti.

Uğur, Selen'in Yücel'le evlenmesinden hiç hoşlanmamış, o gün mezarlıktan dönerken yaptıkları sohbette onu uyarmasına rağmen, bırak arkadaşlık kurmayı gidip evlenmesini neredeyse kendine ihanet gibi almıştı. Ama kindar değildi Uğur. Yıllar içinde unutmuş, gitmişti. Ama unutmadığı bir şey varsa, o da Adnan Bey'e olan saygısı ve sevgisiydi. Kaldı ki hiç sevmediği ağanın zincirleme sigaralarının dumanı altında, köyden kasabaya gidip gelip durmak istemiyordu.

"Sağ olasın. Babamlara bunu bilmek bile yeter ağa. Yetmese de yetmek zorunda. Ben Adnan Bey'i bırakmam. Hem onun oğlu yok. İki kızı da İstanbul'da. Yaşlandılar. Eş, dost, akraba çok ama ben onların eli ayağı gibiyim. Yani kayınbabamla Adnan Babam arasında seçim yap diyorsun. Yapamam ağam. İkisi de öz babam değil ama ikisi de babam."

Uğur da, kasten mi bilinmez, en az ağa kadar teatral konuşmuş, kahvedekilerden yeniden tezahürat almıştı. Hatta kahvenin delisi Musa her zamanki gibi kimsenin yapamayacağı şeye cesaret edip, “Ya bırak Uğur Abi ya! O Yücel’i sikmek istiyo asıl, ama ona varana kadar kimi sikeceğini bilemiyo!” dedi.

Ağa kıpkırmızı oldu ama herkes Musa’nın bozuk ağzına gülmüş gibi yaparak doya doya güldü. Uğur da laf açılınca cesaretlenip sordu:

“Ya ağam, yanlış anlamazsan bir şey soracağım. E sen bu itleri köyden attın, köyü de, itibarını da geri aldın. Hatta senden gayri ağa kalmadı tüm bölgede. Teksin. Ne yapacan Yücel’i hâlâ? O kaybetti. Sen kazandın.”

Musa’nın çıkışı üstüne, Uğur’un söyledikleri ağanın hoşuna gitti.

“Kazandım tabii. Kazanmam mı! O kim? Onun gibi on tane olsa ne yazar! Ama o deyyusun benim avlumda, benim çilingir soframın başına oturmuş, benim rakımı açmış, benim adamlarımı kendi emrine dizmiş, beni de böyle arkadan elleri bağlı karşısında dikeltip, ‘Ya ölürsün, ya gidersin. Seçim senin,’ demesi var ya, bir gün bile aklıma gelmediği olmuyor... Yaptığı her şeyi ödettim, komkop mu her ne boksa kurduğu o komünist kooperatifi dağıttım, adamlarını bezdirdim, anasını babasını ölene kadar kendime köle ettim ama o ite bu dediğini ödete-medim! O çoktan gitmişti. Aynı şeyi kasabada, o da yetmedi Ege’de yapmaya! Yedirirler mi ona koca İzmir’i! Darbe çok geç oldu tabii, bize yetişmedi... Ama ümüğünü sıktılar hepsinin şükürler olsun Yarabbim!”

Ağa, ortada bir o, bir Yücel, bir de darbe varmış ve Türkiye’nin bütün siyaseti üç kişi arasında dönen bir oyunmuş gibi anlatmaya devam ediyordu ki yine Musa atladı:

“N’aptı ki ona darbe? Darbeci generali, yaşı geçmiş

olmasa hapse tıkalılar, bu habire televizyonda konuşuyor. Önüne bir kırmızı halı sermedikleri kaldı.”

Ağanın yine canı sıkıldı.

“Sıkar o generali yargılamak. Boş laf bunlar. Devran döner yine. O Yücel itinin ne mal olduğu gün gelir anlaşılır. N’oldu köydeki arkadaşları? Biz köye girdiğimizde, bilhassa iki adam yolladım, haber versinler, gelsin, el mi yaman bey mi yaman görelim dedim. Hiiiç! Tınmadı bile. Bıraktı köyü de, yoldaşlarını da burada kendi kade-rine. Ege’de farklı mı yaptı sanki? Herkes ya çatışmada öldü, ya idam edildi! O Kürtlerle yattı kalktı, yine de yırttı. Güya ön saflarda savaşmış, yaralanmadı bile de-yus! Herkes pisi pisine idam edilirken, bir bu kaçtı iki arkadaşıyla. O ne pistir, ne sinsidir...”

Ama çocukluğundan belliydi. Benim oğlanları azdırır, bağın yeni dikilen fideleri üstünde tepinirler, sonra iş cezaya gelince böyle dut yemiş bülbül gibi yere bakar, susar, kendini acındırırdı. En has dayağı benim oğlanlar yer, bunun gıkı çıkmazdı. Ben de onlardan bilirdim. Bu zavallı garibi de sürüklediler sanırdım. Meğer oymuş bunları azdıran! Bizim salaklar da bunu korurlarmış. Ta Salihli’de söylediler bana. Bu öyle bir sinsidir, öyle bilir işini! Bak şuraya yazıyorum, o idamdan kurtulma, hapis-ten kaçma, yurtdışı macerası içinde bir tiyatro yoksa ben ağa değilim. Vatan haini, vatan haini dendi, ee n’oldu? Bir PKK’lıya adamın bütün geçmişini sildiler. Güya! Za-ten sileceklerdi de bahane arıyorlardı. PKK’lı kim veril-di, o bile çıkmadı ortaya! Hem bu kendi PKK’lı, öyle bir anlaşma yapsa yaşatırlar mı bunu? Çok pis şeyler var bunun arkasında. Bir gün çıkacak, demedi demeyin... Şimdi ‘Yok, darbeciler kötüymüş’ falan, hep bu tiyat-ro-nun devamı... Adamı akıcaz diye resmen darbeye bok attılar! Kim bilir kimler var ardında. İsrail, Amerika, Be-yaz Saray, siyah saray yok yoktur bak buraya yazıyo-rum... O kırmızı halıları seren de bunlar değil mi zaten?”

“Ee sen böyle devlet gibi adamı nasıl haklıcan ağam?” diye sordu Uğur espriyle karışık. Kötüleyeceğim derken, Yücel’i iyice efsane yapmıştı.

“Devran döner delikanlı. Görürüz! Ama madem diyorsun, Adnan Bey babam gibi diye... O halde babana sahip çık. O adam mayın gibidir. Yıllarca gömüldüğü yerde usul usul yatar, ama üstüne azıcık basıldı mı lav gibi patlar. Kolu, bacağı kopanlar da en yakınındakiler olur. Demedi deme...”

Uğur sustu. Bir yanıyla masal gibi dinliyor, bir yanıyla o da Yücel’den hiç hoşlanmadığı için endişe ediyordu. Adam niye bir türlü hayatlarından çıkamıyordu? En çok buna sinir oluyordu. Almanyalarda otursa umurunda olmayacaktı. Komploymuş, Kürtçüymüş, ajanmış neyse ne... Ama hep arzu ettiğinden daha yakınında oluyordu.

“Olur,” dedi sadece, “dikkat ederim.”

2

Selen Arnavutköy’deki evlerinden erkenden çıkmış, Cihangir’e doğru yürüyordu. Sigarayı bırakmaya çalışıyordu ama sabahın ilk ışıklarında Boğaz’a bakmayı da pek seviyor, her bankta oturup bir tane tütürmek istiyordu. Kendine mola vermek için hedefler seçiyordu. *Ortaköy’de ilk kahveyle bir tane, Beşiktaş İskelesi’ndeki kahvede simit ve çay üstüne bir tane, Kabataş Parkı’nda son bir kahveyle bir tane daha, sonra zaten Ceren’in yanında kolay kolay içmem.* İkinci çocuğuna hamile kardeşiyle rutin yürüyüş programları, oraya kadar tek başına yürüyüş seansları için bir bahaneydi. Yücel uyanmadan sessizce kalkıyor, spor taytını geçiriyor, yüzünü üs-

tünkörü yıkayıp hızla dişini fırçalıyor, saçını bağlarken evden fırlıyordu.

Çalışırken sabahları uyanmak dünyanın en zor şeyi gibi gelirken, çalışıyor gibi yaptığı ama kendini temelde işsiz hissettiği şu iki yıl boyunca sabahları altıda zınk diye uyanıyordu. Eskiden yatağa girdiğinde zihnini boşaltamamışsa uyuyamazdı. Ama bir kez daldı mı öğleye kadar uyur, arada uyansa da tatlı uykuya neredeyse daha büyük bir zevkle kendini bırakırdı. Gelgelelim şimdi kendini bütün gün meşgul edecek bir dolu şey bulup, onların verdiği hissiz yorgunlukla erkenden uyuyor ama olmadık bir saatte gözleri zınk diye açılınca, zihni sanki saatlerdir çalışıyormuş gibi, kalbi sanki tüm uyku boyunca hislerden hislere koşmuş gibi bin bir düşünce ve duyguyla uyanıyordu. Uyku mahmurluğu denen şeyi unutmuştu. Ceren, bu durumu iyi günündeyse yaşlanma uykusu olarak yorumluyor, dert etmek istiyorsa “İşte bunlar hep depresyon,” diyordu. Eskiden gün içinde düşünür, kaygılanır, umutlanırken şimdi sanki günü bunlardan kaçmaya çalışarak geçiriyor, ama geceleri hepsi bilinçaltının derinliklerinde birleşip dışarı fışkırıyordu. Çok acayip rüyalar görüyordu ama bunlar da bu karmaşayı yansıtırcasına, oradan oraya zıplayan yüzlerce tuhaf imgeden ibaretti.

Yücel ise iyi günündeyse bunu Selen’in mesleğiyle ilgili içinden geçtiği güçlkle, tatminsizlikle açıklıyor, yardımcı olmaya çalışıyor; kötü günündeyse kendisiyle mümkün olduğu kadar az vakit geçirmek için icat ettiği bir düzen olduğunu iddia ediyordu. Yücel yeni kitabını hazırlıyor ve genelde gece yarısından sabaha kadar çalışıyor, sonra öğleye kadar uyuyordu. Selen evlendikten bir yıl sonra ücretsiz izin aldığıında bu düzene uymuş, hep düşünüy kurduğu hayata nihayet kavuştuğunu düşünmüştü. Sonuçta o da aslında bir gece kuşuydu. Öğleyin uyanıp aylaklık etmek, çıkıp biraz yürümek, Be-

bek Kahvesi'nde kahvaltı ederken uzun uzun laflamak, akşam için manavdan, kasaptan, balıkçıdan alışveriş yapıp eve yürüyerek dönmek, belki bir film izlemek, iki kadeh şarap içmek, sonra yavaş yavaş birlikte yemek hazırlığına girmek, saati on ettiler mi de çalışma odasının karşılıklı masalarında, arada birbirlerinden fikir alıp vererek sabaha kadar çalışmak dünyanın en güzel tek başına ve çift olarak var olma haliydi. Ama işte hiç de öyle olmamıştı.

* * *

Kabataş'taki son molasından sonra Ceren'i aramış, Tophane'ye inmesini söylemişti. Selen caminin oraya vardığında, köşede bekleyen kardeşine ve yeğenine doğru yürürken içi açıldı. Kardeşini görmek her zaman onda, sakın bir denize ya da bitmeyen yeşile baktığında duyduğun o huzurlu dinginliği hatırlatırdı. Yeğeni ise bu huzura neşe katıyordu. "Ne kadar güzel olduklarının farkındalar mı acaba?" diye düşündü. Sonra kardeşinin sağlık fişkırان hamile yüzüne, altı aylık hamile haliyle kendisinden çok daha şık görünen giyimine, üç tekerli tüy kadar hafif ama yatak kadar rahat, Selen'in bir Almanya ziyaretinde sipariş üstüne iki saat aradığı bebek arabasına, içindeki dünyanın en güzel oğlanının Selen'i görünce kocaman bir gülücükle aydınlanan yüzüne ve coşkuyla çırdığı ellerine baktı. Kesinlikle farkındalardı. Baktığı sahne, bir Hollywood aktrisinin günlük hayatından alınmış görünümü veren ama aslında kurgu olan mükemmel bir dergi fotoğrafı gibiydi.

Kerem'in artan heyecanına daha fazla dayanamayıp koşarak yanına gitti ve onu kucağına alıp havaya kaldırdı. Kerem zevkle kıkırdamaya başladı. Selen bir süre yanaklarını kokladı, boynunu öptü, Kerem hemen sabırsız-

landı, tekrar havaya kaldırılmasını buyurdu. Selen emre derhal uyup Kerem sıkılana kadar onu indirdi kaldırdı.

“Dur dur yeter, bütün kahvaltısını kusacak şimdi,” dedi Ceren gülerek. Selen, Kerem’i yere indirip elinden tuttu. Bir süre birlikte paytak paytak yürüdüler, sonra Kerem caminin önündeki çimlik alandaki güvercinlere koştu. İki kardeş bir süre banka oturup Kerem’in koşturmasını, düşmesini, kalkmasını izlediler.

“Ay Ceren, bunu yemeden nasıl dayanıyorsun anlamıyorum. Benim resmen baktıkça ağzım sulanıyor, sürekli mıncıklamak istiyorum.”

“Sen hep öyle manyaktın!” dedi Ceren gülerek. “Bana da yapardın!”

“Sen hoşlanmazdın. Oğlun senden daha sokulgan.”

“Ay evet, bayılıyor. Seni görünce çıldırıyor, kimseye böyle yapmıyor.”

“Oohh, yerim onu ben... E n’apalım, babamın diyeceği gibi, ‘çocuk ağzının tadını biliyor!’”

Ceren güldü. Kerem, “Ne oluyor orada?” der gibi baktı. Yanlarına koştu. Kendini Selen’in bacaklarına attı. Onun tarafından yavru bir köpek gibi yeterince sevildiğinde, annesine geçip kucağına turmandı ve sarıldı. Artık sakinleşmek istiyordu. Ceren bir süre sarılıp kucağında beşik gibi salladıktan sonra. “Uyku saati geldi. Hadi arabaya yatırıp yürüyelim,” dedi.

Karaköy’e doğru sahilden yürümeye başladılar. İstanbul Modern yeni açılmıştı, Karaköy’ün çehresi ufak ufak değişiyordu. Sahil yolundaki binalar elden geçmeye başlamış, bir-iki mütevazı kafe, sanat galerisi, restoran açılmıştı. Selen ve Ceren Kuledibi’ne, Tünel’e doğru yaptıkları yürüyüşleri artık buraya kaydırmışlardı. Ceren burası da hızla büyüyecek, patlayacak, bütün bu mütevazı bohemlik yerini kazık kafelere, gürültülü meyhanelere, çılgın gece hayatının köşelerde çöp olarak yığıldığı

sabahlara bırakacak diye endişe ediyordu. Selen öyle olacağından emindi. Kardeşinin gittiği, tuttuğu, beğendiği yerlerin hızla kentsel mutenalaştırmaya maruz kalmasını artık kaçınılmaz görüyordu. Selen'e göre, Ceren'in hayattaki rolü aslında trend belirleyicisi olmaktı. Kısa bir süre sonra herkese bulaşacak bir modayı, herkesin favori mekânı haline gelecek bir restoranı, herkesin gezmekten müthiş keyif alacağı bir bölgeyi her zaman ilk Ceren'den duyuyordu. Ceren Cihangir'e taşındığında da, orada henüz sadece bohem sanatçılar, travestiler, eski tarz bir kahvehane ve bir-iki mütevazı kafe vardı. Şimdi eski kahvehanesiyle bile hipster'ın allahı bir mekân olmuştu. Ceren şimdilerde Arnavutköy'e taşınmaktan bahsediyor, Selen Arnavutköy için endişe ediyordu.

Ceren'in bu öncülüğü sadece şehir ve mekânlarla da ilgili değildi. Bir dönem başına psikanaliz uzmanı kesilmiş, Selen'i epey yormuştu. Sonra Selen, her mevzunun her ortamda çocukluğa dayandırılıp analiz edilme alışkanlığına alışmış, kendi bile etkisine ufak ufak girmişti ki Ceren birden Batı tıbbını bıraktı. Homeopati kelimesini ilk ondan duydu. Ufak tefek yoga stüdyoları açılmıştı ama ilk yoga eğitmenliği kursunun sekiz katılımcısından biri Ceren'di. Hayatta yapmak istediği şeyi nihayet bulduğunu söylemiş, çıktığı işinden aldığı tazminat ve kocasının yardımıyla bir yoga stüdyosu açmıştı. Şimdilerde hamileliğinin ileri döneminde olduğu için her gün stüdyoya gidemiyordu ama yetiştirdiği eğitmenlerle bir düzen kurmuştu ve her şey tıkırında işliyordu. Ceren çoğu zaman yabancı eğitmenlerle *workshop* ayarlıyor, onu da çocuğuna bakarken evinden yapabiliyordu. Evine her gün bakıcı geliyordu ama kadın çoğu zaman bakacak çocuk bulamadığından, ev işlerine ve yemek yapmaya yönelmişti. Annesi Ceren'in hayatını çok beğeniyor, Selen'e de hep onu örnek gösteriyor-

du. Selen ne yaparsa yapsın, evin endişe veren kızı olmaktan kurtulamıyordu. Ünlü bir kocası vardı, kendi evlerinde yaşıyorlardı, Selen artık tehlikeli bölgelerde muhabirlik yapmıyor, İstanbul'da evinde oturuyordu, kocasıyla ilişkisi onların bildiği kadarıyla iyiydi. Ama belki Ceren hep daha mükemmeliyi yaptığından ve yaptığı her şeyi müthiş bir güvenle benimsediğinden, Selen onunla kıyasla hep daha kaygan bir zemindeymiş görünümü veriyordu. Oysa Selen'e göre kendi geleceği o kadar belirliydi ki zaman zaman bundan ürküyordu.

* * *

Köprüyü geçip Eminönü'ne vardıklarında, Ceren yorulduğu için bir mola verdiler. Selen adaçayının yanını da sigara yakmamak için kendini zor tuttu. Ceren, yakarsa laf edecekmiş gibi apartta bekliyordu.

"Ne oldu yazı? Yolladın mı?" diye sordu Ceren.

"Hayır, daha yollamadım. Yücel okuyor son bir kez."

"Ay, daha kaç defa okuyacak?"

"Bazı değişiklikler yaptım."

"Üç ay oldu. Adamlar çok geç oldu demesin?"

"Yok ya, bu böyle kitap bölümü gibi, çok uzun bir değerlendirme. Gecikme söz konusu değil. Ama beğenmezlerse, değiştirip bir daha yollayayım diyemezsin. İlk izlenimin iyi olması çok önemli."

"İyi de onlar bunu senden istemedi mi? En azından bakıp beğenmedikleri bir şey olduğunda değiştir diyemezler mi? Editör yok mu orada?"

"Var tabii ki çok bilmiş yoga öğretmeni!" dedi Selen şakayla karışık. Sonra yumuşayarak ekledi:

"Bu işler biraz böyle. Genelde, güvendikleri yazarlarla önceden anlaşma yapıyorlar. Sen daha yazıyı hazırlarken araştırman vs. için para ödüyorlar. Ama ben kıyın

kıyın, 'Bir yazıyım, beğenmezseniz almazsınız,' şeklinde konuştuğum için gayet rahat beğenmeyebilirler."

"Niye öyle dedin ki? Tüm meslek hayatın o bölgede geçti. Bin tane yazı yazdın."

"Güzelim, sonuçta benimkiler ajans haberiymi. Onlara yollamak için yazı seçmeye çalıştığımızda, uygun en fazla beş yazı bulabildik."

"Biz derken, Yücel ve seni kastediyorsun."

"Evet. O da yazık, iş edindi bunu kendine."

"Bu kadar edinmese şimdiye kadar yollamıştın."

Selen dayanamadı, tersledi. "Cerenciğim senin derdin ne? Adam cilt cilt kitaplar yazdı. İstese o dergiye bir yazı yazar ve derhal basarlar. Yani bu konuları benden daha iyi biliyor olmasının ve bana yardımcı olmaya çalışmasının nesi kötü?"

Ceren sustu. Yücel'in bir şekilde destekten çok köstek olduğunu düşünüyor ama bunun Yücel'le mi, Selen'le mi ilgili olduğundan emin olamıyordu. Bildiği bir şey varsa, o da Selen'in Yücel'le geçirdiği yıllar sonunda mesleki güvenini ve cesaretini kaybettiğiydi.

"Hayır sadece sürekli kendini Yücel'le kıyaslarsan elinden bir iş çıkarman zor diye düşünüyorum. Adam, dediğin gibi şu saatten sonra ne yazsa istediği yere bastırabilecek bir konumda. Senin sesin, dilin, tarzın farklı. Ve ben çok seviyorum onu. Daha az akademik, daha canlı! Ama sansasyonel değil. Yazıyı her editlediğinde okudum ve ne bileyim... Yani konunun uzmanı değilim tabii ama giderek daha belli kalıplar içinde, daha tutuk bir şeye dönüşüyor gibi geliyor bana. Yani herkes konunun üstten bakan bir uzmanı gibi yazmak zorunda değil ki. Oysa sen konunun içindeki aktörlerden biri gibi, ilk elden yazıyor gibisin..."

"Ya ama işte yayına göre düşünmek lazım böyle durumlarda. Ben onu çok bilmiyorum. Her yazdığım şeyin

içinde buram buram ben varım. Bazen bu çok doğru değil. Biraz dışarıdan yazmayı öğrenmem gerekiyor. Ama düz ajans haberi kadar dışarıdan ve ruhsuz da olmamalı. Ona uğraşıyorum.”

Ceren bir şey demedi. Kalkıp Sirkeci'den Tahtakale'ye doğru yürüdüler. Ceren her sokağın bir işkoluna ayrıldığı çarşıları gezmek istedi. Meliha Ablası, eve bir iki keskin bıçak almazlarsa yemek yapmamakla tehdit etmişti. Ceren bıçak haricinde iki çiçekli şalvar, altı tane de ince belli çay bardağı aldı. Şalvarın geceleri yatmak için çok rahat olduğunu iddia etti. Selen, bunun kesin ucundan kıyısından moda olmaya başladığını, çok geçmeden tüm İstanbul hatunlarının evde, yatakta bir şekilde seksi görünmeye başlayan şalvarlar giyeceğini düşündü. Kendisine de bir tane aldı. Çay bardakları ise annesi ve babası geliyor diyeydi. Çaydanlığı Meliha Ablası mutfağın üst raflarında unutulmuş kutusundan çıkarıp yıkamıştı ama annesi kupalarla çay içmezdi. Her geldiklerinde alınan çay bardakları da bir sonraki ziyarete kadar anlaşılmaz bir şekilde kırılıyor, evde bir tane bile kalmıyordu. Salata sosu karıştırmak gibi, işlevleri dışında kullanıldıkları için sanki kendilerini hızla imha ediyorlardı.

“Annemler kaçta iniyordu?”

“Akşam altıda. Bu akşam gelmeyeceğinize emin misiniz?”

“Şu bahsettiğim kokteyle gitmemiz gerekiyor. Babam da erkenden yatıyor. Yetişemeyiz. Yarın geliriz artık.”

Annesi ve babası nedense her geldiklerinde Ceren'de kalıyorlardı. Evleri daha büyük olduğundan ve torunlarıyla vakit geçirmek istediklerinden, Selen bu tercihi anlıyor ve ses etmiyordu. Ama bir tarafıyla da Yücel'le kurdukları hayatın ailesine çok da uymadığını, yanlarında rahat edemediklerini düşünüyordu. Bir kere hiç televizyon açılmıyordu. Açılrsa, ev daha küçük olduğundan, ses

her yere gidiyor, Yücel ses etmese de çalışma odasına kapanıyor ve saatlerce çıkmıyordu. Yatma, kalkma, yeme, içme alışkanlıkları hâlâ bir aileden çok öğrenci gibiydi. Selen evlerinde kaldıkları bir defasında anne babasının bir kanepede haddini bilen misafirler gibi oturduklarını, televizyonu açmadıklarını, rahat rahat yayılmadıklarını, annesinin Ceren'in evindeki gibi mutfak kendi alanıymışçasına yeniden düzenleyemediğini görmüş, bu eğreti halleri içini burkmuştu.

Halbuki Ceren ve hayatı çok daha alafrangaydı. Selenlerin evi de, sahip oldukları da annesi ve babası için daha tanıdıktı. Ama işte Ceren'in evindeki *wok*'u görüp "Kızım, bu ne? Nerden buluyorsun bu acayıplıkları?" deyip gülüyor, makinede pişmiş yağsız pilavı yemeği reddedip Ceren'in tüm itirazlarına rağmen tavuk suyuna bir de tereyağ ekleyerek geleneksel pilavını pişirip torununa afiyetle yediriyordu. Gelgelelim Selen'in evindeki has bakır sahanı daha çok yadırgıyor, eline alıp bakıp sessizce yerine koyuyor, teflonu çıkarıyordu. Selen, anne yemeği pişirmesini istediğinde bile bin defa yağın, tuzunu soruyor, Yücel'in nasıl sevdiğini araştırıyordu. Selen bu resmiyetin Yücel'den kaynaklandığını anlıyordu ama onu da bu konuda eleştirecek bir şey bulamıyordu. Yücel, Yücel gibi davranıyordu. Bir yandan kayınpederiyle, kasabanın köylüsü kıvamında, diğer damadının edemeyeceği samimiyette sohbetler ediyor ama payına düşeni yapınca da kendi dünyasına çekiliyor ve oraya izinsiz girilemeyeceğini çok net hissettiriyordu. Bu kadar laubali konuşabilmelerine rağmen, babası Yücel'e, "Oğlum, cuma namazı için beni camiye bırak," bile diyemiyordu. Bir gün pek sohbet bile etmediği, ne konuşacağını bilemediği Tunç'a bunu gayet rahat sorduğunu duyduğunda, Yücel'e evladı ya da evladının eşi tarafından hürmet edilmesi gereken bir büyüymüş gibi davranmadığını fark etmişti.

Selen, Yücel'in bir yandan bu kadar rahatken, bir yandan sınırlarını bu kadar kesin çizebilmesine hayranlıkla karışık bir öfke duymaya başlamıştı. Dışarıya karşı bu tavır iyiydi ama ailesi söz konusu olduğunda, onların bu ev aslında Yücel'in yönetimindeymiş gibi, sadece misafir olmalarına içerliyordu. Yücel'in aile kavramı zayıftı. Ne ailesinden ailelik görmüş ne de Almanya'daki ailemsi oluşuma ailelik etmişti. Bu durum onun herkese eşit saygı ve samimiyette davranmasına yol açmıştı. Selen, bunu değiştiremediği için kendine de bir o kadar kıızıyordu. Yücel tüm hoş sohbetine rağmen sadece Selen'i dünyasına kabul etmiş görünüyordu. Selen bununla ilgili ona hem şefkat besliyor, hem de bazen o fanusta nefessiz kaldığını hissediyordu.

* * *

Selen, Ceren'i dönüş yolunda Sirkeci'de bir esnaf lokantasına götürdü. Uyanmış olan Kerem'i de kucaklarına alıp güzel bir öğle yemeği yediler. Selen sonra Gülhane Parkı'na yürümeyi önerdi. Orada Kerem çimlerde koşabilir, ördeklere ekmek atabilirdi. Ceren, Selen'in eve gitmek istemediğini, dönüşünü mümkün olduğu kadar uzatmak istediğini fark etti. Son haftalarda bütün yürüyüşleri böyle saatler sürüyor, Selen eve gitmek bilmiyordu. Ceren yoruluyor, uykusu geliyor, ama ablasını da bırakmak istemediğinden, bazen onu eve çağırıyor, kendisi kestirirken Kerem'le ilgilenmesini rica ediyordu. Bunu kendisi istiyormuş ya da ihtiyaç duyuyormuş gibi yapıyordu çünkü öteki türlü Selen'in anlayıp rahatsız olacağını biliyordu. Bir de bu çıkmıştı. Eskiden her şeyi gönölünce söylerken, eve gitmek istemiyorsa da, "Ya ben sizle gelicem, hiç eve gitmek istemiyorum," derken şimdi sanki sürekli kendini gizlemeye çalışıyordu.

G lthane Parkı'nda oyalandıktan sonra geri y r me-ye koyuldular. Tophane'ye geldiklerinde Kerem yeniden uykuya dalmıştı. Selen, Kerem'e bazen inanamıyor, d n-yanın en uslu, en mutlu, en bebeğe  zendiren yaratığı olduğunu d ş n yordu. Bazı arkadaşlarının bebekleri gibi hırçın olsa, uyumasa, kolik olsa falan kendi  ocuk-suzluğu ona nimet gibi gelecekti.  yle bir arkadaşı ne zaman ziyaret etseler,  ocuk yapmamakla ne kadar da iyi ettiklerini konuşuyor, bir de bunu kanıtlamak istercesine şaraplarını a ıp azaltmaya  alıştıkları sigaralarını t tt r p salonda sevişiyorlardı. Ama Kerem'e bakınca  ocuk sahibi olamadığına tekrar hayıflanıyordu.

Kararını bundan beş yıl  nce vermişti. Y cel, Selen istese, babalığından emin olamasa da isterdi. Elinden ge-leni de yapardı ama Y cel'in varoluşu, yıllar i inde far-kında bile olmadan Selen'in b t n tercihlerini etkile-mişti. Belki Y cel'in sadece bir kere g rd ğ  oğlunun bakışı aklından gitmediğinden, her Almanya ziyaretinde oğlunu bir kere g ren ama bu konuyu hi  konuşmayan Y cel'in bu buluşmalar sonrasındaki kayıtsızlığı cesareti-ni kırdığından, yuvalarında bir bebek ya da  ocuk hayal edememişti.

* * *

"Ben şurada bir sigara i ip  yle gideyim eve," dedi Selen. Sonra kardeşinin bakışını g r nce ekledi: "Yuh! Altı saattir i miyorum, g r yorsun!"

Ceren g ld . "Tamam tamam haklısın, aslında ben de biraz oturayım. Kerem uyudu, şimdi pusetinden  ı-karmaya kalkarsam uyanır. Hem bug n biraz fazla uyu-yabilir, akşam ge  yatsın ki anneannesiyse, dedesiyle bi-raz vakit ge irsin. Yoksa yedi dedin mi mayışıyor, uykusu gelince de hi   ekilmiyor!"

"Bu mu çekilmiyor! Ya bunun çekilmemesinden n'olur? İki mırın eder, susar," dedi Selen.

"Valla öyle demeyin, korkuyorum. Böyle ilk çocuk kolay oldu diye ikinciye kalkıştın ama ikinci genelde acısını çıkarır diyorlar."

"Aman, hiç sallama. Sen çok mutlu ve huzurlu hamilelikler yaşadın hep. Yoga, meditasyon vs... İkinci de böyle olur."

Selen öyle olur mu olmaz mı bilmiyordu ama kardeşinin buna inandığını bildiği için moral vermeye çalışıyordu.

"E hadi son bir çay içelim madem. Sen sigaranı öteki tarafa üfleyerek içebilirsin, zaten herkes içiyor!"

Selen oturduklarında etrafa baktı ve gülerek, "Görürsün di mi? Hafta içi iş saatlerinde ortalıkta sadece hamileler, çocuklar, yaşlılar, bir de ben varım!" dedi.

"Haksızlık etme. Sen işsiz değilsin, aslına bakarsan ben de değilim!"

"Sen değilsin doğru ama ben işsizden halliceyim..." Ceren bir off çekti.

"Ne oldu?" diye sordu Selen.

"Hiiiç. Canım sigara istedi. Hâlâ yılda bir-iki yokluyor."

"Hep de bana denk geliyor."

"Ee sen özendiriyorsun. Sigara senle çok bütünleşmiş, muhabbetin de hep 'yak bi cigara' dedirtecek cinsten artık."

Selen sustu ama canı sıkıldı. Ceren'in şu sözümona iyi niyetli paylamalarının dozu giderek artmaya başlamıştı. Belki fazla hassasiyet gösteriyordu. Bu sıralar herkesin söylediği her şeye karşı kendini hassaslaşmış hissediyordu ve bu halini hiç sevmiyordu. Bazen, "Eskiden olsa ne yapardım?" diye düşünüyordu. *Güler geçer miydim, yoksa parlar, hemen ağzının payını verir miydim? So-*

runun asıl bunu soruyor olmasında olduğunu da görüyordu. Her şeyi fazla kurcalıyor, hiçbir şeyden emin olamıyordu. Sadece bozuluyordu. Herkese, her şeye çok çabuk bozuluyordu.

Ceren ise yorgundu. Ablasıyla buluşmaları, yürüdükleri yolun ve açık havanın yormasından öte yormaya başlamıştı onu. Sürekli diplomatik olmaya çalışmaktan yoruluyor, arada ağzından bir imanın dökülmesine engel olamıyor, bunu sürdürsün mü, yoksa toparlasın mı bilemiyordu. Böyle bir duygu içindeyken kendisini iyice bitap düşmüş hissediyor, evine gidip kestiremediği için ablasına sinirleniyordu. Belki o dakika öyle hissettiğinden, belki şiş karnıyla tabureye oturduğu için yemek borusuna çıkan mide asidiyle rahatsız olduğundan, belki de hamilelik hormonlarından daha fazla dayanamadı ve beklediğinden çok daha yumuşak ve acıklı bir sesle sordu:

“Abla, sen niye bu kadar mutsuzsun?”

3

Selen irkildi. “Mutlu musun?” diye sorulduğu çok olmuştu ki bu hayatta anlam veremediği soruların başında geliyordu. Çok büyük bir şeydi mutluluk. Bir o kadar da soyuttu. Bir duygudan çok bir kavramdı. Cevabının kişisel değil, felsefi olması daha mantıklıydı. Bazen ona varoluşu sorgulamak kadar dev bir olgu gibi geliyordu kişinin mutluluğunu sorgulamak. Kimse pat diye kimseye “Var olduğunu hissediyor musun?” diye sormuyordu ama “Mutlu musun?” hatta ölçülebilir bir şeymiş gibi “Ne kadar mutlusun?” diye sormak günlük sohbetlerde son derece meşruydu. Selen, duruma göre, “Evet, işimden mem-

nunum, iyi bir evliliğimiz var, Yücel'i seviyorum, her şey yolunda," ya da, "Şu aralar biraz sıkıntılıyım, bilmem nereden bir haber bekliyorum; yeni büro şefini öldürmek istemek haricinde iyiyim; Yücel'in mahkemesi vardı yine, biraz yorulduk artık ama iyiyiz," şeklinde duygusu daha net, ayakları daha yere basan cevaplar veriyordu ama her nasılsa kaçamak yanıt vermiş muamelesi görüyordu.

Oysa şimdi anlıyordu ki, "Mutsuz musun?" sorusu hiç de öyle değildi. Şu olumlu kavram birden ağır bir duyguyu tetikler olmuştu. Üstelik, Ceren "Mutsuz musun"u geçmiş, düpedüz "Neden bu kadar mutsuzsun?" diye sormuştu. Aynı anda hem ilk kez mutsuzluğuyla yüzleşmiş, hem de aslında yıllardır birinin bu soruyu sormasını bekliyormuş gibi hissetmişti. Boğazında düğümlenen hıçkırığı, gözlerinin ardında baskı yapan yaşları konuşmaya başlarsa dizginleyemeyeceğini biliyordu. Hemen bir sigara yaktı. Ceren yere bakıyordu. Bir cevap beklediği yoktu aslında. Bu Selen'in işine geldi. Sigarasını yarıladıktan sonra, "İlahi Ceren! Nerden çıktı bu şimdi?" diye gülerек geçiştirmek zor olmadı. Ama Ceren gözlerini kaldırıp üzüntüyle baktı.

"İlahi Ceren..." dedi buruk bir gülümsemeyle. "Sen ne zaman annemin kelimelerini kullanırsın biliyor musun? Sadece bir role büründüğünde... Ya Ceren n'olur bana psikanaliz, spiritüel analiz ya da neyse şu sıralar sardığın analiz, ondan yapma," diye ekledi bıkkınlıkla.

"Yapmıyorum zaten. Ne alakası var bunun analizle. Bir gözlemimi söylüyorum. Seni tanıyan herkes bunu bilir. Kuzen Deniz bile fark etmiş. Sen asla kasabalı gibi konuşmazsın. Ne kadar kalırsan kal hiçbir kelime sana yapışmaz."

Selen içtenlikle güldü. "Allah Allah! Deniz beni kaç defa görmüş? Gerçekten konuşmalarımın bu kadar sıkı süzgeçten geçirildiğini bilmiyordum."

“Geçirilmiyor zaten,” dedi Ceren. Öfkelenmişti. Artık kaçak oynamak istemiyordu.

“Ya sen ne kadar etkileyici, ne kadar akılda kalıcı olduğunun hiç farkında oldun mu gerçekten merak ediyorum. Aslında farkında olmaman belki seni sen yapan şeylerden biriydi. Normal koşullarda söylemezdim ama artık bilmen gerekiyor. Çünkü siliniyorsun. Seni sen yapan her şey siliniyor!” Ve birden ağlamaya başladı. Hemen çantasından mendil çıkarıp kendini durdurmaya çalıştı. Bir yandan da açıklamaya girişti: “Çok pardon. Gerçekten o kadar fena bir şey olduğundan değil. Niye böyle oldum bilmiyorum.” Gülmeye çalıştı. “Şu hormonlar beni oradan oraya savuruyor. Ağladığım şeyleri duysan inanamazsın. Yazık Tunç gıkını çıkarmaya korkuyor!”

Selen oralı olmadı. “Yücel’le mi ilgili olduğunu düşünüyorsun?” diye sordu sakince. Ceren susunca ısrar etti. “Ceren lütfen açık konuş. Ne zamandır ağzından dökülmeyi bekleyen laflar var biliyorum.” Sonra cesaretlendirmek için sevecenlikle ekledi: “Belki küçük bir meditasyon gurusu oldun ama diplomatik olmayı hiç öğrenemedin. Bastırdıkça, alakasız durumlarda pırtlıyor ve inan böylesi benim için daha kırıcı oluyor.”

“Yücel’e diyecek bir lafım yok. O bilerek seni manipüle ediyor ya da güya desteklemeye çalışırken eziyor demiyorum...”

“Ama öyle yapıyor diyorsun.”

“Yani bir bak abla duruma: Evlendin. Irak’a bir daha gitmedin. Pat diye! Sonra ofiste kalmak seni açmadı, bir yıl izin aldın. O sırada dışardan başka yerlere yazmaya çalıştın, kimi basıldı, kimi basılmadı ama bir şekilde bu tahmin ettiğin kadar canını sıkmadı çünkü o bir yıl boyunca, Yücel karşında oturduğu çalışma masasından seni bir gazeteci-yazar olarak tekrar eğitmeye soyundu. Eminim çok şey öğrenmişsindir ama ya kaybettiklerin?”

“Ne kaybettim?”

“Kendine güvenini.”

Selen cevap vermedi. Gözleri doldu. Ceren nihayet konuşuyor ve dinleniyor olmanın coşkusuyla ablasında yarattığı duyguyu fark etmeden devam etti:

“Sonra nedense bir STK sevdası çıktı. Yücel sana oraları yakıştırdı, güçlü bağlantıları vardı falan filan... Bir yılın sonunda eski işinde yerin hazır olmasına rağmen ve hatta istersen yeniden dış görevlere gönderilecek olmana rağmen ilişigini kestin, STK'ya girdin. Ok, o an için muhteşem bir çözüm gibiydi. İkiniz de yarı Almanya'da, yarı burada, hiç ayrı kalmanıza gerek yok vs... Ama ne oldu? Sen o işi aslında hiç sevmedin! Hep gazeteciliği, yazmayı özledin, sahada olmayı özledin! Ama bunları siktir et. Denersin, olmaz, yanılırsın, çıkar-sın. Ben kaç defa yaptım. Ama bana en çok ne dokundu biliyor musun?”

Hıçkıracakmış gibi birden sustu. Dudağını ısırıldı. Selen cesaretlendirmek için uzanıp elini tuttu.

“‘Bu STK işi bana olmadı,’ diyemedin...” dedi Ceren çatallaşan bir sesle. “O zaman seni kaybettiğimi anladım.” Selen elini çekti. İkisi de uzun bir süre sustular. Selen bir sigara daha yaktı. Ceren kendini toplayınca devam etti:

“Bunu kendine bir başarısızlık olarak yazdın ve bu başarısızlığın altında ezildin. Halbuki sadece sevmedin abla, sevmedin! Yetersiz değildin, işi kıvıramamış değildin! Ama işte o sırada ne olmuşsa olmuştu. Bunu şıp diye anlayacak, üstüne böyle gereksiz yükler bindirmeyecek, meydan okuyacak, ağzı dolu dolu, ‘Ben bu işten nefret ettim, çıkıyorum!’ diyecek Selen, küçüldü, ufaldı, kendini suçladı, bir dolu özürler diledi. Yücel'den de! Ne alaka gerçekten? O işten ‘Yeter!’ diyerek çıkmalıydın. Mahcup olarak değil...”

Ceren'in sesi yükselince Kerem yattığı yerde kıpırdanmaya başladı. Selen eliyle Ceren'e "yavaş" işareti yaptı, sonra puseti sallamaya başladı. Kerem'in sesi kesildi, tekrar uykuya daldı. Ceren sesini alçaltarak devam etti:

"Yani şimdi şu yazıya da ondan kızıyorum. Abla, bu bağlantıyı sen kurdun. Amerika'ya belki Yücel için gittiniz ama o konferansta o adamla sen tanıştın, sen konuştun, sen öneri sundun, sen kabul edildin, o yazıyı sen yazdın, o yazdıklarını sen yaşadın, sen araştırdın, o röportajları sen yaptın. Allah aşkına, Yücel bunun neresinde? Neden bu kadar söz sahibi? Bu senin işin. Bu senin en iyi yaptığın iş. Yücel pek çok şeyi daha iyi yapıyor olabilir ama bunu değil. O ne yapsa basılacak olabilir ama bu, bunu daha iyi yazacağından değil. Bunu daha iyi yazacak olan sensin ve tek kriterin senin beğenmen olmalı."

Selen bu sefer elini "yeter" anlamında kaldırdı. Sakinleşmek için bir süre sadece Kerem'i seyretti. Neden sonra, "Tüm bu söylediklerin doğruysa bile burada bütün problem bende. Yücel sonuçta bana destek olmaya çalışmaktan başka bir şey yapmadı," dedi yenik bir sesle. Ceren'in işte o an tepesini attıran şey, o yenik ses tonu oldu. Meydan okumak yerine, yine mahcup olup iyice kuytulara kaçacağını hissettiren o ezik ses tonu...

"Yücel'in içsel dürtüleri, hazımsızlıkları, egoları nedir, ne değildir bilmiyorum abla, ama bunların sana destek olmadığı çok açık."

"Yani beni değil, onu suçluyorsun aslında! İşte bunu bildiğim için söylediklerini tarafsız dinleyemiyorum. Olay hep benim kocalarımla yaşadığın husumette bitiyor."

Ceren ayağa fırladı.

"Ya ben manyak mıyım kocalarına takayım! Gerçekten seni kıskandım, sana hayrandım diye hayatındaki adamlara bok atmaya çalıştığımı mı düşünüyorsun? Ben o kadar paçoz biri miyim gerçekten! Öyle olsam, gidip

gidip arıza adamlar bulduğun için sevinir, seni mutsuz gördüğüm için ağlamazdım!"

"Arıza adamlar!" diye güldü Selen. Ceren tekrar oturdu, derin bir nefes verdi. Kerem sesler yükselince bu kez uyandı. Ceren otomatikleşmiş bir şekilde oğlunu kucağına aldı. Pusetin altındaki çantadan su dolu biberonu çıkardı, eline verdi. Bir yandan da konuşmaya devam ediyordu. Uyanınca gülücüklerle karşılanmaya alışmış olan Kerem, şaşkınlıkla bir annesine, bir teyzesine baktı. Bulaşmaması gereken bir husus olduğunu hissetmiş gibi ilgisini biberonuna yöneltti.

"Arıza tabii. Ve senin işin gücün onları aklamaya çalışmak. Patrick'e sana davranışı için bir gün olsun, 'Siktirsin gitsin,' diyemedin. Senin canını acıttığı için onun daha çok canı acımış gibi elinde olsa tekrar koynuna alacaktın. Allaha tan özünde bir yerlerde sağlıklı bir insansın da sistemin kabul etmiyor, yoksa sonuna kadar direniyorsun kabul ettirmek için. Ama bu senin şefkat sandığının şey var ya, kucakladığın, sarmaladığın, affettiğin, onların hepsi senin egon! Sana kötü bir şey yapılmış olabileceğini kabul edemiyorsun!"

"Ya bak, buraya gelince hep beni kaybettiğini biliyorsun. Kendimi Selen değil, bir vaka gibi hissediyorum."

"Vaka olma o zaman. Selen ol! Ben de onu diyorum."

"Hayatımdaki her sorun için yakınımıdaki adamları suçlayamam."

"Sadece suçlaman gerektiği kadar suçla, kendini koru yeter!"

"Yücel'in nesinden koruyayım kendimi? Bana ne yapıyor gerçekten? Kendime güvenimi baltaladıysa bu benim sorunum. Adam beni dövmedi ya!"

"Ya abla, kaç defa tanık oldum. Gözü hep üstünde. Onun için sadece sen varsın, hepimiz dekoruz. Sen iyi, hoş, güzel, komik, etkileyici bir şey söyle diye gözünün

içine bakıyor. Hoşuna giderse büyük iltifat, gitmezse bakışlarını kaçırıyor.”

“Eee? Bunun nesi kötü. Gitmese de mi onaylasın?”

“Yahu o senin anan değil, baban değil. Hayatında sürekli bir karar mercisi, bir onay merkezi gibi. Eski babaların oğulları için bir hayat kurgulaması gibi, senin için kendi konforuna uygun bir hayat kurguluyor ve seni içine yerleştirmeye çalışıyor, sen de bunun içinde mutlu olmadıkça kendini suçluyorsun.”

“Kendi oğluna yapmadığını bana mı yapıyor yani?”

“Hiç bilmiyorum. Orası zaten apayrı bir hikâye. Psikanaliz yapan sensin burada, ben değilim.” Sustular. Ceren, kucağında sıkılan Kerem’i çimlere oturttu. Pusetin altındaki çantadan bu kez araba, kamyon ve buldozer çıktı. Kerem heyecanla oyuncaklarına atıldı. Bir yandan da kendi kendine konuşuyordu. Ceren tekrar yerine oturduğunda biraz toparlamak istedi:

“Abla, Yücel bence hem etkileyici hem de ürkütücü biri. Ben seni suçlamıyorum. Yine de çok iyi idare ettiğini düşünüyorum. Ben gerçekten salağa dönerdim. Bazen gerçekten ablam aslında ne kadar güçlü diyorum.”

“Bunu sırf bana şimdi kendimi iyi hissettirmek için söylüyorsun. Aslında sen hiç katlanmazdın, onu demek istiyorsun.”

“Vallahi değil. Onun içinde olunca ne olacağını kimse bilemez. Dışardan konuşmak kolay. Ama insanları çok rahat yönetiyor, buna alışmış. Sadece artık buna izin verme. Verdikçe güçsüzleşiyorsun ve güçsüzleştikçe mutsuz oluyorsun diyorum, o kadar.”

“Çok az şey diyormuşsun maşallah! Ne yapıyım peki?”

Ceren sorudaki kinayeye hiç takılmadan hemen cevap verdi:

“Bir kere öncelikle o yazıyı hemen yolla, kendi bil-

diğın gibi. Sonra da onu meslek hayatının tamamen dı-
şında tut.”

“Ama yani, ben de onun bakış açısına ihtiyaç duyuyorum. O da benim. Bu karşılıklı.”

“Hiç de karşılıklı değil. O seninkini dış ve daha az yetkin bir göz nasıl görüyor gibi bir merakla dinliyor, ona göre daha anlaşılır olsun diye bir-iki yeriyle oynuyor. Sen onun için bir kamuoyu anketi gibisin, bana veya Tunç’a bazen pasajlar yollayıp fikrimizi almasından çok da farklı değil.”

Selen utanarak yere baktı. Yücel gerçekten düşünce-lerine saygı duyduğundan ya da önemsedüğinden değil, bazen Ceren ve Tunç gibiler nasıl görüyor acaba diye bir merakla onlara bölümler yollar, onun için çok önemliymiş gibi fikirlerini sorardı. Demek ki anlamışlardı.

Ceren devam etti:

“Ama sen ona bilirkişiymiş gibi okutuyorsun. Aslında karar verici bir editör gibi. Aranızdaki bu işbirliği hiç de senin sandığın gibi eşit değil. Yücel sana kendi dengi gibi yaklaşıyor. Kimseye öyle yaklaşıyor. Hele konu siyasetse.”

“Ya Ceren devrimci, solcu, Kürtçü bir adamdan bahsediyorsun. Hayatını eşitliğe adanmış bir adamdan söz ediyorsun.”

“Eee, n’olmuş? Bu onu ille de iyi bir adam yapmaz. İyi bir koca, baba, eş, sevgili, her neyse... Sen devrimcilikle ilgili hep çok naif ve romantik oldun. Ama sizin devrimci jenerasyonun adamlarının, bizim neslin kızları için kâbus olduğunu biliyor musun? İstisnasız hepsi, iş genel hak hukuktan çıkıp özel hayata, kadın-erkek eşitliğine gelince maço ve seksist. Söylesen asla kabul etmezler. Seni de salağa çevirip kendinden şüphe ettirirler.”

“Yücel maço ve seksist mi yani?” Ceren hayretle kaha-kaha attı. Ama bu cepheye hiç girmemeye karar verdi.

"Abla, tamam bunları geçelim. Yücel'le ilgili asıl söylemek istediğim, aslında bu ilişkide güçlü olan sensin, senin ne kadar etkileyici, aydınlık, bağımsız ruhlu olduğunu bilen, gören o. Sana ihtiyaç duyan o. Belki de bu yüzden bilerek ya da bilmeyerek seni dizginlemeye, ona sürekli ihtiyaç duyacağın, neredeyse onsuz adım atmayacağın bir yerde tutmaya çalışıyor. Ve işin kötüsü, bunu başardığında sonucundan hoşnut olmayan ilk kişi de yine o!"

"Ha, beni maymuna çevirip bir de beğenmiyor yani?"

"Sen dalga geç. Neden eve gidemiyorsun? Neden onunla mümkün olduğunca az vakit geçirmek için bütün gün anlamsızca oradan oraya koşturuyorsun? Seni açık açık eleştirmeye başlamadıysa Kerem benim çocuğum değil!"

Kerem adını duyunca başını kaldırıp baktı. Ceren, "Hiç olur mu öyle şey anneciğim, öyle lafın gelişi," dedi gülümseyerek. Uzanıp boynunu gıdıkladı. "Ne saçma laflar ediyor senin bu annen!" dedi Selen de Kerem'in yanına çimlere çöküp. Konuyu artık kapatmak istiyordu çünkü son söylediği canını iyice sıkılmıştı.

Haklıydı. Yücel saçını sürekli topluyor olmasından hiç makyaj yapmamasına, makalesinde problemlili olan bölümü hâlâ hakkıyla kotaramamış olmasından dinlediği müziğe, okuduğu fantastik kitaplara, siyasi durumlarla ilgili yaptığı yorumlara karşı daha eleştirel, geçiştirici ya da alaycı olmuştu. Selen bunun kendi uzaklaşmasına karşı bir tepki olduğunu düşünmüştü. Çünkü ne zaman bir tavrına alınsa ve bunu dile getirirse Yücel durumu Selen'e çeviriyor, sonra Selen'in Yücel'e bilmem ne zamanki bilmem ne tavrıyla ilgili konuşmaya başlıyorlar ve bunların sonucunda, Selen çoğu zaman hatalı tavırlarıyla ilgili bir sürü açıklama yapıp kendini özür dilerken buluyordu. Sonra Yücel de özür diliyordu. Ancak iki gün geçmeden

ilişkileri eski ritmine dönüyor, bir noktada tekrar patlayana kadar su tekrar ufak ufak ısınmaya başlıyordu.

Önlerinden reproduksiyon fotoğraf ve resim satan bir adam geçti. Arabasındaki resimlerin ilk sırasında muz aktivisti Sinan vardı. Boğaz'da vapurda çekilmiş o meşhur yakışıklı fotoğrafı. Resmin etrafı yarı soyulmuş muzlarla çevrelenmişti. Selen birden 25 yıl geriye gitti. Büyülenmiş gibi kalkıp adamı durdurdu. Afiş tam da o zaman yapıldığı gibiydi. Sepyayla belki biraz daha eskimiş görüntüsü verilmiş, bitmiş bir dönemi ifade ettiği vurgulanmıştı. Selen hızlıca cebinden para çıkarıp verdi, üstünü bile beklemeden, masaya geçti, resmi pusete dayayıp ağlamaya başladı. Bu kez o açıklamalar yapmaya girişti. "Neden ağlıyorum bilmiyorum. Senin dediklerinle ilgisi yok. Ben hamile de değilim ama... Şu foto ve bunu şu an burada görmek nedense beni altüst etti."

Ceren'in sesi çıkmayınca başını kaldırıp baktı. O da ağlıyordu. Selen hıçkırıkları arasından güldü:

"Salak sen, niye ağlıyorsun? Ben ağlıyorum diye mi? Gerçekten şu hormonlar fenaymış."

"Hayır, seninle aynı sebepten ağlıyorum."

Kerem arabalarını bırakıp yanlarına geldi. Onları öyle görünce önce bir kaşları çatıldı ama sonra muzlarla çevrili resim ilgisini çekti. Parmağıyla muzları işaret edip annesine ve teyzesine heyecanla baktı. "Evet, muz," dedi Ceren. "Muu muu," dedi Kerem ve "muu"lara dokunmaya gitti.

"Bazen her şeyin Sinan'ın ölümüyle bittiğini düşünüyorum, bazen de o zaman başladığını," dedi Selen.

"İkisi de doğru olabilir," dedi Ceren sümkürürken.

"Bazen de niye bu kadar önemli olması gerektiğini anlayamıyorum."

"Benim için önemli çünkü hayatımdaki ilk kayıptı.

Yani o yaşıta, o siyasi ortamda her an birinin, özellikle senin, başına bir şey gelebileceğini biliyorsun ama buna rağmen yakınındaki birinin ölmesini anlayamıyorsun. Varken birden yok oluyor. Benim için büyük bir travmaydı bu. Çocuk olduğum için hem milat gibi bir etkisi oldu ama hem de sanırım daha kolay atlattım. Seninki daha karışık.”

Selen güldü.

“Benim her şeyim daha karışık! Sanırım en çok bilinmezlik, anlamlandıramamazlık sarstı beni. Yani o zamanlar her şey daha şiddetli ama daha netti. Şu dönemin griliği belki o yüzden bana hiç olmuyor. Hem özel hayatımda, hem mesleki hayatımda, hem de dünyada... Sanki belli sebeplerin belli sonuçlar doğurduğu, herkesin renginin, duruşunun belli olduğu, savrulsan da ayaklarının yere bastığı, her şeyin bir anlamının olduğunu düşündüğün bir ortamda, anlamsızca ölerек beni bir limboya fırlattı ve o günden beri de o gri alandan çıkamadım!”

“Sen hep suçlu hissettin bu ölümle ilgili.”

“Evet. Yani suçum olduğundan değil, hak etmediğinden.”

Bu defa Ceren güldü.

“Ne oldu?” diye sordu Selen.

“Bir laf edicem ama analiz diyeceksin diye korkuyorum.”

“Ya et artık, etmediğin laf kaldı mı ki senden kaç yaş büyük ablana!”

“Sen de hak etmediğin ilişkiler, durumlar içinde savrularak hâlâ bununla ödeşmeye mi çalışıyorsun diye soracaktım,” dedi Ceren sevimli olmaya çalışarak.

Selen gülümsedi.

“Sürekli insanların arızalarını sevmeye, anlamaya, aklamaya çalışıyorsun. Bir yandan da bu arızaların seni yaralamasına izin veriyorsun. Sinan’a yapmadığını, yapmayı reddettiğini onlara yapıyorsun.”

Selen bu kez sesli güldü.

“Vayyy Ceren Hanım! Kendini aşırıyorsun! Ben olmasam böyle olacak mıydın sence?”

“Hayır! Asla! Hepsi senin suçun!” dedi Ceren gülerek. Sonra biraz da çekinerek ekledi:

“Abla, kıskançlık işin geyiği gerçekten. Ama ben sana hep çok hayran oldum! Yaptıkların, seçtiklerin yüzünden değil. Giyimin, kuşamın yüzünden hele hiç değil! Ama ne yaparsan yap hep bir asaletle yaptığını düşündüm. Kırılğan olduğunda da, vahşi olduğunda da...”

Allahtan Kerem o saniye “muu muu” diye tutturmaya başladı. Çünkü Selen yeniden ağlamamak için kendini zor tutuyordu. “Ay meyve saatin geldi tabii senin. Kurulmuş oyuncak seni! O muzlar da yenmiyor değil mi?” diyerek Kerem’e doğru uzandı. Ama Kerem yüz vermedi. Mızıklanarak annesine yapıştı. Ceren, “Fazla bile dayandı,” dedi Kerem’i direnmesine rağmen pusetine yerleştirirken. Alelacele ablasıyla vedalaşıp eve doğru yürümeye başladı. Selen, karşıya geçip Cihangir’e çıkan yolu tırmanmalarını izledi. Ceren’in ağzı kıpırdıyordu. Sakinleşsin diye oğluna şarkı söylüyor olmalıydı.

4

Selen uzun bir süre aldığı resme baktı. “Yücel’in de çok hoşuna gidecek,” diye düşündü. Sonra emin olamadı. Gidecek miydi gerçekten? Eskiden yaptığı bir şeyi onaylamak için fırsat kollayan adam, şimdi sanki bilakis hevesini kaçırarak bir laf söyleyecek yer arar gibi davranıyordu.

Ceren’in söylediklerini düşündü. Yücel ya da kendisiyle ilgili eleştirileriyle baş edebilirdi. Belki Yücel’le iliş-

kisine bakmayı uzun bir süre daha reddedebilir, kendini suçladığı bir mutsuzluk içinde uzun bir süre daha yuvarlanabilir, ikisi için de bir sürü mazeret bulabilirdi. Ona zamanın çoktan gelmiş de geçiyor olduğunu gösteren şey, Ceren'in gözlerinde artık göremediği hayranlık ve onun yerine geçen utançla karışık acıma ifadesiydi.

Ortaköy'e kadar yürüdü. Saat altı olmuştu. Önce paniğe kapıldı. Kokteyle gitmeleri için yarım saat sonra çıkmaları gerekecekti. Duşu bırak, giyinmeye süslenmeye bile vakti kalmamıştı. Yücel eskiden bayıldığı özensiz giyiminden artık hoşlanmıyor, ne kadar güzel bir kadın olduğunu örtmeye çalıştığını düşünüyordu. Bunu hatırlayınca birden tepesi attı. *Neden benimle ilgili her şey bir soruna tekabül etmek zorunda! Neden sadece giyinmeyi bilmiyor ve önemsemiyor olamam! Neden eskisi gibi, "Kadınların aklını güzel görünmekle bozduğu bu çağda, bu doğallığım benimle ilgili hayranlık verici bir özellik" olamıyor artık? Ve neden onun tuhaflıkları onunla ilgili önemli bir bilgi olmuyor da, ya ben abartmış oluyorum ya da bunlar Yücel'i Yücel yapan kıymetli bir taşmış gibi görülüyor? Hatta neden onun arızalarının faturası hep bana çıkıyor? Ya da onların sebebi olarak görülüyorum?*

İçinde gençliğinden hatırladığı taze bir öfke yükseldi. Bu, epeydir içinde taşıdığı ve sıklıkla kendine döndürdüğü türden bir öfke değildi. Coşkun, taşkın, gürül gürül dışarı akan, kendine hiç bulaşmayan neredeyse mutlu bir öfkeydi.

Telefonu eline aldı. Yücel'den üç cevapsız arama, beş mesaj vardı. Merak etmişti, giderek daha çok merak etmiş, sonra kızmış, nihayetinde son mesajında da endişelenmişti. Tam arayacaktı ki vazgeçti. Mesaj attı: *"Duymamışım. Telim sessizdeydi. Çok geç kaldım farkındayım. Sen kokteyle git. Beni bekleme. Muck!"* Sonra mesaj trafiği uzamasın diye ekledi: *"Şarjim çok az, ondan mesaj attım."*

İyi eğlenceler ☺ Tekrar öpücük xx.” Sonra da telefonunu kapattı.

* * *

Ortaköy’de deniz kenarındaki kafeye oturdu. Kendine bir kadeh beyaz şarap söyledi. Yanında neyi tavsiye edeceğini, garsonla neredeyse flörtleşerek uzun uzun tartıştı. Nihayetinde taze kekik soslu levrekte karar kıldı. Yanındaki garnitür yeşillik yerine, şinitzelin yanına verdikleri patates salatasından koyup koyamayacaklarını sordu. Garson, “İsterseniz yeşil salatayı da ayrı bir kâseye koyalım,” dedi. Selen onayladı: “Ama n’olur balsamik sirke değil de, limon ve zeytinyağı koy.”

İlk kadehini yemek gelmeden, sigarasıyla çok çabuk bitirdi. Hemen çakırkeyif oldu. Ön masadan kalkan çiftin bıraktığı gazeteleri aldı. Çok da dikkatli okumadan, başlıklarına ve fotoğraflarına bakmaya başladı. Mesleki bir alışkanlıkla, gazetelere hızla göz gezdirirken olup bitene epey vâkıf olabilme yeteneği geliştirmişti. Gerçi bundan bir zamanlar etkilenen Yücel’in dilinde bu yeteneği şimdilerde “mesleki deformasyon” olmuştu. “Böyle böyle kaç şey var acaba?” diye düşündü.

O sırada gazetedeki bir fotoğrafta Eylem’i tanıdı. Selen’in sinir olduğu milliyetçi sosyal demokrat partinin kadın kolunun, İstanbul’un bir varoşunda, mağdur kadınlarla birlikte çektiği acıklı bir fotoğraftı. Partili orta yaş kadınlarının kestane kızılının farklı tonlarındaki boyalı, fönlü saçları, siyah pantolonlu dolgun bacakları, bej tonlu mazbut bluzlarıyla tezat oluşturan yerli halkın şalvarla, uzun bol entarilerle bile şişmanlayamamış zayıf bedenlerine, boyasız halleriyle pırıl pırıl pırıldayan sağlıklı saçlarına baktı, altındaki “Geç Kalmış Kucaklaşma” başlığının resme ne kadar da yakıştığını düşündü. Ku-

caklaşma geç olduğu kadar da yalan görünüyordu. Kürt kadınlar resmin soluna, partili kadınlar sağına istiflenmişti. Partili kadınlar kendilerinden hoşnut gülümsüyor, Kürt kadınlar neler olduğunu tam da anlayamamış gibi biraz şaşkın bakıyorlardı. Ama işte o partili kadınlardan biri kesinlikle Eylem'di.

Çantasından yakın gözlüğünü çıkarıp fotoğrafı iyice inceledi. Kılığı kıyafeti arkadaşlarına benzemiş ve biraz da kilolanmıştı ama kesinlikle oydu. Yaşlanmış ya da yorulmuş görünüyordu. Bu yaşta çekilen fotoğrafların çok zalim olduğunu kendinden bildiğinden, emin olamadı. Karşı sandalyeye dayadığı muz aktivisti Sinan'ın afişine baktı. Sonra tekrar Eylem'e. *Hadi bakalım Ceren Hanım, senin işaretlerini ben de görmeye başlıyorum sanırım. Bana Sinan'ı hatırlatan şu posterin üstüne, Sinan'ın ölümüyle ilgili bir şeyler bildiğinden emin olduğum Eylem de karşına çıkıyor!* Çantasından bloknot ve kalemını çıkardı. Kadın kolunun tam adını ve ziyaret ettikleri ilçeyi not etti. Telefonunu tekrar açıp internetten kadın kolunun o ilçedeki şubesinin telefonunu buldu. Orada olmasa da izini oradan bulabilirdi. Numarayı yazdıktan sonra telefonunu tekrar kapadı.

Yemeği gelince bir kadeh daha şarap söyledi. İçinde garip bir heyecan hissediyordu. Keyifli miydi, hüznü müydü, düşünceli miydi, umursamaz mıydı, bilemiyordu. Ama iyiydi.

5

Devrim, Ege'nin birbirine benzeyen sayfiyelerinden birinde ahşap bir sandalyeye oturmuş, etrafında bakacak

hiçbir şey yokmuş gibi, açar açmaz tekrar kapadığı minik bavulunun parlak kırmızısına bakıyordu. Laf olsun diye söylediği kahveyi soğumaya bırakmış, zihninde ablasıyla kavga ediyor, bir gece önce telefonda konuşurken yorgunluktan kuramadığı bütün cümleleri kuruyordu. Az ötede çocuklar çığlık çığlığa denize girip çıkıyor, anneler oturdukları ucuz plastik şezlonglardan kışlarını kaldırmadan bağıra çağıra onları terbiye ediyor, adamlar cep telefonlarında kim bilir kimlere son ses tatil cakası satıyordu. İllaki plajın dibine yapılan karayolundan aralıksız kamyon, tır, araba geçiyor, kafeyi işleten delikanlı tüm bu gürültüyü, hoparlörleri cızırdatan yükseklikteki Türkçe pop müziği yayınıyla bastırmaya çalışıyordu. Hava sıcaktı, plaj kokuyordu, kahve bayattı, Devrim yorgunluktan bitmiş vaziyeteydi. Ablası ve eniştesinin arabayla gelip onu almasını bekliyordu. Onu apar topar İstanbul'dan sabahın ilk uçağıyla oraya getirten Eylem Hanımefendi ise hâlâ teşrif etmemişti. Devrim, vakit kaybetmemek için havalimanından taksiyle Plaj Kafe'ye kadar gelmiş ama anahtarı olmadığı için yazlığa çıkamamıştı ve iki saattir yarım saatlik mesafede olduğunu iddia eden ablasını bekliyordu.

* * *

Anayolun öteki tarafındaki tepelerin, dağların tamamı beyaz site evleriyle doluydu. Kooperatif nihayet bittiğinde hepsi piyangodan para çıkmış gibi sevinmişti. On yıl boyunca kooperatif yönetimi beş kere değişmiş, her biri, Sezgin Bey gibi saf yüzlercesini tekrar tekrar dolandırmış, toplam ödenen para denizin dibindeki bir villayı bile karşılayacak rakama ulaşmıştı. Kızları yıllarca babalarına işin ucunu bırakmasını söylemiş, Sezgin Bey de her defasında söz vermiş ama her yeni yönetimin vaadine kanmıştı. İlk yıllar bütün toplantılara katılmış ama her

birinden yüzü kapkaranlık dönmüştü. Yönetim her yolsuzluk yaptığında, yeni yönetim yeni aidatlar haricinde eski yönetimin açığını kapatmak için her para istediğinde, sanki kendi başarısızlığıymış gibi ezilmişti karısına ve çocuklarına karşı. Kasabada oturduğu evin karısının ailesine ait olması, İzmir'deki dairenin de o evin parasıyla alınması, Sezgin Bey'in hayatı boyunca içgüveysi gibi hissetmesine neden olmuştu. Erken yaşta kaybettiği kocasına ait bir evi olmasına rağmen, kasabaya her geldiğinde kendi evinde haksız yere yıllardır oturuyorlarmış gibi laf sokan baldızının laflarına kızacağına utanmıştı. Bu yazlık onun için her şeye bir cevap niteliğindeydi. Siyasetten sonraki savaş alanı olmuştu. Bu yüzden bırakamıyor, ne bunca parayı çarçur ettiğini kabullenebiliyor ne de bir yazlık bile yapmayı beceremediği duygusuyla baş edebiliyordu. Tam dört yıl kooperatifte sadece çukur kazılmış, temel bile atılmamıştı. Nihayet atıldığında da, bir yıl böyle kalmıştı. Artık yapılacak bir şey olmadığı, mahkemeye gidileceği ama yıllar sürecekt mahkemenin sonunda paralarını o günkü değeriyle alamayacakları ortaya çıkınca, Sezgin Bey ertesi gün kalp krizi geçirdi.

Mağdur site sahiplerinden oluşan son yönetim işe el koyduğundaysa yeniden doğmuş gibi oldu. "Hep hayatımızı siyasetin karartmasını bekledim. Dağ başında uyduruk bir yazlık yüzünden kararacağını rüyamda görsem inanmazdım. Biri söylese gülerdim," diye özetlemişti bir gün durumu Nevin Hanım.

Kooperatif apar topar inşa edilip bittiğinde, kura çekilip anahtarlar teslim edildiğinde, Sezgin Bey kırmızı kurdeleli anahtarı eve getirdiğinde, evde Devrim'in hatırladığı en neşeli akşam yaşandı. Ama nihayet ilk yazlarını geçirmek için oraya giden anne babasını senelik izininde ziyaret ettiğinde, gördüğü manzara daha çok acıklıydı. Anayolun kenarındaki tepelere inşa edilen tüm si-

telerin en az iki tepe gerisinde, dımdızlak bir dağın başında yükselen grotesk çimento yığınlarıydı site denen yer. Sıvalar yapılmış ama daha boya sürülmemişti. Babasının bahçe olarak gösterdiği yerde yabani ot bile yoktu ve teras olacak bölüme daha beton dökülmemişti.

Gerçi teras olsa da dışarı çıkmak mümkün değildi. Gölge yapacak tek bir ağaç yoktu. Gündüzleri sera kadar sıcak oluyor, geceleri beton yapıların arasında oluşan tünellere hücum eden rüzgâr insanı serseme çeviriyordu. Akşamüstü arabayla deniz kenarına inmek haricinde yapılacak hiçbir şey yoktu. İzmir'deki evlerinden bile daha gecekondu gibi duran dört duvar arasında, gündüzler sıcaktan yellenerek, geceler de evin içinde çok daha ürkütücü olan rüzgâr sesini duymadan uyuyabilmek için kulaklara pamuk tıkayarak geçiyordu.

Evin içi de daha yarı inşaat halindeydi. Balkon demirleri takılmamış, üst kata çıkan merdivenlere mermer ya da ahşap döşenmemişti. Oradan buradan dökülen minik beton parçalarını süpürmekten, etrafı yaşanır hale getirmeye çalışmaktan Nevin Hanım ev kadar yıprak görünüyordu. Sezgin Bey, karısı ve kızlarının neler düşündüğünü biliyor ama kararlı bir mutlulukla bu konuda hiçbir şey duymak istemediğini belli ediyordu. Durup durup "mis gibi dağ havası" diyordu. Başka da bir şey bulamıyordu.

Devrim oradayken eve bir klima taktırdı. Bir de küçük ekran televizyon aldı. Eylem ve kocası Koray geldiklerinde, bir usta tutup içinin tadilatını tamamlamak istediklerinde Sezgin Bey şiddetle karşı çıktı. Her şeyi zamanla kendisi yapacaktı. Kızlar yalvar yakar babalarını, bunu o yaz kendilerinin yapabileceğine, ustaya gerek olmadığına ikna ettiler. O zaman Sezgin Bey, tadilat masrafını emeklilik maaşından biriktirip sonrasında onlara ödeme koşuluyla kabul etti. Bir hafta işçi gibi çalış-

tilar. Sonuç itibarıyla epey engembeli bir ev oldu ama bu durum evin groteskliğine yakışmıştı. Güneşin altında, bahçeye hızlı büyüdükleri söylenen ağaçlar da diktiler. Yazdan sonra derme çatma balkonlar ve beton teras yapıldı, dış cephe de boyandı. Herkes bütçesini zorlayarak yapabileceğini yaptığından bile ucube sitenin en ucube evi onların evi oldu. Taşınmak için bu kadar acele etmeyen diğer dar gelirli site sakinleri, evin önünden geçerken uzun uzun bakmaktan kendilerini alamıyorlardı.

Sezgin Bey, evdeki ikinci yazında ikinci kalp krizini geçirdi ve öldü. Dağ başından hastaneye yetişmek, henüz çok az sakini olan sitede yardım bulmak zaman aldığından kurtarılamadı. Nevin Hanım tek başına yaşadığı o çaresizliğin altından bir daha kalkamadı. Evi lanetli ilan edip bir daha adımını atmadı. Ağır bir depresyonun ardından İzmir'deki evinde geçirdiği felç sonucu kocasından iki yıl sonra öldü. Telefonuna dönmediği için endişelenen ablası bulmuştu onu yatağında... Dediği olmuştu. Yazlık hakikaten hayatlarına mal olmuştu.

Eylem birkaç kez babasının hatırasını onurlandırmak için yazlığı elden geçirmekten söz etti. Ama Devrim'in tabiriyle, coşkulu demagojik konuşmalar yaptığıyla kaldı. Sonunda satmaya karar verdiler. Ama emlakçı bulmak için yazlığa yollanan Koray evin berbat durumda olduğunu, satmak için bile ciddi bir yatırım yapmak gerektiğini, aksi takdirde 10 bin lira bile etmeyeceğini, sitede çok daha iyi durumda bir sürü satılık evin beklediğini söyledi. Ülkede yazlık olabilecek her dağ ve tepe sitelerle dolmasına rağmen o site hiç değer kazanmadı. Site sahiplerinin hayatlarında satamadıkları, gide-medikleri bir yük olarak kaldı.

* * *

Bu yüzden Devrim iş seyahatinden döner dönmez neden buraya çağırıldığını anlamıyordu. Her zamanki gibi ablası kendi meselesi ölüm kalım meselesiymiş, Devrim gelmezse de şaşırmazmış, en fazla ailesini önemsemediğinin bir göstergesi daha olurmuş gibi yapmıştı. Devrim, üç saatlik uykunun üstüne sabahın köründe uçakla İstanbul'a dönüp soluğu işte almış, altı saat toplantılarda dert anlattıktan sonra akşam ablasının telefonda verdiği ayara cevap verecek takati kalmamıştı. Şimdi iki kat daha yorgun ve öfkeli bir vaziyette oturduğu yerde tütüyordu.

Ama hevesi kursağında kaldı. Ablası yerine eniştesi gelip hanımefendinin kendisini arabada beklediğini söyledi. Yani Devrim öyle anladı. Taşınması için çantasını eniştesine bırakıp, son sürat arabaya gidip kapıyı açtığı anda ağzını açtığıyla kaldı. Evlendikten sonra hızla kilo alan, üstüne doğum kiloları da eklenince tombul bir kadına dönüşen ablası, yine genç kızlığındaki gibi ipincecikti. Ama sağlıklı olmadığı aşikâr bir zayıflıktı bu. Yüzü sapsarıydı. Saçları da kısacıktı ve kaşları yoktu. Yanına çöktü, yüzüne öylece baktı. Sorulacak, söylenecek onca şey içinden ağzından sadece "Ne zaman?" sorusu çıktı. Ablası eski şen kahkahalarından birini attı.

"Çok hoşsun Devrim! Kanser olunca millet sadede gelmemek için akla kararı seçiyor. Kayınvalideye anlatmam iki günümü aldı. Koray bile bir kere doktordan duydu, bir daha telaffuz etmedi. Ben söyleyince kızıyor, duyan var mı diye etrafına bakıyor. Yok sayarsak yok olurmuş gibi! Ama sen sevgili kardeşim sen... Her zamanki gibi tam on ikiden..."

Devrim eleştiriliyor mu, övülüyor mu anlamadı. Ama ablası sevecendi. Hatta sarılıp yanağından öptü. "Vallahi özlemişim seni. İyi ki duygu sömürüsü yapıp getirdim. Yoksa cenazeme gelirdin artık," dedi neşeyle.

Aldığı kötü haber üstüne yazlık Devrim'e tahmin

ettiği kadar kötü görünmedi. Eniştesi bir hafta önce gelip evi temizletmiş, iki gün hastalanmadan kalınabilecek duruma getirmişti. Evdeki eşya kalabalığının çoğu atılmıştı. Salonda sadece üç tane kanvas sandalye ve hasır bir sehpa kalmıştı. Çiçekli perdeler atılmış, pencereler çıplak bırakılmıştı. Bahçeye dikilen ağaçlar hızla büyümüşlerdi. Bu sayede, içerisi perdesiz bile loş görünüyor, rüzgârdan sallanan yapraklar engibeli lamine parke üzerinde gölgeler oluşturunuyordu. Yerler, bir köşede kablosu kesik bir halde duran krem rengi eski telefon haricinde boştu. Her şey eskisi kadar ucubeydi ama bu minimalist haliyle modern sanat gibi görünüyordu.

"Akşam için İsmail'den balık aldık. Ama balıktan dönmesini bekledik, o yüzden geciktik. Valla bu sabah tutmuş bunları. Yeme de yanında yat," dedi Koray malzemeleri buzdolabına yerleştirirken.

Eylem sandalyelerden birine yerleşti. Etrafına baktı. "Harika olmuş valla Koray. Evi yaşanır kılmak için boşaltmak gerekiyormuş meğer." Hâlâ ayakta evi inceleyen Devrim'e baktı. "Otursana Devrim. Bir çay koyalım. Yorgunluğumuzu atalım." Sonra birden hatırlamış gibi ekledi. "Ha doğru, çay sevmiyordun sen. Hazır kahve getirdik. Onu yapalım."

"Hazır kahve mideme dokunuyor, ben su içeyim," dedi Devrim biraz utanarak. Snop görünmemek için ailesinin yanında ne verilirse yemeye, içmeye çalışırdı ama hazır kahvenin kahveden sayılmasına tahammül edemiyordu ve gerçekten midesine dokunuyordu. Nasılsa ablası iğneleme fırsatını bu kez değerlendirmede. Devrim, ablasının karşısındaki sandalyeye oturdu.

"Sen de kahve, çay içme artık Eylem. Sabah içtin zaten. Ben hepimize bir yeşil çay yapayım," dedi Koray, Devrim'e suyunu verirken. Devrim teşekkür etti.

"Onu da mı getirdin? Biraz bal koy bari. Bir şeye

benzesin,” dedi Eylem. Suyun kaynamasını beklerken sustular.

“Bilgesu’yu sormayacak mısın?” dedi Eylem aniden.

“Babaaanneye bıraktınız herhalde,” dedi Devrim. Karıkoca bakışıp güldüler. “Dememiş miydim?” dedi Eylem muzipçe.

“Valla demiştin,” dedi Koray bir kahkaha daha atarak.

“Ne oluyor?” diye sordu Devrim.

“Koray, ‘Konuşacak çok şeyiniz var, ben sizi yalnız bırakayım,’ dedi de gelirken. Ben de ona, ‘Devrim’le sohbet etmek zordur,’ dedim. ‘Öyle boş lakırdı etmez. Aklına gelen her şeyi sormaz...’”

Ama bu Devrim’in hoşuna gitmedi. Alay edilmekten oldum olası nefret ederdi. Özellikle bunu yapan ablasıysa.

“Boş lakırdıya pek gerek var gibi gelmedi bana,” derken sesinin asabi çıkmasına engel olamadı. Sonra toparladı. “Anlatmanı bekliyorum,” dedi daha yumuşak.

Eylem sadede gelmeye karar vermiş gibi derin bir nefes verdi.

“Akciğeri tümör sarmış işte. Geçen yıl teşhis kondu. Dört doz kemoterapi aldım. Bir süre iyiydim. Ama son testin sonuçları iyi gelmedi. Tekrar kemoterapiye başladık. Öyle işte... Ölmekten mi daha çok korkuyorum, kemoterapiden mi, bilmiyorum.”

“Eylem, saçmalıyorsun. Yıllarca kemoterapi alan var,” diye çıkıştı Koray.

“Biliyorum, biliyorum. Ama ne bileyim. Ben hiç kaldıramıyorum. Şu altı yıl beni epey çökertmiş. Doktor hapiste yatanlarda bunun epey görüldüğünü söyledi. Sonuçta sekiz yıldır sigara içmiyorum. Ama orada kül tablasının içinde gibi yaşıyorduk. Soğuk, rutubet, kötü hava, yetersiz beslenme hakkımdan gelmiş.”

“O yüzden mi olmuş?” diye sordu Devrim.

“Yok, kesin bir şey söyleyemiyorlar tabii de, doktor bağışıklık sistemimin o şartlarda zayıflamış olabileceğini söylüyor. Yani bence kemoterapiye de bu yüzden dayanamıyorum. Beni mahvediyor. Çünkü muhtemelen kalbim, böbreklerim, karaciğerim falan da zayıf.”

Yeşil çayları sehpayaya koyan Koray yine söylendi. “İşte Devrim, bunun yanında hiçbir şey söylenemiyor. Doktor bir şey söylüyor, bu sonra oradan bir roman yazıyor. Kimse kalbin zayıf falan demedi. Ama moralini yüksek tut dedi...”

“Tamam tamam Koray. Başlama yine ne olursun. Bir şeye inandığım yok. Sadece her türlü olasılığı kabul etmeye çalışıyorum. Tüm bu olanların üstüne hayatımı ölmeyecekmişim gibi yaşayamam. O yüzden buradayız Devrim.”

Devrim o sırada ağzına götürdüğü çayla dilini yakınca, sanki Eylem’in bu söylediğine tepki vermiş gibi oldu. Ablası güldü.

“Ay merak etme. Senin hayatını etkileyecek bir durum değil. Yani sanmam,” dedi.

“Yok yok,” dedi Devrim soğuk suyla diline pansuman yaparken. “Çay çok sıcakmış, dilimi yaktım.”

“Haa,” dedi ablası yine gülmeye hazır, “çaya alışık değilsin tabii.”

Devrim yeşil çaya alışıktı. Balla karıştırılmayacağını bilecek kadar alışıktı. Siyah çayın aksine kaynayan suyun üzerine boca edilemeyeceğini bilecek kadar alışıktı. Suyun kaynadıktan iki-üç dakika sonra, 60-80 derece arasıdayken dökülmesi gerektiğini, sonra da iki-üç dakika demlenmesini beklemek gerektiğini söylese ukalalık etmiş olacaktı. Aldığı haberle ilgili nasıl hissedeceğini bilemiyor, ablasının bu tavırları da her şeyi daha fazla zorlaştırıyordu. Ne için çağrıldıysa söylensin ve oradan çekip gitsin istiyordu. Çayını soğumaya bıraktı. Ablasının yü-

züne baktı. Monoloğunu sürdürmesi gerektiğini anlayan Eylem devam etti:

“İnanmazsın, yazlığa alıcı çıktı. Site yönetimi yeniden yıkıp yapma izni vermiş nihayet. Bu sayede biri arsa fiyatına almak istedi. Annemlerin İzmir’deki evini de satışa çıkardık. Seni aradım haber vermek için ama geri dönmedin. Onayını alamadan onu da emlakçıya vermek zorunda kaldık.”

“Seyahatteyken özel telefonumu kapıyorum. Aramaları kaçırıyorum. Ama önemli değil. İyi etmişsin.”

“Tahmin ettim umursamayacağını. Bana satış yetkisi vermen için bazı kâğıtları imzalaman gerekiyor. Pazartesi burası satılacak. Bahaneyle biz de hafta sonu gelip kalan eşyaları boşaltalım dedik. Seni de ondan İzmir’e değil, buraya çağırdım.”

“İyi etmişsin,” diyebilirdi yine Devrim. Biraz daha konuşması gerekiyormuş gibi yüzüne bakıldığını fark edince ekledi: “Koray Abi pek iş bırakmamış ama ne yapmam gerekiyorsa söyleyin lütfen. Yardımcı olayım,” dedi.

İkisi de bir şey demedi. Bütün hafta sonunu geçirecekleri yerde, konuşulacak tüm hayati meseleler yarım saatte bitmişti. Ablası bir süre sonra biraz hüzünlü bir sesle, “Koray çatı katını senin için hazırladı. Orada klima da var. Git bir duş al, dinlen istersen,” dedi. Devrim azat edilmesine sevindi ama sorunun buna sevinmesinde olduğunu görebiliyordu. Ayağa kalktı, çantasını alınca Koray hemen davrandı. “Sağ ol Koray Abi, hafif zaten, ben çıkarırım,” dedi. Koray üstelemedi. Devrim merdivenlerden çıkarken dönüp bakınca, ablasının gözyaşlarını sildiğini, Koray’ın anlayışlı bir kederle karısının saçlarını okşadığını gördü. İçini suçluluk ve öfke kapladı.

Duş almayı planlamıştı ama duyduklarını sindirmek için kendini yatağa attığında dakikalar içinde uyudu. Rüyasında Sinanların bodrumundaydı. şakağında kurşunla kanepede yatan Sinan değil kendisiydi. Sinan ailesine haber vermişti. Ablası, babası, annesi orada öylece durmuş, Devrim lmemiş gibi konuşmaya devam ediyorlardı. Sinan anlatmaya çalışıyor, anlatamayınca kendinden şüphe ediyordu. Devrim uyandı. Rüyasını iki saniye kadar hatırladı, sonra unuttu. Daha kötülerini de grmşti. Etrafına baktığında güneşin yer değiştirdiğini fark etti.

Öğleden sonra olmuştu. Uzun uyumasına sevindi. şimdi bir de uzun uzun yıkanır, ağır ağır giyinir, akşamşt aşağı inerdi. Yemeğe yardım eder, yemekte balıklara iltifat eder, Bilgesu'nun derslerini sorar, nasıl olsa lafı uzatacak ablasını dinler, geceyi bitirirdi. Ertesi gün kalan eşyalar toparlanacağından meşgul olunurdu. Payına düşeni yapar yapmaz, kğitleri imzalar çıkardı. Uçağı akşamşt altıdaydı ama duruma göre üç, beş diyebilirdi. Sonra kim kime, dum duma. Kim bilir bir daha ne zaman grşrlendi. Bu düşünceyle birlikte kendine geldi. Eskiden bu kısımda, Bilgesu'nun mezuniyeti, hatta kafası çok attıysa, düğünü gibi uzak hedefler koyardı. şimdiyse bunun hastane yatağı, hatta cenaze olması çok muhtemeldi. İçinden ilk kez bir hıçkırık yükseldi. Ablası başına dert açmak, onu kötü hissettirmek için yaratılmış gibiydi. Aklındaki planın ilk etabını uygulamak üzere duşa girdi.

Aşağı indiğinde, Koray mutfakta salataları yapıyordu. Devrim sabahki havayı dağıtmak için oşkulu olmaya karar vermişti. Kocaman gülümseyerek yüksek sesle, "Merhaba, ne çok uyumuşum!" dedi. Koray alelacele ve sessizce "şişşt" yaptı. Açık mutfak kapısının ardındaki terası

işaret etti. Yanına gelip fısıltıyla, “Şezlongda uyuya kaldı. Çok az uyuyor bu sıralarda, ondan susturdum kusura bakma,” dedi. Devrim anladığını göstermek için başını salladı, sustu. Başka yanlış yapmamak için öylece dikilmeye ve Koray’ın salata yapışını bir şeyler öğreniyormuş gibi izlemeye koyuldu. Koray başını kaldırıp küçük bir çocuğa gülümser gibi gülümsedi. Kesme tahtasının üzerine yıkanmış maydanozları koyup Devrim’e doğru itti. Devrim onları keserken, o da süzme yoğurda pişirdiği acı kırmızı biberleri karıştırmaya başladı. Bir yandan da rakısını içiyordu. Burnu hafif kızarmış ve gözleri parlamıştı. Mutlu görünüyordu. Daha doğrusu Devrim’in Koray’ı hatırladığı gibi görünüyordu. İçkili ve mutlu.

* * *

Devrim, ablasını evlendikten sonra çok az görmüştü. Hele annesi ölünce, bir araya gelmek için bir sebep kalmamış gibi bir durum oluşmuştu. Eylem arada arayıp taciz etmese, parti işleri için İstanbul’a uğradığında ısrarla onda kalmasa ilişkileri tamamen kesilebilirdi. Ablası buna izin vermemişti. Devrim bunun annesinin bir vasiyeti olduğundan şüpheleniyordu. Çünkü Devrim’in kopukluğuyla ilgili yaptığı her serzenişte annelerini kullanıyordu. “Annem bilse çok üzülürdü, annemin hatırı için Bilgesu’nun doğum gününde burada ol, İstanbul’a gelip seni görmezsem annemin mezarda kemikleri sızlar...”

Hal böyleyken eniştesi ve yeğenini neredeyse hiç tanımamıştı. Eylem bir yaz, konferans için İstanbul’a Bilgesu’yla birlikte geldiğinde yeğeniyle bir hafta geçirmek zorunda kalmış ve beklediğinden daha çabuk ısınmıştı. Babası gibi tatlı, annesi gibi mağrur, teyzesi gibi ketumdu. Devrim’e göre iyi bir karmaydı. Bilgesu da teyzeden çok arkadaş gibi davranan bu tuhaf kadını ha-

valı bulmuş onunla ilişkisini iyi tutmuş, saygılı davranmış, gururunu okşamıştı. Ama eniştesiyle ilgili bir duygusu hiç olamamıştı. Annesi damadının içmesinden rahatsız olur, her ailenin payına bir felaket düşmesi kaçınılmazmış gibi, onların başının da alkolden yanacağını öngörürdü. Her zamanki gibi yanılmıştı.

Devrim, eniştesiyle mutfakta huzurla meze hazırlarken ablasının iyi bir evlilik yaptığını düşündü. Üniversiteden sonra özel şirketlerde çalışmış ama eninde sonunda kendini yine siyasi bir partinin içinde bulmuştu. Darbe mağduru bir solcudan, dinin yükselişine karşı askeri destekleyen bir sosyal demokrata evrilmiş, kadın kollarında yaptığı gönüllü işleri bir çeşit parti memuriyetine çevirmişti. Fiziği de, hayatı da, yaşam tarzı da giderek daha fazla babasına benzemişti. Kocasının siyasetle ilgisi yoktu. Aslında son çalıştığı şirkete arada kalite kontrol için gelen bir eğitmendi. Eylem'e deli divane âşık olmuş, yıllar içinde karısı giderek otoriterleşince de ondan uzaklaşmamış ama içkiye daha bir yakınlaşmıştı. Eylem kimseye ihtiyacı yokmuş, kocasıyla da o çok âşık olduğu için evlenmiş gibi görünse de, yıllar içinde Koray, Eylem'in eli kolu olmuştu. Bu anlamda da babasına benziyordu.

Devrim evlenmemiş, evlenmeyi aklından bile geçirmemişti. Ama ablasının sandığının aksine oldukça hareketli aşk –ya da seks– hayatı olmuştu. Kimseyle uzun bir ilişki yaşamamış ve bunu istememişti. Onu bundan isteyen tek erkeği de fena halde kırmıştı. Zamanın ahlakı değişmeden onunki değişmişti. Üniversitede ilk öpüştüğü çocukla seviştiğinde, çocuk ondan daha çok sarsılmıştı. Sonraları, bir kız olarak sadece takılmanın, etrafında yarattığı algıdan rahatsız olmuş, burs alıp yurtdışına gidece kadar bir daha kimseyle birlikte olmamıştı. Bekâret saplantısı kalkmış, yerini uzun süreli monogam sevgililiğe bırakmıştı. Yürümezse elbette başkaları denenirdi, tek

gecelik maceralar, sonrasında kendini berbat hissetme koşuluyla kırk yılda bir olabilirdi. Ama hep tek gecede kalsın ya da aynı kişiye bile bir sonraki sefere kadar hep o gecede kalsın isteyen bir kız acayıptı.

Yüksek lisans için gittiği Frankfurt'ta her anlamda çok rahat etmişti. Orada, kısa süreli ilişkimsi durumların içine girmek bile nedense çok rahatsız edici olmamıştı. Orada doğup orada yetişmesi gerektiğini düşünmüş, başka bir bebek onun geleceğini çalmış gibi hissetmişti. Yetişkinlik hayatının aşk ve seks bölümlerinin de çoğunu yine iş için sık sık gittiği yurtdışı gezileri oluşturdu. Zaman değişse de İstanbul'da her şey hâlâ çok daha karmaşıktı. Hem çok daha ahlaklı, hem çok daha ahlaksızdı. Hele yaşı ilerledikçe iyice saçma bir şeye dönüşmüştü. O yüzden artık yurtdışı gezileri aşkları, beraberindeki evli erkek iş arkadaşlarının kaçamakları kadar tanımlı bir hale gelmişti.

* * *

Kapıda beliren ablası, mutfakta işleyen iki kişi görünce irkildi.

"Ben de nerede bunlar diyorum! Ben bu kadar sessiz değil yemek hazırlamak nefes bile alamam!"

"Biliyoruz canım," dedi Koray sevgiyle. Hep birlikte güldüler.

Koray mangalı yaktı. Eylem'le Devrim mezeleri terastaki masaya çıkardılar. Devrim, Koray'ın rakı teklifini geri çevirdi. Koray da Eylem'in rakı isteğini reddetti.

"Keşke şarap alsaydık. Doktor bir kadeh kırmızı şaraba bir şey demiyor," dedi Eylem. Devrim birden, iş gezisi sonrası dosdoğru boşaltmadan tekrar kapadığı çantasında bir şişe kırmızı şarap olduğunu hatırladı. Masaya getirip koyduğunda büyük tezahürat aldı.

Balıklar gerçekten ağızda dağılıyordu. Mezeler le-

ziz, şarap nefisti. Terası kaplayan ağaçlar, sitenin çıplaklığını ve çirkinliğini örtüyordu. Sohbet de, belki biraz içkinin etkisiyle hiç fena değildi. Bir süre sonra içkiyi fazla kaçıran Koray duygusala bağlayacak, karısına methiyeler düzecek, ağlayacak, nihayetinde şezlongda sızacaktı ama henüz o kıvama gelmemişti. Bilgesu'nun arkadaşlarıyla muhabbetini anlatıyor, arada yaptığı taklitlerle iki kardeşi güldürüyordu.

Coşturduğu ortamı, son anda arabeske bağlayıp sızıp kalınca, Eylem ile Devrim, Koray'ın bıraktığı sohbetin neresinden tutacağını bilemedi. Bir-iki başarısız denemenin ardından Eylem çok uygun bir şey hatırlamış gibi atladı.

"Hah! Bak bunu dinle. Kim aradı biliyor musun? Selen!"

Devrim'in "Siz görüşmüyor muydunuz?" diyesi geldi ama son anda birbirlerinden ne kadar az haberdar olduklarını kanıtlayan sohbet öldürücü yorumlarından biri olduğunu fark edip sustu.

"Aaa nerden nereye," dedi onun yerine rol keserek.

"Değil mi? Ben de şaşırdım. Yıllar sonra! Yani çok da yeni sayılmaz aslında. Geçen yıl tam bana teşhis konduğu zamanlarda partiyi aradı. Çok acayip bir görüşmeydi ama sonra doktor falan derken ben de unuttum."

"Bilmiyor yani?"

"Yok bilmiyor. Gerek de yok. Öyle tekrar görüşeceğimiz bir durum olmadı zaten."

Ablası, belki içkiden belki de Selen'le görüşmesine ilişkin ne hissedeceğini bilemediğinden durumu biraz karışık anlattı. Genelde ağzı iyi laf yapar, kendini iyi ifade ederdi ama bir şeyleri hazmedemediğinde karışık konuşurdu. Bunu fark ettiği için de tekrar tekrar anlatmaya girişir insanı düpedüz ambale ederdi.

"Savaş muhabiri olmuş, buna şaşırmadım, onda hep

öyle bir adrenalin ihtiyacı gördüm,” demişti Eylem nedense eleştirir gibi. Devrim daha ziyade “havalı ama aptal” olarak gördüğü Selen’in kendine böyle bir kariyer seçmesine şaşırdı ama etkilendi. Ablası ve babasına hemencecik hayran olup, uydusuna giren insanlara hiç kredi vermediğinden, Selen’i kardeşi Ceren kadar bile önemsememişti. Şimdiyse insanların yaptığı işler, hele içinde uluslararası şirketler, yabancı diller varsa, Devrim’in ilgisini çekiyordu. Ama bu kez nedense ablası, eskiden toz kondurmadığı Selen’i anlatırken olumlamaktan imtina ediyor, kardeşinin ilgisine neredeyse sinir oluyordu. Hatta bir noktada, ajanlık yaptığını ima etmiş, Devrim bunun ciddiyetini sorguladığında sıkılıp kestirip atmıştı:

“Off Devrim, ne kadar düzsün! Ajan demiyorum elbet ama bu işlerin hizmet ettiği yere bir bakmak lazım. Perde arkasında acayip işler dönüyor, büyük Ortadoğu projesi ayan beyan önümüzde dururken... Yani kimin için çalıştığına dikkat etmek lazım şu dönemde. Kesin Kürtçü liberallerden olmuştur salak!”

Devrim siyasetle en az eskisi kadar ilgilenmiyor, hele şu perde arkası senaryolara hiç katlanamıyordu. “Ne alakası var, ben de uluslararası şirkette çalışıyorum,” dedi. Ablası hemen çıkıştı. “Ay asıl bunun ne alakası var. Senin ki bilgisayar, finans işi yapıyor, politikayla ne ilgisi var?” Devrim, ablasından politikayı artık ekonominin belirlediğine dair, hele bilgisayarla ilgili her şirketin bilgi ağı oluşturmaktan başka bir gayesi olmadığına dair, ayrıca yabancı yatırımcıların ülkenin kaynaklarına göz diktiğine dair bir söylev dinlemişti zamanında ama hatırlatmadı. İçkiliyken, Selen’le derdi başka olduğundan neye çamur atacağını tam bilemeyen ablasıyla politik tartışmaya gire si hiç yoktu. Hatta konuyu tamamen kapatmak için, “E peki neden acayip bir görüşmeydi?” diye sordu.

"Sinan'ı sordu," dedi ablası öylesine bir teferruatmış gibi. Devrim, ânında ayıldı ve buz kesti.

"Neden? Biliyor mu?" diye sordu.

"Yok canım ne bilsin ama benim ya da babamın bir şeyler bildiğimizi düşünmüş." Böyle düşünmesi garipmiş gibi güldü. "Enikonu bunu sormak için yıllarca aramış beni." Devrim de şaşırdı ama ablasıyla aynı nedenden dolayı değil. Mesleğinden sonra Selen'le ilgili algısında yarıldığını kanıtlayan ikinci bir şeyle karşılaşmış gibi şaşırdı.

"Anlattın mı?"

"Ay yok canım ne anlatacağım. Bin yıl olmuş. Niye deşiyor anlamadım ki? Beni sorgulaması falan hiç hoş değildi. Sanki bir suçumuz varmış gibi olanlarda."

Devrim cevap vermedi.

"Bir de Selen'i tanıyorum. Çaktırmaz ama her şeyi bildiğini, gördüğünü sanır. Sen ne dersen de ikna olmaz. Bizim bir şeyler bildiğimize tamamen ikna olmuş mesele. Olanları anlatsam sorumlu tutar, tek bir laf etmez ama tutar. Ömür billah değiştiremezsin fikrini. Her karşılaştığında sana suçluymuşsun gibi bakar. Kendisini bile suçluyor. Öyle düşün."

"Kendisini neden suçluyor ki?"

"Ay yok bir nedeni. Dünya onun etrafında dönüyor sandığı için. O salak Sinan buna âşıktı ya..."

"Öyle miydi?" diye araya girdi Devrim heyecanla. Eylem anlamaz bir şekilde baktı.

"Öyle olduğunu düşünüp dalga geçiyorduk Selen'le bazen. Ama öldükten sonra, deli divane âşık olduğuna inandırmış kendini. İşte onun içinde olduğu çıkmazı görseymiş... Hiç ciddiye almamışmış falan filan..."

Sinan'ın Selen'e âşık olduğu bilgisiyle birlikte Devrim'in konuyu konuşma arzusu son buldu. Ablası da zaten, "Hayret ediyorum yıllar sonra hâlâ niye bu kadar takarsın, beni bulursun, hesap sorarsın falan..." diye bağladı.

Selen'in takıntısı, gerçekten biraz acayipti. Ama her şeyi bilen ablasının kayıtsızlığının da bir o kadar acayip olduğunu düşündü. Ablası kasabayı, Sinan'ı, olanları, yarattığı tüm duygularla birlikte ortadan kaldırmıştı. Devrim'inki gibi oraya bakmayı reddetmek değildi bu. Öyle olsa bakmadan edemez, hâlâ orada yaşıyor olurdu. Ama bakıp bulacağı bir duygusu kalmamıştı.

"Ceren ne yapıyormuş?" diye sordu tekrar konuyu değiştirerek.

"Bir cerrahla evlenmiş. Bir çocuğu olmuş, ikinciye de doğurmak üzereymiş. Yani o zaman. Şimdi bir yaşında olmuştur. Bir şey yapmıyor sanırım, çünkü yogaya meditasyona sardı dedi. Stüdyo mu açmış, ortak mı olmuş öyle bir şey."

Devrim güldü. Geçmişteki ürkek ve şımarık Ceren'e bu geleceği yakıştırdı.

"Ama dur bak, Ceren de acayip. Bunlar böyle iki kardeş hafiyeliğe soyunmuşlar resmen. Mahmut'u hatırlar mısın? Asiye Teyze'nin oğlu... Devrim ne oldu iyi misin?"

Devrim ellerini sandalyenin iki yanına sarıp öylece kaldı. Ablasına bakmaya korkarak, "Hayal meyal hatırlıyorum," dedi.

Eylem devam etti:

"İşte Ceren Hanım'a göre Mahmut pedofilmiş! Annesi de oğlunu bu yüzden öldürmüş!"

Devrim'in eli ayağı boşandı. Orada durursa bayılacağını düşündü. Kalkıp terası turladı.

"Ne oldu ayol?"

"Yok şarap çarptı galiba, biraz yürüyeyim, açılırım. Asiye Teyze öldürdü mü onu?"

"Yuh! Kızım senin de hiçbir şeyden haberin yok. On yıl önceki olay! Babam falan sağdı, hatta o duymuştu. Sana hiç söylemedik mi?"

"Hayır, yani hatırlamıyorum."

“İşte bu kadar koptun, burdan anla!” dedi ablası si-tem etme fırsatını kaçırmamak için. Ama Devrim’in bunlara sabrı yoktu.

“Ceren’i taciz mi etmiş ki?”

“Yok işte zaten o garip! Ben de öyle sandım. Selen şiddetle reddetti. Öyle olsa Ceren ortalığı çoktan ayağa kaldırırdı dedi. Hatta pişman oldu söylediğine. Öyle zanneder, öyle konuşurum diye...”

“Niye söyledi ki o zaman?”

“Ya bence benden istediği bilgileri almak için, yakın-mışız gibi yapmak, kimseye söylemedikleri bir bilgiyi paylaşıyor gibi olmak istedi.”

Devrim bunu mantıklı buldu.

“Peki tacize uğramadıysa nereden anlamış?”

“Selen’in söylediğine göre, Asiye Teyze akıl hastane-sinde Ceren’e o anlama gelecek bir şey söylemiş. Ama onun ne olduğunu söylemedi. Ceren de ezelden beri Mahmut’tan korkar, onun çocuklarla ilişkisini sapkın bu-lurmuş. Yani Ceren ikiyle ikiyi toplamış gibi anlattı. Ama yani Sinan sorgulamasının üstüne bir de bunu anlatınca, ben inanıp inanmamakta tereddüt ettim. Yani iki kardeş, hiç başka işleri yokmuş gibi, yüz yıl önce ayrıldıkları ka-sabayla ilgili hiç alakaları olmayan şeylere burunlarını sokuyor! Söktükleri yetmiyormuş gibi insanlara yafta ya-pıştırıyorlar!”

Devrim, ablasına dikkatle baktı. İnkârı bu kadar iç-selleştirebilmesine çarpık bir hayranlık duydu. Sinan’ın ölümünden onlar sorumluydu. Mahmut pedofildi. Ce-ren ve Selen, meraklarının, takıntılarının garipliği bir ya-na, haklıydı. Devrim, ablasının yaratmak istediği etkinin tam aksi bir yere düşmüştü. Selen’den sonra, Ceren de ilgisini çekmişti.

“Ben de daha fazla dayanamadım. Kocası Yücel’le ilgili de birşey bulup bulmadıklarını sordum,” dedi kah-kaha atarak. Ceren de güldü.

“Sen de az değilsin! Bozulmadı mı?”

“Bozulmaz mı? Hemen kekelemeye başladı. Ne demek istiyormuşum falan. Valla ben de zaten daha yeni kanser olduğumu öğrenmişim, yıllar sonra karşıma çıkmış hesap soruyor, hiç lafımı esirgemedim. ‘Bence Sinan’ı eşine sor,’ dedim.”

Devrim’in ağzı açık kaldı. Bu tür numaraları ve cinlikleri kendisine yakıştırmıyordu ama ablası dobraydı, sahtekârlık etmez, buna tenezzül etmek ona aşağılayıcı gelirdi. Gerçekten Selen’le ve Yücel’le ilgili ciddi hazımsızlıkları olmalıydı. Ablasının bu yeni yüzüne de çarpık bir hayranlık duymakla birlikte, nedenini ondan duymak için safça sordu:

“Ama neden? Öyle olmadığını biliyorsun. Neden öyle bir şüphe yarattın?”

Sahtekâr iması Eylem’e dokundu. Sesi sert ve soğuk çıktı. “Bir kere bilmiyorum. Yücel’in her işte parmağı olabilir. Öyle bir adam o. İkincisi bununla ilgisi olmasa da, pek çok başka şeyle karanlık ilişkileri olduğuna eminim. Bir yerde komplo aramak istiyorsa, önce kendi kocasına baksın!”

Devrim sustu. Artık yatmak istiyordu. Sohbet konusunda hayatlarının rekorunu kırmış olabilirlerdi. Devrim’e artık yetmişti. Bu sohbetin onları yakınlaştırmış olması ihtimalinden rahatsızlık duyar gibi, bildiği sınırlara çekilmek istiyordu. Ama korktuğu başına geldi. Bu sohbetin nihayet iki kardeşi yıllar sonra biraz olsun yakınlaştırdığını düşünen Eylem sandalyesini Devrim’e çevirip, elinin ellerinin içine alıp, “Beni dinle Devrim,” dedi. Devrim, kalbini kırdığı adam, beraber geçirdikleri gecelerin sabahında bir türlü gitmek bilmediğinde hissettiklerini hatırladı.

“Selen’le görüşmemizden tum bunlara rağmen, en çok ne aklımda kaldı biliyor musun? Ceren’i koruması.

Ben biraz takılmak, alay etmek istedim eskisi gibi. İzin vermedi. Anladım ki yakınlıklarını hiç kaybetmemişler, bilakis daha da yakın olmuşlar.”

Devrim’e baktığında gözleri doluydu.

“İtiraf ediyorum, özendim. Hatta kıskandım. Bak hayatımda bir sürü yakın arkadaşım oldu, şimdi hiçbirisi burada değil, ama sen buradasın. Uzaklaşmamıza izin verdiğim için çok üzgünüm.”

Şimdi bayağı ağlıyordu. Devrim gözlerini yere dikmiş, kaldırmaya korkuyordu.

“Bu haberi aldığımdan beri bunu daha çok düşünür oldum. Bilmiyorum, belki bizim için geç ya da belki sen aynı şekilde düşünmüyorsun. Seni hiçbir şeye zorlamak istemiyorum. Ama benden sonra kızım ile ilişkisini kesmemi rica ediyorum.”

Gülmeye çalıştı. “Yani belki kurtulurum. O zaman ben aramaya devam ederim. Kızım ile gelirim. Kendimizi dayatırım. Ama bazen endişe ediyorum. Kurtulamazsam, sen arayacak mısın? Bir yeğenin olduğunu hatırlayacak mısın?”

“Böyle konuşma lütfen. Sen iyisin.”

“Bana söz vermeni istiyorum. Bilgesu’yu arayıp soracağına söz vermeni istiyorum. Koray iyi bir baba ama biliyorum ki benden sonra dağılacak. Önce dağılacak sonra tekrar evlenecek. Tek başına yaşayamaz o. Evlensin de zaten. Ama başka bir ailesi olacak ve biliyorum ki Bilgesu benden sonra bir daha kimsenin biriciğı olmayacak.”

Bu cümleyi kurmak bile kalbini fena halde dağlamış gibi sesi boğuldu. Kocasını uyanmasın diye sessiz sessiz hıçkırırken Devrim söz verdi. Hatta evlerin satışından pay istemediğini söyledi. O parayla Bilgesu adına bir yatırım hesabı açmasını ya da onun adına bir daire almasını önerdi. Her zamanki gibi desteğini pratik yollarla göstermeye çalıştı. Eylem hıçkırıklar arasında güldü.

"Teşekkür ederim. Ona bakarız ama yeğenini görmekten bu şekilde yırtamazsın ona göre."

"Yok onu kastetmedim."

"Biliyorum. Yine de bir diyeyim dedim. Bilgesu sana baya hayran. Ne buluyor sende anlamıyorum ama..." diye parantez açtı acıklı ortamı dağıtmak için. Devrim güldü.

"Ben de ergenliğimde teyzeme hayrandım."

"Doğru bak!" dedi Eylem bunu düşünmemiş gibi. "Aslında haklısın. Senin o lanet teyzemle kurduğunuz gibi bir bağı var seninle!" Sonra tekrar ciddileşti. "Biliyorum ki o seni görmek ister. Ararsan, gelersen, çağırırsan memnun olur. Ama sen yapmazsan, buna önayak olamaz. Zaten utangaç bir çocuk, senden de epey çekiniyor,"

"Tamamdır. Anlaşıldı," dedi Devrim hem teminat verdiği hem de konuyu kapadığını umarak.

Eylem güldü.

Tabaklardaki yemek artıklarını tek bir yerde toplarken, "Hadi yat artık, ben de şu kocayı uyandırayım, bir tarafı tutulacak," dedi.

"Siz yatın, ben buraları toparım," diye karşılık verdi Devrim tabağı ablasının elinden alırken. Eylem gülümsedi. Duygusunu göstermeyen kardeşinin en ufak bir jesti bile, sanki yüzlerce şey söylüyormuş gibi onu mutlu ediyordu.

Tüm bu sahne boyunca horul horul uyuyan Koray, omzundan ufacık bir dokunuşla uyanıp ayaklandı. Kolunu karısına atmış halde içeriye girerlerken Eylem, "İyi geceler Devrimciğim," dedi. Koray, "Ooo 'Devrimciğim' haa. Güzel şeyler kaçırdım desene," dedi geniş geniş gülerek.

* * *

Devrim uçağa bindiğinde mutlu olmasa da huzurluydu. Cep telefonunu kapatmadan önce Bilgesu'ya, WhatsApp'tan bir fotoğraf yolladı. Altına da, "*hadi bu*

kez yırttın" yazdı. Kalan tüm eşyaları toplayıp terasa çıkardıktan sonra anne ve babasını terli ve yorgun yere çökmüş, kamyoneti beklerken fotoğraflamıştı. Çekilirken ikisi de komik suratlar yapmıştı. Bilgesu hemen bol emoji'li bir cevap yazdı.

İstanbul'a varıp telefonunu açtığı anda onu bambaşka bir sürpriz bekliyordu: "*Kızım! İstanbul'a taşındım. Seni ne zaman görebilirim? İhmal ettiğin canın arkadaşın Berfu ☺ Artık benden kurtulamazsın ahahahha!*"

7

Selen UPS'ten gelen postayı heyecanla açtı. Yazısının çıktığını biliyordu. *Online* okumuştur ama dergide basılı görmek farklı bir heyecandı. Derginin sayfalarını hızla çevirdi. Adını görünce sürpriz olmuş gibi sevindi. Başlıklar, ara başlıklar, spotlar son konuştukları gibiydi. Mutfağa gidip taze demlenmiş kahvesini koydu. Salondaki sallanan koltuğa oturdu, yazısını büyük bir keyifle okumaya başladı. Her satırını ezbere bildiğinden, editörün yaptığı en ufak değişiklikleri bile fark ediyordu. Hatta bir cümle epey kısaltılmıştı. Dizgi sırasında sayfaya sığdırmak için yapılmıştı anlaşılan. Çünkü o sayfanın son cümlesiydi. Bir süre daha takıntılı bir özenle yazıyı inceledi, dergiyi kapatıp kafasını koltuğa yasladığında Yücel'le göz göze geldi. Karşısındaki kanepeye oturmuş öylece ona bakıyordu. Selen artık irkilmiyordu. Gülümsedi.

"Şu aniden belirme huyundan hiç vazgeçmeyecek sin değil mi?"

"Seni şaşırtmak hoşuma gidiyor. Ama valla sessiz gelmedim. Sen yazının içinde kaybolmuştun. Tebrik ederim."

“Teşekkür ederim. Bakmak ister misin?”

“Bir kahve koyup kendime geleyim, bakarım,” dedi Yücel. Kalkıp mutfığa gitti.

* * *

“Bakmayacak,” diye düşündü Selen. Çünkü alınmıştı. Yücel o gece kokteylden geç dönmüştü. Selen eve varınca yazısını bir kere daha okumuş, sonra tüm versiyonlarını tekrar okumuş, son halinden bir önceki halini göndermiş ve yatmıştı. Sabahın köründe panik duygusuyla uyanmış, içkili kafayla tepkisel ve yanlış bir şey yaptığına karar verip pişman olmuştu. Bir saat evde sıkıntıyla sigara içip dolandıktan sonra, yolladığı yazıyı tekrar okumuş ve rahatlamıştı. Karşılaştırma yapmak için son halini ve ilk halini de okumuş, daha da rahatlamıştı. Kesinlikle en iyi versiyonunu göndermişti. Sonra dışarı çıkmış ve Yeniköy’e kadar koşmuştu. Ne zamandır koşmadığından ve sigaradan, nefes nefese kalmış ama iyi hissetmişti.

Döndüğünde Yücel bilgisayarının başındaydı. Soğuk bir tavırla, “Cep telefonunu almamışsın. Hoş, alınca da açmıyorsun ya,” dedi. Selen hızla özür dileyip duşa girdi. Çıktığında Yücel, unutmaya ve sevimli olmaya karar vermiş gibiydi. Selen’in yazısının son haline bakıyordu. Problemleri gördüğü birkaç yerle ilgili makul ve yapıcı bir iki yorum yapıyordu ki Selen yazıyı yolladığını söyledi. Kolay kolay şaşırmayan Yücel, bunu duyunca gerçekten şaşırdı. Hele bir önceki halini yolladığını duyunca iyice afalladı. Hemen kendisiyle ilgili bir sorunu olduğunu ima etmeye girişmişti ki Selen onu durdurdu. “Dün döndüğümde her halini tekrar okudum ve en içime sinenin bu olduğuna karar verdim. Bunda da senin katkıların var ama yazı hâlâ benim yazım. Son hali öyle değildi. Ve giderek daha da senin yazın olacaktı. Bunun doğru olmadığı

ğını düşündüm. Çünkü öyle kabul edilirse her defasında kendimi aynı süreçten geçmek zorunda hissedecektim. İkimiz için de yük olacaktı. Sana bağımlı bir mesleğim olsun istemiyorum Yücel. Kabul edilirse, bu işi bağımsız yapma güvenine sahip olmak istiyorum. Edilmezse yine aktif gazeteciliğe dönmeye karar verdim.” Yücel sustu. Hiç yorum yapmadı ama Selen bozulduğunu biliyordu.

Ne yazı kabul edildiğinde, ne editörün istekleri doğrultusunda bir-iki şey ekleyip çıkardığında, ne yayımlandığında ilgilendi. Selen bunun basitçe, “İşinin dışında duruyorum,” demek olmadığını biliyordu. Tepkili bir şekilde işinin dışında duruyordu. Dergiye de bakmayacaktı. Selen’in kalbi, bu başarıyı kocasıyla paylaşamadığı için kısa bir an için burkuldu. Ama sadece kısa bir an için. Tekrar dergiye bakınca içini sevinç kapladı. Başka bir konu daha önermiş ve kabul edilmişti. Araştırma ve yazma süresi için avans bile ödeyeceklerdi. Kendine güveni sanki bir günde geri gelmişti. Başka yayınlara da bakıyor, uygun olanlarına daha kısa yazı önerileri sunuyordu. Bu dergideki yazısını referans olarak gösterdiğinde, hemen hemen her yer en azından ilgi gösteriyor, bir cevap yolluyordu. Bir hafta sonra araştırma yapmaya Van’a gidecekti. Yalnız da olsa, bir süreliğine sahada olacaktı. Takılacak birkaç meslektaş bulabileceğini de biliyordu. Öyle yerlere gittiğinde, burnu öteki gazetecilerin kokusunu hemen alıyor, hangi kafe, hangi otel, hangi bölgede rastlaşabileceğini tahmin ediyordu. Yılın yarısını eskisi gibi sahada geçirmek istemiyordu ama zaman zaman da olsa kendini eski hayatının içinde bulabilmek istiyordu. İdeal işini bulmuştu. Ya sahada çalışacaktı ya da evde. Almanya’ya da her defasında gitmesi gerekmecekti artık. Selen Van’dayken, Yücel Berlin’de olacaktı. Saha ona istemediği her şeyden kaçma ve yalnız olma fırsatını geri vermişti. Sahayı ne kadar özlediğini ve hayatını idame

ettirmek için ne kadar ihtiyaç duyduğunu, önerisi kabul edilince hatırlamıştı. Bir daha bundan kimse için vazgeçmeyecekti. Yücel akli varsa şikâyet etmezdi. Çünkü ondan vazgeçmemek için de bu alana ihtiyacı vardı.

* * *

Saate baktı. Eylem'le buluşmak için hazırlanmalıydı. Ona düşündüğünden zor ulaşmış ama tam da o an Eylem'i kaçırmıştı. İzmir'e dönen Eylem, Selen'in sesini duyunca çok şaşırmış, bir sonraki İstanbul ziyaretinde arama sözü vermişti. Konuşma biraz donuk geçtiğinden Selen arayacağını pek düşünmemişti ama Eylem bir gün önce, İstanbul'da olduğunu haber veren bir mesaj atmıştı.

Yücel salona dönmeyince, Selen mutfığa girdi. Yücel öğlen kahvaltısı hazırlığına girişmişti. Selen, Eylem'le buluşmak için çıkması gerektiğini, kendisine yumurta yapmamasını, bir-iki lokma atıştırıp çıkacağını söyledi. Yücel başını salladı. Eylem'le buluşmasını da, Sinan'ın olayını çözmeye çalışmasını da onaylamamıştı. Onlar görüşmeyince rahatlamış, Eylem'den mesaj gelince yine yüzü kararmıştı. Selen bu duruma giderek daha fazla alıştığından üstüne gitmemiş, sorgulamamıştı. Eylem'den hoşlanmıyor ve Sinan saplantısının biraz fazla uzadığını düşünüyordu Yücel. Bir keresinde biraz öfkeyle, "Sen ona âşık falan mıydın?" diye sormuş, Selen gülmüş, "Yok artık," demişti. Sonra kendi kendine Yücel'den ne çok şey sakladığını düşünmüştü. Sinan'ı anlatmaya çalışsa da anlayamayacağından, bu takıntıyı, unutamadığı ilk aşk gibi bir şeye bağlayacağından emindi. Burada canını sıkın erkekçe bir kıskançlık beslemesi değildi. Bunu anlayabilirdi. Ama Yücel bazı konularda esnemeyi reddediyordu artık ve bu tavrında kararlıydı. Eskiden ne diyeceğini söylemeden anlayan adam, şimdi

vurdum duymaz birine dönüşmüştü. Selen en çok bu dirençten yorulmuştu.

* * *

Selen akşam kapıdan içeri titreyerek girdi. Yağmur yağıyordu ve sırlıklam olmuştu. Yücel onu o halde görünce hemen koştı, bir havlu ve battaniye getirdi.

“Ne oldu sana bir tanem? Ne bu hal?”

Selen susuyordu ama dişleri takırdıyordu.

“Gel şu üstündekileri çıkaralım. Yürüdün mü sen? Neden taksiye binmedin? Taksi mi bulamadın? Beni arsaydın ya, hemen gelir alırdım. Selen'im kaldır kolunu çıkaralım, su damlıyor...”

“Sen çık, ben giyinirim,” dedi Selen dişleri takırdarak. Yücel, sesinin buz gibi olduğunu fark etti.

“Tamam, ben şömineyi yakayım. Sen giyin gel. Bir çay yapayım mı sana? Ya da sıcak süt?”

“Hayır, viski koy. Buzsuz.”

Selen yün pijamalar, kışlık sabahlık, terlikler ve hâlâ ıslak hırpani saçlarla Yücel'in karşısına geçip yere çöktü. Yücel kanepenin önüne küçük sehpayı çekmiş, üstüne iki viski bardağı koymuştu. Selen'in yanına oturacağını varsayıp oraya yumuşak yastık ve battaniye koymuştu. Selen uzanıp yumuşak yastık ve battaniyeyi aldı. Yastığın üzerine oturdu. Battaniyeyi üzerine çekti. Viskiye uzandı. Bir dikişte içti. Yücel'e tekrar koyması için geri uzattı. Yücel gülmeye çalıştı, ama Selen hiç tepki vermedi. Yücel tekrar koydu. Selen, soğuktan morarmış dudaklarla, önce bembeyaz kesilen ama şöminenin ısısıyla hızla kızaran yanaklar ve alev alev yanan gözlerle, karmakarışık ıslak saçlarla çok acayip görünüyordu. Yücel delirmiş gibi baktığını düşünüyor ama bir yanıyla da şu haliyle

le onu uzun süredir arzulamadığı kadar çok arzuluyordu. Selen ikinci viskisinden bir yudum aldı. Sigara yaktığında eli zangır zangır titriyordu. Yücel hâlâ üşüdüğünü düşünüp endişelenirken, gözlerinden de yaşların aktığını görünce titremesinin artık soğukla ilgili olmadığını anladı. Korkuyla yüzüne baktı. Başına bir şey gelmiş olabileceğini düşündü. Bu daha önce hiç aklına gelmediği için kendine kızdı. “Ne oldu sana?” deyip yanına çökerken, Selen yaralı bir hayvan gibi inledi:

“Yücel, Sinan’a ne oldu?”

8

Yücel bankta parkasına sarınmış oturuyordu. Hava çok soğuktu. O kadar soğuktu ki etrafındaki ölülerin bile mezarlarından çıkıp dolaşmayacağına emindi. Mezar taşları, sanki taş olduklarından değil, donmuş olduklarından taş gibi duruyordu; ağaçların, hâlâ sağ kalmayı beceren bitkilerin yaprakları kristalleşmişti; mezarların üzerine basılsa toprak donmuş bir göl gibi çatırdayabilirdi. Eldivenli ellerini birbirine sürttü. Beresini biraz daha aşağı indirip atkısını gözüünün altına kadar çekti. Nerede kalmıştı? Biraz daha gecikirse, mekânın gerçek sahibi ölülerin arasına karışacaktı. Tekrar kalkıp kan dolaşımını hızlandırmak için bacaklarını, kollarını hareket ettirdi.

Kasabada çok ender bu kadar soğuk olurdu ama oldu mu da, ülkenin en doğusundan bile beter olurdu soğuğu. Çoğu kez karla yumuşamaz, kış güneşiyle biraz da olsa ılımazdı. Gündüzü karanlık, gecesi zifiri karanlık, göğü alçak, ayazı keskin, havası kupkuru olurdu. Nihayet karanlığın ortasına belli belirsiz bir far ışığı düştü. Yücel, ne olur

ne olmaz diye kulübenin arkasına saklandı. Motosiklet mezarlığın girişinde durdu. İçeri giren kişi, elindeki feneri iki kere yakıp söndürdü. Yücel kulübenin ardından çıktı. Yanına gelen adam, Yücel'den de beter haldeydi. Üstü başı Yücel kadar korunaklı değildi ve kasabadan mezarlığa kadar motosikletle gelmişti. Burnu dokunsan kopacak kadar kırmızıydı ve deliklerinden su gibi sıvı akıyordu. Muhtemelen yüzü hişsizleştiklerinden farkında bile değildi. Dışleri takırdatarak konuşmaya çalıştı. Pek de beceremeyince elindeki mektubu verdi.

"Oğlum, sen biraz mezarlığı turla, hareket et, kendine gel, hem bir kontrol edersin," dedi Yücel.

Genç adam emre derhal uydu. Yücel, zarfı inceledi. Beyaz, normal bir mektup zarfıydı ve üzerine bir şey yazılmamıştı. Dikkatlice yırtıp içindeki tek sayfalık mektubu fenerin ışığında okudu. Biter bitmez tekrar okudu. Sonra üç kere daha okudu.

Genç adam yanına geldiğinde sordu: "Hangi şoföre vermeni istedi bunu? Hikmet mi?"

"Evet abi."

"Kaçtaymış İzmir'e seferi, söylediler mi?"

"Hayır ama ben öğrendim. On birde."

"Güzel. Aferin İsmail. Kız iyi mi?"

"İyi gibi ama..."

"Ama ne?"

"Hâlâ şokta gibi. Gözünü yere dikeyor, pek konuşmuyor, duymuyor. Ya da kafadan sakat mıdır nedir... Süleyman da ondan endişe ediyor."

"Ne dedi?"

"Önemli bir şey demedi. Ama kıza bazen korkuyla, bazen acımayla bakıyor. 'Sezgin itine hiç güvenmiyorum,' dedi. 'Sinan da bu kıızı buraya yolladıysa o da belli ki estirikli biri, ne yapacağı belli olmaz,' dedi."

"Sen yarın on birde garaja git. Hikmet orada olma-

yacak. Başına bir aksilik gelmiş olacak. Sonra Süleyman'a git ya da ara, 'Şoför yoktu, ben elden bırakayım,' de. Sonra da orada kal. Süleyman'ın korktuğu gibi olursa, burada olmaman daha iyi. Yoksa seni de temizlerler. Hem İzmir'de ne konuşulduğunu, ne planlandığını öğrenirsin. Sezginler kızı kurtarmak için operasyon yaparsa, kasabayı bilen biri olarak sana ihtiyaç duyarlar. Planlarının içine aktif olarak gir. Ama gece orada kalma. Akraban var mı orada?"

"Yok abi."

"Hay Allah..." Yücel bir süre düşündü. İsmail durdu-
ça yine titremeye başlamıştı. Nefesi buz gibiydi. Yücel'in burnuna soğuk nikotin ve açlık kokusu çarpıyordu.

"Şirinyer'de bir yurt var. Alparslan Öğrenci Yurdu. Orda kal." İsmail donmak üzere olmasına rağmen gülmesine engel olamadı.

"Şişşşt oğlum, ne dedik, ölümler bile duymayacak, görmeyecek bizi..." Sonra gülümseyerek ekledi: "Bir öğrenemediler gizli iş çevirmeyi. Neresi ülkücü yeri, yüz metre öteden tabelalarından anlaşıyor." İsmail bu kez sessizce güldü.

"Ama bu seni gevşetmesin ha. Aptal değiller ve hemen işkillenirler. Bak Süleyman'a... Tantiyor bizi. Bir operasyon olursa, hepsinin temizleneceği türden olacağını biliyor, önlemini alıyor."

"Abi alıyor da, evin etrafında güvenlik o kadar az ki."

"Ya beklemiyor, o ayrı. Ve adam yığarak, polisin, mahallenin dikkatini çekmek istemiyor. Sezgin'in şüpheli görünen evleri arattığını da biliyordur. Ama çok aptal olmasa da aptal. Sezgin ne deneni yapar, ne de kızı orada bırakır. Neyse, uzatmayalım. O otelde bizim bir ajan var. Tuvaletleri temizliyor. Kod adı Kara. Böyle saç, kaşı, teni bembeyaz biri. Görmemen mümkün değil. Ona etrafta kimse yokken benden selam ilet. Sonra söyle, bana telgraf çeksin."

Mektubu zarfa koyup geri verdi. "Bunu da yeni bir

zarfa koy, kapat. Aptallar zarfı işaretlememiş bile." İsmail gitmek üzereyken dönüp "Sen nasıl döncen burdan abi?" diye sordu.

"Yürücem," dedi Yücel.

"Abi, bu soğukta onca yolu yürürsen donarsın. Seni aşağı kadar bırakayım, oradan yürü."

"Asıl o motorun üstünde donarım. Hem olmaz, gören olur. Koşullar ne olursa olsun tedbiri elden bırakmak yok İsmail. Bunu kaç defa konuştuk. Bak, seni hassas göreve yolluyorum, ona göre. Senin evin şurası, hemen git ısın. Benim biraz antrenmana ihtiyacım var zaten. Üç saattir burada bekliyorum. Sen beni merak etme. Söylediklerimi harfiyen yap yeter. Bir şey olursa, İzmir'deki itleri geri tutmak bizim işimiz olacak."

"Tamam abim. Sen hiç merak etme. Seni hayal kırıklığına uğratmam."

"Hadi o halde, yolun açık olsun yoldaş!"

* * *

Yücel ertesi sabah gerekli kanallara telgraf çekti. Öğleden sonra başka ilçelerden elemanlar şehre gelmeye başladı. Yücel kısa sürede bir şeyler olacağını seziyor, olayın ne kadar büyüyeceğini öngöremediği için hazırlıklı olmak istiyordu. Sezgin'i cesur ama naif buluyordu. Kasabadaki faşistleri son bir yılda hafife almaya başlayan pek çok devrimci gibi, kibirli ve tehlikeliydi. Onlar da kendilerine biraz güvenmeye başladılar mı, aynı ülkücüler gibi övünçlerini göstermeden edemiyor, sonuçlarını düşünmedikleri ataklara girişiyorlardı. Sezgin de grevde, kasabada, dernekte göğsünü fazlastıyla gere gere yürümeye başlamıştı. Sanki devrim oldu olacakmış ve o kutlu gün geldiğinde kasabanın en aktif derneğinin başı olarak devrimcilik ondan sorulacakmış gibi davranıyordu. Ama aslında Yücel'in derneğinin ne

kadar güçlendiğinin farkında değildi. Kendi yoldaşlarının faaliyetlerine bu kadar kayıtsızlaşan bir adamın, faşistlerin ağına hâkim olabildiğini sanmıyordu. Sezgin Bey kızı kurtarmak için atağa geçerse ve faşistler karşı atağa kalkışırsa, bu Yücel'e beklediği fırsatı verecekti. İsmail'e söylediği gibi, amacı sadece olası bir karşı atağın kendilerine sıçramasını engellemek değil, durumu kontrol altına alıp kasabada solun tek hâkimi olmaktı.

Sezgin Beylerin operasyonundan ânında haberi oldu. İsmail'den aldığı ilk haber İzmir'in harekete geçtiğini doğruluyordu. Her şey tam da beklediği gibi geliyordu. Şimdi iş Sezgin'le anlaşmaya kalmıştı.

İzmir'in planı belirginleşmeye başladığında, Sezgin Bey'i grevde zafer sarhoşluğu içinde grevci arkadaşlarına börek dağıtırken buldu. Gazete kâğıdındaki böreğe elini attığında, Sezgin Bey bir an için Yücel'e endişeyle baktı ama sonra gülümseyerek, "Hoş geldin yoldaş!" dedi. Yücel'in greve destek olmaya geldiğini ve hatta operasyondan haberi olduysa kendi derneklerine bile katılabileceğini düşündü. Yücel, yüzünde öyle bir kibir ve büyüklük taslama hali gördü. Elini babacan bir tavırla Yücel'in omzuna attığında, Yücel kulağına eğilip trendeki son kompartmanda yarım saat sonra onu bulmasını istedi. Yanından ayrılırken Sezgin Bey'in yüzünde kibir kalmamıştı.

Çalışmayan trenin kompartmanları yorulan, üşüyen, terleyen işçilerin arada girip soluklandıkları, dinlendikleri bir kahvehane gibi işlev görmeye başlamıştı. Ama son kompartmanlar epey uzakta kaldığından genelde boş olurdu. Yücel yine de kompartmanı dikkatle inceledi, sonra oturup bir sigara yaktı, beklemeye koyuldu. Sezgin Bey karşısına geçip sigarasını yaktığı an, gülümseyerek, "Tebrik ederim. İyi iş çıkardınız," dedi. Sezgin Bey kendinden hoşnut mu olsun, tedirgin mi olsun bilemedi. Sadece sigarasından derin bir nefes çekip konuşmaya devam etmesini bekledi.

Yücel lafı uzatmadı. Ne olduğunu, ne bildiğini değil, doğrudan bundan sonra olacakları dikte etmeye başladı. Hatta lafa öyle girdi: "Sezgin Bey, şimdi sana bundan sonra ne olacağını anlatacağım..."

* * *

Sezgin Bey kompartmandan çıktığında, kendini Ankara'dan sürüldüğü günkü kadar yenik ve çaresiz hissediyordu. Hatta ondan bile kötüydü çünkü en azından o zaman işini, memleketini terk etmiş ama siyasetini, şahsiyetini korumuştur. Şimdi ise ölmek için yok olması gerekiyordu. Sadece kendisi ölecek olsa, belki Yücel'in teklifini hiç düşünmeden reddederdi. Ama kabul etmişti çünkü ipin ucunda kendi kızları ve Sinan da vardı. Yücel puştur, İzmir'in planladığı karşı atağın bir gün öncesine kadar beklemişti. Güya yoldaşlarının hiç yoluna gitmesine gönlü razı olmuyordu. Öyle olsa ilk öğrendiği an söyler, Sezgin Beylerin kendilerini korumak için hazırlık yapmasına izin verirdi. Şimdi bile sadece olacakları söylemişti ama nasıl, tam ne zaman ve ne şekilde olacağını hiç söylememişti. Hareketlerini dakikası dakikasına bildikleri ve engelleyecekleri konusunda güvence vermiş, Sezgin Bey'in hiçbir şey olmayacak gibi greve gitmesini, Devrim'in evden çıkmamasını tembihlemişti.

"Ya Eylem?" diye sormuştu Sezgin Bey. Yücel, "Onun bir şey yapmasına gerek yok. Yurtta ya da okulda emniyette. Ona giden adamı yolda engelleyeceğiz," demişti.

"Ya Sinan?"

"Onun da bilmesine gerek yok. Konuya hâkimiz."

Sezgin Bey eve yürüken, "Tabii ki sadece benim bilmeme gerek var çünkü hayatımız karşılığında kasabadan yok olmam, meydanı onlara bırakmam gerekiyor, yoksa aslında benim de bilmeme gerek yoktu," diye düşündü. İşin ga-

ribi, Yücel onu kendine bağlamak da istemiyordu. Sezgin Bey Yücel'le bir gün kozlarını paylaşmaları gerekse, üstün çıkacağı bir durumda onu sağ kolu bile yapabiliirdi. Adam iyi devrimciydi, cesurdu, akıllıydı, güçlüydü. Onu saf dışı bırakmak aklına bile gelmez, bilakis bu yolda ender çıkan böyle adamlara ihtiyaç olduğunu düşündüğünden, Yücel'i bir kazanç olarak görürdü. Ama Yücel onu bir kalemde silmiş, bunu davaları içinde bir kayıp gibi bile görmemişti. Bu kadar kolay gözden çıkarılması, Sezgin Bey'in hem gururuna dokundu hem de ilk defa Yücel'den gerçekten korktu. Kimdi gerçekten bu adam? Ne yapmaya çalışıyordu? Faşistler içinde yalnız kurtlar görmüştü ama devrimciler öyle değildi. Yücel yalnız kurttu.

Ama kendilerini tedbirsizlikleri yüzünden aşağılarken, o da başarısız olmuştu. Sinan'ı kurtaramamıştı. Sinan'ın ölümünden sonra Sezgin Bey, Yücel'in ultimatoomunu bu kadar çabuk kabul ettiği için kendine kızdı. Devrim'i kurtarıırken, onlar da kasabada bu işi bilen tüm faşitleri temizlediklerini düşünmüşlerdi. Adamlarından biri, eve girip çıkan bir kişiyi bulamadıklarını söylemişti ama diğer adamı, gecenin sonunda ocakta temizledikleri adamların arasında olduğuna dair güvence vermişti. İlk adamı sessiz kalmış ama konu kapanmıştı. Haberi uçuran da o olmalıydı. Sonuçta, Süleyman'ın İzmir'i uyaracağını hesaba katmamışlardı. İzmir kocaman bir bölgeydi. Kim bilir kimlerin haberi vardı. Yücel'in söylediği kadar duruma hâkim olması nasıl mümkün olabilirirdi? Bu saldırının bilgisinin kimlere gittiğini nasıl takip edebilirirdi? Sezgin Bey, Sinan'a olanlara kahrolmuyormuş, ailesinin canı ipin ucunda değilmiş gibi Yücel'in kusursuz planının çökmesi ihtimali karşısında, bazen neredeyse zevkleniyordu. Haftalarca elinde tabanca birinin gelip kendisini temizlemesini bekledi.

Karısı çocukları alıp İzmir'e gittiğinde iyice şaşkına döndü. Bir yanıyla giderlerse daha güvende olacaklarını

düşünüyor, bir yanıyla da İzmir'deki faşistlerin kucağına düşeceklerinden korkuyordu. Karısının kimseyi dinleyecek hali yoktu. Histeri halindeydi. Devrim de neredeyse odasından çıkmıyor, bebeklerine yapışık yaşıyordu. Eylem'in hiçbir şeyden haberi yoktu. Sezgin Bey, olası bir atağı engellemesinin mümkün olmadığını, Eylem'in korkuyla öldürülmeyi beklemektense, beklemediği bir anda ölmeyi tercih edeceğini düşündü.

Nevin Hanım İzmir'e gittikleri an bütün tehlikenin biteceğine inanmak istiyordu. Kocasının elinde tabancayla sabaha kadar oturması ona güven falan vermiyor, bilakis kocasını cinnetin eşiğinde bir adam gibi görüyor, o tabancayla kendisi dahil herkesi öldürebileceğinden endişe ediyordu. Sinan'ın ölümü, Nevin Hanım'ı fena sarsmış ama aynı zamanda aklını başına getirmişti. Kocasını ise akli başından gitmiş gibi davranıyordu. Devrim zaten tımarhanelik kıvama gelmiş gibi görünüyordu. Kocasını gelmeye de, derhal kızını da alıp oradan gitmeliydi. Hatta için için kocasının gelmeye karar vermesinden ürküyordu. Onun tehlikeyi beraberinde getireceğini düşünüyor, burada tek başına kalırsa, intikam ölümlerinin kocasıyla bitebileceğini ümit ediyordu.

Sezgin Bey bir ayın sonunda hâlâ öldürülmediğinde, Yücel'in planının gerçekten işlemiş olmasına hayretle karışık bir hayranlık duydu. Sinan belli ki sadece bir zayıydı. Yoksa her şey gerçekten de tamamen kontrolü altındaydı. Sıcak operasyonlarda böyle aksilikler olurdu. Hayatı aksiliklerle örülmüş zavallı Sinan oğlan, yine bir aksiliğe kurban gitmişti.

Selen üçüncü viskiyi devirmiş, elleriyle yüzünü kapamış hüngür hüngür ağlıyordu.

“Neden Sinan’ı kurtaramadın? Neden? Neden?”

Yücel yanına çöktü. Elini avuçlarının içine aldı. “Hayatım, bir tanem, elimden geleni yaptım.”

“Ama adamları yola çıkar çıkmaz göz hapsine almışsınız. Ötekine harekete geçmeden engel olmuşsunuz! Sinan için gelen adamı neden beş dakika önce durdurmadınız? Beş dakika ya, beş dakika! Gerçekten bir beş dakika için mi öldü Sinan? Bu bilgiye katlanmak daha da zor!” Selen elini çekti. Kollarını kendi vücuduna sardı.

Yücel haksızlığa uğradığını düşünüyordu ama Selen bu haldeyken üstüne gitmek istemiyordu. Yine de, “Arkadaşını, babasını ve kardeşini kurtardım. Bunun hiç mi kıymeti yok? Hem onlar devrimciydi,” derken sesinin kırılgan çıkmasına engel olamadı. Ama Selen’in bunu umursayacak hali yoktu. Bilakis öfkeleni.

“Evet, biz devrimciydik. Biz bu yolda ölebilirdik. O ölmemeliydi.”

Yücel, Selen’in Sinan’la ilgili duygusunun şiddetine öfkeleniyordu ama bununla ilgili bir şey söylemenin yeri ve zamanı olmadığını da görebiliyordu. Bir şey demedi. Selen devam etti:

“Ona niye haber vermedin?”

“Ya güzelim, sadece Sezgin Bey’e haber verdim. Eylem ya da Devrim de bilmiyordu. Durumun kontrolümüzde olduğunu düşündüm.”

“Ama onlar zaten Sezgin Amca’nın kızları. Eylem İzmir’de, Devrim evde babasının yanında. Sezgin Amca biliyor, onları koruyabilir, istese uyarabilir. Tabii ki önce kendini ve kızlarını düşünecek. Ama Sinan orda yalnız

ve her şeyden habersiz..." Son cümleyi söylerken yine sesi titredi.

"Selen, Sinan her şeyden habersiz değildi. Aslına bakarsan tüm bu işi başlatan onun ahmaklığı. Daha önce faşistlerle işbirliği yapmış birine güvenemezdim."

Selen hemen savunmaya geçti. "Sinan faşist değildi. Onunki ahmaklıktı, evet, ama o dönem kasabada esnaf olup da, sağcılarını faşistlerden ayıramayan birçok ahmak vardı. Ayrıca yaptığı ahmaklık neydi ki? Kahvelerinde onlarla okey çevirmiş! Sırf bu yüzden bu şekilde cendereye alınmayı hak eder mi bir insan?"

"O zaman alınmayacaktı. Orada da ahmaklık etti zaten. Tabii ahmaklıksa bu."

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani neden onların üstünde bu kadar baskı oluşturmalarına izin verdi ki? Neyle tehdit etmiş olabilirler?"

"Ay Yücel yani, sanki kasabanın azılı devrimcisi sen değilmişsin gibi konuşuyorsun! Çocuğun ailesi var, annesi, babası, kardeşi var!"

"İyi de, faşistler bizim kasabada herhangi birinin kafasına silah dayayıp bunu yapmazsan aileni öldürürüz mü diyorlardı? Yapma Allah aşkına! En azından bir süre onlarla yatıp kalkmış olmalı ki böyle bir kozları olsun."

Selen sustu. Diyecek bir şey bulamadı ama Sinan'ın bunu hak etmiş olabileceğine ilişkin hiçbir şey duymak istemiyordu. Yücel onu anlamış gibi yumuşayarak devam etti:

"Güzelim, ben Sinan bunu hak etti demiyorum. Hak etmedi. Ama ben ona söyleyemezdim. Bu kadar dengesiz davranan birine, bu bilgiyi operasyondan bir gün önce veremezdim. Düşünsene, işin içinden çıkmak için bir çocukla işbirliği yapmaya kalkıyor! Süleyman bile şaşırmış!"

"Ama Sezgin Amca söylemiş işte, Devrim'in kendisinin Sinan'a haber vermeden gittiğini. Çocukçağız

eşek sudan gelene kadar dayak yeme pahasına Süleyman'dan biraz daha zaman isteyecekmiş. O asla ne Eylem'i, ne Devrim'i onlara teslim etmezdi. Bundan adım gibi eminim."

Yücel'in kalbi yine kıskançlıkla burkuldu. Sinan ne yaparsa yapsın iyi niyetli olduğuna hep adı gibi emindi ama on yıllık kocasının yaptıklarının arkasını araştırmadan edemiyordu.

"Tamam Selen. Suç benim. Sinan'a söylemeliydim. O da yine birilerinden eşek sudan gelene kadar dayak yeme pahasına ortalığı karıştırmalı, hepimiz ölmeliydik!"

"Bunu kastetmediğimi biliyorsun!"

"Bilmiyorum. Sinan kurtulsaydı da ne olursa olsaydı der gibi bir halin var. Ama bu konuda yapacak başka açıklamam yok. O günkü bilgilerim ve algılarım doğrultusunda Sinan bana güven vermedi. Bunu ona söyleyemezdim. Benim yerimde kim olsa söylemezdi. Koruyabileceğimi düşündüm. Koruyamadım."

Selen biraz sakinleşmişti. Başını Yücel'in dizine koydu.

"Elbette seni suçlamıyorum. Sadece çok pisi pisi ne... İnsan kahroluyor. Ne olsa ne olmazdı diye düşünmeden edemiyorsun ama söylesen de kendini koruyabilir miydi ki? Sen bile koruyamadıktan sonra. İllaki ölmesi gerekiyordysa, belki de böyle bilmeden ölmesi daha iyi. Bilerek, korka korka, kendini korumaya çalışarak öldüğü fikrine hiç dayanamazdım."

Yücel bu dayanamama durumuyla ilgili içinden yine bir öfkenin yükseldiğini hissetti, ama kendini tuttu. "Hadi yatalım, çok perişan oldun."

* * *

Yattıklarında ikisi de uyuyamadı. Selen'in zihni bombardımana tutulmuş gibiydi. Ne düşünse Yücel'e

yeni bir şey sormak istiyor ama bunun sonunun gelmeyeceğini hissediyordu. Epey de sarhoştı. Zihni boşalsın, her şeyi unutsun ve uyusun istiyordu ama bunun için en az üç tane daha viskiye ihtiyacı vardı. Onu da midesinin kaldırabileceğini sanmıyordu. Yücel'e sokuldu. "Şu balığa dönmüş şiş suratımla, akıp duran burnumla hiç de çekici olmadığımı biliyorum ama benimle sevişir misin?"

Yücel güldü. "Kapıdan girdiğinden beri bunu düşünüyorum. Ama hadi öküzlük yapmıyım dedim."

Selen kakhaha attı. "Gerçekten mi? Bu halimin nesi cazip gözüktü ki?"

"Vahşi!" dedi Yücel gülerek. "Çok vahşi görünüyordun. Seninle hiç öyle sevişmedik biz."

"Niye ya, çok tutkulu sevişmelerimiz olmadı mı?"

"Tutkulu oldu, vahşi olmadı."

Selen biraz daha sokuldu. "Sanırım ne demek istediğini anlamam için yaşamam gerekecek."

Selen, ne kadar vahşi olursa o kadar kendini unutacağını umarak kendini bıraktı. Yücel ise, gizli bir arzusunu karşılaması haricinde, öfkesini çıkarabileceği bir alan bulmuş gibi kendini tamamen kaybetti. Saatler sonra, yorganı, yastıkları düşmüş, çarşafı sıyrılmış yatağın üstünde, terden sırılsıklam, nefes nefese yan yana yattıklarında, yaşadıkları en iyi seks miydi bilmiyorlardı ama Selen'in zihni tamamen boşalmış, Yücel'in de öfkesi dinmişti.

Selen artık uyuyabilecek gibi hissediyordu. Uzanıp düşen yastığı almaya, yorganı üzerine çekmeye bile hali yoktu. Vücudu ağrıyordu ama bu kalbinin ağrısını hissetmesini önlüyormuş gibi hoşuna gidiyordu. Artık hiçbir şey düşünmüyor, düşünemiyordu ama uykuya dalmak üzereyken, rüyasında konuşur gibi, "Yücel, tüm bunları bana niye on yıl önce anlatmadın?" diye sordu.

Bu önemli soruya aslında pek de bir önem atfetmemişti. Oğlu olduğunu bile evlendikten sonra öğrenmiş,

öğrendikten sonra bile Yücel'i bu konuda hiç konuşturamamıştı. 70'lerin sonunda ve 80'lerde yaşadıklarını heyecanlı aksiyon filmleri gibi anlatıyor, kendince dertleşiyor ama anlattıklarının ardında bir sürü bilinmezlik bırakıyordu. Selen'in dinlerken çoğu zaman ağzı açık kalıyor, sonrasında zihninde yüzlerce soru oluşuyor, bunlara dünyanın en normal şeylerini sorguluyormuş gibi düz ve geçiştirici cevaplar alıyor, bu da bir süre sonra soruların peşini bırakmasına neden oluyordu. Belki gerçek bir cevap alamayacağını bildiğinden, bunu da sormak aklına gelmemiş, geldiğinde de neredeyse öylesine sormuştu.

"Sen niye bana Sinan'ın ilk aşkın olduğunu hiç söylemedin?" Selen'in gözleri aniden açıldı. Bu kez soruya cevap vermese de, cevabın nerede bulunabileceğini işaret etmişti.

"Bu yüzden söylemedim. Bunu fazla önemseyeceğini bildiğim için. Halbuki onun ölümünün bende yarattığı duyguların onunla bir ilgisi yok."

Yücel güldü. "Nasıl olmaz? Öyle olmasaydı bu kadar takar mıydın bu konuya? 25 yıl sonra hâlâ böyle kahrolur muydun?"

"Olurdum. 25 yıllık gizemi şimdi öğreniyorum, unutma. Bana o zaman söyleseydin, bu sayfa o zaman kapanırdı."

"Ben de aynı sebeple söylemedim Selen. Fazla önemseyeceğini bildiğim için."

"Lütfen bunu yapma artık Yücel. Bana benim cümlelerimle karşılık verme. İki durum da eşit öneme sahipmiş gibi davranma. Biri ilk aşk, diğeri ölümünün ardındaki sırrın on yıldır saklanması. Bu senin konuyu çarpıtmana ve sürekli bana döndürmene yardımcı oluyor ama benim içimdeki kara delik, senden aldığım, daha doğrusu alamadığım yanıtlarla sürekli büyüyor."

"Benimle ilgili içinde kara delik mi var?"

"Bak yine! Ben bunu konuşmak istemiyorum. Benim sorduğumu konuşmak istiyorum. Al peki, sana sorunun cevabını vereyim: Sinan belki ilk aşkımdı, belki sadece çocukluk aşkımdı. Ne kadar gerçekti bugün bile bilmiyorum. Ama asla Patrick kadar ya da senin kadar gerçek bir aşk değildi. Çirkin ve hırçın bir ergenken yaşadığım platonik bir çarpılmaydı diyelim. Hadi sorun değil, ilk gerçek aşkım olsun. Ama o ilk aşkı unutmamak falan değil bu. Çünkü o daha sağken unutmuştum. Şimdi sen söyle. Neden on yıl önce söylemedin?"

Yücel razı olmuş gibi sustu. Yine de konuşmadan önce uzun uzun düşündü.

"Aslında daha ilk buluştuğumuz gece Sinan'ın konusunu açtım hatırlarsan. O gün olmasa bile, sana bir vadede olanları söyleyecektim. Açıkçası bunu Sinan'dan çok Eylem'le, Sezgin Bey'le ilgili olarak söylemek istedim. Çünkü bildiğim kadarıyla sen Eylem'le yakındın ve onları kafanda çok yüceltiyordun. Ama o ilk geceki tepkin, benim için konuyu Sezgin Beylerden çıkardı, Sinan'a getirdi. Sanırım ilk kez Sinan'ın ve ölümünün atlatamadığın bir konu olduğunu fark ettim. Eylemler zaten artık hayatında değildi. Bunu bilmenin sana hiçbir faydası olmayacaktı."

"Buna sen karar veremezsin."

"Niyeymiş o? Hazır olmadığını düşünemez miyim?"

"On yıldır hazır olamadım mı yani? Bunu öğrenmem için Eylem'in, 'Sinan'ı eşine sor,' şeklinde aşağılayıcı imasını mı duymam gerekiyordu?"

"Eylem öyle mi dedi?"

"Evet."

"Başka ne dedi?"

"Hiçbir şey. Zaten onu duyunca ben rahatsız oldum. Kısa bir süre sonra kalktım, sana geldim. Seni onunla konuşacak değilim."

Yücel sinirle güldü. Bu kadar mıydı yani? Oysaki Yü-

cel, Selen'in halini görünce her şeyi zaten bildiğini düşünmüştü. Sezgin Bey'in Eylem'e olanları anlattığını, Eylem'in de Selen'e anlattığını. İlk kez gafil avlanmıştı. Allah bilir Eylem bile bilmiyordu. Sadece Yücel'i sevmediği için, şüpheyi üstünden atıp ona çevirmişti. Kendi aptallığına kızarken, aklına Selen'in kapıdan içeri deli gibi girdiği an geldi. Bu kadarcık bir ima üzerine mi bu hale gelmişti? Yücel'in bir şeyler bildiğinden ve hatta olayın ortasında olduğundan bu kadar emin olmuştu? Yücel, Selen'in şüphesinde haklı olmuş olduğuna o an hiç ehemmiyet vermedi. 25 yıldır görmediği ve artık güvenmediği bir arkadaşının kötü niyetli bir imasıyla on yıllık kocasını harcamasına inanamadı. Bir de, "Seni onunla konuşacak değildim," diyordu, Yücel'i onurlandırır gibi!

"Konuşsaydın Selenciğim. Bir ima yetmiş buraya kafayı yemiş gibi gelip beni suçlaman için, öyle değil mi?" Selen neye bozulduğunu anlayınca hemen rest çekti. Bu kez bu topa girmeyecekti.

"Ay Yücel, bırak Allah aşkına. Bunu hiç çekemim. Gizlediğin bir milyon şey varmış işte. Şimdi onları geçtik de, benim bundan işkillenmiş olmam mı sorun oldu? Nasıl bir dünyanın var bazen hayret ediyorum gerçekten!"

Öfkeyle kalktı, duşa gidiyordu. Yücel kolundan geri çekti. Selen çekmenin şiddetiyle yatağa tekrar oturdu.

"Ne oluyor Yücel? Bırak kolumu."

Yücel bir saniye daha kolunu sıkıp bıraktı. "Beni böyle geçiştirme!" diye bağırdı ellerini yumruk yapıp yatağa vurarak. "Sinan'la ilgili de aynı şeyi yapıyorsun. Hep ben geçiştiriyorum gibi davranıyorsun ama ya sen? İlk aşkın ne kadar unutulmaz olduğunu sen de benim kadar iyi biliyorsun!"

Selen pasif agresifliğine alışık olduğu Yücel'i çok ender bu kadar öfkeli görür, öyleyken ondan ürkerdi. Ama

ürkütüldüğü için de daha çok kızardı. Kapıya doğru gidip, farkında olmadan onunla arasına güvenli bir mesafe koyduktan sonra, o da bağırdı:

“Benim için öyle bir şey yok! Bu sensin, ben değil! Ben âşık oluyorum ve eskileri unutuyorum Yücel Bey! İnsanları ve onların hayatımdaki önemini unutmuyorum ama öyle aşklarına takılıp kalmıyorum! Sinan da öyle değidi! Patrick de öyle değil! Ama sen bunu hiçbir zaman anlamayacaksın! Ne söylersem söyliyim maçoluğu-na toslayacak! Sonra bir de soruyorsun niye söylemedin diye! Nasıl söyliyim?”

“Maçoyum, öyle mi? Beni aşağıladığını biliyordum zaten! Sen Patrick’le arkadaşlığını istediğin kadar alla pulla ya da Sinan’ı içinde vicdani bir meseleymiş gibi yaşattığını san! Kimseyi terk edemiyorsun aslında! Kimse geride kalmıyor. Herkes birbirinin üstüne biniyor! Seninle beraber olmanın, aynı zamanda Patrick’le, aynı zamanda Sinan’la da beraber yaşamak olduğunun farkında bile değilsin! On yıldır karşımda, yanımda, yatağımda kocaman bir bagajla yaşıyorsun ve senin için sadece ve sadece benim olduğuma ikna olmamı bekliyorsun!”

Selen sustu. Kapının yanındaki koltuğa çöktü. Haklı olabilir mi diye düşündü. Ona böyle hissettirdiği için üzüldü. Bunu söylemek istedi ama Yücel artık raydan çıkmıştı. Ayağa fırladı, kollarını öne ata ata bağırmaya devam etti:

“Yani o geri zekâlı Sinan’ın bile iyi niyetinden zerre kadar şüphe etmiyorsun ama ben gözünde hep şaibeliyim! İnanamıyorum yahu. Sen hiç devrimci olmadın mı? O dönemleri hiç hatırlamıyor musun? Süleymanlarla kahvede takılmak küçük bir şey miydi gerçekten? Ellerine bu kadar büyük bir koz vermek? Beceremese de onlarla işbirliği yapmak? Beceremedi mi, o da meçhul! Nerden biliyorsun tüm bunların plan dahilinde olmadı-

ğını! Nerden biliyorsun Sezgin Bey'e güya günah çıkarmaya gitmesinin de başka bir şeyin parçası olmadığını!"

Selen dehşetle ayağa kalktı.

"Asıl sen kafayı yemişsin. O çok eleştirdiğin komplo teorisyenleri gibi konuştuğunun farkındasın değil mi? Sana dönük olunca dalga geçiyoruz ama Sinan gibi saf bir oğlanı bile canın istediğinde nasıl o kıvama sokuyorsun! Bravo vallahi! Hem öyle olsa ölmezdi!"

"Bak işte bak, yine aynı şey," dedi Yücel elleriyle başını tutup. Öfkeyle duvarı yumrukladı. Selen kapıya doğru geriledi.

"Kızım, sen beni öldürmek mi istiyorsun?" diye üstüne yürüdü. Selen'in gerilediğini görünce ne yaptığının farkına varmış gibi durdu.

"Yine saf Sinan oğlan ve şaibeli Yücel! Ben bu güvensizlikle nasıl yaşarım? Benim hakkımda böyle düşünüyorsan benimle birlikte olmamalısın," diyerek yatağın ucuna çöktü.

Selen bunu on yıl boyunca belki yüz defa duymuştu. İlk yirmi defasında kendini suçlamış, öyle düşünmediğini kanıtlamaya çalışmış, sonraki kırk defasında sadece susmuştu. Artık bunu duymak sadece sinirini bozuyor, onun buna üzüldüğüne bile inanmıyor, ajitasyon yaptığını düşünüyordu. Yücel'in karakter abidesi edasıyla sunduğu pek çok "esaslı" tavır, artık palavra tadı veriyordu.

"Düşündürme o halde Yücel Bey! Belki güven veremiyorsun. Bunu hiç düşündün mü?" derken yüzünde neredeyse zalim bir gülümseme vardı. Yücel başını inanamaz bir şekilde iki yana salladı. Ama kurban rolünden çıktı, doğruldu. Ne yapacağını, ne diyeceğini bilemeyen bir hali vardı. Her yolu denemiş ama bir türlü durum istediği kıvama gelmemiş gibi tedirgin, hatta biraz telaşlıydı. Ama böylece bırakmadığından, anlatmaya çalışmaya devam ediyor, kendini tekrarlıyordu:

"Adam faşistlerle düşüp kalkıyor, bir çocukla bir olup işin içinden çıkmaya çalışıyor, kasaba tarihinin en kanlı operasyonlar zincirini başlatıyor ama üstüne hiçbir şey bulaşmıyor! Tüm bunlar ölmesi için bile fazlasıyla yeterliyen, şaibeli olması için sana yetmiyor! Bense olayı temizlemeye çalıştığım için güven veremeyen oluyorum!"

Selen tiksintiyle yüzünü buruşturdu. Bu argüman ikna edici olmaktan çok artık inkâr gibi görünüyordu.

"Ölmesi için yeterli ha! Yücel, o mektubu niye imha etmedin? Niye İzmir'deki faşistlerin eline geçmesine izin verdin?"

"Ne?"

"Garip mi bunu sormam? Yapma! O mektup oraya gitmese bunların hiçbirinin olmayacağını düşünmemiş olamazsın. Kanlı operasyonlar zincirinde senin hiç mi rolün yok yani!"

Yücel bu kez yumruklarını ve dişlerini sıkıp üzerine yürüdü. Selen panik oldu. Salona kaçtı. Yücel de arkasından geldi ama salonun girişinde durdu. Elleriyle şakaklarını ovdu.

"O mektup oraya gitmese benim adama ne olacaktı peki? Onu gözden mi çıkarsaydım? Çıkarmasam, korusam ortaya çıkmayacak mıydım? Asıl sen bunları nasıl düşünmezsin?"

"Ben hiç operasyonda görev almadım ama aptal değilim! Hiçbir bok olmayacaktı Yücel!" Selen tekli koltuğun arkasına geçmişti. Terleyip kurumuş saçları çıplak memelerine yapışmıştı. Yüzü hâlâ seksten ve öfkeden kırmızıydı. Kalça kemiklerinin altı, çivit mavisi oval koltuğun arkasında kalıyordu. Yücel'e bu haliyle şeytani bir denizkızı gibi görünüyordu. Gözlerinde açık bir nefret vardı.

"Mektubun gittiği günün gecesi operasyon olmuş, hepsi ölmüştü. O mektup gitmeseydi, her şey orada bitecekti."

"Nereden bilecektim hemen o gece operasyon olacağını! Hemen olmasa, mektubun gitmediğini Süleyman öğrenmeyecek miydi? Bu riski nasıl göze alırdım? Kendi adamımı nasıl riske atardım? O zaman işin ucu bana kadar gelmeyecek miydi?"

"Yücel," dedi Selen neredeyse acıklı bir sesle. Kavga-
dan yorulmuş, artık Yücel'le ilgili tutunabileceği bir öfkesi bile kalmamış gibi. Yücel irkildi.

"Zaten büyük bir risk aldın. Ama böyle bir risk almayı seçtin. Başka bir sürü seçenek vardı. Yok değildi. Ama sen bunu seçtin. Ne olur bana masumu oynama. Ben seni suçlamıyorum. Gerçekten Sinan'ın ölümüyle ilgili seni suçlamıyorum. Bunu öngörmediğini biliyorum. Ama bu senaryonun, senin için pek çok farklı şeye de hizmet ettiğini görmeyecek kadar salak değilim. Ne olur benim zekâmı bu kadar aşağılama..."

"Neymiş başka seçeneğim zeki karıcığım benim?" Dalga geçer gibi konuştuğunu sanıyordu ama sesi gerindi.

"Mektubu okur okumaz Sezgin Amca'ya gidemez miydin yani? Ne zaman harekete geçeceklerini bilmesen de öğrenemez miydin? Beklemeyi düşünüyorlarsa, derhal baskın yapmaya onları teşvik edemez miydin? Hatta onlara yardım edemez miydin? Merak etme, öyle yapsan da kasabanın en güçlü devrimcisi yine sen olurdun! Sezgin Amca'yı da ortadan kaldırmak istemeseydin öyle yapardın. Haksız mıyım Yücel?"

Yücel öfkeyle mutfağa gitti. Aslında utanmıştı. O dönemin küçük hesaplarına kendini kaptırıp bunu yapmadığı için mi, Selen onu bu kadar net görebildiği için mi utanıyordu, bilmiyordu. Ama Yücel'i yine de en çok Selen'in haklı olması değil, tüm bunları ona yakıştırabilmesi çıldırtıyordu. Bu konuda da kendine yerden göğe kadar hak veriyordu. Bu ikisi ona göre apayrı şeylerdi.

İki bardak suyu birer dikişte içti. Mutfaktan çıktığında salonda durmadı. Koridora doğru yürürken, “Ben duşa giriyorum. Sen de üstüne bir şeyler al. Kalorifer söndü,” dedi.

Selen kıpırdamadan aynı yerde duruyordu, gözlerini boşluğa dikmişti ama gözleri o boşlukta yüzlerce şey görüyor gibi anlam yüklüydü. Çok acayip bir aydınlanma yaşıyordu. Zihni daha önce düşünmeye izin vermediği her türlü entrikaya açılmıştı. Bir uyanış mıydı bu, yoksa komplo mu üretiyordu bilmiyordu ama o anda gerçeğe ilgilenmiyordu. İçinden, yanılıyor da olsa, çok güçlü bir sezgi fişkırıyordu. Yücel koridorun köşesinden kaybolmak üzereyken sesini yükseltip “Yücel, Sinan’ın peşindeki adam kimin takibindeydi?” diye sordu.

Yücel durdu. “Benim,” dedi ve yürüdü gitti.

Yücel neredeyse 40 dakika duşa kaldı. Çıktığında Selen gitmişti. Bunu bekliyordu. Hatta oyalanmasının nedeni buydu. Buradan devam etmek mümkün olmayacaktı. Nereye gittiğini haber eden bir mesaj attı mı diye telefonuna baktı. Atmamıştı. “Ceren’ine gitsin, ona anlatsın, tüm bu kuşkuları sisteminden atsın, sonra tekrar başlarız,” diye düşünüp kendini rahatlatmaya çalıştı. Bornozuyla kanepeye oturdu. Üzerine battaniyeyi çekti. Kanepenin koluna Selen’in kullandığı yastığı yerleştirdi. Kendine bir viski koydu. Bir dikişte içti. Başını yastığa koyup yan döndü. Battaniyeye sarındı. Selen’in yastıkta bıraktığı kokuyu duymaya çalıştı ama duyamadı. Azıcık sigaralanmış, az kullanılmış kumaş kokusunu duydu. Bu koku ona Sinanların bodrumunu hatırlattı.

Sinan'ın her zamanki gibi 06.30'da bodruma ineceğini biliyordu. İsmail de İzmir'deki adama öyle söylemişti. Operasyonun planı, kasabayı bilen ve söz konusu kişileri tanıyan İsmail'in aktif katılımıyla yapılmıştı. Yani aslında Yücel her şeyi en ince ayrıntısına kadar planlamıştı. Faşistlere yapabilecekleri en kusursuz planı vermişti. Onları bu kusursuzluk içinde ters köşeye yatırmak onu neredeyse heyecanlandırıyordu. İsmail de sıkı adamdı. Hiç şüphe çekmediği gibi, abi olarak gördüğü Süleyman'ın öldürülmesinin intikamını almak istiyormuş gibi yapmıştı. Bu hiddet ve bağlılığıyla adamları avucunun içine almış, kasabaya dilediği gibi gidip gelip Yücel'le mezarlıkta her şeyi en ince ayrıntısına kadar planlamışlardı. Devrim'le rehin olduğu zamanlarda kasıtlı olarak farklı bir yakınlık geliştirdiğini ima etmiş, onu kendisine bırakmalarını söylemişti. Böylece Devrim için mantıklı görünecek sahte bir plan yapma ve üçüncü bir adamı daha kasabada ortadan kaldırma derdinden kurtulmuşlardı.

Yücel adam öldürmeyi sevmiyordu. Sıcak bir çatışmanın içinde değilse silah kullanmamayı tercih ediyordu. Sıcak çatışmaların ya da kavgaların planlayıcısı olmayı, içinde olmaya tercih ediyordu. Şimdiye kadar bunu başarıyla yapmış, örgüt böylesi bir adamın perde arkasında kalmasının çok daha kıymetli olduğunu görüp, onu mümkün olduğunca faşistlerin de polisin de diğer devrimci örgütlerin de gözlerinden ırak tutmaya çalışmıştı. Ama Sinan, Yücel'e göre bu plandaki tek zayıf halkaydı. Onu tam olarak anlayamıyor, anlayamadığı için de masum mu zanlı mı kestiremiyordu. Bu yüzden Sinan'ı kimseye bırakmamış, kendisi takip etmişti. Onu güya öldürecek adamı da şahsen o izlemişti.

Her sabah o bodrumda ne yaptığını merak etmiş ama son güne kadar girmemişti. Planı sabote edecek bir hata yapmak istemiyordu. Birkaç kere kapıya kadar gitmiş ve Sinan'ın bodrum kapısının asma kilidini geçirdiğini ama kilitlenmediğini görmüştü. Bu tedbirsizlik, ona içeride gizli bir şey yapıyor olamayacağı konusunda güven verdi. Son gün İsmail, adamı köy yolundan dere yatağına getirecek, birçok kez krokisini çizdiği evi bir de uzaktan işaret edecek, adam da Sinan indikten bir süre sonra girip Sinan'ı susturucu silahla öldürecek, dere yatağındaki arabaya geri gelecek ve silahını İsmail'e bırakıp ilk İzmir otobüsüne binip gidecekti. Kasabaya kadar İsmail adamları arabayla getirmiş, ilk adamı demiryoluna bırakmıştı. Sezgin'i öldürecek adam, duran trenin son vagonunda bekleyecek ve Sezgin oraya tıptış tıptış gelecekti. Adam sonra yürüyüp gidecek, garajdan İzmir'e giden öğlen otobüsüne binecekti. Otobüs biletleri bile sahte isimlerle alınmıştı. Kimse kasabaya girip çıktıklarını dahi bilmeyecekti. Yani kasabaya gelen suikastçi iki adam ve İzmir'deki adamlar böyle sanıyordu.

Asıl planda ise olayın Sezgin Bey tarafını şehir dışından gelen örgüt elemanları halledecekti. Vagonda bekleyen adamı kuş uçmaz, kervan geçmez saatte ortadan kaldırıp arabayla Denizli'ye götürecek ve cesedi, hasat sonrası anızların yakıldığı tarlalarla dolu yolda imha edeceklerdi. Eylem'i öldürmesi için görevlendirilen adam, daha evden çıkmadan örgütün eve yapacağı operasyonda arkadaşlarıyla birlikte öldürülecekti. Örgüt, bu faşist grupla uzun zamandır sorun yaşıyor, artan cüretleri ve eylemlerine son vermek için bir süredir bir şeyler yapılması gerektiğini konuşuyordu. Yücel'in girişimi, Şirinyer'i tekrar kontrol altına alabilmek için onlara bekledikleri fırsatı sunmuştu. Yani görünürde İzmir'de olup bitecek operasyonla kasabanın ve Yücel'in hiçbir alakası olmayacaktı. Bir tek İsmail, görgü tanıklarının ifadeleriyle eve gidecek polis tarafından

tespit edilebilirdi. Onu da iş biter bitmez İstanbul'un keşmekeşine yollayacaktı. Oradan da örgütün temin ettiği sahte pasaportla yurtdışına kaçacaktı. Büyük ihtimalle, ölüsü bulunamayacak iki suikastçı gibi, sırra kadem bastığı düşünülecekti. Aslında Yücel, hepsinin daha İzmir'den çıkmadan örgüt tarafından öldürülmesini tercih ederdi ama İsmail'i oradan şüphe çekmeden çıkarmak gerekiyordu. Ayrıca kasabaya gelen suikastçılar hücrenin en tehlikeli elemanlardı. Onların varlığında çatışmanın büyümesi ve örgütün zayıf vermesi kaçınılmazdı. Örgüt o iki elemanın evden gönderilmesini istemişti.

Operasyonun Sinan ayağı biraz daha karmaşıktı. Çünkü Yücel, adamdan ve Sinan'dan önce bodruma girmek ve Sinan'ın bir iş çevirmediğinden emin olmak istiyordu. Sinan'ın İzmir'deki faşistlerle irtibat kurduğuna dair hiçbir şey yoktu. İzmir'deki adamlar da Sinan'ı hiç tanıyor gibi görünmüyordu. Ama Yücel sağlamcıydı. İçindeki bityenin sesini her zaman dinler, işi şansa bırakmazdı. Köyde, ağaya bağlı kalmak istemek haricinde bir günahları olmayan köylüleri affedemediği gibi, Yücel'i korumak bir yana yaptığını hiç tasvip etmeyen anasını affedemediği gibi, pişman olup geri adım atsa da tuzu kuru, zengin çocuğu, lisenin yakışıklısı, kızların gözdesi şımarık Sinan'ı da affedemiyordu. Bu tipler sırf kendilerini düşünerek yaşıyor, kime ne olacağını hiç hesaba katmadan hareket ediyor, sonra işler sarpa sarınca götlerini kurtarmak için ne mümkünse yapıyor, işi temizlemek Yücel gibilere kalıyordu.

Çocukluğu ve ilk gençliği, ağanın kıymetli öğlen uykusunu bir gün bile kaçtırmayan yüzlerce suçuna, haksızlığına, sahtekârlığına tanıklık ederek geçmişti. O kadar vurdumduymazdı ki, başı derde girecek gibi olduğunda adamlarından birini bağa üzüm toplamaya yollar gibi hapse yolluyordu. Babası da ağanın bir dalaveresi yüzünden sekiz ay hapis yatmıştı. Ağa sağ olsun, Yücel'e ve anasına o

süre zarfında kendi ailesi gibi bakmıştı. Müştemilattan bile çıkarıp, evinde konaklatmış, Yücel'i kendi çocuklarından ayırmamıştı. Anasını da kendi karısından ayırmamıştı o ayrı. Yücel intikam saati geldiğinde, silahlı adamları kolundan tutup getirsinler diye, özellikle, saniyeler içinde daldığı öğle uykusuna yatmasını beklemişti. Nasıl küçük dilini yutmuş, nasıl ters köşeye yatmıştı deyyus!

Sinan'ın bodrumuna girdiği an içindeki tüm bu öfke yeniden yükseldi. Bu bodrum ağanın konağından bile lüks-tü! Ağanın konağı en azından yöresel kilimler, bakır süsler, üstü bembeyaz kumaşlara rengârenk işlenmiş oyalarla kaplı sedirlerle doluydu. Yoksa televizyonu bile külüstürdü. Ama burası İzmir'de gördüğü otellerin lobisine benziyordu. Sanki otel sahibi modası geçince hepsini üst üste depoya kaldırmış, eskimeye bırakmıştı. Kumaşları bile eskimiş, bodrumda havasızlıktan, tozdan, rutubetten hafif çürümüş değildi, bayağı yeni kumaş kokuyordu. Duvarların köşelerine baktı. Rutubet bile yoktu. Bordo renkli kadife kumaş kaplı, kasası oymalı, minderi yüksek kanepeye oturdu. Kanepenin önündeki sehpanın üstündeki kitaplara, defterlere baktı. "Demek üniversiteye heves ediyorsun Sinan Bey?" diye geçirdi içinden. Defterleri, kitapları faşistlerle bir bağ olduğuna dair bir ipucu bulabilir miyim umuduyla, elindeki fenerin ışığında uzun uzun inceledi. Bulamadı. Biraz daha etrafa bakacaktı ama vakti kalmamıştı. Böyle dayalı döşeli bir bodrumla karşı karşıya kalacağını bilse üç saat önceden gelirdi. İçeride başka odalar da vardı. Saatine baktı. Adam beş dakikaya gelecekti. Gizlenmeyi planladığı kitaplığın ardından, salonu, kanepeyi ve çıkış kapısını olduğu gibi görebiliyordu.

Adam tam planladıkları gibi 05.30'da içeri girdi. Fenerini açıp etrafı hızlıca kolaçan etti. Yücel odaları tek tek gezeceğini düşünmüştü. Yücel'in gizlendiği yere gelince de adamı haklayacaktı. Sessizce tabancasını çıkardı, bekle-

meye koyuldu. Ama adam gelmedi. Burnu bir sigara kokusu aldı. İnanamadı. Sessizce gözüünü raftan azıcık çıkarıp baktığında, adamın kanepeye oturduğunu ve sigara içtiğini gördü. Kayıtsızca defterleri karıştırıyordu. Hatta kendi kendine güldü. "Ülen puşt. Ders mi çalışıyodun, hayal mi kuruyodun?" dedi. Yücel o an çıkıp adamın kafasına bir tane sıkmamak için kendini zor tuttu. Neden zor tuttuğunu o da bilmiyordu. Adam gelmese de onun çıkıp adamı temizlemesi, Sinan gelmeden adamı sırtında taşıdığı kilime sarıp çıkıp gitmesi, derede bekleyen adamlarının onun çıktığını görünce gelip cesedi almaları gerekiyordu.

Ama tüm bunları kafasından bir kere daha geçirdiğinde, aslında bunu hiç planlamadığını anladı. Öyle yaparsa bir kere adam ve Sinan hiç karşı karşıya gelmeyecek ve Yücel Sinan'ın ne iş olduğunu anlayamayacaktı. Buraya gelmesinin esas nedeni bunu anlamak değil miydi? Bodrumun buna net bir cevap vermesini ummuştu ama dosdoğru inceleyemediği gibi, sadece içindeki öfkeyi kabartmıştı. Sinan bir mesuliyetti ve öyle kalması mantıklı değildi. Devrimci olsa bu yaptığından dolayı çoktan ölümü hak etmişti. Faşist olsa yine hak etmişti. Şimdi hak etmiyor olmasının nedeni neydi? Sezgin Bey'in onu korumak istemesi mi? Sezgin Bey'e şu kadar saygısı olsa onun ipini çekmezdi. Sezgin Bey'e bile güvenmezken, onun bu zengin oğlanla ilgili güvenine mi güvenecekti? Adamlarla karşı karşıya geldiklerinde Sinan'ın masum olduğunu anlarsa bile, o anda müdahale edemezdi çünkü o zaman Sinan'a kendini göstermiş olacaktı. Hayatta en son isteyeceği şey, Sinan gibi birine kendisiyle ilgili bir koz vermektir. Onun hayatını kurtarma karşılığında bile olsa, koz kozdu. O zaman da Yücel için bir mesuliyet olacaktı.

Sinan sonuçta zanlıydı ve hayatta kalması sadece yükü. Her zaman zihninin gerilerinde kalacak bir baş ağrıydı. Aslında kanepede oturmuş etrafı leş gibi sigara

kokutan şu salağı burada öldürmeyi hiç düşünmemişti. Birazdan hava ağarmaya başlayacaktı. Hiç kan akıtmadan öldürecek, hızlıca kilime sarıp sonradan da kan akmasını önleyecek, çıkıp gidecek, adamları gelecek, cesedi ses çıkarmadan alacak, dereye kadar görünmeden taşıyıp arabaya atacak ve imha edecekti. "Bu planın kof olduğunu İsmail nasıl fark etmedi, beni nasıl uyarmadı?" diye düşündü. Sonra gülümsedi. Elbette fark etmişti. Sinan'ın ölmesi gerektiğini o da biliyordu. Öyle olacağını da biliyordu. Ama Yücel'in dokunulmazlığına, konuşulmazlığına, her zaman gölgede kalmasına hizmet ediyordu. İsmail tanıdık en sadık yoldaştı ve zehir gibiydi. şu iş bitsin, onu hemen yurtdışına yollayacak ve orada iyi bakıldığından emin olacaktı.

Adam nihayet Sinan'ın gelmesine 15 dakika kala salondaki vitrinin arkasına geçip saklanmaya tenezzül etti. Sigara kokusu hafıflemişti. "Umarım Sinan gelene kadar kalmaz," diye düşündü. Sonra Sinan elinde kahvaltılık bir tost ve bir kupa çayla geldi. Sehpanın üzerindeki komodin lambasını açtı. Daha tostı ısıtırken kitaplarını açıp baktı. Sigara kokusu duyduğuna ya da kitapların kurgalandığını anladığına dair bir sinyal vermedi. Tostunu çocuk gibi şaplatarak yer ve çayını höpürdeterek içerken bir yandan da aynı iştahla sayfaları karıştırıyordu. Sonra bir sayfada kaldı. O sayfanın derinliklerine dalıp gitti. Üçte ikisini yediği tostunu bıraktı. Çayını daha küçük yudumlarla içerken, gömleğinin cebinden sigara çıkarıp yaktı. Bir süre sırtını kanepeye dayayıp, gözlerini hülyalı bir şekide tavana dikip sigarasını ve çayını içti. Yücel bir yandan gözlerini Sinan'dan alamıyor, diğer yandan da adamın neyi beklediğini düşünüyordu. Sinan sigarasını bitirince tekrar dersi hatırlamış gibi çalışmaya koyuldu. Yarım saat yazdı, çizdi. Yücel artık bayağı terlemeye ve paniklemeye başlamıştı. Adam ne yapıyordu? Neyi bekliyordu? Yücel, adamın gölgesini görmeye

çalıştı ama göremedi. Sanki yok olmuştu. Belki de şüphelerinde gerçekten haklıydı. Adam Sinan'ı öldürmeyecekti çünkü Sinan onlardandı. Birden bu ihtimale karşı hiçbir hazırlığı olmadığını fark etti. Güya bundan emin olmaya gelmişti ama belli ki aslında hiç ihtimal vermemişti. Adam sahi-den Sinan'ı öldürmeyecek ve hatta uyaracaksa Yücel ne yapacaktı? İkisini birden öldürebilecek miydi? Yoksa oradan çıkmalarını bekleyip sıvıacak ve hesaplarını sonra mı kesecekti? Peki ya adam Yücel'in orada olduğunu biliyorsa? Tabii ya niye bodrumu hiç incelememişti? Yücel paranoyakça düşünceler üretmeye başlamıştı.

Sinan kanepeye uzanınca tekrar ümitlendi. Sinan, başını kanepenin koluna dayadı, gözlerini kapadı. Uykuya dalacak gibiydi. Yücel içinden, "Hadi ama bundan iyi fırsat mı olur?" diye düşünürken, adam nihayet sessizce yerinden çıktı, sonra sesli ve hızlı bir şekilde bodrum kapısını açtı. İçerisi aniden kapının boyutu ölçüsünde ışık doldu. Sinan hafifçe başını kaldırıp, gözünü kör eden ışığın içinden kimin geldiğini anlamaya çalıştı, hatta "Devrim?" dedi. Ya da Yücel'e öyle geldi. Ama adam bütün bu son hareketleriyle, aptal olmak bir yana, tam bir profesyonel olduğunu kanıtlarcasına, hızla kanepenin ardına geçip silahı oğlanın şakağına dayayıp çekti. Çekerken de kimin için öldürüldüğünü söylemeyi ihmal etmedi. Sonra, tüm bu olanlar bir yanılsamadan ibaretmiş gibi aniden yok oldu. Yücel o kadar bekledikten ve panikledikten sonra, olanların hızı karşısında şaşkınlıktan bir-iki dakika dondu kaldı. Nihayet saklandığı yerden çıktığında fenerini çok kısa bir süre için yakıp, gerçekten gördüğü şey oldu mu diye bakma ihtiyacı duydu. Bodrumdan sessizce çıkıp, Bahçeli Evler'in arka bahçeleri içinden dere yoluna doğru ilerlerken, Sinan'ın o mutlak ölümden bir mucize eseri kurtulsa dahi, 100 saat sorguya çekilse de adamla ilgili doğru bir eşgal veremeyeceğini düşündü.

Nerdeyse etkilenmiş bir duyguyla arabanın kapısını açtığında hayranlık duyduğu adamın, arka koltukta şakağında kurşunla gözleri açık yattığını gördü. Bu haliyle hiç de hayranlık uyandırmıyordu. Ama ya İsmail? Sanki planladıkları hep buymuş gibi bir ifadeyle bakıyordu Yücel'in suratına. Kendinden hoşnut olduğuna dair, bir takdir beklediğine dair bile en ufak bir hali yoktu. "Hadi abi bin, oyalanmayalım buralarda daha fazla," dedi. İsmail arabayı Denizli yoluna doğru sürerken, Yücel arada hayranlıkla ona baktı. O kadar cesurdu ki cesur olduğunun farkında bile değildi. Böyle adamlara oldum olası özenmişti. Yücel'in hayatı korkularına meydan okuyarak geçmişti. Bunu en başardığı şu liderlik günlerinde bile, şöyle bir gözü karalığı yoktu.

"Sonra bu arabayı da elden çıkaralım."

"Badınca'da amcayla beraber bırakıcaz." İsmail kaşıyla arka koltuğu işaret ederken muzip bir şekilde gülümseyordu.

"Oradan sen beni Denizli'de garaja bırak abi. Çantam da o arabada. Ben İstanbul'a oradan gideyim."

"Mükemmel!" dedi Yücel müthiş bir keyifle. Artık tamamen rahatlamıştı.

"Bir kaç gün Denizli'nin misafiri olacağım zaten."

"Biliyom abi!"

"Biliyon tabii adamım! Bilmen mi? Ama Badınca'dan sonra yolda bir ocakbaşında durup biraz et yiyelim, rakı tokuşturalım. Kim bilir bir daha ne zaman görürüz birbirimizi..."

"Emrin olur abim. Ama biz elbet bir gün buluşuruz abim!"

"Elbet bir gün buluşuruz adamım."

* * *

Yücel kanepedeki uykusundan baş ağrısıyla uyandı. Kalktı iki bardak daha su içti. Tuvalet'e giderken telefonunu aldı. Klozete oturduğunda, mesajlarına, e-postalarına, cevapsız aramalarına baktı ama Selen'den hiçbir şey yoktu. Telefonun rehberine girdi. Aramaya bastı.

"Alo İsmail?"

"Ooo abim, sesini duyan cennetlik!"

"Ülen özledim seni! N'apıyorsun bakıyım? Berlin'de asayiş berkemal mi?"

"Her şey yolunda abiciğim. Bir sen eksiksin."

"Oğlan nasıl?"

"İyi iyi. Yeni okulunu sevdi. Artık çalışıyor."

"İyi, güzel, senin oğlan nasıl?"

"Bizimki yaramaz be abi. Laf dinlemiyor hiç."

"Hiç sana çekmemiş desene," dedi Yücel gülerek.

"Yok abi ya hiç çekmemiş! Ya da ben senin gibi balık etmeyi bilmediğimden lafımı dinletemiyorum. Seninki maşallah yokluğunda bile dinliyor!"

"İyi, aferin. Zaten geliyorum yakında. Artık o kadar uzun süre yok, olmıcam. Biraz oğlanla ilgileniyim. Delikanlı oldu artık."

"Ooo ne güzel bir sürpriz bu. Yengeyle değil mi?" Yücel kendi kendine gülümsedi. İsmail, yengeyle olmadığını hissettiği için soruyordu. Yoksa sormazdı.

"Yok yengeyle değil. Burdan gitmenin zamanı geldi artık İsmail."

"Sen öyle diyorsan öyledir abim."

"Benim ev ne durumda?"

"İyi iyi. Sen gelmeden haber et, temizletir, dolabı falan doldururuz."

"Ben hafta sonu gelirim."

"O kadar çabuk hem de! Sen merak etme. Hallederiz. İstediyin özel bir şey var mı?"

"Yok adamım. İyiliğin, sağlığın. Senin?"

“Bilmukabele abim.”

Tuvalette hâlâ oturur haldeyken banyonun duvarlarına asılmış fotoğraflara baktı. Bir tanesini, Selen elindeki şampanyayı, “Bize” diyerek kaldırırken Yücel çekmişti. Evliliklerinin üçüncü yıldönümüydü. Berlin’delerdi. Uzun şampanya bardağıyla Selen’in saçları aynı renkti. Fotoğraf siyah beyaz olmasına rağmen, tonu ve ışıltısı aynıydı. Gözlerinin içi de, kristal şampanya bardağındaki flaşın yansıması gibi ışıldıyordu. Ve şampanyayı tuttuğu elinin parmağındaki pırlanta yüzük gibi... Resimde dört ışıltı vardı. Selen’in iki gözü, şampanya kadehi ve sadece evlilik yıldönümlerinde taktığı tektaş yüzüğü. Onlar dışındaki her şey, grinin kontrastı az tonlarında yumuşacık bir uyumla bir araya gelmişti. Selen’in en güzel çıktığı fotoğraflarından biri değildi. Hatta Selen fotoğrafın güzel, kendisinin çirkin olduğunu söylemiş ve büyütülüp çerçevenlenmesinden çok da hoşlanmamıştı. Ama Yücel’in talisedeyken tanıştığı ve dün geceye kadar da o haliyle korumakta ısrar ettiği Selen tam da buydu. Puslu bir çehreden ışıltıyla bakan iki göz. Her an gözden kaybolmakla tehdit eden, kendini gizleyen ama arada şımarıkça göz kırpan bir güzellik. O da elindeki telefonunu kadeh gibi kaldırdı. “Senin de iyiliğin, sağlığın Selen’im,” dedi.

Selen gitmişti. Selen bitmişti. Köyün, kasabanın, Ege’nin, ülkenin bittiği gibi, Selen de bitmişti. Yücel belki her şeyle suçlanabilir ama bir durumdan zamanında çıkmamakla suçlanamazdı. Birden midesine beklediği kramp girdi. Tahmin ettiği gibi, dün gecenin üstüne bağırsakları fena halde bozulmuştu.

Selen ile Ceren annelerinin siparişini almak üzere çarşıya gidiyorlardı. Yılda bir kasabaya yapılan aile ziyaretleri artık nostaljik bir etki yaratmıyordu. Ülkenin herhangi bir kasabasında aynı duyguyu yaşamak mümkündü. Bir kasabanın kendine has karakteri gibi bir şey yoktu. Kasaba karakteri vardı. Sevmek, ait hissetmek bir yana, o da epey çirkin bir şeydi. Hemen hepsi aynı şekilde para gördüğü yerde büyümüş, göremediği yerde eskimişti. Dışı fayansla kaplı dört katlı yeni bir binanın hemen dibinde tek katlı, sıvaları dökülmüş viran bir evin pencere pervazlarından saksı çiçekleri sarkıyor, bir işyerinin önündeki BMW'nin hemen önüne külüstür bir Murat 131 aynı haşmetle park ediyordu.

Araba, motor sayısı hızla artmış ama trafik mefhumu zerre oluşmamıştı. Her köşeden çıkan araçlar kaygısızca kendi yoluna giderken ancak önleri kesildiğinde aniden duruyorlardı. Kazayı atlatabildiğin ölçüde iyi şoför oluyordun. Nihayet çarşıya vardıklarında Ceren, "Ay, iyi ki çocukları almamışım," dedi.

Köşeye varır varmaz, pideci Sadık Usta'yı kaldırımındaki bir masaya pide servis ederken gördüler. Sadık Usta'nın yüzü kızları görür görmez aydınlandı. Yaşlanmış, epey kilo vermişti. Atlet üstü pide önlüğü yerine tipik bir esnaf gibi gömlek, pantolon giymişti. Yüzünün her kasını hareket ettiren gülümsemesi olmasa kızlar onu tanımakta zorlanırdı.

Dükkân da değişmişti. Eskiden o fırın sıcağına kimse dayanamadığından içerisi sadece koliler, un çuvalları, yağ tenekeleri gibi şeylerle dolu olurdu. Ama şimdi o alan klimalıydı, ahşap üstü cam masalarla döşenmişti. Klimanın gürültülü sesi ve soğuğu geride pide yapıldığı-

nı unutturuyordu. Etraf buram buram pişmiş hamur, kızarmış tahin, kıyma, kesik kokmuyordu. Selen kendi içinde bu duruma hayıflanırken Ceren, “Oh be Sadık Amca, ne güzel olmuş burası!” dedi.

“Ya di mi kızım, kurtulduk o sıcaktan. Baksana ben 70 yaşından sonra gömlek giyen bir işadımı oldum,” dedi neşeyle.

Pideleri artık başkaları yapıyor, Sadık Usta işi yönetiyordu. Pideler gelince yanlarına oturup, “Yüzünüzü gören cennetlik valla. Babanıza soruyom arada, n’apıyor kızlar diye ama o ne işle uğraştığınızı bile anlamamış hâlâ,” dedi homurtuyla gülerek.

Kızlar da güldü. “Valla yıllarca anlatamadık. Biz de vazgeçtik artık,” dedi Ceren.

“Sen galiba egzersiz yaptırıyormuşsun hastalara. Nasıl, para var mı o işte?” dedi Ceren’e dönüp.

Ceren güldü. “Yok, Sadık Amca. Yoga eğitmeniyim. Yani spor gibi bir şey. Eh işte biraz kazandırıyor ama biraz da sevdiğim için yapıyorum.”

“Eğlencesine yani.” Ceren itiraz edecek oldu ama Sadık Usta, “E iyi, nasıl olsa kocanın hali vakti yerinde,” diyerek konuyu bağlayıp Selen’e döndü.

“Sen kızım? Baban senin için hep çok endişeleniyor valla. ‘Nerde tehlike var oraya gidiyor. Geceleri “Yasin” okumaktan hanımın da, benim de gözler gitti,’ diyor,” dedi yine zevklenerek.

“Hayır Sadık Amca, bıraktım gezmeyi. Yaşlandık artık, yoruluyorum. İstanbul’dayım genelde. Şimdi öyle yılda bir falan gidiyorum. Oralar da sıcak savaş bölgeleri değil.”

“Ne yaşlanması kızlar! Valla hep aynısınız. Hele sen Ceren, baban diyordu da inanmıyordum. Bizim kadınlar hemen kocuyor valla. Siz n’abıyonuz şehirlerde, onlara da bi diyiverin.”

“Çok para harcıyoruz,” dedi Ceren gülerek.

“Ee spor mpor, hobi, zengin koca tabii, ne diyorlar şimdi, ‘hayat sana güzel ha Ceren kızım,’” dedi Ceren’in asabını bozduğunu hiç fark etmeden.

Selen atladı. “Valla çok faydalı işler yapıyor Sadık Amca. Beni de şimdi ele aldı. Sigarayı bıraktırdı, yogaya yani spora başlattı. Sürekli tepemde. Bir yandan müşteriler, çocuklar... sürekli koşturuyor ama cıva gibi yemin ederim. Bana mısın demiyor.”

Sadık Usta etkilendi.

“Maşallah maşallah. Hem aferin, kardeşler sahip çıkın tabii birbirinize. Ama daha sık gelin buralara kızlar. Anneniz de babanız da yaşlandı artık. İhmal etmemek gerek onları.”

Selen ve Ceren gelmese de, babası işi kapattığından beri onlar sık sık İstanbul’a geliyor ve uzun süre kalıyorlardı. Sadık Usta’nın her şeye hâkimmiş, ne deseler onlardan bir fazlasını bilirmiş gibi davranması bazen gülünç oluyordu ama ikisi için de kasabanın fahri babası, demirbaşydı. Son nasihatını onaylayıp kucaklaşarak ayrıldılar.

Siparişleri tamamlayana kadar birkaç kapı daha yapacaklar, üç-beş esnaf, ahabap kahvesi, çayı içeceklerdi. Uzun aralardan sonra yapılan çarşı ziyaretleri hiçbir zaman sadece alışveriş demek olmazdı. Çarşıya misafirliğe gider gibi hazırlanılıp zaman ayrılırdı. Selen için kasaba yaşamını özel kılan, kasabalılığı sevdiren şey de buydu. Ne özel bir doğa, ne estetik yerleşim, ne olduğu gibi kalmışlık, ne layıkıyla gelişmişlik vardı. Ama evlerde, kahvede, dükkânda, kaldırımın üstündeki taburede, parkta, havuz başında pineklenerek yapılan kasaba sohbetleri, yenilen içilen ikramlıklar bu hayatın mihenk taşıydı.

Çarşı da eskisi gibi değildi. Dükkânlar yapı olarak pek değişmemiş ama iş olarak değişmişti. Gezerlerken Ceren şaşkınlıkla, “Aa döviz bürosu,” dedi. Eskiden züc-

caciyecinin olduğu bir başka köşede parfümeriyle karşılaştılar. Ceren biraz hayal kırıklığıyla, “Yani döviz bürosu belki normal, kasabalının çoğu tüccar sonuçta ama bu parfümeri ne ya! Al parfümü züccaciye de sat. Züccaciye zaten öyle bi şey değil mi?” dedi. Selen güldü. “Di mi? Bir şeyi nereden bulacağımızı bilemediğimizde hep oraya giderdik. Her şey olurdu.”

En büyük değışiklik dışarıda fazla insan olmamasıydı. Arabalar vın vın geçiyordu ama kaldırımlar yürüyen tek tük insanlar hariç boştu. Esnaf müşteri gelene kadar olan vaktini kapılarının önlerindeki taburelerde laflayarak geçirmiyor, artık klimalı dükkânlarında birbirlerini ziyaret ediyorlardı. Selen en çok bundan hoşlanmadı. Eskiden genç kızlar için çarşıdan geçmek podyumda yürümek gibi bir şeydi. Devrimci olduklarından tanıdıklarla selamlaşmak hariç başlarını kaldırıp hiç bakmazlar, süzölmelerini hakarete uğramış gibi almamak için görmemeyi tercih ederlerdi. “Ne salaklık,” dedi Selen, yüksek sesle söylediğini fark etmemiştı. “Nedir o?” diye sordu Ceren. Tam o sırada Sinan’ın dükkânının önüne geldiler. Selen durdu kaldı. Ceren hemen ablasının koluna girdi. “Hadi gel, daha işimiz var, annem, çocuklar merak edecek,” dedi. Ama Selen kolunu kurtarıp sakince dükkâna girdi.

* * *

Dükkân hiç değışmemiştı. Belki sadece satılan altın setlerinin tarzı değışmişti ama tezgâh, vitrinler, hatta pirinç ölçü aleti, her şey aynıydı. Masanın ardında saçları bembeyaz, yüzü kırış kırış olmuş Ayhan Bey oturuyordu. İçeri birilerinin girdiğini haber veren kapı çingırağının sesiyle birlikte dürbün gibi gözlüklerinin üstünden kızlara baktı. “Buyurun,” dedi. Hiç tanımamıştı. Kendi halinde bir adam olan Ayhan Bey, kızlar için çocuklukla-

rındaki mahalle amcaları içinde en silik olanıydı. Eviyle işi arasında mekik dokur, arada babalarıyla laflardı ama çocuklarla ilgilenmez, hatta onları görmezdi. Selen tanınmadıklarını anlayınca ne diyeceğini bilemedi. “Altın... altın bakacaktık,” dedi kekeleyerek. Ceren, ablasına dik dik baktı. Selen ona dönüp, “Senin kıza küpe alayım, çok istiyor deldirmek,” dedi. Ceren gözlerini devirdi ama bir şey demedi.

Selen küpeleri incelerken lafa nereden gireceğini düşünüyordu. Adama söylemek istediği özel bir şey yoktu ama kendisini tanısin, tanıdık biri gibi bir-iki laf etsin, ailesi hakkında konuşsun istiyordu. Arada Ceren’in adını üstüne basa basa söyleyerek bir şeyler soruyor, Ayhan Bey’i uyandırmaya çalışıyordu. Ama Ayhan Bey hatırladığından da tomsuruk olmuştu. Kadınların altın alırkenki kararsızlıklarını yeterince görmüş, artık ilgilenmemeye karar vermiş gibi sabırla seçim yapmalarını bekliyordu. Fiyat sorduklarında tartıp söylüyor, müşteriye almaya teşvik edecek tek kelime dahi etmiyordu. Selen son bir gayretle bir kolyeyi işaret edip, “Bunu annemize alalım mı Ceren? Tam Semra Hanımlık değil mi?” dedi. Ayhan Bey o zaman uyandı.

“Yahu siz Adnan’ın kızlarısınız! Niye söylemiyorsunuz? Ben de turist mi bunlar diye bakıyorum,” dedi ilk kez gülümseme bahşederek. Ceren’e dönüp, “Sen o Ceren’sin değil mi? Aslı’nın oyun arkadaşı!” dedi neşeyle, sonra sıkıntıyla Selen’e dönüp “Kızım, kusura bakma, senin adını hatırlayamadım. Sen Ceren demesen onu da bilemicem. Hiç kafa kalmadı,” dedi.

Oğulları için çok özel bir yeri olduğunu düşündüğünden ve ölümünden bu yana Sinan’ı içinde çok özel bir yere oturttuğundan bozulmuştu Selen. Bu duygular hiç ete kemiğe bürünmediğinden, sanki gerçek bir kişi çıkıp sakince “Yok öyle bir şey” demiş gibi geldi. Çaktır-

madı. “Ben Selen, Ayhan Amca,” dedi gülümseyerek. Ayhan Bey’in bakışları gölgelendi. Yüzü asıldı. Sonra toparladı. “Kusura bakma kızım. Tabii sen Sinan’ın dönemin-dendin,” dedi. Selen’in kalbi Sinan’ın adını babasının ağzından duyunca gümbür gümbür atmaya başladı. Adamın şiddetle ağlamasını, bir şeyler demesini, o günü konuşmasını, içini dökmesini falan istiyordu. Böyle bir şey yapmayacağını biliyordu ama Ceren, “Aslı nasıl?” deyip konuyu kapamaya çalıştığında sinir oldu.

“Valla şimdi daha iyi galiba. İzmir’de derslane öğretmenliği yapıyordu. Dershaneler kapanınca annesinin yanına yazlığa taşındı. Özel ders veriyor arada. Çocukla, anasıyla uğraşıyor n’apsın?” dedi. Ceren, Aslı’nın bir çocuğunun olduğunu ve eşinden ayrıldığını biliyordu. Asiye Teyzesinin söylediğini Aslı’ya ulaştırmamıştı. Çok düşünmüş, Selen’le de konuşmuş, nihayetinde söylemek doğru gelmemişti. Babası kasabaya gelip gittiğinden Mahmut’un öldüğünden haberi zaten olacaktı. Olanları hafızasının en derinlerine gömmedyse, kadının oğlunu neden öldürdüğünü tahmin edebilir ya da isterse araştırabilir, istemezse orada öylece bırakabilirdi.

Sözler bitmişti. Kimse muhabbeti uzatacak bir şey söylemeyince Selen baktığı küpelerden kalpli olanı uzattı. Ayhan Bey tuhaf bir ısrarla küpenin parasını almak istemedi. Selen bu ısrar karşısında ne yapacağını bilemedi. O kadar utandı ki, almamaya karar verdi. “Biz sonra yeğenimle gelelim, şimdi bir de beğenmez” gibi bahanelerle durumu geçiştirmeye çalıştı.

Ayhan Bey pek dinler gibi görünmeden, masanın kitli çekmecesini açıp bir defter çıkardı. Tek ortalı normal bir okul defteriydi. Yarısından azı yazılmıştı. Defteri açtı. “Sinan son günlerinde üniversiteye girmek için çalışıyordu. Kendine matematik için ayrı, fen için ayrı, Türkçe için ayrı, sosyal için ayrı defterler almış,” dedi hüzün-

le gülümseyerek. "Baya da çalışmış oğlum," derken sesinin çatallaşmasına engel olamadı. Sonra hemen toparlandı, defteri Selen'e çevirdi. "Bu Türkçe defteri," dedi. Selen çekinince de, "Bak bak," dedi cesaretlendirerek.

Selen sayfaları karıştırırken bir sürü altı yer yer çizili özne, yüklem, zamir çalışmaları arasında, oraya buraya atılmış kalp resimleri gördü. İçinde adı yazıyordu. Bazısında ikisinin adı birlikte yazıyordu. Selen'in gözlerine yaşlar hücum ettiğinden daha fazlasını göremedi. Gömleğiyle gözlerini silip annesinin çıkmadan önce sürmesi için ısrar ettiği rimeli her tarafına yaydı.

Ayhan Bey, Selen'e dikkatle baktıktan sonra kalpli küpe kutusunu uzattı. "Al kızım, bu senin," dedi. Selen teşekkür etti. Artık gitmeleri gerekiyordu. Ceren, ablasını kolundan çekti. Selen kapıya doğru yürüdü ama bir şeyler adım atmasını engelliyordu. O defteri almak istiyordu ama babasının çekmecesinde tuttuğu bir hatırayı isteyemeyeceğini biliyordu. "Alabilirsin," dedi Ayhan Bey. "Bende üç defter daha var. Ama en çok Türkçe çalışırken seni düşünmüş. Şiirler, vezinler, edebî cümlelerle uğraşırken..." Selen dönüp defteri aldı. Sonra ani bir hareketle masayı aşır Ayhan Bey'e sarıldı. Ayhan Bey afalladıysa da kollarını kaldırıp Selen'in sırtını pırpıpladı.

Ceren dönüş yolu boyunca sürekli konuştu. Önce anlamsız bir duygusallığı romantize edecek bir materyale sahip olduğu için kızdı. Ayhan Bey'e veryansın etti. Nihayet hayatı düzene ve huzura kavuşan Selen'in ruhunun iyileşmesine zarar vermesinden endişe etti. Sonra, kendini adadığı öğretileri süzgecinden geçirip bilakis iyileştirici olabileceğine, Sinan olayının gerçeklik kazanmasıyla birlikte bir kapanış yaşayabileceğine, defterin de orada sembolik bir önemi olduğuna karar verdi. Kapıya vardıklarında bu çarşı ziyaretini bu amaçla yaptıklarına tamamen ikna olup, buna tanık ve vesile olduğu için kendini de kut-

sanmış hissettiğini söyleyerek hep aradığı ve kolay bulduğu huzur ve mutluluğa tekrar kavuştu. Ablasına sarıldı. Selen, Ayhan Bey'in kendisine yaptığı gibi kollarını kaldırıp kardeşinin sırtını pırpırlarken gülümsüyordu. Kardeşiyle alay ettiği için değil. Kendi çözümlemeleriyle kavuştuğu rahatlamayı paylaştığı için de değil. Her duygusal süreci bir kapanış, bir araç, bir vesile yapıp illaki kişinin kendi yolculuğundaki bir evreye tekabül ettiren yorumları doğruysalar bile her zaman sevmiyordu. Selen'in şu anda hissettiklerini Sinan'dan arındırıp kendisine döndürmeye hiç niyeti yoktu. O defterin içinde derhal kaybolmak istiyordu. Ama bunu bir süre ertelemesi gerekecekti.

12

Kapıdan içeri girdiklerinde, Semra Hanım kızlarını İstanbul'dan yeni gelmişler gibi karşıladı. Tam zamanında geldiklerini, cevizli kekin fırından yeni çıktığını, çayın henüz demlendiğini söyleyerek onları mutfağa yönlendirdi. İkisi de pideden dolayı epey toktu ama Semra Hanım ilk kez kek yapmış gibi heyecanlıydı. İki kardeş endişeyle birbirlerine baktılar. Semra Hanım keki keserken, çayları koyarken bir yandan da sürekli konuşuyordu. Unun kurtlanmış olduğundan başlayıp tepeye mangala gideceklerinden devam ediyor, ardından Ceren'in çocuklarını uykudan önce neyle beslediğine geçiyor, kızlara çarşığı soruyor, sonra cevabı duymadan başka şeye atlıyordu. Özellikle Selen'e arada dikkat ve endişeyle bakıyor, cevizli keki onun için yaptığını, neden zoraki yediğini, keyfinin iyi olup olmadığını soruyordu. Tok olduğu cevabıyla yetinmiyor, Ceren gibi kilo almaktan mı endişe ettiğini, bu-

na gerek olmadığını, bu ölümlü dünyada hiçbir şeyin dert edilmemesi gerektiğini ciddiyetle beyan ediyordu. Kızlar araya girip iki çift laf bile edemiyor, "Neler oluyor" der gibi bakıyorlardı. Semra Hanım nihayet es verip hayatın kısalığı, ölümün kaçınılmazlığı, geride kalanların metanetiyle ilgili genel nasihatlarla girişince, Selen çatalını bırakıp ağlamaya başladı. Semra Hanım panik oldu.

"Aaa ama Selen. Ne oldu şimdi? Niye ağlıyorsun?" diye sordu. Sonra üzüntüyle ekledi: "Duydun değil mi? Hay Allah. Ben de hazırlamaya çalışıyordum. Çarşıda biri benden önce söylemese bari diyordum ama...

Selen cılız bir sesle korkarak sordu: "Yücel mi?"

Semra Hanım şaşırdı. "Ne?" dedi önce anlamayarak. Sonra panikle açıkladı: "Yok kızım, nereden çıkarıyorsun Yücel'i? Eylem, Eylem! Ben de duydun sandım!"

Selen o ilk anda neredeyse rahatladı. Ceren daha da ileri gidip derin bir nefes verdi ve söylenmeye başladı:

"Ay anne ya! Keşke duysaymışız çarşıda! Ödümüzü kopardın! Böyle mi hazırlanır insan yahu?"

Semra Hanım planının ters tepmesiyle, bu kez kendi yaptığına vah vahlanıp kalktı, iki kızına da su koydu. "Hay Allah. Nerden bileyim öyle şeyler düşüneceğinizi! Alıştırma alıştırma söyleyeyim derken..."

"Ay anne, artık böyle konularda alıştırmaya çalışmayı bırak gerçekten! Rol yapabiliyormuşsun gibi! Söyle işte dümdüz. Kötü haberi felakete çeviriyorsun. Kapıdan girdiğimizden beri 'ne çıkacak' diye bekliyoruz. Ben önce babam sandım yahu! Sonra dedim, babam olsa annem de rol yapamaz. Baktım özel ilgi Selen'e, ben de hemen Yücel diye düşündüm! Boncuk öldüğünde de böyle yapmıştın. Hâlâ enginâr yiyemiyorum!"

Selen hapishaneye Sinan'ın ölüm haberiyle birlikte gelen cevizli kekin, onun için de aynı duyguya neden olduğunu söyleyememişti. "Şimdi yine ölüm, yine ceviz-

li kek,” diye düşündü. Keki itti. Yaşadığı çoktan yavaş yavaş çıkınca, kendini bomboş hissetti. Canı sigara istiyordu. Bir paket sigarayı arka arkaya içerken, Sinan’ın Türkçe defterini incelemek istiyordu.

“Sen nereden duydun?” diye sordu Ceren.

“Siz çıktıktan hemen sonra Devrim geldi.” Bu haber Selen’i kendine getirdi.

“Niye kasabaya gelmiş ki?”

“Eylem burada gömülecekmiş. Annesinin ailesi buralıydı. Nevin Hanımlar buraya gömüldü. Burada bir aile mezarlıkları varmış, zamanında aldıkları...”

“Ama burda kimseleri yok ki artık,” dedi Ceren.

“Ben de şaşırdım ama soramadım. Kocası İzmirli, Eylem de öyleydi artık. Demek böyle uygun gördüler.”

Semra Hanım sonrasında uzatmadan bütün sorulara yanıt verdi. Eylem kanserden ölmüştü. Üç yıl tedavi görmüş ama kurtulamamıştı. Devrim havuz başındaki otelde kalıyordu. Selen ve Ceren isterlerse onu orada bulabilirlerdi. Cenaze ertesi gün kalkacaktı.

* * *

Selen ve Ceren otelde Devrim’i bulamadılar ama kendilerini acayip bir kalabalığın içinde buldular. Siyah etek-cekete giymiş onlarca kadın lobide toplaşmıştı. Kimi birbiriyle, kimi telefonla konuşuyor, yeni gelenler diğerklerine sarılıyor, bazıları gözlerini, bazıları burunlarını siliyordu. Göğüslerine bir fotoğraf iğnelenmişti ama Selen o mesafeden göremiyordu. Ceren fark edince, “Eylem’in fotoğrafı,” dedi ve sorar gibi ablasına baktı. “Partinin kadın grubu olmalı,” dedi Selen. Onları bakarken gören bir kadın, yanlarına gelip Eylem için mi geldiklerini sordu. Selen durumu kısaca anlattıktan sonra kadın ikisinin de yakasına fotoğraf iğneledi. Selen’in lise arkadaşı olduğunu

duyunca heyecanlandı ve arkadaşlarıyla tanıştırdı. Kasabanın ve özellikle lisenin o dönem epey siyasi olduğunu, Eylem'in de lisedeki devrimcilere liderlik ettiğini bildiklerini, o dönemle ilgili Eylem'den çok hikâye dinlediklerini söylediler. Ama Selen'in adını duymamışlardı. Eylem'in örgütlediği grubun içindeki herhangi biri olduğunu düşünmüşler, Eylem'le ilgili o döneme ilişkin bir çeşit "fan" gibi ne söyleyebileceğini merak etmişlerdi. Eylem'in başlattığı derginin bu sayısını ona ayırmışlardı. Biyografisini hazırlıyorlardı ama gençlik dönemine ilişkin pek bir şey bilmiyorlardı. Cenazenin kasabada olması, o dönemi daha da anlamlı kılmıştı. Selen akşam onlara katılır mıydı? Selen biraz buruk da olsa bu teklifi geri çeviremedi.

Lobiden uzaklaştıklarında Ceren ablasına sarılıp başını omzuna koydu. "Üzülme, ben herkese haber verdim. Bana bir şey olursa, hayatımdaki en en mühim insan olarak senden demec alacaklar," dedi.

"Salak!" dedi Selen gülererek. Sonra ciddiyetle ekledi: "Önce annemin saçmalığı, sonra bu... salağa döndüm. Ne hissedeceğimi hiç bilmiyorum. Eylem benim için önemliydi. Ölümünü böyle karşılamak garip geliyor."

"Boş ver, her şey kendi zamanında..." dedi Ceren. Sonra gözünü kısarak döner kapıya baktı.

"Galiba Devrim geldi." Selen de aynı yöne baktı.

"Maşallah! Nereden anladın Devrim olduğunu? Hayatta tanımazdım. Emin misin?"

"O bakışları nerede olsa tanırım!" dedi, sonra yanında sarışın bir kadın ve iki genç kızla yaklaşan Devrim'e elini uzattı. "Selam Devrim, tanıdın mı bizi?" Devrim, göğüslerine iğneledikleri fotoğrafı görünce kadın grubundan olduklarını sanıp tanımadan tanımış gibi yapma rolüne bürünmeye çalışıyordu ki birden gerçekten tanıdı.

"Aaa Ceren, sensin değil mi? Ve de Selen!" dedi neredeyse sevinçle. Ceren ve Selen bu tezahürat karşısında

biraz şaşırıldılar ama aynı şekilde karşılık verdiler. Hatta el sıkışmakla yetinmeyip öpüştüler. Devrim sonra yanında-kilere döndü.

“Berfu benim İstanbul’dan arkadaşım. Bu da onun kızı Berfin. Bu ise...” dedi biraz çekingen duran öteki genç kızı yanına çekerek, “Bilgesu. Eylem’in kızı.” Selen, mahzun bakışlı, güzel kıza bakıp gülümsedi. Eylem’e benze-miyordu. Ondan daha yumuşak, tatlı bir yüzü vardı ama yine de Selen’in gözlerinin önüne Eylem’le liseye yürür-kenki bir hali geldi. Kıza sarılmak istedi. Kendini tuttu.

“Bilgesu, Selen annenin lisedeki en yakın arkadaşı-ydı. Ceren de onun kardeşi,” diyerek tamamladı Devrim tanıştırma merasimini.

“Memnun oldum,” dedi Bilgesu nazikçe gülümseye-rek ama Selen adının ona da hiçbir şey ifade etmediğini görebiliyordu. “Çocuğum olsa ona Eylem’i anlatır mıy-dım?” diye düşündü. Emin olamadı.

Kadın grubundan biri Devrim’in yanına gelip orga-nizasyonla ilgili bir-iki şey söyledi. Devrim çoğu kez ba-şını sallayıp bir-iki kez de kibarca ama sabırsızca “Nasıl isterseniz,” dedi. Kadın biraz bozularak yanlarından ayrı-lınca, Devrim grupla ilgili hoşnutsuzluğunu belli eder şekilde Selen ve Ceren’e baktı. “İsterseniz odaya çıkalım. Burada rahat edemeyiz.”

Asansörle dördüncü kata çıktıklarında iki genç kız, Devrim’in açtığı odanın karşısındaki odaya girdi. Berfu, “Çene çalmak yok. Uyuyun biraz lütfen. Bak Berfin, Bil-gesu çok yorgun. Lafa tutma,” diye uyardı. Sonra Selen’le Ceren’e dönüp, “Dinlemezler ya, söylemeden de olmu-yor...” dedi gülümseyerek.

Selen ve Ceren odaya girdiklerinde ne yapacaklarını bilemediler. O anda o kalabalıktan çıkmak çok mantıklı görünmüştü, Devrim de doğal bir otoriteyle bunu çok normalleştirmişti ama şimdi ikisi de burada ne işleri ol-

duğunu sorguluyordu. Devrim başına bağladığı bandanayı çıkarınca, altından yarısı pembe, yarısı siyah saçlar çıktı. Üstündeki penye hırkayı da çıkarıp, kendini yatağa atıp gerindi. Dövmeleri, kaslı ve bronzlaşmış kollarında güzel duruyordu ama görüntünün tamamı kasabanın üç yıldızlı otelinin basit dekoru için çok marjinaldi. Selen ve Ceren hiç orada yokmuş gibi uzanıp gerinmesi, "Offf kasaba," diye iç çekmesi, tüm bu tabloyu bayağı bilimkurgusal bir kıvama sokuyordu. Ceren şimdi Doctor Who ışınlanıp, Devrim'i şuradan alıp götürse duruma uygun bir final olacağını, onun dışındaki her şeyin daha acayip kaçacağını düşünüp güldü. Onun sesiyle Devrim uzandığı yerden, yerçekimsiz bir yere geçmiş gibi aniden havalandı. Ceren yoga hocası olarak, karın kaslarının da kolları kadar güçlü olduğunu anlayıp etkilendi.

"Kusura bakmayın! Günlerdir uykusuzuz hepimiz. Kasabaya gelmeyi de hiç beklemiyordum. Tersimiz döndü." O sırada tuvaletten çıkan Berfu, kimsenin oturmadığını görüp Selen ve Ceren'e masanın iki yanındaki üstü minderli sandalyeleri gösterdi. Kendisi de yatağa oturdu. Devrim de onun yanına çöktü.

"Başın sağ olsun Devrim. Çok üzüldüm gerçekten. Hiç haberim yoktu," dedi Selen.

"Sağ ol. Senin de başın sağ olsun," dedi Devrim ruhsuzca tekrar edercesine.

Bunun üstüne söylenecek bir şey kalmamış gibi bir durum oldu. Onları lobide çok yakın karşılayan Devrim, şimdi burada ne işleri olduğunu bilmiyor gibi davranıyordu. Ceren, onun çok yorgun ve yasta olduğunu bilmesine rağmen tıpkı çocukluğundaki gibi bir tedirginlik hissetti. Önce yakın davranıp istediğini alınca mışakçılık yapan Devrim'i gördü. Devrim, Ceren'in aklını okumuş gibi ona bakıp gülümsedi.

"Beni tanımana şaşırdım," dedi.

"Aslında çok değişmişsin. Ama bir yanınla da hiç değişmemişsin!" dedi Ceren.

"Sen de değişmemişsin," dedi Devrim. Ceren Devrim'in iyi mi, kötü mü bir şey söylediğinden emin olmayıp rahatsız olunca, kendi söylediğinin de aynı etkiyi yarattığını fark edip üzüldü.

"Bu saçlar, dövmele falan çok yakışmış sana. Onu kastettim."

"Sağ ol ama cenazenin kasabada olacağını bilsem boyatırdım. Ablacığım yine yapacağını yaptı..." dedi acıklı bir şekilde gülerek.

"Biz de şaşırdık ama annen ve baban burada yatıyor diye tercih etti herhalde değil mi?" diye sordu Selen.

"Kim bilir," dedi Devrim. "Kocasına son anda böyle vasiyet etmiş. Gerçi çok da bilinci yerinde değildi ama..."

"Ben Eylem'le üç yıl önce bir kere görüşmüştüm," diye lafa girdi Selen ama Devrim mânidar bir şekilde gülümseyerek böldü.

"Biliyorum, haberim var." Selen gerildi. Ceren ablasına baktı.

"O zaman hasta mıydı?" diye sordu Selen.

"Evet. Ama ben de bilmiyordum. Yeni teşhis konulmuş sanırım o sıralar."

"Kızı da çok gençmiş..." dedi Selen ama Devrim bu kez sabırsızca yine lafını kesti:

"Bilgesu iyi. Babası var, ben varım."

Berfu kolunu okşadı. "Tabii ki varsınız hayatım. Hem biz de varız, unutma. Artık Berfin de var. İki haftada kanka oldular," dedi gülümseyerek. Devrim yanıt vermedi ama Berfu'nun kolunu okşayan elini tuttu, bırakmadı.

Selen, Devrim'in tepkisine şaşırdı ama sonra kızın çok sarsıldığını düşündü. Kim bilir nasıl bir süreçten geçmişlerdi. Ortamı yumuşatmak için Berfu'ya döndü.

“Berfu ve Berfin en sevdiğim iki Kürt ismidir,” dedi öyle olup olmadığını bilmeden.

Berfu güldü. “Teşekkür ederim. Ama Kürt değiliz. Ben de ancak İstanbul’a taşınınca öğrendim Kürt ismi olduklarını! İzmir’de öyle modern, Batılı bir isim zannediyoduk. Annem çok özentiydi. Kürt ismi olduğunu bilse asla koymazdı! Ama ben öğrenince ismimi daha çok sevdim.”

“Kar tanesi,” dedi Selen.

“Evet, ben kar tanesi, kızım kar çiçeği. Biraz fazla yakınlar ses ve anlam olarak ama olsun. Öyle olması hoşuma gitti.”

Devrim güldü. “Eylem ve Devrim’den iyi olduğu kesin! Hem ses, hem anlam olarak!” Devrim’in espri yapması herkesi rahatlattı. Hepsi gereğinden çok güldü.

O sırada biri kapıyı tıklatıp cevap beklemeden girdi. Selen, girenin Bilgesu’nun babası olması gerektiğini düşündü. Çünkü gülümsemese de gülümsüyor gibi gösteren şiş gözkapakları ve göz altı torbaları, ikisinin de kocaman ela gözlerini aynı şekilde çerçevelemişti. Ama babanın torbaları içki içen insanlardaki gibi büyümüş, halkaya dönüşmüştü. Devrim aşağıda olduğu gibi, tanıştırma safhasını layığıyla yaptı. Ama hemen akabinde Selen ve Ceren’i bir şekilde fazlalık gibi hissettirdi. İki kardeş Koray’a başsağlığı dileyip tekrar oturmadan apar topar çıktılar.

* * *

Otelden çıktıklarında Ceren kendini zor tutmuş gibi patladı.

“Ay bu neydi yahu! Sanki bizi yukarı çağıran o değildi de, biz zorla girdik! Ne büyük kabalık, hem de yıllar sonra!”

“Cerenciğim, ablasını kaybetti. Kim bilir neler yaşadılar. Kaç gündür uykusuzlarmış. Üstüne alınma.”

"Ay yok ya. Devrim değil başkası olsa öyle derdim ama bu kız hep böyleydi. Hatta o tavrı görünce birden çocukluğuma, onların oturma odasına ışınlanmış gibi oldum."

"Ben o zamanlardan çok hatırlamam Devrim'i ama ilginç bir yetişkin olmuş!"

"O pembe saç, dövme falan cuk oturmuş di mi? Fiziği hoş olmuş aslında. Yani olabileceğinin en iyisi olmuş!"

Selen güldü. "Bazen çok zalimsin!"

"İltifat ettim. Onu da hak etmiyor ya! Eylem'in kızı çok hoş ama. Babasına benziyor."

"Ben Eylem'i de gördüm havasında."

"Yapma Allah aşkına. Devrim en azından ilginç, Eylem'de o da yoktu."

Selen kahkaha attı. "Ne oluyor sana Allah aşkına. Devrim içindeki kötüyü çıkardı."

Ceren de güldü. "Haklısın valla. Bu kızda ne var bilmiyorum. Bende bir şeyi tetikliyor. Tamam, bu konuyu kapıyorum. Başka konuya geçiyorum," dedi ve sustu.

"E hadi geç," dedi Selen.

"Sen anlamadın mı?"

"Neyi?"

"Devrim ve Berfu'nun sevgili olduğunu."

"Hadi canım!"

"Bence kesin öyle. Hem Devrim'e çok yakışıyor. Berfu sarışın, mavi gözlü, tombiş, tam Emirgân sırtlarında yaşayan ev kadını tipli ama..."

"Aaa Ceren! Bokunu çıkarma! Valla tüm eğitimin otel odasında on dakika içinde çöpe gitti."

"Off tamam, iyi... Biraz eğlenelim dedik. Kadın iyi malzeme kabul et."

"Kabul. Ama bence gerçekten şokta. Tanıştırırken falan ne kadar sıcaktı aslında."

"Öğrenmiş. İşi gereği falan sık sık yapması gerekiyor

herhalde,” dedi Ceren hiç taviz vermeden. Selen güldü, “Ne söylesem boş” der gibi başını salladı. Sonra ekledi:

“Lezbiyen mi bilmem de, ilk kez gecenin bir vakti Süleymanlara bir başına giden kızı gördüm bugün. Hiç hayal edemiyordum.”

“Ben duyar duymaz etmiştim.”

“Lezbiyen olduğunu da şıp diye anladın!”

“Emin değilim. Ama yakıştırdım. Hem aynı odada kalıyorlar. Çift kişilik tek yatak var. Kızlar kanka olmuş... Ayrıca Devrim’i birinin arkadaşı olarak düşünemiyorum. Sevgili yine daha mümkün...”

“Peki,” dedi Selen gülerek. Ceren muhabbetine yandaş bulamayınca sustu. Eve girerken, “Ben akşam gelemem. Çocukları tekrar anneme bırakamam,” dedi.

“Ben de gitmeyeceğim zaten.”

“Gelicem dedin kadına.”

“Hiç istemiyorum. Yarın cenazeden sonra konuşurum belki. Eylem’i hayran hayran anlatmak o kadar uzak geliyor ki şu an. Devrim de hiç yardımcı olmadı sağ olsun! Sadece bir an Bilgesu’ya baktığımda Eylem’i gördüm ve içim titredi. Ama bir an.”

13

Devrim de en çok Bilgesu’ya baktığında Eylem’i düşünüyordu. Hastalığının son evresinde Koray ve Eylem, biraz psikolojisi düzelsin diye Bilgesu’yu Devrim’in yanına yollamışlardı. Kızı teselli ederken eğleyebilmek fikri Devrim’i germiş ama Berfu ve Berfin sayesinde, o iki hafta düşündüğünden çok daha iyi geçmişti. O süreçte farkında olmadan Bilgesu’yu hayatına bir daha çıkarmak

istemeyecek şekilde katmıştı. Koray, Eylem'in kötüleştiğini söyleyip çağırdığında, Eylem şuuru yarı açık, yarı kapalı geçirdiği son bir haftasında bunu görmüş, kardeşinin elini tutup teşekkür etmişti. Artık rahat rahat ölebirmiş gibi, o günün akşamı son nefesini vermişti. Koray'a da aynı gün söylemişti kasabada gömülmek istediğini. Devrim kasabayı tamamen bitirdiğine emin olduğu ablasının bu tercihinin hiç anlayamamış, ağır ilaçların etkisinde saçmaladığını düşünmüştü. Ama Koray kendinde olduğu konusunda ısrar etmiş ve bu son arzusunu yerine getirmemek gibi bir ihtimal olmadığını kendinden beklenmeyen bir sertlikle Devrim'e ve Eylem'in kadın grubu arkadaşlarına bildirmişti.

Kadın grubu, cenaze organizasyonuna Eylem ölüm döşegindeyken başlamıştı. Ama Devrim'in sıkılmış Kemalist ev hanımları olarak gördüğü bu grup, son derece hamarat bir işbirliğiyle, altın gününü bir evden başka eve taşır gibi, bir günde tüm organizasyonu kasabaya taşımıştı. Devrim, kadınların cenazeye sahip çıkmasıyla ilgilenmiyordu. Sadece, kardeşi olarak sürekli onu da katmak gibi bir telaşa düşmelerine gerek olmadığını onlara nasıl ifade edeceğini bilmiyordu. Koray ise Eylem'in son yıllarında hayatını adadığı ve saygı duyduğu bu kadın grubunun yaptıklarına minnettardı. Cenazeyi sahiplenmelerini anlamlı buluyor, bunun Eylem'i onore edeceğini düşünüyordu. Devrim, Koray'ın hayatında gördüğü en özverili koca/baba figürü olduğunu düşünüyordu. Son üç yılını tamamen Eylem'e adanmış, Devrim'in, onu ve Bilgesu gibi bir çocuğu hak etmek için ablasının doğru bir şeyler yapmış olması gerektiğini düşünmesine yol açmıştı. O da bu süreçte ablasına karşı yumuşamış, ölümünden üç yıl önce olacağından çok daha fazla sarsılmıştı. Bazen buna sinir oluyor, bu ölümün içinde yarattığı boşlukla ne yapacağını bilemiyordu. Artık aile diye-

bileceği kimsesi kalmamıştı. Ama Bilgesu vardı. Berfu vardı ve hatta Berfin vardı. Ve hatta Koray bile vardı.

* * *

Ceren bu kez tespitinde yanılmıştı. Devrim İstanbul'da Berfu'yu ilk ziyaret ettiğinde şaşırmıştı. Güzelliğine, giyimine, kuşamına ve en çok da markaya düşkün olan Berfu biraz kilo almıştı. Saçı dağınık, yüzü makyajsız, kıyafetleri özensizdi. Ama bu lise yıllarından hatırladığı depresif ve mutsuz bir halin yansıması değildi. Bilakis çok mutlu ve rahat görünüyordu. Berfu, bir kız arkadaşının yanına taşındığını söyleyince bunun geçici olduğunu sanmıştı ama evi gezerken kızının İzmir'den getirilmiş tam teşekküllü yatak odasını görünce kafası karıştı. Başka bir kapıyı açıp, "Bu da bizim yatak odamız," deyince alnını kırıştırıp yüzüne baktı.

"Ne oldu Devrimciğim? Nihayet seni şaşırtabildim mi?" dedi Berfu mânidar bir şekilde gülümseyerek.

Devrim bir şey demedi. Şaşırmıştı ama hâlâ neye şaşırması gerektiğinden emin olamıyordu. Berfu evin geri kalanını gösterirken şımarıkça devam etti:

"Ama yani hep ben sıradan, sen marjinal olamayız, öyle değil mi? Hatta ilk yıllarımıza baktığında sıra dışı olan bendim. Sen beni izledin canım, unutma."

"Peki Berke'den bunaldığın için mi? Farklı bir şey yaşamak için mi?"

Berfu kakhaha attı.

"Senin için öyleydi biliyorum ama benim için değildi."

Devrim kızardı. "Ama sonra senin ilişkilerin oldu, evlendin. Ben evlenmedim ama hep erkeklerle oldum."

"Seninki maceraydı güzelim. Ama garip gerçekten, çünkü uzun bir süre senin lezbiyen olman gerektiğini düşündüm. Sana yakışıyordu. Bana hiç yakışmıyordu."

“Yani o zaman biliyor muydun?”

“Biliyordum ama bilmiyordum. Ne diyorlar? İnkârlardaydım!” dedi neşeyle.

Berfu sonra gençliğinde yaptığı her şeyin, bütün seçimlerinin aslında bu yüzden olduğunu anladığını söyledi. Sinem’le, böyle bir deneyim yaşayabilecek çılgınlıkta olduğunu sandığı için arkadaşlık kurduğunu; Devrim’in ise dikkati dağıtacak ama ne döndüğünü anlamayacak, anlasa da konuşmayacak tuhaf, asosyal, kasabalı saf kız kategorisinden üçüncü lastik olarak gruba girdiğini; hatta Ahmet’le bile bu yüzden o kadar kolay yattığını, arzulamadığı için utanmadığını ama Sinem’e karşı olan arzularından utandığını...

Devrim, Ahmet’le ilgili sonra intiharı düşünecek kadar utandığını hatırlatınca da, “Ne garip,” dedi, “o dönem yaptığım her şey bir yandan cinsel kimliğimi açığa çıkarmak için attığım çılgınlarken, diğer yandan onları yapmak inkâr etmeme hizmet etti!”

Evlendiği zaman bu durumu artık bildiğini ve o yüzden Berke’yle evlendiğini söyledi. Başka erkekler, başka ilişkiler daha da katlanılmaz gelmişti. Berke’yle en azından bir geçmişi vardı. Onu çok sevdiğinden, onunla seks yapmak rahatsız edici olmamıştı. Ama bu, evliliğin rutin seksini görev gibi yıllar boyu yapabileceği anlamına gelmemiş, çözüm olarak Berke’ye başka kadınlarla olmasını önermişti. Berke de olmuş, sonra da âşık olmuştu. O evlilik artık sürdürülebilir bir sistem olmaktan çıktığında, Berfu gerçekte ait olduğu dünyanın kapısını aralamıştı. “Seninle de sevişmiştik. O yüzden ne olacağını, ne yaşayacağımı bildiğimi sanıyordum. Kadınları arzuluyor ama öyle bir ilişki biçimini istemediğimi sanıyordum. Ama ilişki denen şeyi Yelda’yla daha yeni öğrendim,” dedi.

“Yine de benden erken öğrendin!” dedi Devrim gülererek. Sonra, “Seviştüğümüzde benim lezbiyen olduğumu düşündün mü?” diye sordu.

"Hayır. Galiba hep senin biraz manyak olduğunu düşündüm. Ve çok iyi dost olduğunu! Gerçekten seviştikten sonra, tüm bu süreçte senin karşıma çıkmanın bir tesadüf olmadığını düşündüm. Üçüncü lastik, 66 model Ford Thunderbird çıktı! Ama Volvo kadar sağlam." Thelma ve Lousie'in kullandıkları arabadan bahsediyordu. Beraber izlemişlerdi. Ve Berfu yine çok ağlamıştı.

"Ama sonra gittin, hep de kopuk oldun. Öyle olmasan ben çoktan dolaptan çıkmıştım!"

Devrim güldü.

"İyi ki girmişim hayatına yahu! Her şey için güzel bahane olmuşum!"

"Kesinlikle! Her eve lazım! Her kimlik arayışının ardında bir Devrim vardır. Olmalı!"

Devrim utandı. "Erkeklerle nasıl duygusal ilişki kurabildiğine şaşırıyorum. Ben bile onları arzuladığım halde kuramıyorum. Sanırım yaşadığım en duygusal ilişki seninle oldu, içinde öyle bir arzu olmasa da."

"Benim de yaşadığım ilk arzulu ilişki seninle oldu. Duygusallığı erkeklerle yaşadım ama seni seks için kullandım!" dedi ve zalimce kahkaha attı.

"Tuhaf bir çiftiz biz Berfu!" dedi Devrim. Sonra ona, hiç kimseye anlatmayacağını düşündüğü bir şeyi, çocukken yaşadığı tacizi anlattı. Anlatması bittiğinde, Berfu ona yaşlı gözlerle bakıyordu. Sonra kalktı, Devrim'e sıkı sıkı sarıldı.

"Tüm bunları yaşadığına ve bu kadar güçlü olduğuna inanamıyorum!"

"Herkes bir sürü şey yaşıyor işte!" dedi Devrim gülümsemeye çalışarak. Berfu arkadaşının bu konuyu duygusala bağlamak istemediğini görüp geri çekildi.

"Olanları hatırladığında bebekleri n'aptın?"

"Benden beklemezsin ama öyle hemen çöpe atmadım. Bir seremoniyle yaktım! Tek tek."

“Keşke o zaman söyleseydin. Benimkini de yakardık birlikte!”

“Onları nefretle yakmadım ki. Benim koruyucu meleklerim olmuşlardı. Sadece bununla ilgili değil, sonrasında yıllarca her korktuğumda. Ama ne amaçla üretildiklerini hatırlayınca onları artık tutamazdım. Miatları dolmuştu. Yeterince kalkan ya da kurban olmuşlardı. Aslında öldükten sonra ruhları dünyada sıkışıp kalmış hayaletler gibiydiler! Onları serbest bıraktım! Ama sana ve Bilgesu’ya verdiğim benden çıkmış, yeniden başka hayata doğmuşlardı. Onların işi artık sizinleydi.”

“Vay be Devrim! Bebeklerini konuşurken başka bir insan gibisin. Hep öyleydin. Bir masalın içinde gibi. Ondan çok duygulanmıştım bana hediye ettiğinde. Beni iç dünyana katmışsın gibi.”

“Ya işte, iç dünyam bu kadar. Altından da çıka çıka böyle bir hikâye çıktı.”

“Ben hep senin arızan ailenle ilgili diye düşünmüştüm. Ama neler varmış.”

“Ailem hâlâ en büyük arızam canım! Onları aklamaya hiç niyetim yok! Ama ben de seninle ilgili aynı şeyi düşünmüştüm. Konkenci, içkici annen, çapkın baban, acayip bir ev hayatı... Ama altından cinsel kimlik bunalımı çıktı.”

“Yok canım! Onlar yine de baş fail. Aklamaya hiç niyetim yok!”

Devrim sonraları, Berfu-Yelda ve Berfin ailesinin doğal bir bireyi gibi olmuştu. Yelda, Devrim’i ne tuhaf bulmuş, ne tehdit gibi görmüş, ne de özel olarak yakın olmaya çalışmıştı. Devrim o ailede kendini çok rahat hissetmişti. Bilgesu orada geçirdiği iki hafta içinde, gruba, hep oraya aitmiş gibi bir rahatlıkla girmişti. Devrim tüm ailesini kaybettiği bir zamanda, hayatında ilk kez kendisini yalnız hissetmiyordu.

Kasaba, görüp görebileceği en ilginç cenazeye sahne oldu. Kimsenin artık pek de hatırlamadığı Eylem, Nevin Hanım'ın, Sezgin Bey'in, kasabanın kızı gibi değil de, kasabadan çıkmış önemli bir siyasetçiymiş gibi uğurlandı. Normal koşullarda kadınların pek yer almadığı camideki kadın ağırlıklı törenin ardından, çarşı yolundan mezarlığa çıkan yokuşu, siyah etek-ceketeriyle, Eylem'in büyütülmüş fotoğrafıyla, Türk bayrağının yanı sıra parti bayraklarıyla, yakalarına taktıkları kırmızı karanfillerle sessizce yürüyerek çıkan kortej, peşinden meraklı bir kalabalık sürükledi. Semra Hanım kızlarının kulağına eğilerek, gördüğü en kalabalık cenaze olduğunu söyledi.

Selen sabah büyük bir ağırlıkla kalkmıştı. Bir süre Sinan'ın Türkçe defterini incelemiş, oradan Eylemli lise yıllarına geçmiş, panjurdan süzelen güneş ışığında görünen toz bulutları tek tek hatıralara dönüşürken, çocukluk yatağının güvenli sınırları içinde doyasıya ağlamış, biraz hafiflemişti. Ama şimdi, hayatında ilk kez gazeteci sıfatıyla katılmadığı özel bir cenazede, arkadaşının cenazesinde, ilk kez cenaze için gittiği kasaba mezarlığında etrafa daha çok merak ve ilgiyle bakıyordu. Cenaze arabasıyla gelen tabutu kadınlar taşımıştı. Devrim de aralarında idi. Bilgesu ve babası birbirlerine sarılmış olarak önden yürüyorlardı. Mezara ulaştıklarında, Devrim ailenin yanına geçti ve kadın grubu geri çekildi. Yine kasabada muhtemelen ilk kez, cenazeyi mezara Eylem'in kocası, kızı, kardeşi birlikte, kristal taşıyorlarmış gibi bir hassasiyet ve zarafetle yerleştirdi. Ceren o sahnenin çok acıklı olacağını düşünüp istemsizce yüzünü çevirdi. Ama Selen büyülenmiş gibi izliyordu. Üçü de dimdikti. Karısı, annesi, ablası için bu son görevlerini hakkıyla yapmaya kararlı, yüzleri bembeyaz

yaz, gözleri şiş, üç kahraman vardı karşısında. Sanki çevrelerindeki yüzlerce kişinin izlemediği, kendilerine özel bir ayin yapıyorlardı. Selen, "Ceren ne derse desin bu duruş Devrim'in eseri" diye düşündü. Sahnenin acıklı olması değil, güzel duygusu onu ağlattı.

O duygularla, cenazenin ardından kadın grubuna biyografi yazısı için ihtiyaç duydukları bilgileri, anıları arkadaşına karşı son görevini yapıyormuş gibi bir duyguyla fazlasıyla verdi. Hatta öyle ki, not alan kadın ayrılırken Selen'e sıkı sıkı sarıldı. Onlar lobide konuşurken, Ceren de Devrimlerin yanında daha çok Bilgesu ve Berfin'le laflıyordu. Devrim üzerindeki gerilimi atmış görünüyordu. Siyah eşarfb başına bandana gibi bağlamıştı ama uçlarındaki oyalar yüzünden hâlâ bir miktar başörtüsü gibi görünüyordu. Otele dönünce siyah hırkasını çıkardığından, kollarındaki dövmeler ortamın geri kalanıyla olduğu kadar, kendi başıyla da ilginç bir tezat oluşturunuyordu. Ceren çaktırmadan Devrim'e bakıp incelemekten kendini alamıyordu. Devrim bunu fark etmemiş gibi bir masumiyetle gülümseyip yanına geldi.

"Geldiğiniz için çok teşekkürler. Eylem için çok önemli olduğuna eminim. Kasabada gömülmek istediğine göre, özellikle Selen'in burada olması onu memnun etmiş olmalı." Ceren, yine samimi olmaktan çok profesyonelce kotarılmış ezber cümlelerle konuştuğunu düşündü ama kibar olmaya karar vermesine sevindi.

"Ne demek. Biz de tesadüfen burada olduğumuza gerçekten çok sevindik. Demek böyle olması gerekiyor-muş," dedi.

"Evet, ne garip, hepimiz buraya çağırılmışız gibi."

Ceren gülümsedi. "Bence kesin öyle."

"Neden peki?" diye sordu Devrim. Ceren alay mı ediyor, ciddi mi, anlayamadı.

“Kim bilir...” dedi sadece. Devrim sonra gözlerini indirerek olduğu yerde biraz huzursuzca sallandı. “Asiye Teyze öldü mü?” diye sordu.

Ceren şaşkınlıkla yüzüne baktı. O da gözlerini yerden kaldırıp ciddiyle bakışına karşılık verdi. Ve gözlerini kaçırmadı. Ceren, Devrim ona bir şey itiraf ediyormuş gibi tuhaf bir hisse kapıldı. Ablasının Eylem’e Mahmut’tan bahsettiğini biliyordu. “Öldü ama Antep’te gömüldü. Hastaneden çıktıktan sonra ceza almadı. Gelini ve torunu onu Antep’e götürmüş. Nurdan Yenge, son yıllarını mutlu olmasa da huzurlu geçirdiğini söyledi.”

Devrim nihayet bakışlarını kaçırıp olumlar gibi başını salladı. Bir şey söyleyecekti ama o sırada Bilgesu, sırt çantasıyla gelip “Biz hazırız,” dedi, sonra üzüntüyle ekledi:

“Annemi burada bırakıyormuşuz gibi geliyor.”

Devrim gülümsedi. “Merak etme, kasaba İzmir’den iki saatlik yol, geliriz. Annen sanırım ille bizi arada buraya getirmek istiyor!”

Ceren gülümsedi. Vedalaşmak için elini uzattı. “O halde belki yine rastlaşırız burada.”

Devrim elini sıkmakla yetinmeyip iki yanağından öptü. “Belki daha önce rastlaşırız. Belki yogaya yazılırım,” deyip Ceren’in tepkisini beklemeden yeğenine dönüp eniştesine doğru gitti. Ceren arkasından bakakaldı. Bunu biliyormuş gibi kendisini bekleyen gruba katılınca, Ceren’e dönüp göz kırptı. Ceren hayretle gülümserken içindeki fonda bangır bangır Jason Bourne’un final müziği çalıyordu.

TEŞEKKÜR

Destegi için Cem Akaş'a, editörlüğü ve önerileri için Cem Alpan ve Özgür Batur'a, kitaba ismini veren sevgili arkadaşım Emrah Güler'e, varlıklarıyla ve yorumlarıyla beni besleyen tüm arkadaşlarıma, ablalarıma ve çocuklarıma...

Sağım Solum Önüm Arkam geniş bir karakter kadrosuyla yakın tarihimizi, geçtiğimiz kırk yılı kat eden bir roman. İki ailenin, Selen ile Ceren ve Eylem ile Devrim adlı kız kardeşlerin hikâyesine yoğunlaşıyor. Küçük bir Ege kasabasında yaşayan genç kızlar sağ sol saflaşmasına, mahalle çocuklarının çekişmesine tanık olurlar. Gelgelelim hiçbiri sadece seyircisi değil bizzat faili de oldukları bu gelişmelerden yara almadan kurtulamaz; günbegün şiddetin gemi azağına aldığı bir ortamda katledilen gençliği, darbe dönemini ve baskıyı yaşarlar.

Günümüzü de anlatan bu roman, başkarakterlerin büyükşehre göçlerini, kuşak çatışmasını, kardeş rekabetini, aile kurma çabaları ve aşklarını gözler önüne seriyor. Tacizlere, baskıya, haksızlıklara karşı hayata tutunan kadınlar bir yandan da hâkim eril kültürle hesaplaşıyorlar. Özellikle de tükenmeyen arayışları ve adalet duygusuyla gazeteci Selen... Ne var ki bu nitelikleri onu yıllar önce işlenen siyasi bir cinayetin ardındaki sır perdesini aralamaya, daha da ötesi, gerçeklerle duyguları arasında bir seçim yapmaya zorluyor.

İlk öykü kitabı **Filedefiya Hikayeleri**'yle dikkatleri üzerine çeken Yeşim Erdem, bu ülkenin yakın tarihine ve gerçeklerine sakınmasız bir gözle baktığı **Sağım Solum Önüm Arkam**'la okurlara dolu dolu bir roman veriyor.

#seksendarbesi #sağsolçatışması #gençlik #faşizm #göç #devrim #kadın #aşk

